GAZETA wyborcza
wyborcza.pl
NIE MA WOLNOŚCI BEZ SOLIDARNOŚCI

Piątek, 11 września 2026 | Redaktor prowadzący **Piotr Rozpara** | Cena gazety **12,99 zł** (w tym 8% VAT) | nr 212.11311, 1

Nakład 82 tys. + **298,5 tys. prenumerat cyfrowych**

Reportaż

KIELECKI KOŚCIÓŁ MUSI SŁONO ZAPŁACIĆ

▶ 18-19

Temat dnia

Nie wystarczy być prymusem

– Rekrutujemy dzieci razem z ich rodzicami. Jeśli rodzice nie zdadzą egzaminu, bo czujemy, że będą trudni, dziecko się nie dostaje – mówi nam dyrektor prywatnej szkoły podstawowej w Krakowie. ▶ 4-5

Polska

Lista błędów Mentzena

FOT. RAFAŁ SZCZEPANKOWSKI / WYBORCZA

Nowa Nadzieja nie zebrała wymaganej liczby podpisów pod kandydaturą Bartosza Bocheńczaka na prezydenta Krakowa. Odpowiedzialność za tę kompromitację ponosi Sławomir Mentzen. Ale blamaż w Krakowie to tylko jedno zdarzenie z długiej listy błędów partii. ▶ 6

Sport

Scenariusz katastroficzny

Letnie okno transferowe znów pokazało, że w Europie liczy się właściwie jedna liga. Są jednak tacy, którzy już widzą rychły koniec tego eldorado. ▶ 23

Wydaje Wyborcza Sp. z o. o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X 37
9 770860 908150

1 RP

25 lat po atakach na USA

Ameryka powinna uważać na siebie

Amerykanom udało się zapobiec powtórce wielkiego ataku terrorystycznego w ich kraju, **ale zapłacili za to wysoką cenę.**

• Płonące wieże World Trade Center w Nowym Jorku, 11 września 2001 r.

FOT. REUTERS/SARA K. SCHWITTEK

Maciej Czarnecki

Ćwierć wieku – tyle czasu minęło od dnia, w którym uprowadzone przez terrorystów samoloty wbiły się w wieże World Trade Center w Nowym Jorku.

To jeden z tych momentów, które pamięta prawie każdy, kto był już wtedy na świecie. Z najnowszego sondażu Ipsos/Reuters wynika, że 6 na 10 Amerykanów od czasu do czasu nadal go wspomina. Większość uważa, że ten dzień zjednoczył kraj i miał na niego ogromny wpływ. Jest to jednak niejednoznaczna rocznica.

Bardzo wysoka cena

– Głównym kryterium oceny sukcesu po zamachach z 11 września było zapewnienie bezpieczeństwa kraju przed kolejnym wielkim atakiem terrorystycznym. I cel ten bezsprzecznie osiągnięto – tłumaczy w rozmowie z innym akademikiem ze swojej uczelni prof. Bruce Hoffman ze Szkoły Służby Zagranicznej Uniwersytetu Georgetown.

Cena okazała się wysoka. W wojnach toczonych po atakach na World Trade Center zginęło ponad 15 tys. Amerykanów, a około 1,8 mln doznało trwałego uszczerbku na zdrowiu. Weteranów dotknęła też, liczona w dziesiątkach tysięcy, plaga samobójstw.

Mimo tych ofiar Al-Kaida nadal ma się dobrze i doczekała się jeszcze brutalnego odłamu – Państwa Islamskiego. To zagrożenie dla Ameryki może nabierać na sile, bo prezydnt Donald Trump ograniczył środki płynące na walkę z islamskimi radykałami, a teraz jeszcze rozważa ograniczenie obecności na Bliskim Wschodzie.

Po jedności nie ma śladu

Coraz bardziej wygląda też na to, że rozpętane przez Trumpa i izraelskiego premiera Benjamina Netanjahu starcie z Iranem, sponsorem terroryzmu, będzie kolejną z „niekończących się wojen" Ameryki, podobnie jak te w Iraku i Afganistanie po wrześniu 2001 roku. A przecież republikanin miał być prezydentem pokoju.

To jeden z tych momentów, które pamięta prawie każdy, kto był już wtedy na świecie

Ale utrzymujące się zagrożenie ze strony islamskiego terroryzmu to wcale nie jest największy problem dzisiejszych Stanów Zjednoczonych. Amerykanie z coraz większą nieufnością i niepokojem spoglądają na siebie nawzajem. Ostatnie badanie Ipsosa pokazuje, że bardziej niż zagranicznych terrorystów obawiają się tych krajowych (20 proc. do 33 proc.).

W 25. rocznicę ataku na World Trade Center nie ma już śladu po początkowej jedności. ▶ 8

eprasa.pl 6246711d45

Agnieszka Kublik

Kaczyński przez Ziobrę połyka własny język

Kieruję wobec pana premiera i pana ministra Żurka zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstw – poinformował Zbigniew Ziobro. A dalej zaznaczył: (...) „Nigdy nie przyjąłem łapówki, nie podjąłem żadnych zobowiązań wobec nikogo, że za pieniądze miałbym coś robić. Składam zawiadomienie, że (...) chcą niszczyć konkurencję polityczną i wprowadzają te kłamstwa do Sejmu i procesu karnego, by osiągnąć z tego tytułu korzyść polityczną".

Ziobro, który wziął pieniądze od Przemysława Krala, szefa Zondacrypto, który dziś sypie m.in. właśnie Ziobrę, na antenie TV Republika (która na reklamach od Zondacrypto zarobiła blisko 40 mln zł, bo Zonda w większości reklamowała się tu, a jej szef, kiedy było już jasne, że Kral jest w kręgu podejrzeń, podpisał się pod listem intencyjnym w sprawie sprzedaży akcji stacji właśnie Kralowi), atakuje tych, którzy ścigają przestępców kryptowalutowych. Klasyczny układ: przestępca – politycy – media. Właśnie takie kiedyś chciał ścigać Jarosław Kaczyński.

Szeryf Ziobro się nie sprawdził. I teraz musi uciekać. Życie uciekiniera nikomu nie służy

Czyli Ziobro liczy na prokuraturę, o której głosi, że jest nielegalna. Ależ się pogubił, jest jak ścigane zwierzę – wściekle atakuje.

Najnowszy sondaż CBOS pokazuje, że PiS słabnie, bo rzadko przekracza 20 proc., a przede wszystkim jej liderzy tracą zaufanie – Jarosław Kaczyński czy Przemysław Czarnek, nadal kandydat prezesa PiS na premiera. Ziobro, nadal wiceprezes PiS, ciągnie partię w dół. I to w momencie, kiedy Mateusz Morawiecki zabrał Kaczyńskiemu 40 posłów!

Jak długo Kaczyński pozwoli Ziobrze niszczyć PiS? Jak pisały Iwona Szpala i Agata Kondzińska, w partii „nie chcą ginąć za Ziobrę, w partyjnych szeregach są ferment i niezadowolenie".

Nie dziwię się, wszak to ludzie Kaczyńskiego mieli brać kasę za poprawki do ustawy w interesie „darczyńców" i załatwienie im bezkarności. Dla polityka to najcięższe zarzuty, Kaczyński to dziś akceptuje.

Dla człowieka, który osiem lat temu deklarował, że „do polityki nie idzie się dla pieniędzy", to fundamentalna przemiana. I to Ziobro zmusił Kaczyńskiego do połknięcia własnego języka.

Gdyby to za czasów Ziobry za granicę uciekł minister sprawiedliwości, prokurator generalny z PO, który wziął pieniądze od gangstera za pomoc, Ziobro krzyczałby, że „już nikt nigdy przez tego pana bezkarny nie będzie".

To parafraza słów Ziobry z 2007 roku, wtedy ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego: „Już nikt nigdy przez tego pana życia pozbawiony nie będzie". Padły na konferencji prasowej przed przyspieszonymi wyborami parlamentarnymi. PiS przegrał, Ziobro musiał przepraszać, a lekarz został uniewinniony od zarzutu zabójstwa.

Szeryf Ziobro się nie sprawdził. I teraz musi uciekać. Życie uciekiniera nikomu nie służy.

Andrzej rysuje

Tajlandia
Hurtowe niszczenie podróbek

FOT. PAP/EPA/RUNGROJ YONGRIT

Ministerstwo handlu Tajlandii zniszczyło ponad dwa miliony skonfiskowanych przedmiotów – m.in. zegarki, odzież, luksusowe torebki, obuwie, zabawki, urządzenia elektroniczne – opatrzonych znakami towarowymi i logotypami naruszającymi prawo. Wszystko o wartości 60 milionów dolarów, czyli ponad 220 milionów złotych.

Liczba dnia

5000

DOLARÓW

Taką dywidendę obiecuje każdemu dorosłemu obywatelowi Stanów Zjednoczonych prezydent Donald Trump, jeśli Republikanie wygrają wybory połówkowe do Izby Reprezentantów i Senatu

Więcej ▶ Wyborcza.pl

Dezinformacja
Rosja bezradna wobec Reksia i Krecika

W sierpniu w całej Europie doszło do kilku aktów sabotażu. Podpalono budynek największej estońskiej firmy zbrojeniowej, udaremniono podpalenie fabryki ukraińskiego producenta dronów na Słowacji. Chociaż tło tych incydentów pozostaje na razie niejasne, eksperci wskazują na Rosję. To świetne pole do popisu dla Kremla na sianie dezinformacji.

„Polacy chcą zająć czeskie Zaolzie" – taką tezę rozpowszechniano w nieudanej próbie pogorszenia stosunków między Polską a Czechami. Sfałszowano dokument, rzekomo pochodzący z polskiego MSZ, który miał wskazywać na żądania Polski dotyczące uregulowania „czeskiego długu terytorialnego". List został opublikowany na stronie internetowej polskiej regionalnej stacji radiowej Radio PIK w wyniku cyberataku. A potem udostępniony w polskich mediach lokalnych oraz w serwisach społecznościowych za pośrednictwem fałszywych kont podszywających się m.in. pod polskiego wiceministra spraw zagranicznych Artura Harazima oraz ambasadora Republiki Czeskiej w Polsce Bretislava Dančáka. W odpowiedzi polscy i czescy internauci zaczęli wzajemnie się zapewniać o swojej przyjaźni oraz publikować grafiki wyśmiewające rzekomy konflikt. Pojawiły się m.in. mapy przedstawiające nowe państwo o nazwie „Polczeska", do którego przyłączono rosyjski obwód kaliningradzki, co miało na celu dalsze wyśmiewanie nieudanej próby Kremla.

Wśród osób, które odniosły się do tej próby dezinformacji, znalazł się polski premier Donald Tusk. Opublikował komentarz nawiązujący do postaci z popularnych kreskówek – czeskiego Krecika i polskiego Reksia, którzy są przyjaciółmi.

To niejedyna dezinformacja o zakusach terytorialnych w Europie. Mianowanie rumuńskiego polityka Claudiu Nasui na stanowisko ministra gospodarki w rządzie Mołdawii wywołało falę dezinformacji. „Oznacza to przygotowania do aneksji Republiki Mołdawii przez Rumunię" – stwierdził prorosyjski przywódca socjalistów Igor Dodon, a jego oświadczenie podchwyciła rosyjska prasa propagandowa.

FOT. SHUTTERSTOCK

W Estonii krąży fałszywa informacja, że w pobliżu bazy lotniczej Ämari zestrzelono drona z Ukrainy, a jego szczątki uderzyły w dwa myśliwce F-16 portugalskich sił powietrznych, powodując szkody o wartości około 120 mln euro. Informacja ta rozprzestrzeniła się w mediach anglojęzycznych, hiszpańskojęzycznych, portugalskojęzycznych i arabskojęzycznych. Biuro prasowe Kwatery Głównej Sił Obronnych Estonii ją zdementowało.

Kto pierwszy odetnie tej hydrze choć jedną głowę? Rumuńska Krajowa Rada Audiowizualna będzie wymagać od wszystkich właścicieli kont w serwisach społecznościowych, którzy mają ponad 100 tys. obserwujących na wielu kanałach i czerpią zyski z ruchu generowanego w Rumunii, aby zgłosili swoją działalność. Byłby to dopiero pierwszy krok w kierunku stworzenia systemu umożliwiającego nakładanie sankcji na kanały rozpowszechniające dezinformację w celach finansowych.

Dominik Uhlig

• Więcej ▶ Biqdata.wyborcza.pl

eprasa.pl 6246711d45

Stambuł – brama do Orientu

Wyrusz z nami w fascynującą podróż do Stambułu – miasta, gdzie Wschód spotyka się z Zachodem, a tysiące lat historii splatają się z tętniącym życiem metropolii.

Program wycieczki: Dz. 1 Przelot Warszawa – Stambuł. Zakwaterowanie w hotelu i kolacja powitalna. **Dz. 2** Zwiedzanie miasta – Hipodrom, Błękitny Meczet, Hagia Sophia i cysterna Binbirdirek. **Dz. 3** Meczet Sulejmana, rejs po Bosforze i Wielki Bazar. **Dz. 4** Wycieczka fakultatywna po historycznym i nowoczesnym Stambule (dodatkowo płatna) lub Stambuł na własną rękę. **Dz. 5** Powrót do domu.

Średnia ocena gości: 4,8/5

5 dni | Wyloty z Warszawy
08/04, 22/04, 24/05 2027
od 4.398,–

Pełne wyżywienie na statku

Rejs po Renie i kwitnące tulipany w Holandii

Podziwiaj kwitnące tulipany w parku Keukenhof oraz zobacz najpiękniejsze holenderskie miasta podczas 6 wiosennych dni w Holandii.

Program wycieczki: Dz. 1 Wylot z Warszawy do Frankfurtu. Przejazd do Kolonii. Katedra w Kolonii i zaokrętowanie. **Dz. 2** Rotterdam. Zwiedzanie miasta. **Dz. 3** Enkhuizen. Rejs po Markermeer i Ijsselmeer. Zwiedzanie Enkhuizen na własną rękę lub wizyta w Zuiderzeemuseum (dodatkowo płatne). **Dz. 4** Amsterdam. Wycieczka do parku tulipanów Keukenhof i zwiedzanie miasta z przewodnikiem. Spacer po Amsterdamie i rejs po kanałach (wycieczki dodatkowo płatne). **Dz. 5** Nijmegen. Spacer po hanzeatyckim mieście Nijmegen. **Dz. 6** Powrót do Kolonii. Wylot z Frankfurtu do Warszawy.

6 dni | Wylot z Warszawy 05/04 2027
od 6.598,–

3 posiłki dziennie

Średnia ocena gości: 4,7/5

Indie – Klejnot Imperium

Złoty Trójkąt Indii: New Delhi, Jaipur i Agra z Taj Mahal, a także rezerwat tygrysów bengalskich w P.N. Ranthambore, potężne forty i pałace maharadżów.

Program wycieczki: Dz. 1 Wylot z Warszawy do New Delhi. **Dz. 2** Przylot do New Delhi, przejazd do Jaipur i wycieczka po mieście. **Dz. 3** Jaipur. Pałac Wiatrów i Fort Amber. **Dz. 4** Jaipur - Ranthambore. Wizyta w wiosce i Rezerwat Tygrysów. **Dz. 5** Ranthambore. Safari w godzinach porannych i popołudniowych. **Dz. 6** Ranthambore – Agra. Opuszczone miasto (Miasto Duchów) Fatehpur Sikri. **Dz. 7** Agra. Taj Mahal i Fort. **Dz. 8** Agra – New Delhi. Brama Indii (India Gate) oraz zwiedzanie Starego Delhi. **Dz. 9** Wylot z New Delhi. Powrót do domu.

9 dni | Wyloty z Warszawy 09/11 2026, 01/02, 08/03, 21/04, 19/05 2027 | od 6.998,–

Średnia ocena gości: 4,7/5

Norwegia – na tropie zorzy polarnej

Zobacz jedne z najpiękniejszych miejsc norweskiego wybrzeża, gdzie czeka nas przejażdżka psim zaprzęgiem oraz rejs po Lofotach w blasku zorzy polarnej.

Program wycieczki: Dz. 1 Przelot Warszawa – Bodø. Przyjazd i kolacja powitalna. **Dz. 2** Bodø. Spacer po mieście, rejs statkiem linii Hurtigruten przez wąskie fiordy archipelagu Lofotów do Tromsø. **Dz. 3** Przyjazd do Tromsø. Zwiedzanie miasta – Katedra Arktyczna i Muzeum Polarne. **Dz. 4** Tromsø. Czas wolny lub wycieczka fakultatywna. Przejazd do Sommarøy – wieczorna wycieczka w poszukiwaniu zorzy polarnej. **Dz. 5** Sommarøy. Psie zaprzęgi i zorza polarna. **Dz. 6** Tromsø i podróż powrotna do domu.

6 dni | Wyloty z Warszawy 12/01, 03/02 2027
od 9.998,–

albatros.pl | rezerwacja +48 22 128 48 81 | Warszawa, ul. Marszałkowska 76 (8 piętro)

Cena zawiera: BILETY WSTĘPÓW, opiekę polskiego pilota, przeloty rejsowe, zakwaterowanie w pokojach 2-os., wyżywienie i transport zgodnie z programem, ubezpieczenie podstawowe.

Kod reklamy: GW32

Kraj/34451076

eprasa.pl 6246711d45

Prywatne szkoły sprawdzają całą rodzinę

Nie wystarczy być prymu

FOT. GETTY IMAGES

By dostać się do prywatnego liceum, same szóstki nie wystarczą. Podstawówki bardziej niż dzieci testują rodziców – trudni odpadają. Rozpoczął się nabór do szkół niesamorządowych na przyszły rok.

Olga Szpunar

Krzysztof Kwiatkowski, dyrektor Społecznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Krakowie: – Przyjmowanie podań na następny rok skończyliśmy pierwszego września. Na jedno miejsce mamy ponad trzech kandydatów.

Piotr Machowski, dyrektor Prywatnej Szkoły Podstawowej i VII Prywatnego LO im. Mikołaja Reja w Krakowie: – W ubiegłym roku do liceum mieliśmy ponad dwóch kandydatów na miejsce. Do szkoły podstawowej półtora.

Krakowski magistrat informuje, że choć mamy niż demograficzny, widać wyraźny wzrost liczby uczniów w szkołach niesamorządowych. W ciągu dwóch lat w Krakowie przybyło ich blisko 2 tysiące. W samych podstawówkach – 1300.

Casting rodziców

Wiktorii tak zależało, by jej syn dostał się do wybranej przez nią podstawówki, że poprosiła o wstawiennictwo znajomych, którzy mają znajomych znających jej dyrektora.

W głowie miała cały plan dla dziecka. Szkoła społeczna (z wysokimi wynikami egzaminów, szerokim wachlarzem dodatkowych zajęć, w miarę blisko domu). Potem najlepsze liceum, niekoniecznie prywatne, bo w rankingach wciąż wygrywają publiczne. Potem studia (najlepiej architektura, bo taka rodzinna tradycja).

Na rozmowę kwalifikacyjną szła pewna jej wyniku, ale syn się nie dostał. Wiktoria nie wie dlaczego.

Dyrektor krakowskiej prywatnej podstawówki, który prosi o zachowanie anonimowości, mówi nam wprost: – Rekrutujemy dzieci razem z ich rodzicami. Więc jeśli rodzice nie zdadzą egzaminu, bo czujemy, że będą trudni, dziecko się nie dostaje.

Magdalena, mama syna w społecznej podstawówce: – Rozmowa kwalifikacyjna to był egzamin nie tylko dziecka, ale również rodziców. Dostałam podczas niej ankietę z pytaniami. Wśród nich: jaki zawód z mężem wykonujemy, jak mogę pomóc szkole. Potem te informacje były wykorzystywane. Jak ktoś miał firmę budowlaną, dostawał telefon ze szkoły, że trzeba wyremontować szkolną salę i z pytaniem, czy pomoże. Jak był policjantem, udzielał szkole porad w trudnych sprawach związanych z bezpieczeństwem, np. co robić z mailami z groźbami, które swego czasu przychodziły na adres mailowy podstawówki.

Dyrektor Kwiatkowski: – Rozmowa z rodzicami? Prowadzę ją tak, żeby wyszło, czy nasze oczekiwania nie są przypadkiem rozbieżne. Zależy nam na rodzicach zaangażowanych. Takich, którzy chwycą za pędzle, gdy trzeba będzie wymalować salę. I takich, którzy nie tylko płacą i wymagają, ale też mają do nas zaufanie i akceptują nasz profil. Rozumieją, dlaczego nie mamy dodatkowych zajęć z chińskiego i astronomii i nie zaczną się nagle ich domagać. Bywa, że rodzice, których dziecko nie dostanie się do szkoły, dzwonią do niej i proszą o pisemne wyjaśnienia. Domagają się wglądu w ocenę rekrutacji. Ci, których dzieci są na listach rezerwowych, są tak zdeterminowani, że kontaktują się ze szkołą co dwa tygodnie, pytając, czy ktoś z przyjętych nie zrezygnował.

Rozmowa z rodzicami? Prowadzę ją tak, żeby wyszło, czy nasze oczekiwania nie są przypadkiem rozbieżne

KRZYSZTOF KWIATKOWSKI
dyrektor Społecznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Krakowie

Orzeczenie niemile widziane?

Siedmiolatki, które nie mogą się pochwalić dobrym świadectwem, bo jeszcze żadnego nie dostały, w trakcie rekrutacji dzielone są na grupy i zapraszane do wspólnej zabawy. Nauczycielki obserwują dzieci, jak się zachowują. Badają sprawność motoryczną ręki, słuchają ich wypowiedzi, patrzą, jak radzą sobie w zadaniach zespołowych. Czy są rozwinięte społecznie? Błyskotliwe? Może mają szczególne uzdolnienia? A może jakieś kłopoty?

W ubiegłym roku w mediach głośno było o prywatnej szkole w Warszawie (z dobrymi opiniami), która w mailu do rodziców w sprawie rekrutacji napisała dużym drukiem, czerwonymi literami: „W roku szkolnym 2024/2025 nie planujemy przyjęć uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego”.

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

Prywatne szkoły sprawdzają całą rodzinę

sem

Kwiatkowski: – Zawsze musisz kogoś odrzucić. Stajesz przed pytaniem, czy przyjąć fajne dziecko, ale wymagające większej troski, czy takie, które świetnie wypadło i nic nie wskazuje, żeby były z nim problemy.

Dyrektor zapewnia, że sam nie zatrzaskuje drzwi przed uczniami z problemami.

– W podstawówce jest kilkanaścioro dzieci z orzeczeniami i kilkadziesiąt objętych pomocą poradni psychologiczno-pedagogicznych. W siedmiu klasach na 11 mam nauczyciela współorganizującego. Chciałbym zadać kłam, że do niepublicznych szkół trafiają tylko dzieci „bezobsługowe". Przynajmniej u nas tak nie jest – mówi.

Same szóstki, zero rozmowy

Rozmawiamy z osobą, która przez lata prowadziła rozmowy rekrutacyjne w znanym prywatnym LO w Krakowie.

– Łatwo nie było, bo w tym mieście wszyscy się znają. A nawet jak się nie znają, to znają kogoś, kto kogoś zna, więc zdarzały się naciski na przyjęcie dziecka. Nie ulegałem, bo wierzyłem w koncepcję szkoły, która dopiero się hartowała. Chcieliśmy przyjmować mądre dzieci, jedynym wyznacznikiem przyjęć nie mogli być bogaci rodzice. Więc podczas rozmowy rekrutacyjnej pozbawiałem czasem ludzi złudzeń, że aby się do nas dostać, wystarczy mieć pieniądze. Czy patrzyliśmy bacznie na rodziców? Tak, bo kto sobie będzie z własnej woli ściągał na głowę problemy? Bywało, że jeśli dziecko było w porządku, a rodzic wydawał się problemowy, rezygnowaliśmy z takiego kandydata. Żeby szkoła była sensownym miejscem, musi się spotkać sensowna dyrekcja, sensowni nauczyciele, sensowni uczniowie i sensowni rodzice – opowiada.

W rekrutacji do niesamorządowych LO nie gra roli ani wynik egzaminu ósmoklasisty, ani świadectwo z ósmej klasy (kandydat dostaje je grubo po zakończonym naborze). Na rozmowę kwalifikacyjną przychodzi więc ze świadectwem z siódmej klasy.

Dyrektor Piotr Machowski: – Z góry na dół same szóstki, a z człowiekiem nie ma o czym rozmawiać. Takie przypadki się zdarzają. Nie można być dobrym ze wszystkiego i my to wiemy, więc na świetne świadectwa patrzymy z ograniczonym zaufaniem. Egzamin ósmoklasisty nie jest dla nas ważny, bo nie różnicuje uczniów, jest za łatwy, by wyłuskać prawdziwe talenty. Dlatego nas bardziej interesują kandydaci, którzy mają coś do powiedzenia, czymś się interesują, mają pasje.

Rozmowy kwalifikacyjne w szkole rozpoczynają się w połowie września. Wyniki będą znane na przełomie listopada i grudnia. Podobnie jest w większości placówek. Po podpisaniu umowy ze szkołą rodzice płacą wpisowe. W Krakowie waha się w granicach 3-4 tys. zł.

Czesne w prywatnych i społecznych szkołach pod Wawelem to koszt od 1400 do 2,8 tys. zł. Droższe są placówki z międzynarodową maturą. Tu cena za miesiąc w trzeciej i czwartej klasie IB sięga 4 tys. zł. Opłaty pobierane są również w wakacje.

Edukacja dwóch prędkości?

Łukasz w ubiegłym roku przepisał córkę do prywatnej podstawówki. „Wyborczej" opowiadał: – W państwowej szkole w cztery lata miała sześciu matematyków. Uczyli ją nauczyciele bez kompetencji. Chemię miała z biologiem, bo szkoła nie mogła znaleźć chemika.

Po lekcjach w prywatnej placówce dziewczyna chodziła na korepetycje. Łukasz mówił, że nadrabiała zaległości.

Joanna, mama dwójki, opowiada: – Syn i córka chodzą do szkół prywatnych. Finansowo nie jest łatwo, ale dajemy z mężem radę. Zalety? Większa wrażliwość na ucznia z problemami, bardziej indywidualne podejście, szybszy dostęp do pedagoga i psychologa, co jest możliwe dzięki mniejszym klasom, więcej godzin przeznaczonych na naukę języków, a w liceach na naukę przedmiotów, z których uczniowie będą pisać rozszerzoną maturę.

Wielu rodziców śledzi wyniki szkół i wybiera dla swoich dzieci „najlepsze". Ranking podstawówek (tworzony na podstawie wyników egzaminu ósmoklasisty i sukcesów w olimpiadach juniorów) co roku publikuje portal Nasza Edukacja. W jednym worze są w nim placówki prywatne, społeczne, katolickie i samorządowe.

Te ostatnie wypadają najgorzej. „To pokaz siły szkolnictwa niepublicznego" – komentował ranking w 2025 roku portal Nie dla Chaosu w Szkole.

A małopolska kuratorka oświaty Gabriela Olszowska ostrzega: – Zanim wyda się wyrok, że publiczna edukacja jest gorsza od niepublicznej, trzeba pamiętać, że szkoły samorządowe nie wybierają sobie uczniów. Zobowiązane są przyjąć wszystkie dzieci mieszkające w ich obwodzie. Szkoły prywatne i społeczne najczęściej przyjmują dzieci starannie wyselekcjonowane w rekrutacji.

Przywołuje rankingi liceów, np. Perspektyw, w których od lat czołowe miejsca zajmują państwowe placówki. – Dlaczego? Bo nie obowiązuje w nich rejonizacja i przyjmują wybrane dzieci. Z wysokimi wynikami egzaminu ósmoklasisty lub olimpiadami – mówi Olszowska. I dodaje: – Nie lubię określenia „najlepsze szkoły". Bo co to w ogóle znaczy? Może się okazać, że najlepszą szkołą, świetnie pracującą z mniej zdolnymi i niewyselekcjonowanymi dziećmi jest taka, która w rankingu jest w ogonie.

Rekrutujemy dzieci razem z ich rodzicami. Jeśli rodzice nie zdadzą egzaminu, bo czujemy, że będą trudni, dziecko się nie dostaje

DYREKTOR PRYWATNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ W KRAKOWIE

Prawo wyboru

Z analizy danych MEN wynika, że w ciągu ostatnich pięciu lat liczba uczniów w niepublicznej edukacji wzrosła o 25 proc.

„To syrena alarmowa, sygnał ostrzegawczy, który powinien nas skłonić do ulepszenia szkół publicznych" – komentował na swoim blogu analityk Paweł Dobrowolski.

A Arkadiusz Boroń, prezes Związku Nauczycielstwa Polskiego w województwie małopolskim, mówił wprost: – Obserwujemy komercjalizację oświaty i trzeba to zatrzymać.

Proponował ograniczenie finansowania niepublicznej oświaty do 50 procent kwoty, którą na ucznia dostają szkoły samorządowe.

Obecnie samorząd musi płacić placówkom niepublicznym 75 proc. kwoty przeznaczonej na ucznia placówki publicznej, Kraków płaci 85 proc. – Jeśli dodać do tego niemałe czesne, które szkoły te pobierają od rodziców, nie ma się co dziwić, że oferta jest atrakcyjna i przyciąga. Po prostu jest na nią więcej pieniędzy niż w szkolnictwie publicznym – mówił „Wyborczej".

Jego wypowiedź spotkała się z ostrym odzewem dyrektorów niepublicznych szkół. Podnosili, że pieniędzy, które dostają, nie chowają do kieszeni. Idą na wynajem budynku, w którym działa szkoła, media, pensje (w wielu niesamorządowych placówkach w Krakowie nauczyciele zarabiają więcej niż w samorządowych).

– Gdy dotacja zostanie obcięta, będziemy musieli podnieść czesne rodzicom. I wtedy już na całego będziemy mieli w Polsce edukację dwóch prędkości. Dla naprawdę bogatych i całej reszty, której na szkolnictwo niepubliczne nie stać – komentowali.

Rodzice dzieci z niepublicznych szkół zauważali, że nie ma żadnego etycznego uzasadnienia, by na dziecko w szkole niepublicznej szły mniejsze pieniądze niż na dzieci w publicznych placówkach. Podkreślali, że tak samo płacą podatki, a to, że dodatkowo zdecydowali się płacić za niepubliczną oświatę, to ich wybór, do którego każdy powinien mieć prawo.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34414013

JUTRO W „WYBORCZEJ"

Wydanie sobotnie „Wyborczej" możesz kupić
OD SOBOTY DO CZWARTKU!
Szukaj w punkcie sprzedaży prasy.

BUNT 40-LATKÓW
Czyli jak Morawiecki gra o przyszłość prawicy

CEPR Z WOZU, KONIOM NIEKONIECZNIE LŻEJ
Czy konie z Morskiego Oka są szczęśliwe?

SEKSUALNOŚĆ, MIŁOŚĆ, UCZUCIA
Starzy domagają się równych praw

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

Nowa Nadzieja

Lista błędów Mentzena

Nowa Nadzieja nie zebrała wymaganej liczby podpisów pod kandydaturą Bartosza Bocheńczaka na prezydenta Krakowa. Odpowiedzialność za tę kompromitację ponosi prezes partii Sławomir Mentzen, ale blamaż w Krakowie to tylko jedno zdarzenie z długiej listy błędów partii.

Tomasz Nyczka

Ruch Narodowy, jak lubią podkreślać członkowie Nowej Nadziei, to w Konfederacji mniejsze ugrupowanie. Dlatego Sławomir Mentzen chce zdominować Krzysztofa Bosaka, narzucać mu swoje decyzje. Politycy praktycznie ze sobą nie rozmawiają.

– Bosak ma dość tego, że jest ciągle ignorowany, traktowany jak powietrze – mówi „Wyborczej" jeden z polityków Konfederacji.

W sprawie kandydata na prezydenta Krakowa Mentzen postawił na swoim. Zdecydował, że Konfederacja wystawi tam Bartosza Bocheńczaka, sekretarza Nowej Nadziei, szefa jej krakowskich struktur, autora kampanii prezydenckiej Mentzena z zeszłego roku.

Narodowcy to przyklepali, Bosak był na inauguracji tej kampanii, ale pełną odpowiedzialność za kandydata i jego kampanię wzięła na siebie Nowa Nadzieja.

Prowadzono intensywną kampanię, Bocheńczak rozdawał ulotki, nagrywał spoty, organizował wiece i spotkania. Prezes ugrupowania wspierał go i kilka razy przyjeżdżał do Krakowa, stawał u boku kandydata, aby go promować. Dał temu projektowi twarz, bo to był jego pomysł.

MIAŁ BYĆ TEST, JEST BLAMAŻ

– Nie ma teraz ważniejszej sprawy, wszyscy pracujemy na Bartka, który już prowadzi intensywną kampanię – mówili do działaczy szefowie okręgów Nowej Nadziei w całym kraju i zbierali chętnych na wyjazd do Krakowa, by tam wesprzeć kandydata.

W Konfederacji przyznawali, że wybory samorządowe w Krakowie są bardzo ważne, będą testem przed przyszłorocznymi wyborami parlamentarnymi, a wynik Bocheńczaka, jeśli będzie niezły, może wpłynąć na rezultat Konfederacji w 2027 roku.

– Nie znam lepszego kandydata na prezydenta Krakowa. Przedsiębiorca, menedżer. To, jak on mi poprowadził tę kampanię i jak tanio to zrobił, to było mistrzostwo świata. Dowozi wszystkie tematy – zachwalał Bocheńczaka w Krakowie Mentzen.

W poniedziałek 7 września okazało się, że działacze Nowej Nadziei nie zebrali wystarczającej liczby podpisów do zarejestrowania kandydata. Sztab złożył ich niemal pięć tysięcy, ale po weryfikacji okazało się, że do wymaganych trzech tysięcy prawidłowych podpisów zabrakło ponad stu. W efekcie Konfederacja nie będzie miała swojego kandydata w wyborach prezydenta Krakowa.

Bocheńczak napisał, że był przekonany, że podpisów wystarczy. Przeprosił i przyznał, że zawalił. Z kolei

Mentzen skrytykował przepisy, bo te „nie dają żadnych narzędzi weryfikacji poprawności podpisów". Ale w swoim oświadczeniu nazwał całą sytuację „kompromitacją i katastrofą".

I szybko pozbawił Bocheńczaka funkcji szefa Nowej Nadziei w Krakowie, rozwiązał tam partyjne struktury, a sprawę wysłał do partyjnego sądu.

• **Od lewej: Sławomir Mentzen z Bartoszem Bocheńczakiem i Krzysztofem Bosakiem podczas inauguracji kampanii wyborczej Konfederacji na prezydenta Krakowa, 29.05.2026 r.**

FOT. KLAUDIA RADECKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Mentzen po kompromitacji ze zbieraniem podpisów pozbawił Bocheńczaka funkcji szefa Nowej Nadziei w Krakowie. Tyle że to za mało

Tyle że to za mało. Usunięcie Bocheńczaka z funkcji szefa Nowej Nadziei w Krakowie to oczywiście dotkliwa kara. Ale polityk ma jeszcze drugą, ważniejszą funkcję – jest członkiem zarządu partii, jej sekretarzem, szarą eminencją Nowej Nadziei. To stanowisko nadal zajmuje. Trudno mi wyobrazić, aby miało być tak nadal, po takiej – jak nazywa to sam prezes – kompromitacji.

Sekretarz to osoba, która odpowiada w partii za sprawy organizacyjne, kontaktuje się ze strukturami, zarządza, ustala, podejmuje decyzje.

W ostatnich miesiącach Bocheńczak, razem z Mentzenem, „czyścił" partię w ramach przygotowań do przyszłorocznych wyborów. Pozbywał się „awanturników", zbuntowanych działaczy, którzy zadają niewygodne pytania, niezdyscyplinowanych. To on podpisywał się pod decyzjami o wyrzuceniu ludzi z ugrupowania. Wszystko po to, żeby partia się profesjonalizowała i – jak mówią politycy – nadgoniła organizacyjne braki.

W Krakowie to jednak sekretarz Bocheńczak, odpowiedzialny za organizację partii, nie dopilnował zbiórki podpisów z poparciem dla kandydata na prezydenta Bocheńczaka.

PODPISY ZEBRALI MNIEJSI

To za mała kara również dlatego, że odpowiedzialność za sytuację ponoszą nie tylko kandydat i szef struktur w jednej osobie oraz działacze z Krakowa. Ponosi ją również sam Mentzen.

Kraków to drugie największe miasto w Polsce, mieszka tam 800 tys. osób. Konfederacja, według sondaży trzecia partia polityczna w kraju, nie była tam w stanie zebrać trzech tysięcy prawidłowych podpisów.

Kandydatów na prezydenta Krakowa jest łącznie ośmioro. Podpisy zebrali przedstawiciele mniejszych ugrupowań, w tym Konfederacji Korony Polskiej Grzegorza Brauna, co jest szczególnie bolesne dla Mentzena, partii Razem, która w ogóle nie ma pieniędzy i opiera swoją działalność na składkach i pracy społeczników.

Szef komisji wyborczej tłumaczył, że były problemy z błędnymi numerami PESEL, nieczytelnymi imionami i nazwiskami, nieprawidłowo wpisanymi adresami. Ale to też bez znaczenia, bo odpowiedzialna partia – przewidując scenariusz, w którym jakaś część podpisów może być wadliwa – powinna zebrać je „z górką".

A jeśli na etapie zbierania podpisów działacze nie wiedzieli, jak należy je prawidłowo zbierać, to tym gorzej świadczy o Nowej Nadziei.

Nie przyjmuję tłumaczeń, że „system zbierania jest niejasny". Przedstawiciele innych partii nie mieli z tym problemów. Kandydatka KO i PSL Monika Piątkowska podkreślała, że podpisy były prześwietlane w każdy możliwy sposób, potencjalnie błędne odsiewano, zanim je złożono.

Dlaczego Nowa Nadzieja tego nie przypilnowała? Dlaczego nie przypilnował tego Mentzen?

Nie akceptuję też tłumaczeń, że Ruch Narodowy nie pomagał Nowej Nadziei w kampanii oraz spiskowych teorii, że zbiórkę sabotował poseł Nowej Nadziei Konrad Berkowicz, partyjny wróg Bocheńczaka, który rywalizuje z nim o jedynkę w Krakowie w wyborach do Sejmu. Kiedy Mentzen zdecydował, że to Bocheńczak będzie ich kandydatem na prezydenta, wziął pełną odpowiedzialność za cały proces wyborczy, na czele ze zbiórką podpisów.

Powtórzę – za tę „kompromitację" i „katastrofę" pełną polityczną odpowiedzialność ponosi prezes Sławomir Mentzen, autor tych określeń.

FESTIWAL BŁĘDÓW

Przeanalizujmy, jak prezes Sławomir Mentzen zarządzał swoją partią w ostatnich latach.

PKW odrzuciła sprawozdanie finansowe Konfederacji za 2024 rok. To konsekwencja wcześniejszej decyzji PKW w sprawie odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego Konfederacji za wybory do europarlamentu w 2024 roku.

Na wniosek PKW Nowa Nadzieja została wykreślona przez sąd w Warszawie z ewidencji partii politycznych, bo nie złożyła w wymaganym terminie sprawozdania finansowego, a więc złamała ustawę. Mentzen musiał więc uciekać się do fortelu i zmienił nazwę partii.

Pełnomocnikiem finansowym komitetu wyborczego podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego, ale też pełnomocnikiem komitetu kandydata na prezydenta Sławomira Mentzena był Roman Łazarski. To jednocześnie skarbnik Nowej Nadziei, czyli partii Sławomira Mentzena. Mentzen go w końcu wyrzucił.

Poza tym Mentzen pokłócił się z szefową podwarszawskich struktur Nowej Nadziei Ewą Zajączkowską-Hernik i usunął ją ze stanowiska. W Parlamencie Europejskim Zajączkowska zmieniła frakcję i, jak przekonywali działacze, „samowykluczyła się" z Nowej Nadziei. Dziś tworzy własne stowarzyszenie.

Wiceprezes Nowej Nadziei Konrad Berkowicz został zatrzymany przez ochronę sklepu IKEA, gdy przeszedł za linię kas z niezapłaconymi artykułami, i dostał mandat. Mentzen przekonywał, że „nie nabiła mu się mniejsza część, a nie usłyszał tego z powodu słuchawek", które miał w uszach.

Poseł Nowej Nadziei Przemysław Wipler jest właśnie jednym z politycznych antybohaterów afery Zondacrypto, gdyż to jego fundacja Dobrzy Rząd otrzymała pieniądze od należącej do Przemysława Krala spółki. Mentzen tłumaczy się, że nic o tym nie wiedział, ale Bosak nazywa to błędem.

W całej Polsce w strukturach partii trwają czystki, ludzie są wyrzucani, w niektórych okręgach buntują się przeciwko restrykcyjnym zasadom, które wprowadza lider.

A CO, GDYBY RZĄDZILI POLSKĄ?

Politycy Nowej Nadziei przedstawiają się jako przedsiębiorcy – w kontrze do przedstawicieli innych ugrupowań, którzy na biznesie niby się nie znają. Sam prezes partii jest przedsiębiorcą, doradcą podatkowym, doktorem nauk ekonomicznych, właścicielem spółek.

– Sławek bardzo chciałby być ministrem finansów – przyznają w Nowej Nadziei.

W Konfederacji politycy rzeczywiście „przebierają już nogami", aby objąć władzę. Tworzą program, konsultują się z ekspertami, przymierzają do niektórych ministerstw – chcieliby na pewno odpowiadać za finanse, cyfryzację, marzy im się imigracja.

Po prostu Konfederacja chce zarządzać państwem i na dobre się do tego szykuje.

A co by było, gdyby Mentzen rzeczywiście zyskał wpływ na jakieś ministerstwa, wziął się za rządzenie Polską? I zarządzał nią jak swoją Nową Nadzieją?

Wolałbym się jednak nie przekonać. ●

Tomasz Nyczka

eprasa.pl 6246711d45

Zaufanie do rządzących rośnie

Po wakacjach widać wyraźną poprawę notowań obozu władzy, a pogorszenie opozycji. – Bilans ocen Grzegorza Brauna wypada dziś wyjątkowo niekorzystne – komentuje CBOS.

Agnieszka Kublik

W sierpniu Nawrocki świętował rok od zaprzysiężenia na prezydenta. Publicyści przypomnieli jego wojnę z gabinetem Donalda Tuska, prezydenckie weta (ma ich bezprecedensowo dużo w porównaniu z poprzednikami), nieprzyjmowanie ślubowania o legalnie wybranych przez Sejm sędziów Trybunału Konstytucyjnego czy blokowanie nominacji wielu ambasadorów.

Sam Nawrocki zorganizował sobie przed Pałacem Prezydenckim debatę o sobie. – Jesteście ze mną, a ja jestem i zawsze będę z wami, w tym kontekście nic się nie zmieniło od tego roku. Ja chcę być głosem Polek i Polaków, chcę być głosem polskiego narodu – mówił o sobie.

Prowadzi Nawrocki

W rankingu zaufania Nawrocki nadal prowadzi – ufa mu 51 proc. osób, ale to wynik słabszy niż przed miesiącem o 4 pkt proc. W tym samym czasie wzrosła do niego nieufność – z 33 proc. do 36 proc.

Za nim dwaj wicepremierzy w gabinecie Tuska – szef MON Władysław Kosiniak-Kamysz (44 proc.) i szef MSZ Radosław Sikorski (43 proc.). Obaj mają lepsze notowania niż przed miesiącem.

– O ile w stosunku do Kosiniaka-Kamysza wyraźnie niższy poziom nieufności jest wyróżnikiem tego polityka, od lat mogącego uchodzić za jednego z najmniej kontrowersyjnych na naszej scenie, o tyle w przypadku Sikorskiego sierpniowy wynik jest wart podkreślenia. Równie małego odsetka jego zdeklarowanych przeciwników nie rejestrowaliśmy w ciągu ostatnich 12 miesięcy – komentuje CBOS.

W sierpniu na czwarte miejsce w rankingu powrócił Rafał Trzaskowski, prezydent Warszawy i wiceszef KO. Zaufanie do niego wzrosło z 34 do 40 proc., a nieufność spadła z 48 do 40 proc.

Za prezydentem stolicy jest premier Tusk. Zaufanie do niego deklaruje 39 proc. to o 7 pkt proc. więcej niż w lipcu. Nie ufa mu zaś 46 proc. – o 7 pkt mniej niż przed miesiącem.

Spośród polityków opozycji najwyżej jest Krzysztof Bosak, wicemarszałek Sejmu, szef Ruchu Narodowego. Sierpień przyniósł pierwszy od wielu miesięcy wyraźny spadek jego notowań. W stosunku do lipca zaufanie do Bosaka obniżyło się o 4 pkt proc., do 34 proc. Jednocześnie nieco wzrosła nieufność wobec niego – o 3 pkt, do 34 proc. To najgorsze noty Bosaka od roku.

Podobnym zaufaniem cieszy się drugi z liderów Konfederacji WiN, szef Nowej Nadziei Sławomir Mentzen – 31 proc., spadek o 1 pkt. Ale odsetek nieufności w jego przypadku to 43 proc., a w lipcu było 40 proc.

Sporo zyskał Waldemar Żurek, prokurator generalny i minister sprawiedliwości. Teraz przeważają u niego pozytywne noty – 30 proc. zaufania i 22 proc. nieufności. Od lipca nie zmieniły się notowania Mateusza Morawieckiego, który po wyjściu z PiS jest bardzo aktywny. Ma 52 proc. nieufności, wzrost o 2 pkt proc. i 28 proc. zaufania, spadek o 1 pkt.

Wzrost nieufności do Kaczyńskiego

Pogorszyły się notowania Jarosława Kaczyńskiego – ma 59 proc. nieufności, co oznacza wzrost o 5 pkt i 23 proc. zaufania.

Stracili też Grzegorz Braun, szef Konfederacji Korony Polskiej, oraz Przemysław Czarnek, kandydat PiS na premiera – odpowiednio mają zaufanie 20 proc. i 19 proc. osób.

– Ich bilans ocen jest zdecydowanie niekorzystny, a notowania są dziś znacznie gorsze niż miesiąc wcześniej. W szczególności dotyczy to Grzegorza Brauna, który w sierpniu bardzo znacząco stracił w opinii ankietowanych (spadek zaufania o 5 pkt proc. i wzrost nieufności o 9 pkt) – czytamy w raporcie CBOS.

W dalszej części analizy CBOS zauważa: – W efekcie bilans ocen Grzegorza Brauna wypada dziś wyjątkowo niekorzystne – trzykrotnie więcej osób deklaruje w stosunku do niego nieufność niż zaufanie (60 proc. deklaracji nieufności i 20 proc. zaufania). Są to najgorsze oceny tego polityka od kwietnia tego roku. Wyraźnie gorsze od lipcowych są także notowania Przemysława Czarnka, to spadek zaufania o 5 pkt proc., a jednocześnie wzrost nieufności o 3 pkt, do 54 proc. To najgorsze oceny tego polityka, jakie notujemy w ciągu ostatniego roku.

W sumie, granicę 50 proc. nieufności w sierpniu przekroczyło czterech polityków prawicowej opozycji: Braun (60 proc.), Kaczyński (59 proc.), Czarnek (54 proc.) i Morawiecki (52 proc.).

Wzrost o 7 pkt proc.

39

PROC.

• **ankietowanych deklaruje zaufanie do Donalda Tuska**

Lepsze notowania rządu

CBOS sprawdził też średnie ocen. Te dane pokazują, że najlepiej odbieranym politykiem jest wicemarszałek Sejmu Piotr Zgorzelski z PSL. Jego średnia to +0,65 pkt. Dalej są Kosiniak-Kamysz i Nawrocki – odpowiednio +0,45 i +0,44 pkt. Za nimi znaleźli się Andrzej Domański, minister finansów i gospodarki, oraz Sikorski – odpowiednio +0,40 i +0,37 pkt.

Najgorszy bilans mają: Braun (średnia wynosi -2,25 pkt), Czarnek (-1,95 pkt), Kaczyński (-1,75 pkt), Morawiecki (-1,20 pkt).

Rosnące notowania obozu rządzącego widać też w innych badaniach CBOS. Poprawiły się oceny rządu, ubyło krytyków, przybyło zwolenników. Lepiej oceniane są prace rządu i polityka gospodarcza. Wyższe noty zebrał sam szef rządu, poprawiły się również nastroje społeczne i oceny sytuacji politycznej.

Lepiej postrzegana jest też sytuacja gospodarcza. CBOS odnotował i niewielki wzrost zadowolenie z poziomu życia badanych i ich rodzin oraz lepsze nastroje na rynku pracy. ●

Sondaż CBOS z 20-30 sierpnia 2026 r., próba losowa, reprezentatywna 935 dorosłych Polaków, metoda mieszana (63,6 proc. metodą CAPI, 19,4 proc. – CATI i 17 proc. – CAWI).

REKLAMA
Kraj/34448780

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

Największym zagrożeniem dla Ameryki jest ona sama

• **Ekipy ratunkowe przeszukują gruzowisko World Trade Center. Nowy Jork, 13 września 2001 roku, dwa dni po ataku terrorystycznym** FOT. MARIO TAMA/GETTY IMAGES

Przypadająca dzisiaj rocznica „9/11", jak zwykło się mówić w Ameryce, będzie obchodzona w podniosło-gorzkiej atmosferze.

Maciej Czarnecki

Ćwierć wieku – tyle czasu minęło od dnia, w którym uprowadzone przez terrorystów samoloty wbiły się w wieże World Trade Center w Nowym Jorku.

To jeden z tych momentów, które pamięta prawie każdy, kto był już wtedy na świecie. Z najnowszego sondażu Ipsos/Reuters wynika, że 6 na 10 Amerykanów od czasu do czasu nadal go wspomina. Większość uważa, że zjednoczył kraj i miał na niego ogromny wpływ (dla porównania w przypadku kryzysu finansowego z lat 2007-09 taki wpływ dostrzega 41 proc. obywateli).

Gorzki bilans „wojny z terroryzmem"

Przypadająca w piątek rocznica „9/11", jak zwykło się mówić w Ameryce, będzie obchodzona w podniosło-gorzkiej atmosferze.

Podniosłej – bo to jedno z najważniejszych wydarzeń w najnowszej historii USA, powtarzający się punkt odniesienia. Opowieść o szoku i niedowierzaniu wobec tak brutalnego uderzenia w serce kraju, nieprawdopodobnych zbiegach okoliczności, które jednych ocaliły wówczas od śmierci, a drugich na nią skazały, bohaterskich strażakach i burmistrzu Rudym Giulianim, który zyskał wtedy powszechny szacunek, by roztrwonić go wiele lat później, powtarzając kłamstwa Donalda Trumpa o „skradzionych" wyborach, wrosła w amerykański mit.

Gorzkiej – nie tylko z uwagi na prawie 3 tys. ofiar, ale i to, że po początkowej jedności już nie ma śladu, obchodom towarzyszą kontrowersje, domniemanego mózgu operacji nadal nie skazano, a bilans prowadzonej od 25 lat „wojny z terrorem" jest niejednoznaczny.

– Głównym kryterium oceny sukcesu po zamachach z 11 września było zapewnienie bezpieczeństwa kraju przed kolejnym wielkim atakiem terrorystycznym – i cel ten bezsprzecznie osiągnięto – tłumaczy w rozmowie z innym akademikiem ze swojej uczelni prof. Bruce Hoffman ze Szkoły Służby Zagranicznej Uniwersytetu Georgetown.

Po początkowej jedności w USA już nie ma śladu, obchodom towarzyszą kontrowersje, domniemanego mózgu operacji nadal nie skazano, a bilans prowadzonej od 25 lat „wojny z terrorem" jest niejednoznaczny

– Jednakże, mimo skuteczności w ochronie kraju przed atakami terrorystycznymi, całkowicie zawiedliśmy w kwestii przeciwdziałania ideologii czy narracji, które stanowiły ich motywację – ciągnie Hoffman. – Przypuszczałem, że Al-Kaida zostanie całkowicie wyeliminowana w ciągu kilku lat od zamachów.

Tymczasem nie tylko niedawno obchodziła 38. rocznicę powstania, ale też doczekała się co najmniej 24 filii rozlokowanych od Afryki Północnej po Azję Południowo-Wschodnią, oraz jeszcze bardziej brutalnego odłamu – ISIS – z podobną liczbą oddziałów na całym świecie – dodaje.

Inna badaczka, Audrey Kurth Cronin, przypomina na łamach najnowszego „Foreign Affairs" o kosztach ogłoszonej przez George'a W. Busha „wojny z terrorem": „W wojnach toczonych po zamachach z 11 września ponad 15 tys. amerykańskich żołnierzy i pracowników kontraktowych zginęło w walce, a około 1,8 miliona doznało trwałego uszczerbku na zdrowiu. Ponadto w latach 2012–2021 liczba żołnierzy w służbie czynnej oraz weteranów, którzy odebrali sobie życie, była czterokrotnie wyższa od liczby tych, którzy zginęli w walce".

Z badania Ipsosa wynika, że obecnie mieszkańcy Ameryki bardziej niż zagranicznych terrorystów obawiają się tych krajowych (20 proc. do 33 proc.). W sondażu z 2013 roku było odwrotnie. W obu za największe zagrożenie dla przeciętnego mieszkańca USA uznano masowe strzelaniny, to się nie zmieniło.

Trump osłabia Amerykę

Tyle że zagrożenie dla Ameryki ze strony dżihadystów zza granicy może wzrosnąć, bo Trump i jego ludzie ścięli pomoc zagraniczną, która płynęła także na walkę z radykałami w Afryce czy Azji, i instrumentalizują politykę antyterrorystyczną, w której wyolbrzymia się zagrożenie ze strony środowisk skrajnie lewicowych.

– Takie zagrożenie do pewnego stopnia istnieje i rośnie w związku z szeregiem wydarzeń geopolitycznych, przede wszystkim na Bliskim Wschodzie, w Palestynie i Iranie, ale nadal jest zdecydowanie mniejsze niż to ze strony dżihadystycznego terroryzmu czy prawicowego ekstremizmu – tłumaczy w rozmowie z „Wyborczą" Thomas Renard, szef haskiego International Centre for Counter-Terrorism (ICCT).

Brak powtórki z zamachów Amerykanie zawdzięczają m.in. pracy agentów CIA na Bliskim Wschodzie. Tymczasem źródła CNN donoszą, że w ramach dyskutowanego w Pentagonie zmniejszenie obecności USA w tym regionie po zakończeniu wojny z Iranem agenci mogliby pracować bez stałych placówek: przebywaliby w Stanach, do regionu przylatywaliby na indywidualne misje, a po ich zakończeniu wracali za ocean. Irańskie kontrataki zniszczyły już placówkę agencji w Riadzie.

Coraz bardziej wygląda na to, że rozpętane przez Trumpa i izraelskiego premiera Benjamina Netanjahu starcie z Iranem będzie kolejną z „niekończących się wojen" Ameryki, podobnie jak te w Iraku i Afganistanie po 9/11, a przecież Trump miał być prezydentem pokoju. Iran jest jednym z głównych sponsorów terroryzmu. Prezydent raz po raz obwieszcza, że go pokonał.

Trump po zniszczeniu WTC: Mój wieżowiec jest teraz najwyższy

We wtorek, podczas jednej z rocznicowych uroczystości przed Białym Domem, przechwalał się, że był w pobliżu Ground Zero „zaraz po tym, jak to się zdarzyło". Wspomniał, że strażacy musieli go odciągać na bok, obawiając się zawalenia pobliskiego budynku.

– Nigdy nie zapomnę dwóch strażaków – myśleliśmy, że wszystko zwali nam się na głowy – dwóch strażaków, potężnych, silnych facetów. A do najmniejszych nie należę. Chwycili mnie pod ramiona i powiedzieli: „Musimy się stąd wydostać" – opowiadał z dramaturgią.

Dopiero potem przyznał na Truth Social, że 11 września nie było go obok World Trade Center; opisywał późniejszy okres. Przy czym zapewnił, że „wszystko, co powiedziałem, się zgadza". Komentatorzy przypominają, że w pierwszym wywiadzie telefonicznym udzielonym po paru godzinach od ataku Trump, wieloletni nowojorski deweloper, rozprawiał o tym, że po zawaleniu się wież jego 71-piętrowiec przy Wall St. 40 jest najwyższy w mieście (swoją drogą nie miał racji).

Władze miasta ukrywały zagrożenie przed mieszkańcami

Kontrowersje związane z obchodami dotyczą nie tylko prezydenta. Republikańscy politycy i niektórzy członkowie rodzin ofiar kręcą nosem, że weźmie w nich udział pierwszy muzułmański

eprasa.pl 6246711d45

burmistrz „wielkiego Jabłka" Zohran Mamdani. Giuliani wprost zaapelował, by trzymał się z dala.

Młody Demokrata na głównego radcę prawnego miasta wybrał Ramziego Kassema, wziętego prawnika, który w przeszłości bronił m.in. przetrzymywanego w bazie Guantanamo członka Al-Kaidy Ahmeda al-Darbiego. Szwagier al-Darbiego, Khalid al-Mihdhar, był jednym z porywaczy samolotu, który w serii ataków z 11 września uderzył w Pentagon, zabijając 184 osoby.

Mamdani nic sobie z tej krytyki nie robi i zamierza oddać hołd ofiarom i ratownikom.

– Jestem dumny, że mogę być burmistrzem tego miasta. Kocham to miasto. Kocham ten kraj. Chcę, aby w tym tygodniu uwaga skupiła się przede wszystkim na rodzinach, którym 25 lat temu – w wyniku przerażającego aktu terroru z 11 września – odebrano najbliższych, a także na służbach ratunkowych, które oddały temu miastu wszystko, co mogły, oraz na mieszkańcach, którzy zjednoczyli się, by nieść pomoc innym nowojorczykom – powiedział w poniedziałek.

W zeszłym tygodniu Mamdani podpisał dwa dekrety:

o ustanowieniu 11 września corocznym „Miejskim Dniem Pamięci i Służby" oraz o aktualizacji miejskich procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych.

Głośnym echem odbiła się jeszcze inna jego inicjatywa. Otóż odpalił portal, na którym można przeglądać ok. 170 tys. stron dokumentów o odpowiedzi władz na 9/11 oraz zagrożeniach po atakach, w tym z powodu kiepskiej jakości powietrza i skażeniu azbestem. Wynika z nich, że włodarze Nowego Jorku zdawali sobie sprawę z tych zagrożeń w rejonie Ground Zero, a mimo to zapewniały mieszkańców, że można tam bezpiecznie oddychać.

Z danych federalnego funduszu odszkodowawczego (September 11th Victim Compensation Fund, VCF) wynika, że choroby wynikające ze skutków 9/11, np. rak, choroby płuc czy depresja, pochłonęły więcej ofiar niż same zamachy. Według danych z 2023 roku było ich ponad 5 tys.

Proces Khalida Sheikha Mohammeda. Nie wszyscy doczekają wyroku

Rodziny tych, którzy stracili życie w atakach, są rozgoryczone faktem, że po ćwierć wieku nie rozpoczął się jeszcze proces jego domniemanego głównego organizatora – Khalida Sheikha Mohammeda.

Pojmany w 2003 roku w Pakistanie i przetrzymywany od 20 lat w Guantanamo Mohammed zawarł ugodę, na mocy której miał przyznać się do winy w zamian za uniknięcie procesu grożącego karą śmierci, jednak latem ubiegłego sąd ją uchylił. Jego proces ma się zacząć w czerwcu 2028 roku.

– Mój ojciec w listopadzie skończy 98 lat i nie sądzę, by spodziewał się dożyć tej chwili. Mam wielu krewnych – ciotki, wujków – którzy bardzo chcieliby tego doczekać. Ale w przypadku moich rodziców – nie wydaje mi się, by liczyli na to, że dożyją tego momentu – mówi ze smutkiem BBC Tom Resta, którego brat John zginął w WTC wraz ze swoją żoną Sylvią, będącą w siódmym miesiącu ciąży. ●

OGŁOSZENIE Kraj/34451069

Życie Bogusia dobiega końca... Pomóż nam walczyć o każdy Jego dzień!

Życie Bogusia nigdy nie rozpieszczało. Jest psem z frontu, nie ma łapki. To, co przeżyło to niewielkie psie ciałko, co widziały psie oczy i ile zniosło psie serce, wie tylko on sam... Boguś jest psem pozbawionym radości i tej psiej beztroski, którą czasem nawet staruszki potrafią w sobie odnaleźć. Tak naprawdę Boguś całymi dniami śpi, jakby chciał odespać wszystkie nieprzespane noce albo przespać resztę psiego życia, jakie mu zostało. Boguś ma swój świat, do którego nie ma potrzeby nikogo wpuszczać. On żyje sam dla siebie. Nie wiemy, co wydarzyło się w jego życiu, ale patrząc na jego piękne, ale tak bardzo smutne oczy, umęczone ciało i brak zaufania do człowieka, jesteśmy pewni, że zaznał wiele zła. Miejsce wszystkich psiaków, a szczególnie tych stareńkich, powinno być w domu, u boku ukochanego człowieka, przy pełnej misce. Niestety, nie wszystkie psy mają tyle szczęścia. Boguś nigdy nie miał prawdziwego domu, nigdy nie był chciany ani kochany. Dlatego trafił pod nasze skrzydła, bo chcieliśmy, aby czas, który mu pozostał, był najpiękniejszym, jaki przeżył. Niestety, w ostatnim czasie nasz Boguś zaczął się gorzej czuć. Przez brak przedniej łapki ma coraz większe problemy ze wstawaniem i poruszaniem się, do tego jego wiek mocno daje o sobie znać. Bardzo baliśmy się tego dnia, ale wiedzieliśmy, że niestety w końcu nadejdzie, bo przyjmowaliśmy Bogusia z pełną świadomością tego, że przed nami nie ma zbyt wiele wspólnego czasu. Jednak nie poddajemy się i razem z Bogusiem walczymy o każdy nasz wspólny dzień. On sam bardzo dzielnie walczy. Wcale nie chce odchodzić. Nie teraz, kiedy w końcu znalazł swój bezpieczny skrawek świata, kiedy jest kochany i stał się dla tak wielu ludzi ważny. Niestety, ani czasu nie da się oszukać, ani na starość nie wynaleziono cudownego lekarstwa. Boguś nigdy nie miał nic swojego. Bardzo chcieliśmy, żeby na te starsze i ostatnie lata zaznał namiastki prawdziwego domu, żeby niczego mu nie brakowało, żeby w końcu czuł, że jest bezpieczny. Teraz, kiedy udało nam się to osiągnąć, los znów rzuca nam kłody pod nogi... Jednak dopóki Boguś będzie chciał i miał siłę, będziemy walczyć o każdy dzień. Chcemy wynagrodzić mu całe wcześniejsze cierpienie i zadbać o to, by faktycznie końcówka jego psiego życia była najpiękniejszym czasem, jaki dane mu było przeżyć. Sami jednak nie damy rady. Do tej walki potrzebujemy pomocy ludzi o dobrych sercach. Nie chcemy odbierać Bogusiowi szansy tylko dlatego, że nasza sytuacja finansowa jest bardzo kiepska. Bardzo prosimy o wsparcie dla niego, abyśmy mogli zapewnić mu wszystko, czego potrzebuje, i nie musieć martwić się o pieniądze, bo to nasze ogromne zmartwienie. Może ktoś z Państwa zechce sprawić mu trochę radości i wysłać paczkę z dobrą karmą lub smaczkami dla psich seniorów? Poniżej podajemy adres. Z góry z całego serca dziękujemy za każdy gest dobrej woli w kierunku naszego Bogusia i z ogromnym bólem serca, być może ostatni już raz, prosimy Państwa o pomoc w jego imieniu...

Można wpłacić grosik na nasze konto lub wysłać paczkę na nasz adres:
Nr konta: 54 1870 1045 2083 1069 2318 0001 z dopiskiem „Boguś"
Blik na telefon: 723 808 002

Przystań Ocalenie, ul. Kombatantów 134, 43-229 Ćwiklice,
www.przystanocalenie.org tel. 723 808 002
KRS 0000464918

PRZYSTAŃ OCALENIE

Można też pomóc kupując tapetę - wysyłając sms o treści OCALENIE na numer:

Numer 7248 - koszt sms-a 2,46 zł z VAT
Numer 7420 - koszt sms-a 4,92 zł z VAT
Numer 7928 - koszt sms-a 11,07 zł z VAT

Z góry dziękujemy za każdą pomoc!

organizacja pożytku publicznego OPP 1%

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452239

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny. Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34450645

DO 23 WRZEŚNIA

Zamów PRENUMERATĘ TECZKOWĄ „Wyborczej"

— na październik 2026 u swojego sprzedawcy prasy

– Masz pewność, że każde wydanie będzie na Ciebie czekać (zamawiasz gazetę na cały miesiąc z góry)

– Masz niższą cenę niż przy zakupie pojedynczych wydań każdego dnia

– Masz bezpłatny dostęp do wyborcza.pl**

– Masz gwarancję niezmienności cen w okresie realizacji prenumeraty

– Możesz zostać członkiem Klubu Wyborczej i mieć dostęp do archiwum tekstów

***Jedna z dwóch książek w prezencie**

CENA 199,99 zł***
OSZCZĘDZISZ CO NAJMNIEJ **69 zł**

*Książka do odbioru od 16 października w punkcie sprzedaży. Wydawca nie gwarantuje możliwości wyboru tytułu. **Aby otrzymać dostęp do Klubowego pakietu prenumeraty Wyborcza.pl oraz do archiwum tekstów „Wyborczej": 1. Skontaktuj się z naszą infolinią, tel. 22 555 54 55 (od poniedziałku do piątku w godz. 8-16). 2. Podaj numer dowodu zakupu prenumeraty teczkowej. ***Cena sugerowana. Kwota oszczędności wynika z różnicy ceny sugerowanej i sumy cen codziennej sprzedaży detalicznej.

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

Polska przestała być rajem taniego tankowania

Ceny detaliczne oleju napędowego
Dane na 7.09.2026 r. w euro za 1000 l

Ceny detaliczne benzyny 95-oktanowej
Dane na 7.09.2026 r. w euro za 1000 l

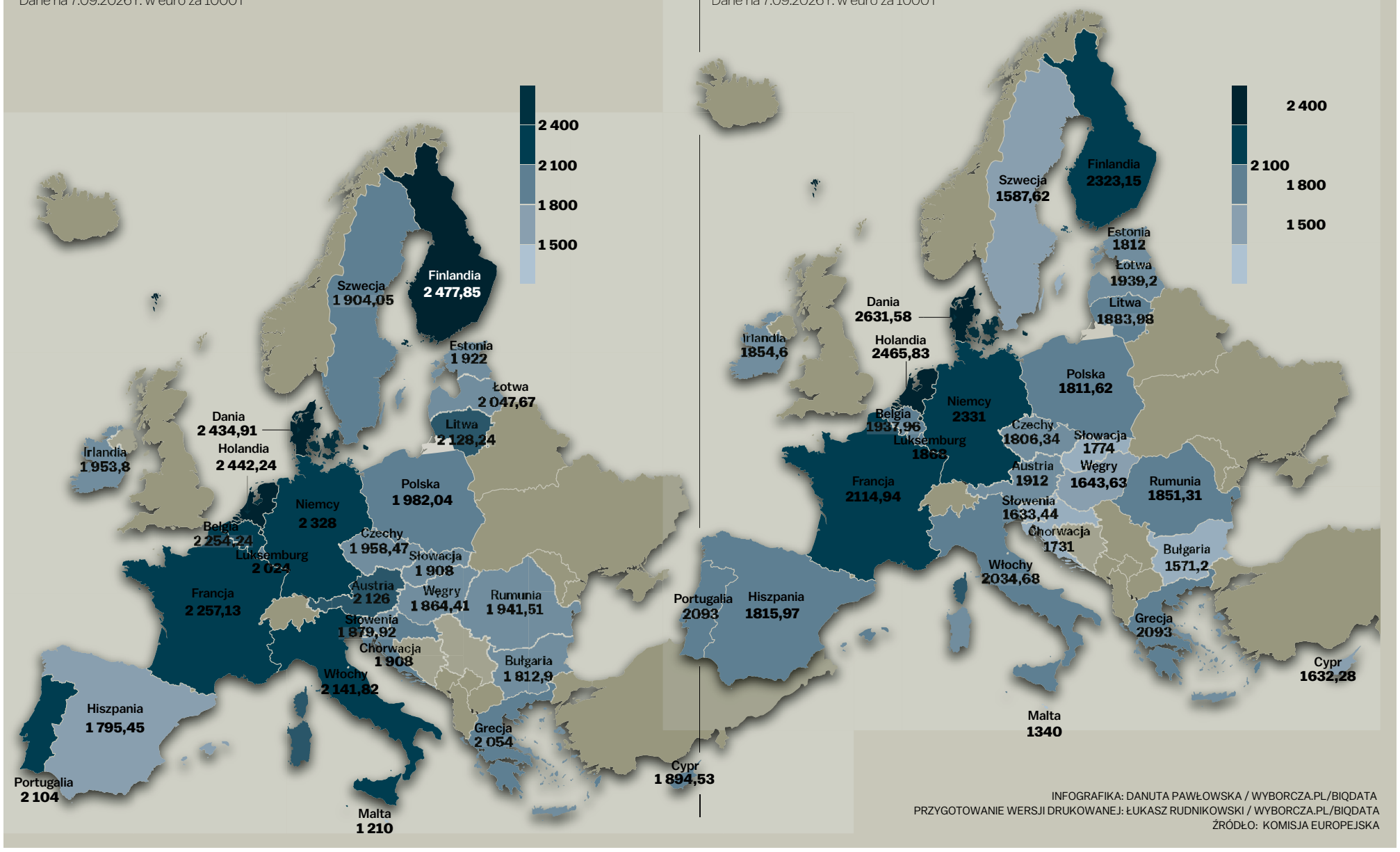

INFOGRAFIKA: DANUTA PAWŁOWSKA / WYBORCZA.PL/BIQDATA
PRZYGOTOWANIE WERSJI DRUKOWANEJ: ŁUKASZ RUDNIKOWSKI / WYBORCZA.PL/BIQDATA
ŹRÓDŁO: KOMISJA EUROPEJSKA

Tydzień po zakończeniu drugiej odsłony rządowego programu CPN, ceny paliw w Polsce zbliżyły się do europejskich średnich. A u naszych sąsiadów z południa można nawet zatankować taniej – wynika z danych Komisji Europejskiej.

Andrzej Kublik

Na początku zeszłego tygodnia przestał obowiązywać rządowy program CPN (Ceny Paliwa Niżej), w którego ramach w drugiej połowie sierpnia Ministerstwo Finansów stosowało obniżoną z 23 do 8 proc. stawkę podatku VAT na paliwa, a także system ustalanych urzędowo maksymalnych cen detalicznych benzyny i oleju napędowego.

Już samo przywrócenie standardowej stawki VAT podbiło cenę detaliczną litra paliwa o około 1 zł, a w przypadku paliw premium o jeszcze więcej. Na nieszczęście dla kierowców program zakończył się w czasie, gdy na Bliskim Wschodzie (po miesiącu względnego spokoju) znowu rozgorzały starcia pomiędzy Iranem a USA.

Rekordy cenowe

I już półtora tygodnia po zakończeniu kolejnej odsłony CPN, ceny paliw na stacjach zaczęły bić rekordy.

W środę 9 września firma analityczna e-petrol.pl podała, że według jej szacunków średnia cena diesla w ciągu siedmiu dni wzrosła o 36 groszy i wynosi 8,75 zł brutto, najwięcej w historii notowań tej firmy.

Niemal równie mocno, bo aż o 26 groszy, zdrożała również najpopularniejsza benzyna 95-oktanowa. Według szacunków e-petrol.pl średnia cena litra tego paliwa w środę 9 września wynosiła 7,89 zł brutto, najwięcej w tym roku.

Wygnani z raju tanich paliw

Także statystyki Brukseli potwierdzają, że Polska przestała być rajem taniego tankowania.

Na początku tego tygodnia za litr diesla w Polsce trzeba było zapłacić średnio równowartość 1,98 euro – wynika z najnowszych danych Komisji Europejskiej. To cena poniżej średniej dla całej UE, wynoszącej 2,11 euro.

Ale jednocześnie nieco taniej można było zatankować diesla na Słowacji (1,91 euro), Czechach (1,96 euro), a także na Węgrzech (1,86 euro), w Chorwacji (1,91 euro), Słowenii (1,88 euro), Rumunii (1,94 euro) i Bułgarii (1,81 euro), a na zachodzie Europy – w Hiszpanii (1,8 euro). W tym zestawieniu pomijamy Maltę, która ma specyficzny rynek paliwowy.

W przypadku benzyny 95-oktanowej z wyjątkowo niskich cen mogą cieszyć się Szwedzi, którzy w najbliższą niedzielę będą wybierać nowy skład parlamentu. Na początku tego tygodnia litr tej najpopularniejszej benzyny kosztował w Szwecji przeciętnie 1,59 euro, podczas gdy średnia dla całej UE wynosiła 2,04 euro. Mniej od Szwedów za litr takiego paliwa płacili jedynie kierowcy w Bułgarii (1,57 euro).

Niską cenę Szwedzi zawdzięczają tamtejszej wersji CPN. Od maja do końca września – czyli na okres wakacyjny – rząd Szwecji obniżył stawkę podatku akcyzowego od paliw do minimum obowiązującego w Unii. A następnie od lipca do końca września władze obniżyły jeszcze stawkę VAT od paliw silnikowych.

W Polsce na początku tego tygodnia, jak podaje KE, litr benzyny 95-oktanowej kosztował przeciętnie 1,81 euro, mniej więcej tyle samo, co w Hiszpanii i w Czechach, i poniżej średniej dla całej Unii.

W Polsce na początku tego tygodnia, jak podaje KE, litr benzyny 95-oktanowej kosztował przeciętnie 1,81 euro, mniej więcej tyle samo, co w Hiszpanii i w Czechach, i poniżej średniej dla całej Unii

Nieco mniej trzeba było zapłacić w Słowacji (1,77 euro), a wyraźniej mniej: na Węgrzech (1,64 euro), w Chorwacji (1,73 euro) i w Słowenii (1,63 euro).

Orlen idzie pod prąd

W środę po kolejnej wymianie ciosów między USA i Iranem cena baryłki europejskiej ropy naftowej Brent w kontraktach na listopad wzrosła powyżej 100 dol., po raz pierwszy od końca lipca. Na zakończenie sesji było to 101,2 dol. Z kolei dziś rano na giełdzie w Londynie za surowiec płacono 101,25 dol.

Szacunki analityków e-petrol.pl pokazują, że ceny litra benzyny 95-oktanowej zbliżają się do 8 zł, a diesla do 9 zł. I na takie poziomy mógłby je popchnąć wzrost cen surowca w ostatnich dniach.

Za zmniejszenie szansy na realizację powyższego scenariusza zabrał się jednak Orlen. W czwartek 10 września kolejny dzień z rzędu koncern obniżył w swoich hurtowniach ceny benzyny 95-oktanowej i minimalnie tylko korygował hurtowe ceny standardowej odmiany diesla.

Orlen nie ujawnia, w jaki sposób amortyzuje wzrost cen surowca. Niewykluczone, że koncern obniża swoją marżę na produkcji paliw.

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

REKLAMA

Sieć Auchan **wycofała jaja klatkowe** ze sklepów własnych!

DOBRE ZMIANY W Auchan SIECI AUCHAN

Jaj klatkowych
nie znajdziemy także
w składzie produktów
marki własnej, ani jako
jaja świeże w marce
własnej Auchan.

OD WRZEŚNIA!

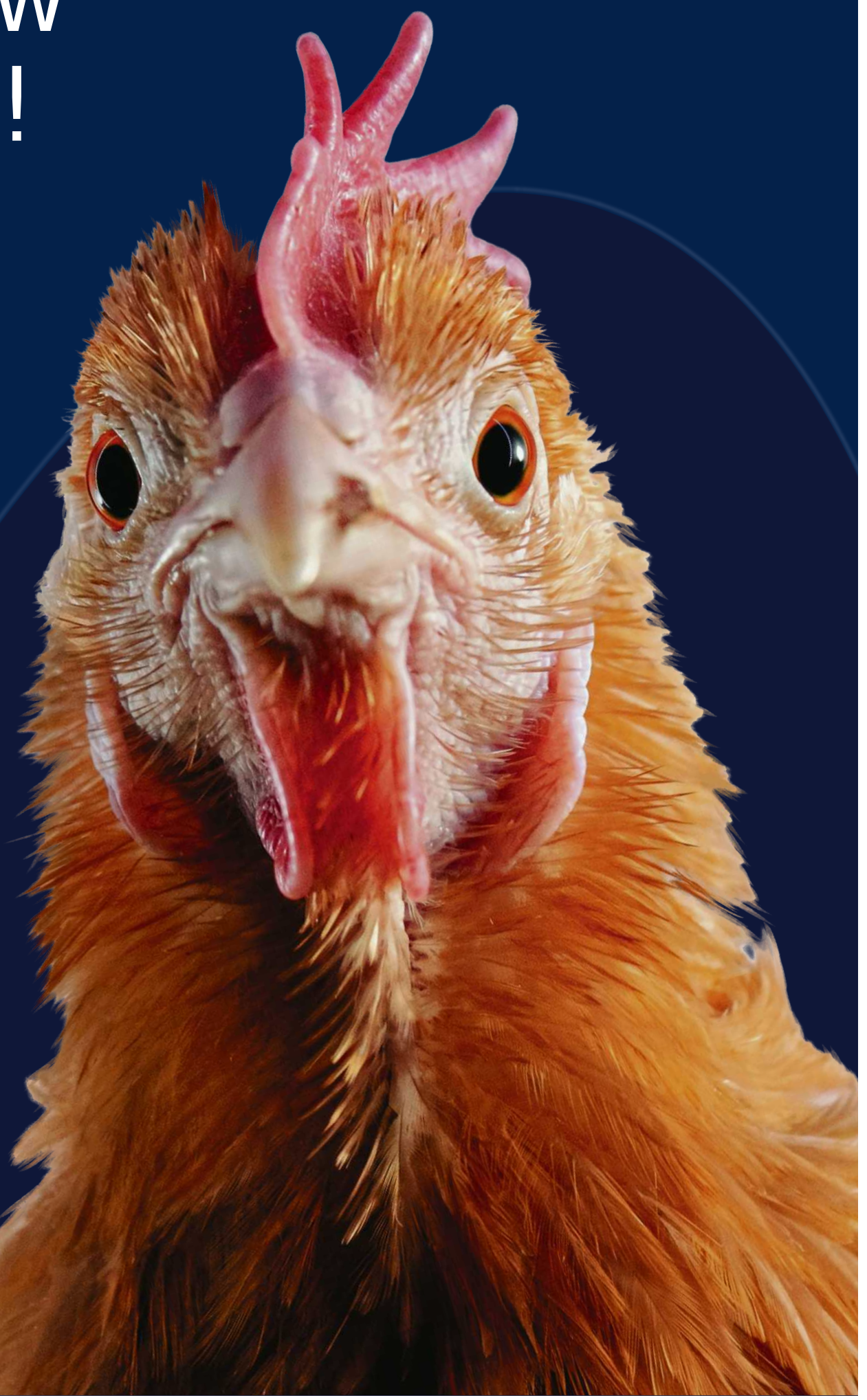

otwarte klatki

Więcej na stronie:
BiznesBezKlatek.pl

eprasa.pl 6246711d45

Podwyżka składek ZUS i NFZ dla osób na B2B

Samozatrudnieni zapłacą w 2027 roku wyższe składki: emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz daninę zdrowotną na NFZ. Podwyżka czeka nie tylko przedsiębiorców działających od lat, ale także nowych.

FOT. JAKUB ORZECHOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Leszek Kostrzewski

Składki na ZUS przedsiębiorców nie zależą od tego, ile uda się im zarobić w danym miesiącu. Przepisy przewidują, że prowadzący działalność opłacają ZUS od zadeklarowanej kwoty, która nie może być jednak niższa od 60 proc. prognozowanego średniego wynagrodzenia.

Płacić trzeba nawet wtedy, gdy ma się straty. Dlatego od wielu lat toczy się w Polsce dyskusja na temat zmian systemu płacenia składek przez osoby na własnej działalności. Rozpoczął ją były rzecznik małych i średnich przedsiębiorców Adam Abramowicz, który publicznie ogłosił, że najsprawiedliwiej byłby, gdyby była tu pełna dobrowolność: płaciłby składki tylko ten, kto chce. Pomysł ma jednak wielu przeciwników i to zarówno wśród związkowców (co zrozumiałe), ale też wśród pracodawców.

Sprzeciw zgłosił m.in. Łukasz Kozłowski, ekonomista Federacji Przedsiębiorców Polskich.

– Dobrowolny ZUS dla przedsiębiorców to niewłaściwe rozwiązanie, które nie jest korzystne ani dla finansów publicznych, ani dla samych przedsiębiorców. Oznacza istotnie mniejsze wpływy do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy równoczesnym braku zabezpieczenia emerytalnego dla takich osób, co przekłada się w przyszłości na dodatkowe obciążenia państwowego systemu pomocy społecznej, a więc budżetu państwa – mówił serwisowi Wyborcza.biz Kozłowski.

Na razie więc nie ma mowy o żadnych zmianach i zostaje stary model z dotychczasowymi regułami.

Nowe stawki składek ZUS

Jakie więc będą składki na ZUS dla przedsiębiorców w przyszłym roku? Znamy już oba parametry, które decydują o ich wysokości.

Z projektu rozporządzenia Rady Ministrów wynika, że minimalne wynagrodzenie za pracę wyniesie w przyszłym roku 4950 zł, a minimalna stawka godzinowa 32,30 zł. Z kolei w projekcie ustawy budżetowej na 2027 rok rząd podniósł prognozę przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej do 10 033 zł.

– Skutek dla firm jest taki, że pełne składki społeczne od przedsiębiorcy po raz pierwszy w historii przekroczą 2 tys. zł miesięcznie, a razem ze składką zdrowotną miesięczny ZUS zbliży się do 2,5 tys. zł – wlicza Piotr Juszczyk, główny doradca podatkowy InFaktu.

Jak to wygląda w szczegółach?

Stawki składek dla przedsiębiorców, jak już wspomnieliśmy, powiązane są z przeciętnym wynagrodzeniem. Podstawę wymiaru składek dla przedsiębiorców na dużym ZUS stanowi 60 proc. prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia. Przy prognozie 10 033 zł podstawa wyniesie 6019,80 zł, a pełne składki społeczne wraz z „chorobowym" i Funduszem Pracy wyniosą 2052,15 zł miesięcznie. Bez dobrowolnego chorobowego będzie to 1904,66 zł.

Skutek dla firm jest taki, że pełne składki społeczne od przedsiębiorcy po raz pierwszy w historii przekroczą 2 tys. zł miesięcznie, a razem ze składką zdrowotną miesięczny ZUS zbliży się do 2,5 tys. zł

PIOTR JUSZCZYK
główny doradca podatkowy InFaktu

W 2026 roku te same składki wynoszą 1926,76 zł. Wzrost sięgnie więc 125,39 zł miesięcznie i 1504,68 zł rocznie.

– Warto zwrócić uwagę, że jeszcze w czerwcu rząd prognozował przeciętne wynagrodzenie na 2027 rok na poziomie 9971 zł. Podniesienie prognozy o 62 zł przełożyło się na dodatkowe kilkanaście złotych miesięcznie po stronie każdego przedsiębiorcy – mówi Juszczyk.

W rozbiciu na poszczególne składki wygląda to następująco:

- składka emerytalna (19,52 proc. podstawy wymiaru) wyniesie – 1175,06 zł;
- składki rentowe (8 proc. podstawy wymiaru) – 481,58 zł;
- składki chorobowe (2,45 proc. podstawy wymiaru) – 147,49 zł;
- składki wypadkowe (1,67 proc. podstawy wymiaru) – 100,53 zł;
- fundusz pracy (2,45 proc. podstawy wymiaru) – 147,49 zł.

Mały ZUS

Nie zawsze jednak trzeba płacić pełną składkę. Ulga przysługuje osobom rozpoczynającym swoją przygodę z biznesem.

Oni przez 6 miesięcy od uruchomienia biznesu mogą korzystać z ulgi na start i w tym czasie będą zwolnieni ze składek na ZUS.

Są jednak trzy warunki, aby dana osoba miała prawo nie płacić składek:

- musi założyć firmę po raz pierwszy lub kolejny, ale w tym drugim przypadku między zawieszeniem lub zamknięciem poprzedniej działalności a rozpoczęciem nowej musi upłynąć co najmniej 60 miesięcy;
- musi pracować na własny rachunek – w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej albo jako wspólnik spółki cywilnej;
- nie może wykonywać działalności na rzecz byłego pracodawcy.

A co, gdy minie pół roku i nie będzie już prawa do ulgi na start? Czy od razu trzeba płacić pełne składki? Nie. Otóż przez kolejne 24 miesiące mamy prawo do małego ZUS.

Podstawę małego ZUS stanowi 30 proc. minimalnego wynagrodzenia.

Jak już wspomnieliśmy, w przyszłym roku minimalne wynagrodzenie ma wynieść 4950 zł brutto.

Przy takiej płacy minimalnej podstawa do opłacania składek wzrośnie więc przy małym ZUS z 1441,80 zł do 1485 zł, a ostateczne, konieczne do zapłacenia składki społeczne z 456,18 zł do 469,85 zł.

To wzrost o 13,67 zł miesięcznie i 164,04 zł rocznie.

Poszczególne składki wyniosą więc:

- 289,87 zł na składkę emerytalną,
- 118,80 zł na składkę rentową,
- 36,38 zł na składkę chorobową,
- 24,80 zł na składkę wypadkową.

Składka zdrowotna

A co ze składką zdrowotną? Ona też wzrośnie w 2027 roku.

Składka zdrowotna dla większości firm zależy od minimalnego wynagrodzenia i nie może być niższa niż 9 proc. płacy minimalnej. Przy minimalnym wynagrodzeniu 4950 zł minimalna składka zdrowotna wyniesie w przyszły roku 445,50 zł miesięcznie wobec 432,54 zł obecnie, czyli o 12,96 zł więcej.

Dla rozliczających się według skali podatkowej lub podatkiem liniowym nowa kwota obowiązywać będzie od lutego 2027 r., bo rok składkowy trwa od 1 lutego do 31 stycznia.

Kluczowe jest to, że składkę zdrowotną, podobnie jak składki społeczne, trzeba zapłacić niezależnie od tego, czy firma osiągnie dochód, czy zamknie miesiąc stratą.

– Po zsumowaniu składek społecznych i minimalnej składki zdrowotnej przedsiębiorca na dużym ZUS zapłaci w 2027 roku co najmniej 2497,65 zł miesięcznie, czyli blisko 30 tys. zł rocznie. Początkujący przedsiębiorca na małym ZUS zapłaci co najmniej 915,35 zł miesięcznie, czyli blisko 11 tys. zł rocznie. To kwoty minimalne, należne za samo prowadzenie firmy, jeszcze zanim pojawi się jakikolwiek podatek – wylicza Piotr Juszczyk

Ważne zastrzeżenie: stawki zarówno dużego, jak i małego ZUS mogą się jeszcze zmienić. Wysokość minimalnego wynagrodzenia musi bowiem zostać ostatecznie przyjęta przez Radę Ministrów, a prognozowane przeciętne wynagrodzenie wynika z projektu ustawy budżetowej, który przejdzie jeszcze ścieżkę parlamentarną i tu też możliwe są jeszcze korekty.

Wakacje od składek

Dobra wiadomość? Wciąż będzie można skorzystać z wakacji składkowych.

Chodzi o prawo do zwolnienia raz w roku z opłacania miesięcznej składki. Mowa o wszystkich składkach na ubezpieczenie społeczne (emerytalnych, rentowych, chorobowych, wypadkowych oraz składki na Fundusz Pracy). Nie dość, że nie trzeba płacić, to jeszcze państwo z budżetu opłaci nam, przez jeden miesiąc, składkę emerytalną. Dzięki temu przedsiębiorcy w przyszłości nie będą mieli niższych emerytur.

Osoby, które chcą skorzystać z wakacji od ZUS, muszą o to zawnioskować w Zakładzie.

Zakładając, że stawka na pełny ZUS w 2027 roku wzrośnie do 2052,15 zł, to właśnie tyle będą mogli zaoszczędzić przez jeden miesiąc przedsiębiorcy.

Ale uwaga, chcąc skorzystać z wakacji od ZUS, trzeba będzie spełnić kilka warunków:

- trzeba być wpisanym do rejestru Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;
- należy podlegać, choćby przez jeden dzień, dobrowolnym lub obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku o wakacje składkowe;
- limit rocznego przychodu nie może przekroczyć równowartości 2 mln euro.

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

NEWSLETTER

Komunikaty.pl

Nowości
w przepisach,
zamówienia publiczne,
porady ekspertów,
raporty,
ogłoszenia.

Dla przedsiębiorców,
urzędników,
zainteresowanych
gospodarką.

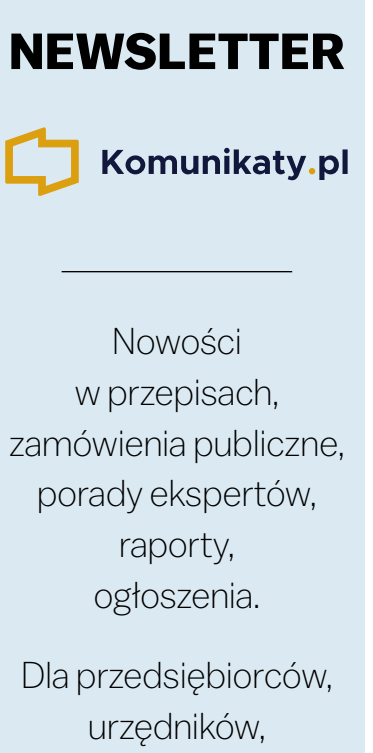

ZAPISZ SIĘ

Wejdź na stronę **komunikaty.pl**
lub użyj kodu QR

Z głębokim żalem
przyjęliśmy wiadomość, że 4 września 2026 r. zmarł

ŚP

prof. dr hab. inż.
Marek Sozański

emerytowany wieloletni pracownik naukowo-dydaktyczny
Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Poznańskiej.

W trakcie swojej pracy na Politechnice Poznańskiej pełnił funkcje:
Prodziekana w latach 1990-1996,
Kierownika Zakładu Zaopatrzenia w Wodę i Ochrony Środowiska
na Wydziale Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska w latach 1990-1996.

Odszedł wybitny specjalista z zakresu uzdatniania i odnowy wody,
wiceprezes Wielkopolskiego Oddziału Polskiego Stowarzyszenia Inżynierów
i Techników Sanitarnych,
rzeczoznawca Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Leśnych
w zakresie ochrony wód (1992-1999),
ekspert Polskiej Izby Ekologicznej (2003-2009);
członek m.in.: Sekcji Inżynierii Sanitarnej Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN,
Komitetu Inżynierii Środowiska PAN, licznych rad programowych,
komitetów naukowych konferencji
międzynarodowych i krajowych oraz redakcji czasopism;
autor wielu publikacji, książek i monografii.

Żegnamy uznanego i oddanego swej pracy i nauce badacza,
szanowanego nauczyciela akademickiego, wspaniałego dydaktyka,
życzliwego i serdecznego kolegę, przyjaciela naszej Uczelni.

Rodzinie i Bliskim Zmarłego

składamy wyrazy szczerego współczucia.

Rektor, Senat
i Społeczność Akademicka
Politechniki Poznańskiej

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451927

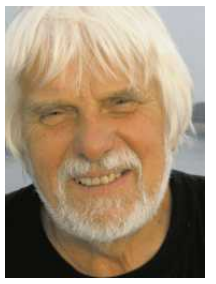

Ryszard Czajkowski

Wspomnienie

Minęło dwa lata, odkąd odszedł w dniu 3 sierpnia 2024 r
Ryszard Czajkowski – współorganizator Samorządu Mieszkańców Domków Rodzinnych
„Stare Bielany" i wieloletni, aktywny działacz tego Samorządu.

Ryszard Czajkowski był mieszkańcem Starych Bielan od lat pięćdziesiątych.
Z wykształcenia fizyk teoretyk, w latach sześćdziesiątych aż do 1982 roku był pracownikiem naukowym w Polskiej Akademii Nauk, zajmując się geofizyką.
Równocześnie realizował swoje liczne pasje – m.in. wspinaczkę, szybownictwo, żeglarstwo i nurkowanie – a także prowadził działalność podróżniczą, dziennikarską i filmową.

W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych wielokrotnie uczestniczył w wyprawach polarnych do Arktyki i Antarktyki, w tym w latach 1976–1978 w pierwszej i drugiej wyprawie naukowej PAN do Stacji im. Henryka Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego w Antarktyce.
Od 1982 do 1998 roku pracował w Telewizji Polskiej między innymi prowadząc program pt. "Przez lądy i morza".

Po zakończeniu pracy w PAN poświęcił się w pełni aktywności podróżniczej. Podróżował głównie do odległych, słabo poznanych zakątków świata, zwłaszcza w Afryce i Azji.
Był niezmiennie zainteresowany obszarami polarnymi i utrzymywał kontakt ze środowiskiem polarników. Owocem jego działalności były liczne publikacje naukowe i popularnonaukowe, filmy, wykłady i prelekcje, a także programy edukacyjne i podróżnicze.
Współpracował z wieloma czasopismami; jest również autorem i współautorem wielu książek.

Za osiągnięcia podróżnicze oraz działalność edukacyjną i popularyzatorską otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia. Został również zaproszony do prestiżowego klubu odkrywców The Explorers Club. Za udział w budowie Polskiej Stacji Antarktycznej został uhonorowany Srebrnym Krzyżem Zasługi.

Po przemianach 1989 roku znalazł się w Komitecie Obywatelskim „Solidarność", przygotowującym pierwsze wybory do samorządu terytorialnego,
a kilka lat później współorganizował samorząd mieszkańców Starych Bielan.
Przez kilkanaście lat aktywnie działał w tym samorządzie. Budzi podziw i uznanie, że Ryszard – przy tak intensywnym życiu i bogactwie zainteresowań – miał szczerą chęć i czas, by bezinteresownie pracować dla dobra lokalnej społeczności.

W imieniu Samorządu Mieszkańców Domków Rodzinnych „Stare Bielany"

Anna Jakubiec-Puka, wieloletnia Przewodnicząca

Życiorys i szczegóły działalności Ryszarda Czajkowskiego można znaleźć w książce Dagmary Bożek-Andryszczak „Ryszard Czajkowski. Podróżnik od zawsze".

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451528

ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Wejdź na serwis **odeszli.pl**

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Burmistrz Zawadzkiego

ogłasza drugi (II) przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości

zabudowanej, stanowiącej własność gminy Zawadzkie, położonej przy ul. Andrzeja 1 w Zawadzkiem, złożonej z działek gruntu: Nr 485/3 i Nr 485/4 o łącznej powierzchni 0,2900 ha, z mapy 2, obręb Zawadzkie, objętej księgą wieczystą Nr OP1S/00047740/8.

Przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego dla miasta Zawadzkie:
- **teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,** oznaczony na rysunku planu symbolem **13MN** (znaczna część nieruchomości),
- **teren dróg publicznych klasy lokalnej,** oznaczony na rysunku planu symbolem **4KDL** (nieznaczna część nieruchomości),
- **teren dróg wewnętrznych,** oznaczony na rysunku planu symbolem **10KDW** (nieznaczna część nieruchomości).

Pierwszy (I) przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż ww. nieruchomości odbył się w dniu 15 lipca 2026 r.

Drugi (II) przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości, złożonej z działek gruntu: **Nr485/3 i Nr 485/4 odbędzie się w dniu 18 listopada 2026 r. o godz. 10^{00}** w sali narad (I piętro, pok. Nr 201) w Urzędzie Miejskim przy ul. Dębowej 13 w Zawadzkiem.

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **– 300.000,00 zł netto.**

Sprzedaż zwolniona jest z podatku od towarów i usług VAT.
Minimalne postąpienie – nie mniej niż 1 % ceny wywoławczej, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.

Wadium dla nieruchomości ustalono **w wysokości – 30.000,00 zł.**
Termin wpłaty wadium – do dnia 10 listopada 2026 r.

Ogłoszenie o przetargu podlega publikacji na stronach internetowych: www.zawadzkie.pl oraz www.bip.zawadzkie.pl (zakładka: Sprzedaż nieruchomości – Ogłoszenia o przetargach), a także w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie gminy Zawadzkie, tj. na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Zawadzkiem i na sołeckich tablicach ogłoszeń w miejscowościach: Żędowice i Kielcza.

Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w Referacie Nieruchomości i Planowania Przestrzennego w Urzędzie Miejskim przy ul. Dębowej 13 w Zawadzkiem – pokój Nr 301, tel. 77/46 23 118 – w poniedziałki od 8^{00} do 17^{00}, od wtorku do czwartku w godz. 7^{00} – 15^{00}, w piątki od 7^{00} do 14^{00}, z wyjątkiem sobót, niedziel i dni ustawowo wolnych od pracy.

Zawadzkie, 2026-09-07

Burmistrz Zawadzkiego
Michał Rytel

Kraj/34451787

Z wielkim smutkiem zawiadamiamy, że dnia 5 września 2026 roku

odeszła od nas w wieku 89 lat

Wanda Skowron

wspaniały Człowiek, prawdziwa Przyjaciółka,
artystyczna dusza, historyk-krajoznawca,
zasłużona bibliotekarka, poetka, wycinankarka,
przewodnicząca Komisji Historii i Tradycji Zarządu Głównego PTTK

Dla wielu, z którymi zetknęły Ją losy, była inspiracją i autorytetem
Na zawsze pozostanie w naszych sercach

Uroczystości pogrzebowe odbędą się 14 września 2026 roku o godz. 13.00,
Cmentarz Północny (Wólka Węglowa), sala A

pogrążeni w smutku...

Przyjaciele

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451955

ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis **odeszli.pl**

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383, 22 55 55 399, 22 55 55 555

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

ŚP

prof. dr hab. inż.
Marka M. Sozańskiego

wybitnego Naukowca,
cenionego autorytetu w dziedzinie inżynierii sanitarnej i technologii wody
oraz Człowieka szczególnie zasłużonego dla rozwoju
polskiej branży wodociągowo-kanalizacyjnej.

Jego wiedza, autorytet i wkład w rozwój
polskiego sektora wodociągowego pozostaną w naszej pamięci.

Rodzinie, Bliskim oraz Współpracownikom Profesora

składamy wyrazy głębokiego współczucia.

Zarząd i Pracownicy Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Bydgoszczy

www.nekrologi.wyborcza.pl/34452015

eprasa.pl 6246711d45

Ćwierć wieku od zamachu na World Trade Center

PUTIN PRZYKŁADA ZACHODOWI LUSTRO

Na zamachy 11 września zareagowaliśmy bardzo po amerykańsku, czyli stadnie i pragmatycznie – mówi David Remnick, redaktor naczelny tygodnika „The New Yorker".

MATEUSZ MAZZINI: Przygotowując się do naszej rozmowy, sięgnąłem po wasze wydania z września 2001 roku. W jednym znalazłem diagnozę: „Zajęło nam wiele godzin, by zrozumieć skalę tego wydarzenia. Zajmie nam wiele lat, by zrozumieć jego skutki". Minęło 25 lat – wreszcie w pełni rozumiemy te skutki?

DAVID REMNICK: – Jedyną szczerą odpowiedzią jest sentencja Zhou Enlaia, premiera Chin. Kiedy Henry Kissinger zapytał go o opinię na temat rewolucji francuskiej, odparł, że jest za wcześnie, by oceniać jej skutki.

Jestem sceptyczny wobec redukowania wszystkiego do jednej przyczyny. Lepiej mówić o tym przez pryzmat wieku oraz bagażu własnych doświadczeń życiowych.

Dziennikarsko dorastałem, kiedy w 1988 roku „The Washington Post" wysłał mnie jako korespondenta do Moskwy. Miałem niecałe 30 lat i wszędzie woziłem ze sobą książki Timothy'ego Gartona Asha, eseje Havla, Miłosza, Michnika, Sołżenicyna. Wylądowałem w Moskwie na początku 1988 roku i codziennie obserwowałem, jak sowieckie imperium się rozpływa. To oczywiście było czymś optymistycznym dla Rosji, dla Polski, dla Czech, dla Stanów Zjednoczonych. Ale wtedy transformacje ustrojowe przynosiły jakąś wczesną formę demokracji również w Ameryce Łacińskiej, wkrótce rozpoczął się proces pokojowy na Bliskim Wschodzie.

A więc moje dojrzewanie było naznaczone olbrzymim optymizmem. Przez myśl mi nie przeszło, że mając sześć dekad na karku, będę świadkiem nie tylko powrotu autorytaryzmu w Rosji, ale jego budowy w moim kraju.

Z dystansu, z Europy od razu po 11 września było widać, że wasza przestrzeń publiczna zmienia się, że to, co wam wydawało się chwilowymi, oczywistymi środkami bezpieczeństwa, zaraz będzie znormalizowanym życiem pod coraz bardziej restrykcyjnym okiem państwa. Ustawa Patriot Act, stworzenie Departamentu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, powołanie policji imigracyjnej ICE – to wszystko początki autorytarnej rewolucji w USA, która za Trumpa tylko przyspieszyła.

– Zareagowaliśmy bardzo po amerykańsku, czyli stadnie i pragmatycznie – zdecydowana większość z nas te nowe restrykcje, dokumenty, regulacje, biurokratyczne normy natychmiast zaakceptowała, bo uznaliśmy, że tak musi być. A potem, co równie typowe dla nas, zredukowaliśmy to do zwykłego dyskomfortu, jakiegoś niuansu na lotniskach – i przeszliśmy nad tym do porządku dziennego. USA natychmiast weszły w fazę strachu, lęku i agresji.

Dziś świadomość amerykańskich defektów jest powszechna. Starczy spojrzeć na badania opinii publicznej – poparcie dla Ameryki spada wszędzie. Rasizm, autorytaryzm, przemoc, atakowanie sojuszników – z tym dzisiaj kojarzą się Stany Zjednoczone.

– Gdy mieszkałem w Moskwie, miałem wielu przyjaciół Rosjan, znałem rosyjską literaturę. Wykorzystywałem to do intelektualnego ćwiczenia: próbowałem wyobrazić sobie, jak czułbym się, żyjąc w kraju, w którym nienawidzę nie tylko tych czy innych polityków, ale całej struktury i natury państwa.

Bo przecież nie przeżywałem czegoś takiego w ojczyźnie. Nienawidziłem wojny w Wietnamie, Richarda Nixona, afera Watergate była dla mnie ohydnym przestępstwem. USA nie były przecież pełną, wieloetniczną demokracją aż do połowy lat 60., kiedy przyjęto ustawy o prawach obywatelskich i prawach głosu w wyborach powszechnych. Dopiero wtedy czarni Amerykanie, których dziadkowie byli jeszcze niewolnikami, zostali upodmiotowieni. Ale nie mogąc znieść tych pojedynczych wad, nawet licznych, nigdy nie czułem takiej całościowej niechęci do własnego kraju, jaką czuli wobec Rosji moi rosyjscy znajomi. A teraz zaczynam czuć coś podobnego.

9/11, jak zwięźle nazywa się zamachy na WTC w Ameryce, przyniósł jeszcze jedną, bardzo konkretną konsekwencję dla USA: wieczne wojny. O tym, jak wpłynęły na wasze życie publiczne i prywatne, świadczy fakt, że dziś powszechną historią rodzinną w amerykańskich domach jest opowieść o chłopakach wysyłanych przez ich rząd, żeby zabijali i ginęli w Afganistanie i Iraku. To doświadczenie równie formacyjne, jak Wietnam i walka o prawa obywatelskie – po czym obecna administracja pakuje się w kolejną wieczną wojnę, z Iranem.

– Różnica jest zasadnicza. Dla większości Amerykanów walka o prawa obywatelskie jest mimo wszystko opowieścią heroiczną. Pamiętamy ją jako krok naprzód. Nie znajdziesz wielu seriali czy filmów opowiadających, jak straszny i ohydny był ruch praw obywatelskich. W serialach i filmach o Wietnamie też, obok pokazania ohydy tej wojny i tego, co robiła z ludźmi, przebija jakiś optymizm, poczucie, że wyciągniemy naukę z błędów.

Narracja dotycząca Iraku i Afganistanu jest inna. Istnieje cała masa dzieł kultury im poświęconych, ale to nigdy nie są historie narodowego triumfu. Najczęściej opowiadamy sobie historie indywidualnego bohaterstwa na tle złych, głupich decyzji cyników siedzących w Waszyngtonie.

Jak w tym wszystkim sytuuje się Trump i jego prezydentura? On jest krótkim przerywnikiem w waszej historii, katalizatorem schyłku Ameryki czy jej ostatecznym, najdoskonalszym produktem?

– Kiedy dorastałem, w latach 80., Trump był stałym elementem nowojorskiej sceny satyrycznej. Postacią komiksową, symbolem chciwości, blichtru i tabloidowego idiotyzmu tamtych czasów. W Nowym Jorku ukazywał się magazyn satyryczny „Spy", który wyśmiewał bufonów, arogantów, bogaczy – a Trump był najbardziej kreskówkowy z nich wszystkich. Plus doskonały wciskacz kitu.

Ciekawe, że używasz tego określenia, bo tak samo Trump nazwał kiedyś Elona Muska. A potem się zaprzyjaźnili.

– Nasz problem polega na tym, że wciskanie kitu stało się trybem domyślnym w piekielnie poważnych dziedzinach. Dziedzictwem prezydentury Trumpa będzie zastraszanie prasy, korupcja na kolosalną skalę, zniszczenie niezależności najważniejszych instytucji, choćby Departamentu Sprawiedliwości.

Jedną z rzeczy, z których byłem naprawdę dumny, myśląc o moim kraju, była hojność Ameryki, przejawiająca się w działalności instytucji i programów takich jak USAID czy PEPFAR, czyli wsparcie walki z wirusem HIV. To był przejaw najzwyklejszej ludzkiej dobroci, a jednocześnie świetna strategia, budowa naszej soft power – nieśliśmy ludziom pomoc, a przy okazji niektórzy na świecie zmieniali o nas zdanie, postrzegali nas mimo wszystko lepiej niż Chiny czy Rosję. Ta pomoc bywała źle adresowana czy pomyślana, ale jednak pomagaliśmy głodującym i cierpiącym ludziom w innych krajach. Po czym nagle pojawili się dwaj wciskacze kitu, i w pięć minut zburzyli USAID. Szacuje się, że z powodu tych cięć 700 000 ludzi straciło życie.

Moje dojrzewanie było naznaczone wielkim optymizmem. Przez myśl mi nie przeszło, że mając sześć dekad na karku będę świadkiem budowy autorytaryzmu w moim kraju

W 2008 roku na Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa Putin mówił o rosyjskiej perspektywie na „kolektywny Zachód". On jest bezwzględnym cynikiem, ale ma denerwującą zdolność mieszania prawdy z historyczną manipulacją, żeby przyłożyć Zachodowi lustro, w którym mamy się przeglądać. Przywołując Irak czy interwencję w byłej Jugosławii, może przekonywać świat, że w polityce międzynarodowej nie ma moralności. Moralność jest dla dzieci, a dorośli to jednakowe wytwory interesowności, tylko niektórzy w dodatku są hipokrytami – my przynajmniej udajemy tylko trochę, a wy...

Teraz zaś nasi przywódcy potwierdzają putinowski przekaz, że zasady Havla, Michnika i innych idealistów o szklących się oczach to tylko opowiastka dla maluczkich.

Może Trump nie jest przyczyną całego obecnego zła, ale je napędza. Weźmy traumy ostatnich wojen – przecież ważną częścią ruchu MAGA jest pokolenie straumatyzowane Irakiem i Afganistanem. Ci ludzie są w Białym Domu – J.D. Vance, weteran z Iraku – na Kapitolu, w Pentagonie. Pete Hegseth wrócił z Iraku z głębokim obrzydzeniem wobec idei Ameryki jako globalnego policjanta. Po czym ich szef ładuje się w kolejną wojnę, o której z góry było wiadomo, że jest bez wyjścia, znowu na Bliskim Wschodzie – a oni realizują jego zachciankę.

– Hegsetha raczej nie motywuje idealizm, ale rzeczywiście w pełni popiera wojnę z Iranem. Vance z kolei próbuje wysyłać sygnały do elektoratu przed wyborami 2028 roku, sugerując, że jest lojalny wobec prezydenta, ale jakby kto pytał, to on był tej wojnie przeciwny. Choć nie umiem sobie wyobrazić Vance'a, który wygrywa ogólnokrajowe głosowanie.

Ma osobowość, intelekt, horyzonty, determinację, jest elastyczny

– Ale też w oczywisty sposób podatny na zewnętrzne wpływy, daje się lepić innym, no i przy wielu najgorszych cechach łączących go z Trumpem nie ma tej, która jego szefa wyniosła do władzy, a wcześniej do sukcesu, czyli osobistej charyzmy.

Wasza redakcja mieści się teraz w One World Trade Center. Czyli w strefie Ground Zero, na gruzach WTC.

– Pracuję na 23. piętrze pierwszego budynku, który powstał w cieniu nieistniejących wież. Przez pierwsze pół roku moi goście wchodzili, rozmawiali ze mną, ale cały czas patrzyli w dół, mimowolnie. Doświadczali historycznego zawrotu głowy, jakby moje biuro mieściło się na polach bitew I wojny światowej.

Jazda metrem do One World Trade Center też jest ciekawym doświadczeniem – zawsze jesteś w stanie rozpoznać turystów. Jest coś w ich twarzach, w tej koncentracji, żeby wysiąść na właściwej stacji, w ekscytacji, która tak kontrastuje ze znudzeniem na twarzach codziennych pasażerów. Idą do Muzeum 11 Września, patrzą na resztki budynku, które nie spłonęły, kaski strażaków, którzy zginęli, bo wracali do środka po kolejne osoby – a potem oglądają musical na Broadwayu, jedzą lody albo wchodzą na Statuę Wolności. Bardzo mnie to porusza, ale nie w krytycznym sensie. Cieszę się, że do mojego miasta przyciąga ich jedno i drugie. ●

Rozmawiał Mateusz Mazzini

David Remnick

• Ur. w 1958 roku, amerykański reporter, eseista, od 1998 r. naczelny tygodnika „The New Yorker". Autor głośnych książek reporterskich, m.in. nagrodzonego Pulitzerem „Grobowca Lenina" o upadku ZSRR oraz biografii Baracka Obamy. Zasiada w radzie Nagrody Pulitzera. ●

wyborcza.pl

• **Cała rozmowa na Wyborcza.pl/magazyn**

eprasa.pl 6246711d45

Wybory parlamentarne 2027

Sukces demokratów zależy od kobiet

Bez przewagi kobiet wśród głosujących demokraci nie mają najmniejszych szans by wygrać najbliższe wybory parlamentarne. Tymczasem badania wskazują, że dziś kobiety są mniej chętne, by głosować, niż mężczyźni.

Machowski

Kobiety częściej niż mężczyźni wybierają partie o profilu liberalno-lewicowym, mężczyźni częściej niż kobiety oddają swój głos na ugrupowania prawicowo-nacjonalistyczne. To nie tylko polska specyfika. W wyborach do Bundestagu w 2025 r. na skrajnie prawicową AfD głosowała jedna szósta kobiet, ale aż jedna czwarta mężczyzn, a na Sojusz 90/Zieloni – 12,5 proc. kobiet i 10,7 proc. mężczyzn.

Podobnie wygląda to w Wielkiej Brytanii: partię Reform UK Nigela Farage'a, popiera wyraźnie wyższy odsetek mężczyzn (25 proc. we wrześniowym badaniu YouGov) niż kobiet (21 proc.); Green Party – więcej kobiet (16 proc.) niż mężczyzn (10 proc.).

W Polsce tę różnicę między kobietami i mężczyznami dobrze ilustruje poparcie dla Lewicy i Konfederacji w wyborach do Sejmu z 2023 r. Kobiety 2,6 razy częściej wybierały Lewicę niż Konfederację; mężczyźni 1,6 razy częściej Konfederację niż Lewicę. Jakkolwiek w wyborach tych demokraci (KO, Lewica i TD) wygrali z nacjonalistami (PiS i Konfederacja) zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn, to jednak wśród kobiet różnica wynosiła 59 do 41 proc., a u mężczyzn 52 do 48 proc.

Jak to wygląda teraz? Sondaże wskazują, że pod względem preferencji wyborczych różnice między kobietami a mężczyznami pogłębiły się. Stało się tak przede wszystkim za sprawą mężczyzn, którzy – inaczej niż w wyborach z 2023 r. – teraz w wyraźnej większości popierają nacjonalistów. Według sierpniowego sondażu Opinia24 (jeśli pominiemy niezdecydowanych) 55 proc. kobiet deklaruje poparcie dla demokratów (KO, Lewica, Razem, PSL i PL2050) a 45 proc. dla nacjonalistów (PiS, Konfederacja, Korona, Rozwój+); podczas gdy u mężczyzn na nacjonalistów chce głosować 56 proc. a na demokratów tylko 44 proc. Na jeszcze większe różnice między kobietami a mężczyznami wskazuje sierpniowy sondaż CBOS (bez niezdecydowanych): za demokratami opowiada się 61 proc. kobiet i 39 proc. mężczyzn; za nacjonalistami – 62 proc. mężczyzn i 38 proc. kobiet.

Głównym problemem demokratów nie jest to, że przegrywają z nacjonalistami wśród mężczyzn, bo tę przegraną mniej więcej równoważy wygrana wśród kobiet. Prawdziwym zmartwieniem powinna być dla nich spadająca mobilizacja wyborcza kobiet. W rekordowych pod względem liczby głosujących wyborach z 2023 r. frekwencja wśród kobiet wyniosła 75,2 proc. a wśród mężczyzn 73,5 proc. To przełożyło się na znaczącą przewagę kobiet (52,9 proc.) nad mężczyznami (47,1 proc.) w grupie głosujących. Teraz – co pokazują dane o deklarowanej frekwencji w sondażach Opinia24 i CBOS – sytuacja się odwróciła. Sondażownie te szacują frekwencję na bardzo różnym poziomie (niższym Opinia24, wyższym CBOS – co wiąże się z innym sposobem

1. Porównanie wyników wyborów do Sejmu z 2023 r. (wykres A) z wynikami sondaży Opinia24 (wykres B) i CBOS (wykres C) z sierpnia 2026 r.
(Dane w proc.)

Kobiety | Mężczyźni

Głosy na demokratów (KO, Lewica, TD, Razem, PSL, PL2050) | Głosy na nacjonalistów (PiS, Konfederacja, Korona, Rozwój+)

Frekwencja	Proporcja kobiet i mężczyzn wśród głosujących	Proporcja głosów oddanych na demokratów i nacjonalistów: wśród kobiet	wśród mężczyzn	ogółem
A 75,2 / 73,5	52,9 / 47,1	59,2 / 40,8	52,0 / 48,0	55,8 / 44,2
B 45,9 / 56,0	47,4 / 52,6	54,6 / 45,4	43,8 / 56,2	48,8 / 51,2
C 66,9 / 82,5	47,1 / 52,9	61,1 / 38,9	38,2 / 61,8	49,1 / 50,9

2. Frekwencja u kobiet w relacji do frekwencji u mężczyzn: (frekwencja-K / frekwencja-M) × 100 pkt

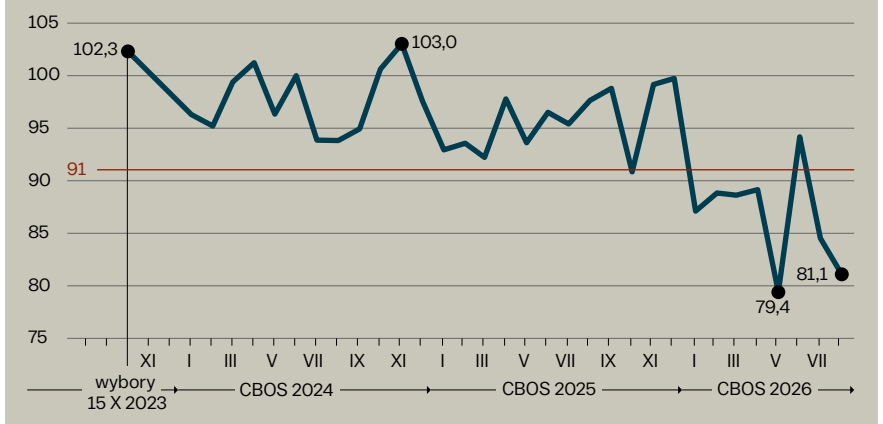

ŹRÓDŁO: EXIT POLL IPSOS 2023, PKW, SONDAŻE OPINIA24 Z 3-5.08.2026 I CBOS Z 17-20.08.2026 (WYKRES 1) ORAZ EXIT POLL IPSOS 2023 I COMIESIĘCZNE SONDAŻE CBOS OD 01.2024 DO 08.2026 (WYKRES 2)
OBLICZENIA I KONCEPCJA WYKRESÓW: ANDRZEJ MACHOWSKI
PRZYGOTOWANIE WERSJI DRUKOWANEJ: ŁUKASZ RUDNIKOWSKI / WYBORCZA.PL/BIQDATA

• **Demonstracja kobiet pod biurem poselskim PiS w Toruniu, 14 czerwca 2023 r.**
FOT. MACIEJ WASILEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

W wyborach parlamentarnych w 2023 roku demokraci wygrali wśród kobiet z nacjonalistami stosunkiem głosów 59 do 41. Wśród mężczyzn – 52 do 48.

pytania o udział w wyborach), ale tak samo niekorzystnie dla kobiet wygląda w tych obydwu sondażach stosunek frekwencji u kobiet do frekwencji u mężczyzn.

To jak wygląda frekwencja u kobiet w relacji do frekwencji u mężczyzn możemy zmierzyć prostym wskaźnikiem – dzieląc frekwencję u kobiet przez frekwencję u mężczyzn a otrzymany iloraz mnożąc przez 100. Wskaźnik przyjmuje wartości powyżej 100 pkt, gdy frekwencja wśród kobiet jest wyższa niż u mężczyzn i poniżej 100 pkt, gdy jest niższa. Kluczowym punktem granicznym jest jednak wartość 91 pkt – jako że wśród uprawnionych do głosowania kobiety stanowią większość 52,4 proc., to w lokalach wyborczych będzie mniej kobiet niż mężczyzn dopiero wtedy, gdy wartość wskaźnika spadnie poniżej 91 pkt.

W wyborach z 2023 r. wskaźnik frekwencji u kobiet w porównaniu z mężczyznami wyniósł 102,3 pkt, ale już w przypadku sierpniowego sondażu Opinia24 wartość tego wskaźnika to 82 pkt, a w sierpniowym sondażu CBOS – 81,1 pkt. Warto dodać, że różnice między frekwencją u kobiet (niższą) a frekwencją u mężczyzn (wyższą) są zarówno w sondażu Opinia24 jak i w sondażu CBOS istotne statystycznie.

Sierpniowe wskaźniki wpisują się niestety w dłuższy trend spadku mobilizacji wyborczej kobiet. Wykres 2 pokazuje, jak zmieniała się wartość tego wskaźnika w sondażach CBOS od stycznia 2024 roku do sierpnia 2026 r. Tendencja spadkowa jest wyraźna: średnia wartość wskaźnika w 2024 r. to 98,1 pkt, w 2025 r. – 97,3 pkt, a w 2026 – już tylko 86,8 pkt.

Demokraci powinni oczywiście spróbować odbić trochę głosów u mężczyzn, ale przede wszystkim muszą zadbać o to, by do wyborów poszło jak najwięcej kobiet, zwłaszcza tych, które symbolicznie można nazwać „kobietami z wrocławskiego osiedla Jagodno" – młodszych, o progresywnych poglądach. Bez przewagi kobiet wśród głosujących demokraci nie mają najmniejszych szans by wybory wygrać.

Dlaczego kobiety są dzisiaj mniej chętne, by głosować, niż mężczyźni? Sporo na ten temat mówi – choć to tekst nie o wyborach – niedawno opublikowany na łamach „Wyborczej" artykuł Dominiki Wantuch. Wiele wyjaśnia już jego tytuł: „Przed wyborami o prawach kobiet mówili wszyscy. Dziś polityków nie obchodzi ani aborcja, ani kobiety".

Demokraci nie mogą iść tą drogą. Jeśli chcą wygrać wybory, niech sobie napiszą na ścianie „Kobiety, głupcze!" – by nie zapomnieli od czyjej mobilizacji wyborczej i czyich głosów zależy ich sukces. ●

Andrzej Machowski

Autor jest doktorem psychologii w zakresie psychometrii, analitykiem badań sondażowych. Jest współzałożycielem Fundacji Forum Długiego Stołu oraz ekspertem zewnętrznym Forum Obywatelskiego Rozwoju.

• **Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji**

eprasa.pl 6246711d45

Massive Attack gra cover k-popowej piosenki

KOREAŃSKI POLITYK PROTESTUJE

Legendarny brytyjski zespół od czerwca wykonuje na koncertach piosenkę koreańskiej grupy Seo Taiji and Boys. Nie wszystkim Koreańczykom się to jednak podoba.

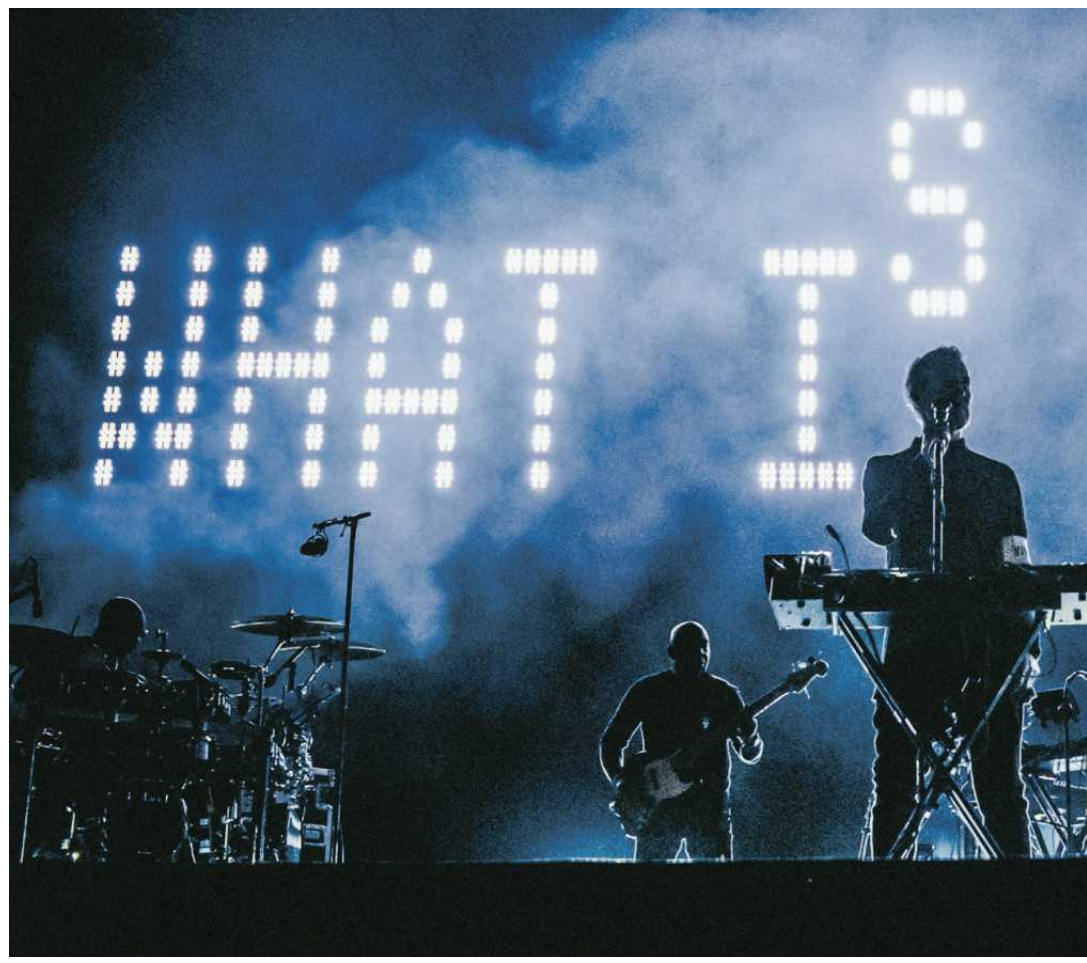

Emilia Dłużewska

Iego połączenia nie spodziewali się raczej ani fani Massive Attack, ani miłośnicy k-popu. Brytyjski zespół, który na początku lat 90. wydał pionierski triphopowy album „Blue Lines", znany jest z politycznego zaangażowania – zarówno na scenie, gdzie jego muzyce towarzyszą obrazy i hasła odnoszące się do współczesnych konfliktów, jak i poza nią.

Tymczasem k-pop, który w ciągu ostatniej dekady stał się globalnym fenomenem, także w Polsce, kojarzy się raczej ze świetnie wyprodukowanymi przebojami wykonywanymi przez boysbandy i girlsbandy tworzone przez wielkie wytwórnie i działające pod ich ścisłym nadzorem. To jednak tylko część prawdy. Koreański przebój w repertuarze Massive Attack ma bowiem więcej sensu, niż mogłoby się na pierwszy rzut oka wydawać.

PIONIERZY SPOTYKAJĄ PIONIERÓW

Wykonywana przez Massive Attack piosenka nosi tytuł „Regret of the Times" i pochodzi z wydanego w 1995 roku albumu „Seo Taiji and Boys IV" – jak sama nazwa wskazuje, czwartego w dorobku grupy Seo Taiji and Boys.

Trio powstało na początku lat 90. XX wieku z inicjatywy 20-letniego wówczas Jeong Hyeon-cheola, wcześniej basisty heavymetalowej grupy Sinawe, występującego pod pseudonimem Seo Taiji. Publiczny debiut zaliczyło w telewizyjnym talent show. I choć jurorzy nie byli zachwyceni, Seo Taiji and Boys podbili serca widzów. Wydany w marcu 1992 roku debiutancki album sprzedał się w nakładzie 1,8 mln egzemplarzy.

Dziś uznawany jest za płytę pionierską – poniekąd z tego samego powodu co wydane rok wcześniej „Blue Lines" Massive Attack. „Seo Taiji and Boys" łączył różne gatunki: muzycy śpiewali, rapowali, samplowali, a wszystko to okraszali skomplikowanymi układami tanecznymi. Na kolejnych albumach sięgali po metal, rock, tradycyjną muzykę koreańską czy hip-hop spod znaku Cypress Hill. „Dzisiaj łączenie instrumentów akustycznych i elektrycznych z elektroniką, i do tego z samplami, zderzanie soulu z dubem albo rapu z reggae wydaje się najbardziej naturalne pod słońcem. Ktoś jednak to musiał wymyślić, ktoś się odważył pierwszy" – pisał Jarek Szubrycht o Massive Attack w 2025 roku.

W Korei był to Seo Taiji i jego zespół.

Ich oddziaływanie jest niepodważalne. Wbrew temu, co mogłaby sugerować nazwa, dzisiejszy k-pop nie jest bowiem muzyką pop w zachodnim rozumieniu tego terminu, lecz mieszanką różnych gatunków. Chwytliwe, taneczne melodie często łączą się zaś z tekstami o społecznym zacięciu.

Megagwiazdy gatunku, zespół BTS, śpiewają nie tylko o miłości czy uwierzeniu w siebie, lecz także o presji sukcesu i trudnościach, z jakimi mierzy się młode pokolenie Koreańczyków. To właśnie te tematy poruszał już w latach 90. Seo Taiji.

GDZIE JEST DZIŚ MUZYKA PROTESTU?

Sięgnięcie po ich utwór przez Massive Attack nie jest jednak jedynie ukłonem pionierów jednego gatunku w stronę pionierów innego. Brytyjczycy odwołują się wprost do politycznej historii koreańskiego zespołu.

Kiedy w 1995 roku Seo Taiji and Boys nagrali swoją czwartą płytę, interweniowała koreańska cenzura. Urzędnicy z państwowej Komisji Etyki zażądali usunięcia z piosenki „Regret of the Times" wersów mówiących o „końcu ery uczciwych ludzi" i potrzebie nadejścia nowego porządku, uznając je za krytykę ówczesnych władz. Muzycy nie zgodzili się na zmianę tekstu – zamiast tego usunęli go w całości, pozostawiając na albumie wersję instrumentalną.

Seo Taiji nie ukrywał, że był to gest protestu. Ogromna popularność zespołu sprawiła, że żądanie cenzury błyskawicznie stało się sprawą publiczną, a fani zaczęli zasypywać Komisję Etyki listami protestacyjnymi. Masowe naciski, w połączeniu z publiczną debatą na temat wolności słowa, ostatecznie doprowadziły do zniesienia cenzury prewencyjnej w Korei w czerwcu 1996 roku. „Regret of the Times" ukazało się miesiąc później jako EP-ka, z oryginalnym tekstem.

Na nagraniach z koncertów Massive Attack, między innymi z Melbourne, widać zespół na tle gigantycznego telebimu, na którym wyświetla się hasło: „K-pop narodził się z protestu politycznego"

Na nagraniach z koncertów Massive Attack, między innymi z Melbourne, widać zespół na tle gigantycznego telebimu, na którym wyświetla się hasło: „K-pop narodził się z protestu politycznego".

Jeszcze zanim muzycy zaczynają grać melodię „Regret of the Times", za ich plecami pojawiają się drastyczne obrazy ciał wynoszonych z ulic oraz zakrwawionych demonstrantów. To archiwalne zdjęcia z prodemokratycznych protestów, które wybuchły w Gwangju 18 maja 1980 roku po tym, jak wojskowy reżim Chun Doo-hwana ogłosił stan wojenny w całym kraju. Demonstracje, zainicjowane przez studentów, zostały krwawo stłumione – dokładna liczba ofiar do dziś pozostaje nieznana, jednak nawet najostrożniejsze szacunki mówią o około 200 zabitych. Prawdopodobnie było ich znacznie więcej.

„W 1980 roku Ameryka wspierała rządową masakrę w Gwangju w Korei Południowej" – głosi kolejny napis. „Rodzi się ruch oporu".

Gdy Massive Attack gra, obrazy te ustępują miejsca nagraniom z kolejnych protestów: manifestanci ścierają się z policją, rzucają koktajlami Mołotowa i są atakowani gazem. Palą transparent z napisem „Ameryka" oraz amerykańską flagę. Ale też wspólnie skandują, śpiewają i tańczą.

„W 1996 roku protesty rozpalił nowy rodzaj muzyki. Seo Taiji and Boys: Regret of the Times" – wyświetla się za plecami Massive Attack. Pod koniec utworu brytyjski zespół zadaje pytanie: „Czy trzydzieści lat później kultura straciła swoją polityczną siłę? Gdzie jest nowa muzyka, która rozbudzi protest przeciwko starej, skorumpowanej władzy?". W tym momencie ekran dzieli się na trzy części, na których widać Donalda Trumpa, Władimira Putina i Benjamina Netanjahu.

Historię „Regret of the Times" członkowie Massive Attack opisali na Instagramie 4 czerwca. „Ten cover jest dla nas aktem kontynuacji, wskrzeszenia i solidarności z @seotaijicompany – ojcem k-popu – którego twórczość opierała się cenzurze, a jednocześnie dała początek gatunkowi muzycznemu o globalnym zasięgu" – napisali. Niecały miesiąc później, 1 sierpnia, wykonali „Regret of the Times" podczas Incheon Pentaport Rock Festival, jednego z największych festiwali muzycznych w Korei. Zagrali utwór ze zwrotkami po angielsku, refrenem po koreańsku i tym samym materiałem wideo, który towarzyszył wcześniejszym koncertom, w tym występowi w Melbourne. Jedyną różnicą były koreańskie napisy.

Nie wszyscy byli jednak zachwyceni. Jak opisuje dziennik „The Korea Times", występ skrytykował Lee Beom-seok, radny miasta Incheon i członek konserwatywnej Partii Władzy Ludowej. Nie chodziło o samą piosenkę, lecz o towarzyszący jej komentarz dotyczący amerykańskiego wsparcia dla masakry w Gwangju. Lee Beom-seok oskarżył muzyków i organizatorów festiwalu o zakłamywanie historii. „Tę fałszywą narrację wspiera tylko jedna grupa na świecie: Korea Północna" – stwierdził.

Sprawa jest o tyle poważna, że w 2020 roku koreański parlament uchwalił specjalną ustawę dotyczącą upamiętniania prodemokratycznych protestów z 1980 roku i honorowania ich ofiar. Zawiera ona zapis penalizujący rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji na temat masakry w Gwangju. Grozi za to kara do pięciu lat pozbawienia wolności.

Lee twierdzi, że sprawa powinna zostać poddana audytowi, zwłaszcza że festiwal co roku otrzymuje od miasta dotację w wysokości 2 mld wonów (około 5,5 mln zł). Jego krytycy odpowiadają jednak, że nie dostrzega ironii we własnym działaniu: trzydzieści lat po sporze wokół prób cenzurowania „Regret of the Times" radny chce ukarać festiwal za przekaz prezentowany przez występujących na nim muzyków.

CZEGO UCZĄ PIONIERZY K-POPU?

Czy Massive Attack złamali koreańskie prawo? To kwestia interpretacji. Choć amerykańskie wsparcie dla Korei Południowej w czasach zimnej wojny jest bezspornym faktem, to mimo upływu lat i stopniowego odtajniania dokumentów nie ujawniono dowodów wskazujących na współudział USA w tłumieniu protestów w Gwangju ani na poparcie dla działań wojska. Podobnie nie ma żadnych dowodów na to, by demonstracje zostały zainicjowane przez agentów północnokoreańskiego reżimu, jak utrzymywały ówczesne władze.

Czy Seo Taiji and Boys, jak napisali w swoim poście muzycy Massive Attack (zgodnie z zasadami angielszczyzny określając ze-

eprasa.pl 6246711d45

spół jako „Seo Taiji and the Boys"), „zmierzyli się z autorytarnym rządem i wygrali"? Tak, choć historia „Regret of the Times" wpisuje się w znacznie szerszy, dłuższy i bardziej złożony proces demokratyzacji Korei Południowej.

Brytyjczycy dodają, że dziś cenzurę prewencyjną zastąpiła władza wielkich wytwórni, które chcą zamienić muzykę w produkt, a jej twórców w marki, podczas gdy artyści wciąż bywają cenzurowani z powodu swoich poglądów politycznych. Mimo statusu legendy sami nadal tego doświadczają – zaledwie dwa dni przed koncertem w Korei zostali zatrzymani przez policję w Singapurze po koncercie, podczas którego bez zezwolenia rozwinęli palestyńską flagę. W efekcie otrzymali zakaz wjazdu do kraju. W 2026 roku historia koreańskiej piosenki może być wciąż ważną lekcją – przekonują członkowie Massive Attack.

I pewnie mają rację. Tym bardziej warto odnotować, że ich cover „Regret of the Times" nie był pierwszym. Całkiem niedawno, bo w 2024 roku, własną wersję nagrał szalenie popularny k-popowy girlsband æspa. ●

• **Brytyjski zespół Massive Attack podczas koncertu w Parco della Musica. Mediolan, Włochy, 18 czerwca 2025 r.** FOT. MONDADORI PORTFOLIO

Polski film na festiwalu w Wenecji

Kino niezwykle bliskie człowieka

W Wenecji pokazano film „Cudze rzeczy" Grzegorza Dębowskiego. Jestem przekonany, że widzowie będą o tym tytule dyskutować.

Dawid Dróżdż

KORESPONDENCJA Z WENECJI

Nowoczesne osiedle wciąż pachnie świeżością. Mieszkają tu ci, którym w życiu się powiodło. Kasia wraz z partnerem może jedynie pomarzyć o takich luksusach. Znaleźli się tu, bo dorabiają na drobnych kradzieżach. Pewnego dnia krążą od drzwi do drzwi, szukając swojego szczęścia. Z wnętrza jednego z mieszkań dobiega muzyka. Kobieta naciska na klamkę. Drzwi się uchylają. Niepostrzeżenie wsuwa się do środka. Rozgląda się wokół, ale nie widzi żywej duszy. W pośpiechu pakuje drogocenne przedmioty: komputer, tablet, pieniądze. Zagląda do łazienki. To, co tam ujrzy, odmieni jej życie.

„CUDZE RZECZY" W WENECJI

„Cudze rzeczy" biorą udział w konkursie „Horyzonty" (Orizzonti). To drugi najważniejszy konkurs na festiwalu w Wenecji. Grzegorz Dębowski, który w 2023 roku debiutował filmem „Tyle co nic" o rolniku konfrontującym się z lokalną władzą, wypracował własny styl: realizuje rasowe kino społeczne, głęboko osadzone w realizmie. Wenecka publiczność uwielbia takie opowieści – swego czasu regularnie swoje filmy pokazywał tu przecież Ken Loach, a w tym roku w programie jest też m.in. „Possible Love" Lee Chang-donga, inspirowany protestami przeciwko masowym zwolnieniom w Korei Pd.

Dębowski, podobnie jak w „Tyle, co nic", wybrał do obsady „nieopatrzone" twarze, co działa na korzyść filmu. „Cudze rzeczy" poruszają palące tematy: sytuację mieszkaniową i kryzys bezdomności.

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Festiwal w Wenecji. W konkursie „Horyzonty" znalazł się film „Cudze rzeczy" Grzegorza Dębowskiego**

Kasia (Monika Kwiatkowska) jest w związku z mężczyzną (Robert Mania), który nie potrafi zapewnić jej bezpieczeństwa i raz po raz pakuje ich w kolejne kłopoty. To on wpada na pomysł, aby zarabiać na kradzieżach. Są niczym Bonnie i Clyde z warszawskiego blokowiska. Rabują nie tylko mieszkania, lecz także sklepy. Jedna z takich akcji kończy się porażką. Partner Kasi zostaje aresztowany, a ona jest zdana na samą siebie; pozostaje bez dachu nad głową. Właściciele mieszkania, które wynajmowali, wyrzucili ich za niepłacenie czynszu.

Kasia wraca do apartamentu, w którym kilka dni wcześniej dokonała makabrycznego odkrycia. Początkowo chce jedynie przeczekać noc w ciepłym i bezpiecznym miejscu. Na drugi dzień wpada jednak na zaskakujący pomysł: postanawia podszyć się pod partnerkę zmarłego właściciela mieszkania. Chce w ten sposób wyłudzić pieniądze od jego rodziny. Ten plan wymyka się spod kontroli. Kasia nie przewidziała, że zrodzi się w niej uczucie do nieznajomego, a właściwie: do pewnego wariantu życia.

Dębowski opowiada o marginalizowaniu osób w kryzysie. Państwo nie znalazło skutecznego sposobu na to, jak wspierać osoby, którym powinęła się noga. Kasia, która z dnia na dzień ląduje na ulicy, staje się dla społeczeństwa niewidzialna. Zostaje zauważona dopiero wtedy, gdy wchodzi w rolę nieistniejącej partnerki dobrze sytuowanego architekta.

Kasia, wchodząc w rolę kogoś innego, dostrzega, jakie wartości może zaoferować jej życie. Z dnia na dzień zyskuje rodzinę, która zaspokaja jej potrzebę bliskości. W końcu czuje się akceptowana. Kradzież, która miała być jedynie sposobem na zarobienie pieniędzy, staje się formą autoterapii.

Oglądając „Cudze rzeczy", nie mogłem uciec od myśli, że to opowieść o przeraźliwej samotności. Nie chodzi mi jedynie o główną bohaterkę, lecz także o zmarłego mężczyznę, który – jak można wywnioskować – nie miał wokół siebie nikogo bliskiego.

To pewien mankament filmu Dębowskiego: ukazana historia jest mało wiarygodna. Z drugiej strony może właśnie tak wygląda wielkomiejska rzeczywistość w późnym kapitalizmie po rewolucji cyfrowej? Zamykamy się w wielkich osiedlach, odgradzając się (symbolicznie i dosłownie) od innych. Zauważamy innych dopiero wtedy, gdy naruszają naszą przestrzeń osobistą. Bezinteresowna troska o drugiego człowieka staje się towarem deficytowym.

WIDZOWIE BĘDĄ O TYM TYTULE DYSKUTOWAĆ

Reżyser zajmuje się istotnym zjawiskiem. I robi to z subtelnością, empatią oraz zrozumieniem wobec nieidealnych bohaterów. No właśnie: nieidealnych. To największa siła filmów Dębowskiego, który potrafi tworzyć pełnokrwiste postacie. Możemy nie wierzyć w tę nieco nieprawdopodobną historię, ale nie sposób nie uwierzyć w dramat bohaterki. To kino niezwykle bliskie człowieka.

„Cudze rzeczy" to nie jest film, który podbije Wenecję, ale jestem przekonany, że widzowie będą o tym tytule dyskutować. ●

Film będzie pokazany w październiku na Warszawskim Festiwalu Filmowym.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34451410

REKLAMA

MECENASI STRATEGICZNI: ROBERT DOBRZYCKI foundation, PANATTONI
MECENASI: ORLEN, KRUK
PARTNER GŁÓWNY FUNDATOR NAGRODY PLEBISCYTU: TOTALIZATOR SPORTOWY, 7 LAT
WSPÓŁORGANIZATOR GALI: TVP

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

Witamy w Polsce

Cykl Witamy w Polsce tworzy zespół kilkudziesięciu reporterów „Wyborczej" pracujących w redakcjach w całym kraju.

KARA BEZ SKRUCHY

GRZEGORZ WALCZAK

Wyobrażałam sobie małą dziewczynkę w niebieskiej sukience w białe grochy. Podchodziłam do niej nieśmiało. Mówiłam, tłumiąc łzy, do dawnej siebie: „Zrobiłam dla ciebie wszystko, co mogłam".

Iwona miała 12 lat. Wybiegała właśnie z plebanii parafii pw. św. Wojciecha w Kielcach. Nie do końca wiedziała, co ksiądz Jan z nią zrobił. W ustach czuła posmak węgierskiego tokaju. Krew ściekała jej po nogach. Nie wiedziała, gdzie iść. Do domu wróciła dopiero po kilku godzinach.

Iwona Dudzik-Osińska ma teraz 57 lat. Dalej zastanawia się, czemu przez tyle lat nikt jej nie pomógł.

KIELECKI KOŚCIÓŁ MUSI SŁONO ZAPŁACIĆ

Gdy niedawno adwokat zadzwonił i powiedział, że wygrała proces, usiadła na krześle i długo płakała. Wróciła myślami do dziewczynki, którą była 45 lat temu.

21 lipca Sąd Okręgowy w Kielcach zobowiązał Jana, aby sporządził własnoręcznie, podpisał i przesłał na adres Iwony oświadczenie, w którym przyznaje, że w latach 80. jako ksiądz dwóch kieleckich parafii dopuszczał się wobec nieletniej wtedy dziewczynki „czynów polegających na jej seksualnym wykorzystywaniu". Ma za nie przeprosić i przyznać, że „bardzo żałuje". Podobne przyznanie się do winy wraz z przeprosinami duchowny ma opublikować pod nazwiskiem na łamach lokalnej gazety „Echo Dnia".

Krzywda ma też swoją cenę. Parafia pw. św. Wojciecha i diecezja kielecka mają zapłacić Iwonie 400 tysięcy złotych. Parafia pw. św. Józefa Robotnika i diecezja – 150 tysięcy. Do tego dochodzą odsetki z kilku lat.

Choć Iwona domagała się więcej, to zapewnia, że nie o pieniądze jej chodzi, ale o sprawiedliwość. Próbowała o nią walczyć najpierw w Kościele. Pamięta, jak w 2019 roku poszła na rozmowę do biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego. Współczuł. Zapytał, czego Iwona oczekuje. Ona – że pieniędzy na terapię. Wytłumaczył, że nie może przekazać tego, co na tacę dają starsze kobiety. Wyszła wtedy z płaczem. Potem otrzymała jednorazowy przelew. Od Jana Piotrowskiego jako osoby prywatnej.

Dalej czuła się niezrozumiana. Pamięta, że gdy była przesłuchiwana przez delegata biskupa diecezji sosnowieckiej ds. ochrony dzieci i młodzieży, o jej pełnomocnictwo zabiegał adwokat Michał Kelm. Nie miała jakoś zaufania, nie zgodziła się. Potem przeczytała, że media tytułują go „obrońcą księży pedofilów".

Przeczuwała, że gra jest nieczysta.

W ludzką sprawiedliwość w ogóle mogła powątpiewać. Już w 2007 roku Prokuratura Rejonowa Kielce-Zachód odmówiła wszczęcia śledztwa w sprawie księdza Jana – „wobec przedawnienia karalności".

„NA JASEŁKACH IWONKA COŚ TAM SOBIE ROBI"

Dalej ma przed oczami sceny z dawnych lat. Jak chodziła na religię do salki przy Kościele Świętego Wojciecha w Kielcach. I jak katechetka zaproponowała: „Zorganizujemy księdzu Janowi imieninki". Były wierszyki, cukierki. Każde dziecko podchodziło i całowało księdza w rękę. Dziś Iwonie, gdy o tym myśli, wydaje się to upokarzające. Wtedy miała wrażenie, że księdzu ten cały ceremoniał nawet się podoba.

Przez lata zastanawiała się – czemu właśnie ona?

Zaprosił mnie i koleżankę na kawę. Do kieliszków nalał tokaj. Byłam świetną ofiarą. Zalęknioną. Najpierw przeprowadził wywiad. „Co robi twoja mama, gdzie pracuje tata?" – opowiada.

Zaproponował wymianę pocztówek – z Paryża czy skądś indziej. Dorosła Iwona uważa, że to był pretekst, żeby utrzymać z nią kontakt.

W wakacje 1981 roku wróciła na plebanię. Dziwiła się, że jest tym razem sama. Ksiądz uspokoił, że koleżanka się spóźni. Wyciągnął znów kawę i tokaj. Zaczął dotykać. Całować. Czuła się sparaliżowana.

W nowym roku szkolnym wywołał ją z lekcji religii. Powiedział, że ma nowe pocztówki. Iwona do dziś pamięta bordowe fotele w pokoju gościnnym. Weszła do łazienki, a ksiądz za nią. Pamięta, jak trzymał ją za włosy, gwałcił i jak krew ściekała jej po nogach. Wybiegła w popłochu. Na ulicy Rewolucji Październikowej (obecnej Warszawskiej) było gwarnie.

Nikt się nią jednak nie zainteresował. Dlaczego? Tego nie rozumie do dziś. – A przecież ludzie musieli widzieć płaczące, wystraszone dziecko – mówi.

Teraz myśli, że ksiądz wybrał ją nieprzypadkowo. Matka była zapracowana, prowadziła warzywniak i wychowywała cztery córki. Ojciec pił, robił awantury. Rodzice martwili się dopiero wtedy, gdy nie wracała po zmroku.

„Na jasełkach Iwonka coś tam sobie robi" – tłumaczył ojciec.

Kiedyś, gdy ksiądz Jan zapukał do drzwi, odparł dobrodusznie: „Proszę bardzo. Tam jest, w pokoju".

„IDŹ, NIE BÓJ SIĘ, TAM PAN JEZUS SIEDZI"

Historię Iwony opisaliśmy w 2019 roku. Wtedy jeszcze nie była gotowa, by pokazać twarz.

„Na plebanii kazał jej się kłaść na podłodze w pokoju albo w łazience. Nigdy na wersalce, żeby nie było słychać. Kiedy ją gwałcił, kazał patrzeć sobie w oczy. Odwracała wzrok, on ją upominał. Kiedy mówiła, że ją boli, słyszała od księdza, że ma boleć. Powtarzał, że to jej wina, bo przychodziła do księdza. Kazał jej się potem z tego spowiadać. Iwona nie chciała. – Idź, nie bój się, tam Pan Jezus siedzi – tłumaczyła jej w kościele zakonnica. Ona w konfesjonale Jezusa nie widziała, widziała tylko księdza Jana. W końcu uklękła przed konfesjonałem. Wyklepała formułkę, kiedy ostatni raz była u spowiedzi. – A co zrobiłaś ze mną. Opowiedz! – rozkazywał ksiądz. No to opowiadała, słysząc z konfesjonału jego sapanie" – pisała w reportażu Angelina Kosiek.

Prokuratura ponownie wtedy zbadała sprawę. Potwierdziła: sprawa przedawniona. Nic zrobić się nie da.

Siedem lat później spotykam się z Iwoną na kieleckim osiedlu Uroczysko. Z niewielkiej skarpy spoglądamy na monumentalny Kościół św. Józefa Robotnika. Największy w całej diecezji, o murach z piaskowca.

– Widzi pan, to było jakieś przekleństwo – mówi blondwłosa kobieta w okularach.

Bo gdy z ulicy Dalekiej przeprowadziła się z rodzicami tu, nieopodal, okazało się, że ksiądz też zmienił parafię: św. Wojciecha na św. Józefa Robotnika. Dla Iwony to był dramat.

Pamięta róg obrazu na ścianie, na który patrzyła, gdy ksiądz znowu „z nią to robił".

– Żeby tylko nie spoglądać mu w twarz. Żeby odwrócić uwagę od głośnego oddechu.

eprasa.pl 6246711d45

Wspomina, jak ksiądz wypytywał ją, gdzie teraz mieszka: „Jak nie powiesz, to przyjdę do twoich rodziców" – tak pewnie się czuł. Pamięta, jak zapraszał do swojego mieszkania w bloku przy ulicy Klonowej. Znów gwałcił. Koszmar skończył się po trzech latach. Iwona skłamała, że jest w ciąży. Dopiero wtedy dał jej spokój.

„JAK TO, TY KOŚCIÓŁ POZYWASZ?"

W 2007 roku ze swoją krzywdą zmierzyła się publicznie po raz pierwszy. Mówi, że zrobiła to dla dwuletniej wtedy córeczki z drugiego małżeństwa.

– Żeby jej nie spotkał ten sam los. Gdy urodziłam dwóch synów, aż tak o tym nie myślałam – tłumaczy.

Ojciec już nie żył. Paradoksalnie, łatwiej było jej się otworzyć. Może inaczej by się nie odważyła. W „Rozmowach w toku" w TVN-ie założyła perukę, z dziennikarzami pojechała do księdza Jana, który był wtedy proboszczem w małej wsi na terenie diecezji sosnowieckiej.

– Iwonka! Wejdź, proszę – zapraszał do siebie ochoczo, jak gdyby nic się nie stało.

A ona chciała wyjść jak najszybciej. Chciała uciekać. Wytrzymała może kwadrans.

Ponoć przyznał się dziennikarzom, ale Iwona już nie chciała słuchać jego głosu. To było zbyt bolesne.

Przez 12 następnych lat znów nie miała odwagi zmierzyć się z przeszłością. Dopiero po filmie braci Sekielskich „Tylko nie mów nikomu" poczuła, że nie może tego tak zostawić. Zgłosiła się do kurii w Kielcach, ale też w Sosnowcu, bo na terenie tej drugiej ksiądz Jan pracował od początku lat 90.

To wtedy ruszyła cała procedura: ksiądz został zawieszony, dostał zakaz kontaktu z dziećmi i młodzieżą, biskup sosnowiecki odesłał go do domu księży emerytów. O winie miał zdecydować sąd kościelny.

Zdecydował – jak się dowiaduję – w 2023 roku.

– Nie został wydalony ze stanu duchownego, jednak został odsunięty od publicznego wykonywania posługi kapłańskiej – przekazuje Dominika Bem, rzeczniczka sosnowieckiej kurii.

I dopowiada, że ksiądz Jan nie może publicznie sprawować sakramentów ani prowadzić działalności duszpasterskiej. „Ponadto ma obowiązek przebywać w miejscu wskazanym przez biskupa. Ograniczenia te pozostają w mocy. Nie komentujemy informacji dotyczących miejsca jego pobytu" – stwierdza.

Iwona dziwi się, że ksiądz Jan dalej jest księdzem. Nie rozumie tego. W czasie, gdy Kościół już zawyrokował, trwał proces cywilny. Iwona w pozwie domagała się 900 tysięcy złotych i dożywotniej renty.

– Nawet znajomi się dziwili: „Jak to, ty Kościół pozywasz?". Właśnie, że tak! Bo co miałam zrobić? – pytała.

Dziwiła się, że Kościół niby współczuje, a jednocześnie nie poczuwa się do winy. Dalej ją to dziwi.

– Dla mnie to się kłóci z miłosierdziem – ocenia.

Bo czy nikt nie widział jej krzywdy? Przecież, gdy wychodziła od księdza, mijała innych – księży, siostry.

ŻAL DO KOŚCIOŁA

To nie tak, że nie dostała pomocy w ogóle. Zgłosiła się do inicjatywy Zranieni w Kościele, ale wspierała ją też Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski. Za 50 tysięcy złotych od Fundacji św. Józefa opłaciła czteroletnią terapię – dla siebie i dla córki, która bardzo przeżywała to, co się stało.

„Nie wiedziałam, że aż tak..." – powtarzała ta druga. Płakały razem.

Zapach tokaju, którym częstował ksiądz Jan, Iwona czuje do tej pory. Nie umie się go pozbyć. Pewnie dlatego nie cierpi alkoholu.

• Iwona Dudzik-Osińska nie boi się już pokazywać twarzy i mówić o tym, co ją spotkało

FOT. WOJCIECH HABDAS / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dwa razy dostała zaproszenie do tego, by „dać świadectwo". – Myślałam jeszcze, że jestem w Kościele. Więc ciekawość wszystkich była taka: dlaczego mimo wszystko zostałam – wspomina teraz.

Najpierw w Kościele św. Idziego w Krakowie, potem w katedrze w Kielcach. Pamięta dobrze to drugie spotkanie. Gdy wszystko z siebie wyrzuciła, przejmującą ciszę przerwało przesuwanie krzesła gdzieś w tylnym rzędzie. Wstał jakiś ksiądz. – Powiedział, że jest mu wstyd. I że musi przeprosić – przypomina sobie. Pomyślała wtedy, że to jedyny duchowny, który kiedykolwiek wraził wobec niej autentyczny żal. Dał nawet numer telefonu, gdyby czegoś potrzebowała. Wiedziała, że chciał dobrze, ale nigdy nie zadzwoniła.

Gdy w 2020 roku przyjęła po kolędzie księdza, obudziła się w środku nocy. Nie wiedziała, co właściwie się z nią dzieje. Wstała, nalała wody do miski i zaczęła myć krzesło na którym kilka godzin wcześniej siedział.

– Żaden ksiądz już do nas nie wejdzie! – obwieściła córka, nie mogąc się nadziwić temu, co widzi.

To był czas, gdy w Iwonie coś pękało. Dziś mówi, że jest wierząca, ale już nie religijna.

– Bóg nie potrzebuje pośredników – tłumaczy. – Moja mama ma 83 lata, modli się i narzeka: „Bóg mnie nie słucha". Przekonuję ją: „On nie potrzebuje twojego »klepania«. Porozmawiaj z nim po prostu".

ABY TEN WYROK DAŁ NADZIEJĘ

Iwona mówi, że przeprosin od księdza Jana nigdy nie usłyszała. Żadnej skruchy w nim nie widziała. Dziś ma on 76 lat.

Proces trwał ponad cztery lata, odbywał się z wyłączoną jawnością. Wyrok jest nieprawomocny.

Mecenas Michał Sochański, pełnomocnik Iwony Dudzik-Osińskiej, zwraca uwagę, że kielecki sąd „potrafił dostrzec to, co najważniejsze – człowieka, jego krzywdę i cierpienie".

Podkreśla, że sąd nie zgodził się, że na gruncie cywilnym sprawa się przedawniła.

– To jedno z pierwszych tego rodzaju orzeczeń w Polsce, choć z pewnością nie pierwsze. Wpisuje się ono jednak w niezwykle istotny kierunek orzecznictwa, który może dawać nadzieję osobom wykorzystanym seksualnie przez duchownych wiele lat temu. Sam fakt upływu czasu nie musi bowiem oznaczać, że droga do dochodzenia zadośćuczynienia jest definitywnie zamknięta – zauważa. I dodaje, że „każda taka sprawa wymaga indywidualnej oceny, a kwestia przedawnienia czy prawnej podstawy roszczenia zależy od konkretnych okoliczności dotyczących osoby pokrzywdzonej i skutków doznanej przez nią krzywdy".

Sprawa Iwony Dudzik-Osińskiej nie jest jedyna. Głośna jest historia Janusza Szymika, w dzieciństwie ofiary księdza. On od archidiecezji krakowskiej oraz parafii w Międzybrodziu Bialskim, w której posługę pełnił ten ksiądz, domaga się w sądzie 20 milionów złotych odszkodowania.

Sochański wskazuje, że ofiary wykorzystywania seksualnego mogą dochodzić roszczeń nie tylko wobec sprawcy, ale i „kościelnych osób prawnych". – To bardzo ważny sygnał dla innych osób, które przez lata mogły być przekonane, że z uwagi na upływ czasu nie mają już żadnych możliwości prawnych – mówi „Wyborczej".

– Chciałbym, aby ten wyrok dał takim osobom przede wszystkim nadzieję. Instytucjonalne mechanizmy rozliczenia przypadków wykorzystywania seksualnego w Kościele okazują się dla pokrzywdzonych niewystarczające, ale na szczęście pozostaje droga sądowa. Ta sprawa pokazuje, że nawet po latach sąd może zauważyć osoby pokrzywdzone, ocenić ich krzywdę i przyznać należne zadośćuczynienie. Sprawiedliwość może przyjść bardzo późno, ale ten wyrok pokazuje, że nie jest nieosiągalna – podkreśla.

KRZYWDA OFIARY NA PIERWSZYM PLANIE

„Czy Kościół kielecki poczuwa się do odpowiedzialności za krzywdy wyrządzone przez ks. Jana pokrzywdzonej małoletniej? Czy podjął wcześniej próby zadośćuczynienia tym krzywdom? Jeśli tak – jakie?" – zapytaliśmy Kurię Diecezjalną w Kielcach.

„Czy to pierwszy wyrok na terenie diecezji kieleckiej, w którym sąd w drodze postępowania cywilnego zobowiązuje instytucje kościelne do zapłaty pieniędzy ofierze wykorzystywania seksualnego? Czy były wcześniej takie przypadki? Jeśli tak – jak dużo?".

Chcieliśmy też dowiedzieć się, czy zostaną wywiedzione apelacje od wyroku. I jak dużym byłby on obciążeniem finansowym.

Odpowiedź jest lakoniczna. „Diecezja kielecka otrzymała nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach. Następnie złożono wniosek o uzasadnienie wyroku. Po uzyskaniu uzasadnienia zostaną podjęte decyzje w niniejszej sprawie" – przekazał po trzech dniach ks. Paweł Ścisłowicz, rzecznik kurii.

W kieleckim Kościele wyrok, jak słyszę, wywołał jednak poruszenie. Jeden z księży: – Większość z nas nie przyjmuje do wiadomości odpowiedzialności instytucjonalnej Kościoła. „Czemu parafia ma płacić za grzechy księdza?". Ta sprawa odwraca jednak to myślenie. Stawia krzywdę ofiary na pierwszym planie.

Pełnomocniczka księdza Jana odmówiła komentarza.

On sam w 2019 roku w rozmowie z „Wyborczą" wypierał się winy. Choć Iwona twierdziła, że wcześniej proponował jej pieniądze. Po co? – Żeby już to zakończyć. Chciałem pokazać swoją dobrą wolę – mówił wówczas.

Iwona pamięta, jak przez dziurkę od klucza zobaczyła kiedyś, że ksiądz Jan na podłodze robi z jedną dziewczynką to samo, co z nią. Dlatego jest przekonana, że nie tylko ona cierpiała.

Kiedyś próbowała dotrzeć do jednej z kobiet.

– Powiedziała, że ma męża. I że nie udźwignie tego – wyjawia.

Gdy ksiądz został w końcu zawieszony, zadzwoniła do sołtysa. Zapytała, czy wie, czemu proboszcza usunięto. „Chory był" – usłyszała. Wkurzyła się. – To nieprawda – prostowała i wyjawiała, o co chodzi.

– Potem zadzwonił do mnie jeszcze młody chłopak. „Na pewno?" – upewniał się.

Po licznych skandalach seksualnych w diecezji sosnowieckiej powołana została komisja „Wyjaśnienie i naprawa". Czy bada też sprawę księdza Jana? Jej członkini, dr hab. Monika Przybysz potwierdza tylko, że wymieniony „jest w kręgu zainteresowań". Na pełen raport trzeba jednak poczekać do końca roku.

NAWET W SKLEPIE SIĘ JUŻ NIE WSTYDZI

Iwona mówi, że teraz rozumie samą siebie dużo bardziej. Choć nie było łatwo.

– Traumy pani przodków? – usłyszała na sam początek terapii.

– Zrozumiałam, że wszystkie kobiety w mojej rodzinie były na swój sposób nieszczęśliwe – mówi.

Ona też „kolekcjonowała" traumy. Pierwszy mąż zostawił ją z dnia na dzień, gdy jeden syn miał dwa, a drugi pięć lat. Nawet pojechała za nim do Hiszpanii – prosiła, by pomyślał o dzieciach.

Oprócz ojca pochowała dwie siostry. Jedną malowała i czesała w kostnicy. – Jakby mi tych traum było mało – dziwi się samej sobie.

Dziś mimo wszystko czuje się silniejsza. Nie kryje się z tym, że jest ofiarą wykorzystywania seksualnego.

– Córka mówi, że jestem randomowa, bo nawet w sklepie opowiadam już teraz, co przeżyłam – mówi.

Mimo wszystko liczy, że Kościół od wyroku się nie odwoła: – Przecież nie można współczuć, godzić się na terapię, prosić o świadectwo, a potem wypierać się odpowiedzialności.

Proces apelacyjny rozciągałby się na kolejne miesiące, może lata. Mówi, że to będzie znowu rozdrapywanie ran.

Niedawno Iwona się przebranżowiła: z fryzjerki została florystką. Odkrywa siebie na nowo. Szuka piękna. ●

To jedno z pierwszych tego rodzaju orzeczeń w Polsce. Może dawać nadzieję osobom wykorzystanym seksualnie przez duchownych wiele lat temu

eprasa.pl 6246711d45

TYLKO ZDROWIE

NIE MIESZAJ...

lek. dent. Iwan Kulikowski*

...pierwszych zębów mlecznych ze słodzonym smoczkiem

Przekonanie o tym, że zęby mleczne i tak wypadną, więc nie trzeba o nie dbać, jest błędne.

Co złego może być w butelce mleka lub słodkiego napoju zostawionego dziecku na noc? Jak się okazuje: bardzo wiele. Szkliwo mleczaków jest słabiej zmineralizowane i niemal w okamgnieniu próchnica może objąć całe korony. To przysporzy dziecku bólu, utrudni jedzenie, zaburzy prawidłowy rozwój szczęki i żuchwy oraz będzie predysponować do późniejszych wad zgryzu.

U najmłodszych dzieci szczególnie niebezpieczna jest tzw. próchnica wczesnego dzieciństwa (ECC), która może rozwinąć się już wkrótce po pojawieniu się pierwszych zębów mlecznych. Postępuje bardzo szybko, początkowo atakuje najczęściej górne siekacze, a następnie kolejne zęby mleczne, w kolejności ich wyrzynania się.

Jej rozwojowi sprzyjają m.in. częste podawanie dziecku słodzonych napojów lub mleka w butelce, zwłaszcza przed snem, uspokajanie słodzonym smoczkiem, brak odpowiedniej higieny i profilaktyki fluorkowej od pierwszego zęba oraz przenoszenie bakterii próchnicotwórczych. ● **Not. ET**

*Medicover Stomatologia Warszawa Prosta.

PYTANIE DO... ekspertki ds. badań

Czy przed badaniami krwi naprawdę trzeba być na czczo?

lek. med. Agata Strukow

dyrektorka ds. edukacji medycznej w laboratoriach ALAB

Wiele badań nie wymaga bycia na czczo, np. testy alergologiczne wykonywane z krwi, badania genetyczne, badania w kierunku boreliozy, oznaczanie poziomu witaminy D i cały szereg innych.

Są jednak i takie, które wymagają przestrzegania 8-12 godzinnego postu przed pobraniem. Należy do nich morfologia, glukoza na czczo czy – również często badane – hormony tarczycy.

Ciągle krąży dużo mitów na temat lipidogramu i bycia na czczo. Otóż obecne zalecenia są jednoznaczne – do badania cholesterolu nie musimy być na czczo. Posiłek może mieć wpływ na poziom trójglicerydów, które są składnikiem lipidogramu. Nie martwmy się jednak, że nasz wynik będzie nieodpowiednio zinterpretowany. Jeśli trójglicerydy wyjdą zbyt wysoko, z pewnością lekarz zaleci powtórzenie testu, tym razem po odpowiedniej przerwie od posiłku.

„Na czczo" oznacza, że przed badaniem pijemy tylko niegazowaną wodę. Często nie zdajemy sobie sprawy, jak łatwo można nieświadomie zaburzyć stan bycia na czczo za pomocą pozornie nieszkodliwych rzeczy. Na przykład miętówka zjedzona „na odświeżenie oddechu" bardzo podnosi poziom cukru. Nawet gorzka kawa czy herbata nie są wskazane, bo mogą wpłynąć na oznaczenie glukozy. Jest jeszcze kwestia kolacji przed badaniem. Jeśli poprzedniego dnia wieczorem zjemy ciężki posiłek, ponieważ braliśmy udział w jakimś przyjęciu czy weselu, może to wpływać na wyniki badania. Po takim wieczorze czy imprezowym weekendzie lepiej nie iść do laboratorium. Warto odłożyć wizytę na inny dzień.

Notowała Katarzyna Staszak

Liczba

235

● **gmin w Polsce wprowadziło ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych – wynika z danych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU)**

AKCJA

Fundacja DKMS oraz Grupa InPost łączą siły. Potencjalni dawcy szpiku mogą bezpłatnie i wygodnie odsyłać pakiety rejestracyjne za pośrednictwem urządzeń Paczkomat. Nowe rozwiązanie ma zachęcić kolejne osoby do dołączenia do grona osób gotowych dać pacjentom chorym na nowotwory krwi szansę na życie.

● **Więcej na: dkms.pl**

Jak osoby z niepełnosprawnością uczą się samodzielności

Mieszkania, w których uczy się dorosłego życia

Mieszkanie treningowe to miejsce, w którym osoba z niepełnosprawnością przy wsparciu trenera samodzielności uczy się prowadzić własne gospodarstwo domowe. Dzięki nim wiele osób może przygotować się do bardziej niezależnego życia.

Paulina Mozolewska

Z anim wyszła z domu, zaglądała do skarbonki brata i wyciągała z niej drobne. Potem szła do mamy, od której dostawała banany. W drodze na warsztat terapii zajęciowej mówiła ojcu, że nie ma ani pieniędzy, ani jedzenia, więc dostawała od niego kolejne drobne, za które kupowała sobie czekoladę.

Kiedy dotarła na miejsce, w którym znajdowała się kuchnia wyposażona w podstawowe składniki, przygotowywała naleśniki z bananami i czekoladą. Robi to do dziś.

To historia kuzynki obecnego prezesa Stowarzyszenia „My dla Innych", u której zdiagnozowano zespół Downa, zainspirowała Rafała Średzińskiego do założenia organizacji.

– Zobaczył wtedy, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną naprawdę potrafią być samodzielne, potrafią nawet nieźle kombinować i niczym się nie różnią od innych – mówi Justyna Bartoszewicz-Toczko, fundraiserka stowarzyszenia My dla Innych.

Osiemnaście lat później My dla Innych to organizacja, która wspiera ponad 400 osób.

Prowadzi warsztat terapii zajęciowej oraz zakład aktywności zawodowej ze szwalnią, pralnią i kawiarnią z własną palarnią kawy, gdzie pracują osoby z niepełnosprawnością intelektualną, w spektrum autyzmu i w kryzysie zdrowia psychicznego. Utworzyła program Trener Pracy, który pomaga uczestnikom znaleźć zatrudnienie na otwartym rynku. Buduje też „Bezpieczny dom", który ma być alternatywą dla domu pomocy społecznej dla osób, które po śmierci rodzica czy opiekuna zostają nagle bez wsparcia.

CEL MIESZKAŃ TRENINGOWYCH TO NAUKA, NIE OPIEKA

Od siedmiu lat stowarzyszenie prowadzi również tzw. mieszkania treningowe, czyli miejsca, w których osoby z niepełnosprawnością uczą się funkcjonować na własną rękę, zanim zamieszkają zupełnie same.

Nikogo z uczestników programu stowarzyszenie nie nazywa podopiecznym.

– Podopieczni to osoby, które wymagają pomocy całodobowej. My wychodzimy z założenia, że dajemy tyle wsparcia, ile jest konieczne. Jesteśmy zawsze krok za uczestnikami. To są osoby dorosłe, mają prawo do swoich decyzji, a my jesteśmy po to, żeby wspierać, jeśli pojawi się trudność – tłumaczy Bartoszewicz-Toczko.

Pobyt w takim lokalu jest czasowy i trwa zwykle do dwóch lat. W tym czasie stowarzyszenie opłaca rachunki, a mieszkanie regularnie odwiedza trener samodzielności, który pomaga uczestnikom w codziennych sprawach.

Codzienność wygląda tu inaczej niż w placówkach opiekuńczych, bo celem nie jest opieka, tylko nauka.

– Trenerzy odwiedzają mieszkańców w zależności od potrzeby. Dla jednej osoby to może być nawet kilka godzin dziennie, dla innej dwie, trzy wizyty w tygodniu – mówi Roksana Kalinowska, członkini zarządu stowarzyszenia i liderka mieszkalnictwa.

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

TYLKO ZDROWIE

• **Codzienność w mieszkaniu treningowym wygląda inaczej niż w placówkach opiekuńczych, bo celem nie jest opieka, tylko nauka**
FOT. SHUTTERSTOCK

– Poza tym dla każdej osoby tworzymy indywidualny plan działania i uczymy treningów życia codziennego: treningów samodzielności w czynnościach dnia codziennego: gotowania, prania, sprzątania, spędzania czasu wolnego. Trener towarzyszy też przy załatwianiu spraw urzędowych i podczas wizyt lekarskich – tłumaczy.

Ważną częścią programu są także treningi budżetowe. Same mieszkania są dla uczestników bezpłatne, ale stowarzyszenie chce, żeby mieli świadomość, ile faktycznie kosztuje ich utrzymanie, ile wynoszą rachunki, opłaty, codzienne zakupy. Uczestnicy uczą się więc planować miesięczne wydatki, robić listy zakupowe i odkładać część pieniędzy z myślą o przyszłości.

– Staramy się układać treningi i cele tak, żeby po tym okresie osoba mogła samodzielnie wynająć mieszkanie, znaleźć pracę, jeśli jej nie ma, i dalej funkcjonować już przy wsparciu asystentury – tłumaczy Kalinowska.

Stowarzyszenie organizuje również spotkania integracyjne, licząc, że część uczestników zdecyduje się zamieszkać razem po zakończeniu programu. Dzięki temu będą mogli podzielić koszty i zamieszkać z kimś, kogo już znają.

– Mamy taką historię dwóch uczestników. Jedna osoba ma niepełnosprawność intelektualną, druga jest w spektrum autyzmu. Kiedy kończył się projekt, razem z trenerem zaczęli szukać mieszkania na otwartym rynku. Nie było łatwo znaleźć kogoś, kto zechce im wynająć, ale się udało – opowiada Kalinowska.

– Od roku mieszkają razem, opłacają rachunki, oboje pracują i przy wsparciu asystenta radzą sobie sami. Prowadzą niezależne życie, w środku lokalnego społeczeństwa, na takich samych zasadach jak każdy inny obywatel.

Jeśli jest taka możliwość, organizacja pomaga też składać wnioski o mieszkania socjalne i komunalne.

Stowarzyszenie ma obecnie dziewięć czynnych lokali. Wśród nich kawalerki oraz większe mieszkania, gdzie może zamieszkać więcej osób. Trzy kolejne mieszkania są w trakcie uruchamiania, a pięć czeka na remont, który stowarzyszenie finansuje ze środków pozyskanych z różnych źródeł, po otrzymaniu lokali z zasobu komunalnego.

KTO MOŻE ZAMIESZKAĆ

Rekrutacja jest otwarta i ciągła. Zgłosić się może każda osoba, która spełnia kryteria i ma taką potrzebę.

– Przyszły uczestnik musi mieć orzeczenie o niepełnosprawności, być osobą dorosłą i mieszkać w Białymstoku lub powiecie białostockim – mówi Kalinowska.

Pracownicy stowarzyszenia, którzy na co dzień wspierają ponad 400 uczestników, mogą też sami proponować do programu osoby, z którymi mają kontakt, jeśli widzą, że kolejnym krokiem do niezależności byłby dla nich pobyt w mieszkaniu.

Zanim ktoś się wprowadzi, przechodzi jeszcze tzw. diagnozę, czyli rozeznanie, jak funkcjonuje i czego właściwie potrzebuje. To ważne, bo lokale różnią się od siebie, a mieszkańcy mogą wymagać różnych dostosowań, np. niektórzy mogą potrzebować umieszczenia w mieszkaniu piktogramów, inni nie. Czasem chodzi o takie dostosowania jak piktogramy czy odpowiednia organizacja przestrzeni, ale równie ważne jest dopasowanie liczby osób mieszkających razem oraz dobór współmieszkańców.

– Chcemy, żeby to było miejsce, gdzie nasi uczestnicy czują się jak w domu, a nie w jakiejś instytucji czy placówce. Jeśli mieszkaniec nie potrzebuje danego udogodnienia, nie robimy tego na zapas – mówi Kalinowska. Podczas spotkań diagnozujących przyszli współlokatorzy poznają też siebie nawzajem i mają prawo zdecydować, czy chcą razem zamieszkać.

– Bywa, że ktoś mieszka sam w pokoju, a czasem dzieli go z drugą osobą. To zawsze musi wynikać z potrzeby i z tego, czy dana osoba chce i może dzielić pokój z kimś innym – wyjaśnia Kalinowska.

BARIERY TRUDNE DO POKONANIA

Podczas remontu lokale dostosowuje się do potrzeb przyszłych mieszkańców, np. wannę zamienia się na prysznic z bezpiecznym wejściem, jeśli jest potrzeba, montuje się podpory. Na wyposażeniu znajdują się między innymi słuchawki wygłuszające, które pomagają osobom z nadwrażliwością na dźwięki.

– Największym problemem jest jednak dostępność architektoniczna. To jedno z trudniejszych do pokonania ograniczeń. Nawet jeśli lokal jest na parterze, często jest to tak zwany wysoki parter, do którego prowadzą schody. Nie zawsze mamy możliwości, żeby zaingerować w budowę windy czy platformy przyschodowej – przyznaje Kalinowska. – Robimy wszystko, żeby mieszkania były dostępne dla osób, które tego potrzebują, ale spotykamy się też z trudnościami niezależnymi od nas.

Kolejną bolączką organizacji jest sposób finansowania.

– Nasze mieszkania treningowe działają dziś w ramach finansowania projektowego, a to oznacza, że każdy projekt kiedyś się kończy – mówi Kalinowska. – Bardzo zależy nam na finansowaniu długoterminowym, może samorządowym, żebyśmy nie musieli się zastanawiać, co zrobić z ludźmi, którzy już mieszkają i potrzebują wsparcia, kiedy projekt się kończy. Albo, z czego utrzymać samo mieszkanie – tłumaczy

Temat mieszkalnictwa wspomaganego robi się w Polsce coraz bardziej widoczny. Rzeczywiste zapotrzebowanie, jak mówi Kalinowska, jest jednak wciąż zaspokajane tylko w niewielkiej części. Dla wielu osób z niepełnosprawnością samodzielne życie wciąż pozostaje poza zasięgiem. ●

Jak pomóc?
Stowarzyszenie „My dla Innych" utrzymuje mieszkania treningowe i finansuje ich remonty między innymi z darowizn. Wesprzeć jego działania można przez stronę mydlainnych.pl, w zakładce „Darowizny".

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34451934

W sprzedaży!

TEMAT NUMERU:

JAK SIĘ DOGADAĆ Z DORASTAJĄCYM DZIECKIEM

oraz:
• Agresja nastolatka. Co za nią stoi
• Matki z ADHD
• Orzeczenia i opinie. Sprawdź, co należy się w szkole
• Fakty i mity o diecie dziecka

SPONSOR WYDANIA
MÖLLER'S OMEGA-3

żyć lepiej psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

BURMISTRZ DZIWNOWA

OGŁASZA PRZETARGI:

na dzień 16 października 2026 roku:

· o godzinie 9.30 przetarg na sprzedaż działek gruntu położonych w Międzywodziu

Lp.	nr działki	księga wieczysta	pow. m²	cena wywoławcza netto -zł **OBNIŻONA**
1	**156/48**	SZ1K/00009233/0	1124	**337 200,00 zł**
2	**156/49**	SZ1K/00009233/0	1309	**392 700,00 zł**
3	**156/50**	SZ1K/00009233/0	1212	**363 600,00 zł**
4	**156/52**	SZ1K/00009233/0	1223	**366 900,00 zł**
5	**156/53**	SZ1K/00009233/0	1215	**364 500,00 zł**
6	**156/54**	SZ1K/00009233/0	1195	**358 500,00 zł**

· o godzinie 10.00 przetarg na sprzedaż działek gruntu położonych w Łukęcinie

Lp.	nr działki	księga wieczysta	pow. m²	cena wywoławcza netto- zł
1	**546/12**	SZ1K/00044202/1	361	**90 250,00**
2	**546/11**	SZ1K/00044202/1	360	**90 000,00**
3	**546/10**	SZ1K/00044202/1	384	**96 000,00**
4	**546/9**	SZ1K/00044202/1	389	**97 250,00**
5	**546/20**	SZ1K/00044202/1	369	**92 250,00**
6	**546/18**	SZ1K/00044202/1	369	**92 250,00**
7	**546/17**	SZ1K/00044202/1	374	**93 500,00**

na dzień 20 listopada 2026 roku:

· o godzinie 10.00 przetarg na sprzedaż działki gruntu położonej w Międzywodziu

Lp.	nr działki	księga wieczysta	pow. m²	cena wywoławcza netto- zł
1	**839/85**	SZ1K/00028532/5	15936	**15 000 000,00** (piętnaście milionów)

· o godzinie 10.15 przetarg na sprzedaż działki gruntu położonej w Dziwnowie

Lp.	nr działki	księga wieczysta	powierzchnia - m²	cena wywoławcza - zł
1	**64/47**	SZ1K/00036166/7	1934	**773 600,00**

Wysokość wadium – 10% ceny wywoławczej.
Przetargi odbędą się w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie.

Szczegółowe informacje można uzyskać w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie, ul. Szosowa 5, tel. 91/3275180.

Pełna treść ogłoszeń dostępna jest w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie oraz na stronie internetowej: www.bip.dziwnow.pl

Kraj/34451950

BURMISTRZ MIASTA I GMINY STRZELIN
OGŁASZA PIERWSZY USTNY PRZETARG NIEOGRANICZONY NA SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWYCH, POŁOŻONYCH W STRZELINIE PRZY UL. BRZEGOWEJ – POD ZABUDOWĘ WIELORODZINNĄ

Pierwszy przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowych, położonych w obrębie miasta Strzelina – ul. Brzegowa odbędzie się dnia **17 listopada 2026 r. o godzinie 11.00** w sali nr 101 Urzędu Miasta i Gminy w Strzelinie, Rynek 10.

Lp.	Położenie - Arkusz mapy	Nr działki - Pow. działki w ha	Oznaczenie użytków i klas	Przeznaczenie w m.p.z.p. STRZELIN-OSIEDLE WSCHODNIE	Cena nieruchomości netto - Nr księgi wieczystej
1.	**Strzelin - AM 23**	**12/9** o pow. 0,2000 **13/3** o pow. 0,0307	RIIIb – 0,2000 dr – 0,0307	**MW** – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z urządzeniami towarzyszącymi	**447 000,00 zł** - WR1T/00020562/1 WR1T/00018479/5
2	**Strzelin - AM 23**	**12/10** o pow. 0,2615 **13/4** o pow. 0,0410	RIIIa – 0,0306 RIIIb – 0,2309 dr – 0,0410	**MW** – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z urządzeniami towarzyszącymi	**586 100,00 zł** - WR1T/00020562/1 WR1T/00018479/5
3	**Strzelin - AM 23**	**12/11** o pow. 0,2500	RIIIb – 0,2500	**MW** – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z urządzeniami towarzyszącymi	**484 400,00 zł** - WR1T/00020562/1
4	**Strzelin - AM 23**	**12/12** o pow. 0,2763	RIIIa – 0,1005 RIIIb – 0,1758	**MW** – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z urządzeniami towarzyszącymi	**535 400,00 zł** - WR1T/00020562/1
5	**Strzelin - AM 23**	**12/13** o pow. 0,2500	RIIIa – 0,0035 RIIIb – 0,2465	**MW** – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z urządzeniami towarzyszącymi	**484 400,00 zł** - WR1T/00020562/1
6	**Strzelin - AM 23**	**12/14** o pow. 0,2550	RIIIa – 0,2123 RIIIb – 0,0427	**MW** – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z urządzeniami towarzyszącymi	**494 100,00 zł** - WR1T/00020562/1

Wadium w wysokości **20 %** ceny wywoławczej netto (kolumna 6) – przypisane do konkretnej nieruchomości, należy wpłacić najpóźniej **do dnia 12 listopada 2026 r.** na konto Gminy Strzelin, prowadzone przez Gospodarczy Bank Spółdzielczy nr 84 9588 0004 0000 7780 2000 0060. Przy wpłacie wadium należy podać nr konta, na które w razie jego zwrotu będzie można dokonać przelewu. Pełna treść ogłoszenia znajduje się na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej UMIG Strzelin http://bip.gmstrzelin.finn.pl w zakładce „Przetargi na mienie komunalne" oraz na elektronicznej tablicy ogłoszeń w UMIG w Strzelinie (parter Biuro Obsługi)

Szczegółowe informacje nt. gminnych nieruchomości przeznaczonych na sprzedaż można uzyskać w Wydziale Nieruchomości, Urbanistyki, Rolnictwa i Gospodarki Wodnej UMiG w Strzelinie, Rynek 10 (pok. 404 i 405), tel. 71 7830190 lub 71 7830196 .

www.infopublikator.pl

Kraj/34452139

W Sądzie Rejonowym w Lidzbarku Warmińskim w sprawie I Ns 113/26 toczy się postępowanie z wniosku posiadacza Romana Piwko o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie udziału w wysokości ½ przysługującego Halinie Urszuli Brady w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego numer 9 przy ul. Przemysłowie 11c w Ornecie, należącym do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko – Własnościowej „DRWĘCA" w Ornecie. Wzywa się zainteresowanych, aby w terminie 3 miesięcy od daty ukazania się tego ogłoszenia zgłosili się do Sądu i wykazali własność, pod rygorem stwierdzenia poprzez Sąd zasiedzenia, jeżeli zostało ono udowodnione.

Kraj/34452103

W Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim pod sygnaturą akt **X Ns 221/26,** toczy się sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po Walentym Góralu (PESEL 34040407493) zmarłym 21 maja 2022 r. w Gorzowie Wielkopolskim przed śmiercią mającym miejsce zamieszkania w Gorzowie Wielkopolskim poprzez ogłoszenie.
Wzywa się wszystkich spadkobierców zmarłego, aby w terminie 3 miesięcy od daty ukazania się tego ogłoszenia zgłosili się do Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim i udowodnili swoje prawa do spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowieniu o stwierdzenie nabycia spadku.

Kraj/34452064

W Sądzie Rejonowym w Sierpcu
I Wydziale Cywilnym toczy się postępowanie z wniosku Powszechnej Kasy Oszczędności Bank Polski S.A. w Warszawie, Feniko Finanse sp. z o.o. w Tychach (sygn. akt I Ns 13/26) **o stwierdzenie nabycia spadku po Hannie Walentynie Aniśkiewicz (córki Zygmunta i Iraidi)** zmarłej 3 marca 2025 w Sierpcu, ostatnio stale zamieszkałej w Sierpcu przy ulicy Jana Pawła II 6 mieszkanie 9.

Wzywa się wszystkich zainteresowanych, aby w ciągu trzech miesięcy od ukazania się ogłoszenia zgłosili się w Sądzie, w którym toczy się postępowanie i udowodnili swoje prawa, gdyż w przeciwnym razie będą pominięci w tym postępowaniu.

Kraj/34452046

OGŁOSZENIE STAROSTY WOŁOMIŃSKIEGO

o zamiarze wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym

Starosta Wołomiński wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej na podstawie art. 114 ust. 3 i 4 w związku z art. 124 ust.1 i 124a, art. 113 ust. 6 i 7 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. z 2026 r., poz. 399) **informuje** o zamiarze wszczęcia postępowania administracyjnego z wniosku PGE Dystrybucja S.A. w Lublinie reprezentowanej przez radcę prawnego P. Karolinę Zalega, w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości położonej w obrębie Ruda gmina Radzymin, stanowiącej działkę ewidencyjną nr 263/5, o nieuregulowanym stanie prawnym, poprzez udzielenie zezwolenia na założenie i przeprowadzenie przez nieruchomość przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, t.j. sieci kablowej średniego napięcia wraz z kanalizacją światłowodową.
W terminie 2 miesięcy od dnia ukazania się ogłoszenia osoby, którym przysługują prawa rzeczowe do nieruchomości zobowiązuje się do zgłoszenia do siedziby Starostwa Powiatowego w Wołominie przy ul. Powstańców 8/10, pokój 18.
Aby wykazać prawa rzeczowe do nieruchomości, należy okazać tytuł własności lub dokument potwierdzający prawa spadkowe.
Jeżeli po upływie terminu 2 miesięcy nie zgłoszą się osoby, które wykażą, że przysługują im prawa rzeczowe do przedmiotowej nieruchomości, zostanie wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości
Szczegółowe informacje w powyższej sprawie można uzyskać w Starostwie Powiatowym w Wołominie Wydział Gospodarki Nieruchomościami przy ul. Powstańców 8/10 (pokój nr 18) lub pod numerem telefonu 22 346 12 20.

Z up. Starosty Wołomińskiego
Naczelnik Robert Denis
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Kraj/34452088

Prezydent Wrocławia

ogłasza

drugi przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej, położonej we Wrocławiu w rejonie:

ul. Ceglanej;

obręb	Swojczyce, AM-1, dz. nr 31/4;
GPS:	51.12155 N, 17.12243 E;
pow. nieruchomości:	**876 m²**;
KW nr	**WR1K/00456991/4;**
Opis nieruchomości:	niezabudowana.

Przeznaczenie nieruchomości zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (MPZP): zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolno stojąca i bliźniacza; w lokalach użytkowych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych dopuszcza się wyłącznie – usługi III, handel detaliczny małopowierzchniowy A, gastronomię i obiekty upowszechniania kultury; infrastruktura drogowa, obiekty infrastruktury technicznej.

Cena wywoławcza:	**695 000,00 zł**;
Wadium:	**60 000,00 zł;**

Sprzedaż nastąpi za cenę osiągniętą w przetargu, powiększoną o należny podatek VAT.

Wadium uczestnicy przetargu powinni wpłacić najpóźniej do dnia **13 listopada 2026 r.** na konto: Gmina Wrocław, Pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław – nr 36 1020 5226 0000 6302 0417 7655. Datą dokonania wpłaty wadium jest data uznania rachunku bankowego Gminy.

Przetarg odbędzie się w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia – Wrocław, **Pl. Nowy Targ 1-8 w sali 215 o godz. 10^{00} dnia 20 listopada 2026 r.**

Pełną informację dotyczącą nieruchomości oraz warunków uczestnictwa w przetargu zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, Pl. Nowy Targ 1-8. Ogłoszenie o przetargu dostępne jest również w Internecie, na stronach Urzędu Miejskiego Wrocławia: **gn.um.wroc.pl** oraz pod adresem **www.bip.um.wroc.pl**

Informacje o nieruchomości można uzyskać w Dziale Sprzedaży Nieruchomości Zespole II Urzędu Miejskiego Wrocławia, Pl. Nowy Targ 1-8, pok. 126, tel. +48-71-777-72-83 do 84, e-mail: **wns@um.wroc.pl**

Prezydent Wrocławia ma prawo odwołania przetargu z ważnych powodów.

Kraj/34451450

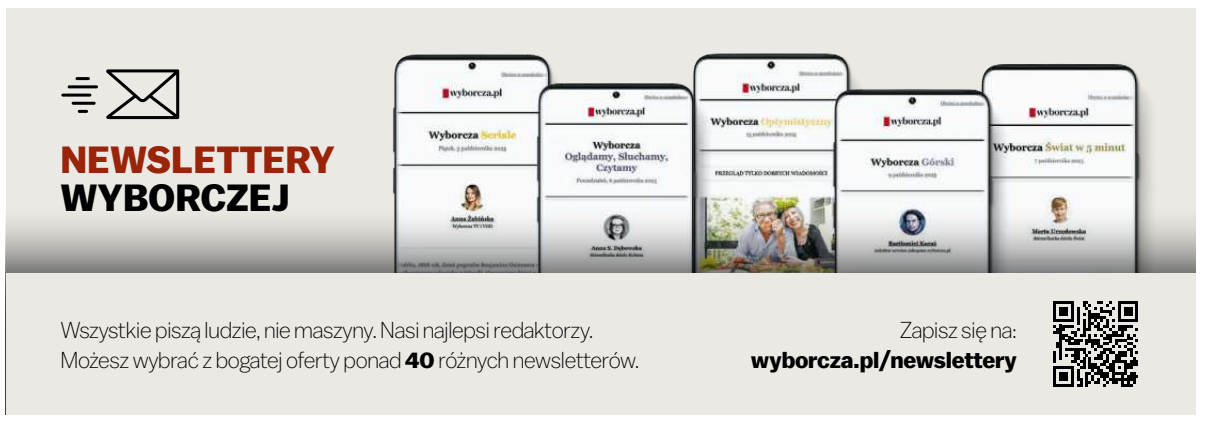

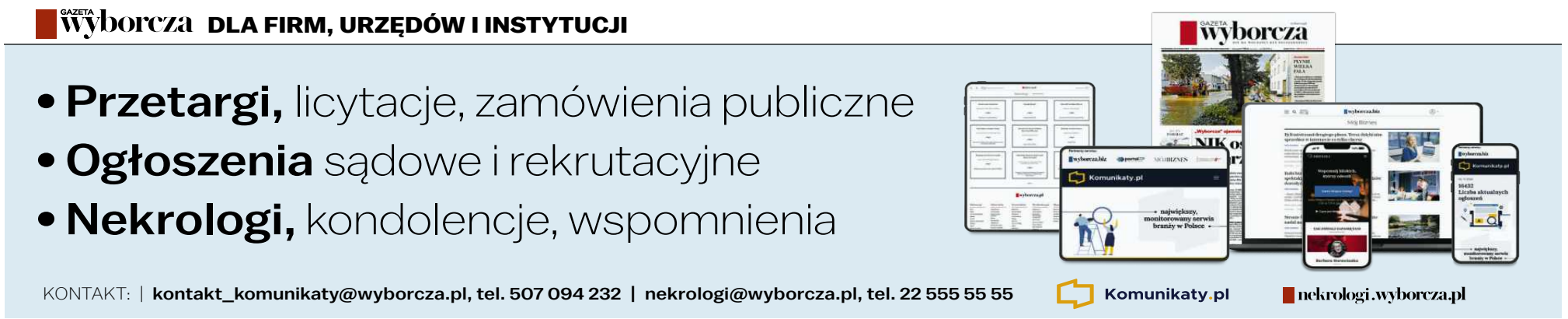

eprasa.pl 6246711d45

Wieszczą katastroficzny scenariusz dla piłki nożnej

Letnie okno transferowe znów pokazało, że w Europie liczy się właściwie jedna liga. Przewaga Premier League nad resztą stawki rośnie z roku na rok. Są jednak tacy, którzy już widzą rychły koniec tego eldorado. Katastrofa może mieć niewyobrażalne rozmiary.

Michał Kiedrowski

• **Premier League. Przed spotkaniem Arsenal - Chelsea na Emirates Stadium w Londynie, kupić można było meczowe szaliki. Londyn, 6 września 2026 r.**
FOT. PAUL CHILDS

„Jak chciwość Premier League może wkrótce stać się jej drastyczną zgubą" – Miguel Delaney z serwisu dziennika „Independent" tak zatytułował swój raport po szalonym oknie transferowym. Nie zwiodła go gigantyczna suma wydana przez zespoły angielskiej Premier League. 3,5 miliarda to rekord wszech czasów. Anglicy na nowych piłkarzy wydali o 350 mln więcej niż ligi hiszpańska, włoska, niemiecka, francuska i saudyjska razem wzięte. Ale świętować nie ma czego.

Delaney zagląda za kulisy, a tam okazuje się, że największym beneficjentem transferowej hossy będą nie kluby, nie piłkarze, a nawet nie ich agenci, ale pożyczkodawcy. Zdaniem dziennikarza znakomita większość transferów finansowana jest długiem. Kluby zawierają też umowy z odroczoną płatnością. A wszystko dlatego, że mają problemy z płynnością finansową.

Przez lata kluby Premier League korzystały z niskooprocentowanych kredytów. Pieniądz był tani, przychody reklamowe i telewizyjne rosły. Ale ten gwiezdny czas właśnie się kończy. Coraz większe potrzeby pożyczkowe państw i firm, które postawiły na rozwój swoich modeli AI, spowodowały, że pożyczanie pieniędzy staje się coraz droższe.

– Nadchodzi wyzwanie kredytowe – mówi jeden z działaczy, anonimowo cytowany przez Delaneya. – Futbol powinien się martwić.

W artykule pojawia się porównanie do kryzysu finansowego z 2008 roku. Niektórzy doświadczeni działacze widzą podobieństwa między obecnym sposobem finansowania transferów a mechanizmami, które doprowadziły do załamania rynku nieruchomości w USA. Chodzi przede wszystkim o rosnące zadłużenie, odkładanie płatności na przyszłość, przekonanie, że ceny aktywów będą rosły wiecznie, lekceważenie ryzyka. Delaney nazywa to potencjalnym „Big Short moment" dla futbolu.

Sport w Europie to nie jest biznes

Osobnym problemem są amerykańscy inwestorzy w Premier League. Ich zaangażowanie doprowadziło do gigantycznego wzrostu wartości klubów. Przede wszystkim to oni przyłożyli rękę do śrubowania transferowego salda między angielskimi klubami. Nie chodzi przecież tylko o kupowanie, ale również o sprzedawanie piłkarzy, dzięki czemu klub może sobie zapisać w księgach wzrost przychodów. Osobny „myk" to sprzedawanie po zawyżonej cenie drużyn kobiecych podmiotom powiązanym z właścicielem klubu.

Wraz ze wzrostem przychodów rośnie też wartość klubów, w które chcą inwestować najbogatsi ludzie świata. Ostatni przypadek mieliśmy w ubiegłym miesiącu, gdy miliarderzy Jeff Bezos, Eduardo Saverin i Amit Bhatia kupili około 40 procent udziałów w Liverpoolu, śrubując wartość klubu do astronomicznej sumy 5 miliardów funtów. Zdaniem Delaneya, tego typu wyceny są zupełnie oderwane od ekonomicznych realiów. Liverpool, jak znakomita większość drużyn w Premier League, to zespół, do którego trzeba wciąż dokładać.

Miliarderzy uważają jednak, że inwestowanie w kluby to tzw. bezpieczna przystań. W razie kryzysu one nie stracą na wartości, bo są dobrem rzadkim i cennym nie przez swoje wyniki finansowe, ale przez wartość emocjonalną dla milionów kibiców.

Z takim myśleniem rozprawia się inny brytyjski autor, Roger Mitchell, ekspert od biznesu sportowego i były prezes Scottish Premier League. Jego zdaniem europejski sport drużynowy nie jest poważnym biznesem, a może nawet w ogóle nie jest biznesem. Wszystko opiera się na ciągłym przepalaniu pieniędzy. Wartość drużyn nie ma nic wspólnego z realną wyceną ekonomiczną, polegającą na mnożniku zysków, oceną płynności finansowej czy posiadanej gotówki. „De facto [europejski sport] istnieje rok po roku tylko wtedy, gdy wciąż jest dostępny świeży kapitał inwestorów, by refinansować straty" – pisze Mitchell. W ten sposób sport staje się jeszcze większą bańką spekulacyjną niż giełda.

Według Mitchella, jeśli dojdzie do kryzysu finansowego sportowa bańka pęknie jako jedna z pierwszych

Tani pieniądz uwodzi piłkarskich inwestorów

Zdaniem Mitchella nikt z piłkarskich inwestorów nie bierze pod uwagę, że to eldorado może się lada dzień skończyć, bo nikt nie patrzy na sport przez pryzmat makroekonomii. W dodatku piłkarskich klubów nie można traktować jako bezpiecznej przystani dla inwestycji – Mitchell uważa to za błędne i niebezpieczne myślenie. Jego zdaniem przychody sportu zależą od reklamy, sponsoringu oraz wydatków konsumentów na rozrywkę, dlatego sport jest silnie uzależniony od koniunktury gospodarczej. W razie kryzysu może szybciej tracić na wartości niż inne inwestycje.

Według Mitchella, gigantyczne wzrosty na sportowym rynku, widoczne w wycenach klubów czy transferach zawodników nie wynikają z siły i popularności sportu, a są przede wszystkim efektem taniego pieniądza i łatwego dostępu do kredytu. I jeśli rzeczywiście dojdzie do kryzysu finansowego związanego z przeszacowaniem inwestycji w AI, czy też z powodu nadmiernego zadłużania się państw, sportowa bańka pęknie jako jedna z pierwszych.

„A jednak bańka wciąż rośnie, napędzana chciwością" – mówi jedno z anonimowych źródeł Delaneya. Inne dodaje: „To wszystko się zawali". A kiedy to nastąpi? Mitchell twierdzi, że może to się zdarzyć... jeszcze w tym roku. ●

SPORT.PL
- **Analizy po pierwszym meczu polskich siatkarzy na mistrzostwach Europy – z Portugalią**
- **Relacje z US Open**
- **Reportaż o piłkarkach z Korei Północnej, faworytkach „polskich" mistrzostw świata do lat 20**

Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na **Sport.pl**
Zapraszamy na Sport.pl+. Subskrypcja za 1 zł miesięcznie przez pół roku. Płatność 6 zł z góry za 6 miesięcy, potem 9,90 zł co cztery tygodnie.

wyborcza

REDAKCJA
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl

REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik
PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wieliński
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utko
KOLPORTAŻ: Michał Szałański
Problemy z dostępnością „Wyborczej" lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455

Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych: facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl, instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl

WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerska 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak
REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Bartosz Wysocki
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44
DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X

Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.

eprasa.pl 6246711d45

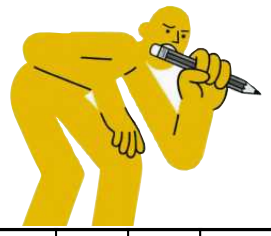

krzyżówka

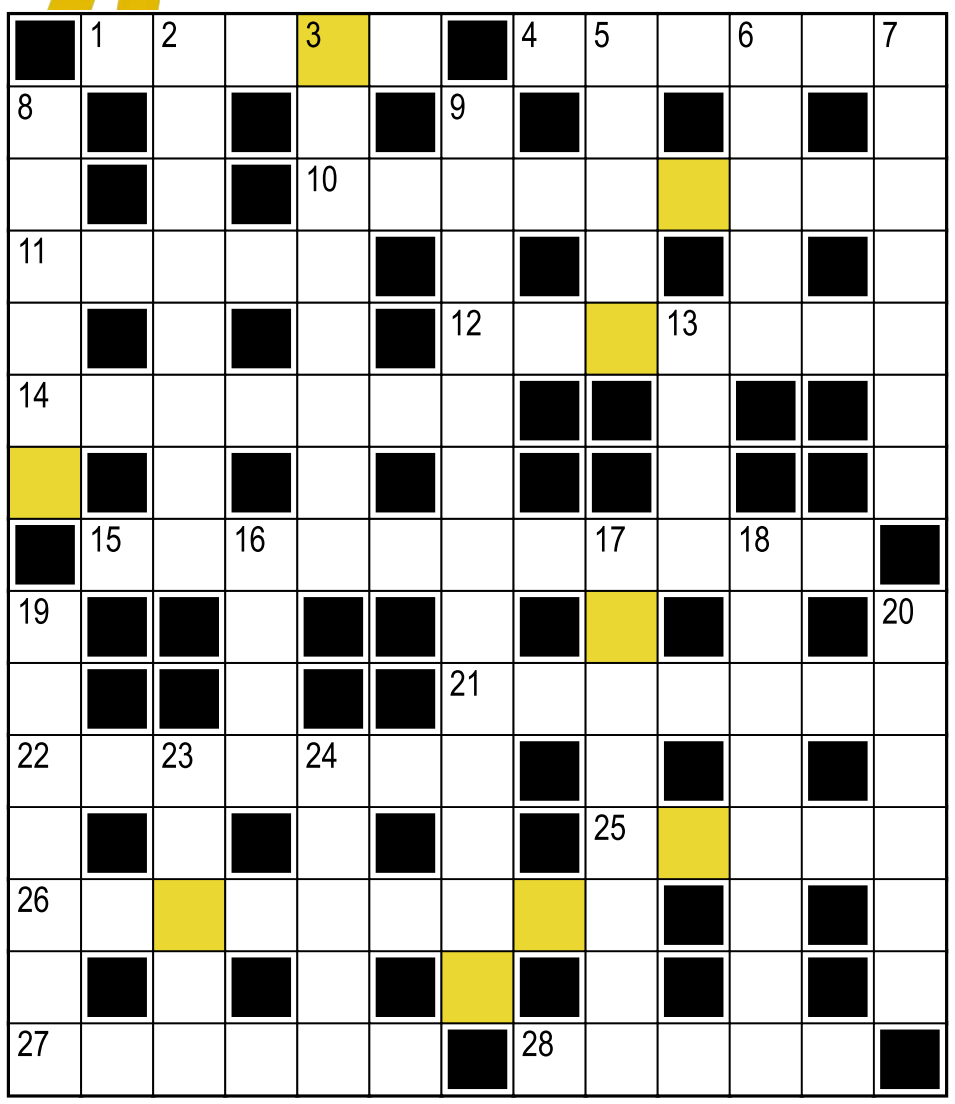

Hasło:

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Poziomo:
1) z półkami i wieszakami na ubrania
4) może być zaraźliwy (głupawka!)
10) Wielka ..., po powstaniu listopadowym
11) imię Gagarina
12) zajmuje się badaniem kultury
14) przestarzale o sklepowej ladzie
15) z Marony (sfilmowana powieść) lub z ulicy Kamiennej (piosenka)
21) „Z nocnej wracali wycieczki"
22) żartobliwie: dużo jedzenia, bogaty poczęstunek
25) usługiwał hrabiemu
26) ciemne sprawki, przekręty, kombinacje
27) mucha przenosząca pasożyty wywołujące śpiączkę afrykańską
28) więcej niż poirytowanie

Pionowo:
2) kuleczka gorczycy, pieprzu
3) nie dba o wygląd ani o higienę; niechluj
5) imię Białoszewskiego, poety
6) popularny arkusz kalkulacyjny
7) Żółta Rzeka (z literką „o" na końcu)
8) podczas grzybobrania zbierał muchomory („Pan Tadeusz")
9) szalony, niekontrolowany wzrost cen
13) Pb
16) rym do „przyjaciele" w „Odzie do młodości"
17) syntetyczna, szeleszcząca tkanina
18) zastrzyki
19) wrzuć monety i odbierz espresso
20) przeszklony otwór w drzwiach
23) polisa na ...
24) samochód ...-Royce

Rozwiązanie „krzyżówki" nr 115 z 10.09:
Poziomo: 1) obraz **4)** spodek **10)** chirurgia **11)** Lynch **12)** opactwo **14)** parowóz **15)** femme fatale **21)** Wilanów **22)** gablota **25)** ziele **26)** modernizm **27)** Łotysz **28)** śnieg
Pionowo: 2) bednarze **3)** Archiwum **5)** płuca **6)** dygot **7)** klamoty **8)** polipy **9)** filozofowanie **13)** cyna **16)** myśl **17)** talizman **18)** linienie **19)** Bogumił **20)** świeca **23)** bzdet **24)** obrus
Hasło: Brodaty facet.

sudoku

1			3		7	6	5	8
3				6		1		4
6	9	8	4			3	7	2
	2	9	8	3	4	7	6	
4	3		9			2		
		7	1			9	4	3
			6		9		3	
			7		1	8		6
7				2		4		

	7					9		3
				5		8		
6			8			4		
			2	9				
	1	8		3		6		2
2			6		5			
		9		7	3			6
		3			1		5	
		6				3		

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34427030

Czekamy na Twoje uwagi i pomysły

ROZRYWKA @WYBORCZA.PL

zakreślanka

Zakreślaj słowa z listy na planszy. Mogą być ukryte w wierszach, kolumnach lub prowadzić wężykiem. Niewykorzystane litery czytane rzędami utworzą hasło

D	K	L	Ę	M	C	H
U	O	A	K	S	N	A
Z	E	L	E	Y	N	A
E	R	G	T	D	E	T
Y	Z	U	U	R	B	A
S	Z	M	I	I	Ż	A
A	Z	T	E	A	N	K
A	R	E	W	T	Y	O
N	Y	R	R	O	D	R

debata
etui
żak
ordynator
weterynarz
szmuglerzy
udko
lęk
chan

Hasło z 10.09: jeździec

skojarzenia

Makaron	Empik	Potrzask	Pchli targ
Szkoła tańca	Antykwariat	Ostre flaczki	Labirynt
Spirala zadłużenia	Winda	Kiermasz	Skansen
Przymierzalnia	Escape room	Desa	Salon fryzjerski

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

Rozwiązanie z 10.09:
Coś z botaniki: Tuberoza, Łoza, Mimoza, Brzoza.
Choroby, schorzenia: Lordoza, Ameboza, Paradontoza, Borelioza. **Cukry:** Sacharoza, Fruktoza, Maltoza, Galaktoza.
Żartobliwie o złych tendencjach w przestrzeni miejskiej: Znakoza, Pomnikoza, Muraloza, Słupkoza

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34426992

Słówko
Wybierz słowo, sprawdzaj litery i kombinuj, aż skończą Ci się próby

Literówka
Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Jeszcze więcej rozrywki w Aplikacji Wyborczej
Szukaj w aplikacji

Zakreślanka

Skojarzenia

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

wyborcza
TRÓJMIASTO
TYGODNIK

Piątek, 11 września 2026 | Redaktor prowadzący **Maciej Nowakowski** trojmiasto.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: trojmiasto@wyborcza.pl

Spór o mięso w szkolnych stołówkach

Ideologia na talerzu?

Zmiany na szkolnych stołówkach wywołują emocje, ale głównie wśród polityków i w internecie. W szkołach afery wokół braku mięsa w jadłospisach nie ma. A dzieci nowe potrawy wegetariańskie często chwalą.

Paula Gustowska

• **Zmiany, które z nowym rokiem szkolnym weszły w życie, dotyczą szkolnych stołówek, sklepików i automatów z przekąskami** FOT. ANNA KRAŚKO / AGENCJA WYBORCZA.PL

Zmiany, które z nowym rokiem szkolnym weszły w życie, dotyczą szkolnych stołówek, sklepików i automatów z przekąskami, które w wielu placówkach można spotkać. Reforma, która promuje zdrowe nawyki żywieniowe, okazała się rewolucją z podtekstem politycznym. „Ideologia na talerzu" to jedno z określeń, które można przeczytać albo usłyszeć od przeciwników zmian oraz prawicowych polityków i dziennikarzy. Najsilniejsze emocje wywołały wśród nich plany ograniczenia mięsa w szkolnym menu.

Zarzuty padają głównie pod adresem Barbary Nowackiej, ministry edukacji, mimo że nowych przepisów nie wprowadził jej resort, lecz Ministerstwo Zdrowia.

Ograniczenie mięsa wywołuje najsilniejsze emocje

Poniedziałek: filet z kurczaka z warzywami i ziemniakami na obiad. Wtorek: pieczone kotleciki z cieciorki i tofu. W środę na śniadanie chleb ziarnisty z serkiem śmietankowym, wędlina, ogórek kiszony i pomidor, w czwartek – bułka razowa z oliwką, serek ziołowy w plastrach, rzodkiewka, szczypiorek, papryka, ogórek. To przykładowe, zmienione zgodnie z reformą, menu ze szkolnego jadłospisu w nowym roku szkolnym. Czytamy komentarze internautów. Zdaniem niektórych to dobry przykład urozmaiconego jadłospisu. Zdaniem innych – propaganda.

Najwięcej emocji wywołuje zmiana, która mówi o wprowadzeniu do menu co najmniej jednego pełnowartościowego posiłku na bazie roślin strączkowych w tygodniu, bez dodatku produktów odzwierzęcych. Brak mięsa w menu okazuje się dla niektórych niewyobrażalny.

„Rodzice, na co czekacie. Oni wam już w przedszkolu deprawują dzieci, a do tego mają jeść rośliny zamiast normalnego polskiego pożywienia. Kto wydał takie rozporządzenie, kto z kim ustalał" – czytam jeden z komentarzy w serwisie społecznościowym.

Ktoś inny pisze: „Silni ludzie są wychowani na mięsie. A słabi ludzie – na tych warzywach. Ale przecież im o to chodzi, żeby osłabić społeczeństwo i ogłupić na przyszłość dzięki reformie w szkole".

„Nowacka do dymisji i to jak najszybciej".

„Dwa dni na szkolnej stołówce bez żadnego mięsa. I nawet zupy na wywarach warzywnych, a więc bez mięsa. Potem trzeciego dnia na śniadanie szynka, a na obiad kurczak. Coś nie halo. W domu też się czasami robi obiad bez mięsa, ale wtedy jest mięso w innym posiłku".

Zmiany wprowadzone rozporządzeniem Ministerstwa Zdrowia, które obowiązuje od 1 września 2026 roku, zakładają przede wszystkim więcej warzyw, owoców i produktów pełnoziarnistych, a mniej cukru i przetworzonej żywności

Zwolennicy nowego menu piszą, że jest bardziej różnorodne i zdrowsze.

„Zbilansowana dieta w szkołach działa w Europie od lat. Przestańcie szczuć ludzi i straszyć. Większość dorosłych nie ma pojęcia o zdrowym odżywianiu i widać to gołym okiem. Wszechobecna otyłość, insulinooporność, cukrzyca i inne konsekwencje beznadziejnej diety" – przekonuje jedna internautka.

„Już dawno dieta roślinna powinna być normą, a nie wyjątkiem".

„Polska to taki dziwny kraj, w którym ideologią się nazywa dwa dni mięsne na pięć, ale brakuje refleksji, by zauważyć, że ideologią jest sytuacja odwrotna – gdy jest sześć dni mięsnych na siedem".

„A kto zabrania dać dziecku mięsko do zjedzenia w domu?".

„Jadłospis super, sama bym chętnie skorzystała".

„Najlepsze spaghetti w życiu"

Postanowiliśmy sprawdzić, na ile ten niepokój jest realny, a na ile jadłospis rozgrzewa tylko polityków. Rozmawialiśmy z pracownikami szkół, i to nie tych dużych w miastach, ale w małych miejscowościach, gdzie przywiązanie do tradycyjnego menu wydawało się silniejsze. Jak się okazuje – nic bardziej mylnego. Rodzice ani szkoły ideologii w zmianach, które weszły do stołówek nie widzą. Pracownicy, z którymi rozmawialiśmy, pytani o zmiany, mówią wręcz, że rewolucji w menu tak naprawdę nie ma.

– Minął tydzień roku szkolnego i dotychczas mieliśmy tylko jeden dzień strączkowy. Serwowaliśmy dzieciom makaron z sosem a'la bolognese z czerwonej soczewicy. I dzieci były zadowolone. Nawet mówiły, że to jest najlepsze spaghetti w ich życiu. A to były maluszki, więc nie wiem jeszcze, jak zareagują starsze dzieci – mówi pani Joanna, intendentka w szkole w powiecie chojnickim na Pomorzu.

– Trudno nam ocenić na razie te zmiany. Obiady w naszej szkole zaczną się od października. Jednak już wcześniej używaliśmy wywarów warzywnych. To nic nowego. Nasze dzieci już od dawna jedzą też kasze różnego rodzaju i je lubią. Myślę, że jak zupa będzie wegetariańska, to dzieci nawet nie zauważą, że nie ma w niej mięsa – twierdzi z kolei pani Anna, intendentka w innej szkole w tym samym powiecie.

I dodaje: – Większy problem jest zawsze z warzywami. Trzeba je jakoś przemycić, żeby dzieci chciały je zjeść. Ale staramy się jak możemy.

Także tutaj potrawy bez mięsa nie będą niczym nowym.

– Już przed wprowadzeniem zmian mieliśmy burgery wegetariańskie i wegańskie. Jedne były z buraka, inne ze szpinaku. Szpinak u nas dzieci lubią, czyli wielu rzeczy można dzieci nauczyć, także jeśli chodzi o zdrowe żywienie – dodaje.

Czy tegoroczne menu wzbudzi jakieś emocje? Jeszcze nie wie, bo obiadów na razie wciąż nie ma, dopiero się zaczną. Trudno więc ocenić, co o nich myślą rodzice. Dotychczas żadne głosy zaniepokojonych do niej nie dotarły.

Inna intendentka, która też chce pozostać anonimowa, dziwi się aferze wokół posiłków. Przekonuje, że zmiany na stołówce, w której pracuje, nie oznaczają żadnej rewolucji. – Zmienia się tak naprawdę tylko tyle, że będzie jeden dzień strączkowy – tłumaczy.

Jej zdaniem aferę wokół szkolnego menu widzi się jedynie w telewizji i na forach społecznościowych.

– To robi swoje. Dzieci przychodzą i dopytują, kiedy będzie mięso. Może słyszały rozmowę rodziców? – zastanawia się.

Przyznaje, że podawanie zdrowych posiłków i warzyw jest łatwiejsze u małych dzieci. One nie mają jeszcze wyrobionych niewłaściwych nawyków żywieniowych. – U nich można jeszcze popracować nad tymi zwyczajami. Gorzej w przypadku starszych dzieci. Zdarza się, że te starsze na śniadanie jedzą zupkę chińską, a po szkole idą do McDonald'sa – podsumowuje.

W szkolnym menu mniej tłuszczu, soli i cukru

Przypomnijmy. Zmiany wprowadzone rozporządzeniem Ministerstwa Zdrowia, które obowiązuje od 1 września 2026 roku, zakładają przede wszystkim więcej warzyw, owoców i produktów pełnoziarnistych, a mniej cukru i przetworzonej żywności. Po co te zmiany? Jak wylicza resort, w Polsce nawet 80 proc. dzieci nie spożywa rekomendowanej ilości warzyw i owoców. Rośnie także odsetek dzieci i nastolatków z nieprawidłową masą ciała.

Zmiany zakładają:

- co najmniej jeden pełnowartościowy posiłek na bazie roślin strączkowych w tygodniu, bez dodatku produktów odzwierzęcych,
- co najmniej jeden obiad z rybami,
- dwa razy w tygodniu obiad z daniem mięsnym przygotowanym ze świeżego mięsa, bez wykorzystania produktów przetworzonych,
- większy udział warzyw i owoców w codziennych posiłkach,
- większy nacisk na produkty pełnoziarniste,
- woda jako preferowany napój dla dzieci i młodzieży.

Choć przepisy stołówkowe przygotowało Ministerstwo Zdrowia, to także Ministerstwo Edukacji Narodowej prosiliśmy o odniesienie się do krytyki nowego menu. Rzeczniczka prasowa resortu edukacji Ewelina Gorczyca uściśla w swojej odpowiedzi to, co być może umknęło krytykom – w większości szkół, w których uczniowie otrzymują jeden posiłek, a więc na przykład obiad, przepisy w ogóle nie wprowadzają ograniczenia liczby posiłków zawierających mięso. Ograniczenie do dwóch dni w tygodniu dotyczy w nich tylko potraw smażonych. Mięso może być tam podawane we wszystkie dni, ale pieczone lub gotowane.

Bardziej rygorystyczne przepisy, ograniczające posiłki mięsne, obowiązują w placówkach zapewniających całodzienne wyżywienie, a więc w przedszkolach, internatach czy bursach. ●

eprasa.pl 6246711d45

Sprawa Sylwii Cisoń

Zasługuje na drugą szansę?

Jeden polityk mówi, że sprawa jest obrzydliwa. Drugi – że kluczowe jest wyznanie grzechów i pokuta. Trzeci – że on jako wierzący wybacza każdemu. Czy więc o tym, co zrobiła radna z Gdańska, łatwo będzie zapomnieć?

Marek Sterlingow

• **Sylwia Cisoń** FOT. GRZEGORZ MEHRING/GDANSK.PL

Jest 12 września 2025 roku. Sylwia Cisoń jedzie na mecz Lechia Gdańsk – GKS Katowice, wiezie ją zamówiona przez aplikację taksówka. Kobieta – rocznik 1979 – to szanowana radna Koalicji Obywatelskiej i dyrektorka biura poselskiego Barbary Nowackiej, ministry edukacji narodowej. Interesuje się literaturą piękną, jogą oraz wędrówkami. Z zawodu jest instruktorką terapii uzależnień. Ma dwóch synów w wieku szkolnym.

Ma też – jak się okazuje – pecha. I to więcej niż jednego.

PECH NR 1. KIEROWCA RZEKOMO WPADA W SZAŁ

Sylwia Cisoń na mecz nigdy nie dociera. Kilkanaście godzin później pisze na Facebooku: „Jechałam z synami na mecz Lechia Gdańsk – GKS Katowice. Gdy zwróciłam uwagę, że pan [taksówkarz] najpierw podjechał po nas w złe miejsce, a teraz wysadził nas również w złym miejscu i utrudnia ludziom życie, nie znając języka w tej pracy, wpadł w szał i gdy już wysiadaliśmy – wykrzykując wulgaryzmy – próbował mnie opluć, a ostatecznie wyciągnął gaz i spryskał mi twarz" – skarży się radna.

Pisze, że w wyniku tego zdarzenia noc spędziła na SOR, ma poparzoną połowę twarzy i dekolt.

Jej rzekomą gehennę opisują media. Zwolennicy prawicy zacierają po ręce. Ta historia opowiada dokładnie to, przed czym ostrzegają: „do Polski przyjeżdżają młodzi mężczyźni, nie znają języka i biją nasze kobiety oraz dzieci". W sieci rozchodzi się informacja o narodowości taksówkarza: jest Ukraińcem.

Obóz polityczny radnej Cisoń ma problem. Rozwiązaniem jest unikanie tematu narodowości i skupienie się na kwestii traktowania i bicia kobiet. Głos zabiera prezydent Aleksandra Dulkiewicz. Piętnuje przemoc i zapewnia, że na nią zgody nie ma. Delikatne poucza nawet nowych gdańszczan, że wspólnota „powinna opierać się na wzajemnym szacunku i bezpieczeństwie".

O ataku taksówkarza powiadomiona została policja, konsekwencji więc już nie uniknie, a te mogą być bardzo surowe. Z deportacją włącznie.

PECH NR 2. KIEROWCA MA NAGRANIE

Pech radnej jednak się nie kończy. Okazuje się, że taksówkarz, który wiózł Cisoń miał włączony wideorejestrator. I nagranie udostępnia w internecie.

Słychać na nim, że radna zaczyna się denerwować, gdy kierowca chce ją wysadzić 100 metrów od stadionu, na który jedzie. – Nie dość, że przyjeżdża pan nie w to miejsce, w którym ja stałam, czekałam na pana, kurwa, 10 minut, jestem spóźniona – piekli się kobieta.

Kierowca tłumaczy, że sama sobie jest winna, bo źle ustawiła miejsce docelowe w aplikacji, gdy zamawiała przejazd. Tłumaczy jej, że powinna poprawnie wpisać adres. Rozmowa staje się ostrzejsza i radna płynnie schodzi w tej wymianie zdań na pochodzenie kierowcy. – Jak się nie orientujemy, to trzeba, kurwa, wracać do swojego kraju, a nie, kurwa, być w kraju, w którym się nie zna języka – poucza.

Tyle że kierowca choć był Ukraińcem, wbrew sugestiom radnej mówi po polsku bardzo dobrze. Protestuje nawet przeciwko przeklinaniu: – Ale bez kurw...

PECH NR 3. OPINIA PUBLICZNA WIDZI TO INACZEJ NIŻ RADNA

Nagranie nie pokazuje tego, co wydarzyło się później. Nie rejestruje momentu rozpylenia gazu ani finału zajścia.

W mediach kierowca potwierdza, że użył gazu, ale dlatego, że – według niego – radna pod koniec kursu miała go uderzyć w plecy. Doszło do wymiany wulgarnych słów, a następnie – jak twierdził – został przez nią opluty. Kiedy radna miała ruszyć w stronę samochodu, z wyraźną agresją, użył gazu.

Radna wydaje oświadczenie: „Bardzo przepraszam za wulgaryzmy i zbyt mocne słowa, których użyłam pod wpływem silnych emocji". Jej zdaniem nagranie pokazuje tylko fragment zdarzenia i nie widać na nim agresji ze strony kierowcy. Obie strony składają zawiadomienia na policję. Taksówkarz zarzucał radnej znieważenie na tle narodowościowym, naruszenie nietykalności i uszkodzenie samochodu. Cisoń zawiadomiła o naruszeniu jej nietykalności.

Nagranie może i nie pokazuje całego zajścia, ale nie zostawia opinii publicznej wątpliwości – to radna była winna. Historia jest dla niej kompromitująca. W internecie roi się od złośliwych komentarzy pod jej adresem.

Klub radnych KO zawiesza jej członkostwo. Ze współpracy z nią rezygnuje też ministra Nowacka.

Kwestią przyszłości Sylwii Cisoń będziemy się zajmować na comiesięcznym spotkaniu naszego klubu we wrześniu

CEZARY ŚPIEWAK-DOWBÓR
przewodniczącym klubu radnych tej partii w Radzie Miasta Gdańska

PECH NR 4. POLITYCY UNIKAJĄ RADNEJ

To wydarzenie sprawia, że dla radnej Cisoń ostatnie 12 miesięcy to całe pasmo upokorzeń. Mnożą się pytania, czy zdoła ocalić swoją polityczną karierę? Mało kto daje na to szanse.

48 dni po incydencie w taksówce radna decyduje się zabrać głos na sesji rady miasta. – Nie będę się tłumaczyć ani wyjaśniać powodów tamtej reakcji, bo niezależnie od tego, co się wydarzyło przed i po fragmencie nagrania, który został upubliczniony, nic nie usprawiedliwia moich słów i mojego zachowania – mówi.

Można uznać to za przyznanie się do winy. Nic ono jednak nie zmienia. Radna co miesiąc przychodzi na sesje gdańskiej rady miasta, ale siedzi samotnie, unika towarzystwa i pogawędek z innymi radnymi. Poza karierą polityczną, która jej się wali, zastanawia się też pewnie nad sprawami bytowymi. Ma w końcu dwójkę dzieci, a w wyuczonym zawodzie mało doświadczenia. Coś musi robić i gdzieś pracować. Minister pozbyła się jej z biura. Ale gdzie szukać pracy?

W czerwcu chcę porozmawiać z radną. Cisoń przez pośrednika przekazuje mi jednak, że rozmowa musi poczekać. Jest w trakcie postępowania karnego, wolałaby się na razie nie wypowiadać.

Dopiero w lipcu radna i taksówkarz zawierają ugodę mediacyjną. Przebaczają sobie wzajemnie i wspólnie proszą prokuraturę o zakończenie postępowania karnego po ich wzajemnych doniesieniach. Cisoń zobowiązała się dodatkowo do darowizny na rzecz Centrum Zdrowia i Rehabilitacji Dzieci. Kwoty nie ujawniono. 25 sierpnia Prokuratura Okręgowa w Gdańsku formalnie umarza postępowanie.

To odpowiedni moment, żeby przypomnieć się radnej z prośbą o rozmowę. Telefonu – niestety – radna nadal nie odbiera. Piszę SMS, potem drugi. Cisza.

CZY RADNEJ CISOŃ MOŻNA WYBACZYĆ?

Skoro nie mogę rozmawiać z radną, i zamknąć sprawy napaści słownej, rozmawiam z jej kolegami i koleżankami wśród gdańskich polityków.

– Czy można radnej Cisoń wybaczyć? – pytam Piotra Adamowicza, posła KO i przewodniczącego sejmowej komisji kultury.

– To pytanie do taksówkarza.

– On jej wybaczył, pojednali się.

– Warunkiem wybaczenia jest wyznanie grzechów i pokuta.

– Pokutę chyba jakąś odbyła: słyszę, że nikt się do niej nie odzywa.

– To jeszcze musi naprawić błędy oraz zadośćuczynić panu Bogu i bliźniemu.

– Załóżmy, że zadośćuczyniła. Ale nie wiem tego na pewno, bo nie odbiera telefonu.

– To można jej wybaczyć – uznaje Adamowicz.

Gdańska posłanka Agnieszka Pomaska, także z KO. Ona również nie jest żądna politycznej krwi. – Zachowała się niestosownie. Mam nadzieję, że wyciągnie z tego wnioski. Spadło na nią dużo krytyki. I to jest dotkliwa kara. Każdemu trzeba dać drugą szansę.

Gładko idzie rozmowa o Cisoń z nestorem gdańskich radnych KO, Piotrem Dzikiem. – Ja akurat jestem wierzący i wybaczam wszystkim.

Za to przewodnicząca rady miasta Agnieszka Owczarczak (KO) z wybaczaniem się nie śpieszy. – Jeżeli ktoś przyzna się do błędu, wie, że źle zrobił i żałuje tego, warto rozważyć wybaczenie takiej osobie – przedstawia swój punkt widzenia. – Tyle że pani radna Cisoń nie rozmawiała z nami jeszcze na ten temat.

A czy do wybaczenia skłonna jest prezydent Gdańska Aleksandra Dulkiewicz? Pytanie przekazuję jej rzecznikowi prasowemu Danielowi Stencelowi. Nie dostaję żadnej odpowiedzi. Trudno ocenić, co ten brak odpowiedzi może oznaczać.

Podsumowując: w swoim gronie politycznym radna jakieś szanse na dalszą egzystencję ma, choć wcale nie 100-procentowe. A co z opozycją?

– Nie będę kopał leżącego – mówi Piotr Gierszewski, radny PiS. Nie ukrywa jednak, że sprawa radnej wydaje mu się – jak ją określa – obrzydliwa. – Dla mnie najgorsze jest takie zero jedynkowe kłamstwo. Jak w tym przypadku.

Czy radną Cisoń widzi nadal w polityce? – Niech wraca [do klubu radnych KO po zawieszeniu], zobaczymy, jak to wyborcy ocenią. Ale już chyba społeczeństwo pokazało, co o niej myśli. Swoją drogą, ciekawe, czy ją wystawią na listę wyborczą za dwa lata [gdy odbędą się wybory samorządowe]? Dobrze by było – rozmarza się na koniec radny, wyraźnie sugerując, że byłaby to prosta droga do porażki – i radnej, i KO.

Maximilian Kieturakis, radny z klubu „Wszystko dla Gdańska" i przewodniczący komisji kultury gdańskiej rady miasta: – Takie zachowanie jak radnej Cisoń podważa wiarygodność nas wszystkich. Jesteśmy miastem wolności i solidarności. Nie chcemy dawać paliwa tym, którzy nas krytykują. Ale ja tu nie mam nic do wybaczania. Niech koledzy z KO się tym zajmują.

Sprawą Cisoń w klubie KO zajmuje się radny Cezary Śpiewak-Dowbór, przewodniczącym klubu radnych tej partii w Radzie Miasta Gdańska. – Dziś zapoznałem się z aktami sprawy, które prokuratura mi udostępniła, w tym z uzasadnieniem postanowienia o umorzeniu – mówił nam kilka dni temu. Co dalej? – Kwestią przyszłości Sylwii Cisoń będziemy się zajmować na comiesięcznym spotkaniu naszego klubu we wrześniu – zapowiada.

Co znaczy, że jeszcze w tym miesiącu dowiemy się, czy koledzy z klubu wybaczyli radnej. ●

eprasa.pl 6246711d45

budżet obywatelski
GDAŃSK 2027

Głosuj!

7–21 września 2026

gdansk.pl/budzet-obywatelski

GDAŃSK

Gdańsk/34450730

1 GDL

eprasa.pl 6246711d45

Inwestycje a przyroda

Plan nie ochroni Helu

Nie ma końca sporu o to, jak powinien wyglądać Hel. Część mieszkańców liczyła, że plan ogólny pozwoli chronić przyrodę, krajobraz i charakter miejscowości. Dziś są rozczarowani.

Joanna Wiśniowska

Wierzyliśmy, że przygotowania do przyjęcia planu ogólnego staną się przestrzenią dialogu pomiędzy władzami miasta a mieszkańcami o przyszłości rozwoju Helu. Liczyliśmy, że interes publiczny i wyjątkowy charakter naszej miejscowości będą ważniejsze niż presja inwestycyjna – komentuje mieszkaniec, który chce pozostać anonimowy.

Plan ogólny – w prostych słowach – to nowy, obowiązkowy dokument, który do końca sierpnia miały przyjąć, a konkretnie rękami radnych, wszystkie gminy w Polsce. Określa on politykę przestrzenną każdej gminy, a więc przede wszystkim, co i gdzie może powstać, a przy okazji także – jak ma wyglądać. Dzieli gminę na konkretne obszary, które będą miały swoją funkcję dominującą – na strefę mieszkaniową, gospodarczą, przemysłową, usługową i inne.

27 sierpnia radni z Helu przegłosowali plan ogólny dla tego miasta. Dokument nie jest idealny. Część mieszkańców ma zastrzeżenia. Uważają, że w niewystarczający sposób chroni środowisko, krajobraz kulturowy, że źle zostały w nim opisane parametry planowanej zabudowy. Ale też mają zastrzeżenia do jakości konsultacji społecznych na temat planu.

Przy okazji powrócił temat znienawidzonej przez miejscowych inwestycji, jaką ma być Hel Happiness. Helanie mieli nadzieję, że plan ogólny pomoże zatrzymać wycinkę drzew na Cyplu Helskim i nie dopuści do tej inwestycji.

O sprawie „Wyborcza” napisała jako pierwsza, donosząc, że przy ul. Kuracyjnej w Helu ma powstać Centrum Rewitalizacji Zdrowia Hel Happiness. Apartamentowiec jest planowany na obszarze szczególnie chronionym – w Nadmorskim Parku Krajobrazowym, zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Helski Cypel” oraz w sąsiedztwie obszarów Natura 2000.

– Przeciwko inwestycji Hel Happiness protestowało własnoręcznym podpisem ok. 700 mieszkańców Helu – jak na tak małe miasto to bardzo dużo – z apelem do premiera RP zwróciło się prawie 25 tys. Polaków. Mamy prawo pytać, co chcemy zostawić następnym pokoleniom niezabudowane – dodaje mieszkaniec.

KONSERWATOR ZABYTKÓW I JEGO UWAGI

10 kwietnia 2026 roku burmistrz Helu przekazał projekt planu ogólnego Pomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków do zaopiniowania. Pod koniec tego samego miesiąca konserwator wydał pierwszą negatywną opinię. Z późniejszego pisma wynika, że część jego uwag do planu nie została uwzględniona, dlatego 14 maja burmistrz ponownie skierował projekt do zaopiniowania.

Dwa tygodnie później konserwator po raz drugi ocenił projekt negatywnie, stwierdzając, że nadal nie spełnia on w pełni wymogów dotyczących ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego.

– Uwagi konserwatora są bardzo konkretne. Dotyczą m.in. ograniczenia wysokości i intensywności nowej zabudowy, zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej oraz wyłączenia spod zabudowy terenów z istniejącą wysoką zielenią – komentuje mieszkanka Helu, ona także chce pozostać anonimowa. W tak małej miejscowości nikt nie chce narażać się władzom.

W odniesieniu do Cypla wskazano potrzebę m.in. szczególnego potraktowania terenu latarni oraz ochrony zieleni w jednej ze stref opisanych w planie ogólnym. Konserwator nie ograniczył się przy tym do wskazania konkretnych miejsc. Zwrócił uwagę na szerszą zasadę – parametry nowej zabudowy w historycznym Helu powinny być dostosowane do istniejącej zabudowy, tak, aby nie powstawały obiekty nadmiernie intensywne lub zbyt duże w stosunku do historycznego charakteru miasta.

Jednocześnie podkreślił, że na etapie tworzenia planu ogólnego można jeszcze zmieniać granice stref, ich parametry, profile funkcjonalne czy nawet rodzaj strefy.

– Nie mamy informacji o tym, czy nasze uwagi zostały uwzględnione w uchwalonym planie ogólnym – przyznaje teraz Marcin Tymiński, rzecznik prasowy PWKZ.

KOLEJNE UWAGI DO PLANU OGÓLNEGO DLA HELU

Równolegle do postępowania konserwatorskiego projekt analizowali przedstawiciele Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

– W piśmie z 23 kwietnia NPK zwrócił uwagę na rozbieżności między projektem planu ogólnego a obowiązującym planem ochrony parku. W wielu wskazanych strefach projekt przewidywał większą wysokość lub intensywność zabudowy, niż dopuszcza plan ochrony, albo zbyt mały udział powierzchni biologicznie czynnej – przypomina mieszkanka Helu.

Przedstawiciele Nadmorskiego Parku zwrócili też uwagę na tereny leśne i wydmowe. Ostrzegli, że wyznaczanie stref zieleni i rekreacji, z szerokim profilem usługowym na terenach leśnych, może prowadzić do ich wylesiania. Dlatego postulowali ograniczenie dopuszczalnych funkcji na pewnych terenach albo zakwalifikowanie ich do strefy otwartej.

Nadmorski Park Krajobrazowy w swoim piśmie nie wskazuje bezpośrednio stref, na których ma znaleźć się inwestycja Hel Happiness.

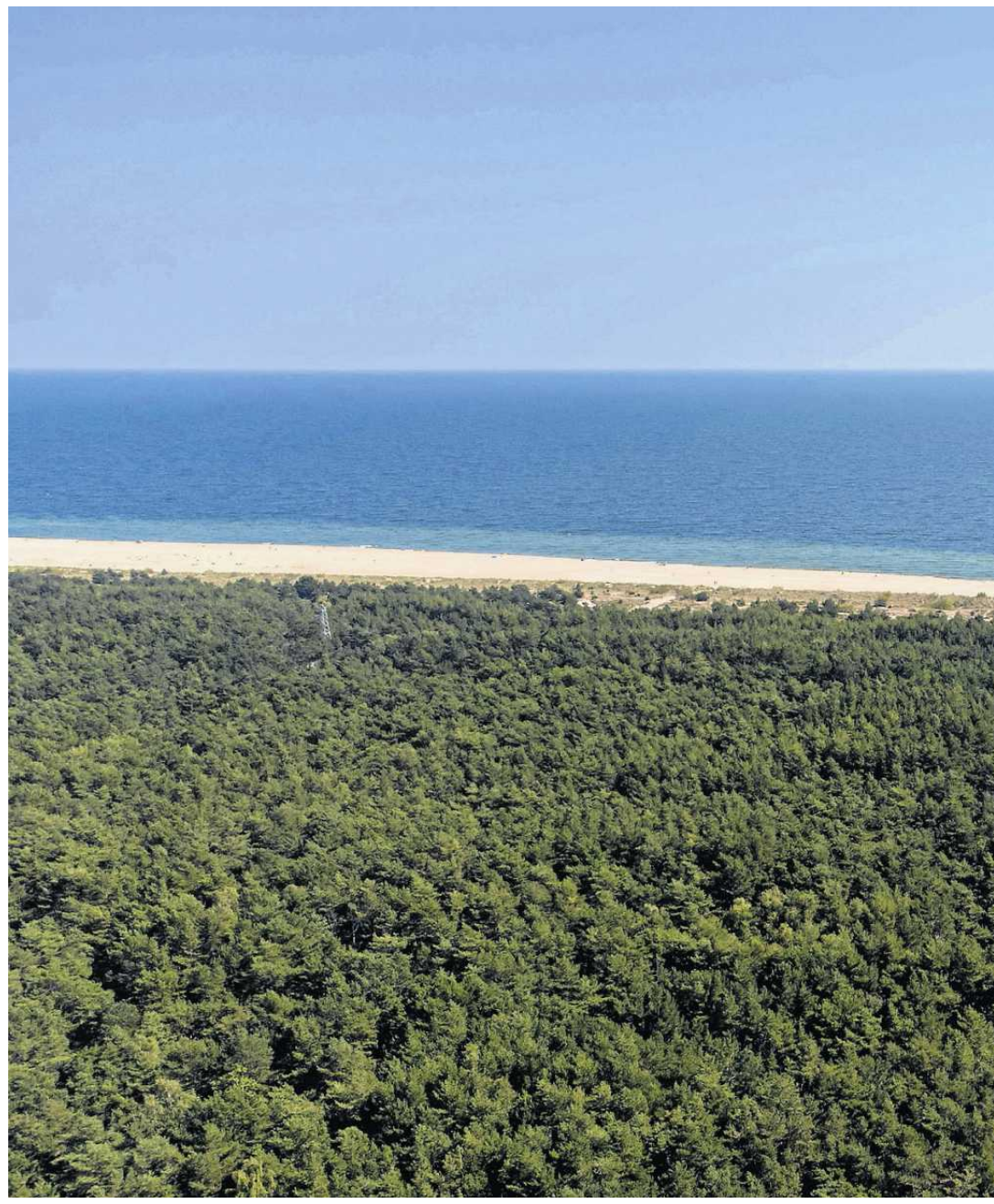

• **Helanie mieli nadzieję, że plan ogólny pomoże zatrzymać wycinkę drzew na Cyplu Helskim** FOT. MICHAŁ RYNIAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

To samo zastrzeżenie dotyczy opinii konserwatora. PWKZ również nie zakwestionował wprost stref, na których miałaby być kontrowersyjna inwestycja. W jego opinii pojawiają się natomiast liczne uwagi dotyczące sposobu kształtowania zabudowy na Cyplu, zwłaszcza terenów wokół latarni morskiej i w innych częściach Helu oraz ochrony istniejącej zieleni. Ostatecznie konserwator stwierdził, że projekt nadal nie zapewnia pełnej ochrony krajobrazu kulturowego miasta.

SMS PO TEKŚCIE „WYBORCZEJ”

18 czerwca projekt planu ogólnego poszedł do konsultacji społecznych. Po konsultacjach wprowadzono zmiany w innych częściach miasta, natomiast w przypadku działek pod Hel Happiness ich granice i zasadnicze parametry pozostały bez zmian. Co znaczy, że protesty mieszkańców przeciwko tej inwestycji nic nie dały.

Część mieszkańców uważa, że plan w niewystarczający sposób chroni środowisko, krajobraz kulturowy, że źle zostały w nim opisane parametry planowanej zabudowy

– Zachowano dotychczasowy potencjał zabudowy tych terenów – podkreśla mieszkanka Helu.

Dlatego nasi rozmówcy z Helu mają wiele zastrzeżeń do konsultacji.

Jedna z mieszkanek pokazuje nam wiadomość tekstową z urzędu miasta, po tym, gdy na łamach „Wyborczej” ukazał się artykuł nagłaśniający sprawę kontrowersyjnej inwestycji. Zapowiadał transmisję online z Urzędu Miasta w Helu, w której burmistrz „przedstawi fakty dotyczące inwestycji i wycinki drzew”. Wiadomość o tym, że transmisja się odbędzie zamieszczono także na Facebooku miasta i urzędu.

– Dla planu ogólnego informacja pojawiła się jedynie w BIP-ie, na tablicy ogłoszeń urzędu miasta i w „Wyborczej” – pokazuje różnicę mieszkanka. – A na liście obecności spotkania konsultacyjnego było zaledwie 14 osób, w tym radni, inwestor i były burmistrz miasta, Adam Kohnke. Chętnych było o wiele więcej, tylko się o tym nie dowiedzieli.

INTERWENCJA POSELSKA

Sprawą zajęła się posłanka Dorota Arciszewska-Mielewczyk, punktując burmistrza i wskazując, że samo dotrzymanie ustawowych terminów i publikacja informacji w BIP nie oznacza jeszcze zapewnienia mieszkańcom rzeczywistego i efektywnego udziału, wymaganego m.in. przez Konwencję z Aarhus.

Domagała się informacji o wszystkich działaniach informacyjnych miasta, frekwencji i dokumentacji ze spotkań oraz publikacji zestawienia zgłoszonych do planu uwag wraz z uzasadnieniem, dlaczego zostały uwzględnione lub odrzucone. Polityczka wnioskowała również o przesunięcie głosowania nad planem, zorganizowanie przed sesją rady miasta otwartego spotkania z mieszkańcami, przedstawienie zmian wprowadzonych po konsultacjach i za-

eprasa.pl 6246711d45

pewnienie mieszkańcom czasu na zapoznanie się z ostatecznym projektem planu ogólnego przed jego uchwaleniem.

Poprosiliśmy o komentarz władze Helu. W przesłanej nam odpowiedzi wiceburmistrz Jarosław Pałkowski odpiera zarzuty dotyczące braku transparentności i niewystarczającego udziału mieszkańców w pracach nad planem ogólnym. Wskazuje, że dokumentacja dotycząca przygotowań do przyjęcia planu ogólnego jest od początku dostępna w BIP, a informacje o konsultacjach były publikowane nie tylko tam, ale również na stronie internetowej miasta, w „Wyborczej" i na tablicy ogłoszeń urzędu.

Przekonuje, że mieszkańcy mieli możliwość zapoznania się z projektem i zgłaszania uwag, a sposób ich rozpatrzenia przedstawiono w opublikowanym raporcie z konsultacji. Władze miasta zaznaczają też, że plan ogólny nie może automatycznie uchylać ani zmieniać wcześniej wydanych decyzji administracyjnych dotyczących konkretnych inwestycji.

RDOŚ DAŁ ZIELONE ŚWIATŁO?

– Dlaczego, mimo dwóch negatywnych opinii konserwatora zabytków, uwag Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, uwag Urzędu Morskiego oraz decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego i postulatów mieszkańców oraz organizacji pozarządowych, dotyczących ograniczenia możliwości zabudowy w wielu częściach Helu, w przypadku terenów przy ul. Kuracyjnej pozostawiono dotychczasowe rozwiązania [korzystne dla Hel Happiness]? – pyta jedna z mieszkanek, także chcąca zachować anonimowość.

Wiceburmistrz Jarosław Pałkowski podkreśla, że plan ogólny ma być kompromisem między ochroną przyrody, potrzebami mieszkańców, rozwojem gospodarczym, turystyką i innymi interesami miasta

Wiceburmistrz Jarosław Pałkowski, podkreśla, że projekt był wielokrotnie opiniowany i uzgadniany, a część zgłoszonych uwag została uwzględniona. Urzędnik powołuje się też na to, że projekt zaakceptowała Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku, która sprawdzała go również pod kątem ochrony Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

A propos, RDOŚ uzgodniła projekt planu ogólnego Helu w zakresie ochrony przyrody, obejmującym m.in. wspomniany Nadmorski Park Krajobrazowy i obszary Natura 2000. – Pozytywna decyzja RDOŚ z maja tego roku sprawia, że uwagi organizacji pozarządowych są bezzasadne, bo przecież „RDOŚ wydał pozytywną decyzję" – zauważa mieszkanka Helu.

Mieszkańcy zastanawiają się, czy stanowisko RDOŚ byłoby inne, choćby w przypadku działek pod Hel Happiness, gdyby powstało po decyzjach Samorządowego Kolegium Odwoławczego i czy urząd miasta miał obowiązek ponownego uzgodnienia projektu planu po wydaniu orzeczenia przez SKO. W czerwcu organ ten unieważnił decyzję środowiskową dla inwestycji przy ul. Kuracyjnej. Powodem unieważnienia było „rażące naruszenie prawa".

Przypomnijmy, to nie pierwszy raz, gdy gdańskie SKO negatywnie ocenia decyzję burmistrza. W marcu tego roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze poinformowało o wydaniu decyzji stwierdzającej z urzędu jej nieważność wobec „rażących naruszeń prawa". Mowa wówczas była o zezwoleniu na usunięcie 433 drzew na wspomnianych działkach pod Hel Happiness.

Obie decyzje nie są prawomocne, a gdańskie SKO ma wkrótce zakończyć także trzecie postępowanie. Te dotyczy decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu pod Hel Happiness.

RDOŚ ODPOWIADA

W odpowiedzi na pytania „Wyborczej" Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku podkreśla, że uzgodnienie planu ogólnego to odrębna procedura od postępowania dotyczącego konkretnej inwestycji, takiej jak Hel Happiness. Dlatego uchylenie przez SKO decyzji środowiskowej dla tej inwestycji nie stanowiło przeszkody w uzgodnieniu planu ogólnego. RDOŚ wskazuje, że na tym etapie badała projekt jedynie pod kątem jego zgodności z obowiązującymi formami ochrony przyrody i nie znalazł podstaw prawnych do odmowy uzgodnienia.

Jednocześnie RDOŚ zaznacza, że plan ogólny ma charakter ramowy i sam w sobie nie przesądza o możliwości realizacji konkretnej inwestycji. Szczegółowa ocena zgodności przeznaczenia poszczególnych terenów z wymogami ochrony środowiska nastąpi dopiero na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

MIESZKANIEC: „NIE CHODZI JEDYNIE O HEL HAPPINESS"

Z tych powodów mieszkańcy, z którymi rozmawiamy, krytycznie oceniają plan ogólny przyjęty przez radnych.

– W tej sytuacji nadzieję pokładamy w instytucjach odpowiedzialnych za ochronę przyrody, zabytków, bezpieczeństwa wybrzeża oraz ogólnego przestrzegania prawa. Karawana idzie dalej. I nie chodzi tutaj jedynie o Hel Happiness, ale o całość zbyt dużych inwestycji w naszej okolicy. Parking podziemny w pasie technicznym? Kto to widział? – pyta mieszkaniec.

Wiceburmistrz Jarosław Pałkowski podkreśla, że plan ogólny ma być kompromisem między ochroną przyrody, potrzebami mieszkańców, rozwojem gospodarczym, turystyką i innymi interesami miasta. Władze Helu przekonują, że obecny projekt jest wynikiem wielomiesięcznej procedury, a jego ocenianie wyłącznie przez pryzmat jednej inwestycji daje – ich zdaniem – „uproszczony obraz całego procesu". ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452127

ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis odeszli.pl

1 GD

www.nekrologi.wyborcza.pl/34452123

Łącząc się w bólu i żałobie
przekazujemy wyrazy głębokiego współczucia
oraz słowa wsparcia

dla

Piotra Dzika
Radnego Miasta Gdańska

po stracie

Mamy

Niech pamięć o wspólnie przeżytych
chwilach przyniesie otuchę
w tym trudnym czasie.

Aleksandra Dulkiewicz
prezydent Gdańska

oraz

Agnieszka Owczarczak
przewodnicząca Rady Miasta Gdańska

www.nekrologi.wyborcza.pl/34452043

Z głębokim żalem i smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

ŚP

Andrzeja Chamery

długoletniego, zasłużonego Pracownika Polskich Linii Oceanicznych S.A.

Przez ponad 30 lat swojej pracy zawodowej Ś.P. Andrzej
wnosił nieoceniony wkład w rozwój firmy, wyróżniając się wzorową postawą,
profesjonalizmem oraz ogromną życzliwością.

Rodzinie, Najbliższym oraz Przyjaciołom

składamy wyrazy głębokiego współczucia i żalu.

Zarząd i Pracownicy Polskich Linii Oceanicznych S.A.

34452115

ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Wejdź na serwis odeszli.pl

eprasa.pl 6246711d45

Katolicki proboszcz zrównał z ziemią ewangelicki cmentarz

Osiem tysięcy kary

Sąd nakazał zapłacić proboszczowi za zniszczenie cmentarza ewangelickiego jedynie 8 tys. złotych. Dlaczego nie 50 tys., jak wnioskowała prokuratura?

Ilona Godlewska

• **Miejsce po cmentarzu ewangelickim**
FOT. MICHAŁ RYNIAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

We wsi Rakowiec przez lata sąsiadowały ze sobą dwa cmentarze: rzymskokatolicki i ewangelicki. Na zdjęciach sprzed 10 lat, które udostępniają mi moi rozmówcy, ewangelickie mogiły jeszcze widać. Momentu, w którym zaczęły znikać, mieszkańcy nie pamiętają. Teraz po grobach nie ma śladu.

– Roboty jakieś tam były kilka lat temu – mówił kilka miesięcy temu starszy mężczyzna, którego spotykałam w centrum wsi.

Właścicielem obu cmentarzy jest parafia rzymskokatolicka pw. św. Antoniego w Rakowcu. Według moich rozmówców cmentarz ewangelicki parafia postanowiła zlikwidować, by rozpocząć na nim pochówki swoich wiernych. Dzwoniłam do proboszcza, chciałam porozmawiać. Ksiądz K. stwierdził jedynie: – Nie jestem zainteresowany rozmową, zwłaszcza z wami.

W latach 80. cmentarz ewangelicki wraz z drzewostanem został wpisany do wojewódzkiej ewidencji zabytków. O tym, że został zdewastowany, Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku dowiedział się w 2022 r. Zarządził więc kontrolę. Ta potwierdziła, że nekropolia została zrównana z ziemią. Konserwator zawiadomił Prokuraturę Rejonową w Kwidzynie, która wszczęła śledztwo i zarzuciła miejscowemu proboszczowi, ks. Ireneuszowi K., że: „W nieustalonych dokładnie datach od 2017 do 2022 r., będąc administratorem nieruchomości, dokonał zniszczenia zabytku poprzez zlecenie całkowitej niwelacji terenu, co skutkowało usunięciem obiektów objętych ochroną w postaci nagrobków, fragmentów ogrodzenia i starodrzewu".

Sąd stwierdził, że wina oskarżonego i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne

Prokuratorka Agnieszka Lisowska domagała się uznania, że ksiądz jest winnym dewastacji, żądała kary roku więzienia w zawieszeniu na dwa lata oraz nawiązki na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków w wysokości 50 tys. zł.

Jednak sędzia Sądu Rejonowego w Kwidzynie Izabela Bratek-Krull wyrokiem z 31 stycznia 2025 r. uniewinniła księdza od zarzutu zniszczenia zabytku. Oto fragment uzasadnienia: „Cmentarz i zadrzewienia wpisane były zarówno do wojewódzkiej, jak i gminnej ewidencji zabytków, jednakże nie zostały wpisane do rejestru zabytków, co oznaczało mniejszy stopień ochrony tych obiektów.".

I dalej: „Na podstawie analizy dowodów sąd doszedł też do wniosku, że ksiądz zachował należytą staranność, aby przeprowadzić rewitalizację cmentarza zgodnie z prawem i nie można w związku z tym przypisać mu winy ani zamiaru zniszczenia zabytku.".

Prokuratura Rejonowa w Kwidzynie nie złożyła jednak broni. Wniosła apelację, a Sąd Okręgowy w Gdańsku 10 grudnia 2025 r. uchylił wyrok sądu w Kwidzynie.

Sprawa wróciła do pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia. Tym razem Sąd Rejonowy w Kwidzynie warunkowo umorzył postępowanie przeciwko proboszczowi, uznał, że jego wina była nieumyślna. Jak to możliwe?

Według ustaleń sądu ksiądz, zanim przystąpił do prac na cmentarzu, zorganizował w tej sprawie spotkanie m.in. z ówczesnym Powiatowym Konserwatorem Zabytków, Wiesławem Gałkowskim. Ten miał nie kwestionować zakresu prac ani nie ostrzegał, że będą one oznaczały zniszczenie zabytku. Konserwator miał jednocześnie wskazać na konieczność utworzenia lapidarium i ogrodzenia go płotem, ale kiedy proboszcz K. powiedział, że nie ma na to pieniędzy, miał stwierdzić: „dobra, róbcie" bądź „A róbcie sobie". Te słowa ksiądz K. odebrał jako zgodę na przystąpienie do prac porządkowych.

Sąd uznał też, że ksiądz mógł usunąć starodrzew z terenu cmentarza, bo wcześniej zwrócił się do wójta gminy Kwidzyn o zezwolenie na wycinkę i taką zgodę uzyskał.

„Wskazać należy, że oskarżony nie posiada wiedzy specjalistycznej z zakresu dendrologii i nie musi wiedzieć, które ze znajdujących się na cmentarzu drzew znajdują się w stanie wskazującym na konieczność ich usunięcia, a które nie" – stwierdził sędzia Michał Ciecierski.

Sąd stwierdził, że wina oskarżonego i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, a okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości.

„W realiach sprawy należało szczególną uwagę zwrócić na motywację oskarżonego, która była co do zasady słuszna. Oskarżony dążył do zapewnienia miejsc na pochówki z uwagi na brak miejsc na istniejącym cmentarzu, co jest istotne ze społecznego punktu widzenia. Jednocześnie kolejnym celem oskarżonego było uporządkowanie terenu cmentarza, który od dawna pozostawał zaniedbany" – uzasadniał sędzia.

Orzekł także nawiązkę na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków w wysokości 8 tys. zł. Dlaczego tylko tyle, skoro prokurator wnioskował o 50 tys.?

W ocenie sądu orzeczenie tytułem nawiązki kwoty jaką wnosił oskarżyciel publiczny powodowałoby, że zapłata nawiązki będzie nierealna. Dochody oskarżonego jako proboszcza niewielkiej wiejskiej parafii nie są znaczne – uzasadniał sąd.

Prokuratura tym razem nie zamierza odwoływać się od wyroku. „Prokuratura Rejonowa w Kwidzynie uznała wyrok za słuszny i odstąpiła od kierowania apelacji" – lakonicznie opowiedziała na nasze pytania Anna Grobelna, prok. rejonowa w Kwidzynie.

Oburzenia wyrokiem nie kryje natomiast Michał Wiśniewski, regionalista, który wraz z grupą wolontariuszy od lat odnawia, kataloguje i ratuje przed zniszczeniem dawne cmentarze ewangelickie, menonickie oraz wielowyznaniowe, prezes Stowarzyszenia Lapidaria. Zapomniane Cmentarze Pomorza i Kujaw:

– Warunkowe umorzenie postępowania karnego to nie to samo co skazanie na warunkowe zawieszenie kary tylko coś o wiele łagodniejszego – mówi Wiśniewski. – Proboszcz został co prawda uznany winnym działając nieumyślnie, ale na okres próby dwóch lat jest uznany za osobę de facto niekaraną. Oczywiście nie trzeba dodawać, że nawiązka powinna mieć o jedno zero więcej, w świetle zniszczenia co najmniej 80 nagrobków i wycinki 70 drzew w tym starodrzewu oraz tego, ile kosztowałaby działka, którą parafia musiałaby zakupić na cel powiększenia cmentarza katolickiego. No i na koniec pytanie retoryczne, czy naprawdę może latami nieumyślnie niszczyć cmentarz? ●

Wielki Test Wiedzy o Metropolii

Sprawdź, ile wiesz o miejscu, w którym żyjesz

Gdańsk, Gdynia, Sopot i dziesiątki okolicznych gmin tworzą dziś jeden z najważniejszych obszarów miejskich w Polsce. Jak dobrze go znasz? „Wyborcza" zaprasza na Wielki Test Wiedzy o Metropolii. Na zwycięzców czekają nagrody pieniężne.

Metropolia nie jest już tylko nierealnym pomysłem samorządowców. W tym roku Pomorze doczekało się ustawy o związku metropolitalnym, która otwiera drogę do formalnego powstania w regionie metropolii. Dostaniemy szansę na lepszą organizację spraw, które nie kończą się na granicy jednego miasta: przede wszystkim transportu publicznego, planowania przestrzennego czy ochrony środowiska.

Ale metropolia to nie tylko ustawy, urzędy i samorządowe dokumenty. To także miejsce, w którym na co dzień żyjemy, pracujemy, uczymy się, podróżujemy i odpoczywamy. Łączą nas drogi, kolej, autobusy, rower Mevo, kładka nad Motławą, morze i setki mniej oczywistych miejsc. Jak dobrze je znamy? A jeśli znamy dobrze, to jest teraz kolejna okazja, żeby tą wiedzą o pomorskiej metropolii się pochwalić i zgłosić do naszego Wielkiego Testu Wiedzy o Metropolii.

Nie trzeba być samorządowcem, historykiem, politykiem ani geografem, by się do testu zgłosić (oczywiście – samorządowców, historyków, polityków czy geografów do niego zapraszamy, ale nie tylko ich). Wystarczy ciekawość i dobra pamięć. Pytania mogą dotyczyć zarówno historii i geografii, jak i ludzi, miejsc, wydarzeń, kultury czy codziennego życia naszego regionu. Czasem potrzebna będzie wiedza o tym, co było tu przed wiekami, a czasem o tym, co znajduje się za rogiem.

W poprzednich latach pytaliśmy na przykład o to, w którym mieście urodziła się Dorota Masłowska, albo gdzie na Pomorzu stoi pomnik kozy.

Chcesz rozwiązać quiz wiedzy o metropolii. Ile punktów zdobędziesz? Rozwiąż go online!

O co zapytamy tym razem? Pytania właśnie układamy.

Test odbędzie się 5 października 2026 r. w godz. 18–19.30 w Olivia Star przy al. Grunwaldzkiej 472 C w Gdańsku.

Uczestnicy będą odpowiadać na 60 pytań zamkniętych. Na rozwiązanie testu będzie 45 minut. W konkursie mogą wziąć udział osoby pełnoletnie. Nie trzeba być mieszkańcem Gdańska, Gdyni czy Sopotu. Liczy się przede wszystkim znajomość metropolii i chęć sprawdzenia się.

Formularz zgłoszeniowy będzie dostępny na stronie wyborcza.pl/metropolia. Liczba miejsc jest ograniczona, ponieważ test odbywać się będzie na tabletach – decyduje kolejność zgłoszeń.

Na zwycięzców czekają nagrody pieniężne, w sumie 8 tysięcy złotych:
• za 1. miejsce – 5000 zł, • za 2. miejsce – 2000 zł, • za 3. miejsce – 1000 zł.

Laureaci z miejsc 4–6 dostaną vouchery o wartości 500 zł każdy do restauracji Verres en Vers w hotelu Radisson przy Długim Targu 18 w Gdańsku. A każdy uczestnik testu otrzyma 24-godzinny voucher na przejazdy rowerem Mevo. ●

Marek Sterlingow

1GD

eprasa.pl 6246711d45

GAZETA wyborcza

DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia
publiczne

Ogłoszenia
sądowe
i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

KONTAKT:

kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl

nekrologi.wyborcza.pl

Gdański Zarząd Dróg

OGŁOSZENIE
o naborze

Dyrektor Gdańskiego Zarządu Dróg
ul. Partyzantów 36, 80-254 Gdańsk

na podstawie art. 11 ust.1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1135.)

ogłasza nabór na wolne stanowisko pomocnicze i obsługi:

Operator/operatorka obsługi systemów obiektów inżynierskich – 2 etaty

w Dziale Tunelu Drogowego i Obiektów Zwodzonych w Gdańskim Zarządzie Dróg

Szczegółowe wymagania stawiane kandydatom, zakres zadań wykonywanych na danym stanowisku oraz niezbędne dokumenty aplikacyjne podane są na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gdańskiego Zarządu Dróg, Gdańskiego Zarządu Dróg oraz na tablicy informacyjnej w siedzibie Gdańskiego Zarządu Dróg.

Termin składania dokumentów aplikacyjnych od dnia **09.09.2026 r.** do dnia **23.09.2026 r.** (liczy się data wpływu do GZD).

Gdańsk/34452044

Gdański Zarząd Dróg

OGŁOSZENIE
o naborze

Dyrektor Gdańskiego Zarządu Dróg
ul. Partyzantów 36, 80-254 Gdańsk

na podstawie art. 11 ust.1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1135.)

ogłasza nabór na wolne stanowisko urzędnicze:

Od referenta/referentki do specjalisty/specjalistki ds. warunków technicznych – 1 etat

w Dziale Uzgodnień w Gdańskim Zarządzie Dróg

Szczegółowe wymagania stawiane kandydatom, zakres zadań wykonywanych na danym stanowisku oraz niezbędne dokumenty aplikacyjne podane są na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gdańskiego Zarządu Dróg, Gdańskiego Zarządu Dróg oraz na tablicy informacyjnej w siedzibie Gdańskiego Zarządu Dróg.

Termin składania dokumentów aplikacyjnych od dnia **09.09.2026 r.** do dnia **22.09.2026 r.** (liczy się data wpływu do GZD).

Gdańsk/34452041

OGŁOSZENIE

Na podstawie art. 35 ust.1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U.2026.399 ze zm.)

Prezydent Miasta Gdańska informuje,

iż w siedzibie **Urzędu Miejskiego w Gdańsku ul. Nowe Ogrody 8/12, od dnia 4 września 2026 r. na okres 21 dni, wywieszone zostały wykazy nieruchomości objętych niżej wymienionymi zarządzeniami wydanymi przez Prezydenta Miasta Gdańska w dniu 2 września 2026 r.**

ZARZĄDZENIE Nr 1511/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miasta Gdańska, przeznaczonej do oddania w dzierżawę.

ZARZĄDZENIE Nr 1512/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miasta Gdańska, przeznaczonej do użyczenia.

ZARZĄDZENIE Nr 1513/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miasta Gdańska, przeznaczonej do użyczenia.

ZARZĄDZENIE Nr 1514/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miasta Gdańska, przeznaczonej do użyczenia.

ZARZĄDZENIE Nr 1515/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miasta Gdańska, przeznaczonej do użyczenia.

ZARZĄDZENIE Nr 1516/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miasta Gdańska, przeznaczonej do użyczenia.

ZARZĄDZENIE Nr 1517/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miasta Gdańska przeznaczonej do użyczenia.

ZARZĄDZENIE Nr 1518/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miasta Gdańska przeznaczonej do użyczenia.

ZARZĄDZENIE Nr 1519/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiących własność Gminy Miasta Gdańska, przeznaczonych do użyczenia.

ZARZĄDZENIE Nr 1520/26
PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA
w sprawie podania do publicznej wiadomości wykazu nieruchomości stanowiących własność Gminy Miasta Gdańska przeznaczonych do użyczenia.

NEC TEMERE NEC TIMIDE

GDAŃSK

ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk,
tel. 58 323 63 79, e-mail: ws@gdansk.gda.pl,
www.gdansk.pl

Gdańsk/34451892

Burmistrz Miasta Ustka informuje, że:

na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Ustka, ul. Ks. Kard. St. Wyszyńskiego 3 został wywieszony na okres 21 dni

wykaz nieruchomości, przeznaczonej do oddania w dzierżawę:

– teren stanowiący część działki nr 1473/1, położony w Ustce przy ul. Legionów zabudowany przyłączem wodnym.

Gdańsk/34452121

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

OGŁOSZENIE
o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego śródmieścia Lęborka dla obszaru w rejonie ulicy Staromiejskiej i Al. Wolności

Na podstawie art. 8i, art. 17 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026r., poz. 538, ze zmianami), oraz w wykonaniu Uchwały Nr XVI-214/2025 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 27 listopada 2025r.

Burmistrz Miasta Lęborka

zawiadamia o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego śródmieścia Lęborka dla obszaru w rejonie ulicy Staromiejskiej i Al. Wolności.

Konsultacje społeczne będą prowadzone w dniach od 11 września 2026r. do 12 października 2026r., w postaci:

1) zbierania uwag do projektu planu w terminie **od 11 września 2026r. do 12 października 2026r.**;
   - uwagi należy składać na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, na formularzu w postaci papierowej lub w formie dokumentu elektronicznego na adres: Urząd Miejski w Lęborku, ul. Armii Krajowej 14, 84-300 Lębork, lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres e-mail: architektura@um.lebork.pl bądź adres do e-Doręczeń: AE:PL-94482-71353-CFFUG-25**;**
   - uwagi należy składać za pomocą formularza, którego wzór został określony w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2509); Formularz dostępny jest na stronie bip.um.lebork.pl w zakładce Informacje, Jak załatwić sprawę, Wydział Architektury;
   - składający wniosek podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej wnioskiem oraz może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu z podaniem imienia i nazwiska lub nazwy jednostki organizacyjnej i adresu, oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy;
2) spotkania otwartego, które odbędzie się **w dniu 30 września 2026r.** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Lęborku, ul. Armii Krajowej 14, **w sali nr 101 o godz. 15:30** i poprzedzone będzie prezentacją projektu zmiany planu;
3) spotkania plenerowego na obszarze objętym projektem zmiany planu, które odbędzie się w dniu **30 września 2026r. o godz. 17:30 przy ul. Batalionów Chłopskich - skrzyżowanie z ulicą Armii Krajowej, przy moście.**

Organem właściwym do rozpatrzenia wniesionych uwag jest Burmistrz Miasta Lęborka. Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i wykaz wniosków do zmiany planu dostępny będzie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Lęborku na stronie www.bip.lebork.pl w pozycji Obwieszczenia oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego w Lęborku, ul. Armii Krajowej 14, pok. 116 **w dniach od 11 września 2026r. do 12 października 2026r**. Informacji o projekcie zmiany planu udziela Wydział Architektury, tel. 598637719 lub 598637718 od poniedziałku do piątku w godz. w godzinach od 8.00 do 15.00.

wybierzLębork.pl

Burmistrz Miasta Lęborka
Jarosław Litwin

INFORMACJA O PRZETWARZANIU DANYCH OSOBOWYCH

Na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO) informuję, że Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez Wydział Architektury Urzędu Miejskiego w Lęborku, a nadto:

1. Zgodnie z art. 13 RODO informuję, że administratorem przesyłanych danych jest Burmistrz Miasta Lęborka z siedzibą w 84-300 Lębork, ul. Armii Krajowej 14.
2. Kontakt do Inspektora ochrony danych: iod@um.lebork.pl
3. Celem przetwarzania Pani/Pana danych osobowych jest realizacja zadań związanych z procedurą planistyczną, zaś podstawą przetwarzania jest Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
4. Pani/Pana dane osobowe są zabezpieczone zgodnie z obowiązującymi przepisami, a ich odbiorcami mogą być podmioty uprawnione do ujawnienia im danych na mocy przepisów prawa oraz podmioty przetwarzające w ramach świadczenia usług dla administratora.
5. Nie przewiduje się przekazywania Pani/Pana danych do państw spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub instytucji międzynarodowych oraz przetwarzania danych osobowych w celu innym niż cel, w którym dane osobowe zostały zebrane.
6. Decyzje dotyczące Pani/Pana danych nie będą podejmowane w sposób zautomatyzowany.
7. Pani/Pana dane osobowe będą przechowywane przez okres niezbędny do zakończenia procedury planistycznej, a następnie przez okres wynikający z przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1983r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.
8. Posiada Pani/Pan prawo do:
   a) dostępu do treści swoich danych osobowych (art. 15 RODO);
   b) sprostowania swoich danych osobowych (art. 16 RODO);
   c) ograniczenia przetwarzania danych osobowych (art. 18 RODO).
9. Ma Pani/Pan prawo do wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, jeśli uzna, że przetwarzanie danych osobowych przez administratora narusza przepisy.

Gdańsk/34451956

eprasa.pl 6246711d45

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Połącz Kropki

Idealna gra na krótką przerwę

Zeskanuj QR kod i graj

APLIKACJA WYBORCZEJ

eprasa.pl 6246711d45

wyborcza
ŁÓDŹ
TYGODNIK

Piątek, 11 września 2026 | Redaktor prowadzący **Joanna Chudzińska** lodz.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: lodz@wyborcza.pl

Zarobki lekarzy

W Polsce to „najbardziej strzeżona tajemnica”

– Wygląda na to, że zarobki lekarzy to najbardziej strzeżona tajemnica w Polsce – mówi Szymon Osowski, prezes Watchdog Polska.

Alicja Zboińska

Zarobki lekarzy to obecnie gorący temat publicznej debaty. Gdy w lutym, jako „Wyborcza” pytaliśmy samorządy i szpitale, ile zarabiają lekarze i pielęgniarki, okazało się, że część placówek odmówiła podania tych danych.

Już wtedy Szymon Osowski, prezes zarządu Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska komentował na łamach „Wyborczej”: – Wydatki ze środków publicznych są jawne, prawo jest w tej kwestii czytelne. Jeśli szpitale nie podają wynagrodzeń, to raczej jest niechęć do tego, żeby wszyscy wiedzieli o konkretnych stawkach.

• **Szpitale nie chcą udostępniać informacji na temat zarobków lekarzy** FOT. PHOSCAR/SHUTTERSTOCK

„Temat stał się polityczny”

Sieć Obywatelska Watchdog Polska to organizacja, która działa na rzecz przejrzystości życia publicznego. W czerwcu informowaliśmy, że Watchdog zapyta szpitale o zarobki lekarzy: chodzi o imienną listę z kwotami za 2025 rok, niezależnie od formy zatrudnienia. Pytania dotyczyły zarówno tych medyków, z którymi szpitali wiąże kontrakt, jak i zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

Jednym z powodów akcji Watchdoga była afera w warszawskim Szpitalu Południowym. Okazało się, że 28-letni koordynator SOR bez specjalizacji, wtedy jeszcze radny KO, przez rok zarobił 1,6 mln zł.

– Temat stał się polityczny. Obecnie jedna partia wyciąga drugiej, ile dany lekarz zarabia. Rozmawiamy o ekstremach, a my myślimy o systemie i obrazie całości, także w kontekście zadłużenia i lokalizacji szpitali. Uzyskanie tych danych będzie z korzyścią dla wszystkich, bo dobrze jest, żeby również szpitale wiedziały, ile płacą inni. W końcu mówimy o środkach publicznych – mówił „Wyborczej” Szymon Osowski.

29 czerwca stowarzyszenie wysłało maile do szpitali z pytaniem o zarobki lekarzy. W województwie łódzkim zapytano ponad 40 placówek. Wysokością zarobków podzieliło się zaledwie osiem z nich, a tylko jedna podała nazwiska medyków.

Lekarz z ICZMP w Łodzi zarobił ponad 1,1 mln zł

Na zanonimizowanie danych zdecydował się Instytut Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi, który sporządził listę obejmującą 564 pozycji.

– Nie podaliśmy imiennej listy zarobków lekarzy, gdyż wniosek Watchdoga zawierał błędy formalne, poprosiliśmy o jego uzupełnienie. Jeśli to zrobią, spełnimy tę prośbę – mówi Adam Czerwiński, rzecznik szpitala.

> *Lekarz jest osobą pełniącą funkcję publiczną i nawet jeśli jest zatrudniony na umowę o pracę, to jego wynagrodzenie jest jawne*
>
> **SZYMON OSOWSKI**
> prezes Watchdog Polska

ICZMP podał wynagrodzenia lekarzy zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w 2025 roku. Okazuje się, że jeden z nich zarobił 1,17 mln zł brutto. 34 medyków zarobiło po ponad pół miliona złotych, w tym trzy osoby po ponad 800 tys. zł. Wszystkie kwoty są podane także z zasiłkami wypłacanymi przez ZUS.

Adam Czerwiński: – Najlepiej zarabiający lekarz miesięcznie otrzymuje ok. 60 tys. zł netto (to ok. 90 tys. zł brutto). Na taką wypłatę składa się kilka czynników: podstawowa pensja w wysokości 20,5 tys. zł brutto, dodatek za wysługę lat, dodatek kierowniczy. Ten lekarz pełni też wiele dyżurów i jest nam bardzo potrzebny.

Rzecznik nie podał specjalizacji najlepiej zarabiającego lekarza.

Szpital im. Jonschera w Łodzi podzielił się imiennymi zarobkami lekarzy, z którymi związany jest kontraktem, zanonimizował natomiast dane dotyczące medyków zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, powołując się na ochronę danych osobowych.

Kontrakty z tą lecznicą podpisało 119 osób, a najwięcej zarobił jeden z chirurgów – nieco ponad 551 tys. zł brutto. Spośród 153 lekarzy zatrudnionych na podstawie umowy o pracę jest 153 lekarzy, najwyższe zarobki wyniosły ponad 531 tys. zł.

Kamil Szyszow, p.o. dyrektora ds. medycznych w Miejskim Centrum Medycznym im. dr. K. Jonschera w Łodzi, podkreśla, że podane zarobki lekarzy to kwoty brutto. – Składają się na nie również dyżury, dodatek nocny i świąteczny. Realnie lekarz, który zarabia ponad pół miliona złotych brutto, otrzymuje miesięcznie poniżej 20 tys. zł netto – tłumaczy.

I dodaje: – W naszym szpitalu mediana zarobków lekarza ze specjalizacją to 14 942 zł netto. Krzywdzące jest mówienie o tym, że lekarze zarabiają ponad pół miliona złotych.

Inne dane z Łodzi, jakie otrzymał Watchdog Polska?

Centrum Leczenia Chorób Płuc i Rehabilitacji przekazało wysokość zarobków bez podania nazwisk lekarzy – 11 spośród 173 zatrudnionych lekarzy zarobiło w 2025 roku po ponad pół miliona złotych. Najwyższa roczna wypłata? Ponad 676 tys. zł brutto.

Niektórzy pracują ponad 200 godzin miesięcznie

Prośbę organizacji w całości spełnił szpital w Pajęcznie, przesyłając wykaz zatrudnionych lekarzy wraz z wynagrodzeniem wypłaconym w 2025 roku. Lista liczy 60 nazwisk, w oczy rzuca się kwota ponad miliona złotych przy jednym z nich. Od głównej księgowej szpitala usłyszeliśmy, że chodzi o kierownika jednego z oddziałów, który pełni też dyżury nocne.

Na drugim miejscu pod względem wysokości uposażenia jest tu lekarz, który zarobił prawie 738 tys. zł, a na trzecim medyk z wynagrodzeniem wynoszącym 650 tys. zł.

Zestawienie ze szpitala w Zduńskiej Woli obejmuje 103 pozycje, a siedmioro lekarzy (nie podano nazwisk) zarobiło po ponad pół miliona złotych. Najwyższa kwota to nieco ponad 731 tys. zł brutto.

W dziale kadr słyszymy: – Wysokie zarobki wynikają ze specjalizacji lekarza, a także liczby przepracowanych godzin i dyżurów. Niektórzy pracują ponad 200 godzin miesięcznie, część ma płacone za punkty i procedury.

W łęczyckim szpitalu pracuje 163 lekarzy, a 16 z nich zarobiło ponad pół miliona. Największe uposażenie wynosiło prawie 955 tys. zł.

Szpitale nie informują o zarobkach, prezes Watchdoga zdumiony

11 szpitali z województwa łódzkiego odmówiło odpowiedzi na pytania stowarzyszenia. Inne poprosiły o wskazanie ważnego interesu publicznego, a jeszcze inne informowały, że potrzebują więcej czasu na przygotowanie danych. Były też takie, które stwierdziły, że odpowiedzą, jeśli Sieć Obywatelska Watchdog Polska zmodyfikuje wniosek i poprosi o dane zanonimizowane.

Przedstawiciele wielu szpitali twierdzą, że nie mogą podać nazwisk lekarzy, powołując się na Ustawę o ochronie danych osobowych.

Z taką interpretacją nie zgadza się Szymon Osowski. – Lekarz jest osobą pełniącą funkcję publiczną i nawet jeśli jest zatrudniony na umowę o pracę, to jego wynagrodzenie jest jawne – uważa.

W sumie ponad 60 proc. szpitali w Polsce, do których organizacja Watchdog Polska wystąpiła z prośbą o dane o zarobkach lekarzy, w ogóle nie odpowiedziało na pytanie. – Ponaglamy ich, w przeciwnym razie spotkamy się w sądzie – mówi prezes. I dodaje: – Jestem tym zdziwiony, myślałem, że więcej placówek nam odpowie, tym bardziej że zgodnie z prawem mogą udostępniać informacje o zarobkach także lekarzy zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

Prezes Watchdog Polska przywołuje rozmowę z dyrektorem szpitala w Polsce, który powiedział, że „lekarze go zabiją, jeśli poda dane o ich zarobkach”.

– Lekarze nie chcą, by pacjenci wiedzieli, ile zarabiają, bo chorzy mogliby się zbuntować. Branża bardzo broni podania zarobków. Wynagrodzenia lekarzy to najbardziej tajna informacja w Polsce, zupełnie się tego nie spodziewałem – komentuje Osowski.

Dodaje, że akcja zbierania informacji o zarobkach lekarzy jest na zbyt wczesnym etapie, by już teraz można było wyciągać wnioski i szukać propozycji zmian. ●

eprasa.pl 6246711d45

Inwestycje GDDKiA w Łódzkiem

Przełom w sprawie trasy S12

GDDKiA ma zielone światło dla nowej drogi ekspresowej. Cezary Grabarczyk, były minister infrastruktury, ocenia tę inwestycję krótko: – Wybitnie potrzebna.

Piotr Brzózka

FOT. TOMASZ STAŃCZAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

To już nie tylko plan na mapie. Krok po kroku przechodzimy do realizacji inwestycji, która zmieni komunikację w regionie" – napisał na Facebooku Dariusz Klimczak, obecny szef resortu infrastruktury, ogłaszając przełom w sprawie trasy ekspresowej S12 z Piotrkowa Trybunalskiego na wschód.

S12 jest jednym z najbardziej wyczekiwanych projektów w centralnej Polsce. Dwupasmowa trasa ma bowiem zastąpić zatłoczoną i niebezpieczną drogę krajową o tym samym numerze.

– Pewnie każdy doświadczył korków między Piotrkowem i Sulejowem. I dla nas nie jest to ruch życiodajny, tylko dławiący rozwój i bieżące funkcjonowanie – mówi Dorota Jankowska, burmistrz Sulejowa, przez który przebiega stara DK12.

Nie jest w tej opinii osamotniona. O jak najszybszą budowę trasy S12 lokalne samorządy zabiegają od 20 lat.

Trasa S12 to projekt ważny dla województwa łódzkiego, ale nie tylko. Docelowo droga o długości około 315 kilometrów ma prowadzić z Piotrkowa Trybunalskiego, przez Radom i Lublin aż do Dorohuska na granicy polsko-ukraińskiej. Do dziś jednak zrealizowano tylko kilka krótkich odcinków w województwie lubelskim. W regionie łódzkim prac wciąż nie udało się rozpocząć. Teraz jednak nastąpił wspomniany przez ministra Klimczaka przełom.

Po wielu latach perturbacji Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydał właśnie ostateczną decyzję środowiskową dla dwóch odcinków S12: Piotrków Trybunalski – węzeł Kozenin (34,2 km) oraz węzeł Januszewice – granica województw łódzkiego i mazowieckiego (18 km). To zaś otwiera drogę do wykonania kolejnych konkretnych ruchów. W zaistniałej sytuacji harmonogram wygląda następująco:

- 11 września 2026: otwarcie ofert w przetargu na wykonanie prac geologicznych;
- I/II kwartał 2027 roku: ogłoszenie przetargu na realizację S12 w systemie projektuj i buduj;
- 2031 rok – oddanie dwóch wspomnianych odcinków S12.

Co więcej, GDOŚ wydał też analogiczną decyzję dla niemal 18-kilometrowego odcinka trasy S74, począwszy od węzła Paradyż do granicy województw łódzkiego i świętokrzyskiego. Chodzi o drogę, która będzie się spinać z S12 na węźle Kozenin (między Sulejowem i Opocznem), a następnie przez Kielce prowadzić do S19 w okolicach Rzeszowa (woj. podkarpackie).

Tyle dobrych wiadomości. Są też gorsze. Decyzje GDOŚ obejmują łącznie 70,1 km nowych dróg, ale pozostawiają dwie wyrwy. W pierwszym przypadku chodzi o odcinek Kozenin-Januszewice na S12 (9 km), w drugim Kozenin – Paradyż na S74 (6,3 km).

> *Pewnie każdy doświadczył korków między Piotrkowem i Sulejowem. I dla nas nie jest to ruch życiodajny, tylko dławiący rozwój i bieżące funkcjonowanie*
>
> **DOROTA JANKOWSKA**
> burmistrz Sulejowa,
> przez który przebiega stara DK12

Tu prace są dużo mniej zaawansowane. W latach 2027-28 GDDKiA będzie dopiero tworzyć studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowe (STEŚ) oraz projekt robót geologicznych. W związku z tym uzyskanie decyzji środowiskowych planowane jest w roku 2030, a realizacja tych odcinków – w kolejnej dekadzie.

„DODATKOWY TLEN DLA REGIONU"

Choć inwestycja będzie powstawać etapami, w wielu miejscach może przynieść wyraźną ulgę. Cezary Grabarczyk, minister infrastruktury w latach 2007-11, w swojej ostatniej sejmowej kadencji związany z okręgiem piotrkowskim, punktuje korzyści:

– Przede wszystkim powstanie dobrej jakości, bezpieczna przeprawa przez Pilicę. Dziś w Sulejowie mamy most, który co kilka lat jest remontowany, co mieszkańcy i przejeżdżający przez miasto kierowcy odczuwają bardzo boleśnie. Wydłuża się czas podróży, pojawiają się też kłopoty w ruchu lokalnym. Ta przeprawa to dodatkowy tlen dla regionu – mówi.

I dodaje: – Powstanie też południowa obwodnica Piotrkowa Trybunalskiego, co również ma bardzo duże znaczenie. I wydłużona też będzie obwodnica Opoczna.

Wtóruje mu Dorota Jankowska, burmistrz Sulejowa, która wydaną decyzję środowiskową nazywa krokiem milowym. Nie tylko dlatego, że zostanie odciążona stara DK12, dziś przecinająca miasto na pół. S12 ma bowiem przejąć ruch tranzytowy, ale też docelowo obsługiwać szykowane tereny inwestycyjne o powierzchni 92 hektarów, zlokalizowane w pobliżu przyszłego węzła Sulejów-Jaksonek.

Nie sposób zapomnieć o profitach ponadlokalnych – obecnie nie ma dobrego dojazdu z okolic Łodzi do Radomia i Kielc, zaś do Lublina najszybciej jedzie się szerokim łukiem przez Warszawę (autostradą A2 i trasą S17).

SAMORZĄDY I MIESZKAŃCY CZEKAJĄ OD LAT

Przygotowania do inwestycji łączącej centralną i wschodnią część kraju trwają od dawna i przebiegają wyjątkowo mozolnie mimo chęci i zaawansowanego „lobbingu" środowisk politycznych oraz samorządowych.

Pierwszy zarys pojawił się w 1993 roku w rozporządzeniu określającym przyszłą sieć autostrad i dróg krajowych. Wówczas jednak mowa była o trasie z Piotrkowa do Tarnobrzega i Rzeszowa, która z obecną S12 pokrywała się tylko na początkowym odcinku. Trzy lata później inwestycji tej nadano symbol S74.

Kolejną ważną zmianę przyniósł rok 2003. Wtedy właśnie w znowelizowanym rozporządzeniu po raz pierwszy pojawiły się dwie drogi – S12 i S74, z punktem stycznym w Sulejowie (potem „przesuniętym" na wschód, do Kozenina).

W roku 2006 powstało Stowarzyszenie Na Rzecz Budowy Drogi S12, do którego przystąpiły między innymi Radom, powiat piotrkowski czy gminy Opoczno i Sulejów. Później działalność zaczął też Parlamentarny Zespół ds. Budowy Drogi Ekspresowej S12, tworzone były również oddolne inicjatywy takie, jak „S12 Natychmiast".

Jeśli chodzi o realne działania, GDDKiA podaje, że prace pozwalające uruchomić inwestycję trwają od 2010 roku. Od tego czasu udało się wykonać analizy, konsultacje i uzgodnienia niezbędne do wyznaczenia optymalnego przebiegu trasy. W roku 2019 drogowcy mieli w ręku pierwszą decyzję środowiskową i zapowiadali, że S12 powstanie w ciągu kilku lat.

Do GDOŚ wpłynęły jednak odwołania, co wymusiło przygotowanie dodatkowych opracowań i aktualizacji dokumentacji. Stan zawieszenia w tej materii trwał do sierpnia 2026 roku. Co gorsza, w kolejnym podejściu GDDKiA nie była w stanie uzyskać ponownej decyzji środowiskowej obejmującej cały przebieg S12 i S74 w województwie łódzkim. By nie blokować inwestycji, z postępowania wyłączono więc dwa najbardziej problematyczne odcinki w rejonie węzła Kozenin.

TA SAMA NAZWA, INNA DROGA

W tym miejscu warto wspomnieć, że S12 z Piotrkowa Trybunalskiego do Radomia to jedna z dwóch dróg, którym GDDKiA nadaje tę samą nazwę. Bo jest też planowana inna S12.

Chodzi o trasę łączącą węzeł Łódź-Południe (skrzyżowanie z autostradą A1) z Tomaszowem Mazowieckim, a następnie kierującą się na południe, aż do wspomnianego wyżej węzła Kozeniny, gdzie projektowane będzie skrzyżowanie z „piotrkowską" S12 oraz S74. Inwestycja ma „prostować" układ drogowy w centralnej Polsce, umożliwi bowiem szybki przejazd między dwoma rozerwanymi w przestrzeni i niekompatybilnymi odcinkami S8 Wrocław-Łódź i Piotrków-Warszawa.

W odróżnieniu od „eski", która ma zastąpić starą drogę krajową nr 12, w tym przypadku mowa jest o projekcie rysowanym w terenie niemal dziewiczym. Dlatego też – choć inwestycja jest istotna dla kierowców przemieszczających się na większe odległości, budzi duży opór wśród lokalnych społeczności. Wyrazem tego protesty w części z 11 gmin, przez które ma przebiegać.

W 2024 i 2025 roku GDDKiA zorganizowała serię spotkań informacyjnych z mieszkańcami, zapoznając ich z proponowanymi wstępnie wariantami przebiegu drogi. Niektóre obyły się w gorącej atmosferze. W Będkowie urzędnikom odśpiewano gremialnie „Nie rzucim ziemi skąd nasz ród". W gminie Rokiciny twarz protestom dał reżyser Jan Jakub Kolski, który mieszka we wsi Popielawy. W Tomaszowie Mazowieckim organizowane były marsze przeciw S12 w korytarzu południowym.

Po ostatniej rundzie spotkań mieszkańcy wystosowali aż 11 547 uwag indywidualnych (przeszło połowa spłynęła z Tomaszowa) i 29 wniosków zbiorowych. W konsekwencji projektanci zatrudnieni przez GDDKiA zmuszeni byli opracować jeszcze jedną propozycję przebiegu S12 – przedstawiono ją 30 czerwca 2026 roku.

Jak podkreśla Maciej Zalewski, rzecznik łódzkiego oddziału GDDKiA, zaprezentowane teraz warianty też nie są ostateczne, w toku są jeszcze:

- inwentaryzacja przyrodnicza,
- opracowanie raportu oddziaływania na środowisko,
- prace projektowe w ramach STEŚ-R (ogólne studium projektowe)
- aktualizacja analizy wielokryterialnej przebiegu wariantów.

Przebieg trasy definitywnie ma zostać przesądzony po zakończeniu procedury środowiskowej, a wniosek w tej sprawie będzie złożony dopiero w II kwartale 2027 roku. Wstępny harmonogram zakłada, że „łódzko-tomaszowska" S12 będzie budowana w latach 2031-34. ●

eprasa.pl 6246711d45

SPRAWA : ODPADY

Gdzie wyrzucisz szklankę?*

a)

b)

c)

SZKLANKI POBITE

SZKLANKI CAŁE

Rozwiąż test i wyrusz na quest!

Zeskanuj kod QR i dokończ quiz online.

* Prawidłowa odpowiedź: a)

Sprawdź się przed **Wielkim Testem Odpadowym!** Dokończ **quiz online.**

Wyrusz na quest pieszy **w Łodzi !** Rozwiąż zagadki i odnajdź skarb!

ELEKTRO 3000

RLG by Reconomy

www.elektro3000.pl

SEGREGUJ ODPADY

Łódź/34448502

1 L0L

eprasa.pl 6246711d45

Rynek pracy

AI zabiera pracę grafikom

Kiedy firma odkryła, że Mateusz „ogarnia AI", zwolniła jego kolegę. Teraz pociesza go tylko jedno, że nie wszyscy godzą się na bylejakość.

Robert Grześkowiak

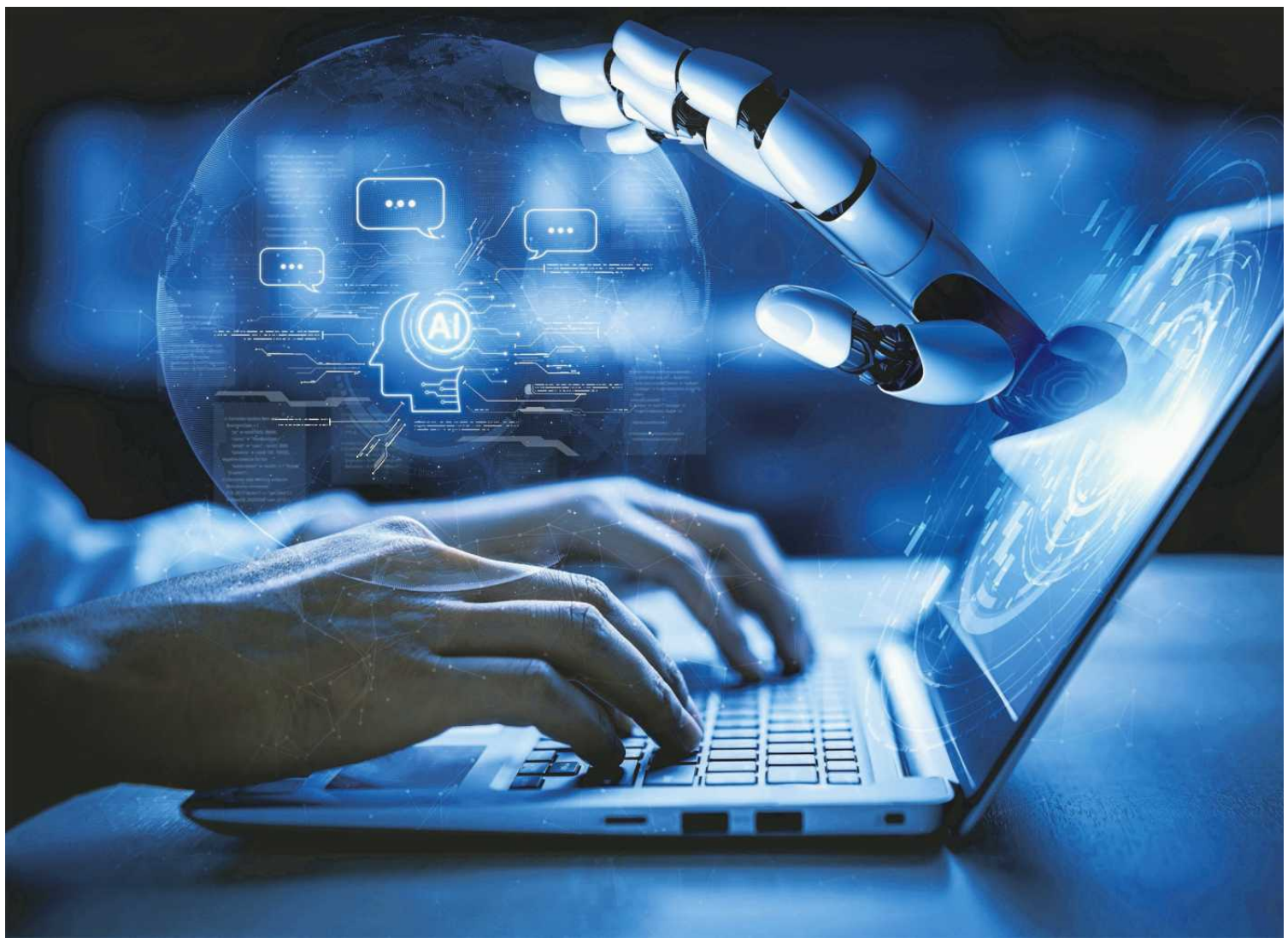

• **Zwolnienia spowodowane AI? Rozwój technologii to często tylko zasłona dymna** FOT. SUMMIT ART CREATIONS/SHUTTERSTOCK

Magda, 38-letnia graficzka z Łodzi, straciła pracę w styczniu. Oficjalnie z powodu reorganizacji i „optymalizacji procesów". Kiedy w sierpniu pojechała nad morze, już w pierwszym barze z kebabem zobaczyła plakat: mięso lśniące jak plastik, warzywa w nienaturalnych kolorach, sos przypominający lakier. Wszystko ostre, gładkie, przesadzone.

– Patrzyłam na to i zrobiło mi się niedobrze. Pomyślałam: „Boże, dla czegoś takiego straciłam pracę". Dla obrazka, którego nikt nawet dobrze nie obejrzał przed wydrukowaniem – mówi.

AI JEST JUŻ NA KAŻDYM KROKU

Potem Magda zaczęła widzieć takie grafiki wszędzie. W smażalni ryb, w kawiarni, w reklamie apartamentów, w salonie kosmetycznym. Przeglądając Instagrama lub Facebooka było jeszcze gorzej. Internet podsuwał jej sponsorowane posty restauracji, gabinetów, sklepów i ofert pracy. Wiele miało ten sam styl: sztuczne twarze, zbyt gładkie jedzenie, przypadkowe detale, litery z błędami, a nawet całe zdania napisane niepoprawnie gramatycznie.

Najbardziej boli ją obojętność na jakość. Mówi, że dawniej właściciel małej firmy, nawet z niewielkim budżetem, pytał grafika o prosty, czytelny projekt. Teraz wpisuje komendę, dostaje błyszczący obrazek i uznaje sprawę za załatwioną.

– Ludzie przestali odróżniać projekt od wygenerowanego obrazka. I naprawdę zaczęli wierzyć, że skoro coś wygląda „efektownie", to znaczy, że jest dobre – mówi Magda.

Jednocześnie algorytm zasypał ją propozycjami szkoleń AI, opatrzonych hasłami typu: „jeśli nie chcesz stracić pracy, sięgnij po nasze materiały", „kto nie zna Chatu GPT, tego Chat GPT zastąpi" itd.

– Może jestem po prostu w algorytmie grafików, więc widzę tego więcej niż inni. Ale skala mnie przeraziła. Włączam internet – AI. Wychodzę na miasto – AI. Wchodzę do restauracji – AI. Czuję się dosłownie oblężona przez sztuczną inteligencję – wyznaje.

30-letni Mateusz z Łodzi sztuczną inteligencją interesował się wcześniej niż reszta zespołu. Testował ChatGPT, Groka, Runwaya, Kreę, ComfyUI i narzędzia do prostych animacji. Zaczęło się niewinnie: od ciekawości, gier, dawnych prób z SEO i zabawy krótkimi formami wizualnymi. W firmie szybko zauważono, że „ogarnia AI". Najpierw pomagał przy pojedynczych zadaniach, potem układał procesy, aż w końcu stał się osobą od szybkich wariantów grafik, animacji i materiałów promocyjnych.

Powiedzieć, że sytuacja grafików na rynku pracy się zmieniła, to zdecydowanie za mało. To jedna z tych branż (obok tłumaczy, początkujących programistów czy copywriterów) na które rozwój generatywnej AI wpłynął szczególnie mocno

Podczas redukcji etatów zwolniono jego kolegę – wieloletniego współpracownika. Oficjalnie powodem była optymalizacja kosztów. W praktyce praca, którą wcześniej wykonywali we dwóch, została „przerzucona" na Mateusza. Firma dała mu przy tym podwyżkę: kilkaset złotych netto.

Mateusz podkreśla, że ich duet działał właśnie dlatego, że każdy wnosił coś innego. – Kolega był bardziej artystyczny, ja bardziej techniczny. On miał świetne oko, malował, szkicował, myślał obrazem. Ja umiałem szybciej przetestować narzędzia. Razem to działało. Teraz robię sam i mam poczucie, że produkuję chałturę na dużą skalę – przyznaje.

Nie twierdzi przy tym, że AI jest bezużyteczne. Przeciwnie: widzi, że przyspiesza pracę, pomaga przy wariantach, poprawkach i prostych animacjach. Problem zaczyna się tam, gdzie dla firmy staje się nie narzędziem, lecz argumentem, że jeden człowiek może wystarczyć za dwóch.

– Najgorsze jest poczucie, że moja ciekawość została użyta przeciwko komuś innemu. Ja się AI interesowałem dla zabawy, a teraz czuję, że kolega stracił pracę przeze mnie – mówi.

KLIENT PYTA, CZY WERONIKA MOŻE „TYLKO POPRAWIĆ NAPIS"

Weronika niedawno skończyła grafikę na łódzkiej ASP. Pracuje jako kelnerka na Piotrkowskiej, choć wysłała dziesiątki zgłoszeń do agencji, działów marketingu, studiów projektowych i sklepów internetowych. W pewnym momencie przestała liczyć. Mówi, że mogło być ich sto, może więcej.

Na studiach uczyła się sztuki projektowania plakatu, typografii, kompozycji, koloru, ilustracji i budowania znaku. Kiedy zaczynała, znajomi prosili ją o logo dla restauracji, grafikę wydarzenia albo prostą identyfikację dla małej firmy. Tak zdobywało się pierwsze doświadczenie. Dziś te same typy zleceń coraz częściej zaczynają się od obrazka wygenerowanego przez AI.

Klient pyta, czy Weronika może „tylko poprawić napis", „wyczyścić logo", „przerobić na wektor" albo „przygotować do druku". Kiedy podaje cenę, słyszy, że przecież „większość już jest gotowa".

– Tyle że często łatwiej zaprojektować coś od początku, niż ratować taki obrazek. Tylko klient tego nie rozumie. Dla niego generator już wykonał pracę, a ja mam tylko posprzątać – mówi.

W ogłoszeniach widzi coraz dłuższe listy wymagań: Adobe, Figma, animacja, wideo, social media, copywriting, narzędzia AI, promptowanie, czasem podstawy kodowania. Pensje bywają niewiele wyższe od tego, co zarabia w gastronomii.

Po godzinach pracy uczy się narzędzi AI, ogląda tutoriale, próbuje nadrobić to, czego uczelnia nie zdążyła wprowadzić do programu. Ma jednak poczucie, że rynek zabrał początkującym coś najważniejszego: zlecenia, na których można było budować warsztat.

– Mam wrażenie, że nie pozwolono nam wejść do zawodu, a już wymaga się, żebyśmy pracowali jak kilkuosobowy dział – mówi.

RYNEK ZMIENIŁ SIĘ W TRZY LATA

Powiedzieć, że sytuacja grafików na rynku pracy się zmieniła, to zdecydowanie za mało. To jedna z tych branż (obok tłumaczy, początkujących programistów czy copywriterów) na które rozwój generatywnej AI wpłynął szczególnie mocno.

Jeszcze w prognozie Barometru Zawodów na 2023 rok grafików komputerowych brakowało w 52 powiatach, a tylko w jednym odnotowano nadwyżkę kandydatów. W prognozie na 2026 rok deficyt utrzymał się już tylko w dziewięciu powiatach, za to w ośmiu pojawiła się nadwyżka. Barometr nie wskazuje przyczyny tej zmiany, ale dobrze pokazuje jej skalę: w zaledwie trzy lata rynek, na którym w wielu miejscach bra-

eprasa.pl 6246711d45

kowało grafików, stał się znacznie bardziej konkurencyjny.

Nie wszystkie specjalizacje są jednak wystawione na działanie AI w takim samym stopniu. W przygotowanym przez NASK i Międzynarodową Organizację Pracy indeksie podatności zawodów na generatywną AI szczególnie wysoko znalazł się projektant grafiki stron internetowych – trafił do najwyższej kategorii ekspozycji. Wysoką podatność przypisano również specjalistom od animacji multimedialnej i grafiki multimedialnej. Niżej znalazł się grafik DTP, a jeszcze niżej ilustrator.

To nie jest prognoza skali zwolnień. NASK mierzy, jak wiele zadań wykonywanych w danym zawodzie może zostać przejętych albo silnie zmienionych przez generatywną AI. Indeks pokazuje więc miejsca, w których technologia najmocniej wpływa dziś na codzienną pracę w konkretnych branżach.

Największa presja dotyczy tej części rynku, w której klient potrzebuje przede wszystkim szybkiego i „wystarczająco dobrego" obrazu: prostych materiałów internetowych, prezentacji, grafik marketingowych, części ilustracji i animacji. Tam alternatywą dla grafika coraz częściej nie jest inny, tańszy grafik, lecz Canva, ChatGPT albo generator obrazów obsługiwany bezpośrednio przez klienta. Inaczej wygląda to dopiero przy precyzyjnym 3D, VFX i wizualizacji produktów.

ODBIORCY MAJĄ DOŚĆ „AI SLOPU"

Mateusz zauważa jednak pewne światełko w tunelu i nie leży ono po stronie pracodawców, lecz konsumentów i odbiorców treści. Przekonuje, że ludzie coraz częściej rozpoznają obraz zrobiony szybko, tanio i bez namysłu – nawet jeśli na pierwszy rzut oka wygląda efektownie.

Jego zdaniem widać to choćby po reakcjach na kampanię Polskiej Organizacji Turystycznej z Robertem Lewandowskim, Jesse'em Eisenbergiem i innymi. Spot miał promować Polskę za granicą, ale po premierze wywołał falę krytyki: zarzucano mu sztuczność, brak emocji i wrażenie, jakby zamiast żywej opowieści powstał zlepek atrakcyjnych obrazków. Materiał był też wprost oznaczony jako wykorzystujący AI; organizatorzy przekazali, że dzięki sztucznej inteligencji część kadrów i tła powstała cyfrowo, więc Lewandowski nie musiał fizycznie odwiedzać wszystkich miejsc pokazanych w spocie.

Dla Mateusza najważniejsza była tu jednak reakcja odbiorców. – Pociesza mnie, że ludzie się na to nie zgadzają. Że nie mówią: super, było taniej. Tylko że widać, kiedy coś jest zrobione byle jak, nawet jeśli wygląda drogo – mówi.

Jeszcze ostrzej widać to w gamingu. Po pierwszych materiałach z remake'u „Heroes of Might and Magic III" część fanów nie pisała o zachwycie ikoniczną marką, lecz o rozczarowaniu stylem graficznym. W komentarzach wracało określenie „AI slop" – sztuczna, masowo produkowana papka: obraz efektowny, ale pozbawiony charakteru, konsekwencji i autorskiej ręki.

Tutaj Mateusz widzi nadzieję na przyszłość. Rynek może próbować przyzwyczajać odbiorców do obrazów „wystarczająco dobrych", ale sami odbiorcy nie muszą się na to zgadzać. I, jak się okazuje, często nie chcą. – Zwłaszcza tam, gdzie obraz ma większe znaczenie – mówi.

Żaby w Polsce się nie rozmnażają

To problem nas wszystkich

Jeśli żaby wymrą, wszyscy będziemy mieć problem. – Wypadają całe pokolenia – alarmuje ekspert.

Małgorzata Szlachetka

Jarosław Brodecki jest absolwentem biologii, w tym roku zaczyna studia doktoranckie na UŁ, jednocześnie w internecie prowadzi edukacyjny profil Lasem Myślący. Od 10 lat przygląda się m.in., jak wczesną wiosną rozmnażają się płazy w Łodzi.

Narażone na wymieranie

Nasz rozmówca mówi, że jego „sieć monitoringu" obejmuje m.in. osiem zbiorników wodnych. – Szczególnie na Widzewie obserwuję zbiorniki śródpolne, w których wczesną wiosną nie ma wody już drugi rok, a były to wcześniej miejsca, w którym rozmnażała się np. żaba moczarowa – jej samce są znane z tego, że w czasie godów przebarwiają się na niebiesko-błękitny kolor. Bez wody nie ma tam godów tej żaby – opowiada Brodecki. – Były też zbiorniki, gdzie wcześniej rozmnażały się traszki zwyczajne i grzebiuszki ziemne i rzekotki drzewne, ale że wody tam nie ma, to nic z tego.

To efekt suszy hydrologicznej, jej skutkiem jest obniżanie się poziomu wód gruntowych. – Bez wody płazy nie są w stanie się rozmnażać. Jeśli ten stan rzeczy będzie trwał, to ich populacja będzie spadać, a to powinno nas niepokoić, bo nie mówimy tu o skali miasta czy regionu. Pamiętajmy: kijanki i dorosłe osobniki zjadają np. komary – podkreśla Łodzianin. Zaznacza: – Płazy w skali świata są jedną z tych grup kręgowców, które są najbardziej narażone na wymieranie. W Polsce też mamy taką perspektywę – naukowcy obserwują np. spadek liczebności ropuchy szarej, w przeszłości była gatunkiem występującym pospolicie.

Zamiast tysięcy tylko sztuki

Wszystkie gatunki płazów w Polsce są objęte ochroną gatunkową. Towarzystwo Herpetologiczne NATRIX na początku czerwca informowało na Facebooku o „smutnym rekordzie" w czasie akcji przenoszenia płazów w Bydgoszczy. Po to, aby bezpiecznie trafiły do zbiornika, a nie np. zginęły pod kołami samochodów.

„W tym roku wynik jest przerażający. Podczas całego sezonu migracyjnego na ul. Łęgnowskiej przenieśliśmy... jedynie dwie ropuchy. Skoro w każdym roku liczebność spadała, można było się spodziewać, że pewnego dnia płazy w tamtym miejscu znikną" – relacjonowali społecznicy. Przypomnieli, jak sytuacja wyglądała w latach poprzednich. W 2014 r. udało się przenieść 4555 płazów, cztery lata później – 2 tys., a w 2022 – 500 sztuk.

Podobne obserwacje ma Brodecki, który jest też inicjatorem akcji Ogólnołódzki Żabing liczenia zwierząt w woj. łódzkim.

Taniec godowy traszek

Monitoring liczebności płazów najłatwiej przeprowadzić w ich okresie godowym. – Pierwsze kontrole są w poł. marca – by się przekonać, czy płazy wchodzą do zbiorników. Potem kwiecień – gdy dochodzi do rozrodu różnych gatunków. Ich głosy można wtedy łatwo rozpoznać – tłumaczy Brodecki. I zaznacza: – Monitoring traszki, czyli płaza ogoniastego, jest trudniejszy niż żab, bo one się nie odzywają. Najlepiej wtedy przyjść nad wodę z latarką w środku nocy.

Brodecki podkreśla, że susza ma wpływ m.in. na część owadów związanych z wodą, ale też ptaków wodno-błotnych. Na braku wody cierpi cały ekostystem. – Powinniśmy walczyć o każdy element ekosystemu, bo każdy gatunek, który z niego „wypada", osłabia go – mówi Brodecki. I dodaje: – W pradolinie Bzury pod Łodzią w ub.r. było tak sucho, że dużo mniej ptaków siekwowych przystąpiło do lęgów.

Złap wodę

Susza objawia się na różnych poziomach. To też wysychanie studni. W czasie upałów zdarzają się apele samorządów, aby nie używać wody do np. mycia aut i podlewania ogródków. – Wody gruntowe są nadmiernie wyprowadzane na powierzchnię, bo korzystamy z nich w gospodarstwach, przemyśle i rolnictwie. Tymczasem to wykorzystywanie zasobu, który powinniśmy zacząć traktować jako nieodnawialny – alarmuje prof. Iwona Wagner z Katedry UNESCO Ekohydrologii i Ekologii Stosowanej UŁ.

Susza ma wpływ na tak cenny przyrodniczo obszar, jak Las Łagiewnicki nazywany „płucami Łodzi". – Przyrodnicy prowadzą tu badania od lat 60. XX w. Hydrolodzy stwierdzili, że poziom wód gruntowych w niektórych miejscach lasu obniżył się o 3 m, następuje osuszanie siedlisk i zamieranie drzew – mówiła „Wyborczej" Grażyna Ojrzyńska, architektka krajobrazu, urbanistka i doktor nauk biologicznych.

Sytuacji nie poprawiła śnieżna zima. – Początek 2026 r. był jednym z najbardziej suchych w historii pomiarów – przypomina Brodecki. – A zmiany klimatu wiążą się z tym, że opady deszczu są najczęściej gwałtowne, więc woda, zamiast zasilać glebę, spływa od razu do kanalizacji.

Jak sprawić, by wody było więcej? Tworzenie warunków dla płazów można zacząć od własnego ogródka i trawnika. – Na przykład tworząc niezarybione oczka wodne, które mogą być zastępczym środowiskiem dla płazów – podpowiada Brodecki. – Drugi sposób to „łapanie" i magazynowanie wody deszczowej, a potem stosowanie jej do podlewania.

Brodecki podkreśla, że nie mówimy tutaj tylko o skali jednego ogródka, ale całych miejscowości: – Dobrym kierunkiem jest zakładanie tzw. ogrodów deszczowych, czyli zagłębień terenu z roślinnością wilgociolubną. Okresowo będzie tam powstawało zastoisko wody, która z czasem wsiąknie do gruntu. Można też myśleć o tworzeniu lokalnie przejść dla płazów, kierując je na przepusty pod drogą – w Łodzi takie miejsce powstało w Andrzejowie.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451834

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

ŚP

Prof. hab. n. med.

Andrzeja Kuliga

Wieloletniego kierownika Zakładu Patomorfologii Klinicznej ICZMP

Rodzinie

składamy najszczersze wyrazy współczucia

Pracownicy Zakładu Patomorfologii Klinicznej ICZMP

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452000

eprasa.pl 6246711d45

Kto nie chce pamiętać o Alinie Szapocznikow?

Życie miażdżone

– Starania o to, żeby rok Szapocznikow był ogólnopolski, spełzły na niczym. Chodziłam do różnych posłów, ale bez efektów – mówi Renata Uznańska-Bartoszek ze Stowarzyszenia Pabianicki Sztetl.

Izabella Adamczewska

Kłopot w tym, że choć w kręgach ludzi zainteresowanych sztuką uchodzi trafnie za jedną z najważniejszych rzeźbiarek XX wieku, nigdy nie przedostała się do wyobraźni masowej. Maria Poprzęcka wygłosiła kiedyś takie zdanie, że skoro za najważniejszą polską artystkę uchodzi Tamara Łempicka, to całe jej środowisko poniosło klęskę – mówi Marek Beylin, autor biografii „Ferwor. Życie Aliny Szapocznikow".

Jak Pabianice i Łódź upamiętniają w stulecie urodzin ocalałą z Zagłady wybitną rzeźbiarkę?

Urodziła się w 16 maja 1926 roku w Kaliszu. Pochodziła z rodziny żydowskich lekarzy – matka była pediatrą, ojciec dentystą. Magda Knedler, autorka powieści biograficznej „Usta rzeźbiarki", podejrzewa, że to podglądanie, jak powstają odlewy sztucznych szczęk, obudziło w dziewczynce rzeźbiarkę, bo przecież „Wulkanit, ebonit i akrylowe żywice były znacznie ciekawsze od królewny Śnieżki".

Ojciec Aliny zmarł na gruźlicę w 1938 roku. Kiedy miała 13 lat, wybuchła wojna. Dwa lata okupacji spędziła z matką w pabianickim getcie, w 1942 roku przewieziono je do Litzmannstadt Ghetto, a stamtąd do obozów: Auschwitz, Bergen-Belsen, Buchenwald (Duderstadt) i Terezin. W pewnym momencie matka i córka zostały rozdzielone. Myśląc, że Rywka nie żyje, po wyzwoleniu Alina pojechała do Pragi i zaczęła studiować rzeźbę. Odnalazły się z pomocą Czerwonego Krzyża – matka zamieszkała w Łodzi.

Studia rzeźbiarskie Szapocznikow kontynuowała w Paryżu, w École Nationale Supérieure des Beaux-Arts. Tam poznała Ryszarda Stanisławskiego, późniejszego dyrektora Muzeum Sztuki w Łodzi. Pobrali się. Adoptowali syna, Piotra (w wyniku poobozowej gruźlicy jajników Szapocznikow nie mogła mieć dzieci).

O tym, że nie jest biologicznym dzieckiem Szapocznikow i Stanisławskiego, Piotr dowie się dopiero po śmierci matki.

Drugim mężem Szapocznikow był Roman Cieślewicz, grafik i plakacista. Mieszkali we Francji. Znali się m.in. z Rolandem Toporem i Marcelem Duchampem (to dzięki niemu Szapocznikow dostanie nagrodę fundacji Copleya za inspirowanego Bondem „Goldfingera").

Starania o międzynarodowe uznanie przerwała choroba. 2 marca 1973 roku Szapocznikow umarła na nowotwór, w wieku zaledwie 47 lat.

BEZPRUDERYJNOŚĆ ALINY SZAPOCZNIKOW W SZTUCE

Biogramy tego rodzaju niewiele mówią o życiu Aliny. Na szczęście Szapocznikow ma znakomitych biografów. W stulecie urodzin Karakter wznowił „Ferwor" Marka Beylina, wraz z listami Szapocznikow do Ryszarda Stanisławskiego „Krają mi się piękne sprawy".

Beylin opowiada o kobiecie, która ocalała po to, żeby żyć na całego. Charakteryzował ją nie tylko ferwor tworzenia, ale ferwor życia, po prostu. Mówiono na nią „torpeda". Bywała poliamoryczką, zanim stało się to modne. Kiedy zakochała się w Wojciechu Fangorze, namówiła jego żonę na ménage à trois. Nic z tego nie wyszło, bo malarz w trójkącie żyć nie zamierzał. Na zamkniętej już wystawie w Muzeum Narodowym w Krakowie, „Szapocznikow. Osobista", można było oglądać kolorowy „Kubraczek dla Magdaleny Fangor" zrobiony przez artystkę.

Bezpruderyjność cechowała Szapocznikow również w sztuce. Maria Poprzęcka użyła kiedyś w odniesieniu do jej twórczości określenia „życiorzeźbienie". Wykonywała odlewy z ciała, multiplikowała usta i popiersia. Kiedy zachorowała na raka, rzeźbiła „tumory". W sztuce ciała była absolutną prekursorką – wyprzedziła Louise Bourgeois i Niki de Saint Phalle. A jednak Griselda Pollock, wpływowa popularyzatorka sztuki kobiet, dowiedziała się o Szapocznikow dopiero od Andy Rottenberg.

Beylin rozpoczyna swoją opowieść od sceny z 1968 roku. Wraz z dorastającym synem artystka pracowała nad odlewami brzuchów (miały one stworzyć cykl zatytułowany „Ventres – Expansion", pol. „Brzuchy – Ekspansja"), wylewając z ciężkich wiader polituren, czyli syntetyczną żywicę. Jak pisze autor „Ferworu", „podczas pracy we dwójkę eksperymentowali z barwnikami: przy jednych masa rosła wraz z freonem jak ciasto, inne neutralizowały freon i nic nie rosło, niczym zakalec. Mozolnej fizycznej pracy, podnieceniu przy eksperymentach towarzyszyła radość".

Syn był modelem. „Alina wiedziała, że umiera, ale wspomnienia Piotra i zdjęcia robione podczas pracy ukazują czas szampańskiej zabawy. Śmieją się i wygłupiają. Gdy matka oblepia nagie ciało syna gipsem, bawią się także obyczajowym przekroczeniem. Zamiast grozy rychłej śmierci panuje święto życia".

Drugie wydanie książki Beylina zostało poprawione i uzupełnione. Przede wszystkim rozbudowano rozdział poświęcony „Przyjaźni". Pomnik przyjaźni polsko-radzieckiej w 1992 roku opuścił PKiN; miał trafić na złom. Dziennikarki „Wyborczej" odnalazły go na prywatnej posesji – okaleczony, bo w całości nie zmieścił się w drzwiach. Nowy właściciel pomnika pytał zaciekawiony, kim właściwie jest „ten Szapocznikow". W pierwszym wydaniu „Ferworu" rozdział o rzeźbie kończy zdanie: „Dziś Przyjaźni już nie ma". Ale „Przyjaźń" została odnaleziona – stoi teraz w warszawskim Muzeum Sztuki Nowoczesnej.

– Bez rąk i bez sztandaru wygląda zupełnie inaczej, jak para gejów, która w czułym uścisku patrzy przez okno na Pałac Kultury – opowiada Beylin. – To fantastyczne zakończenie tej historii, sporo mówiące o Szapocznikow. Realistyczna praca kryła sobie już wtedy taki potencjał intymności, artystka przekroczyła monumentalizm na rzecz emocji.

• **Praca Aliny Szapocznikow** FOT. MARCIN STĘPIEŃ / AGENCJA WYBORCZA.PL

KOBIECE DOŚWIADCZENIE ZAGŁADY

Materiały do książki o Alinie Szapocznikow zbiera teraz Weronika Kostyrko, znakomita biografka kobiet wyklętych. Za książkę o Róży Luksemburg dostała w 2025 roku Nagrodę im. Juliana Tuwima, a na podstawie jej opowieści o Poli Nireńskiej powstaje duodram, który będzie miał premierę pod koniec września, w trakcie Festiwalu Wielu Kultur w Łodzi.

– Kiedy ta książka będzie już gotowa, a stanie się to nieprędko, bo za jakieś dwa, trzy lata, będzie z „Ferworem" Marka Beylina przykładem tego, że biografia jest gatunkiem autorskim – mówi Kostyrko. – Każdy biograf idzie tropem tego, co jest dla niego ważne, co go porusza. W mojej książce nie będzie chyba dociekań z perspektywy historyka sztuki, który na przykład analizuje inspiracje artystyczne. Jak w dwóch poprzednich biografiach skupię się na emancypacji żydowskiej kobiety. Interesują mnie przede wszystkim życia, jak to się potocznie mówi, miażdżone; kształtowane w dramatyczny sposób przez historię. Tak właśnie patrzę na życie Aliny.

Kostyrko poszła niedawno do Zachęty, w której gromadzone są archiwa poszczególnych artystów – artykuły z prasy, teksty kuratorskie. Przeglądając gromadzone od lat 50. zapiski o Alinie, uświadomiła sobie, że do 1998 roku Szapocznikow nie była Żydówką.

– Dopiero Anda Rottenberg w katalogu wystawy w Zachęcie napisała, że w czasie wojny Szapocznikow była w gettach i obozach – opowiada.

– Przedtem na ten temat ani słowa – w leksykonach, we wspomnieniach pośmiertnych, w artykułach prasowych. Cisza. Pisało się, że Szapocznikow jest byłą więźniarką obozów hitle-

REKLAMA Łódź/34450127

1LO

eprasa.pl 6246711d45

rowskich, a to znaczyło w PRL coś innego, tam byli przecież Polacy. Nie chodzi mi o udowodnienie, że Szapocznikow miała żydowską tożsamość. Wydaje mi się, że nie da się tego rozstrzygnąć i chyba nie ma takiej potrzeby. Chodzi mi tylko o opisanie jej doświadczenia, które było doświadczeniem żydowskim. A żydowskie doświadczenie II wojny światowej było inne, niż doświadczenie polskie. Bardzo bym chciała znać rozmiar straty, jaką przyniosła jej Zagłada. Interesuje mnie kobiece doświadczenie Zagłady.

Alina Szapocznikow nie chciała o wojnie opowiadać – ani przyjaciołom, ani krytykom. W liście do Ryszarda Stanisławskiego pisała, jak bardzo nienawidzi i „wstydzi się za ludzi, którzy obnoszą się ze swoimi cierpieniami". Czy to milczenie mogło być spowodowane odmową bycia sublokatorką?

– Powstrzymuję się przed psychologizowaniem, ale zadaję sobie podobne pytania – mówi Kostyrko. – Zastanawiam się, co mogło być motywacją, ale też przyjmuję, że możemy się tego nie dowiedzieć. Ostatecznie wymowne jest właśnie zestawienie tego, co wiemy o jej woli życia i radości ze skrajnym doświadczeniem wojny. Wyrywała do przodu. Myślę, że zamiast wrócić do Polski pojechała po wyzwoleniu do Pragi, bo tam mogła zacząć od zera, bez przeszłości.

Jako Alena Šapočnikova złożyła wtedy wniosek o czechosłowackie obywatelstwo. Nauczyła się mówić bez akcentu. Została komunistką.

ŻYDÓWKA? KOMUNISTKA?

Od 27 sierpnia w parku przy łódzkim Centrum Dialogu Alina Szapocznikow ma lipę. Drzewko otrzymało numer 678. Certyfikat odebrała w Dniu Ocalałych Olga Stanisławska, córka pierwszego męża artystki. Łódzki Szlak Kobiet zaprosił na spacer po Łodzi śladami Szapocznikow i Chavy Rosenfarb, a Marek Beylin i Weronika Kostyrko opowiadali o rzeźbiarce.

Centrum Dialogu im. Marka Edelmana włączyło się w ten sposób w obchody roku Szapocznikow. Niestety, nie ogólnopolskie.

Starało się o to Stowarzyszenie Pabianicki Sztetl. Jego członkini, Renata Uznańska-Bartoszek, opowiada:

– Przywracamy pamięć o ludności żydowskiej naszego miasta. O Szapocznikow, wybitnej rzeźbiarce, nikt tu nie mówi. Pabianiczanie nie mają świadomości, że młodość spędziła właśnie tutaj. Postanowiliśmy to zmienić. Ale starania o to, żeby rok Szapocznikow był ogólnopolski, spełzły na niczym. Chodziłam do różnych posłów, ale bez efektów.

I dodaje: – Klub może zgłosić jedną osobę, mieli innych kandydatów. Nawet do lewicy pisałam, bo przecież kobieta – ale efektu żadnego. Całe szczęście, że udało się w Pabianicach, ale i tu usłyszałam od niektórych radnych: Komunistka? Żydówka?

Dzięki fundacji w pabianickim Afloparku stanęła dedykowana artystce rzeźba Rafała Frankiewicza. Uznańska-Bartoszek z przykrością podkreśla, że w materiałach promocyjnych nie powiedziano o niej ani słowa – ważny był tylko Igor Mitoraj.

W Łodzi przypominaniem o Szapocznikow zajęło się głównie Muzeum Tradycji Niepodległościowych. Na ul. Piotrkowskiej stanęła wystawa plenerowa, w oddziale Stacja Radegast zorganizowano performatywne czytanie listów, pokazy filmów. Najciekawszy był spektakl taneczny „Przemiany", szkoda, że zaprezentowany jednorazowo.

POLIESTER NIEŁADNIE SIĘ STARZEJE

W Muzeum Sztuki w Łodzi, na wystawie „Sposoby widzenia", można zobaczyć trzy prace artystki: „Trudny wiek" (to od tytułu tej pracy Anda Rottenberg nazwała swój esej o Szapocznikow, Andrzeju Wajdzie i Andrzeju Wróblewskim), „Portret wielokrotny" i „Bukiet".

Reszta prac jest w magazynie. Na moment wyjęto z zesłania „Podróż". To poliester, a poliester się nieładnie starzeje. Grawitacja robi swoje – zmienił się punkt ciężkości, „Podróży" grozi uszkodzenie nóg. Można ją albo podwieszać na żyłkach, albo o coś opierać – a kuratorom taka ingerencja w sposób prezentacji obiektu się nie uśmiecha.

Szkoda, że „Podróż", wraz z innymi rzeźbami z magazynu Muzeum Sztuki w Łodzi, nie może wyjść na łódzkie ulice – jak w filmie Heleny Włodarczyk „Ślad" (1976).

Marek Beylin pisał o nim tak:

„Rzeźby Szapocznikow wyległy na ulice Łodzi. Widzimy w miejskim centrum pokaźną kolekcję z sąsiedniego Muzeum Sztuki. Prace ożywają. Paradują po ulicy, podwórkach, stoją w oknach mieszkania. Iluminowana, przechadzając się, świeci piersiami, wchodzi na wystawę sklepu z ubraniami; zaaferowany podąża gdzieś Trudny wiek. Na bruku pozostały nieruchome Nowotwory, lecz inne rzeźby przemieszczają się i spotykają w przejściu kamienicy, na podwórku. Ale główną bohaterką jest Podróż, wysoka postać, sądząc z twarzy – autoportret artystki. Wygięta niemal do pozycji siedzącej, zdaje się unosić w powietrzu; wykracza „przeciw prawu ciążenia, by choć na chwilę osiągnąć stan nieważkości". Tym właściwsze to skojarzenie, że Podróż, powstała w 1967 roku, to jedna z dwóch prac odnoszących się do śmierci kosmonauty Władimira Komarowa; druga to Stan nieważkości. Ale to przede wszystkim sama Szapocznikow jest jak kosmonautka w podróży: odrywa się od ziemi, „doświadcza swobody nieważkości i wraca".

ŚLIZGAWKA W KRATERZE WEZUWIUSZA

Alina Szapocznikow szczególnie zasługuje na nietypowe upamiętnienie. Była kobietą szalenie dowcipną. W 1972 roku wzięła udział w konkursie na projekt parku na szczycie Wezuwiusza. Wymyśliła, żeby zainstalować tam ślizgawkę. Marek Beylin zacytował jej zgłoszenie w „Ferworze":

„Zaprojektowanie i wybudowanie sztucznej ślizgawki, na kształt oka, w głębi krateru wulkanicznego, wydaje mi się pomysłem kapitalnym z dwóch przyczyn: jest to gest człowieka, który rzucając wyzwanie przyrodzie, ujarzmia ją i urzeka, gdyż taki ma kaprys. Podkreśleniem wagi tego gestu jest jego błahość i ludyczny charakter. Paradoksalna i absurdalna wymowa powinna być jeszcze spotęgowana odświętną atmosferą, którą stworzy muzyka odpowiednia dla takich miejsc (odtwarzanie nagranych na magnetofon arii walców rosyjskich, takich jak Na sopkach Mandżurii), oświetlenie (lampiony) i pokolorowanie tras narciarskich (sztuczny śnieg), które będą prowadziły od końcowej stacji kolejki linowej do ślizgawki.

Człowiek przyjdzie bawić się tam, gdzie niegdyś ziemia rozlała ogień piekielny tryskający z jej wnętrzności: to wyzwanie i bluźnierstwo. Jest to wyzwanie w pewnym sensie tylko: lodowa gładź na dnie krateru nasuwa natychmiastowe skojarzenie symboliczne (jak przewrócony obelisk Barnetta Newmana), lecz przeciwstawiając się wszelkiej transcendentalności poprzez swój aspekt ludyczny, to najwyższe wyzwanie jest zarazem manifestacją zadumy w obliczu natury. Jeśli pewnego dnia podczas konkursu łyżwiarstwa figurowego jakaś Peggy Fleming danej chwili wykona swój program w zmrożonym kraterze i jeśli my, widzowie, oszołomieni jej wspaniałymi i płochymi piruetami, zostaniemy zaskoczeni nagłą erupcją lawy i zastygniemy na wieki jak Pompejanie, wtedy triumf chwili i przemijalności będzie kompletny. Chwila ulotna, chwila błaha – jest to jedyny symbol naszego ziemskiego żywota". ●

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451558

20 września 2026 roku o godzinie 18.00
w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łodzi, ulica K. K. Baczyńskiego 156
będzie odprawiona msza święta w intencji

ŚP
prof. dr hab. med.
Anity Lutowieckiej-Wranicz
w 35 rocznicę śmierci
oraz

ŚP
dr. med.
Tadeusza Wranicza
w 18 rocznicę śmierci

o czym zawiadamia

Syn z rodziną

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451761

Z wielkim smutkiem żegnamy naszego Przyjaciela

ŚP

Profesora
Andrzeja Kuliga

Rodzinie i Najbliższym

składamy wyrazy głębokiego współczucia

Leokadia i Hieronim Bartelowie
z córką Mają z Paryża

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451776

Z wielkim żalem żegnamy naszą Koleżankę

ŚP

Krystynę Piaseczną

absolwentkę UŁ
przes 40 lat cenioną redaktorkę działu kultury TVP Łódź,
a w naszym studenckim Teatrze satyry aktorkę.
Potem przez ponad 10 lat kierowniczkę i reżyserkę Studenckiego Teatru UŁ „Pstrąg".
Uhonorowaną wieloma odznaczeniami w tym Srebrną Gloria Artis.

Córce Patrycji i wszystkim Bliskim

składamy wyrazy współczucia.

Krysiu bardzo brak Twoich audycji o Teatrze.

Pogrzeb odbędzie się 14 września 2026 roku o godzinie 11.15 na cmentarzu na Mani.

Koledzy i Przyjaciele ze studenckiego Teatru Satyry „Pstrąg"

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451789

Panu

Maciejowi Kuligowi

wyrazy głębokiego współczucia i słowa otuchy
z powodu śmierci

Taty

składają

Dyrekcja i Pracownicy
Miejskiego Centrum Medycznego „Górna" w Łodzi

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34451827

ODESZLI.pl
Dziel się wspomnieniami o bliskich
Wejdź na serwis **odeszli.pl**

OGŁOSZENIE PŁATNE Łódź/34452003

OGŁOSZENIE
Zarząd Powiatu Łęczyckiego
zawiadamia

o wywieszeniu na tablicy ogłoszeń w siedzibie Starostwa Powiatowego w Łęczycy oraz umieszczeniu na stronie internetowej BIP Starostwa Powiatowego w Łęczycy www.leczyca.biuletyn.net na okres 21 dni

wykazu nieruchomości przeznaczonych do oddania w najem.

Wykaz stanowi załącznik do Uchwały Nr 291/2026 Zarządu Powiatu Łęczyckiego z dnia 09.09.2026 roku.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452045

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia publiczne

Ogłoszenia
sądowe i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

KONTAKT:
kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

eprasa.pl 6246711d45

Wielki Test Wiedzy o Odpadach

Polacy pokochali system kaucyjny

• Obecnie w Polsce działa 64 tysiące butelkomatów. Z czego aż 32 tysiące w małych sklepach, które nie muszą przyjmować opakowań kaucyjnych

FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Może nie jest to miłość łatwa, ale trudno odmówić Polakom zaangażowania. Lawinowo rośnie liczba oddanych butelek i punktów, w których można je zwracać. A ma być jeszcze wygodniej.

Jakub Chełmiński

Za dwa tygodnie (1 października) system kaucyjny w Polsce będzie obchodził pierwsze urodziny. Wprowadzony rok temu na początku wzbudzał niepokój, a czasem nawet niechęć. Nie było łatwo, bo a to brakowało punktów zwrotu, a to butelkomaty często się psuły lub przepełniały. Ale dziś wiemy, że Polakom oddawanie butelek i puszek weszło w nawyk.

ODDAJEMY CORAZ WIĘCEJ BUTELEK

Przypomnijmy. Kaucja 50 groszy obowiązuje na butelki plastikowe i puszki aluminiowe do 3 litrów pojemności. Złotówkę kaucji wpłacamy za butelki szklane do 1,5 litra.

Aby odzyskać pieniądze, butelki i puszki musimy odnieść do punktu zbiórki. Ministerstwo Klimatu podało w połowie sierpnia, że Polacy zwrócili już 3,2 mld opakowań objętych kaucją. To wszystko butelki i puszki, które wcześniej trafiały w najlepszym razie do pojemników na segregowane frakcje (40 proc. butelek plastikowych i ok. 80 proc. puszek.), ale niestety często też rzucane były gdziekolwiek, bo dla użytkownika nie miały żadnej wartości.

Wystarczył niecały rok, żeby to się zmieniło, co widać w polskich lasach, parkach czy na miejskich trawnikach. Znacznie rzadziej walają się po nich butelki czy puszki. Pomijając tzw. małpki po mocnym alkoholu, ale o nich za chwilę.

Dla wielu z nas oddawanie pojemników po napojach to już zwykły nawyk – idąc po zakupy zabieramy po prostu worek z pustymi butelkami. A dla niektórych to wręcz pasja i sposób na zarabianie. Pisaliśmy w Wyborczej o ludziach, którzy zbierając opakowania wyrzucone przez innych, potrafią dorobić sobie nawet kilkaset złotych tygodniowo.

Oczywiście pod butelkomatami wciąż zdarzają się kolejki, bywa, że wciąż musimy czekać, aż obsługa opróżni maszynę. Ale i to się zmienia, bo przybywa punktów zwrotu. Obecnie działają ich 64 tysiące. Z czego aż 32 tysiące w małych sklepach, które nie muszą przyjmować opakowań kaucyjnych. Obowiązek mają tylko te o powierzchni powyżej 200 mkw., ale mniejsze też chcą do nich dołączać.

To było do przewidzenia. Przed wejściem systemu kaucyjnego w Polsce opisywałem, jak działa on na Łotwie. Tamtejsi eksperci mówili, że początkowo systemu bały się głównie małe sklepy, ale i one zaczęły do niego dołączać. Bo klienci szli na zakupy tam, gdzie mogli oddać butelki. To samo dzieje się właśnie w Polsce. Jeszcze w kwietniu opakowania przyjmowało 24 tysiące małych sklepów, w maju już 32 tysiące i coraz częściej tu też działają butelkomaty, a nie tylko ręczne przyjmowanie butelek.

BUTELKOMATY POZA SKLEPAMI

Co więcej, automaty do zbiórki opakowań pojawiają się też w nieoczekiwanych miejscach. Organizatorzy festiwalu Męskie Granie pochwalili się właśnie, że podczas tegorocznej trasy goście koncertów zwrócili aż 41 tysięcy opakowań. Pamiętacie jeszcze kilka lat temu jak na różnych festiwalach przestrzeń pod sceną dosłownie usiana była walającymi się wszędzie plastikowymi kubkami po piwie?

To już przeszłość, przynajmniej są inne możliwość. Na Męskim Graniu napoje kupuje się w opakowaniach kaucyjnych, organizatorzy na całej trasie festiwalu ustawiali własne recyklomaty, w których elegancko lądowały wszystkie puszki. Zwrot kaucji odbywał się bezgotówkowo na kartę albo telefon użytkownika.

Pojawianie się butelkomatów w przestrzeni publicznej, nie tylko w sklepach, to trend, który przewidują eksperci. Pierwszy „osiedlowy" butelkomat stanął w Warszawie na Młocinach. Obecnie w samej Warszawie, w przestrzeni miejskiej i na osiedlach, działa 61 automatów kaucyjnych. W planach jest montaż ponad 400 kolejnych urządzeń. Ministerstwo podaje, że jeden z operatorów systemu planuje w ciągu najbliższych 3–4 lat ustawić cztery tysiące automatów działających poza sklepami w całym kraju.

Realny więc wydaje się scenariusz, że butelkomaty będą w polskich miastach wpisane w krajobraz tak jak dziś paczkomaty. I tak samo łatwo dostępne. Tym bardziej, że butelki zdecydowanie wolimy oddawać maszynie niż człowiekowi. 17,5 tys. działających obecnie w Polsce automatów odpowiada za 88 proc. zwrotów opakowań.

ZMIANY W SYSTEMIE KAUCYJNYM

Ministerstwo Klimatu i Środowiska pracuje też nad usprawnieniem systemu. Najnowsza zmiana to wydłużenie ważności bonu kaucyjnego, który odbieramy w butelkomacie. Jego ważność ma być dłuższa niż obecne 30 dni. Niektóre sieci marketów już teraz wydłużają bony do 90 dni, żeby wyprzedzić nadchodzące regulacje.

W przyszłości system może też objąć butelki po mocnym alkoholu, w tym tzw. małpki. Wszędzie walające się małe butelki to zmora polskich ulic, ale producentom alkoholu udało się wylobbować, że system nie objął ich od początku. Z Ministerstwa Klimatu słychać jednak sygnały, że to się ma zmienić. Odpowiedni projekt ustawy ma się pojawić na jesieni, po jej uchwaleniu przez Sejm producenci będą mieli okres przejściowy na przygotowanie.

Wielki Test Wiedzy o Odpadach

• „Gazeta Wyborcza" zaprasza do udziału w kolejnej edycji Wielkiego Testu Wiedzy o Odpadach, organizowanego z okazji Światowego Dnia Ziemi. Odbędzie się 17 września, jednocześnie w Warszawie i Łodzi. Segregacja odpadów jest dziś jednym z najprostszych działań, które każdy z nas może podejmować na rzecz środowiska. Choć podstawowe zasady wydają się dobrze znane, wciąż mamy wiele wątpliwości. Gdzie powinny trafić fusy po kawie? Czy stłuczony talerz należy wrzucić do pojemnika na szkło? Co zrobić ze zużytymi bateriami lub opakowaniami po lekach? Konkurs ma formę testu wiedzy składającego się z 60 pytań zamkniętych dotyczących segregacji odpadów, recyklingu oraz zasad prawidłowego postępowania z odpadami. Na rozwiązanie całości uczestnicy będą mieli 45 minut, a odpowiedzi będą zaznaczać na tabletach.

Do wygrania jest łącznie 12 tys. złotych. W każdym mieście organizator wyłoni trzech laureatów.

• I miejsce – 3 000 zł;
• II miejsce – 2 000 zł;
• III miejsce – 1 000 zł.

Udział w konkursie jest bezpłatny. Zgłoszenia przyjmowane są do 11 września 2026 roku za pośrednictwem formularzy dostępnych pod adresem wyborcza.pl/testoodpadach.

OGŁOSZENIE Łódź/34445644

17 WRZEŚNIA, ŁÓDŹ

Wielki Test Wiedzy o Odpadach

Więcej: **Wyborcza.pl/testoodpadachLO**

ORGANIZATOR
wyborcza.pl

REKLAMA
SPONSOR GŁÓWNY I PARTNER MERYTORYCZNY
RLG by Reconomy
ELEKTRO 3000

Zrealizowano w ramach publicznych kampanii edukacyjnych prowadzonych przez RLG w Polsce

1 LO

eprasa.pl 6246711d45

wyborcza
POZNAŃ
TYGODNIK

Piątek, 11 września 2026 | Redaktor prowadzący **Marta Kaźmierska**
poznan.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: poznan@wyborcza.pl

Wybrali Morawieckiego, ale...

Nie chcą odejść z PiS

– Nie można grać jednocześnie dla Lecha i Legii, tak jak nie można należeć do PiS i przystępować do Rozwoju Plus Mateusza Morawieckiego. Oczekuję od kolegów i koleżanek, że zachowają się honorowo – mówi poseł Bartłomiej Wróblewski, szef PiS w Poznaniu.

Tomasz Cylka
Mikołaj Woźniak

• **Radna Klaudia Strzelecka i jej kolega Mateusz Rozmiarek postawili na Rozwój Plus Morawieckiego**
FOT. ŁUKASZ CYNALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

W lipcu były premier Matusz Morawiecki razem z grupą kilkudziesięciu posłów i posłanek utworzył nową inicjatywę Rozwój Plus. Formalnie nie jest to na razie partia polityczna, tylko stowarzyszenie, ale posłowie i senatorowie rozłamowcy zostali z PiS wyrzuceni i założyli swój klub parlamentarny. Aktualnie należy do niego 41 osób.

W tym gronie jest dwóch posłów z Wielkopolski: Szymon Szynkowski vel Sęk z Poznania – były minister ds. europejskich i dwutygodniowy minister spraw zagranicznych oraz Ryszard Bartosik z okręgu konińskiego – były wiceminister rolnictwa.

Najaktywniejsi radni sejmiku stawiają na Morawieckiego

Razem z nimi poszła do Rozwoju Plus silna, czteroosobowa reprezentacja w sejmiku, a także co najmniej dwoje polityków z rady miasta Poznania.

– Jestem cały czas członkiem PiS, podobnie jak moi koledzy i koleżanki. Choć zdaję sobie sprawę, że pewnie zostaniemy z niego wyrzuceni, choćby wtedy, gdy Rozwój Plus stanie się partią.

Statut nie pozwala bowiem należeć jednocześnie do dwóch partii – mówi Łukasz Grabowski, jeden z najaktywniejszych radnych PiS w sejmiku wojewódzkim. To m.in. on nagłośnił sprawę kontrowersyjnych ikon w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Za rządów PiS był przez kilka lat szefem wielkopolskiego KRUS.

– Dlaczego zatem sam nie odejdzie pan z PiS? – pytam.

– Wielu z nas poświęciło tej partii większą część swojego życia, niektórzy ją współtworzyli. Sam działałem w niej ponad 20 lat i uważam, że można zmieniać PiS, by skutecznie walczyć z rządem Tuska. Nie chcemy odchodzić. Jeśli władze partii uważają inaczej, to ruch jest po ich stronie – odpowiada Grabowski. Radny wskazuje, że razem z nim z Rozwojem Plus związali się także:

Adam Bogrycewicz – najbardziej radykalny radny PiS z okręgu pilskiego. To on rozpętał burzę o ukraińskie flagi w urzędzie marszałkowskim i najczęściej atakuje personalnie marszałka Marka Woźniaka i innych polityków sprawujących władzę w województwie; został liderem Rozwoju Plus na północy Wielkopolski;

Na razie nie wiadomo, kiedy władze PiS zajmą się rozłamowcami innymi, niż parlamentarzyści

Filip Żelazny – były radny powiatu poznańskiego, a dziś krytyczny recenzent koalicji KO-PSL-Lewica – zwłaszcza w sprawach ochrony zdrowia i transportu;

Katarzyna Rzepecka-Andrzejak – radna debiutantka z Konina, która niemal na każdej sesji atakuje władze województwa za sytuację w konińskim szpitalu; na sesji mówiła nawet, że ludzie tam umierają, bo szpital jest źle zarządzany.

Nikt z nich nie opuścił PiS. Ciekawostką jest fakt, że radni Grabowski i Żelazny byli na początku istnienia partii Kaczyńskiego asystentami ówczesnego radnego wojewódzkiego, a dziś miejskiego – Zbigniewa Czerwińskiego, który nie zmienia barw politycznych i zostaje w PiS.

Czworo radnych to już taki stan osobowy, że można myśleć o nowym klubie w sejmiku, ale na razie żadne decyzje nie zostały podjęte. Pytam na koniec radnego Grabowskiego, dlaczego postawił na Rozwój Plus?

– Przez sześć lat premierowania PiS chwalił Mateusza Morawieckiego i jego rząd. Teraz nazywają go doradcą Tuska. Tak się nie da pracować dla Polski – podsumowuje Grabowski.

Siostra posła Szynkowskiego vel Sęka zostaje w PiS?

Podobnie jak Grabowski wypowiada się poznańska radna Klaudia Strzelecka. Ona też partii nie opuściła, choć związała się z nową inicjatywą Mateusza Morawieckiego. – Nic mi nie wiadomo, żeby PiS podjął jakieś działania dotyczące mojego członkostwa w partii – mówi Strzelecka.

– Zamierza pani wystąpić z PiS? – dopytuję.

– Posłowie, którzy przeszli [do Rozwoju Plus – red.], utworzyli nowy klub parlamentarny, zostali wyrzuceni z PiS. Bardzo żałuję, że tak się stało, bo wiele z tych osób było podporą rządu Zjednoczonej Prawicy. Uważam, że PiS podjął szkodliwą dla siebie decyzję.

Na polskiej scenie politycznej jest miejsce dla formacji centroprawicowej. Dyskutujemy teraz z pozostałymi radnymi nad nową nazwą klubu i zmianą formuły działania – tłumaczy radna.

Z Rozwojem Plus związał się także radny Mateusz Rozmiarek – on też nie odszedł z PiS. Z kolei radna Sara Szynkowska vel Sek, siostra posła Szymona, w krótkiej rozmowie z „Wyborczą" zaprzeczyła, by miała pójść razem z Morawieckim. Na pytania odpowiadać nie chciała.

W PiS pozostają radni Zbigniew Czerwiński, szef klubu oraz Ewa Jemielity i Przemysław Alexandrowicz.

– Nie mam żadnych deklaracji ze strony radnych, że chcieliby występować z klubu PiS. A że startowaliśmy pod szyldem Zjednoczonej Prawicy, w związku z tym na razie nic się nie zmieniło. Ja nikogo nie wyrzucam. Jak mówił prof. Przemysław Czarnek: jedność PiS, pokój na prawicy – mówi „Wyborczej" Czerwiński.

Poseł Bartłomiej Wróblewski, szef PiS w Poznaniu, mówi zdecydowanie: – Nie spotkałem w Poznaniu ani w powiecie poznańskim choćby jednego wyborcy PiS, który by popierał ten rozłam – odpowiada pytany o nastroje w PiS. Polityk przekonuje, że na dziś z partii odeszło kilku asystentów oraz byłych asystentów Szynkowskiego vel Sęka oraz jego najbliższych współpracowników, m.in. z rady miasta Poznania i sejmiku. – Mam nadzieję, że ten rozłam będzie miał niemałe konsekwencje personalne dla PiS – dodaje Wróblewski.

Szef PiS w Poznaniu: nie można grać dla Lecha i Legii

Lider PiS w Poznaniu tak recenzuje rozłamowców od Morawieckiego: – Odeszła grupa osób, która otrzymała od polityki bardzo dużo. Oni nigdy nie pracowali w innych miejscach – mówi Wróblewski. I dodaje:

– Pełnili najwyższe stanowiska państwowe, popełnili wiele błędów i zamiast się do nich przyznać, postanowili założyć swoją partię. Zabrali zabawki, bo są obrażeni.

To nie jest w porządku wobec wyborców prawicy – uważa polityk.

– Przekonywałem Szymona Szynkowskiego vel Sęka i jego współpracowników, że tego rodzaju działanie jest bardzo szkodliwe – mówi Wróblewski. Tłumaczy: – Nie widzę w Rozwoju Plus żadnej nowej wartości. Część postulatów to jest kopiowanie działań PiS, a część to z kolei papugowanie tego, co mówi Donald Tusk. Jaka w tym nowa jakość? – pyta.

– W pana ocenie rozłamowcy powinni odejść z PiS? Czy można być w stowarzyszeniu i jednocześnie działać w dotychczasowej partii? – pytam.

– To się gryzie. Albo jesteśmy w jednej partii, albo w innej – niezależnie, czy to partia, czy tylko stowarzyszenie. Jak ktoś chce być w Rozwoju Plus, to rezygnuje z PiS. Czemu miałoby służyć takie rozdwojenie? Nie można grać jednocześnie dla Lecha i Legii, tak jak nie można należeć do PiS i przystępować do Rozwoju Plus Mateusza Morawieckiego. Oczekuję od kolegów i koleżanek, że zachowają się honorowo – odpowiada poseł.

– Czy przez ten rozłam PiS obroni stan dwóch posłów w Sejmie? Wierzy pan w mandat dla Szynkowskiego vel Sęka jako lidera listy Rozwój Plus?

– PiS będzie miało dwóch, a może i trzech posłów. Nie ma najmniejszych szans na mandat w Poznaniu dla Rozwoju Plus – podsumowuje Wróblewski. ●

REKLAMA Poznań/34451802

eprasa.pl 6246711d45

Pacjentka żąda od lekarzy zwrotu poniesionych kosztów

Dentyści zamienili jej życie w

Dziś ma białe, równiutkie zęby. – Kiedyś to był mój kompleks. Ale osoby, do których się zwróciłam, całkowicie zawiodły – mówi Agata Wiśniewska. Dwóm dentystom wytoczyła procesy, w sprawie jednego z nich prowadzone jest też postępowanie prokuratorskie.

Maria Bielicka

• **Agata Wiśniewska długo walczyła o swoje zęby** FOT. RAFAL POZORSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Agata Wiśniewska ma 40 lat, rodzinę i dobrą pracę. Od 2010 r. choruje na cukrzycę typu 1 i musi stale brać insulinę.

Dwa lata temu, po leczeniu ortodontycznym, postanowiła poprawić sobie uśmiech. Zdecydowała się na licówki i mosty porcelanowe, by ukryć brak dolnych piątek, które jej nigdy nie wyrosły jako zęby stałe. – Gdybym wiedziała, co mnie czeka, uważniej wybierałabym stomatologa – mówi dziś Agata Wiśniewska.

NOWE ZĘBY I PASMO PORAŻEK

Licówki i mosty protetyczne miał jej założyć Krzysztof, lekarz z poznańskich Rataj. Wczesną jesienią 2024 r. założył licówki i opiłował Agacie cztery zęby pod mosty. Wziął 8 tys. zł zaliczki. – Kłopot pojawił się, gdy odpadła mi koronka ochronna z czwórki i ząb zaczął boleć. Lekarz stwierdził, że mogę z tym parę dni pochodzić, ale z paru dni zrobiły się trzy tygodnie, zaczęły mi też odpadać fragmenty licówek. Tymczasem dentysta nie odbierał telefonów, a klinika zbywała mnie SMS-ami. To trwało ponad trzy tygodnie, więc napisałam, że odstępuję od umowy – opowiada Agata. – Kilka dni później dostałam z kliniki SMS, że praca protetyczna jest gotowa i odezwą się, by ustalić termin. Ale już się nie kontaktowali – zapamiętała.

W tej sytuacji zwróciła się do Michała M., który zgodził się założyć mosty cyrkonoweza prawie 14 tys. zł. – Po raz kolejny opiłował mi zęby, bo takie mosty wymagały innego szlifowania. I od tego momentu zaczęła mnie boleć szóstka. Zgłaszałam to M., ale nie widział przyczyny. A gdy mosty były gotowe, potrzebne było kolejne szlifowanie, bo mosty nie pasowały, więc w czasie przymierzania byłam znieczulona dziesięcioma zastrzykami. Wtedy też bez mojej zgody i mimo bolącej szóstki od razu zacementował mi te mosty na stałe – relacjonuje Agata.

Nowe zęby poczuła dopiero, gdy znieczulenie zeszło. – Wtedy ból szóstki wrócił, a ja stwierdziłam, że lewy most jest za wysoko, a prawy krzywo, bo przygryzałam sobie język – przypomina sobie Agata. Zaznacza, że skarżyła się na te dolegliwości M., ale dentysta twierdził, że zgryz jest prawidłowy. Potem zaproponował spiłowanie górnego zęba, by zrobić miejsce na dolny most, ale ja na to się nie zgodziłam. O prawym moście usłyszałam, że „inaczej nie udało się go ustawić, bo przyszłam z krzywymi zębami". Na ból szóstki M. nie miał pomysłu wcale.

Tymczasem ból narastał. – Był akurat piątek, próbowałam się z M. skontaktować, ale termin dostałam dopiero na poniedziałek. Cukier utrzymywał mi się na niebezpiecznie wysokim poziomie, miałam dreszcze, temperaturę i powiększone węzły chłonne, więc czekać nie mogłam i w sobotę pojechałam na SOR, a w niedzielę do kliniki Pozdent Stomatologia przy ul. Czajczej, gdzie dostałam antybiotyk – opowiada pacjentka. – W tej sytuacji w poniedziałek złożyłam reklamację na źle wykonaną usługę oraz odstąpienie od umowy. Dzień później dostałam od Michała M. maila, że sprawę przejmuje jego ubezpieczyciel.

MIESIĄCE W BÓLU

Niestety ból i problemy z cukrem nie ustawały. Kobieta chodziła od lekarza do lekarza. W sumie trzykrotnie szukała pomocy na SOR przy Przybyszewskiego, a także w Uniwersyteckim Centrum Stomatologii i Medycyny, u prywatnych stomatologów, u neurologa i laryngologa, bo ból sięgał uszu, szyi i obejmował twarz. – Potem pojawiły się też problemy z ciśnieniem od długotrwałego przyjmowania silnych leków przeciwbólowych – opowiada Agata. I dodaje: – Wszyscy zalecali usunięcie mostów, ale sami ich zdjąć nie chcieli i odsyłali do M. Trzech dentystów szlifowało most, by dopasować go do górnych zębów i to trochę pomagało, ale spiłowywania górnego zęba nikt nie proponował – opowiada.

Kobieta chodziła od lekarza do lekarza. W sumie trzykrotnie szukała pomocy na SOR przy Przybyszewskiego, a także w Uniwersyteckim Centrum Stomatologii i Medycyny, u prywatnych stomatologów, u neurologa i laryngologa, bo ból sięgał uszu, szyi i obejmował twarz

Na polecenie jednego z dentystów kobieta poszła też po opinię do dr. Justyny Otulakowskiej – Skrzyńskiej, konsultantki wojewódzkiej w dziedzinie protetyki stomatologicznej. Ona również uznała, że most wymaga poprawy, bo zgryz w tym miejscu jest nieprawidłowy.

Z trzecim lekarzem, z Lubonia, który zgodził się poprawić mosty i bonding, też nie poszło najlepiej, bo zrobił tomografię i skasował za wizytę 3 tys. zł, a potem odmówił ściągnięcia mostów i dalszego leczenia. Ale pieniądze ostatecznie oddał.

Mosty zostały zdjęte dopiero 1 kwietnia, po prawie 5 miesiącach od założenia. – Na dziąsłach był klej i ropa, zęby też nie były prawidłowo umocowane, ale ból wreszcie ustąpił. Okazało się, że w szóstce doszło do zapalenia miazgi i trzeba ją było leczyć kanałowo, więc niewiele z niej zostało – relacjonuje pacjentka.

Porządek z zębami zrobiła dopiero czwarta klinika, za kolejne 30 tys. zł. – Ale wtedy przez trzy miesiące chodziłam raz w tygodniu do protetyka, by sprawdzić, czy mosty są dobrze dopasowane. I w czasie przymiarek nigdy nie byłam znieczulana, bo nie było takiej potrzeby. Teraz, od końca 2025 r., mam wreszcie spokój z zębami. Ale od pozostałych dwóch lekarzy chcę zwrotu poniesionych kosztów.

Od Michała M. w procesie cywilnym Agata Wiśniewska żąda 51 tys. zł. – Chodzi o zwrot kosztów leczenia u pozwanego, odszkodowania z tytułu dalszych kosztów związanych z nienależytym wykonaniem przez niego świadczenia, odszkodowania z tytułu utraconych zarobków i zadośćuczynienie – precyzuje mecenas Mariusz Mikołajewski, pełnomocnik Agaty Wiśniewskiej.

PACJENT NIE JEST BEZBRONNY

W środę 2 września dentysta przedstawił w sądzie swoją wersję wydarzeń. Podkreślał, że nie chciał robić pacjentce protez i próbował przekonywać, że powinna wrócić do poprzedniego lekarza, ale Wiśniewska „płakała i prosiła". Przed sądem M. zeznał, że kobieta nie chciała powiedzieć, kto pierwszy piłował jej zęby, ani przynieść dokumentacji medycznej. Stwierdził, że początkowo chciał uśmierzyć ból pacjentki, bo zawsze skory jest do pomocy, dlatego obejrzał zęby i zrobił zdjęcia RTG. – Korony tymczasowe miały oznaki zużycia, jednej koronki brakowało – relacjonował w sądzie.

Na kolejnej wizycie, jak twierdzi, zdjął korony tymczasowe, pobrał wyciski i zlecił wykonanie mostów i to w ekspresowym tempie. – Trudno mi było się wymigać przy takiej presji – uzasadnił sądowi zmianę stanowiska. Mówił też, że pacjentce bardzo spieszyło się z założeniem mostów. – Priorytetem był dla niej wygląd, a nie zdrowie – przekonywał. Tezy, do której wracał do kilkukrotnie, nie potrafił za bardzo uzasadnić.

Przyznał, że mosty od razu zacementował na stałe, bo jego zdaniem idealnie pasowały i pa-

eprasa.pl 6246711d45

koszmar

cjentka była bardzo zadowolona. Dodał, że bał się, że jeśli nie wklei ich od razu na stałe, Agata może je utracić. Przekonywał też sąd, że przy tak krótkich mostach tymczasowe mocowanie nie jest obligatoryjne. O piłowaniu zębów przy dopasowywaniu mostów nie wspomniał, o bólu szóstki również. Podkreślał, że pacjentka nie skarżyła się na bóle żadnych zębów szlifowanych pod mosty. Nie mówił też nic o znieczuleniu podczas dopasowywania.

Jego zdaniem pacjentka na kolejnej wizycie podkreślała, że z lewego łuku jest wybitnie zadowolona. – Miała tylko pretensje, że most po prawej stronie się pochylił, ale on był dobrze zamocowany i dopasowany, tylko nie podobał się jej ten profil. Mówiła, że będzie go reklamować. Na ból się nie skarżyła – zeznał w sądzie M. – Potem zaczęła narzekać, że też z lewej strony ma za wysoko, bo czuje górny ząb. Odciski na kalce tego nie potwierdzały, ale proponowałem pacjentce obniżenie zęba przeciwstawnego – opowiadał dentysta.

Przyznał, że dostał od kobiety sms-a, że cierpi. – Był piątek, mnie nie było w Poznaniu, bo piątki mam wolne. Pacjentka miała przyjść w poniedziałek wieczorem na wizytę, a rano przysłała wypowiedzenie umowy. Napisała, że musiała szukać pomocy gdzie indziej i że żąda ode mnie zdjęcia mostów i zwrotu pieniędzy – relacjonował. Potwierdził, że odesłał pacjentkę do swojego ubezpieczyciela, ale jednocześnie przekonywał, że nie skasował ustalonych wcześniej terminów. – Powódka chce wyciągnąć ode mnie pieniądze, tak jak od poprzedniego lekarza – mówił. Przy okazji zaznaczył, że według jego wiedzy nie można wypowiedzieć umowy na usługę medyczną, a zwłaszcza na wyrób medyczny przygotowywany na zamówienie.

Innego zdania jest Rzecznik Praw Konsumenta, który przystąpił do postępowania, stając po stronie Wiśniewskiej. – Świadczenia medyczne, szczególnie w sektorze prywatnym, są relacją przedsiębiorca-konsument. Więc kwestia nierzetelnie wykonanej usługi medycznej może być oceniana również z perspektywy praw klienta. Tak jest też w przypadku prac protetycznych – podkreśla Radwański

WIL SPRAWĘ ODRZUCIŁA, WCIĄŻ BADA JĄ PROKURATURA

Postępowanie prokuratorskie w sprawie M. toczy się dalej. Na jego umorzenie, po skardze Wiśniewskiej, nie przystał sędzia Zbyszko Mielnik. Nie zgodził się z argumentami prokuratora, że nie można ocenić prawidłowości założonych przez M. mostów, bo ich już nie ma.

Lekarz z Rataj też jest pozwany o zapłatę odszkodowania, ale termin pierwszej rozprawy nie jest jeszcze wyznaczony

Już w ubiegłym roku swoje zastrzeżenia do przeprowadzonego leczenia Agata zgłosiła do Wielkopolskiej Izby Lekarskiej. Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej nie uznał winy lekarzy i skargę odrzucił. Wiśniewska napisała zażalenie, które rozpatrywał Okręgowy Sąd Lekarski. Stanowiska rzecznika nie zmienił.

Chciałam uczestniczyć w posiedzeniu odwoławczym, ale sąd lekarski się na to nie zgodził. – Sąd postanowił wyłączyć jawność postępowania uznając, że jawność posiedzenia mogłaby naruszać tajemnicę lekarską oraz ważny interes prywatny – wyjaśniła nam Maria Kaczorowska, ówczesna rzeczniczka WIL. Zaznaczyła, że sąd postanowił też nie wyrazić zgody na utrwalanie przez obecnych przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk, uznając, że przemawia przeciw temu wzgląd na prawidłowość postępowania.

Wiśniewską poparł natomiast Rzecznik Praw Pacjenta, który stwierdził naruszenie jej praw jako pacjentki do świadczeń zdrowotnych i zwrócił się do Michał M. o wyjaśnienia. Analiza odpowiedzi M. ma być podstawą dla RPP do podjęcia ewentualnych dalszych działań. RPP zwrócił też uwagę, że prowadzona przez M. dokumentacja medyczna jest w wielu miejscach nieczytelna.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34452030

NOWOŚĆ
Słówko
Literówka
Quizy
Sudoku
Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

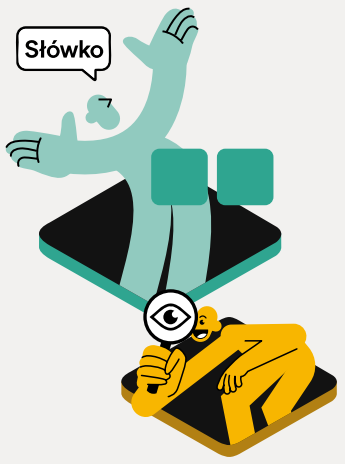

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację
POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

OGŁOSZENIE PŁATNE Poznań/34450909

WASE

WIELKOPOLSKA AKADEMIA SPOŁECZNO - EKONOMICZNA
W ŚRODZIE WIELKOPOLSKIEJ
- AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH

JEDNOLITE STUDIA MAGISTERSKIE,
STUDIA MAGISTERSKIE, INŻYNIERSKIE,
LICENCJACKIE ORAZ STUDIA PODYPLOMOWE
W RÓŻNYCH SPECJALNOŚCIACH NA KIERUNKACH:

- PEDAGOGIKA PRZEDSZKOLNA I WCZESNOSZKOLNA
- PEDAGOGIKA
- EKONOMIA
- PRACA SOCJALNA
- INFORMATYKA
- DIETETYKA
- FILOLOGIA ANGIELSKA

NAJNIŻSZE CZESNE W REGIONIE

wase.edu.pl

kom. 784 950 640 798 192 687 kontakt@wase.edu.pl

1 PO

eprasa.pl 6246711d45

Prof. Cezary Szczylik o braku ustawy lex szarlatan:

Życie Polaków nadal będzie w rękach szamanów i oszustów

– **Szarlatan nie potrzebuje studiów.** Wystarczy mu gęba pełna frazesów, wytnie trochę siana za stodołą, dosypie czegoś z Chin i hulaj dusza. Na to wyraża zgodę prezydent nie podpisując lex szarlatan

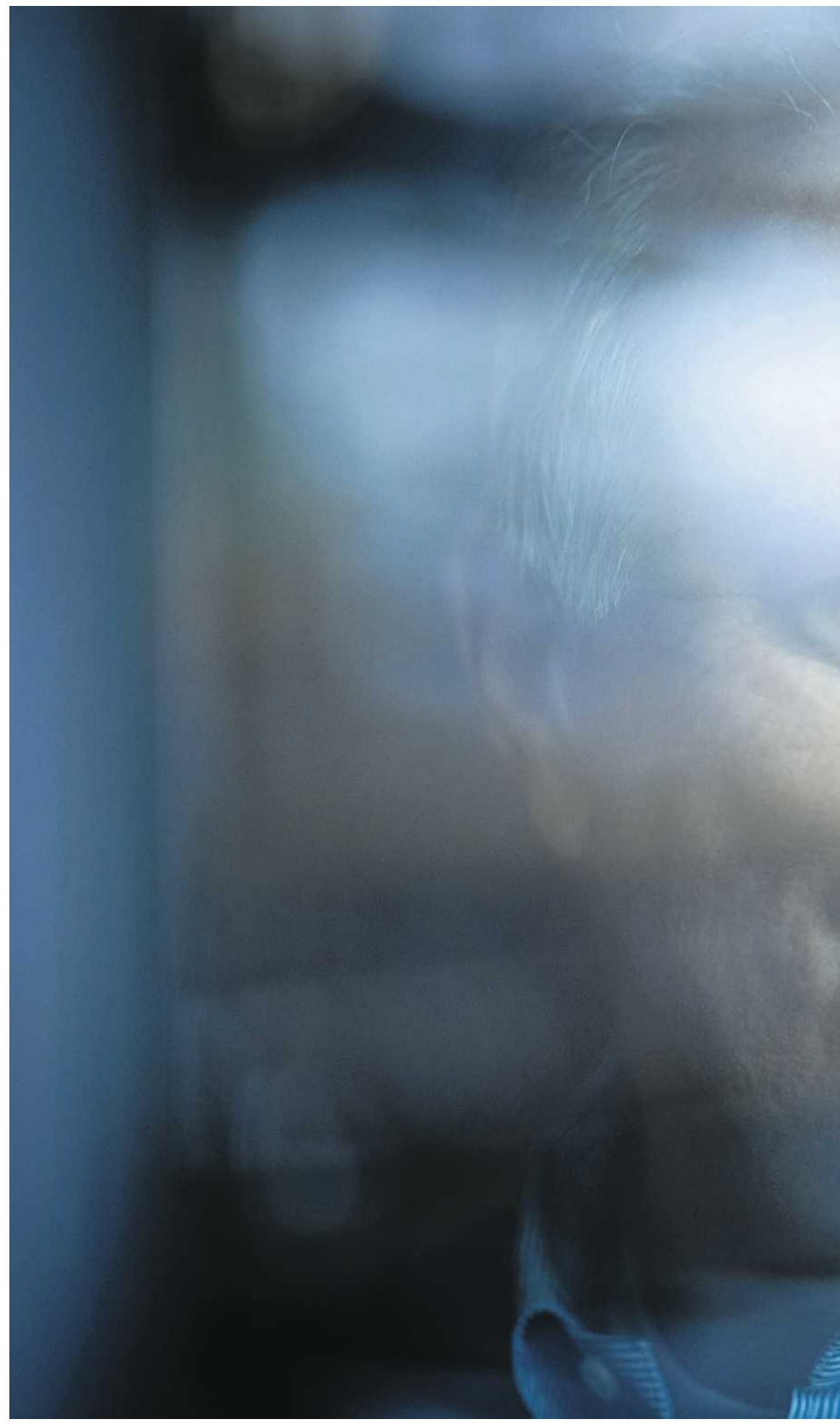

• **Prof. Cezary Szczylik**
FOT. DAWID ŻUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

ROZMOWA Z
PROF. CEZARYM SZCZYLIKIEM
specjalistą onkologii klinicznej, chemioterapii i chorób wewnętrznych

MIKOŁAJ WOŹNIAK: Jest pan jednym z ponad stu lekarzy i naukowców, którzy apelowali do prezydenta o podpisanie ustawy lex szarlatan. Jaka była pierwsza myśl, kiedy Karol Nawrocki skierował ją do Trybunału Konstytucyjnego?
PROF. CEZARY SZCZYLIK*: – Pomyślałem, że to nie decyzja samego prezydenta. Nie jest osobą jakkolwiek zorientowaną, co się dzieje na styku oszustwa i nauki. Ma doradców, za którymi pewnie stoją lobbyści. Ci natomiast naciskają, żeby nadal zgadzać się na uprawianie pseudomedycyny przez oszustów.

Słyszał pan o wizycie Jerzego Zięby, znanego propagatora pseudomedycyny w pałacu prezydenckim?
– Słyszałem. Przyniósł 26 tysięcy podpisów przeciwników ustawy. Czytałem też tłumaczenia doradców prezydenta, którzy upierają się, że byli sami zaskoczeni tą wizytą, a prezydent nic o niej nie wiedział. Bardzo pokrętne tłumaczenie. Tym, którzy nigdy nie byli w pałacu prezydenckim, tłumaczę, że nie tak łatwo wejść do kancelarii prezydenta. Zwłaszcza jeśli przynosi się listę ponad 20 tysięcy podpisów i zgłasza chęć rozmowy z głową państwa.

W chwili tej wizyty przeczuwał pan już, że prezydent nie podpisze ustawy?
– Nie tyle przeczuwałem, ile od razu to wiedziałem. Prezydent Karol Nawrocki znany jest z tego, że w zasadzie niczego nie podpisuje, dlatego absolutnie nie jestem zaskoczony. Tyle że ta jego decyzja jest wyjątkowo szkodliwa. Jeśli miał uwagi dotyczące szczegółowych zapisów ustawy, można je było dopracować w trybie roboczym. Samą ustawę należało uchwalić jak najszybciej, bo chodzi o dobro pacjentów.

Tymczasem Jerzy Zięba i „uzdrawiacze" jego pokroju mogą nadal bezkarnie funkcjonować w społeczeństwie. W dodatku zarzucając nam, posiadającym gruntowne wykształcenie medyczne i stojącym po stronie nauki, że w zasadzie nie wiemy, co robimy. Nadal mogą ukazywać się pisma, jak „Czego Ci lekarz nie powie", dostępne w każdym kiosku. Od razu uspokajam: lekarz powie pacjentowi wszystko.

Wertował pan kiedyś tę gazetę?
– Są w markecie na wsi, w której mieszkam, ale nie dotykam takich gazetek. Mam za dużo ciekawych i wartościowych rzeczy do przeczytania.

ONKOLOG O LEX SZARLATAN: CHODZIŁO O BEZPIECZEŃSTWO

Po co była pacjentom i lekarzom ustawa lex szarlatan?
– Chodziło o bezpieczeństwo pacjentów. Podstawowym problemem onkologii w Polsce i na świecie jest czas upływający od podejrzenia nowotworu do rozpoczęcia leczenia. Co miesiąc dochodzi do podziałów komórkowych i powiększania się masy nowotworu. Rośnie także ryzyko przerzutów. Dlatego chcemy wychwycić chorobę na samym początku, kiedy możliwe jest radykalne, ale i skuteczne leczenie chirurgiczne lub za pomocą radioterapii.

Wydłużanie czasu diagnostyki i rozpoczęcia leczenia jest jak rosyjska ruletka, a do tego prowadzi poszukiwanie alternatywnych metod przez pacjentów czy ich rodziny.

Zamiast podążać ścieżką diagnostyczną, idą do tych, którzy „wiedzą lepiej". W skrócie – do szarlatanów. Ustawa miała wyeliminować to zjawisko.

Ile czasu traci chory na szukanie rozwiązań w pseudomedycynie?
– Dwa, trzy, cztery miesiące czy nawet pół roku. U szarlatanów chorzy także trafiają w kolejki, zwykle dawkuje się im kolejne porady i muszą czekać na ostateczną decyzję.

W kontekście rozwijającego się nowotworu to bardzo długo.
– To jest katastrofa. Bardzo często oznacza przejście pacjenta z kategorii wyleczalności do kategorii nieuleczalności. Mamy wtedy do czynienia z rozsiewem choroby, w którym ani my, ani tym bardziej nikt inny, nie jesteśmy już w stanie pomóc.

Wszystkim pacjentom z nowotworami, bez podziału na stopień zaawansowania choroby, współczesna Europa daje szanse na całkowite wyleczenie rzędu średnio 50 proc. W Polsce to 20-30 proc.

Pogrąża nas obecność ludzi, którzy nie tylko obiecują wyleczenie, ale – co szczególnie obrzydliwe moralnie – lepsze leczenie niż ta „szkodliwa onkologia".

Straszą, że używamy okaleczających technik chirurgicznych, bolesnej radioterapii czy chemioterapii, od której wypadają włosy. To nieakceptowalne, że tacy ludzie mogą udzielać porad i prowadzić pacjentów. Takimi argumentami łatwo jest zmanipulować chorych. Dlatego nie tylko ci gorzej wykształceni wybierają ścieżkę, co do której wierzą, że jest mniej inwazyjna. Nie: jest nieskuteczna.

ONKOLOG: ZIOŁA MOGĄ WSPOMAGAĆ LECZENIE, A NIE ZASTĘPOWAĆ

Ilu pacjentów, którzy do pana przychodzą, korzysta wcześniej lub później z pseudomedycyny?
– Nie jestem w stanie podać konkretnej liczby czy odsetka. Bardzo wielu. Skala problemu jest taka, że do onkologów praktycznie codziennie trafia ktoś taki. Ci ludzie wierzą, że uda im się zatrzymać nowotwór niemedycznymi metodami. Tymczasem, kiedy do nas przychodzą, często jest on już rozsiany i nie możemy zaproponować im nic innego niż leczenie systemowe. Nie w celu wyleczenia, ale złagodzenia objawów i wydłużenia życia.

eprasa.pl 6246711d45

Wartość rynku szarlatańskiej medycyny szacuje się na parę miliardów złotych. To szemrany biznes. Zdrowie i życie Polaków nadal będą oddawane w ręce szamanów, ludzi nieprofesjonalnych i oszustów

Co pan robi, kiedy stawia diagnozę, przedstawia plan leczenia, a na kolejnej wizycie pacjent zjawia się z alternatywnymi pomysłami?
– Poświęcam sporo czasu, żeby wytłumaczyć, że nie mają one nic wspólnego z nowoczesną medycyną i trzeba od tych pomysłów odstąpić.

Jednocześnie chcę, żeby jasno wybrzmiało: zioła łagodzące skutki uboczne terapii czy poprawiające stan ogólny pacjenta mogą towarzyszyć leczeniu. Ani ja, ani żaden inny lekarz nie będziemy mieli nic przeciwko temu.

Obecni w Polsce bracia bonifratrzy, oferują takie terapie, ale zawsze zaznaczają, że mogą one towarzyszyć leczeniu onkologicznemu, a nie je zastąpić. Czyli można być uczciwym.

Dzięki temu, że to zastrzegają, nie podlegaliby konsekwencjom wynikającym z ustawy lex szarlatan?
– Oczywiście, że nie. Ustawa nie uderzyłaby w nikogo prowadzącego legalną ziołoterapię, a taki argument popłynął z pałacu prezydenckiego. To nieprawda. Medycyna doskonale zna wartość leczenia ziołami i one mają w niej swoje miejsce. Jako leczenie wspomagające w schorzeniach gastrologicznych, kardiologicznych, czy jak wspomniałem – nowotworowych. Leki, które stosujemy, mają wiele skutków ubocznych, które możemy minimalizować, m.in. stosując zioła.

Tyle że ścieżki oferowane przez szarlatanów, odciągają chorych od prawidłowej diagnostyki i leczenia.

Zawsze jest czas wytłumaczyć to pacjentowi?
– Nie, nie każdy onkolog w Polsce ma czas, żeby w gabinecie wytłumaczyć pacjentowi, że oferty szarlatanów są nie tylko nieetyczne, ale i szkodliwe.

Jesteśmy bardzo obciążeni. Jest nas zbyt mało, a państwo nie robi nic, by zachęcić młodych lekarzy do obrania tej ścieżki. W zeszłym roku na specjalizację z onkologii w województwie mazowieckim zgłosiła się jedna osoba, a miejsc było kilkadziesiąt. Dodatkowo NFZ stawia bardzo duże wymagania w zakresie prowadzenia dokumentacji medycznej.

W Europejskim Centrum Zdrowia w Otwocku, gdzie pracuję, wyliczyliśmy, że na jednego pacjenta musimy przeznaczyć pół godziny, jeśli chcemy wyczerpująco z nim porozmawiać i prawidłowo wypełnić wszelkie dokumenty. Jeden błąd i szpital nie dostanie pieniędzy.

Z tej perspektywy zdecydowanie łatwiej być szarlatanem. Nie trzeba kończyć studiów. Wystarczy mieć gębę pełną uśmiechów i frazesów. Do tego wyciąć trochę siana za stodołą, dosypać czegoś importowanego z Chin czy Ameryki Południowej i hulaj dusza. Właśnie na takie działania prezydent wyraża zgodę, nie podpisując ustawy.

O wlewach z witaminy C, które rzekomo leczą raka, słyszeliśmy wiele. Jest coś, co pana jako lekarza jeszcze zaskakuje?
– Nic. Jestem już starym onkologiem, a pacjent, który słyszał o jakichś pseudomedycznych terapiach, trafia mi się minimum raz w tygodniu.

PROF. SZCZYLIK: PREZYDENTOWI ZABRAKŁO ODWAGI

Kiedy pacjent orientuje się, że alternatywne leczenie nie działa?
– Kiedy chudnie w oczach i pojawiają się dolegliwości bólowe. Zapala mu się czerwone światło i biegiem wraca do nas. Oczywiście nie obrażamy się i nie dyskwalifikujemy pacjenta, ale przyjmujemy na leczenie. Tyle że taki chory kosztuje państwo wielokrotnie więcej i zwykle nie możemy przywrócić go społeczeństwu jako aktywnego rodzinnie i zawodowo, wyleczonego pacjenta. Także temu miała zapobiegać ustawa, której prezydent Nawrocki nie podpisał.

Na rynku nie brakuje także ofert terapii ostatniej szansy. Kiedy nic nie działa, pacjenci prowadzą zbiórki na leczenie, najczęściej prowadzone za granicą. Lekarze często ostrzegają przed niesprawdzonymi terapiami kosztującymi miliony. Co pan czuje, kiedy widzi takie oferty?
– To kupczenie nadzieją. Obrzydliwe. Dla mnie to przestępstwo, na równi z szarlataństwem.

Jednocześnie nie należy z miejsca skreślać wszystkich zbiórek, bo niektóre z nich lekarze mogą popierać. Dzieje się tak, gdy zbiórka jest na leczenie rzadkiej choroby, którego nie refunduje NFZ.

Najchętniej kierujemy jednak na badania kliniczne. Tym różnią się one od eksperymentalnych terapii pseudomedycznych, że są prowadzone w sposób przejrzysty i uczciwy przez najwyższej klasy fachowców. Stosują oni przebadane substancje, wykazujące aktywność w danym typie choroby. Bez badań klinicznych medycyna nigdy nie poszłaby naprzód.

Po odesłaniu lex szarlatan prezydent mówi o swoim projekcie ustawy, który uderzy w pseudomedycynę. Jak pan to odbiera?
– Bardzo sceptycznie. Szczególnie kiedy nie zaproponował współpracy przy doszczegółowieniu ustawy, która przeszła już przez parlament. Zamiast tego odrzucił ją w całości, bo tym de facto jest odesłanie do trybunału. Unikaniem odpowiedzialności, a dosadnie: brakiem odwagi.

Jakie będą konsekwencje dla pacjentów?
– Nic się nie zmieni. Wartość rynku szarlatańskiej medycyny szacuje się na parę miliardów złotych. To szemrany biznes. Zdrowie i życie Polaków nadal będą oddawane w ręce szamanów, ludzi nieprofesjonalnych i oszustów. ●

Prof. Cezary Szczylik (ur. 1952)

• specjalista onkologii klinicznej, chemioterapii i chorób wewnętrznych z niemal 50-letnim doświadczeniem. Jeden z najbardziej znanych i cenionych onkologów w Polsce. Aktualnie ordynator Oddziału Onkologii i Chemioterapii w Europejskim Centrum Zdrowia Otwock. Założyciel oraz prezes Fundacji Onkologii Klinicznej i Doświadczalnej. W 2005 roku odznaczony Krzyżem Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34452024

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

wyborcza.pl

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

1 PO

eprasa.pl 6246711d45

Nowy festiwal muzyki klasycznej dla dzieci i młodzieży

Upiora w orkiestrze poszukają z Sholmesem

W programie koncerty familijne i sensoryczne, czytania do muzyki i warsztaty, a także widowisko edukacyjne. Nowy festiwal w Poznaniu, pod szyldem ClassicON Junior, odbędzie się w drugi i trzeci weekend września.

Sławomir Szymański

• **Familijne widowisko muzyczne „Upiór w orkiestrze" pokaże 12 września Aula NOVA Akademii Muzycznej w Poznaniu**
FOT. ARCHIWUM FUNDACJA FABRYKA SZTUKI

Na początek familijne widowisko muzyczne „Upiór w orkiestrze" pokaże 12 września Aula NOVA Akademii Muzycznej w Poznaniu. Ma to być połączenie koncertu i teatru z interaktywną fabułą. Przy czym orkiestra wystąpi tu w nietypowej roli, zapewniając nie tylko muzykę. Wokół niej zbudowana jest też mrożąca krew w żyłach zagadka. Publiczność – w wieku 7-12 lat – wspólnie z detektywem Herlackiem Sholmesem ma wytropić tajemniczego upiora. Prawdopodobnie ukrywa się gdzieś w sali koncertowej.

Organizatorzy zapowiadają, że uzupełnieniem koncertu będą warsztaty „Zapytaj dyrygenta". Uczestnicy dowiedzą się, na czym polega jego rola i czy orkiestra na pewno nie może zagrać bez niego.

Na piątek 18 września zaplanowano widowisko edukacyjne „Fantazja Polska, czyli Paderewski All Inclusive", adresowane do młodzieży w wieku 12–18 lat. Będzie to opowieść o życiu Ignacego Jana Paderewskiego – wybitnego pianisty, kompozytora i męża stanu, który odegrał znaczącą rolę w odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Spektakl połączy narrację historyczną, multimedia, muzykę na żywo. W programie sa utwory Paderewskiego oraz Chopina.

W niedzielę 20 września w Auli Artis (ul. Kutrzeby) wystąpi wrocławski zespół perkusyjny Repercussion. I to też będzie niecodzienne widowisko, ale nie z powodu tajemnic czy upiora. Muzycy zagrają na przedmiotach codziennego użytku, a na scenie będzie dużo ruchu, teatr instrumentalny i światło. Publiczność odkryje świat rytmu i dźwięku w nieoczywisty sposób.

Dużo wrażeń dla najmłodszych

W programie ClassicON Junior znalazły się m.in. „Poranki muzyczne" – koncerty edukacyjne dla dzieci w wieku do 3 lat, inspirowane teorią uczenia się muzyki Edwina E. Gordona, czyli popularne „gordonki". To spotkania z muzyką na żywo, oparte na śpiewaniu i różnych „zadaniach" związanych z rytmem i ogólnie dźwiękiem. Panuje tam atmosfera zabawy, a zasadą jest swobodne uczestnictwo.

Można się również wybrać na kameralne „Koncerty sensoryczne" – z dostosowaną głośnością, krótszą formą oraz spokojną, przyjazną atmosferą sprzyjającą pierwszym kontaktom z muzyką. Uzupełnieniem tego wydarzenia będą warsztaty „Dotknij dźwięku", umożliwiające bezpośredni kontakt z instrumentami i poznanie ich brzmienia.

Wśród wydarzeń festiwalowych jest też „Czytanie wrażeniowe", czyli połączenie literatury dziecięcej i muzyki wykonywanej na żywo, pomagające dzieciom łączyć obrazy językowe z dźwiękami. Spotkania dla dzieci w wieku 4–6 lat poprowadzi Agnieszka Mazur – aktorka i animatorka kultury specjalizująca się w czytaniach wrażeniowych z muzyką na żywo.

Festiwal bez presji i oczekiwań

Organizatorzy ClassicON Junior podkreślają, że w Poznaniu brakowało dotąd festiwalu muzyki klasycznej skierowanego bezpośrednio do dzieci i młodzieży.

– Chciałabym, żeby dzieci miały szansę zanurzyć się w muzyce i eksplorować sztukę bez kontroli i ograniczeń – żeby same chciały odkrywać, doświadczać i szukać tego, co je naprawdę zainteresuje. Festiwal jest podzielony na grupy wiekowe, dlatego dociera do bardzo różnych odbiorców – od tych najmłodszych do 3. roku życia, aż po młodzież do 18. roku życia. – mówi Agnieszka Mazur, prezes Fundacji Fabryka Sztuki, która organizuje wydarzenie.

I dodaje:

– Dziecko XXI wieku nieustannie goni za technologią, a technologia rozwija się przecież znacznie szybciej, niż człowiek.

Próbujemy za nią nadążyć, próbujemy ją dogonić, ale paradoksalnie sposób jest tylko jeden: zatrzymać się. To takie proste, a jednocześnie tak trudne. I można, a nawet trzeba, robić to od pierwszych miesięcy życia. Zatrzymać jeszcze niechodzące, a przecież już „biegnące" dziecko. Zatrzymać je we własnej wyobraźni. Odsunąć technologię – telefony, tablety, telewizory – trochę dalej i zamiast tego skierować jego uwagę na tu i teraz: poprzez piękną muzykę, dźwięk, rytm – opowiada.

Zachęca, by pozwolić dziecku eksplorować świat dźwięków w sposób absolutnie naturalny: – Nie zmieniać tej muzyki, nie animować, nie dostarczać mu kolejnych bodźców. Wręcz przeciwnie – wyciszyć je i po prostu umożliwić mu uczestnictwo. I właśnie o to chodzi – o doświadczenie. Bez presji, bez oczekiwań, bez konieczności „osiągania" czegokolwiek.

OGŁOSZENIE PŁATNE
Poznań/34451849

Aż siedem unijnych projektów z aglomeracji poznańskiej nominowano w plebiscycie „Łączy nas WIELkopolskiE". Widać szczególną aktywność w ochronie zdrowia i społecznej misji, a także w kulturze i ekologii.

Z jednej strony to internetowa zabawa, ale z drugiej – integracja i zaangażowanie lokalnych społeczności, które doceniają to, jak zmienia się ich otoczenie. Plebiscyt „Łączy nas WIELkopolskiE" to głosowanie na najbardziej wartościowe projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich dla Wielkopolski.
Start – 16 września, a koniec - 25 września. Wszystko dzieje się za pośrednictwem strony laczynas.wielkopolskie.pl. Tam jest pełna lista nominowanych ze szczegółowymi opisami. Codziennie jedna osoba może oddać po pięć głosów - po jednym w każdej z pięciu kategorii. Zwyciężą projekty, które zdobędą najwięcej głosów w danej kategorii.
- *To nie tylko przegląd najciekawszych projektów, lecz także mapa zmian, które w ostatnich latach unowocześniły Wielkopolskę i przeobraziły lokalne społeczności. To również dowód na to, że rozwój regionu nie jest abstrakcyjną wizją, lecz konsekwencją współpracy* – mówi marszałek Marek Woźniak, zapowiadając piątą, jubileuszową edycję plebiscytu.

W poprzednich edycjach wygrywały już przedsięwzięcia unijne z aglomeracji poznańskiej, realizowane m.in. przez Ortopedyczno-Rehabilitacyjny Szpital Kliniczny im. W. Degi w Poznaniu (programy rehabilitacyjne dla dzieci i młodzieży), gminę Rokietnica (Fabryka Ekologów w szkole w Cerekwicy) oraz Urząd Miasta Poznania z Fundacją SOWELO i MOPR (pomoc sąsiedzka).

Sześć projektów nominowanych z aglomeracji poznańskiej

W 2026 roku nie zabraknie nowych kategorii, które pokazują, jak różnorodne dziedziny życia wspierają fundusze europejskie. „Łączy nas... energia młodości" to kategoria, w której znalazły się projekty wspierające edukację młodzieży, rozwijanie ich pasji oraz talentów, a także wzmacniające obywatelskie zaangażowanie młodych.
Drugą nową kategorią jest „Łączy nas ... troska o życie", w której mamy inicjatywy związane z profilaktyką zdrowotną, tworzeniem nowoczesnej infrastruktury zdrowotnej, a także poprawiających dostęp do usług społecznych. W tej kategorii nominowano aż trzy projekty z aglomeracji poznańskiej.
Pierwszy to **„Aktywni mimo raka"**, czyli kontynuacja programu rehabilitacji pacjentów i pacjentek onkologicznych z Wielkopolski, realizowany przez Ośrodek Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów im. Aliny Pieńkowskiej w Poznaniu. Nominację przyznano za przywracanie pacjentom i pacjentkom onkologicznym poczucia sprawności, godności i umożliwianie aktywnego udziału w życiu społecznym.
Drugi to **„Poprawa dostępu do profilaktyki i do ambulatoryjnej opieki onkologicznej"**, za którym stoi Wielkopolskie Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie. Tutaj doceniono inwestycje, które wzmacniają system wczesnego wykrywania chorób nowotworowych i podnoszą jakość ambulatoryjnej opieki medycznej.
I wreszcie **„Bezpieczna przystań – wsparcie osób w kryzysie bezdomności przebywających w Poznaniu"** realizowany przez miasto Poznań. Nominacja została przyznana za tworzenie przestrzeni, w której osoby w kryzysie bezdomności zyskują bezpieczeństwo, godność i szansę na zmianę.
Po rocznej przerwie powraca kategoria „Łączy nas... dobry klimat", w której wyróżniamy pomysły unijne na ochroną środowiska, klimatu, a także upowszechnianie odnawialnych źródeł energii.
Tutaj doceniono gminę Suchy Las i jej **projekt „Ochrona dziedzictwa naturalnego na Terenie Aktywnej Edukacji i Sportu"**. Dostrzeżono budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz ochronę lokalnej fauny i flory.
Dwie ostatnie kategorie - „Łączy nas ... społeczna misja" oraz „Łączy nas ... architektura i kultura" - są w plebiscycie od początku.
W społecznej misji szansę na zwycięstwo ma projekt ze Swarzędza **„ŚWIT - Środowiskowe Wsparcie Integracja Terapia - usługi społeczne dla mieszkańców gminy"**. Nominację przyznano za kompleksowy system usług społecznych odpowiadający z uważnością na codzienne potrzeby najbardziej potrzebujących mieszkańców.
W tej samej kategorii dostrzeżono **projekt „Różne drogi do równości. Rynek równych szans"** firmy Sense Consulting, która opracowała pierwszy w Polsce Model Równości Płci. Nominację otrzymała za promowanie różnorodności jako fundamentu silnej wspólnoty oraz tworzenie rozwiązań opartych na równych szansach w środowisku pracy.
I wreszcie Klasztor Franciszkanów w Poznaniu, który mieści się na Górze Przemysła, może zabiegać o głosy za **„Modernizację i adaptację zabytkowych zespołów klasztornych Franciszkanów i Salezjanów w Poznaniu"**, której towarzyszy działalność kulturalno-edukacyjna sprzyjająca włączeniu społecznemu. Nominację przyznano za ochronę historycznej architektury oraz budowanie dostępnej i aktywnej wspólnoty poprzez organizację szeregu działań kulturalnych.

Fundusze Europejskie dla Wielkopolski | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

1 PO

eprasa.pl 6246711d45

PREZYDENT MIASTA POZNANIA
JACEK JAŚKOWIAK

Znak sprawy: MPU-OR.5044.4.2026
(7417/08/2026)

Poznań, 11.09.2026 roku

OGŁOSZENIE PREZYDENTA MIASTA POZNANIA

o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wolne Tory" w Poznaniu

Na podstawie art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm.) zawiadamiam o podjęciu przez Radę Miasta Poznania uchwały nr XXXVIII/686/IX/2026 z dnia 7 lipca 2026 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wolne Tory" w Poznaniu.

Granice obszaru objętego sporządzanym planem miejscowym określone są na załączniku graficznym.

Zainteresowani mogą składać wnioski do wyżej wymienionego planu miejscowego w terminie do dnia 2 października 2026 r.

Wnioski należy składać za pomocą formularza, wprowadzonego Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2509), zamieszczonego przez Miejską Pracownię Urbanistyczną w Poznaniu w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej oraz na stronie internetowej www.mpu.pl.

Wnioski na wyżej wskazanym formularzu należy składać w formie papierowej, na adres Miejskiej Pracowni Urbanistycznej w Poznaniu, ul. Za Bramką 1, 61-842 Poznań, lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej na adres mpu@poznan.mpu.pl lub adres e-Doręczeń: AE:PL-33601-40048-DEAJF-16.

Zgodnie z art. 8g ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym składający wniosek podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej wnioskiem oraz może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu.

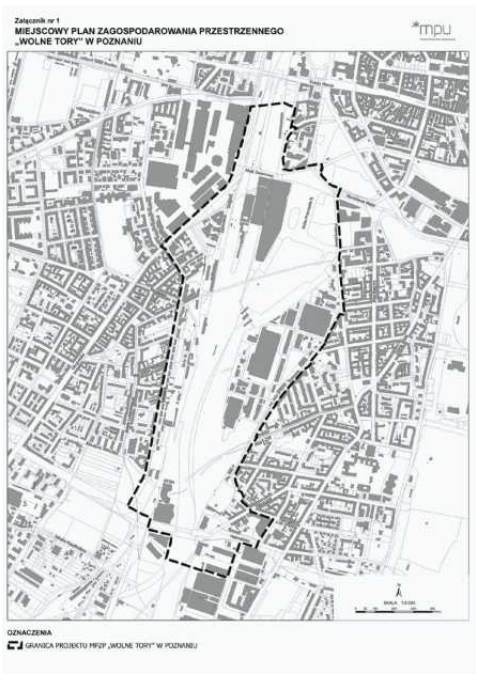

z up. PREZYDENTA MIASTA POZNANIA
Marek Wróbel
Dyrektor Miejskiej Pracowni Urbanistycznej

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych

Administratorem Pana/Pani danych osobowych jest Miejska Pracownia Urbanistyczna w Poznaniu z siedzibą przy ul. Za Bramką 1. Dane osobowe będą przetwarzane w celu realizacji obowiązku prawnego ciążącego na administratorze (art. 6 ust. 1 lit. c RODO) oraz wykonywania zadań realizowanych w interesie publicznym (art. 6 ust. 1 lit. e RODO), które wynikają z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i realizowane są w postaci sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W przypadku udostępnienia danych nieobowiązkowych (numer telefonu, adresu e mail) przetwarzane one będą na podstawie art. 6 ust. 1 lit. a RODO (wyrażona zgoda) w celach kontaktowych. Zgodnie z RODO posiada Pan/Pani prawo do dostępu do swoich danych, ich sprostowania, uzupełnienia, ograniczenia przetwarzania oraz żądania usunięcia danych, gdy dane nie są niezbędne do celów, dla których zostały zebrane lub gdy dane przetwarzane są niezgodnie z prawem. Jeżeli dane osobowe nie zostały zebrane od Pani/Pana przysługują Pani/Panu wszelkie dostępne informacje o ich źródle, jeżeli nie wpływa to na ochronę praw i wolności osoby, od której dane te pozyskano (art. 8a ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Pełna treść klauzuli informacyjnej dotyczącej przetwarzania danych osobowych w procesie przetwarzania danych osobowych w toku prowadzenia postępowań dotyczących sporządzania aktów planistycznych dla Miasta Poznania, o których mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w Miejskiej Pracowni Urbanistycznej w Poznaniu dostępna jest na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej Miejskiej Pracowni Urbanistycznej w Poznaniu, na stronie internetowej www.mpu.pl oraz w siedzibie Pracowni.

Poznań/34451952

Naszym Przyjaciołom,

Kamili i Andrzejowi Jegliczkom,

składamy najszczersze wyrazy współczucia
z powodu śmierci

Mamy i Teściowej

Jesteśmy z Wami w tych trudnych chwilach.

Magda i Maciej, Maria i Przemo, Kasia i Darek, Agnieszka i Krzysztof

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451949

Z ogromnym smutkiem żegnamy

ŚP

Jacka Krawczyka

Wyjątkowego Człowieka o wielkim sercu, na którego zawsze można było liczyć.
Dziękuję Ci za wspólnie spędzone chwile, nocne rozmowy i życzliwość.

Łączymy się w bólu

z Rodziną i Najbliższymi

składając im wyrazy najgłębszego współczucia.

Spoczywaj w pokoju, Przyjacielu

Piotr i Magda Hammer z Rodziną

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451815

NEWSLETTER

Komunikaty.pl

Dla przedsiębiorców, urzędników, zainteresowanych gospodarką.

ZAPISZ SIĘ

Wejdź na stronę **komunikaty.pl**
lub użyj kodu QR

OGŁOSZENIE O SPRZEDAŻY WIERZYTELNOŚCI Z WOLNEJ RĘKI

Syndyk masy upadłości **Rock Building sp. z o.o. w upadłości** (sygn. akt PO1P/GUp/19/2024) sprzeda z wolnej ręki wierzytelność przysługującą upadłemu wobec Netto sp. z o.o. w wysokości 100 000,00 zł, wynikającą z zatrzymanej ceny sprzedaży lokalu na podstawie § 8 ust. 2 umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i jego sprzedaży (Rep. A nr 3580/2021, notariusz Beata Spaczyńska).
Cena wywoławcza: 100 000,00 zł.
Wadium: 1 000,00 zł.
Warunkiem uczestnictwa w sprzedaży jest złożenie ważnej oferty wraz z wymaganymi dokumentami oraz wpłata wadium – w terminie i na zasadach określonych w regulaminie sprzedaży.
Otwarcie i wybór ofert: 16 października 2025 r. w Kancelarii Syndyka.
Informacje: Kancelaria Syndyka Izabeli Rajczyk, ul. Adama Mickiewicza 5/3, 60-833 Poznań, tel. +48 669 773 156, e-mail: kancelaria@rajczyk.com.

Poznań/34451945

Syndyk masy upadłości **Rock Building sp. z o.o. w upadłości** (sygn. akt PO1P/GUp/19/2024) sprzeda z wolnej ręki nieruchomość gruntową – działkę ewidencyjną nr 10/16 o powierzchni 0,0016 ha, położoną w Poznaniu przy ul. Hawelańskiej (KW nr PO1P/00350193/1).

Cena wywoławcza: 4 300,00 zł.

Wadium: 430,00 zł.

Warunkiem uczestnictwa w sprzedaży jest złożenie ważnej oferty wraz z wymaganymi dokumentami oraz wpłata wadium w terminie i na zasadach określonych w regulaminie sprzedaży.

Otwarcie i wybór ofert: 16 października 2025 r. w Kancelarii Syndyka.

Informacje: Kancelaria Syndyka Izabeli Rajczyk, ul. Adama Mickiewicza 5/3, 60-833 Poznań, tel. +48 669 773 156, e-mail: kancelaria@rajczyk.com.

Poznań/34451946

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI LOKALU

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu Jakub Witosławski informuje, że w dniu 23.09.2026 r. o godz. 12:00 rozpocznie się pierwsza licytacja w trybie elektronicznym nieruchomości lokalowej położonej w Poznaniu przy ul. Ostrówek 12 lokale nr 19,20,21 tworzących funkcjonalną całość oznaczonych nr KW PO2P/00266921/5 (lokal nr 19), PO2P/00266922/2 (lokal nr 20), KW PO2P/00266923/9 (lokal nr 21). Suma oszacowania wynosi 1.822.100,00 zł., cena wywołania 1.366.757,00 zł., wysokość rękojmi 182.210,00 zł. Złożenie rękojmi do dnia 21.09.2026 r. na rachunek bankowy komornika: Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA Oddział 1 w Kaliszu 49 10202212 0000 5502 0338 7115.

Termin licytacji 23.09.2026 r. godz. 12:00 – 30.09.2026 r. godz. 12:00

Poznań/34451394

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

eprasa.pl 6246711d45

Małżeństwa jednopłciowe

Radny PiS chce zatrzymać transkrypcje

Zbigniew Czerwiński mówi o „technicznym gwałceniu konstytucji" przez urzędników stanu cywilnego za każdym razem, kiedy dokonują transkrypcji aktu małżeństwa osób tej samej płci.

Mikołaj Woźniak

Urząd Stanu Cywilnego w Poznaniu dokonał póki co sześciu transkrypcji, a dwa wnioski czekają na rozpatrzenie. Zbigniew Czerwiński, szef klubu PiS w Poznaniu, postanowił zatrzymać kolejne decyzje. Podczas pierwszej powakacyjnej sesji rady miasta poznańscy radni zajęli się jego projektem stanowiska w tej sprawie. Pomysł nie przeszedł, ale wywołał pełną emocji dyskusję.

Czerwiński uznał, że podstawą do wstrzymania transkrypcji jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z lipca tego roku. Trybunał uznał w nim za niekonstytucyjne rozporządzenie, którym minister cyfryzacji zmienił wzór aktu małżeństwa i umożliwił wpisanie w nim osób tej samej płci. Tyle że rząd nie opublikował wyroku. Czerwiński ma na to odpowiedź: sięgnął po dokument, o którym wielu radnych w Poznaniu mogło już zapomnieć.

RADNI ZOBOWIĄZALI SIĘ UZNAWAĆ WYROKI TK

26 kwietnia 2016 roku głosami Platformy Obywatelskiej (dziś Koalicja Obywatelska) i Lewicy poznańska rada miasta przegłosowała stanowisko, że będzie respektować wszystkie orzeczenia TK. Także te nieopublikowane. Radni zaapelowali też, żeby przy wydawaniu decyzji administracyjnych, urzędnicy stosowali tę samą zasadę.

To był czas, kiedy rząd Zjednoczonej Prawicy nie uznawał i nie publikował części wyroków ówczesnego Trybunału, jeszcze zanim zaczęła kierować nim Julia Przyłębska. Dlatego wtedy klub PiS w radzie miasta był przeciw rozwiązaniu, które zaproponowali radni PO.

Teraz Czerwiński zaproponował, by radni trzymali się deklaracji sprzed dekady. – Sprawdzimy, czy KO szanuje konstytucję i jest gotowa respektować uchwałę z 2016 roku, czy poważa konstytucję tylko wtedy, kiedy jest zgodna z ich interesem politycznym – zapowiedział szef klubu PiS.

Już przed wtorkową sesją było wiadomo, że na poparcie stanowiska nie ma co liczyć, bo radni KO i klubu Lewica-Centrum zagłosują przeciw. I tak się stało. Przeciw propozycji Czerwińskiego zagłosowała większość rady.

– To całkiem inny trybunał, niż w 2016 roku, kiedy głosowaliśmy nad stanowiskiem – wspomina Małgorzata Dudzic-Biskupska, szefowa klubu KO w radzie miasta.

– Dziś Trybunał Konstytucyjny jest pisowską platformą polityczną, polem walki prezydenta z rządem. Wyrok TK dotyczący transkrypcji jest pokłosiem decyzji politycznych, a nie rzetelnej oceny konstytucji – uważa.

Dudzic-Biskupska przypomina, że Trybunał wybiera sprawy, którymi się zajmie. Wydał orzeczenie w sprawie transkrypcji, kiedy wiele starszych spraw czeka na rozpatrzenie.

„TRANSKRYPCJE DOPROWADZĄ DO CHAOSU"

Zbigniew Czerwiński w ubiegłym tygodniu rozmawiał o transkrypcjach dokonywanych przez urząd z Mariuszem Kopciem, kierownikiem USC. Wspominając to spotkanie mówi, że Kopeć przyznał, iż zna orzeczenie Trybunału, Kodeks rodzinny i opiekuńczy, czy prawo o aktach stanu cywilnego. Czerwiński wywodzi z nich, że USC powinien odmawiać transkrypcji.

– Zapytałem kierownika, czy ma świadomość, że narusza prawo. Powiedział, że jego zdaniem to czynności techniczne – przekazuje Czerwiński.

• **Zbigniew Czerwiński** FOT. ŁUKASZ CYNALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dokonywanie transkrypcji przez USC w Poznaniu to dla społeczności LGBT pozytywne zaskoczenie

Każdą pozytywną decyzję o transkrypcji radny PiS określa jako „techniczne zgwałcenie konstytucji".

– Uważamy to za skandaliczną sytuację, która będzie rodziła bardzo poważne konsekwencje. To demoluje polski porządek prawny – mówi Czerwiński w imieniu swojej partii.

W swoim stanowisku słowo „małżeństwo" wziął w cudzysłów, żeby podkreślić, że związek osób tej samej płci nim nie jest. Wyliczył problemy prawne, jakie, jego zdaniem, wywołują transkrypcje. Wśród nich m.in. prawo do informacji medycznej, odwiedzin, zgody na leczenie, czy kwestie podatkowe, spadkowe i ubezpieczeń społecznych oraz świadczeń z ZUS i NFZ.

Na pytanie, co złego w tym, że małżeństwa tej samej płci będą miały dostęp do swojej informacji medycznej, Czerwiński odpowiada, że jeśli pacjent trafi do szpitala przytomny, może wskazać osobę do kontaktu. W innym przypadku poleca załatwienie generalnego pełnomocnictwa u notariusza.

– Jeśli to związek trwały, a nie nuklearny, który trwa od czterech dni – mówi Czerwiński.

Nie podoba mu się, że w oparciu o transkrypcję małżeństwa jednopłciowe chcą korzystać ze zwolnień przy rozliczaniu podatków czy darowiznach. Jego zdaniem takie przywileje powinny być dla nich niedostępne.

– Konstytucja mówi jasno: małżeństwo to związek kobiety i mężczyzny. Czy można zmieniać konstytucję za pomocą rozporządzenia ministra? Nie można – kwituje Czerwiński.

Mateusz Kaczmarek-Brzozowski z zarządu Grupy Stonewall, walczącej o prawa społeczności LGBT, dziwi się argumentacji Czerwińskiego.

– Nadal nie usłyszałem żadnego przykładu, który pokazałby, co złego wydarzyło się w Polsce po zrealizowaniu 300 transkrypcji. Nie usłyszałem, bo takich przykładów nie ma – mówi.

Dokonywanie transkrypcji przez USC w Poznaniu to dla społeczności LGBT pozytywne zaskoczenie. Wcześniej nie było to tak oczywiste. Szczególnie, kiedy urzędnicy brali udział w szkoleniach, których głównym przekazem było to, jak odmawiać transkrypcji.

Otrzymanie transkrybowanego aktu małżeństwa to większe ułatwienie, niż generalne pełnomocnictwo, o którym wspomina radny PiS.

– Dlaczego wymagać od par specjalnych dokumentów, tylko dlatego, że są tej samej płci? Owszem, mogę zdobyć takie pełnomocnictwo i w niektórych przypadkach zadziała, ale będzie to ostatnia rzecz, o której zabraniu pomyślę, kiedy mój mąż trafi do szpitala – komentuje Kaczmarek-Brzozowski.

Przypomina, że pełnomocnictwa wygasają po śmierci, więc nie mógłby decydować np. w sprawach pochówku. Notarialnie nie da się też w satysfakcjonujący sposób uregulować kwestii spadkowych.

– Kiedy byłem młody, nie mogłem zrozumieć, o co chodzi politykom. Po tym, co robi radny Czerwiński widzę, że to nadal aktualne. Przecież nie ma limitu małżeństw czy odwiedzin w szpitalach. Jeśli geje wezmą ślub i nabędą takie prawo, nikomu niczego od tego nie ubędzie – kwituje.

„MOŻE URZĄDZAĆ KRUCJATY, JAKIE CHCE"

– Pan Czerwiński może urządzać sobie krucjaty, jakie chce. PiS w związku z wewnętrznym podziałem próbuje zaistnieć i być bardziej konfederacki, niż Konfederacja. Stanowisko klubu KO będzie jasne: nie weźmiemy w tym udziału – zapowiadała jeszcze przed sesją Małgorzata Dudzic-Biskupska.

Dodała, że transkrypcje są dokonywane w oparciu o wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz polskich sądów administracyjnych.

– Radny Czerwiński nie jest osobą, która będzie wskazywała, które wyroki są ważne, a które nie. Są wyroki, jest rozporządzenie. A urzędnicy są zobowiązani do realizacji obowiązków zgodnie z rozporządzeniami. Koniec dyskusji – ucina radna KO.

Czerwiński wyrok TSUE określa „uzurpacją", bo unijny Trybunał nie ma prawa ingerować w polskie prawo. Na pytanie o wyroki sądów administracyjnych odpiera, że nie zawsze nakazują transkrypcję, a poza tym w Polsce nie ma systemu prawa precedensowego.

– Taka walka nie powinna się odbywać na poziomie lokalnym – komentuje Halina Owsianna, radna klubu Lewica-Centrum w radzie miasta. – Nie zgadzam się, że transkrypcje wprowadzają chaos prawny. Przeciwnie, porządkują go – dodaje. ●

eprasa.pl 6246711d45

wyborcza

KATALOG OFERT
DEWELOPERSKICH

Piątek, 11 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Kamila Sierocka**

wyborcza.pl

FOT. SHUTTERSTOCK

Poznańskie nieruchomości

Nadal rynek kupującego

▸2

eprasa.pl 6246711d45

Poznańskie nieruchomości

Nadal rynek kupującego

Sytuacja pozostaje stabilna: deweloperzy stale zasilają ofertę, a ceny rosną w stosunkowo niewielkim tempie. Gwałtownych zmian nic na razie nie zapowiada.

• **Według JLL, średnie ceny mieszkań w ofercie deweloperów są obecnie na poziomie 14 200 zł za metr kwadratowy** FOT. MIROHA141/ SHUTTERSTOCK

Sławomir Szymański

– Rynek pierwotny w Poznaniu nadal jest w fazie wyraźnej nadwyżki podaży nad popytem – mówi Aleksandra Gawrońska, Director, Head of Residential Research firmy doradczej JLL. A to znaczy – w dużym uproszczeniu – że to nowe mieszkania czekają na chętnych, a nie odwrotnie. Kto szuka dziś mieszkania dla siebie lub pod najem, ma spory wybór i czas na podjęcie przemyślanej decyzji, a poza tym pojawia się przestrzeń na negocjacje co do ceny transakcyjnej.

Rzecz jasna, obraz sytuacji na rynku w dużym stopniu zależy od tego, jaki okres czasu i jakie liczby weźmiemy pod uwagę, bo występują tu różne tendencje (szczegóły poniżej). Ogólnie rzecz biorąc, okoliczności sprzyjają jednak kupującym.

Są gotowe, niesprzedane

Z danych JLL wynika, że deweloperzy w Poznaniu mają obecnie w ofercie prawie 8 tys. mieszkań: – W ostatnich kwartałach sprzedaż delikatnie przewyższała liczbę nowo wprowadzonych lokali, zarówno w drugiej połowie zeszłego roku, jak i na początku 2026. Miało to jednak niewielki wpływ na wielkość oferty. W II kwartale deweloperzy wprowadzili do sprzedaży ponad 1 400 nowych mieszkań wobec około 1 200 mieszkań sprzedanych w tym okresie – dodaje ekspertka.

Zwraca uwagę na fakt, że liczba mieszkań gotowych, pozostających w ofercie działających w Poznaniu deweloperów jest najwyższa w historii i przekroczyła 2,5 tys. jednostek.

– Oznacza to, że blisko co trzecie mieszkanie z rynku pierwotnego zostało już ukończone, ale nie znalazło jeszcze nabywcy. Wysoki poziom niesprzedanych mieszkań może mieć wpływ na skłonność deweloperów do promocji lub indywidualnych negocjacji cen zakupu – zauważa Aleksandra Gawrońska.

Ale nabywcy też są

Z danych Otodom Analytics wynika natomiast, że w sierpniu 2026 deweloperzy w Poznaniu sprzedali 443 mieszkania. Natomiast od początku tego roku do końca poprzedniego miesiąca nabywców znalazły 3502 lokale w stolicy Wielkopolski, a w ofercie deweloperów pojawiły się w tym czasie 2732 mieszkania. „Wyraźna przewaga popytu sprawiła, że łączna poznańska oferta po raz pierwszy w tym roku skurczyła się i spadła poniżej poziomu 6,5 tysiąca lokali, osiągając na koniec miesiąca poziom 6254 mieszkań" – informuje serwis Otodom.

Jak wygląda sytuacja z cenami

Według JLL, średnie ceny mieszkań w ofercie deweloperów są obecnie na poziomie 14 200 zł za metr kwadratowy, czyli również najwyższym w historii tego rynku. – W II kwartale widoczna była jednak próba dostosowania nowej oferty deweloperów do oczekiwań nabywców, w szczególności tych posiłkujących się kredytami hipotecznymi, w postaci niższych cen mieszkań wprowadzonych w tym okresie. Nie ma jednak oznak sugerujących istotną obniżkę cen w najbliższych latach, szczególnie uwzględniając nowe wymagania wobec budynków, m.in. miejsca doraźnego schronienia – stwierdza Aleksandra Gawrońska.

Z danych Otodom wynika, że średnia cena ofertowa w sierpniu ukształtowała się na poziomie 13 952 zł za metr kwadratowy. Dla porównania: we Wrocławiu to 15 552 zł, w Krakowie 17 046, w Trójmieście 17 794 zł, a w Warszawie to już blisko 20 tys. Jak widać, Poznań nie należy do czołówki najdroższych polskich metropolii. Pod względem cen nowych mieszkań bliżej mu do Katowic czy Łodzi.

Zauważalny jest jednak wzrost cen na poznańskim rynku. W porównaniu do sierpnia ubiegłego roku są wyższe o 6,5 proc. To drugi wynik w kraju po Warszawie, gdzie wzrost rok do roku wyniósł 9,9 proc.

Z kolei według danych udostępnionych przez serwis BIG DATA RynekPierwotny.pl średnia cena metra kwadratowego nowego mieszkania w Poznaniu wynosiła w sierpniu tego roku 14,3 tys. zł. Warto przy tym zwrócić uwagę na fakt, że mediana dla stolicy Wielkopolski wynosi 13,5 tys. zł. To wartość może lepiej oddająca sytuację na rynku, ponieważ pokazuje dokładny „środek" oferty. To znaczy, że połowa mieszkań ma cenę nominalnie wyższą, a połowa nizszą. Dodajmy: nominalnie, ponieważ chodzi tu o ceny ofertowe. Transakcyjne mogą być niższe.

– Mediana pokazuje cenę typowego mieszkania w ofercie. Średnia z kolei dobrze pokazuje kierunek zmian całego rynku. Dopiero zestawienie obu wskaźników pozwala zobaczyć pełny obraz sytuacji – wyjaśnia Marek Wielgo, ekspert portalu RynekPierwotny.pl.

Warto uwzględnić fakt, że średnia cena jest dość „wrażliwa" na zmiany w ofercie. Na przykład, jeśli w danym okresie jakiś deweloper wprowadza na rynek spore osiedle, na którym będzie dużo mieszkań w tzw. segmencie popularnym, to liczby mogą wskazywać na obniżkę cen w danym mieście. Mimo, że innych inwestycji tak naprawdę wcale to nie dotyczy, a już na pewno nie z droższych segmentów. Może być też odwrotnie: dwie-trzy inwestycje typu premium, z cenami z wysokiej półki, mogąwyraźnie podnieść średnią dla całego lokalnego rynku.

Interesujące może być, co dzieje się we wspomnianym segmencie popularnym, który rzecz jasna jest najciekawszy dla większości kupujących. Serwis PortalPierwotny.pl przyjmuje, że górna granica cent metra kwadratowego takich mieszkań w Poznaniu wynosi 12 tys. zl. Okazuje się, że od początku września ubiegłego roku liczba takich lokali w ofercie deweloperów w Poznaniu zmniejszyła się z 2,7 tys. do 2,1 tys. mieszkań. To oznacza dość znaczący spadek prawie o jedną czwartą. I wśród największych polskich miast jest to spadek, w tej kategorii, największy. To wyjaśnia też relatywnie duży wzrost średniek ceny metra kwadratowego w Poznaniu licząc rok do roku. Po prostu zmieniła się struktura rynku, czyli niekoniecznie trzeba zapłacić więcej, ale może pojawić się problem z punktu widzenia osób poszukujących mieszkania w bardzo konkretnym przedziale cenowym.

– Dla kupującego sama średnia cena jest tylko częścią informacji. Równie ważne jest to, ile mieszkań znajduje się w jego zasięgu finansowym. Jeżeli oferta tańszych lokali się kurczy, czekanie na dalszy spadek średniej ceny niekoniecznie musi działać na jego korzyść. Może się bowiem okazać, że za kilka miesięcy wybór mieszkań w jego budżecie będzie mniejszy niż dziś – komentuje Marek Wielgo.

Jeszcze jedna istotna sprawa: jeśli mówimy tu o cenach – średnich czy medianie – to trzeba cały czas pamiętać, że to jednak dane statystyczne. Realne ceny w konkretnych inwestycjach mogą się znacznie różnić. Najwięcej pod tym względem zależy oczywiście od lokalizacji, w tym osiedla czy dzielnicy, oraz standardu wykończenia, ale też od takich elementów jak kondygnacja, na której znajduje się wybrany lokal, bezpośredniego otoczenia budynku, dostępności komunikacyjnej itd. Zmiennych jest wiele.

Czego można się spodziewać dalej

„Czas potrzebny na wyprzedaż dostępnej oferty w Poznaniu wynosi obecnie 4,4 kwartału, co plasuje to miasto w bezpiecznej i pożądanej strefie rynkowej stabilizacji. Ogólne prognozy dla rynku deweloperskiego na kolejne miesiące są obiecujące i zakładają, że trzeci kwartał może przynieść lepsze wyniki sprzedażowe niż drugi. Chociaż letnie ożywienie popytu może sprawić, że tradycyjne wrześniowe odbicie sprzedaży będzie mniej spektakularne, początek jesieni zapowiada się stabilnie" – prognozuje Otodom.

Eksperci tego serwisu przewidują też, że dodatkowym impulsem dla kupujących mogą stać się promocje i rabaty, które deweloperzy zaoferują pod koniec trzeciego oraz czwartego kwartału, ponieważ będą chcieli zrealizować roczne plany sprzedażowe.

Kluczowe pytanie z punktu widzenia kupujących: czy istnieje ryzyko, że w przewidywalnym, czyli stosunkowo niedługim czasie ceny nowych mieszkań skokowo wzrosną? „Szeroka oferta i regularne uzupełnianie bazy mieszkań przez deweloperów powinny skutecznie ograniczać ryzyko gwałtownej presji na wzrost cen w nadchodzącym czasie" – zakłada Otodom.

Rok na poznańskim rynku pierwotnym zaczął się więc spokojnie i wszystko wskazuje na to, że spokojnie się zakończy. ●

Deweloperzy w Poznaniu mają obecnie w ofercie prawie 8 tys. mieszkań. W ostatnich kwartałach sprzedaż delikatnie przewyższała liczbę nowo wprowadzonych lokali, zarówno w drugiej połowie zeszłego roku, jak i na początku 2026. Miało to jednak niewielki wpływ na wielkość oferty. W II kwartale deweloperzy wprowadzili do sprzedaży ponad 1 400 nowych mieszkań wobec około 1 200 mieszkań sprzedanych w tym okresie

eprasa.pl 6246711d45

Jesienne Targi Mieszkań i Domów

Szukasz mieszkania lub domu?

Zamiast tygodni spędzonych na przeglądaniu ofert w internecie i umawianiu wizyt w biurach sprzedaży, wszystko znajdziesz w jednym miejscu.

Agnieszka Bociek

Na Targach Mieszkań i Domów można spotkać sprawdzonych deweloperów, pośredników finansowych, agencje nieruchomości oraz ekspertów, którzy pomogą przejść przez cały proces zakupu – od wyboru oferty po finansowanie. Jesienna edycja odbędzie się w nowej, wyjątkowej lokalizacji – Poznań Congress Center na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Targi to setki ofert w jednym miejscu. Podczas imprezy będzie można porozmawiać z poznańskimi deweloperami i porównać je z propozycjami rynku wtórnego, w tym firm zrzeszonych w WSPON. Na wystawie nie zabraknie ofert z rynku pierwotnego, wtórnego, finansowania i usług okołozakupowych. To wszystko podczas jednej wizyty, bez konieczności odwiedzania dziesiątek biur. Dzięki obecności Phuket Plus – Srebrnego Sponsora wydarzenia, będzie można poznać możliwości inwestycyjne na rynku nieruchomości w Tajlandii.

Wystawcy przygotowują dla klientów targów kupony rabatowe i zniżki bonusowe, a specjalnie stworzonej strefie 3D, będzie można zobaczyć poznańskie osiedla podczas wirtualnych spacerów. To połączenie tradycji z nowoczesnością. Osoby zainteresowane kupnem własnego M w jednym miejscu mogą odbyć rozmowy z wystawcami i jednocześnie obejrzeć wnętrze mieszkania i jego otoczenie jeszcze przed jego wybudowaniem. Dzięki technologii VR podjęcie decyzji o zakupie mieszkania czy domu jeszcze nigdy nie było tak proste. ●

• **Targi to setki ofert w jednym miejscu** FOT. ADAM STĘPIEŃ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Strefa Zakupu i Finansów: program jesiennych TMiD

• Zakup mieszkania to nie tylko wybór lokalizacji i metrażu. Równie ważne są sposób finansowania, ocena własnych możliwości i moment podjęcia decyzji. Właśnie tym tematom poświęcona będzie Strefa Zakupu i Finansów TMiD Poznań.

• Program merytoryczny jesiennych targów poznańskich jest już dostępny. 12 i 13 września porozmawiamy o tym, co naprawdę interesuje osoby szukające własnego M. Na co warto zwrócić uwagę? Jakie formy finansowania będą najlepszym wyborem? I wreszcie: czy zakup nieruchomości warto odkładać w czasie?

• Konkrety, praktyczna wiedza i odpowiedzi na pytania, które pojawiają się przed jedną z najważniejszych decyzji finansowych. Bez zbędnych formalności, straty czasu na umawianie wielu spotkań na drugim końcu miasta.

Targi Mieszkan i Domów:

12–13 września 2026 r.
Poznań Congress Center
Międzynarodowe Targi Poznańskie
ul. Głogowska 10, 60-734 Poznań
• sobota
10:00–17:00
• niedziela
10:00–16:00

REKLAMA 34450957

eprasa.pl 6246711d45

Ataner buduje na Świerzawskiej

Nowe osiedle na Marcelinie już gotowe

Na poznańskim Grunwaldzie, obok Lasku Marcelińskiego, powstało nowe osiedle mieszkaniowe wybudowane przez Ataner – os. Świerzawska 13.

Wybrane mieszkania są wykończone „pod klucz" i gotowe do odbioru.

Spokojne osiedle obok Lasku Marcelińskiego

Świerzawska 13 to spokojne osiedle, które znajduje się na poznańskim Grunwaldzie tuż obok Lasku Marcelińskiego. – Osiedle składać się będzie z dwóch etapów. W pierwszym etapie powstał budynek o wysokości od 6 do 11 kondygnacji. Znajdują się w nim funkcjonalne mieszkania z balkonami lub tarasami o powierzchniach od 40 do 106 mkw. Wybrane mieszkania są wykończone „pod klucz", dzięki czemu można od razu się do nich wprowadzać nie tracąc czasu i pieniędzy na wykończenie – Magdalena Szulc z Ataner..

Na parterze będą lokale usługowe. Sklepy i usługi znajdują się także na sąsiednich osiedlach wybudowanych przez Ataner: os. Marcelin, os. Nowy Marcelin i Świerzawska 4. Niedaleko jest CH King Cross, a dojazd do centrum zajmuje ok. 15 minut.

Bezpiecznie i rodzinnie wśród zieleni

Na osiedlu powstanie plac zabaw dla dzieci oraz centrum sportowe z siłownią. Po męczącym dniu będzie można odpocząć i porozmawiać z sąsiadami na dziedzińcu. Dzięki systemowi monitoringu, portierni ochrony oraz podziemnej hali garażowej, każdy poczuje się bezpiecznie.

Znajdujący się w sąsiedztwie Lasek Marceliński zajmuje powierzchnię 230 hektarów, jest więc gdzie spacerować czy biegać. – W Lasku znajduje się staw, place zabaw dla dzieci i miejsca na ognisko. Tereny te są atrakcyjne nie tylko latem, ale przez cały rok. Mieszkańcy osiedla będą je mieć na wyciągnięcie ręki – dodają w Ataner. ● **agab**

• **Świerzawska 13 to osiedle, które znajduje się na poznańskim Grunwaldzie** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Budynek będzie miał 11 kondygnacji**
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Dwie średnie krajowe wystarczą

Aby banki chciały pożyczyć milion złotych na zakup mieszkania

O kredyt jest dziś łatwiej niż przed rokiem. Mogłoby być jednak jeszcze łatwiej, gdyby nie konflikt na Bliskim Wschodzie.

Bartosz Turek
ANALITYK RYNKU NIERUCHOMOŚCI, AGAB

Pozytywnie na możliwość zakupu własnego mieszkania wpływają rosnące płace, tańsze niż przed rokiem kredyty i fakt, że ceny nieruchomości pozostają w ostatnim czasie relatywnie stabilne.

Trochę ponad milion złotych – taka jest obecnie mediana zdolności kredytowej trzyosobowej rodziny z dochodem na poziomie dwóch średnich krajowych – wynika z najnowszych deklaracji banków oraz danych z bankowych kalkulatorów zdolności kredytowej. To prawie 17 tysięcy złotych więcej niż przed miesiącem oraz o ponad 11% więcej niż w analogicznym okresie przed rokiem.

Jeszcze na początku roku można się było spodziewać, że dostęp do kredytów będzie się poprawiał w szybszym tempie. Wszystko dlatego, że powszechne było oczekiwanie na kilka kolejnych cięć stóp procentowych. Dzięki nim istniała szansa na tańsze niż dziś kredyty. Niestety od wiosny zdolność kredytowa pozostaje w Polsce pod wyraźną presją. Wszystko przez konflikt na Bliskim Wschodzie, którego pokłosiem są obawy o wzrost dynamiki inflacji. I choć kredyty są dziś tańsze niż przed rokiem, to jednak poprawa mogła być większa.

Kilka dodatkowych metrów

Najbardziej czytelnym przykładem, który pokazuje dostęp do kredytów mieszkaniowych, jest przełożenie zdolności kredytowej na faktyczne możliwości nabywcze. Załóżmy więc, że trzyosobowa rodzina z dochodem na poziomie dwóch średnich krajowych idzie do banku i beztrosko zaciąga kredyt, wykorzystując całą swoją zdolność kredytową (mediana). Rodzina dodaje potem do tego 20-proc. wkład własny i chce kupić mieszkanie w Warszawie. Efekt? Dziś taka familia mogłaby kupić mieszkanie o powierzchni prawie 75 metrów kwadratowych. To o prawie 6 metrów więcej niż rok temu i o około 3 metry więcej niż średnia z ostatnich niemal 20 lat.

Ekonomiści widzą obniżki, rynek boi się podwyżek

Jeśli szukać informacji o tym jak w przyszłości rozwijać się będzie ta sytuacja, a więc też jak zmieniać się będzie koszt kredytów mieszkaniowych, możemy spojrzeć na prognozy ekonomistów lub notowania kontraktów terminowych. Problem w tym, że oczekiwania w obu tych grupach są dalece rozbieżne.

Analitycy dwóch największych banków (Pekao i PKO BP) wskazują, że w najbardziej prawdopodobnym scenariuszu Rada Polityki Pieniężnej może jeszcze obniżyć stopy procentowe, choć raczej nie wcześniej niż za kilka miesięcy czy nawet kwartałów. Najpewniej zakładają oni w swoich prognozach normalizację sytuacji geopolitycznej i spadek presji inflacyjnej. W ciemniejszych barwach widzą przyszłość gracze rynkowi. Ci w perspektywie kilku miesięcy przewidują raczej na tyle wyraźne zagrożenie wzrostem inflacji (np. utrzymujące się wyższe ceny węglowodorów, za którymi może przyjść wzrost cen żywności), że rozgrywają na rynku kontraktów terminowych scenariusz, w którym RPP zostaje zmuszona do podniesienia stóp procentowych.

O tym, kto ma rację, dowiemy się z czasem. Póki co efekt tych rozbieżnych oczekiwań jest taki, że kredyty ze zmiennym oprocentowaniem są (przynajmniej w momencie podpisania umowy) oprocentowane niżej (5,8%) niż hipoteki z okresowo stałym oprocentowaniem (6,1%).

Przesłane przez banki dane sugerują, że nawet instytucje szacujące zdolność kredytową najbardziej zachowawczo deklarują możliwość pożyczenia rodzinie z naszego przykładu kwoty wyraźnie przekraczającej 900 tysięcy złotych. Taką ofertę przedstawiły PKO, Erste oraz mBank. Deklaracje większości instytucji oscylują powyżej bariery miliona złotych. Bliżej tego poziomu uplasowały się Alior i BNP Paribas, a wyraźnie powyżej znajdziemy Pekao, Credit Agricole i ING.

Choć jest to truizm, to patrzenie na ofertę hipoteczną tylko przez pryzmat deklarowanej zdolności kredytowej może okazać się błędem. Aby wybrać odpowiednią „hipotekę", powinniśmy zwrócić uwagę także na oprocentowanie kredytu, opłaty dodatkowe, koszty ubezpieczeń, skomplikowanie i czasochłonność procesu kredytowego czy skłonność danej instytucji do negocjacji warunków np. przy chęci skorzystania z dodatkowych produktów bankowych. Musimy mieć przy tym świadomość, że banki mogą być skłonne zaproponować nam tańszy kredyt w zamian za stawianie wyższych wymagań lub związanie się z daną instytucją innymi produktami. Różnice w ofercie mogą pojawić się np. na poziomie czasochłonności procesu udzielania kredytu lub preferencji dla konkretnych grup zawodowych czy budownictwa energooszczędnego. ●

eprasa.pl 6246711d45

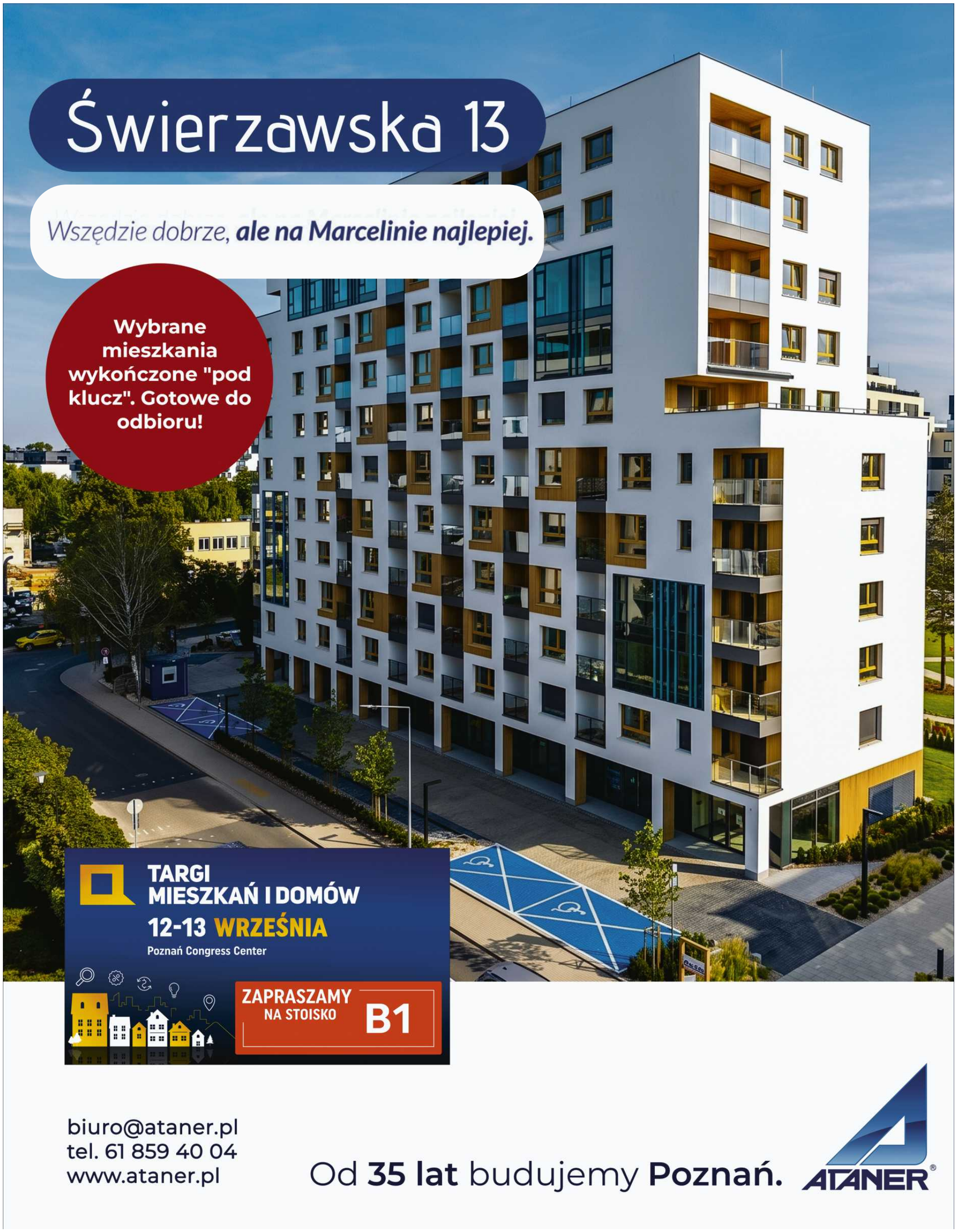

34450282

eprasa.pl 6246711d45

Konipmex – Invest buduje w centrum

Ekologicznie i designersko wśród zieleni

• **Osiedle przy ul. Św. Michała** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Inwestycja Wilda Story** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Jeśli ktoś szuka nowego mieszkania w Poznaniu, to blisko centrum miasta są można kupić gotowe lokale.

Przy ul. Św. Michała powstaną 102 mieszkania o powierzchni od 31 do 134 mkw. – Będą wykończone w standardzie deweloperskim z możliwością wyboru usługi wykończenia „pod klucz" – mówi Agata Krzesińska z Konimpex – Invest. Ile kosztują mieszkania? – Dziś to cena od 12 500 do 13 600 zł za mkw. brutto. Z kolei miejsce parkingowe w podziemnej hali garażowej to wydatek od 37 000 zł, a komórka lokatorska od 10 560 zł – dodają w biurze sprzedaży. Mieszkania będą gotowe w pierwszym kwartale przyszłego roku.

Tuż obok jezioro i park

Jakie są atuty inwestycji? Agata Krzesińska: Lokalizacja między Śródką a Maltą w Poznaniu (ok. 650 m do Parku 1000-lecia, ok. 850 m do Jeziora Malta) to miejsca, które lubią wszyscy Poznaniacy. To pierwsza inwestycja deweloperska w Poznaniu z magazynami energii połączonymi z fotowoltaiką, do tego liczne udogodnienia w inwestycji, rozwiązania ekologiczne, plac zabaw, duża ilość zieleni. W odległości krótkiego spaceru znajduje się przystanek tramwajowy. To około 500 m do pętli Zawady i ul. Warszawskiej – dodają w Konimpex – Invest.

Zacisznie w centrum miasta

Kolejna inwestycją firmy jest osiedle Wilda Story, gdzie powstało 65 mieszkań o powierzchni od 26 do 105 mkw. – Te mieszkania oddajemy w podwyższonym standardzie wykończenia z designerskimi częściami wspólnymi, cichobieżną windą, podziemną halą garażową i komórkami lokatorskimi. Będzie tu także ekologiczny, zielony dach. Do przystanku tramwajowego jest 50 m, a mieszkania są gotowe do odbioru – informuje Agata Krzesińska. Cena mieszkania od 12 799 zł brutto za mkw., natomiast miejsce postojowe w hali garażowej to koszt od 45 000 zł brutto, a komórka lokatorska od 15 000 zł brutto. – Wilda Story to połączenie historycznej architektury z nowoczesną. Do wyboru są mieszkania z ogródkami i balkonami. W części historycznej jest drewniana stolarka okienna, cokół z granitu na elewacji, a w strefie wejściowej mozaika z kamienia naturalnego. Zastosowaliśmy tu szereg ekologicznych rozwiązań oraz otwieranie bramy garażu smartfonem. To świetna lokalizacja, bo osiedle dzieli 500 m od Parku Jana Pawła II i ok. 750 m od Rynku Wildeckiego – podsumowuje deweloper. ● **agab**

Mieszkania, dobrze zlokalizowane, z funkcjonalnymi układami i atrakcyjną ceną nadal szybko znajdują nabywców

Agata Krzesińska,
KONIMPEX – INVEST

Z decydowanie można powiedzieć, że pozycja kupującego jest dziś znacznie silniejsza niż w okresie największego boomu mieszkaniowego. Kupujący ma możliwość porównania wielu inwestycji, lokalizacji, standardów i układów mieszkań. Co więcej, duża część oferty to lokale gotowe lub takie, które zostaną oddane w stosunkowo krótkim terminie. To zwiększa konkurencję pomiędzy projektami.

Nastąpiła stabilizacja cen ofertowych mieszkań, przy jednoczesnym zwiększeniu elastyczności cenowej po stronie deweloperów. Według portalu rynekpierwotny.pl, średnia cena ofertowa nowych mieszkań w Poznaniu wynosi około 14 324 zł za mkw. (dane z sierpnia 2026).

Nadal bardzo dobrze sprzedają się mieszkania przede wszystkim lokale dwu- i trzypokojowe. Przy planowanym zakupie mieszkania klienci zwracają uwagę na wysokość miesięcznej raty, koszt miejsca postojowego, komórki lokatorskiej, wykończenia oraz późniejszych kosztów utrzymania. Dlatego też wszelkie dodatkowe korzyści finansowe przy zakupie mają ogromne znaczenie.

W naszym portfolio produktów w sprzedaży jest pierwszy budynek wielorodzinny w Poznaniu z magazynami energii połączonymi z fotowoltaiką, między innymi dlatego inwestycja Św. Michała ma niski współczynnik zapotrzebowania budynku na energię pierwotną. Dzięki temu wiele banków oferuje korzystniejsze warunki finansowania z obniżoną marżą o 0,20 p.p. Kupujący zwracają uwagę na tego typu rozwiązania.

eprasa.pl 6246711d45

Więcej pieniędzy na ocieplenie domów

Zmiany w programie „Czyste Powietrze”

Od 20 lipca tego roku obowiązują zmiany w programie „Czyste Powietrze”.

Jedną z najważniejszych jest podniesienie maksymalnych kwot dotacji na termomodernizację, w tym ocieplenie przegród budowlanych oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej. Wyższe limity kosztów kwalifikowanych oznaczają większe wsparcie dla właścicieli domów, planujących termomodernizację, chcących trwale obniżyć rachunki za energię i poprawić komfort mieszkania.

Program „Czyste Powietrze” to jeden z największych programów wsparcia termomodernizacji w Polsce. Od jego uruchomienia w 2018 roku zawarto już 971 tys. umów, wypłacono blisko 22 mld zł dofinansowania i wymieniono ponad 603 tys. nieefektywnych źródeł ciepła.

Nowe stawki: ile realnie zyska inwestor?

W przypadku najwyższego poziomu dofinansowania, maksymalne jednostkowe kwoty dotacji wzrosną do:

- 275 zł/mkw. na ocieplenie ścian,
- 1320 zł/mkw. na wymianę stolarki okiennej,
- 2750 zł/mkw. na wymianę drzwi.

Podwyższenie limitów to bezpośrednia odpowiedź na realia rynkowe. Przy ustalaniu nowych stawek Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przeanalizował m.in. dane GUS dotyczące cen produkcji budowlano-montażowej, aktualne oferty rynkowe oraz rzeczywiste koszty wykazywane przez beneficjentów programu we wnioskach o płatność.

W praktyce oznacza to, że właściciel domu jednorodzinnego o powierzchni ścian zewnętrznych wynoszącej około 150 m² będzie mógł otrzymać na samo ocieplenie ponad 3700 zł więcej niż przed zmianą limitów.

Wyższe limity dofinansowania dla ocieplenia nie są przypadkowe. W wielu starszych domach to właśnie przez przegrody zewnętrzne ucieka największa ilość ciepła, dlatego ograniczenie strat energii pozostaje jednym z najważniejszych elementów skutecznej termomodernizacji.

Zmiany, które zaczęły obowiązywać 20 lipca, nie ograniczają się do wysokości dofinansowania. Poszerzony został katalog wyjątków od zasady, zgodnie z którą uczestnik programu powinien być właścicielem lub współwłaścicielem nieruchomości przez co najmniej trzy lata przed złożeniem wniosku.

Nowe przepisy obejmują m.in. osoby, które nabyły nieruchomość w drodze zasiedzenia, a także właścicieli posiadających dom od co najmniej roku, jeśli minimum połowę udziałów otrzymali w darowiźnie od rodziców albo dziadków. To istotna zmiana również z perspektywy termomodernizacji. Wiele domów przejmowanych przez kolejne pokolenia to budynki wzniesione kilkadziesiąt lat temu, będące energetycznymi „wampirami”. W takich przypadkach modernizacja może obejmować zarówno wymianę źródła ciepła, jak i poprawę izolacyjności przegród zewnętrznych, wymianę stolarki czy inne działania ograniczające zapotrzebowanie nieruchomości na energię. ●

agab

Amercom buduje Tarasy Wilczak

Gotowe mieszkania nad Wartą

Wilczak 16 A to adres osiedla które jest położone blisko Parku Szelągowskiego, Cytadeli, a także miejskiej plaży na Szelągu.

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Atutem Tarasów Wilczak jest bardzo dobry dojazd do centrum. W pobliżu jest pętla tramwajowa oraz przystanek autobusowy wielu linii komunikacji miejskiej. Jest także i doskonale rozwinięta infrastruktura handlowo-usługowa dzielnicy Winogrady. – Nasze mieszkania są gotowe do odbioru, a w budynkach jest winda. Pomiędzy nimi znajduje się ładnie zagospodarowany teren, który jest oświetlony – informuje deweloper. Cała inwestycja składa się z dziewięciu budynków, każda z nich ma siedem kondygnacji oraz dwie podziemne. W sumie jest tu 416 lokali. –

Ceny mieszkań zaczynają się od 11600 do 14 500,00 zł za mkw., pomieszczenia gospodarcze kosztują od 15 000 do 30 000 zł, miejsca postojowe 44 900 zł, które znajdują się w podziemnej hali garażowej. Mieszkania są gotowe do użytkowania, gwarantuje to bezpieczną transakcję, bez oczekiwania na koniec budowy. Niewątpliwie atutem jest lokalizacja i wysoki standard wykończenia – informuje deweloper. ●

agab

REKLAMA
34450013

ŚW. MICHAŁA
KONIMPEX INVEST

ZAKOŃCZENIE BUDOWY
IQ 2027 R.

Warto.
Między Śródką a Maltą

T: 502 103 437
E: biuro@konimpex-invest.pl

swietegomichala.pl

Paczkomat – 120 m
Przystanek tramwajowy – 500 m
Park Tysiąclecia – 650 m
Jezioro Malta – 850 m
Rondo Śródka – 850 m

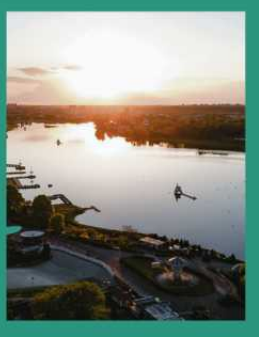

1 PO

eprasa.pl 6246711d45

Refleksje o Poznaniu

Po powrocie z Walencji

Podczas jednej z wizyt w hiszpańskiej Walencji nasunęło mi się kilka refleksji dotyczących Poznania.

Andrzej Marszałek

INWESTYCJE WIELKOPOLSKI, WICEPREZES POLSKIEGO ZWIĄZKU FIRM DEWELOPERSKICH W POZNANIU

Część I Walencja

Walencja słynie z wielu interesujących miejsc, zabytków, nowoczesnej, ikonicznej architektury, a także wydarzeń. Nas przyciągnęło jedno z tych ostatnich – Las Fallas de Valencia. Chętnie napisałbym o nim więcej, bo naprawdę jest o czym, ale tutaj chciałbym skupić się na czymś zupełnie innym.

Jednym z najsłynniejszych miejsc Walencji są Ogrody Turii – największy park miejski w Hiszpanii liczący 9 kilometrów długości (!), który powstał w dawnym korycie rzeki Turia. Rzeka ta wielokrotnie wylewała na przestrzeni dziejów, a ostatnia tragiczna powódź w centrum miasta miała miejsce 14 października 1957 roku. Zginęło wówczas ponad 80 osób, a zniszczeniu uległy tysiące domów. Generał Franco obiecał wtedy odbudowę miasta i trwałe rozwiązanie problemu. I rzeczywiście – w 1973 roku Turia popłynęła nowym, oddalonym o około 3 kilometry korytem.

Pisząc o „ostatniej powodzi", warto jednak doprecyzować, że najnowsza – z października 2024 roku – pochłonęła ponad 200 ofiar i zaskoczyła mieszkańców regionu Walencji swoją gwałtownością. Tym razem jednak samo centrum miasta zostało oszczędzone – m.in. dzięki wcześniejszemu przesunięciu biegu rzeki. Turia, w nowym korycie stała się granicą między terenami zalanymi a tymi, które ocalały.

Ale wracając do parku. Początkowo w starym korycie planowano poprowadzić... drogę szybkiego ruchu(!). Po protestach mieszkańców – a działo się to w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku – zdecydowano się jednak utworzyć park, który oficjalnie otwarto w 1986 roku.

Dziś Ogrody Turii, to rozbudowany system alei, ścieżek rowerowych, skateparków, skwerów, fontann, placów zabaw i boisk, otoczonych zielenią – sosnami i drzewami pomarańczowymi, krzewami i kwiatami. Wyjątkowego uroku temu obszarowi dodaje 18 mostów z różnych epok i w różnych stylach architektonicznych, które dawniej przebiegały nad rzeką, a dziś nad parkiem.

Na przełomie wieków we wschodniej części powstał kompleks Ciutat de les Arts i les Ciències (Miasto Sztuki i Nauki), obejmujący m.in. Pałac Sztuki Królowej Zofii, Muzeum Nauki Księcia Filipa oraz L'Hemisfèric (planetarium i kino). Te ikoniczne w formie budynki autorstwa słynnego hiszpańskiego architekta Santiago Calatravy stały się symbolem nowoczesnej Walencji.

• **Ogrody Turii w Walencii** FOT. BYDRONEVIDEOS/SHUTTERSTOCK

• **Park powstał w ciągu około trzech lat od rozpoczęcia konsultacji społecznych**

FOT. ŁUKASZ CYNALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Park powstał w miejscu dawnego biegu rzeki**

FOT. ŁUKASZ CYNALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Park Stare Koryto Rzeki Warty** FOT. RAFAL SLIFKA

Refleksja dotycząca nazwy „Park w Starym Korycie Warty" brzmi dość technicznie i mało atrakcyjnie. Być może warto rozważyć nazwę bardziej oddziałującą na wyobraźnię, np. „Ogrody Warty" – oczywiście pod warunkiem, że rzeczywiście stałyby się ogrodami w pełnym tego słowa znaczeniu

Część II Poznań

Ale gdzie w tym wszystkim refleksje o Poznaniu?

Spacerując i po Jardín del Turia myślałem o poznańskim Parku w Starym Korycie Warty, który również powstał w miejscu dawnego biegu rzeki. To skojarzenie ma dla mnie wymiar osobisty. Nasza firma, Inwestycje Wielkopolski, wspólnie z ówczesną Radą Osiedla Stare Miasto, była inicjatorem powstania tego parku. Początki sięgają około 2013 roku, kiedy realizowaliśmy w sąsiedztwie inwestycję Nowe Chwaliszewo.

Nasze zaangażowanie miało bardzo konkretny wymiar. Przekazaliśmy Miastu Poznań znaczącą darowiznę finansową, która – wraz z analogicznym wkładem Rady Osiedla – umożliwiła uruchomienie dalszych środków miejskich. Kluczowe było także szybkie przygotowanie projektu – powstał on na nasze zlecenie i koszt w Pracowni 1050 pod kierunkiem Mariusza Więcka i również został podarowany Miastu. Dodatkowo sfinansowaliśmy zakup i nasadzenia kilkudziesięciu drzew sprowadzonych z Holandii. Łączna wartość naszego wkładu przekroczyła pół miliona złotych.

Jakie są więc te refleksje? Z jednej strony – satysfakcja. Jak na tego typu inwestycję park powstał stosunkowo szybko – w ciągu około trzech lat od rozpoczęcia konsultacji społecznych, w których aktywnie uczestniczyliśmy. Na początku słyszeliśmy, że realizacja może potrwać co najmniej dekadę. Z drugiej strony – z dzisiejszej perspektywy, wzmocnionej doświadczeniem Ogrodów Turii, mam poczucie niedosytu. Park mógłby wyglądać inaczej. Przede wszystkim brakuje w nim tak bujnej i intensywnej zieleni.

Był to świadomy wybór, wynikający m.in. z postulatów uczestników konsultacji, którzy proponowali przywrócenie rzeki do dawnego koryta. Choć już wtedy było wiadomo, że jest to mało realne, to jednak zdecydowano się ograniczyć nasadzenia w centralnej części. W efekcie drzewa pojawiły się głównie „na brzegach potencjalnego biegu rzeki".

Pamiętam, że już wtedy nie widziałem sensu w takim rozwiązaniu, ponieważ rzekę przeniesiono właśnie po to, by chronić centrum miasta przed potencjalnym zagrożeniem powodziowym. Ten argument nie wszystkich jednak przekonywał. Dziś symbolem marzenia o powrocie rzeki w to miejsce jest zaprojektowana przez Mariusza Więcka, mieszcząca się w centralnej części parku, fontanna w formie „korka", przez który przelewa się woda. Może kiedyś w tym miejscu ponownie popłynie rzeka?

Poważniejsza refleksja dotyczy jednak sposobu wykorzystania tej przestrzeni. W przeciwieństwie do Walencji, w Poznaniu stworzyliśmy stworzyliśmy park tylko na połowie obszaru starego koryta. Drugą połowę – od strony zachodniej i północnej – w dużej mierze oddaliśmy samochodom, przeznaczając ją na parkingi.

Moim zdaniem, nie jest to rozwiązanie szczególnie atrakcyjne ani dla mieszkańców, ani dla odwiedzających miasto. Tymczasem mieszkańcy Walencji już 50 lat temu, w zupełnie innych realiach, politycznych i społecznych, odrzucili pomysł przeznaczenia wyrwanej naturze przestrzeni na infrastrukturę drogową. Może warto do tej dyskusji wrócić także w Poznaniu? Być może obecna Rada Osiedla Stare Miasto mogłaby – wzorem swoich poprzedników – zainicjować kolejny etap zmian i spróbować odzyskać tę przestrzeń dla mieszkańców i przyrody jednocześnie?

Przy tej okazji warto też zastanowić się nad przyszłością pawilonu Nowa Gazownia. Gdy powstawał 15 lat temu, komunikowano, że będzie obiektem tymczasowym, funkcjonującym przez około trzy lata, do czasu uruchomienia nowych przestrzeni w Starej Gazowni. Dziś trudno uznać go za element architektoniczny, pozytywnie wpływający na wizerunek tej części miasta. Z pewnością nie jest to obiekt ikoniczny.

Podobnie można spojrzeć na sposób upamiętnienia mostu Chwaliszewskiego. Obecna forma – będąca niczym więcej jak pozostałością po bożonarodzeniowej dekoracji świetlnej sprzed wielu lat – nie akcentuje odpowiednio historycznego ducha i znaczenia tego miejsca..

Na koniec jeszcze jedna refleksja – dotycząca nazwy. „Park w Starym Korycie Warty" brzmi dość technicznie i mało atrakcyjnie. Być może warto rozważyć nazwę bardziej oddziałującą na wyobraźnię, np. „Ogrody Warty" – oczywiście pod warunkiem, że rzeczywiście stałyby się ogrodami w pełnym tego słowa znaczeniu.

Mam przy tym świadomość, że ograniczenie miejsc parkingowych bez zapewnienia alternatywy spotkałoby się z dużym oporem. To realne wyzwanie. Mimo to trudno oprzeć się wrażeniu, że potencjał przestrzeni, która niegdyś została zabrana naturze, zasługuje na coś więcej niż parking samochodowy. Tak przynajmniej uważam. ●

eprasa.pl 6246711d45

Mieszkania kosztują dwa razy więcej niż dekadę temu

Co stoi za tak dużym wzrostem cen?

Dzisiejsze ceny mieszkań jeszcze dziesięć lat temu wydawałyby się trudne do wyobrażenia.

Kamilla Sierocka

Za tak silnym wzrostem stoi splot kilku czynników: droższa budowa, ograniczona podaż oraz gwałtowne zmiany na rynku kredytowym. Największy problem polega na tym, że popyt rośnie, a nowych mieszkań nie da się dostarczyć na rynek w podobnym tempie.

Popyt wyprzedza podaż

Skalę zmiany najlepiej pokazują indeksy Eurostatu, w których rok 2015 przyjęto jako poziom 100. W pierwszym kwartale 2026 roku wskaźnik cen mieszkań z rynku wtórnego w Polsce sięgnął 232, co oznacza wzrost o 132 proc., a w przypadku nowych lokali osiągnął 215, czyli wzrósł o 115 proc. Bieżące tempo jest spokojniejsze: ceny nowych mieszkań zwiększyły się w ciągu roku o 6,8 proc., a używanych o 5,2 proc. W części Europy podwyżki były znacznie mocniejsze. Przykładowo, na rynku wtórnym Portugalia zanotowała wzrost o 19,7 proc., Bułgaria o 16,3 proc., Chorwacja o 16,1 proc., a Węgry – o 13,5 proc. Polska wypadła ze ścisłej europejskiej czołówki pod względem dynamiki, lecz zatrzymała się na bardzo wysokim poziomie cenowym.

FOT. RADOVAN1/SHUTTERSTOCK

Obniżka stóp procentowych, złagodzenie zasad kredytowania albo rządowy program dopłat mogą poruszyć rynek w ciągu jednego kwartału, podczas gdy przygotowanie inwestycji wymaga kilku lat. Nawet w okresie słabszej sprzedaży ceny mają solidne podparcie

Jednocześnie NBP wskazuje, że w pierwszym kwartale 2026 roku rozpoczęto budowę 49,4 tys. mieszkań – o 11 proc. mniej niż rok wcześniej, a koszty ziemi, robocizny i wydatków pośrednich nadal rosły. Hamowanie popytu spotkało się więc z podażą, która również zdejmuje nogę z gazu. – Na cenę metra kwadratowego mieszkania wpływa każdy etap realizacji inwestycji. Od zakupu gruntu, przez projekt i finansowanie, po koszty pracy oraz wymagania techniczne. Kupujący widzi końcową kwotę, a za nią stoją lata przygotowań i ryzyka, których nie da się wyłączyć z rachunku. Gdy podaż reaguje wolniej od popytu, każdy silniejszy impuls zakupowy szybko przesuwa ceny w górę – mówi Bartłomiej Rzepa, członek spółki realizującej inwestycję Osiedle Symbioza.

Rynek dwóch prędkości

Właśnie w tej różnicy prędkości kryje się sedno polskiego problemu mieszkaniowego. Obniżka stóp procentowych, złagodzenie zasad kredytowania albo rządowy program dopłat mogą poruszyć rynek w ciągu jednego kwartału, podczas gdy przygotowanie inwestycji wymaga kilku lat. Nawet w okresie słabszej sprzedaży ceny mają solidne podparcie. Według NBP w pierwszym kwartale 2026 roku około 58 proc. zakupów mieszkań finansowano ze środków własnych. Dostępność kredytu potrafi rozpalić popyt, ale to gotówka pomaga utrzymać wyceny, gdy finansowanie bankowe staje się droższe. – Dekada wzrostów pokazała, że ceny mieszkań kształtuje skomplikowany system naczyń połączonych. Gdy poprawia się dostępność kredytu albo pojawia się program wsparcia, popyt może przyspieszyć w ciągu kilku miesięcy. Podaż potrzebuje natomiast znacznie dłuższego oddechu, bo inwestycję poprzedzają zakup gruntu, procedury, projektowanie i budowa. W tym czasie zmieniają się wynagrodzenia, ceny ziemi, koszty finansowania oraz wymagania techniczne. Rynek w dużych miastach koncentruje się też w lokalizacjach z dobrą komunikacją, usługami i zielenią, a liczba takich miejsc jest ograniczona. Dlatego spadek dynamiki cen może przynieść stabilizację, ale powrót do stawek sprzed dekady pozostaje mało realny. Trwała poprawa dostępności mieszkań wymaga przewidywalnego finansowania i sprawniejszego zwiększania podaży tam, gdzie istnieje faktyczny popyt – mówi Bartłomiej Rzepa.

REKLAMA 34450851

eprasa.pl 6246711d45

Najczęstszy błąd w salonie?

Jeden element, który psuje całe wnętrze

Kupując wyposażenie salonu, większość uwagi poświęcamy sofie. Analizujemy kolor, tkaninę, komfort siedzenia czy jakość wykonania, zakładając, że to właśnie ona zbuduje charakter całej przestrzeni.

Agnieszka Bociek

FOT. GALERIA WNĘTRZ DOMAR/IWC HOME(4)

• Drewno wprowadza do wnętrza ciepło, naturalność i ponadczasowy charakter

• Modele okrągłe doskonale odnajdują się w mniejszych wnętrzach

• Coraz większą popularnością cieszą się również zestawy dwóch lub kilku stolików

• Zbyt wysoki stolik zaburza proporcje całego zestawu wypoczynkowego i sprawia, że przestrzeń traci swoją lekkość

Tymczasem projektanci wnętrz coraz częściej zwracają uwagę na zupełnie inny element aranżacji – stolik kawowy. Choć wydaje się jedynie praktycznym dodatkiem, w rzeczywistości odpowiada za zachowanie właściwych proporcji, funkcjonalność oraz wizualną równowagę całego wnętrza. Źle dobrany potrafi zaburzyć nawet najbardziej dopracowaną aranżację. Dobrze wybrany sprawia natomiast, że salon staje się harmonijny, wygodny i naturalnie elegancki.

Jednym z najczęściej popełnianych błędów podczas wyboru stolika kawowego jest niewłaściwa wysokość blatu. To detal, który często umyka podczas zakupów, jednak w codziennym użytkowaniu staje się niezwykle odczuwalny. – Zbyt wysoki stolik zaburza proporcje całego zestawu wypoczynkowego i sprawia, że przestrzeń traci swoją lekkość. Z kolei model zbyt niski okazuje się po prostu niewygodny – zarówno podczas odkładania filiżanki kawy, jak i codziennego korzystania z salonu. Optymalnym rozwiązaniem jest blat znajdujący się na wysokości siedziska sofy lub maksymalnie dwa-trzy centymetry niżej. To właśnie taka relacja zapewnia komfort użytkowania oraz zachowanie właściwych proporcji całej aranżacji – wyjaśnia Sylwia Gulewicz-Wysocka, architektka Galerii Wnętrz DOMAR.

Skala decyduje o harmonii wnętrza

Drugim, równie często spotykanym błędem jest niewłaściwy rozmiar stolika. Wielu inwestorów wybiera modele, które wydają się atrakcyjne jako pojedynczy mebel, jednak po ustawieniu przy sofie okazują się zbyt małe. Efekt? Nawet starannie zaprojektowany salon sprawia wrażenie niekompletnego i przypadkowego.

– Projektanci wnętrz od lat kierują się prostą zasadą – stolik kawowy powinien mieć długość odpowiadającą mniej więcej połowie lub dwóm trzecim długości sofy. Takie proporcje pozwalają zachować wizualną równowagę pomiędzy największym meblem wypoczynkowym a pozostałymi elementami wyposażenia. Odpowiednia skala sprawia, że przestrzeń wygląda spójnie, elegancko i świadomie zaprojektowanie, niezależnie od wybranego stylu aranżacji – wskazuje architektka.

Kształt stolika wpływa na sposób korzystania z przestrzeni

Forma stolika kawowego powinna wynikać nie tylko z estetyki, lecz przede wszystkim z układu salonu oraz sposobu jego użytkowania. – Modele okrągłe doskonale odnajdują się w mniejszych wnętrzach. Dzięki miękkiej linii optycznie łagodzą przestrzeń i ułatwiają poruszanie się pomiędzy meblami. Stoliki prostokątne oraz kwadratowe najlepiej komponują się natomiast z dużymi sofami i narożnikami, porządkując strefę wypoczynkową oraz podkreślając jej geometryczny charakter – mówi architektka i dodaje: – Coraz większą popularnością cieszą się również zestawy dwóch lub kilku stolików. To rozwiązanie oferuje znacznie większą elastyczność – można je dowolnie przestawiać, dostosowując układ do liczby domowników lub gości. Dzięki temu salon zyskuje nie tylko bardziej dynamiczny wygląd, ale również wyższy poziom funkcjonalności.

Materiał buduje atmosferę wnętrza

Nie bez znaczenia pozostaje także materiał, z którego wykonany jest stolik kawowy. To właśnie on w dużej mierze decyduje o odbiorze całej aranżacji. – Drewno wprowadza do wnętrza ciepło, naturalność i ponadczasowy charakter. Szkło dodaje wizualnej lekkości, sprawiając, że nawet niewielkie pomieszczenia wydają się bardziej przestronne. Kamień z kolei buduje atmosferę luksusu, elegancji i ponadczasowej jakości, nadając salonowi prestiżowy charakter. Wybór materiału nie powinien być więc wyłącznie decyzją estetyczną. To jeden z elementów definiujących klimat całego wnętrza i sposób, w jaki będzie ono odbierane każdego dnia – potwierdza ekspertka.

Funkcjonalność zaczyna się od codziennych nawyków

Najlepiej zaprojektowane wnętrza powstają wtedy, gdy odpowiadają rzeczywistemu stylowi życia swoich użytkowników. Dlatego przed zakupem stolika warto zastanowić się, jaką rolę będzie pełnił na co dzień.

– Czy służy jedynie do odstawienia filiżanki kawy? Czy przy stoliku spożywane są posiłki? A może staje się miejscem pracy z laptopem lub centrum rodzinnych spotkań? Odpowiedzi na te pytania pozwalają wybrać model, który nie tylko dobrze wygląda, ale przede wszystkim odpowiada codziennym potrzebom domowników. Współczesny design coraz wyraźniej odchodzi od projektowania wyłącznie „pod zdjęcie". Najlepsze wnętrza to te, które łączą estetykę z ergonomią i wygodą użytkowania. W przypadku stolika kawowego funkcjonalność powinna być równie ważna, jak jego forma – mówi Sylwia Gulewicz-Wysocka. ●

Dobry salon nie powstaje przypadkiem

• Efektowna aranżacja nie jest sumą przypadkowo dobranych mebli. Tworzy ją świadome operowanie proporcjami, skalą, materiałami i funkcjonalnością każdego elementu wyposażenia. Nawet tak niepozorny mebel jak stolik kawowy może całkowicie odmienić odbiór przestrzeni – pod warunkiem, że zostanie dopasowany z taką samą starannością jak sofa czy fotel.

eprasa.pl 6246711d45

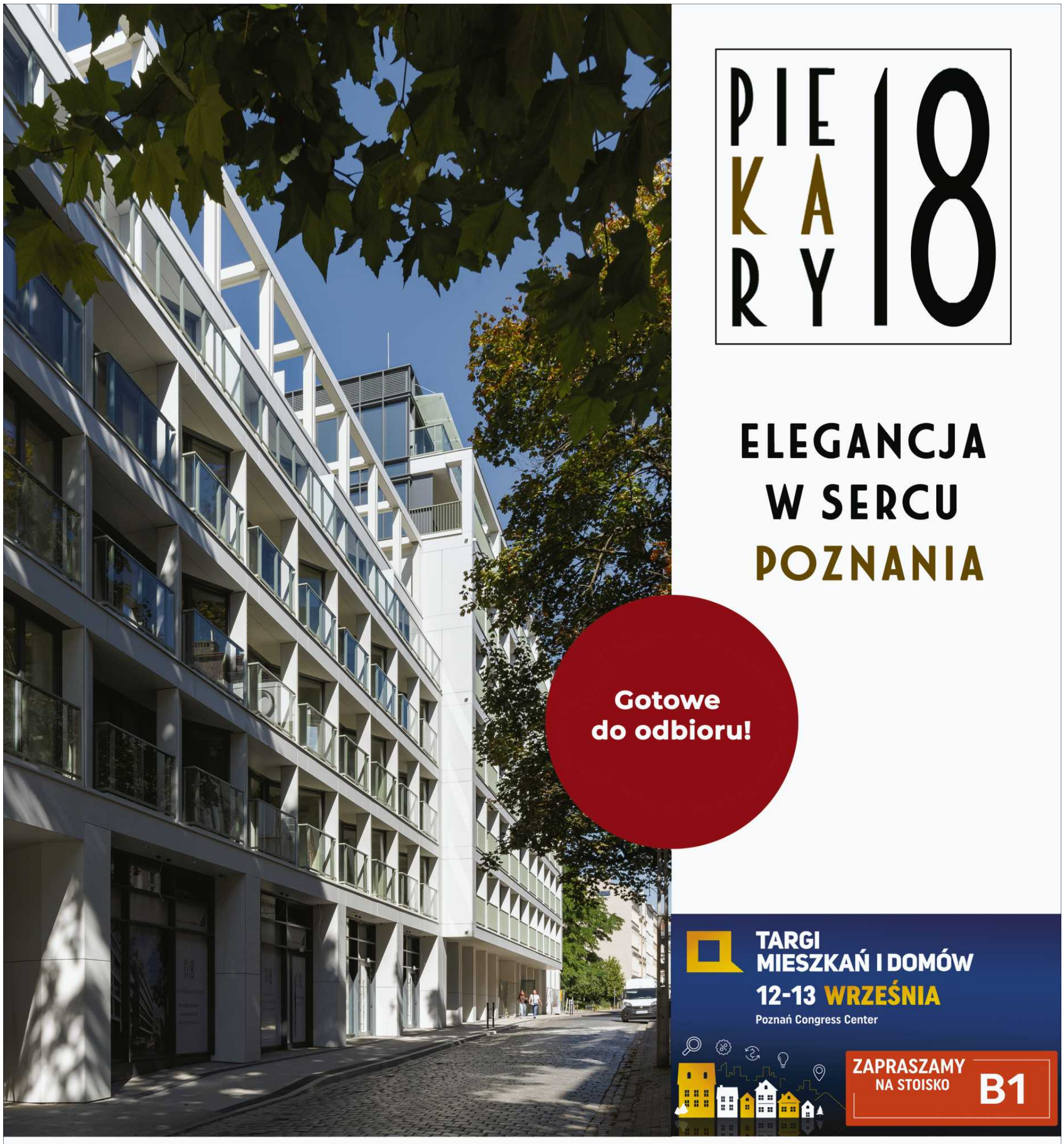

34450283

eprasa.pl 6246711d45

34451560

POR 1

eprasa.pl 6246711d45

wyborcza.pl

wyborcza TV

11-17 WRZEŚNIA 2026

VOD: Netflix | Disney+ | HBO Max | Prime Video
CANAL+ | SkyShowtime | Player | Apple TV+

„SZEPTACZ”. CZEKAJĄC NA MORDERCĘ
S. 4-5

JAMES NORTON ZAGRA WSZYSTKO
S. 5

„BIURO SZPIEGÓW”. PARYSKIE BIURO NIELEGAŁÓW
S. 6

REACHER

Amerykański żołnierz w epoce OnlyFans i AI S. 2-3

VOD

Ważne lekcje *Reachera*

Po odejściu z wojska Reacher postanowił zwiedzić swoją ojczyznę, ale gdzie w Stanach nie wysiądzie z dalekobieżnego autobusu albo z samochodu kierowcy, który nie bał się wziąć rosłego autostopowicza, tam znajdują go kłopoty.

Uwielbiają go kobiety

W książkach o nim pełno jest przemocy, nierzadko bardzo brutalnej. Ale jednocześnie ta przemoc spotyka ze strony Reachera tylko ludzi, którzy na to zasługują. Rosły (195 cm wzrostu i ok. 110 kg wagi) były żołnierz i były śledczy nie znosi niesprawiedliwości i tych, którym wydaje się, że zasady obowiązują tylko maluczkich. Sam niekoniecznie za tymi maluczkimi przepada, ale nie znosi tych na górze, którym zbyt często łamanie prawa uchodzi na sucho.

Do tego prostolinijność Reachera i jego sarkastyczny humor zjednują mu sprzymierzeńców wśród ludzi równie jak on czułych na niesprawiedliwość, w tym rozmaitych policjantów i policjantek, agentów i agentek, żołnierzy i żołnierek.

To właśnie najsilniej działa na czytelniczki i widzki – Reacher uważa kobiety za równe sobie i tak je traktuje. A jeśli z jedną z nich ląduje w łóżku, co zdarza się prawie w każdej powieści i prawie w każdym z czterech sezonów serialu, to dlatego, że oboje tego chcieli. Bez ściemy i bez dram, także przy nieuchronnym rozstaniu.

Czwarty sezon serialu

W serialu Reacher ścigał już morderców swojego brata w miasteczku w Georgii, morderców swoich byłych podkomendnych ze 110 Specjalnej Jednostki Śledczej w Nowym Jorku i przemytnika narkotyków w Maine.

W czwartym sezonie w Filadelfii chce tylko spokojnie zjeść słynną kanapkę ze stekiem i nocnym metrem wrócić na tymczasową kwaterę. W wagonie zauważa jednak dziwnie zachowującą się kobietę. Próbuje z nią porozmawiać, ta jednak wyciąga rewolwer i strzela sobie w głowę.

Reacher zostaje zatrzymany i trafia na komisariat, gdzie bardziej od przesłuchania prowadzonego przez detektyw Tama-

Reacher w epoce OnlyFans i AI dostaje kotka. Dosłownie.

FOT. AMAZON CONTENT SERVICES LLC

rę Green (Sydelle Noel) i jej partnera Shauna Docherty'ego (Kevin Corrigan), martwi go to, że nie potrafił pomóc. Jego wyrzuty sumienia pogłębiają się, gdy na komisariacie zjawia się brat zmarłej, małomiasteczkowy policjant Jacob Merrick (Christopher Marquette).

Sprawą zaczyna się interesować FBI, dwóch podejrzanych gości o azjatyckim wyglądzie, a w końcu także CIA. I wszyscy pytają Reachera o pendrive, który Anna Merrick miała mu dać w metrze, tuż przed tym, jak się zabiła.

I tak Reacher wplątuje się w aferę, w której podejrzanym zostaje kongresman John Sampson myślący o starcie w wyborach prezydenckich. Były żandarm łączy siły z Green i Merrickiem, a gdy dołącza do nich dziennikarz śledczy, który nadepnął na odcisk CIA oraz mały kotek, robi się nie tylko gorąco, ale i całkiem zabawnie.

Reacher w epoce OnlyFans

Dla Reachera ten sezon będzie wyjątkowo pouczający. Dowie się nie tylko, co to jest OnlyFans i za co mężczyźni potrafią tam zapłacić, czy AI może pomóc w obróbce starych zdjęć, ale też, że jego śledczy instynkt czasem zawodzi. Nie zawodzą go za to mięśnie, z których znów robi, czasem przerażający, pożytek.

Jednocześnie jego bohater staje się jeszcze bardziej oszczędny w słowach, co samo w sobie nie byłoby wadą, gdyby nie to, że mniej słów oznacza także mniej typowych dla Reachera ciętych ripost. Z serialu wyparowało sporo humoru dającego wytchnienie między (a czasem nawet w trakcie) rozbudowanych scen przemocy.

Następny sezon ma być oparty na 20. powieści z Reacherem, „Zmuś mnie". To była ostatnia książka Lee Childa, jaką przeczytałam. Nie tylko wyjątkowo odrażająca i makabryczna, ale też zmieniająca osobowość Reachera. Jeśli twórcy serialu tym sezonem przygotowują widzów do tej przemiany w kolejnym, to raczej nie będę go oglądać.

W sezonie czwarym jednak, zostawiwszy za sobą całkiem imponujący stos trupów i parę oberwanych uszu, Reacher znów dopilnuje, żeby złym ludziom się nie upiekło. I odejdzie ku zachodzącemu słońcu.

Maja Staniszewska

REACHER

serial sensactjny, USA 2022-, wyk. Alan Ritchson, Maria Sten, Sonya Cassidy, Johnny Berchtold, Roberto Montesinos, Olivier Richters

Nowe odcinki w środy; spin-off „Neagley" – 16 września

4 sezony, Prime Video

Serial o „szatanie z Piotrkowa"

Nazwisko Mariusza Trynkiewicza wraca za sprawą serialu „Prawo bestii".

FOT. NETFLIX

Premiera serialu „Prawo bestii" 18.11 w Netfliksie

W 1988 roku Polską wstrząsa zabójstwo czterech chłopców. Sprawa dzieli dwie bliskie przyjaciółki: prowadzącą śledztwo major Annę Bersz i psychiatrkę Agnieszkę Grabską, której zadaniem jest ocena poczytalności podejrzanego.

Dwadzieścia pięć lat później, gdy skazany ma wyjść na wolność, obie kobiety muszą skonfrontować się z konsekwencjami wyborów z przeszłości.

Tak w skrócie prezentuje się fabuła czteroodcinkowego serialu „Prawo bestii".

O tej sprawie trudno zapomnieć

– Ta historia, choć inspirowana prawdziwymi wydarzeniami, jest dla mnie przede wszystkim opowieścią o ludziach, którzy, reprezentując państwo i jego instytucje, stają przed bardzo trudnymi wyborami. O tym, co dzieje się, kiedy prawa, poczucia sprawiedliwości i potrzeby bezpieczeństwa nie da się pogodzić – mówi Kasper Bajon, reżyser i współscenarzysta serialu.

Skazanym, o którym mowa, jest Mariusz Trynkiewicz. W postać seryjnego mordercy i przestępcy seksualnego, nazywanego przez media „szatanem z Piotrkowa", wcielił się Michał Pawlik. Na pierwszych kadrach z serialu widać, że 32-letni aktor przeszedł na potrzeby tej roli ogromną metamorfozę fizyczną.

„Lex Trynkiewicz"

Scenariusz autorstwa Kaspra Bajona i Anny Kasińskiej został zainspirowany prawdziwą historią. A dokładniej – wydarzeniami, które doprowadziły do uchwalenia ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób, potocznie określanej jako „ustawa o bestiach" lub „Lex Trynkiewicz".

W połowie lat 80. Mariusz Trynkiewicz w trakcie przepustki z wojska porwał i wykorzystał seksualnie ucznia szkoły podstawowej, za co otrzymał wyrok w zawieszeniu. Gdy dopuścił się kolejnego molestowania, wyrok odwieszono. Trynkiewicz trafił do więzienia.

Jednak w 1988 roku sąd udzielił mu przerwy w odbywaniu kary, aby mógł pomóc w opiece nad chorą matką. To wtedy Trynkiewicz zwabił do mieszkania i zamordował 13-latka, a kilka tygodni później zabił kolejnych trzech chłopców w wieku od 11 do 12 lat. Ciała wywiózł do lasu i podpalił. Śledczych na jego trop miał naprowadzić materiał, w który zawinięto zwłoki – przypominał zasłony w mieszkaniu Trynkiewicza.

Trynkiewicz przyznał się do zabójstw. Został czterokrotnie skazany na karę śmierci – za każde zabójstwo z osobna. W wyniku amnestii kary zamieniono na 25 lat więzienia.

Pod koniec 2013 roku, kiedy zbliżał się termin wyjścia Trynkiewicza na wolność, uchwalono specjalne przepisy mające umożliwić objęcie szczególnie niebezpiecznych przestępców, którzy odbyli już karę więzienia, dalszym nadzorem albo izolacją, jeśli nadal stwarzali zagrożenie.

Ustawa od początku budziła poważne wątpliwości prawników i psychiatrów. Chodzi o to, że prawo nie działa wstecz i nie można ponownie karać za ten sam czyn. To właśnie na podstawie tej ustawy Trynkiewicza skierowano do Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym w Gostyninie. Przebywał tam do 2019 roku, kiedy został skazany za posiadanie pornografii dziecięcej i wrócił do więzienia. Zmarł 9 stycznia 2025 roku.

Piotr Guszkowski

Czekając na mordercę

Panie De Niro, w tym filmie jest tylko jedna dobra scena!

Przy więziennym stole siadają naprzeciw siebie były detektyw i jego nemezis. Pierwszy to inspektor Pete Willis, stary wyga, lekko już schylony pod ciężarem wieku i zgorzkniały. Drugi to Frank Carter, zwany „Szeptaczem" – seryjny morderca dzieci, człowiek, który mówi o swoich czynach z taką nonszalancją, że łatwo uwierzyć, iż jest diabłem.

Willis próbuje wyciągnąć z Cartera, kto może naśladować jego zbrodnie, bo choć morderca siedzi w ciupie, ktoś znów porywa chłopców, okrutnie ich zabija, a potem porzuca ciała. I właśnie porwał wnuka Willisa.

Detektywa gra Robert De Niro, jeden z najwybitniejszych aktorów XX wieku, a Cartera Michael Keaton, któremu do De Niro z najlepszych lat niewiele brakuje. W powietrzu wisi napięcie, wymieniają spojrzenia pełne rozpoznania. Detektyw niby wsadził mordercę w pomarańczowy kombinezon, ale czy faktycznie zwyciężył? Osamotniony i wciąż obsesyjnie skupiony na dawnej sprawie, wieczorami gotuje w swojej kuchni dania, których nie ma komu podać. Carter ma poczucie wygranej.

Scena kończy się stanowczo zbyt prędko. Reszta „Szeptacza", nowego thrillera kryminalnego Netfliksa, skazana jest na zapomnienie, jak Frank Carter na dożywocie.

Robert De Niro prowadzi śledztwo

Nim De Niro rzeczywiście ma coś do zagrania, mija trochę czasu.

„Szeptacz" zaczyna się od przeprowadzki poczytnego, świeżo owdowiałego pisarza Toma Kennedy'ego (Adam Scott) i jego ośmioletniego syna Jake'a. Tom postanawia przenieść się do rodzinnego miasteczka zmarłej żony, zapisuje Jake'a do szkoły, a kiedy nie pracuje, popija whisky i zwykle patrzy na świat załzawionymi oczami. Tymczasem w okolicy ktoś porywa i zabija małych chłopców.

Jake jest samotnym dzieciakiem: nie chce się z nikim zaprzyjaźniać, wciąż mówi o „dziewczynce w niebieskim golfie", która mu towarzyszy. Tom najpierw próbuje mu wytłumaczyć, że od wymyślonych przyjaciół lepiej trzymać się na dystans, pewnego wieczoru traci jednak cierpliwość. Potem, gdy Jake znika, bardzo tego żałuje.

Dochodzenie w sprawie zniknięcia Jake'a prowadzi detektyw Amanda Beck (Michelle Monaghan), która łączy fakty i uznaje, że to kolejne przestępstwo naśladowcy Szeptacza, mordercy dzieci, który od ćwierć wieku siedzi za kratkami. Kto jednak naśladuje jego zbrodnie i dlaczego?

Beck prosi o pomoc Willisa, który odmawia. Zmienia zdanie, kiedy okazuje się, że najnowszą ofiarą mordercy może stać się jego wnuk – Jake. Bo tu właśnie scenarzyści przewidzieli fabularną przewrotkę. Detektyw Willis to ojciec Toma i dziadek Jake'a. Co prawda nigdy nie spotkał swojego wnuka, bo bycie rodzicem nie było jego popisowym numerem, teraz jednak angażuje się w śledztwo całym sobą.

Zaczyna się walka z czasem, a Tom i Pete muszą ze sobą współpracować.

Wszystko tu jest wtórne

Oglądanie jednak, jak to robią, nie budzi specjalnych emocji. Wszystko w „Szepta-

FOT. DAVID LEE/NETFLIX

czu" jest wtórne. Morderca zwabia swoje ofiary, żerując na ich nieprzystosowaniu i poczuciu wyobcowania, a jego przydomek wziął się od dziecięcego wierszyka, który zna tu niemal każdy bohater.

Pete Willis wiecznie ma minę, jakby zjadł pół kilograma cykuty, a Frank Carter – Keaton ma tu jedynie kilka scen – okazuje się najbardziej interesującą postacią w scenariuszu. Co nas, widzów, powinno szczególnie zaniepokoić. Skoro czekamy, aż na ekranie pojawi się seryjny morderca dzieci, to o czym świadczy to w przypadku reszty postaci i obsady? Odpowiadam: nie najlepiej.

To, że „Szeptacz" jest sztampowy, nie stanowi jego największego problemu. Przez ostatnich 20 lat powstało mnóstwo złożonych z klisz thrillerów kryminalnych, do których jednak wciąż można wracać. Każdy znajdzie wśród nich swoją własną grzeszną przyjemność – moja to „Odkupienie" z Christopherem Lambertem.

Oglądając „Szeptacza", miałam przede wszystkim wrażenie, że nikomu nie chciało się tutaj robić więcej, niż wypada. De Niro jest więc posępnym starszym panem, który rzuca spod krzaczastych brwi przenikliwe spojrzenia, a w finale ma nawet quasi scenę akcji. Keaton bywa tak przerysowany, jakby grał w zupełnie innym filmie niż reszta obsady. Michelle Monaghan jest na ekranie chyba tylko po to, żeby Netflix mógł odhaczyć sobie w specjalnym okienku kolejną „silną kobiecą bohaterkę". O Adamie Scottcie w pewnej chwili zupełnie zapomniałam, takie niezatarte wrażenie robi jako oszalały z lęku ojciec.

Reżyserem filmu jest Nowozelandczyk James Ashcroft, który do tej pory nie nakręcił niczego z głównego nurtu, a „Szeptacza" wyprodukowali bracia Russo, którym nie ufam już od czasu koszmarnego „ The Electric State" – jednej z największych finansowych klap w historii Netfliksa.

Scenariusz „Szeptacza" powstał na podstawie powieści pod tym samym tytułem autorstwa Alexa Northa. Być może jest lepsza od ekranizacji, ale „Szeptacz" skutecznie zniechęcił mnie do sięgnięcia po pierwowzór.

Marta Górna

SZEPTACZ

thriller, USA 2026, tw. Ben Jacoby, James Ashcroft, Chase Palmer, wyk. Robert De Niro, Michelle Monaghan, Adam Scott, Hamish Linklater, Owen Teague, Acston Luca Porto, Michael Keaton, Will Brill, Jacob Berger, Myrna Cabello, Josh Bonzie, Alyse Alan Louis, Arsi Nami

Netflix

James Norton zagra wszystko

To za nim tęsknię po finale „Rodu smoka". I nie jestem jedyna.

FOT. HBO

Sądząc po entuzjastycznych reakcjach w internecie na wieść o przyszłorocznym londyńskim „Hamlecie" z Jamesem Nortonem w roli tytułowej, bilety na ten spektakl rozejdą się jak świeże bułeczki. I wcale się nie dziwię.

Zachwycił w „Rodzie Smoka"

Aktor w trzecim sezonie „Rodu smoka" brawurowo wcielił się w żądnego władzy, nieznoszącego sprzeciwu, ale pokonanego przez smród Ormunda Hightowera, który pragnął posadzić na Żelaznym Tronie swojego młodego kuzyna.

Hightower będzie zapewne przełomową rolą w karierze Nortona, przynajmniej za oceanem, bo właśnie ona zaprowadziła go do wieczornego talk-showu, ostatecznego dowodu na to, że ktoś został przez amerykański showbiznes zauważony.

Ksiądz, bandyta, król w zbroi

41-letni Norton ma za sobą już całkiem pokaźną i poważną karierę. Zobaczyłam go po raz pierwszy w 2014 roku w dwóch skrajnie różnych serialach.

W „Grantchester" grał nieszczęśliwie zakochanego w kobiecie spoza swojej sfery, dręczonego wojennymi wspomnieniami topionymi w whisky i jazzie anglikańskiego księdza w latach 50. rozwiązującego kryminalne zagadki. W „Happy Valley" zaś całkowicie współczesnego drobnego gangstera i gwałciciela.

Ma na koncie seriale kostiumowe, np. „Wojnę i pokój" BBC, gdzie wcielił się w księcia Andrzeja Bołkońskiego czy „Ród Guinnessów", gdzie gra człowieka do zadań specjalnych tytułowej rodziny albo „Król i zdobywca", gdzie jako ostatni anglosaski król Anglii brnie przez błota w zbroi. Z tych współczesnych ma na koncie pojedyncze odcinki „Doktora Who" czy „Czarnego lustra", a także „McMafię" o rosyjskich mafiosach w Londynie.

W filmach do tej pory grał raczej role drugoplanowe, tak było w „Małych kobietkach" Grety Gerwig czy „Joy" o narodzinach pierwszego dziecka z in vitro. Główną, a nawet tytułową rolę dała mu Agnieszka Holland w filmie „Obywatel Jones", gdzie był Garethem Jonesem, walijskim dziennikarzem, który w 1933 roku opisał światu Wielki Głód w Ukrainie.

Zamiast 007 będzie Hamletem

W pewnym momencie trafił nawet na listy aktorów, którzy mogliby zastąpić Daniela Craiga w roli 007.

Norton to także aktor teatralny, który nie boi się ryzyka. Ze swoją dość „posh" angielską urodą i takimż akcentem debiutował na West Endzie w sztuce zatytułowanej właśnie „Posh", opowiadającej o stowarzyszeniu zamożnych i ustosunkowanych studentów Oxfordu wszczynających burdy (miał do niego należeć m.in. były premier Boris Johnson). Ostatnio wystąpił w scenicznej adaptacji „Małego życia" Hanyi Yanagihary, za co zebrał entuzjastyczne recenzje.

Jeśli już za Nortonem tęsknicie, jak ja, to mam dobrą wiadomość. W wybranych kinach można oglądać film „Sunny Dancer", w którym następuje małe westerosowe spotkanie – aktor gra w nim bowiem ojca głównej bohaterki Allie, w którą wciela się Bella Ramsey, pamiętna Lyanna Mormont z finałowych sezonów „Gry o tron". Później Nortona będzie można zobaczyć w nowym filmie Guya Ritchiego, a jesienią 2027 roku, już na żywo, jako Hamleta w spektaklu Thomasa Ostermeiera w Londynie.

Maja Staniszewska

VOD

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Paryskie biuro nielegałów

„Agencja" z Fassbenderem to nieudana kopia. Lepiej obejrzyjcie wspaniały oryginał.

Dlaczego oglądam „Agencję"? Lubię aktorów, Jacka White'a wykonującego „Love Is Blindness" w czołówce i samą historię przełożoną z oryginału na nieco inne okoliczności. Zaczynam mieć jednak coraz poważniejsze podejrzenia, że po części oglądam ją również z powodu masochizmu.

Równolegle powtarzam bowiem wspaniały francuski serial „Le Bureau des légendes" z lat 2015-2020, na podstawie którego powstała „hollywoodzka" „Agencja". Oglądam oba seriale i za każdym razem z rozpaczą zastanawiam się, jak Amerykanie mogli zepsuć taki samograj.

Sceny napięte jak cięciwa łuku

Parafrazując Emily Wilson, słynną od niedawna autorkę angielskiego przekładu „Odysei" Homera, scenariusz „Agencji" jest denny, jej postaci są płaskie, a serwowane w niej jedzenie – okropne. Jednocześnie występują w niej wspaniali aktorzy i piękni ludzie. Zły scenariusz marnotrawi ich możliwości.

Główną rolę nielegała – agenta powracającego z wieloletniej misji pod fałszywym nazwiskiem i o kryptonimie „Marsjanin" – gra Michael Fassbender. Rolę pięknej naukowczyni, którą z Marsjaninem łączy nieszczęśliwa miłość, dostała posągowa, wyglądająca jak bogini Jodie Turner-Smith. Niestety, ich relacja została tak słabo napisana, że wygląda niewiarygodnie.

Kiepski show od czasu do czasu kradnie im wielki Richard Gere, grający podstarzałego i cynicznego szefa londyńskiej placówki CIA. Jego epizodziki są znakomicie zagrane. Nie czuje się w nich żadnego fałszu. Pozostałe dialogi są jednak płaskie jak stół.

Z przyjemnością wychodzę więc z męczarni i wchodzę w przestrzeń co najmniej czterowymiarową, w której operuje francuska agencja wywiadu DGSE i jej skromne paryskie biuro nielegałów. A w nim:

- śmiertelnie zakochany i wpadający w coraz ciaśniejszą pętlę niesprzyjających mu okoliczności Mathieu Kassovitz – kryptonim *Malotru*, czyli po polsku „Gbur";
- wspaniała, po prostu wspaniała Zineb Triki jako syryjska naukowczyni i jego kochanka;
- Jean-Pierre Darroussin, czyli zgarbiony szef Kassovitza, styrany ciężkim życiem szpiega;
- świetna, obdarzona wspaniałą mimiką Florence Loiret Caille, była oficer prowadząca Gbura;
- delikatna na zewnątrz i twarda w środku, cudowna Léa Drucker, grająca psycholożkę biura, którą z Gburem łączy poplątana sytuacja;
- a także po prostu genialna, *absolument brillante*, Sara Giraudeau, moim zdaniem najjaśniej świecąca gwiazda tego serialu, grająca młodziutką francuską nielegalną agentkę wyjeżdżającą na misję do Iranu.

Powietrze między nimi aż iskrzy. Relacja pomiędzy kochankami jest subtelna i głęboka.

Każda scena jest napięta jak cięciwa łuku Odyseusza, dialogi pulsują prawdą, widz porzuca niewiarę w ekranową historię i staje się jej uczestnikiem.

Ba, Sara Giraudeau wypadłaby wspaniale również w monologu. To fenomenalna aktorka, która wynosi „Biuro" co najmniej o piętro ponad skromne poddasze, które zajmuje ono w siedzibie DGSE.

Jak polichromia Nowosielskiego

„Biuro szpiegów" oglądamy w nieco siermiężnych scenariach, przypominających wyposażenie polskich hoteli z lat 90. Serial jest mocno teatralny – brakuje mu lśniącej siedziby, z jakiej rzekomo korzysta CIA w ambasadzie USA w Londynie, i niewiele w nim wspaniałych górsko-pustynnych plenerów Bliskiego Wschodu.

Przy „Biurze" „Agencja" przypomina nieco piękną polichromię Jerzego Nowosielskiego w kościele w podtarnowskich Olszynach, w 2015 r. „odnowioną" przez malarzy amatorów.

Pracownicy „Biura" są jak rodzina. Pracownicy „Agencji" chyba nawet się nie lubią.

W „Biurze" bohaterowie, nawet drugoplanowi, są ludźmi z krwi i kości. W „Agencji" pokazują się nam zmęczone roboty.

Co prawda, serial z Fassbenderem bije na głowę głośną „Odyseję" – kolejny nieudany hollywoodzki przekład – ale to jednak nie wystarczy. Nolan ustawił bowiem poprzeczkę wyjątkowo nisko, gdzieś w dolnych czeluściach Hadesu.

Tomasz Ulanowski

BIURO SZPIEGÓW (LE BUREAU DES LÉGENDES)
serial kryminalny, Francja 2015-2020, wyk. Sara Giraudeau, Mathieu Kassovitz, Pauline Étienne, Florence Loiret Caille, Jonathan Zaccaï, Dinara Drukarova, Artus, Jules Sagot
5 sezonów, SkyShowtime

AGENCJA
thriller szpiegowski, Francja, USA 2024-, wyk. Michael Fassbender, Jeffrey Wright, Richard Gere, Jodie Turner-Smith, Katherine Waterston, John Magaro, Alex Reznik
2 sezony, SkyShowtime

„WYBORCZA TV". Redakcja: Magdalena Birska; **Projekt makiety „Wyborczej TV":** Dorota Jezierska i Tomasz Lebioda; **Grafik:** Joanna Patyk;
Wydawca: Wyborcza Sp. z o.o., ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa, tel. 22 555 66 00, **e-mail:** kultura@wyborcza.pl, **Licencje na treści:** licencje@wyborcza.pl
Naświetlanie i druk: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.; **Okładka:** Amazon Content Services LLC; **Serwis telewizyjny przygotowuje media-press.tv.**
Za zmiany w programie wprowadzone przez stacje po wysłaniu numeru gazety do drukarni redakcja nie odpowiada.

PIĄTEK 11.09

KOLARSTWO

• VUELTA A ESPAÑA
UCI World Tour – 19. etap
13:15 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• BUNDESLIGA
Union Berlin – FC Schalke 04
20:20 | ELEVEN SPORTS 3

• LIGUE 1 MCDONALD'S
Stade Rennais – Marsylia
20:40 | ELEVEN SPORTS 2

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET DO LAT 20 W POLSCE
Benin – Polska
17:55 | TVP SPORT

• PKO BP EKSTRAKLASA
Raków – Motor Lublin
17:55 | CANAL+ SPORT 3 HD
Wisła Kraków – Jagiellonia
20:25 | CANAL+ SPORT 3 HD

• SERIE A ENILIVE
Venezia FC – ACF Fiorentina
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
Ukraina – Macedonia Północna
14:45 | POLSAT SPORT 2
Czechy – Grecja
15:45 | POLSAT SPORT 3
Holandia – Belgia
15:45 | POLSAT SPORT 1
Portuglia – Bułgaria
17:45 | POLSAT SPORT 1
Serbia – Estonia
18:45 | POLSAT SPORT 2
Szwajcaria – Rumunia
18:45 | POLSAT SPORT 3
Słowacja – Słowenia
20:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
Finał gry podwójnej kobiet
18:00 | EUROSPORT 1
Półfinały mężczyzn
20:30 | EUROSPORT 1
Półfinały
00:30 | EUROSPORT 1

SOBOTA 12.09

KOLARSTWO

• VUELTA A ESPAÑA
UCI World Tour – 20. etap
12:15 | EUROSPORT 1

KOSZYKÓWKA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET
2. półfinał
19:55 | TVP SPORT

PIŁKA NOŻNA

• MULTI PREMIER LEAGUE
15:55 | CANAL+ EXTRA 2

• PKO BP EKSTRAKLASA
Śląsk Wrocław – Korona Kielce
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
8. kolejka: Górnik Zabrze – Lech Poznań
16:45 | TVP SPORT
Górnik Zabrze – Lech Poznań
18:30 | TVP SPORT
Zagłębie Lubin – GKS Katowice
20:10 | CANAL+ SPORT 3 HD

• PREMIER LEAGUE
Chelsea FC – Hull City
15:55 | CANAL+ EXTRA 3
Liverpool FC – Fulham FC
15:55 | CANAL+ EXTRA 1
Tottenham – Everton FC
18:25 | CANAL+ EXTRA 1
Sunderland AFC – Arsenal FC
20:55 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
SS Lazio – AC Milan
17:55 | ELEVEN SPORTS 1
Atalanta BC – Cagliari Calcio
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
Polska – Izrael
14:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
Finał gry podwójnej mężczyzn
18:00 | EUROSPORT 1
Finał gry pojedynczej kobiet
21:30 | EUROSPORT 1

NIEDZIELA 13.09

FORMUŁA 1

• GRAND PRIX HISZPANII
Parada kierowców
13:00 | ELEVEN SPORTS 1
Wyścig
14:55 | ELEVEN SPORTS 1

KOLARSTWO

• VUELTA A ESPAÑA
UCI World Tour – 21. etap
16:00 | EUROSPORT 1

KOSZYKÓWKA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET
Mecz o 3. miejsce
17:25 | TVP SPORT
Finał
19:45 | TVP SPORT

PIŁKA NOŻNA

• PKO BP EKSTRAKLASA
Wisła Płock – Cracovia
12:10 | CANAL+ SPORT 3 HD
Pogoń Szczecin – Wieczysta
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
Legia Warszawa – Widzew Łódź
17:25 | CANAL+ PREMIUM, CANAL+ SPORT 3 HD

PIŁKA NOŻNA. W pierwszej kolejce fazy ligowej Ligi Europy UEFA Olympiakos SFP zagra z Jagiellonią Białystok. Transmisja w środę w Polsacie Sport 1

· FOT. TOMEK SZACHNO / AGENCJA WYBORCZA.PL

• PREMIER LEAGUE
Manchester United – Manchester City
17:25 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
SSC Napoli – Bologna FC 1909
17:55 | ELEVEN SPORTS 1
US Sassuolo Calcio – Juventus
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
Estonia – Dania
13:45 | POLSAT SPORT 2
Portugalia – Izrael
14:45 | POLSAT SPORT 1
Słowenia – Szwecja
15:45 | POLSAT SPORT 2
Macedonia Północna – Polska
17:45 | POLSAT SPORT 1
Łotwa – Francja
18:45 | POLSAT SPORT 2
Włochy – Słowacja
20:50 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
Finał gry pojedynczej mężczyzn
19:45 | EUROSPORT 1

PONIEDZIAŁEK 14.09

PIŁKA NOŻNA

• PKO BP EKSTRAKLASA
Radomiak – Piast Gliwice
18:55 | CANAL+ SPORT 3 HD

• SERIE A ENILIVE
Torino FC – AS Roma
18:25 | ELEVEN SPORTS 1
Inter Mediolan – Udinese
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
Ukraina – Portugalia
14:45 | POLSAT SPORT 3
Niemcy – Szwajcaria
15:45 | POLSAT SPORT 2
Serbia – Holandia
15:45 | POLSAT SPORT 1
Bułgaria – Izrael
18:45 | POLSAT SPORT 1
Estonia – Belgia
18:45 | POLSAT SPORT 3
Rumunia – Turcja
18:45 | POLSAT SPORT 2
Słowenia – Grecja
20:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• WTA 500 – GDL GUADALAJARA OPEN PRESENTADO POR SANTANDER
22:00 | CANAL+ SPORT2 HD
23:30 | CANAL+ SPORT2 HD

WTOREK 15.09

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA ABRUZJI
1. etap
13:35 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• PKO BP EKSTRAKLASA
Raków Częstochowa – KGHM Zagłębie Lubin
17:55 | CANAL+ SPORT 3 HD
Korona Kielce – Górnik Zabrze
20:25 | CANAL+ SPORT 3 HD

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
Polska – Ukraina

TENIS

• WTA 500 – GDL GUADALAJARA OPEN PRESENTADO POR SANTANDER
22:00 | CANAL+ SPORT2 HD
23:30 | CANAL+ SPORT2 HD

ŚRODA 16.09

KOLARSTWO

• GRAND PRIX WALONII
UCI ProSeries
15:30 | EUROSPORT 1

• WYŚCIG DOOKOŁA ABRUZJI
2. etap
13:35 | EUROSPORT 1

• WYŚCIG DOOKOŁA LUKSEMBURGA
UCI ProSeries – 1. etap
17:20 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• LIGA EUROPY UEFA
1. kolejka fazy ligowej: Olympiakos SFP – Jagiellonia Białystok
20:50 | POLSAT SPORT 1

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET DO LAT 20 W POLSCE
1/8 finału – 1. mecz
14:50 | TVP SPORT
1/8 finału – 2. mecz
18:20 | TVP SPORT

PIŁKA RĘCZNA

• LIGA MISTRZÓW EHF
Kolstad Håndball – Kielce
20:35 | POLSAT SPORT 2

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN W BUŁGARII, FINLANDII, RUMUNII I WŁOSZECH
Polska – Bułgaria
17:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• WTA 500 – GDL GUADALAJARA OPEN PRESENTADO POR SANTANDER
22:00 | CANAL+ SPORT2 HD
23:30 | CANAL+ SPORT2 HD

CZWARTEK 17.09

GOLF

• PGA TOUR – BILTMORE CHAMPIONSHIP ASHEVILLE
1. dzień
21:00 | EUROSPORT 2

PIŁKA NOŻNA

• LIGA EUROPY UEFA
1. kolejka fazy ligowej: Crystal Palace – Lech Poznań
20:50 | POLSAT SPORT 1

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET DO LAT 20 W POLSCE
1/8 finału – 3. mecz
14:50 | TVP SPORT
1/8 finału – 4. mecz
18:20 | TVP SPORT

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN
Włochy – Słowenia
21:00 | POLSAT SPORT 2

TENIS

• WTA 500 – GDL GUADALAJARA OPEN PRESENTADO POR SANTANDER
Ćwierćfinał
22:00 | 23:30 | 01:00 | 03:00 | CANAL+ SPORT2 HD

PIĄTEK 11.09

Od A do Z

ALITA: BATTLE ANGEL ★★★★
film sens., USA/Japonia/Kanada 2019, reż. Robert Rodriguez, wyk. Rosa Salazar, Christoph Waltz, Jennifer Connelly
22:15 | **cinemax**
Robert Rodriguez przejmuje pomysł Jamesa Camerona, by z rozmachem sfilmować kultową japońską mangę: poddany naprawie bojowy cyborg o wyglądzie kobiety wyrusza na poszukiwanie utraconej tożsamości.

DEPRESJA GANGSTERA ★★★
komedia kryminalna, USA/Australia 1999, reż. Harold Ramis, wyk. Robert De Niro, Billy Crystal, Lisa Kudrow
23:40 | **tvp 1**
Robert De Niro jako mafioso, którego dręczą wyrzuty sumienia, więc każe sobie sprowadzić psychoanalityka (Billy Crystal) – z nie mniejszymi problemami. Gwarancja udanej kuracji śmiechem.

EGZORCYSTA PAPIEŻA ★★★
horror, USA/Hiszpania/Wlk. Brytania 2023, reż. Julius Avery, wyk. Russell Crowe, Daniel Zovatto, Alex Essoe
22:05 | **polsat**
Inspirowana życiem i zapiskami ojca Gabrielle'a Amorotha, autentycznego egzorcysty watykańskiego, opowieść o kapłanie, zmagającym się z demonem, który opętał 10-letniego chłopca. Plus Russell Crowe.

IGRZYSKA ŚMIERCI ★★★
film s.f., USA 2013, reż. Gary Ross, wyk. Jennifer Lawrence, Josh Hutcherson, Elizabeth Banks
20:00 | **tvn**
Dzisiejsze kino młodzieżowe, ekranizacja pierwszej części trylogii Suzanne Collins: nastolatka zastępuje siostrę w grze o przetrwanie, futurystycznym turnieju młodocianych gladiatorów. Dla wybranych.

KAC VEGAS ★★★
komedia, USA/Niemcy 2009, reż. Todd Phillips, wyk. Bradley Cooper, Ed Helms, Zach Galifianakis
20:00 | **hbo**
Wieczór kawalerski czterech przyjaciół w Las Vegas kończy się gigantycznym kacem, zaginięciem pana młodego i mnóstwem innych zaskakujących konsekwencji. Ku rozbawieniu, ale i przestrodze.

Narodziny gwiazdy

20:00 | tvn 7
★★★★

· FOT. HBO

Hollywoodzki evergreen po raz czwarty, z Oscarem i siedmioma nominacjami. Piosenkarz country odkrywa nową gwiazdę, ale alkoholizm nie pozwala mu docenić jej oddania. Plus Bradley Cooper i Lady Gaga.

MELODRAMAT
USA 2018, REŻ. BRADLEY COOPER, WYK. LADY GAGA, BRADLEY COOPER, SAM ELLIOTT

KILL BILL II ★★★★
film sens., USA 2004, reż. Quentin Tarantino, wyk. Uma Thurman, David Carradine, Michael Madsen
20:00 | **cinemax**
Quentin Tarantino powraca, próbując zrobić dla współczesnego kina sensacyjnego opartego na wzorcach azjatyckich to, czego Sergio Leone dokonał dla westernu: niedoszła panna młoda, zawodowa morderczyni, budzi się ze śpiączki i postanawia zemścić się na człowieku, który nie dopuścił do jej ślubu – swoim szefie. Majstersztyk.

NOSTALGIA ★★★★
thriller, Włochy/Francja 2022, reż. Mario Martone, wyk. Pierfrancesco Favino, Aurora Quattrocchi, Francesco Di Leva
20:05 | **tvp kultura**
Bodaj najciekawszy włoski film sezonu: biznesmen wraca do jednej z uboższych dzielnic Neapolu, skąd wyjechał przed 40 laty. jak zmieniło się miasto, jakie zmiany zaszły w nim samym? Pod rozwagę.

POSZUKIWANIE ★★★
thriller, Niemcy 2021, reż. Till Franzen, wyk. Henny Reents, Lucas Gregorowicz
22:45 | **ale kino+ hd**
Czytając kryminalna prozę Charlotte Link. Małomiasteczkowy inspektor policji z problemem alkoholowym staje wobec serii porwań i zabójstw nastolatek. Wspiera go dawna sympatia: śledcza ze Scotland Yardu.

PRZEŁĘCZ OCALONYCH ★★★★
film wojenny, USA/Australia 2016, reż. Mel Gibson, wyk. Andrew Garfield, Vince Vaughn, Sam Worthington
20:00 | **tvp historia**
Mel Gibson powraca do głównego nurtu Hollywood opowieścią o Desmondzie Dossie – żołnierzu, który odmówił noszenia broni, a mimo to został odznaczony Medalem Honoru za postawę podczas bitwy na Okinawie.

PRZYSIĘGA IRENY ★★★
dramat wojenny, Polska/Kanada 2023, reż. Louise Archambault, wyk. Sophie Nélisse, Dougray Scott, Andrzej Seweryn
21:30 | **tvp 1**
Historia Ireny Gut, która podczas okupacji hitlerowskiej ryzykowała życiem, by ocalić co najmniej siedemnaścioro Żydów. Po wojnie osiadła w USA, wyróżniona medalem Sprawiedliwej Wśród Narodów Świata.

SZPIEDZY TACY JAK MY ★★★★
komedia, USA 1985, reż. John Landis, wyk. Chevy Chase, Dan Aykroyd, Steve Forrest
21:35 | **warner tv**
Hollywood odpowiada na pierestrojkę: Chevy Chase i Dan Aykroyd jako agenci CIA wysłani do Afganistanu w celu przechwycenia najtajniejszej z tajnych radzieckich broni. Świetna zabawa.

WYMYK ★★★★★
film sens., Polska 2011, reż. Greg Zgliński, wyk. Robert Więckiewicz, Łukasz Simlat, Gabriela Muskała
22:45 | **kino polska**
Kiedy mężczyzna staje w obronie zaczepianej przez chuliganów dziewczyny, jego brat cofa się, co prowadzi do tragicznych konsekwencji. Moralitet Grega Zglinskiego z wielką kreacją Roberta Więckiewicza.

ZAKOCHANI W RZYMIE ★★★
komedia, USA/Włochy/Hiszpania 2012, reż. Woody Allen, wyk. Woody Allen, Penélope Cruz, Jesse Eisenberg
23:20 | **tvp kultura**
Woody Allen na wakacjach w Rzymie podpatruje amerykańskich turystów w relacjach z Włochami w sytuacjach zwykłych, choć niezmiennie zabawnych. Plus komplet międzynarodowych gwiazd.

ZNIEWOLONY ★★★★
film biograficzny, USA/Wlk. Brytania 2013, reż. Steve McQueen, wyk. Chiwetel Ejiofor, Benedict Cumberbatch, Michael Fassbender
20:10 | **ale kino+ hd**
Trzy Oscary (w tym za film roku) dla opowieści o czarnoskórym muzyku, który w połowie XIX wieku zostaje podstępem sprzedany w niewolę i podejmuje trwającą lata walkę o wolność i własną godność.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Agape blisko Ciebie
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Okrasa łamie przepisy
09:00 Ranczo (2/13)
10:05 Komisarz Alex (5)
11:00 Ojciec Mateusz XX (7)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes
12:40 Magazyn rolniczy (805)
12:55 Piękno i uwodzenie w przyrodzie - film dok.
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info, pogoda
15:10 Reporterzy (611)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5952)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Konflikt** (1/6) - miniserial Finlandia 2024, wyk. Peter Franzén
21:30 **Przysięga Ireny (Irena's Vow)** (***) - dramat wojenny Polska/Kanada 2023, reż. Louise Archambault (130 min)
23:40 **Depresja gangstera (Analyze This)** (***) - komedia krym. USA/Australia 1999, reż. Harold Ramis (110 min)
01:30 **Polowanie** - thriller (***) PL 2023, reż. Paweł Chmielewski (130 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Anna Dymna – spotkajmy się (446) - dyskusja
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7673) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7673, 7673) - magazyn
11:45 Operacja zdrowie (84)
12:25 Koło fortuny (2212) - teleturniej Polska 2026
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1069)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2213)
16:35 Familiada (3042)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1070)
18:50 Jeden z dziesięciu (5)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kocham Cię, Polsko!** (1) - quiz Polska 2026
22:15 **Obłęd – 25-lecie Patrycji Markowskiej** - koncert Polska 2026
00:20 **Nieznajoma** (1,2/8) - serial krym. Wlk. Bryt. 2020, wyk. Kai Alexander, Jacob Dudman
02:30 **Ms. Match** - komedia (**) USA/Kanada 2023, reż. Lucie Guest, wyk. Anja Savcic, Shannon Chan-Kent (100 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień (2503) - mag. informacyjny
08:00 Halo tu Polsat
11:40 Ewa gotuje (577)
12:20 Gliniarze Śląsk (9)
13:20 Gliniarze XVII (1,2) - serial fabularno-dok.
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (8) - serial fabularno-dokumentalny Polska 2026, wyk. Aleksander Mackiewicz, Natalia Brudniak
16:55 Gliniarze Śląsk (10) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (75) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (911) - program publicystyczny
19:25 Wypasiona Kuchnia (12) - serial kom. Polska 2026

19:55 **Twoja twarz brzmi znajomo** (227) - program rozrywkowy
22:05 **Egzorcysta papieża (The Pope's Exorcist)** (***) - horror USA/Hiszpania/Wlk. Brytania 2023, reż. Julius Avery, wyk. Russell Crowe, Daniel Zovatto (145 min)
00:30 **Wodny świat (Waterworld)** (**) - film s.f. USA 1995, reż. Kevin Reynolds, wyk. Kevin Costner, Dennis Hopper, R. D. Call (170 min)

TVN

05:05 Zamieszkać na plaży V (5/14) - serial dok. USA 2019
05:40 Uwaga! (8084) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (9/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Górki Wielkie – Dziupla u Wuja XXVII (4) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5772)
11:25 Kuchenne rewolucje: Chorzów – bistro „ĄĘ" XXV (9)
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „W podwórku", Cegłów XXI (8) - reality show
13:40 Ukryta prawda (31,32,10) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny IV (10) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VII (10)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:35 Raport US Open
19:50 Uwaga! (8085) - mag.

20:00 **Igrzyska śmierci (The Hunger Games)** (***) - film s.f. USA 2013, reż. Gary Ross, wyk. Jennifer Lawrence, Josh Hutcherson, Elizabeth Banks, Liam Hemsworth, Willow Shields (190 min)
23:10 **Wojna światów (War of the Worlds)** (***) - film s.f. USA 2005, reż. Steven Spielberg, wyk. Tom Cruise, Dakota Fanning, Miranda Otto, Justin Chatwin (145 min)
01:35 **Kuba Wojewódzki** (2)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (5,6/22) - serial krym. USA 1988, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (7,8/10)
10:00 Zaklinaczka duchów V (4/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy II (38)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (19,20)
17:00 Kurierzy II (39) - serial obycz. Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 **Jeden strzał (One Shot)** (**) - thriller USA/Wlk. Brytania 2021, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins (125 min)
22:05 **Liberator II (Under Siege 2: Dark Territory)** (**) - film sens. USA 1995, reż. Geoff Murphy, wyk. Steven Seagal, Eric Bogosian, Everett McGill (120 min)
00:05 **Po prostu walcz! (Never Back Down)** (**) - film sens. USA 2008, reż. Jeff Wadlow (135 min)

TVN7

05:20 Ten moment (20/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (9,10,11/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (31,12,13/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (28/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital (61,62/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (4) - serial fabularno-dok. Polska 2020
19:00 Ukryta prawda (13/17) - serial fabularno-dok.
20:00 **Narodziny gwiazdy (A Star Is Born)** (****) - melodramat USA 2018, reż. Bradley Cooper, wyk. Lady Gaga, Bradley Cooper (165 min)
22:45 **Miłość wysokich lotów (Kite Festival of Love)** (***) - dramat obycz. Kanada 2021, reż. Christie Will Wolf, wyk. Jessica Lowndes, Christopher Russell, Karen Kruper (115 min)
00:40 **Hotel Paradise** (10) - real tv Polska 2026

MEZZO

11:20 Joaquín Achúcarro: Chopin, Grieg, Brahms, Rachmaninow, Skriabin, Liszt – Guggenheim Bilbao
12:45 Intermezzo
13:30 Georg Friedrich Händel: Flavio - opera Niemcy 2023
16:35 Renaud Capuçon i Orkiestra kameralna z Lozanny: Pärt, Bach, Mendelssohn
18:04 Intermezzo
18:05 Harold López-Nussa – Jazz à Vienne - koncert
19:15 Thomas Dutronc, Stochelo Rosenberg – Jazz à Vienne
20:30 Koncert z okazji 90. urodzin Arvo Pärta
21:45 Orkiestra Paryska, Klaus Mäkelä: Copland, Connesson, Gershwin, Tower, Varèse - muzyka klasyczna
23:10 Gaetano Donizetti: Córka pułku - opera Wł. 2022

PULS 2

09:45 Bing IV (23,24/26)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (20)
11:10 Gus. Mały II (42,43/52)
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (9/26)
12:35 Gumisie IV (9/10)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun V
14:35 Marta mówi! (5)
15:00 Miraculous III
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (10,11/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob (10,11/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (55) - serial obycz.
21:00 Lot 93 - dramat obycz. USA/Wlk. Brytania/F 2006
23:35 Ludojad - horror Aus./Wlk. Brytania/USA 2021

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III (1/26) - serial sens. USA 1995
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (1) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XI (50,51,52/65) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XVII (36,37) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII (22,23,24/40) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (9) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (437) - reality show
19:00 Wypasiona Kuchnia (11)
19:05 Policjantki i policjanci XXV (10) - serial obycz.
20:05 A na obiad... (1)
20:20 Gwiazdy kabaretu (183, 182) - kabaret i satyra
22:35 Misjonarz - thriller USA 2007, reż. Dolph Lundgren

METRO

07:35 Szpital (5,6,7/67) - serial fabularno-dok.
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (50/68) - serial fabularno-dok. Polska 2018
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca
15:50 Magda M. III (8)
16:55 Idź na całość (17)
18:00 Złomowisko PL IV
19:00 Kartoteka VI (24/30) - serial fabularno-dok.
20:00 World Trade Center - film katas. USA 2006, reż. Oliver Stone, wyk. Nicolas Cage, Michael Peña, Maria Bello, Connor Paolo
22:30 Taskmaster (2) - teleturniej Polska 2026
23:35 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (3) - serial dok.
01:25 Szpital (3/67)

PIĄTEK 11.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (242) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (10)
09:50 Górski lekarz XVII (11,12/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:55 Kryminalne zagadki Mazur: Strzał łaski - serial kryminalny
14:00 Hudson i Rex VIII (8/14) - serial kryminalny
15:00 Komisarz Rex – Powrót do Wiednia (2/6) - serial krym. A/Niemcy 2026, wyk. Maximilian Brückner
17:00 Katastrofy w przestworzach III (4,3,10/10) - serial dok. USA/Kanada 2005
20:00 Eurotrip (EuroTrip) ** - komedia USA/Czechy 2004, reż. Jeff Schaffer, Alec Berg, wyk. Scott Mechlowicz, Jacob Pitts, Kristin Kreuk, Michelle Trachtenberg (115 min)
21:55 Niezgodna (Divergent) *** - film s.f. USA 2014, reż. Neil Burger, wyk. Shailene Woodley, Theo James (170 min)
00:45 Ekstradycja II (5,6) - serial sensacyjny

ALE KINO+

08:35 The Office PL II (5,6/12) - serial kom. Polska 2022
09:45 Bestia (5,6/6) - serial obycz. Kanada 2021
11:45 Detektyw Foyle II (4/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
13:50 Złota dama (Woman in Gold) *** - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2015, reż. Simon Curtis, wyk. Helen Mirren, Ryan Reynolds (125 min)
15:55 Shalako - western ** Wlk. Brytania/Niemcy/Hiszpania/USA 1968, reż. Edward Dmytryk, wyk. Sean Connery, Brigitte Bardot (130 min)
18:05 Detektyw Foyle III (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2004
20:10 Zniewolony (12 Years a Slave) **** - film biograficzny USA/Wlk. Brytania 2013, reż. Steve McQueen, wyk. Chiwetel Ejiofor (155 min)
22:45 Poszukiwanie (Charlotte Link – Die Suche) *** (1) - thriller Niemcy 2021 (115 min)
00:40 Gorący temat (Bombshell) *** - film biograf. USA 2019 (135 min)

TVP KULTURA

08:25 Tamte lata, tamte dni
09:05 Kolumbowie (1/5)
10:10 Amerykański świat podziemia (Underworld U.S.A.) **** - thriller USA 1961, reż. Samuel Fuller (110 min)
12:00 Autor Solaris - film dok.
13:40 „W Polskę idziemy…" czyli jubileusz Wiesława Gołasa cz. 2
14:45 Chopin. Pragnienie miłości *** - melodramat Polska 2002, reż. Jerzy Antczak (130 min)
16:55 Kolumbowie (2/5) - serial wojenny
18:05 Tygodnik kulturalny - mag. kulturalny
18:50 Kroniki Sherlocka Holmesa (3/9)
20:00 Wstęp do filmu (601) - rozmowa Polska 2019
20:05 Nostalgia - thriller **** Włochy/F 2022 (130 min)
22:15 Pitbull (1/5) - serial sens. Polska 2005
23:15 Wstęp do filmu (603)
23:20 Zakochani w Rzymie (To Rome with Love) *** - komedia USA/Włochy/Hiszpania 2012 (125 min)
01:25 Slow Light - film animowany Polska/Portugalia 2022 (20 min)

HBO

09:00 Prezydentka z przypadku - film dok.
10:30 Mój mistrz - komedia *** Włochy 2025, reż. Andrea Di Stefano (120 min)
12:30 Na planie (37) - mag.
13:00 Nowy początek **** - film s.f. USA/Kanada 2016, reż. Denis Villeneuve (115 min)
14:55 The Pitt II (8/15)
15:45 Kaskader - film sens. *** USA/Kanada/Australia 2024 (125 min)
17:50 Więzień labiryntu: Próby ognia ** - film s.f. USA 2015, reż. Wes Ball, wyk. Dylan O'Brien, Kaya Scodelario (130 min)
20:00 Kac Vegas - komedia *** USA/Niemcy 2009, reż. Todd Phillips, wyk. Bradley Cooper, Ed Helms (100 min)
21:40 Frendo - horror USA/** Luksemburg/Wlk. Brytania/Kanada 2025, reż. Eli Craig (95 min)
23:15 Prawa ludzi - dramat ** wojenny USA 2024, reż. Phil Blattenberger, wyk. Jacob Keohane (100 min)
00:55 Królowa kości - horror **** USA 2024, reż. Robert Budreau (90 min)

CANAL+ PREMIUM

09:20 Miss mokrego podkoszulka - komedia Polska 2002 (60 min)
10:20 Saga »Zmierzch«: Przed świtem, cz. 2 ** - film fantasy USA 2011, reż. Bill Condon (115 min)
12:15 Kiler-ów 2-óch *** - komedia kryminalna Polska 1998 (115 min)
14:10 Jason Bourne - film *** sensacyjny USA/Chiny/Hiszpania/Jap./Islandia/Niemcy/Wł. 2016, reż. Paul Greengrass (120 min)
16:10 Bałtyk - film dok.
17:15 Chopin, Chopin! *** - dramat obyczajowy Polska 2025 (130 min)
19:25 Łapu-Capu (218)
19:30 Skok na milion ** - komedia Francja/Belgia 2025 (90 min)
21:00 The Walking Dead: Dead City III (7/8) - serial grozy USA 2026
21:50 Pojedynek - dramat *** wojenny Cypr/Irlandia/PL/Ukr. 2025 (110 min)
23:40 Zawód: szpieg - film *** sens. USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Japonia/Francja 2001 (125 min)
01:45 Potępiony - film sens. ** USA 2007 (110 min)

KINO POLSKA

07:35 Podróże kapitana Klipera (3,4) - serial anim.
07:55 Złoty interes (2) - serial dokumentalny Polska 2022
08:50 Nibylandex - film krótkometrażowy Polska 2026
09:25 Diabeł - film krótkometrażowy Polska 2022
09:45 Znachor - melodramat PL 1981, reż. Jerzy Hoffman
12:35 Nie ma róży bez ognia - komedia Polska 1974
14:45 Mała wielka miłość - komedia romant. Polska/USA 2008, reż. Łukasz Karwowski, wyk. Agnieszka Grochowska
17:10 Pogranicze w ogniu (15,16) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura
20:00 Wałęsa. Człowiek z nadziei - film biograf. Polska 2013, reż. Andrzej Wajda, wyk. Robert Więckiewicz, Agnieszka Grochowska, Iwona Bielska, Maria Rosaria Omaggio
22:45 Wymyk - film sens. Polska 2011, reż. Greg Zgliński, wyk. Robert Więckiewicz, Łukasz Simlat, Gabriela Muskała, Tomasz Schuchardt
00:35 Ostatni prom - dramat obycz. Polska 1989, reż. Waldemar Krzystek, wyk. Krzysztof Kolberger, Agnieszka Kowalska, Dorota Segda, Ewa Wencel, Artur Barciś

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin (1/6)
08:35 Przyjaciółki XIX (7,8/12) - serial obycz. Polska 2022
10:30 Świat według Kiepskich
13:55 Obdarowani - dramat obyczajowy USA 2017
16:00 Bad Company - komedia sens. USA/Czechy 2002
18:30 Szklana pułapka II - film akcji USA 1990, reż. Renny Harlin
21:00 Creed: Narodziny legendy - dramat obyczajowy USA 2015, reż. Ryan Coogler
23:45 Na linii ognia - thriller USA 1993, reż. Wolfgang Petersen, wyk. Clint Eastwood

WARNER TV

08:15 Bajer z Bel-Air II
09:10 Prawo Agaty VI (8)
10:10 Pełniejsza chata II (7,8/13) - serial kom.
11:20 Teraz albo nigdy!
13:20 Bajer z Bel-Air II (24,1,2,3/24) - serial kom.
15:20 Pełniejsza chata II
17:40 Rodzinne rewolucje - komedia romant. USA 2014
20:00 Pan Niania - komedia USA 93, reż. Michael Gottlieb
21:35 Szpiedzy tacy jak my - komedia USA 1985
23:40 John Q - film sens. USA 2002, reż. Nick Cassavetes

CINEMAX

11:05 Małpiarnia - komedia Izrael/Włochy 2023
13:15 Miesiąc miodowy - thriller Ukraina 2024
14:40 Ziemia naszych braci - dramat obyczajowy Francja/Iran/Holandia 2024
16:15 Neonowa droga - dramat obycz. USA 2024
18:05 Tootsie - komedia USA 1982, reż. Sydney Pollack
20:00 Kill Bill II - film sens. USA 2004, reż. Quentin Tarantino
22:15 Alita: Battle Angel - film sens. USA/Japonia/Kan. 2019
00:15 E.T. - film s.f. USA 1982

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny (5/50)
10:55 Lekarze IV (1)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (6/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (78,79)
17:10 Top 100: filmy wszech czasów (6) - mag. filmowy
17:45 Motywy filmowe (11)
18:00 Igrając z ogniem - komedia USA 2019
20:00 San Andreas - film katastroficzny USA 2015
22:30 Nieuchwytny - film sensacyjny USA 1996

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple (4/4)
09:45 Vera VI (4/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (1/13)
12:55 Poirot VI (3/4)
15:00 Strażnik Teksasu V (1,2/27) - serial sens. USA 1996, wyk. Chuck Norris
17:05 Vera VII (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2017
19:00 Poirot II (8)
20:00 Robin Hood: Początek - film przyg. USA 2018
22:35 Uprowadzona - thriller USA/Francja 2008
00:40 48 godzin - komedia sensacyjna USA 1982

PARAMOUNT

10:30 Pingwiny z Madaga skaru (25/26) - serial anim.
11:00 Starsza pani musi zniknąć - kom. USA/Niemcy 2003
13:00 Czarodziejki III
14:55 Pingwiny z Madagaskaru (26/26) - serial anim. USA 2010
15:25 Star Trek IV: Powrót na Ziemię - film s.f. USA 1986
17:55 Sonic. Szybki jak błyskawica - film przyg. USA/Japonia/Kanada 2020
20:00 Sonic 2. Szybki jak błyskawica - film anim. USA/Jap./Kanada/Wlk. Brytania 2022
22:30 Krzyk II - horror USA 1997, reż. Wes Craven

ROMANCE TV

10:30 Rosamunde Pilcher: Rocznica - film obycz. Niemcy 2024, reż. Karola Meeder
12:25 Kwiaty tęsknoty - dramat obycz. Niemcy 2007
14:20 Inga Lindström: Poszukując Ciebie - melodramat Szwecja/Niemcy 2019
16:15 Rosamunde Pilcher: Kraina tęsknoty - film obycz. Niemcy/Austria 2006
18:05 Górski lekarz (5/8)
20:00 Statek marzeń
21:55 Lilly Schönauer: Głos serca - melodramat A/Niemcy 2006, reż. Marco Serafini
23:50 Górski lekarz (5/8)

AMC

09:35 Wojowniczka z Księżycowego Królestwa - film fantasy Chiny 2014
11:45 Klątwa Tutenchamona (1) - film przyg. USA 2006
13:40 Klątwa Tutenchamona, cz. 2 (2) - film przyg. USA 2006
15:20 Ip Man - dramat historyczny Hongkong/Chiny 2008
17:30 Wyścig z czasem - film s.f. USA 2011
19:40 Wojna światów - film s.f. USA/Japonia 2005
22:00 Motel - horror USA 2007, reż. Nimród Antal
23:50 Zbaw nas ode złego - horror USA 2014

AXN

08:20 Ostry dyżur V (4/22)
09:20 Castle VII (1,2/23)
11:20 Rekrut V (19,20/22)
13:15 Dowody zbrodni V (4,5/18) - serial sens.
15:15 FBI V (1,2/23)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (20,21/24)
19:05 Castle VII (3,4/23) - serial krym. USA 2014
21:05 Men in Black: International - film s.f. USA/Chiny 2019, reż. F. Gary Gray
23:15 Robin Hood: Początek - film przyg. USA 2018

EPIC DRAMA

08:35 Detektyw Murdoch XVII
09:30 Wszystkie stworzenia duże i małe II - serial obycz.
10:30 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet i komisarz
13:10 Marlow: klub zbrodni
14:00 Agenci NCIS XVI (20/24)
14:55 Panna Marple IV (4/4)
16:55 Poirot XI (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2008
19:00 Agenci NCIS XVI (21/24)
19:55 Poirot III (7/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
21:00 Marlow: klub zbrodni II
22:00 Morderstwo w małym mieście II - serial krym.
22:55 Poirot III (7/11)

TVN STYLE

11:25 Ugotowani (8, 9)
13:25 Kuchenne rewolucje (2, 14) - reality show
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (1, 2) - reality show
17:05 Salon sukien ślubnych: Polska (6) - reality show
17:40 Kuchenne rewolucje (9, 10, 1) - reality show
20:50 Bitwa o gości (6) - reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski XVI (31,32/40) - serial dok.
23:50 Kobieta na krańcu świata XVII (1/8) - cykl reportaży
00:50 Apetyt na miłość

TVN TURBO

08:20 Gadżet 4.0 (6, 7)
09:20 Fani czterech kółek
11:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować V
18:00 Raport Turbo (5065)
18:15 Mobilni mechanicy (1, 2)
19:45 Moto kombat (1)
20:30 Z drugiej ręki (8, 1)
22:00 Raport Turbo (5065)
22:15 Zawodowi handlarze
23:45 Ciężarówką przez pół świata (1/8) - serial dok.
00:45 Naprawy nie do naprawy (1) - mag. motoryzacyjny

BBC FIRST

08:40 Lewis II (6/8)
09:40 Ojciec Brown IV (6/10)
10:40 Śmierć pod palmami IX
11:50 Z pamiętnika położnej
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:55 Ojciec Brown XII (4/10)
15:55 Lewis II (6/8)
17:00 My Life is Murder III
18:00 Morderstwa w Midsomer XVIII (6/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami IX
21:00 Po powodzi (4/6)
22:00 W cieniu podejrzeń (5/8)
23:10 Harry Wild V (2)
00:05 Annika II (5/6)

FX

08:00 Kości (3/22)
09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (7/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (9,10/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (15,16/18)
13:45 Agenci NCIS X (15,16/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (11,12/24)
17:25 Z Archiwum X IV (18,19/24) - serial s.f.
19:15 Agenci NCIS: Sydney III
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (17,18/18)
22:05 Punisher - film sensacyjny USA/Niemcy 2004

HGTV

08:05 Remontujemy dom na plaży IX - serial dok.
09:05 Nowe życie w starym domu VII (2/12) - serial dok.
10:00 Letnia chata na lata 12R
12:00 Odlotowy ogród (1)
12:35 Rajska posiadłość Pameli Anderson (5, 6) - real tv
14:30 Mieszkanie na miarę II
16:30 Polowanie na ogród IV
18:20 Weekendowa metamorfoza (1, 2) - reality show
20:10 Zgłoś remont (2, 4) - reality show Polska 2017
22:05 House Hunters
00:15 Kamera, akcja, wpadka!

BBC LIFESTYLE

11:50 Antyki z Francji: na tropie okazji (6) - reality show
12:50 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
13:50 10 lat mniej w 10 dni II
14:50 Bake off: zawodowcy (9) - program rozrywkowy
15:50 Zapraszam do stołu
17:40 Antyki z Francji: na tropie okazji (6) - reality show Francja/Wlk. Brytania 2024
18:35 Mistrzowie szycia (5)
19:40 Wielkie nowozelandzkie wypieki (10) - show
20:55 Najlepszy konsultant ślubny (2) - pr. rozrywkowy
22:00 Bad Boyfriends (7, 8)

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół II (8/24)
08:50 Przyjaciele IX (5,6,7, 8,9,10/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu
14:30 Dwóch i pół II (9,10, 11,12/24) - serial kom.
16:25 Przyjaciele IX (11,12, 13,14,15,16/24) - serial kom.
19:30 Gliniarz z Beverly Hills II - komedia sens. USA 1987
21:50 The Office PL IV (7,8) - serial kom. Polska 2024
23:00 Comedy Club (1, 2)
00:05 Miasteczko South Park VIII (10,11/14) - serial anim.

TVP SERIALE

08:20 Komisarz Alex IX (9)
09:15 Rodzinka.pl VI (20/26)
09:45 Klan - telenowela
10:20 Ranczo II (5/13)
11:10 Rodzinka.pl XVIII (12,13)
12:10 Felicita (2,3)
13:30 Ojciec Mateusz 33 (12,13) - serial krym.
15:25 Komisarz Alex IX (10)
16:15 Na sygnale - serial obycz.
17:25 Ranczo II (7,8/13)
19:20 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (2)
19:30 Ojciec Mateusz 34 (1,13)
21:30 Ranczo II (9,10/13)
23:30 Ojciec Mateusz 34 (2)
00:30 Gra z Cieniem II (1)

CANAL+ KUCHNIA

11:50 Top Chef (11)
12:50 Podróże piekarza z Hebrydów (1) - magazyn
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson (9,10) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Nie tylko kimchi (6, 7)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
18:30 Podróże piekarza z Hebrydów (1) - magazyn
19:25 m jak mięso (5)
19:50 Nico wrzuca na ruszt (9)
20:20 Jamie: uczta za mniej (1)
21:15 Anthony Bourdain VI
23:55 Top Chef (9)

CANAL+ DOMO

12:10 Wielkie projekty III
13:10 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (4)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (1) - lifestyle
15:55 Daleko od miasta XVI
16:50 Gardeners' World (22)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty: nasza ulica III (7) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIV
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (5)
21:55 Wielkie projekty XI
23:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.

PLANETE+

13:40 Sekrety budowniczych piramid II (5/6) - serial dok.
14:50 Patagonia. Życie na krańcu świata - serial dok.
15:45 Piesze wędrówki po świecie II (1) - serial dok.
16:55 Świat z góry XII (1,2)
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (24,25)
18:35 T-Rex. Historia ewolucji
19:40 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok.
20:50 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi - serial dok.
22:00 Premiera: Ekskluzywna szkoła dla lokajów - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (11)
12:00 Przemytnicy: na morzu
13:00 W dżungli z Edem Staffordem (2/6) - serial dok.
14:00 Nagi instynkt przetrwania: rozbitkowie (6)
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Rolnicy w akcji (2)
17:00 Kroniki policyjne: Szwecja - serial dok.
18:00 Specjalistki
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (14/15) - serial dok.
21:00 Zawodowcy - serial dok.
22:00 11 września: dni, które wstrząsnęły światem II (1,2/2)

TVP HISTORIA

08:15 Dom (2) - serial obycz.
10:00 Wszystkie kolory świata
11:05 Królowe, które zmieniły świat (1/6) - serial dok.
12:00 Odkryć tajemnicę VII
12:55 Starożytny Egipt – kroniki imperium - serial dok.
14:00 Dom (3/4) - serial obycz.
15:30 Sensacje XX wieku
17:25 Wojenne dziewczyny
18:15 Wojownicy czasu
18:55 Wszystkie kolory świata
20:00 Przeżęcz ocalonych
22:20 Historia w postaciach zapisana - serial dok.
00:25 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata (13/26)
14:50 Największe tajemnice świata VI (4/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Jak to wyjaśnić IV (9/20)
17:10 Tajemnice, które miały trwać wiecznie (5/8)
18:10 Największe tajemnice świata VII (2) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII
21:00 11 września: tragedia na oczach świata - film dok.
23:00 Jak to wyjaśnić IV (6,16/20) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Sekrety starożytnej medycyny (3) - serial dok.
17:00 Szlakiem przeklętych miejsc (2/5) - serial dok.
18:00 Wojna widziana z powietrza III (6/6) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy. Wojna z ZSRR (2/3)
20:00 Katastrofa w przestworzach XVIII (9/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Al-Kaida: przed 11 września - serial dok.
22:00 Katastrofa w przestworzach XV (2/10) - serial dok.
23:00 Przywódcy III Rzeszy

FOCUS TV

08:00 Było sobie życie
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Maszyny bojowe (3/8)
13:00 Poszukiwacze historii XXIV (12,1) - serial dok.
14:00 Zapomniane fronty II wojny światowej (6/6)
15:00 Truckersi przez Australię X (4/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VI (3,4)
20:00 Megakonstrukcje przeszłości (3/4) - serial dok.
21:00 Koloseum (8/8)
22:00 Świat po klęsce Hitlera

BBC EARTH

08:20 Amazonia z Robsonem Greenem - serial dok.
09:15 Dzika Francja - serial dok.
10:20 Życie na pustkowiu X
11:20 Zabójcza pogoda VI
12:20 Tajlandia z Sue Perkins
13:20 Królestwo zwierząt
14:25 W okowach mrozu VII
15:25 Życie na pustkowiu X
16:30 Dzika Wielka Brytania
17:35 Królestwo zwierząt (3/6)
18:45 Wielka kanadyjska przygoda - serial dok.
19:45 Przez dziką Amazonię
20:55 W okowach mrozu VIII
22:55 Brutalna planeta (5)

POLSAT VIASAT HISTORY

11:00 II wojna światowa: ostatnie miesiące (1/2)
12:05 Naziści: kosmiczny wyścig - film dokumentalny
13:00 Starożytne superbudowle III (4,5,6/6) - serial dok.
16:30 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (2/10) - serial dok.
17:40 II wojna światowa: ostatnie miesiące (2/2)
18:40 Starożytna apokalipsa II
19:45 Tajemnice jeziora Iznik
21:00 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (7/8)
22:10 Starożytne superbudowle IV - serial dok.

SOBOTA 12.09

Od A do Z

BRUDNY HARRY ★★★★★
film sens., USA 1971, reż. Don Siegel, Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Harry Guardino, Reni Santoni
23:35 | tvp 1
Klasyk gatunku z Clintem Eastwoodem: niekonwencjonalny, bo działający wbrew skostniałym procedurom, policjant bierze sprawy w swoje ręce i samotnie ściga psychopatę terroryzującego miasto.

BRUNET WIECZOROWĄ PORĄ ★★★
komedia, Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bożena Dykiel, Mirosława Krajewska
20:00 | kino polska
Sensacyjna intryga pióra Stanisława Barei i ukrytego pod pseudonimem Stanisława Tyma obnaża paradoksy polskiej rzeczywistości dekady sukcesu. Ciągle śmieszy.

DOM DOBRY ★★★★★
dramat obycz., Polska 2025, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Agata Turkot, Tomasz Schuchardt, Agata Kulesza
21:25 | hbo
Obsypany Orłami, polskimi Oscarami, film Wojciecha Smarzowskiego o przemocy domowej. Jak zazwyczaj u tego reżysera - wstrząsający, drastyczny, z wyrazistymi kreacjami Agaty Turkot i Tomasza Schuchardta.

MINISTERSTWO NIEBEZPIECZNYCH DRANI ★★★
komediodramat, USA/Wlk. Brytania/Turcja 2024, reż. Guy Ritchie, wyk. Henry Cavill, Eiza González, Alan Ritchson
21:25 | tvp 1
Guy Ritchie bawi się w Tarantino i w stylu „Bękartów wojny" szuka genezy Jamesa Bonda w brawurowej akcji brytyjskich komandosów, mających zakłócić logistykę wsparcia dla hitlerowskich U-bootów.

NICO: PONAD PRAWEM ★★
film sens., USA 1988, reż. Andrew Davis, wyk. Steven Seagal, Pam Grier, Henry Silva
22:35 | tvn 7
Steven Seagal debiutuje, Andrew Davis („Ścigany") reżyseruje go w rzekomej autobiografii byłego agenta specjalnego: życie jako film kopany?

Pan Wilk i spółka. Bad Guys

18:20 | hbo
★★★

· FOT. DREAMWORKS ANIMATION LLC

Gang przebiegłego Pana Wilka zalicza spektakularną wpadkę. Aby uniknąć więzienia, herszt i wspólnicy deklarują gotowość poprawy, co w założeniu ma być przykrywką do kontynuowania przestępczej kariery.

FILM ANIMOWANY
USA/WIELKA BRYTANIA 2022, REŻ. PIERRE PERIFEL. WYK. SAM ROCKWELL, MARC MARON, AWKWAFINA

NIE ODDYCHAJ ★★★★
thriller, USA/Węgry 2016, reż. Fede Alvarez, wyk. Stephen Lang, Jane Levy, Dylan Minnette
23:10 | hbo
Popisowe rozwinięcie wątków klasycznego „Doczekać zmroku". Troje intruzów wdziera się w celach rabunkowych do domu niewidomego, który – jak się okaże – nie jest wcale tak bezbronny, jakby się wydawało.

OKUP ★★★★
film sens., USA 1996, reż. Ron Howard, wyk. Mel Gibson, Rene Russo, Brawley Nolte
20:00 | tvn 7
Mel Gibson jako bezwzględny gracz, który musi się nauczyć pokory w chwili porwania synka. Ale gracz zawsze pozostanie graczem. Remake zapomnianego filmu sprzed 40 lat. Plus zdjęcia Piotra Sobocińskiego.

PEWNEGO RAZU W MEKSYKU: DESPERADO II ★★★
film sens., USA/Meksyk 2003, reż. Robert Rodriguez, wyk. Antonio Banderas, Salma Hayek, Johnny Depp
22:55 | cinemax
Powtórka z rozrywki, czyli Robert Rodriguez bawi się w Sergia Leone: legendarny El Mariachi powraca ze swej samotni, by wyrównać kolejne porachunki. Plus niezawodny Antonio Banderas.

PIANISTA ★★★★★
dramat wojenny, Francja/Niemcy/Polska/Wlk. Brytania/USA 2001, reż. Roman Polański, wyk. Adrien Brody, Thomas Kretschmann, Frank Finlay
21:15 | tvp historia
Złota Palma dla Romana Polańskiego i wiele innych nagród za ekranizację okupacyjnych wspomnień Władysława Szpilmana. Muzyka, który przeżył zagładę getta, przetrwał powstanie i wegetował w ruinach opustoszałej Warszawy.

PRZEŁĘCZ OCALONYCH ★★★★
film wojenny, USA/Australia 2016, reż. Mel Gibson, wyk. Andrew Garfield, Vince Vaughn, Sam Worthington
23:50 | tvp historia
Mel Gibson powraca do głównego nurtu Hollywood opowieścią o Desmondzie Dossie – żołnierzu, który odmówił noszenia broni, a mimo to został odznaczony Medalem Honoru za postawę podczas bitwy na Okinawie.

TAJNE PRZEZ POUFNE ★★★
komedia kryminalna, USA/Wlk. Brytania/Francja 2008, reż. Ethan Coen, Joel Coen, wyk. George Clooney, Brad Pitt, Frances McDormand
20:10 | ale kino+ hd
Braci Coen traktat o amerykańskiej głupocie: pełen niby tajemnic pamiętnik sfrustrowanego analityka CIA trafia do laików, którzy postanawiają sprzedać go rosyjskiemu wywiadowi. Ku przestrodze.

TO ★★★★
horror, USA/Kanada 2017, reż. Andy Muschietti, wyk. Bill Skarsgård, Jaeden Martell, Sophia Lillis
23:50 | tvn
Czytając Stephena Kinga. W prowincjonalnym miasteczku pojawia się tajemniczy klaun – porywające dzieci monstrum i zarazem uosobienie wszelkich dziecięcych lęków. I tylko dzieci mogą go pokonać.

UCIECZKA Z ALCATRAZ ★★★
film sens., USA 1979, reż. Don Siegel, wyk. Clint Eastwood, Patrick McGoohan, Roberts Blossom
20:00 | stopklatka
Clint Eastwood pod batutą Dona Siegela ucieka z legendarnego ciężkiego więzienia Alcatraz: podana niemal z dokumentalną precyzją opowieść, jaka miała historyczny odpowiednik w 1963 roku.

WIELKIE OCZY ★★★
film biograficzny, USA/Kanada 2015, reż. Tim Burton, wyk. Amy Adams, Christoph Waltz, Danny Huston
22:00 | tvp kultura
Złoty Glob dla Amy Adams za rolę malarki Margaret Keane, odnoszącej sukcesy w połowie XX wieku. I dzieje konfliktu z mężem, który sprzedawał jej prace jako własne, oraz Tim Burton za kamerą.

KONRAD J. ZARĘBSKI

SOBOTA 12.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:40 Rok w ogrodzie (1182)
08:05 Rok w ogrodzie extra
08:20 Pełnosprawni
08:50 Ranczo (3/13)
09:50 Felicita (1,2,3)
11:20 Ojciec Mateusz XX (8)
12:10 Dobre strony (1)
12:30 Szeryf (Lawman) - western USA 1971, reż. Michael Winner, wyk. Burt Lancaster, Robert Ryan, Lee J. Cobb, Sheree North (115 min)
14:25 Okrasa łamie przepisy (411) - mag. kulinarny
15:00 Rolnik szuka żony (1) - reality show Polska 2026
16:00 Zaraz wracam (3,4)
17:00 Teleexpress
17:30 Ojciec Mateusz 35 (5)
18:40 Jaka to melodia? (5941)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 Komisarz Alex XXVI (2) - serial krym.
21:25 Ministerstwo Niebezpiecznych Drani (The Ministry of Ungentlemanly Warfare) - komediodramat USA/Wlk. Brytania/Turcja 2024 (130 min)
23:35 Brudny Harry (Dirty Harry) - film sensacyjny USA 1971 (110 min)
01:25 Przysięga Ireny (Irena's Vow) - dramat wojenny Polska/Kanada 2023 (130 min)

TVP2

05:15 Barwy szczęścia
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7674) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7674) - mag. Polska 2026
11:20 Program publicystyczny
12:35 Informacje kulturalne
13:00 Panna młoda
14:00 Familiada (3135) - teleturniej Polska 2026
14:35 Koło fortuny (2214) - teleturniej Polska 2026
15:15 Szansa na sukces. Opole 2027 (1) - show
16:20 Na dobre i na złe
17:20 Panna młoda
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (40) - teleturniej
19:10 Słowo na niedzielę (1180) - program religijny
19:25 Rodzinka.pl XVIII (13) - serial kom. Polska 2026

20:00 Rodzinka.pl XIX (1) - serial kom. Polska 2026, wyk. Małgorzata Kożuchowska
20:30 The Voice of Poland: Przesłuchania w ciemno (1, 2)
23:00 Program rozrywkowy
23:30 Postaw na milion
00:30 Teoria chaosu (Chaos Theory) - komediodramat USA 2008, reż. Marcos Siega (90 min)
02:00 Herkules (Hercules) - film przygodowy USA 2014 (105 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (3158)
11:35 Jumanji: Następny poziom - film przyg. USA 2019, reż. Jake Kasdan, wyk. Dwayne Johnson, Kevin Hart, Jack Black, Danny Glover
14:20 Studio sport
14:50 Siatkówka: Mistrzostwa Europy mężczyzn w Bułgarii, Finlandii, Rumunii i Włoszech (na żywo)
17:30 Awantura o kasę (288) - teleturniej Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Prezydenci i premierzy - program publicystyczny
19:25 Wypasiona Kuchnia (13) - serial komediowy Polska 2026, wyk. Piotr Gąsowski

19:55 Kabaret na żywo. Młodzi i moralni. Nad mętną rzeką (2) - kabaret i satyra
22:00 Jurasic World: Dominion (Jurassic World Dominion) - thriller USA/Chiny/Malta/Japonia 2022, reż. Colin Trevorrow, wyk. Chris Pratt, Bryce Dallas Howard (185 min)
01:05 Nowe oblicze Greya (Fifty Shades Freed) - thriller USA/Chiny 2018 (140 min)

TVN

05:10 Nauka jazdy (29)
05:40 Uwaga! (8085) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (10/60)
06:50 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
07:45 Dzień Dobry TVN (5773) - magazyn Polska 2026
11:30 Dobrze zrobione w domu (4) - mag. Polska 2026
11:35 Na Wspólnej - serial obyczajowy Polska 2026
13:35 MasterChef (1)
15:20 Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia (Lara Croft: Tomb Raider – The Cradle of Life) - film przyg. USA/Niemcy/Japonia/Wlk. Bryt./Hongkong 2003, reż. Jan de Bont (155 min)
17:55 Taskmaster (2) - program rozrywk. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:35 Raport US Open

19:45 Azja Express (2) - reality show Polska 2026
21:35 Wiek Adaline (The Age of Adaline) - melodramat USA/Kanada 2015, reż. Lee Toland Krieger, wyk. Blake Lively, Michiel Huisman, Harrison Ford, Ellen Burstyn, Kathy Baker, Amanda Crew (135 min)
23:50 To (It) - horror USA/Kanada 2017, reż. Andy Muschietti, wyk. Bill Skarsgård, Jaeden Martell (170 min)

TV PULS

06:00 Kobra – oddział specjalny XXV (3,1,6/10) - serial sensacyjny Niemcy 2019
09:00 Taki jest świat (36)
09:25 Boso przez świat: Wyprawa na Madagaskar (67) - cykl reportaży Polska 2009
10:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV - serial obycz. Polska 2024, wyk. Zbigniew Buczkowski, Michał Chorosiński, Agata Szafrańska Ojciec 19-letniej Kasi przekupuje swojego pracownika, żeby poszedł z córką na studniówkę. Roman, który do tej pory cierpliwie znosił restrykcje narzucone przez Justynę, postanawia się zbuntować.
20:00 Uprowadzona (Taken) - thriller USA/Francja 2008, reż. Pierre Morel, wyk. Liam Neeson, Maggie Grace (120 min)
22:00 Niezniszczalna (Canary Black) - film sens. USA/Wlk. Brytania 2024, reż. Pierre Morel, wyk. Kate Beckinsale, Rupert Friend (125 min)
00:05 Peacemaker (The Peacemaker) - film sens. USA 1997, reż. Mimi Leder (145 min)

TVN7

06:00 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie III - serial dok.
06:55 Tajna baza - komedia USA 2022, reż. Henry Joost, Ariel Schulman, wyk. Owen Wilson
09:05 The Floor (1, 2) - teleturniej Polska 2026
10:20 Ukryta prawda (4/60) - serial fabularno-dok.
11:20 Mówię Wam (4) - mag.
12:35 Ukryta prawda (5,6/60) - serial fabularno-dok.
14:35 Szpital św. Anny (31,32/50) - serial obycz.
16:35 Detektywi III (24/60) - serial fabularno-dok.
17:40 Geostorm - film sens. USA 2017, reż. Dean Devlin, wyk. Gerard Butler (140 min)
20:00 Okup (Ransom) - film sens. USA 1996, reż. Ron Howard, wyk. Mel Gibson, Rene Russo, Brawley Nolte, Gary Sinise (155 min)
22:35 Nico: Ponad prawem (Above the Law) - film sens. USA 1988, reż. Andrew Davis (125 min)
00:40 Morderstwo w Białym Domu (Murder at 1600) - film sens. USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes (135 min)

MEZZO

10:45 Giuseppe Verdi: Lombardczycy na pierwszej krucjacie - opera Belgia 2023
13:05 Intermezzo
13:30 Chucho Valdés: Jazz à Vienne 2024 - koncert
15:05 Keyon Harrold – Międzynarodowy Festiwal Jazzowy w Montrealu
16:30 Intermezzo
17:25 Argerich, Kovacevich, Bar-Shaï, Moreau, Kwartet Modigliani: Debussy, Ravel, Mozart, Schubert
18:50 Joaquín Achúcarro: Chopin, Grieg, Brahms, Rachmaninow, Skriabin, Liszt
20:30 Giuseppe Verdi: Traviata - opera Belgia 2024
22:55 Maxim Vengerov, Tokyo Philharmonic Orchestra, Myung-Whun Chung : Czajkowski, Strawiński - muzyka klasyczna

PULS 2

08:40 Kapitan Szablozęby i magiczny diament - film anim. Norwegia/Belgia/Wlk. Brytania/Brazylia 2019
10:35 Zwierzaki na resorach - film anim. USA/Wlk. Brytania/Emiraty Arabskie/Arabia Saudyjska 2023
12:20 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (3, 4)
13:30 Gwiazdy Mazurskiej Nocy Kabaretowej (14, 3)
15:30 Kot w butach - film fantasy Niemcy 2009
16:45 Zaklęta księżniczka - film fantasy Czechy 2020
19:00 Balerina - film anim. Francja/Kanada 2016, reż. Eric Summer, Éric Warin
20:50 Straszny film IV - kom. USA 2006, reż. David Zucker
22:30 Podróże z diabłem - film akcji USA/Kolumbia 2019

TV4

07:00 Galileo - pr. popularn.
09:05 #JesteśmyDlaDzieci (344) - mag. Polska 2026
09:30 A na obiad... (1)
09:35 Galileo
12:40 Mini Galileo - program popularnonaukowy Polska 26
12:55 Ponad wszystko - dramat obycz. USA 2007
14:55 Policjantki i policjanci XXIV (61,62,63,64/65) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Mariusz Węgłowski, Paweł Kowalczyk, Wojciech Sikora
19:00 Wypasiona Kuchnia
19:05 Policjantki i policjanci XXIV (65/65)
20:05 A na deser... (11) - mag. kulinarny Polska 2026
20:20 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (5,6,7,8) - serial kryminalny Polska 2026
00:25 Gwiazdy kabaretu

METRO

07:05 Gorączka złota XII (14/24) - serial dok. USA 2022
08:55 Klan z Alaski III (7,8,9/32) - serial dok.
11:55 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
13:55 Makłowicz w drodze (8, 9) - mag. kulinarny
15:05 Farma Clarksona (7/8)
16:10 Azja Express (1)
17:55 Kryminalni (3,4) - serial krym. Polska 2004, wyk. Marek Włodarczyk, Maciej Zakościelny
20:00 Morderstwo w Białym Domu - film sens. USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes, Diane Lane
22:10 Krwawy diament - dramat obycz. USA/Niemcy/Wlk. Brytania 2006, reż. Edward Zwick, wyk. Leonardo DiCaprio
01:00 Kuba Wojewódzki (2)
02:05 Szpital (6/67)

SOBOTA 12.09

STOPKLATKA

08:00 **Komisarz Rex VII** (3,4/13) - serial sens.
10:00 **Hudson i Rex IV** (1,2/16)
12:00 **Marzanna** - serial krym. Niemcy 2021
14:00 **Rodzina Flintstonów (Flintstonowie, The Flintstones, Między nami jaskiniowcami) (The Flintstones)** - komedia USA 1994, reż. Brian Levant (110 min)
15:50 **Poszukiwany, poszukiwana** - komedia Polska 1974 (110 min)
17:40 **Zbuntowana (Insurgent)** - film sens. USA/Kanada 2015, reż. Robert Schwentke, wyk. Shailene Woodley, Theo James (140 min)
20:00 **Ucieczka z Alcatraz (Escape from Alcatraz)** - film sens. USA 1979, reż. Don Siegel (135 min)
22:15 **Missisipi w ogniu (Mississippi Burning)** - thriller USA 1988, reż. Alan Parker (160 min)
00:55 **Hooligans III (Green Street 3: Never Back Down)** - film sens. Wlk. Brytania/USA 2013, reż. James Nunn (125 min)

KINO POLSKA

07:45 Polska Kronika Filmowa 46B/69 - reportaż Polska 1969
07:55 Polska Kronika Filmowa 43A/73 - reportaż Polska 1973
08:10 Reksio - serial anim.
08:40 Miś Kudłatek (5,6)
09:00 Do przerwy 0:1 (5,6) - serial młodzieżowy
10:15 Akademia Pana Kleksa, cz. 1: Przygoda księcia Mateusza (1) - film dla młodzieży Polska/ZSRR 1983
12:05 Akademia Pana Kleksa, cz. 2: Tajemnica golarza Filipa - film dla młodzieży PL/ZSRR 1984, reż. Krzysztof Gradowski, wyk. Piotr Fronczewski, Sławomir Wronka
13:55 Motylem jestem, czyli romans czterdziestolatka - komedia Polska 1976
15:55 Rozmowy kontrolowane - komedia Polska 1991, reż. Sylwester Chęciński
18:20 Na układy nie ma rady - komedia Polska 2017
20:00 Brunet wieczorową porą - komedia Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski
22:00 Skrzydlate świnie - film obyczajowy Polska 2010, reż. Anna Kazejak
00:00 Drogówka - film krym. PL 2013, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Bartłomiej Topa

ALE KINO+

09:40 **Mads Mikkelsen. Diabeł wcielony** - film dok. Francja 2024
10:55 **Wszyscy wiedzą (Todos lo saben)** - dramat krym. Hiszpania/Francja/Wł. 2018, reż. Asghar Farhadi (155 min)
13:30 **Ostatni mistrz (The Last Champion)** - dramat obycz. USA 2020, reż. Glenn Withrow, wyk. Cole Hauser (145 min)
15:55 **Patience II** (1,2/8) - serial kryminalny
18:10 **Ocalona (Survivor)** - film sens. USA/Wlk. Brytania 2015, reż. James McTeigue (120 min)
20:10 **Tajne przez poufne (Burn After Reading)** - komedia kryminalna USA/Wlk. Bryt./Francja 2008, reż. Ethan Coen, Joel Coen, wyk. George Clooney (115 min)
22:05 **Zaginione (The Missing)** - western USA 2003, reż. Ron Howard, wyk. Tommy Lee Jones, Cate Blanchett (170 min)
00:55 **Przekleństwo wyspy (The Weight of Water)** - thriller USA/Francja/Kanada 2002 (140 min)

POLSAT FILM

08:00 Sąsiedzi (20)
08:15 Był sobie człowiek
10:00 Hop - film animowany USA 2011, reż. Tim Hill
11:55 Powrót do przyszłości - film s.f. USA 1985
14:30 Faceci w czerni II - film s.f. USA 2002
16:05 Jak ukraść Księżyc - film anim. USA 2010
18:15 Anioły i Demony - thriller USA/Włochy 2009
21:00 Mumia - film sens. USA/Chiny/Japonia 2017
23:25 Wrogowie publiczni - dramat krym. USA/Jap. 2009

FILMBOX+ ONE

07:55 Strażnik Teksasu (22,23)
10:55 Vera: Przełom V (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2015, wyk. Brenda Blethyn
12:55 Wciąż ją kocham - melodramat USA 2010
15:20 Fenomen - film obycz. USA 1996, reż. Jon Turteltaub
17:40 Wyścig - film sens. USA/Kanada/Australia 2001
20:00 Vera: Mętna Woda V (3/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2015, wyk. Brenda Blethyn
22:00 American Beauty - dramat obycz. USA 1999
00:40 Ninja - film sens. USA 2009, reż. Isaac Florentine

TVP KULTURA

08:05 **Gdzie jest Anne Frank? (Where is Anne Frank)** - film anim. Belgia/Francja/Izrael/Holandia/Luksemburg/Wlk. Brytania/Australia/Szwajcaria 2021 (110 min)
09:55 **Kosmos 1999 II** (5/24) - serial sensacyjny
11:00 **Wspólny krok czyli Pawilon Tańca w Warszawie**
11:35 **Hollywoodzki remake** - serial dok. F 2023
12:40 **Dwa księżyce** - film obyczajowy Polska 1994 (150 min)
15:10 **Alternatywy 4** (6/9)
16:25 **Tamte lata, tamte dni**
17:10 **Amerykański świat podziemia (Underworld U.S.A.)** - thriller USA 1961, reż. Samuel Fuller (110 min)
19:00 **Gala baletowa z Teatru Wielkiego – Opery Narodowej**
22:00 **Wielkie oczy (Big Eyes)** - film biograficzny USA/Kan. 2015 (115 min)
23:55 **Wstęp do filmu** (601) - rozmowa Polska 2019
00:00 **Nostalgia** - thriller Włochy/F 2022, reż. Mario Martone (130 min)

WARNER TV

09:30 Kopciuszek. W rytmie miłości - komedia USA 2011
11:10 Invictus: Niepokonany - dramat hist. USA 2009
13:50 Wiecznie młody - film s.f. USA 1992, reż. Steve Miner
15:50 Jackie Chan: Pierwsze uderzenie - film sens. Hongkong 1996, reż. Stanley Tong
17:30 Akademia policyjna II – Pierwsze zadanie - komedia USA 1985, reż. Jerry Paris
19:10 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
22:05 Przybysz z daleka - western USA 1996

PARAMOUNT

09:45 Szybki jak błyskawica - film sens. USA 1990
12:00 W 80 dni dookoła świata - film przyg. USA/Niemcy/Irlandia/Wlk. Brytania 2004
14:30 Zaginione miasto - komedia sens. USA 2022, reż. Adam Nee, Aaron Nee
17:00 Noe: wybrany przez Boga - film przyg. USA 2014, reż. Darren Aronofsky
20:00 Zakładnik - film sens. USA 2004, reż. Michael Mann
22:30 Wywiad z wampirem - horror USA 1994
01:00 Negocjator - film sensacyjny USA/Niemcy 1998

HBO

09:05 **Emotki. Film** - film anim. USA 2017, reż. Anthony Leondis (85 min)
10:30 **Wolfgang** - dramat obyczajowy Hiszpania 2025, reż. Javier Ruiz Caldera (110 min)
12:20 **Jak wytresować smoka** - film anim. USA/Francja/Wlk. Brytania 2010, reż. Dean DeBlois, Chris Sanders (100 min)
14:00 **Ludzkie dzieci** - film s.f. USA/Wlk. Brytania/Japonia 2006, reż. Alfonso Cuarón (115 min)
15:55 **Milcząca przyjaciółka** - film biograficzny Niemcy/Węgry/Francja/Chiny 2025 (145 min)
18:20 **Pan Wilk i spółka. Bad Guys** - film anim. USA/Wlk. Brytania 2022, reż. Pierre Perifel (100 min)
20:00 **Spinal Tap II: To nie koniec** - komedia USA 2025 (85 min)
21:25 **Dom dobry** - dramat obyczajowy Polska 2025 (105 min)
23:10 **Nie oddychaj** - thriller USA/Węgry 2016 (85 min)
00:35 **Złodziej z przypadku** - komedia kryminalna USA 2025 (100 min)

CINEMAX

11:20 Tootsie - komedia USA 1982, reż. Sydney Pollack
13:20 Alita: Battle Angel - film sens. USA/Japonia/Kan. 2019
15:20 Rzeka życia - dramat obyczajowy USA 1992
17:25 2012 - film katas. USA 2009, reż. Roland Emmerich
20:00 Cyborg - film s.f. USA 1989, reż. Albert Pyun, wyk. Jean-Claude Van Damme
21:25 Faceci w czerni II - film s.f. USA 2002
22:55 Pewnego razu w Meksyku: Desperado II - film sens. USA/Meksyk 2003

ROMANCE TV

08:30 Górski lekarz (1,2,3/8)
13:20 Lilly Schönauer: Okrężna droga do szczęścia - film obycz. A/Niemcy 2007
15:05 Statek marzeń - serial obycz. Niemcy 2023
17:00 Bachmannowie. Jak zawsze za późno? - komedia Niemcy 2024, reż. Miriam Bliese
18:55 Falk: Nagie fakty (3/6) - serial obycz. Niemcy 2018
20:00 Lost w Fusecie – Kryminał z Portugalii - film krym. Niemcy 2022
21:55 Zabójcza układanka (2)
23:55 Lato na Istrii - romans Niemcy/Chorwacja 2021

CANAL+ PREMIUM

08:25 **Historia Apple'a. Jak sprzedać rewolucję**
09:20 **Cudowne życie** - komediodramat Francja/Kanada 2025, reż. Ken Scott (100 min)
11:00 **Kawałek po kawałku** - film anim. USA/Dania/Australia/Hongkong 2024 (95 min)
12:35 **Gorzko** - film krótkom. Polska 2024 (30 min)
13:05 **Łapu-Capu** (219)
13:20 **Kiedy nadchodzi jesień** - dramat obycz. Francja 2024 (100 min)
15:00 **Być kochaną** - dramat obycz. Norwegia/Szwecja 2024 (105 min)
16:45 **Wicked** - musical USA/Wlk. Bryt./Kanada 2024, reż. Jon M. Chu, wyk. Cynthia Erivo (165 min)
19:30 **Ocaleni** - thriller USA/Kanada 2008, reż. Rodrigo García (90 min)
21:00 **Greenland 2** - film s.f. USA/Wlk. Bryt. 2026, reż. Ric Roman Waugh, wyk. Gerard Butler (100 min)
22:40 **Zabójca** - film sens. USA/Kan. 2007 (100 min)
00:20 **Siedem zasłon** - dramat obycz. USA/Kanada/Finlandia 2023 (110 min)

TVN FABUŁA

07:30 Lekarze II (8,9,10,11) - serial obycz. Polska 2013
11:30 Alfabet filmowy (24) - mag. filmowy Polska 2019
11:40 Igrając z ogniem - komedia USA 2019
13:45 Ella zaklęta - film fantasy USA/Irl./Wlk. Brytania 2004
15:50 Elf - komedia USA 2003
17:55 Znów mam 17 lat - komedia USA 2009
20:00 Kiler - komedia Polska 1997, reż. Juliusz Machulski, wyk. Cezary Pazura
22:15 Elvis - film biograficzny USA/Australia 2022

AMC

08:15 Ad Astra - film s.f. USA/Chiny/Brazylia 2019
10:45 Pakt milczenia - thriller USA/Kanada 2006
12:45 Bohater ostatniej akcji - film przyg. USA 1993
15:25 Medalion - komedia sens. USA/Hongkong 2003
17:20 Mistrz Wing Chun – Ip Man (Ip Man II) - film akcji Hongkong/Chiny 2010
19:30 System - film akcji USA 1995, reż. Irwin Winkler
22:00 Dom w głębi lasu - horror USA/Kanada 2011
23:55 Aligator – Lake Placid - horror USA/Kanada 1999

AXN

08:10 FBI: International IV (21/22) - serial akcji USA 2025
09:10 FBI: Most Wanted V
10:10 Rekrut V (11,12, 13,14,15/22) - serial krym.
15:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (4,5,6,7,8/18)
20:00 Robin Hood: Początek - film przyg. USA 2018
22:25 Karate Kid IV: Mistrz i uczennica - dramat obycz. USA 1994, reż. Christopher Cain
00:25 Sahara - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Francja/ Niemcy/Hiszpania 2005

EPIC DRAMA

08:55 Panna Scarlet i komisarz IV (1,2,3/6) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2024
12:20 Agenci NCIS XVI
15:55 Panna Marple VI (2/3) - serial krym. Wlk. Bryt. 2013
17:55 Poirot VI (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 1996
20:05 Detektyw Murdoch: Gem, set, Murdoch XIX - serial krym. Kan./Wlk. Brytania 2026
21:00 Inspektor Ricciardi (4/6) - serial krym. Włochy 2021
23:10 Hiszpańska księżniczka II (2/8) - serial historyczny
00:20 Zatraceni w miłości - serial obycz. Turcja 2024

TVN STYLE

11:30 Jestem z Polski IX (7,7,16/15) - serial dok.
14:30 Do zobaczenia II (7/11)
15:00 Bitwa o gości (6)
16:00 Ostre cięcie (6)
17:00 Zgłoś remont (7)
18:00 Mniej znaczy więcej. Live Better For Less (1)
18:35 Ugotowani w parach (10) - reality show
19:35 Kuchenne rewolucje (13, 3) - reality show
21:40 Top Model (2)
23:05 Nagi raj. Wielka Brytania (2) - reality show
00:10 Dziewice (2)

TVN TURBO

09:00 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (1/17)
09:30 Zawodowi handlarze (8)
10:15 Moto kombat (1)
11:00 Ciężarówką przez pół świata (1/8) - serial dok.
12:00 Mobilni mechanicy (1)
12:45 Wojny samochodowe (1, 7, 8) - program rozrywkowy
15:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (1,13/17)
16:45 Zawodowi handlarze (1)
17:30 Jeździć, obserwować VIII
18:15 Z drugiej ręki (1)
19:00 Mobilni mechanicy
20:30 Zawodowi handlarze
22:00 Naprawy nie do naprawy

BBC FIRST

08:30 Zbrodnie w Prowansji
10:20 Morderstwa w Midsomer IV (5,5/6) - serial krym.
12:35 Ojciec Brown IX (10,1,2/10) - serial krym.
15:35 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi
17:40 Z pamiętnika położnej XI
18:45 Śmierć z dala od palm II
19:55 Śmierć pod palmami IX
21:00 Annika II (6/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2023
22:05 Milczący świadek XXIV (5,6/10) - serial krym.
00:15 Po powodzi (4/6)

FX

08:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (4,5/24) - serial krym. USA 2006, wyk. David Caruso
10:20 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (9,10,11/18) - serial krym. USA/Kan. 2011
13:05 Z Archiwum X IV (15,16,17/24) - serial s.f.
15:50 The Mandalorian (3,4/8) - serial s.f. USA 2019
17:25 Spider-Man: Daleko od domu - film sens. USA 2019
20:00 Obcy: Ziemia (3,4/8)
22:15 Szklana pułapka II - film akcji USA 1990
00:50 Uciec, ale dokąd? - film sensacyjny USA 1993

HGTV

08:20 Wymarzony dom we Włoszech (2/12) - serial dok.
09:10 Nowa Maja w ogrodzie (24, 25, 26) - magazyn
10:45 Uratuj swój ogród (24)
11:45 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (3,4/12)
12:45 Pogromcy chaosu (7)
13:40 Weekendowa metamorfoza (5, 6) - reality show
15:35 Polowanie na ogród II
17:15 House Hunters (5, 6, 7)
18:55 Weekendowa metamorfoza (3, 2, 4) - reality show
21:40 Mieszkanie na miarę
23:35 Zamek w spadku

BBC LIFESTYLE

08:50 Mistrzowie ceramiki (4)
10:00 Koreańska uczta Eda i Ryu (2) - mag. kulinarny
11:00 Psijaciele w potrzebie
13:00 W świecie luksusu - serial dok. Wlk. Bryt. 2025
14:00 Mistrzowie szycia (5, 6)
16:05 Zapraszam do stołu (34, 35, 36) - mag. kulinarny
17:50 Najlepszy konsultant ślubny (2) - pr. rozrywkowy
18:55 Na bogato: sekrety pierwszej klasy (1/4)
19:55 Wielkie amerykańskie wypieki (1, 2) - pr. rozrywkowy
22:00 Bad Boyfriends (9, 10)
00:10 Wstydliwe choroby V

COMEDY CENTRAL

08:00 Tata ma plan III (13/13) - serial kom. USA 2019
08:30 Teoria wielkiego podrywu III (8,9,10,11,12,13,14, 15,16,17/23) - serial kom.
12:50 Teoria wielkiego podrywu III (18/23)
13:20 Przyjaciele VIII
16:50 Duchy II (4,3/22)
17:50 Gliniarz z Beverly Hills II - komedia sens. USA 1987
20:00 Rodzina Addamsów II - komedia USA 1993
22:00 The Office PL IV (9,10)
23:05 Comedy Club (3, 4)

TVP SERIALE

08:00 Na sygnale
10:15 Ranczo II (3/13)
11:15 Na dobre i na złe
12:15 Rodzinka.pl XVIII (12,13)
13:30 Ojciec Mateusz 33 (6,7) - serial krym. Polska 2025
15:25 Komisarz Alex XXVI (1) - serial krym. Polska 2026
16:25 Ranczo II (4/13)
17:30 Czarne chmury (5)
18:30 Stawka większa niż życie (2) - serial wojenny
19:45 Ojciec Mateusz 33 (8,9,10) - serial kryminalny
22:45 Ranczo II (5,6/13)
00:40 Komisarz Alex XXVI (1) - serial krym. Polska 2026

CANAL+ KUCHNIA

11:50 Czego nie jeść (2)
12:50 Eva Longoria w poszukiwaniu meksykańskich smaków
13:40 Jamie Oliver (11, 12)
14:35 Ziemia, ogień i smak (5)
15:30 Nie bój ryby! (8)
16:00 Jamie: uczta za mniej (1)
16:55 Jamie Oliver
17:55 Ziemia, ogień i smak (6)
18:45 Czego nie jeść (2)
19:50 Poza utartym szlakiem
20:40 Włoska uczta (3,4)
21:40 James Martin: hiszpańska przygoda (3) - serial dok.
22:35 Tajemnice indyjskich smaków (5) - pr. rozrywkowy

CANAL+ DOMO

09:30 Patent na zieleń (2/8)
10:00 Daleko od miasta XVI (4)
10:30 Ucieczka na wieś XXII
12:15 Cuda z drewna (11/12)
13:10 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (11)
14:10 Wielkie projekty
15:20 Gardeners' World (23)
16:30 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (2)
17:00 Kupione i co dalej?
18:00 Daleko od miasta XVI
19:00 Zbudujemy ten dom
20:00 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
21:00 Wielkie projekty
22:00 W mieście czy na wsi

PLANETE+

10:20 Targowiska świata (2)
11:25 Krajobrazy świata (5/12)
12:30 Świat według termitów
13:35 Świetliki. Boskie światło natury - film dokumentalny
14:45 Najdziksze ostępy Europy (1,4/5) - serial dok.
16:50 Targowiska świata (3)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (26,27)
18:40 Polska z góry II
19:45 Nicole Kidman. Oczy szeroko otwarte - film dok.
20:50 Céline Dion. Tak rodzi się gwiazda - film dok.
22:00 Catherine Denevue

DISCOVERY CHANNEL

11:00 Od samochodu do domu III - serial dok.
12:00 Awantura o furę
13:00 Złomowisko PL V
15:00 Nic do zgłoszenia (4/8)
16:00 Bracia Collins biorą się do roboty (7) - pr. rozrywkowy
17:00 Ciężarówką przez Route 66 (4/7) - serial dok.
18:00 W dżungli z Edem Staffordem (4/6) - serial dok.
19:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII (8/16)
20:00 11 września: dni, które wstrząsnęły światem II
22:00 Złoto drwali II (8/8)
23:00 W oku cyklonu III

TVP HISTORIA

12:55 Magiczny Adriatyk (5/6)
14:00 Ex libris - mag.
14:30 Po własnym pogrzebie - dramat wojenny Polska 1989
15:55 O zwierzętach i ludziach
17:00 Królowe, które zmieniły świat (1/6) - serial dok.
17:55 Sława i chwała (7/7)
19:05 Długa droga do wojny (2)
20:10 Największe tajemnice monarchii (1) - serial dok.
21:15 Pianista - dramat wojenny Francja/Niemcy/ Polska/Wlk. Bryt./USA 2001
23:50 Przełęcz ocalonych - film wojenny USA/Aus. 2016

HISTORY

08:15 Starożytni kosmici XVI
09:15 Gwiazdy lombardu XIII
10:10 Wojny magazynowe XVII (2) - serial dok. USA 2026
11:10 11 września: tragedia na oczach świata - film dok.
12:05 Starożytni kosmici XIV
13:05 Jak to wyjaśnić: tajemnice UFO (2/6) - serial dok.
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata II - serial dok.
14:55 Gwiazdy lombardu XXV
17:10 UFO: łowcy prawdy IV
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Starożytni kosmici (6)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata V (1,2/18)

NATIONAL GEOGRAPHIC

08:00 Uwaga, katastrofa! (6)
10:00 Katastrofa w przestworzach XXV (6,2,9,10,1,2)
16:00 Morskie megamaszyny
17:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką (5,6/6) - serial dokumentalny
19:00 Sekrety starożytnej medycyny (8) - serial dok.
20:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (2/6) - serial dok.
21:00 Odkopać historię (1,2) - serial dok. Kanada 2026
23:00 Ciemna strona świata V (4,5/10) - serial dok. USA 2025

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VII
09:00 Wielkie wycieczkowce II
11:00 Architektura z odzysku
12:00 Straż graniczna IX
13:00 Rolnicy. Podlasie VIII
16:00 Podróże Gienka i Jastrzębia (3,4) - serial dok.
17:00 Podróże z Danem Snowem II (4/4) - serial dok. Wlk. Brytania 2024
18:00 Ekstremalne drogi do szkoły II (2) - serial dok.
19:00 Jak to wyjaśnić III (6/20)
20:00 Świat z góry. Zamki (3/4)
21:00 Mroczne tajemnice templariuszy (2/4) - serial dok.
22:00 Wygrać z żywiołem (5)

BBC EARTH

08:45 Dzika Francja II
09:55 Dzika Wielka Brytania
11:00 Przez dziką Amazonię
12:05 W okowach mrozu IV
17:10 David Attenborough i cuda natury IV (3/6)
17:45 Wielka nowozelandzka przygoda (4/4) - serial dok.
18:45 Planety (1/5) - serial dok.
19:45 Zjawiskowa Ziemia (2/4) - serial dok. Wlk. Bryt. 2024
20:55 Życie na pustkowiu: powroty (1) - serial dok.
21:55 W okowach mrozu: Odwilż (1/6) - serial dok.
22:50 Dzika Wielka Brytania

POLSAT VIASAT HISTORY

08:20 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (3/8) - serial dok. Wlk. Brytania 2019
09:30 Naziści: korzenie zła
12:25 Tajne bronie II wojny światowej (4,5,6/6) - serial dokumentalny Australia 2023
15:50 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
18:00 1776: niepodległość USA (4,5,6/6) - serial dok.
21:00 Naziści, U-booty i bitwa o Atlantyk - serial dok.
22:15 Wojna Adolfa Hitlera (3,4/6) - serial dokumentalny
00:35 Tajne bronie II wojny światowej (4/6) - serial dok.

Od A do Z

BOGOWIE ★★★★★
dramat obycz., Polska 2014, reż. Łukasz Palkowski, wyk. Tomasz Kot, Piotr Głowacki, Szymon Piotr Warszawski
23:50 | tvn
Obsypana nagrodami biografia Zbigniewa Religi z wybitną kreacją Tomasza Kota w roli profesora – kluczowej postaci w historii polskiej kardiochirurgii. A do tego frapujące tło późnego PRL-u. Koniecznie.

BRACIA ★★★
dramat wojenny, USA 2009, reż. Jim Sheridan, wyk. Tobey Maguire, Jake Gyllenhaal, Natalie Portman
22:30 | tvp 2
Obsypany nagrodami duński dramat Susanne Bier w wersji hollywoodzkiej: kiedy jeden z braci wyjeżdża na wojnę do Afganistanu i ginie, drugi próbuje go zastąpić u boku żony i dzieci. Do zadumy.

BRUTALISTA ★★★
dramat obycz., USA/Wlk. Brytania/Węgry/Kanada 2024, reż. Brady Corbet, wyk. Adrien Brody, Felicity Jones, Guy Pearce
23:50 | canal+ premium
Filmowa biografia węgierskiego architekta pochodzenia żydowskiego, Laszlo Totha, który po wojnie osiedlił się w Stanach Zjednoczonych, gdzie osiągnął zawodowy sukces. Plus Oscar dla Adriena Brody'ego.

CREED: NARODZINY LEGENDY ★★★
dramat obycz., USA 2015, reż. Ryan Coogler, wyk. Michael B. Jordan, Sylvester Stallone, Tessa Thompson
21:50 | hbo
„Rocky" powraca: Sylvester Stallone jako trener wschodzącej gwiazdy boksu - Adonisa Johnsona, syna Apollo Creeda, byłego mistrza świata, dawnego rywala, ale i przyjaciela Rocky'ego.

DIUNA ★★★★
film s.f., USA/Kanada 2021, reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Rebecca Ferguson, Zendaya
20:00 | tvn 7
Wystawna, lecz trudna do pojęcia bez znajomości pierwowzoru pierwsza część nowej ekranizacji powieści Franka Herberta o walce o władzę na planecie, gdzie wydobywa się przyprawę napędzającą wszechświat.

Supergirl

20:00 | hbo
★★

· FOT. PARISA TAGHIZADEH / WARNER BROS. ENTERTAINMENT INC.

Z uniwersum DC Comics: Supergirl, kuzynka Supermana, dołącza do pościgu za kosmicznym piratem i wszelkim złem wcielonym, który otruł jej psa, ale ukrywa antidotum, aktywne przez trzy dobry.

FANTASY
USA 2026, REŻ. CRAIG GILLESPIE. WYK. MILLY ALCOCK, MATTHIAS SCHOENAERTS, EVE RIDLEY

JERRY MAGUIRE ★★★
dramat obycz., USA 1996, reż. Cameron Crowe, wyk. Tom Cruise, Cuba Gooding Jr., Renée Zellweger
22:55 | polsat
Poczciwe: agent sportowy, który proponuje ojcowski stosunek do klientów zamiast czystego merkantylizmu, odnosi zaskakujący sukces. Plus Oscar dla Cuby Goodinga jr.: ukradł show Tomowi Cruise!

JOHN WICK 4 ★★★★
film sens., USA/Niemcy 2023, reż. Chad Stahelski, wyk. Keanu Reeves, Donnie Yen, Bill Skarsgård
20:00 | tv puls
Keanu Reeves jako najlepszy z najlepszych płatnych zabójców, który znużony ucieczką przed pościgiem prowadzi do brutalnej konfrontacji z dawnymi mocodawcami, by wreszcie odzyskać upragniony spokój.

MILLENNIUM: DZIEWCZYNA, KTÓRA IGRAŁA Z OGNIEM ★★★
thriller, Dania/Niemcy/Szwecja 2009, reż. Daniel Alfredson, wyk. Noomi Rapace, Michael Nyqvist, Lena Endre
22:25 | stopklatka
Sięgając ponownie po Stiga Larssona: kiedy dziennikarz i hakerka penetrują rynek handlu żywym towarem, dziewczyna zostaje oskarżona o trzy morderstwa i tylko reporter może oczyścić ją z zarzutów.

NA RINGU Z RODZINĄ ★★★
komediodramat, Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2019, reż. Stephen Merchant, wyk. Florence Pugh, Lena Headey, Nick Frost
20:00 | cinemax
Historia wrestlerki Sarayi-Jade Bevis: kiedy były zapaśnik dorabia do emerytury na prowincjonalnych ringach, jego dzieci zabiegają o przyjęcie do federacji WWE, co ostatecznie udaje się córce.

OJCIEC ★★★★
dramat obycz., Wlk. Brytania/Francja/USA 2020, reż. Florian Zeller, wyk. Anthony Hopkins, Olivia Colman, Mark Gatiss
20:00 | tvp kultura
Dwa Oscary – za scenariusz i kreację Anthony'ego Hopkinsa – dla opowieści o starzejącym się mężczyźnie, który – nie akceptując swego wieku i stanu zdrowia – odrzuca oferowaną mu pomoc kochającej córki.

OSTATNIA SZANSA HARVEYA ★★★
melodramat, USA 2008, reż. Joel Hopkins, wyk. Dustin Hoffman, Emma Thompson, Eileen Atkins
22:45 | tvp 1
Jeszcze raz: dwoje życiowych rozbitków korzysta z ostatniej szansy na miłość. Oczywiście, że było już setki razy, ale nie we wspólnym wykonaniu Dustina Hoffmana i Emmy Thompson.

SZTOS ★★★
komedia sensacyjna, Polska 1996, reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Jan Nowicki, Cezary Pazura, Krzysztof Zaleski
20:00 | kino polska
„Żądło" po polsku w kolorycie polskiego Wybrzeża lat 70.: reżyserski debiut Olafa Lubaszenki, jako Redford – Cezary Pazura, w roli Newmana – świetny Jan Nowicki. Ma swój smak, choć nie każdego zadowoli.

TWARDA SZTUKA ★★★
komediodramat, USA 2007, reż. Garry Marshall, wyk. Lindsay Lohan, Jane Fonda, Dermot Mulroney
20:00 | stopklatka
Zbuntowana nastolatka spędza wakacje u babci mormonki, wychodząc na ludzi i przy okazji pomagając babci zrozumieć błędy popełnione także wobec córki. Plus aktorski popis pięknie dobranego tria.

ZENEK ★★
film biograficzny, Polska 2020, reż. Jan Hryniak, wyk. Krzysztof Czeczot, Jakub Zając, Klara Bielawka
21:25 | tvn
Nie do końca prawdziwa biografia Zenka Martyniuka – chłopaka z Podlasia, który marzył, by słuchały go tłumy. I w efekcie niespełniona szansa na przyjrzenie się fenomenowi disco polo.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1

06:50 Słowo na niedzielę
07:00 Msza święta
08:00 Tydzień (1098)
08:30 Pociąg do Polski (2) - serial dok. Polska 2026
09:05 U Pana Boga w ogródku (2/12) - serial kom. PL 2008
09:55 Ojciec Mateusz XX (9)
10:55 Komisarz Alex XXVI (2)
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Anioł Pański
12:15 Między ziemią a niebem
12:50 Dożynki Prezydenckie
14:15 Rolnik szuka żony. Odwiedziny (1)
14:40 Lalka (2) - serial obycz.
16:00 Zaraz wracam (5,6)
17:00 Teleexpress
17:35 Daję słowo – Maciej Orłoś (42) - talk-show
18:40 Jaka to melodia? (5954)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

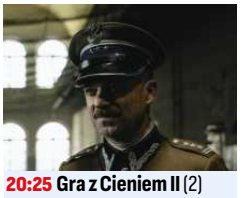

20:25 **Gra z Cieniem II** (2) - serial kryminalny
21:25 **Rolnik szuka żony** (2)
22:20 **Rolnik szuka żony. Odwiedziny** (2)
22:45 **Ostatnia szansa**
★★★ **Harveya (Last Chance Harvey)** - melodramat USA 2008 (105 min)
00:30 **Ministerstwo**
★★★ **Niebezpiecznych Drani (The Ministry of Ungentlemanly Warfare)** - komediodramat USA/Wlk. Brytania/Turcja 2024 (130 min)

MEZZO

10:25 Intermezzo
10:45 James Francies na Międzynarodowym Festiwalu Jazzowym w Montrealu
11:45 Międzynarodowy Konkurs Muzyczny w Genewie 2024 : Konkurs śpiewu, finał z orkiestrą - muzyka klasyczna
12:45 Intermezzo
13:30 Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny w Leeds
16:25 Intermezzo
17:10 Giuseppe Verdi: Falstaff - opera Francja 2023
19:25 K, Simone Menezes: Rimski-Korsakow, Szeherezada
20:30 Filharmonicy Wiedeńscy, Riccardo Muti: IX Symfonia Beethovena, Rossini, Verdi, Brahms – muzyka klas.
23:25 Tisseurs de sons: Ludovico Einaudi, Hauschka, Joep Beving, Hania Rani

TVP2

05:15 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7675) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7675) - mag. Polska 2026
11:00 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
11:40 The Voice of Poland
14:00 Familiada (3136)
14:35 Koło fortuny (2215) - teleturniej Polska 2026
15:10 Szansa na sukces. Opole 2027 (2) - show
16:10 Europa da się lubić – nowe pokolenie (2) - teleturniej Polska 2026, program prowadzi Katarzyna Zielińska
17:15 Tak to leciało! (87)
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (41) - teleturniej
19:10 Kocham Cię, Polsko! (1)

20:40 **Po zachodzie słońca**
★★★ **(After the Sunset)** - komedia kryminalna USA 2004, reż. Brett Ratner, wyk. Pierce Brosnan (110 min)
22:30 **Bracia (Brothers)**
★★★ - dramat wojenny USA 2009, reż. Jim Sheridan (115 min)
00:25 **Będziemy mieszkać razem** (2) - serial sens. Polska 2023
01:25 **Jak najdalej stąd**
★★★★ - dramat obycz. Polska/Irl. 2020 (110 min)

PULS 2

08:20 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (6, 7)
09:30 Żandarm i policjantki - komedia Francja 1982
11:30 Powrót Różowej Pantery - kom. USA/Wlk. Bryt. 1975, reż. Blake Edwards
13:45 Magiczna grota - film fantasy Słowacja/Węgry/Czechy 2022
15:50 Zaklęta księżniczka 2 - film fantasy Czechy 2022
18:45 Królewskie dzieci - film fantasy Niemcy 2019
20:00 Czarny demon - horror USA/Dominikana/Meksyk 2023, reż. Adrian Grunberg, wyk. Josh Lucas, Fernanda Urrejola, Julio Cesar Cedillo
22:05 Bitwa o Long Tan - film akcji Australia 2019
00:15 Dzielnica strachu X (37,38) - serial krym.

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (3165) - magazyn Polska 2024
11:35 Mała syrenka - film przyg. USA 2023, reż. Rob Marshall, wyk. Halle Bailey
14:25 Twoja twarz brzmi znajomo (227) - program rozrywkowy Polska 2026
16:30 Awantura o kasę (289) - teleturniej Polska 2026
17:50 Siatkówka: Mistrzostwa Europy mężczyzn w Bułgarii, Finlandii, Rumunii i Włoszech (na żywo)
19:25 Wypasiona Kuchnia (14) - serial kom. Polska 2026, wyk. Eliza Borowska, Katarzyna Gałązka, Przemysław Kowalski, Elżbieta Jarosik
19:30 Być gwiazdą

19:55 **Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami** (185) - program rozrywkowy
22:55 **Jerry Maguire** - dra-
★★★ mat obycz. USA 1996, reż. Cameron Crowe, wyk. Tom Cruise, Cuba Gooding Jr., Renée Zellweger (180 min)
01:55 **Pitch perfect 3 (Pitch**
★★ **Perfect 3)** - komedia muzyczna USA/Chiny 2017, reż. Trish Sie, wyk. Anna Kendrick, Rebel Wilson (120 min)

TV4

07:00 Wielkie tajemnice historii IV (6,3/25)
08:50 A na deser... (11)
08:55 Galileo
11:00 Ace Ventura junior - film przyg. USA 2009
12:55 Gra dla dwojga - thriller USA/Niemcy 2009
15:35 Chiński zodiak - komedia sensacyjna Hongkong/Chiny 2012, reż. Jackie Chan, wyk. Jackie Chan
17:55 Uroczysko IV (47,48, 49,50/52) - serial krym. Polska 2025, wyk. Antoni Królikowski, Honorata Witańska
20:00 Wypasiona Kuchnia (13) - serial kom. Polska 2026, wyk. Piotr Gąsowski
20:05 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (5,6,7,8)
00:15 STOP Drogówka (377) - mag. policyjny Polska 2026

TVN

05:05 Nauka jazdy (30)
05:40 Uwaga! (7739) - mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (11/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Warszawa – Pizza Marysin 33 (2) - reality show Polska 2026
07:45 Dzień Dobry TVN (5774)
11:30 Kobieta na krańcu świata XVII (3/8)
12:40 Co za tydzień (1260)
13:20 Azja Express (2)
15:10 Bociany (Storks) - film anim. USA/Kanada 2016, reż. Nicholas Stoller, Doug Sweetland (105 min)
16:55 Sonic. Szybki jak błyskawica (Sonic the Hedgehog) - film przyg. USA/Japonia/Kanada 2020, reż. Jeff Fowler, wyk. James Marsden (125 min)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:35 Raport US Open

19:45 **MasterChef** (2) - show Polska 2026
21:25 **Zenek** - film biogra-
★★ ficzny Polska 2020, reż. Jan Hryniak, wyk. Krzysztof Czeczot, Jakub Zając, Klara Bielawka, Karol Dziuba, Magdalena Berus, Zübeyde Bulut (145 min)
23:50 **Bogowie** - dramat
★★★★★ obycz. PL 2014, reż. Łukasz Palkowski, wyk. Tomasz Kot (155 min)
02:25 **Uwaga!** (7740) - magazyn reporterów

METRO

07:25 Gorączka złota XII (17/24) - serial dok. USA 2022
08:15 Klan z Alaski III
09:15 The Floor (3, 4)
10:40 Maska - kom. USA 1994
12:45 Twarzą w twarz (2/12)
13:50 Diagnoza III (12,13) - serial obycz. Polska 2018
15:50 Belle Epoque (3,4/10)
17:50 Kryminalni (5,6) - serial kryminalny Polska 2004
20:00 Wallander (2/3) - serial krym. Wlk. Brytania/Szwecja/USA/Niemcy 2008, wyk. Kenneth Branagh, Sarah Smart
22:05 Chyłka – Zaginięcie (3,4/7) - serial krym. Polska 2018, wyk. Magdalena Cielecka, Filip Pławiak
00:00 Zbrodnie z pierwszych stron gazet V (12/12) - serial dokumentalny USA 2021
01:00 Szpital (4/67)

TV PULS

05:55 Taki jest świat (36)
06:15 Kobra – oddział specjalny XXV (7/10) - serial sens.
07:15 Don Matteo
09:20 Kurierzy II (35,36)
11:30 Johnny English. Reaktywacja - komedia Wlk. Brytania/USA/Francja 2011
13:40 Johnny English: Nokaut (Johnny English Strikes Again) - komedia sensacyjna Wlk. Brytania/Francja/USA/Chiny 2018, reż. David Kerr (110 min)
15:30 Goście, goście (Les Visiteurs) - komedia F 1993, reż. Jean-Marie Poiré (130 min)
17:40 Goście, goście II (Les visiteurs 2) - komedia Francja 1998 (140 min)
20:00 **John Wick 4 (John**
★★★★ **Wick: Chapter 4)** - film sens. USA/Niemcy 2023, reż. Chad Stahelski, wyk. Keanu Reeves, Donnie Yen, Bill Skarsgård (215 min)
23:35 **Trefny wóz (Vehicle**
★★ **19)** - thriller USA 2012, reż. Mukunda Michael Dewil, wyk. Paul Walker (100 min)
01:15 **Godziny – wyścig**
★★ **z czasem (Hours)** - thriller USA 2013, reż. Eric Heisserer (125 min)

TVN7

06:00 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie III - serial dok.
06:55 New Looney Tunes II
07:25 Mój przyjaciel delfin - film przyg. USA/Kanada 2011, reż. Charles Martin Smith, wyk. Harry Connick Jr.
09:45 The Floor (3, 4) - teleturniej Polska 2026
11:05 Top Model (2)
12:35 Ukryta prawda (7,8/60) - serial fabularno-dok.
14:35 Szpital św. Anny (33,34/50) - serial obycz.
16:35 Detektywi III (25/60)
17:40 Starcie tytanów (Clash of the Titans) - film przyg. Wlk. Brytania/Australia/USA 2010 (140 min)
20:00 **Diuna (Dune: Part**
★★★★ **One)** - film s.f. USA/Kanada 2021, reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Rebecca Ferguson, Zendaya (205 min)
23:25 **Wyspa (The Island)**
★★★ - film sens. USA 2005, reż. Michael Bay, wyk. Ewan McGregor, Scarlett Johansson (160 min)
02:05 **Smętarz dla zwierza-**
★★ **ków (Pet Sematary)** - horror USA/Kanada 2019 (120 min)

NIEDZIELA 13.09

STOPKLATKA

08:00 Komisarz Rex VII (6,7/13) - serial sens.
10:00 Hudson i Rex IV (3,4,5/16) - serial krym.
13:00 Komisarz Rex – Powrót do Wiednia (3/6) - serial krym.
15:00 Flintstonowie: Niech żyje Rock Vegas (The Flintstones in Viva Rock Vegas) - komedia USA 2000, reż. Brian Levant, wyk. Mark Addy, Jane Krakowski (110 min)
16:50 Jaś Fasola w najlepszym wydaniu
17:55 Nie ma róży bez ognia - komedia Polska 1974, reż. Stanisław Bareja, wyk. Jacek Fedorowicz, Halina Kowalska (125 min)
20:00 Twarda sztuka (Georgia Rule) - komediodramat USA 2007, reż. Garry Marshall, wyk. Lindsay Lohan (145 min)
22:25 Millennium: Dziewczyna, która igrała z ogniem (The Girl Who Played with Fire) - thriller Dania/Niemcy/S 2009, reż. Daniel Alfredson (150 min)
00:55 Ajlawju - komedia Polska 1999 (120 min)

ALE KINO+

08:25 Nasze córki (Voor de meisjes) - dramat obycz. Holandia/Austria/Belgia 2025, reż. Mike Van Diem (130 min)
10:35 Uma Thurman, wojowniczka Hollywoodu - film dok.
11:50 Nora Roberts – Płomienie wspomnień (Blue Smoke) - thriller USA 2006, reż. David Carson (120 min)
13:50 Marzyłam o Afryce (I Dreamed of Africa) - dramat obyczajowy USA 2000 (140 min)
16:10 41 dni nadziei (Adrift) - film biograf. USA/Isl./Hongkong 2018 (120 min)
18:10 Porwanie Heinekena (Kidnapping Mr. Heineken) - film sens. Holandia/Belgia/Wlk. Bryt./USA 2015, reż. Daniel Alfredson (120 min)
20:10 Patience II (3,4/8) - serial krym. Wlk. Bryt. 2026, wyk. Tom Lewis
22:20 Zdrajca (Il traditore) - dramat kryminalny Włochy/F/Niemcy/Brazylia 2019 (175 min)
01:15 Eastern - thriller Polska 2019 (100 min)

TVP KULTURA

08:00 Liturgia prawosławna
09:05 Sokrat - film dok.
09:40 Przystań nad Biblią (28) - program religijny
10:00 Kroniki Sherlocka Holmesa - serial krym.
11:05 Kosmos 1999 II (6/24) - serial sensacyjny Wlk. Brytania 1976
12:10 Damy i huzary - spektakl teatralny
14:10 Wielkie oczy (Big Eyes) - film biograficzny USA/Kan. 2015 (115 min)
16:05 Alternatywy 4 (7/9) - serial kom. Polska 1986
17:15 Studio Kultura (705)
18:15 Zazdrość - spektakl teatralny Polska 2001
20:00 Ojciec (The Father) - dramat obycz. Wlk. Brytania/Francja/USA 2020, reż. Florian Zeller, wyk. Anthony Hopkins, Olivia Colman (105 min)
21:45 Porozmawiajmy szczerze (22)
22:25 Tycjan za zamkniętymi drzwiami - film dok.
23:40 Ptak na półwyspie (Bird in the Peninsula) - film animowany Japonia 2022 (20 min)
00:00 Słońce - film anim. Polska 1977 (15 min)

HBO

08:55 Batman Azteków: Starcie imperiów - film anim. Meksyk/USA 2025, reż. Juan Jose Meza-Leon (90 min)
10:25 Anna Karenina - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2012, reż. Joe Wright (130 min)
12:35 Obóz Niedźwiedzi Pazur - komedia Hiszpania/Portugalia 2025, reż. Sílvia Quer, wyk. Júlia Raya (95 min)
14:10 Przepiękne - komedia PL 2025, reż. Katarzyna Priwieziencew (120 min)
16:10 Istoty fantastyczne - komedia USA 2024, reż. John Krasinski (100 min)
17:50 Superman - film s.f. USA/Kanada/Australia/Nowa Zel. 2025 (130 min)
20:00 Supergirl - film s.f. USA 2026, reż. Craig Gillespie, wyk. Milly Alcock, Matthias Schoenaerts (110 min)
21:50 Creed: Narodziny legendy - dramat obycz. USA 2015 (130 min)
00:00 Until Dawn - horror USA/Węgry 2025, reż. David F. Sandberg, wyk. Ella Rubin (105 min)

CANAL+ PREMIUM

09:20 LARP. Miłość, trolle i inne questy - komedia Polska 2025 (95 min)
10:55 Niania w Nowym Jorku - komedia romantyczna USA 2007, reż. Shari Springer Berman, Robert Pulcini (105 min)
12:40 Łapu-Capu Extra (9)
13:10 Tożsamość Bourne'a - thriller USA/Niemcy/Czechy 2002 (120 min)
15:10 Pompeje - film katas. USA/Niemcy 2014, reż. Paul W.S. Anderson, wyk. Kit Harington, Carrie-Anne Moss (105 min)
16:55 Wstęp do meczu
17:25 Piłka nożna: PKO BP Ekstraklasa: Legia Warszawa – Widzew Łódź (na żywo)
19:35 Liga+ Extra (na żywo)
21:30 Niewypowiedziana wojna II (4/6) - serial s.f. Wlk. Brytania 2026
22:20 7 snajperów - film sens. Australia 2026, reż. Sandra Sciberras, wyk. Radha Mitchell, Charles Cottier (90 min)
23:50 Brutalista - dramat obycz. USA/Wlk. Bryt./Węgry/Kan. 2024, reż. Brady Corbet (220 min)

KINO POLSKA

07:45 Polska Kronika Filmowa 43B/73 - reportaż Polska 1973
07:55 Polska Kronika Filmowa 12B/73 - reportaż Polska 1973
08:15 Reksio - serial anim.
08:40 Miś Kudłatek (7,8)
09:00 Do przerwy 0:1 (7/7) - serial młodzieżowy
09:45 Moja - film krótkom.
10:00 W pustyni i w puszczy - film przyg. Polska 2001, reż. Gavin Hood, wyk. Adam Fidusiewicz, Karolina Sawka
12:40 Podróże Pana Kleksa (1, 2) - film dla dzieci ZSRR/PL 1985, reż. Krzysztof Gradowski, wyk. Piotr Fronczewski
16:25 Krzyżacy - film przyg. Polska 1960, reż. Aleksander Ford, wyk. Urszula Modrzyńska
20:00 Sztos - komedia sensacyjna Polska 1996, reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Jan Nowicki, Cezary Pazura, Krzysztof Zaleski, Leon Niemczyk
21:55 Wygrany - dramat Polska/USA 2011, reż. Wiesław Saniewski, wyk. Paweł Szajda, Janusz Gajos, Grażyna Barszczewska, Wojciech Pszoniak, Marta Żmuda-Trzebiatowska, Wenanty Nosul
00:10 Dzień kobiet - dramat obycz. Polska 2012, reż. Maria Sadowska, wyk. Katarzyna Kwiatkowska, Eryk Lubos

POLSAT FILM

09:55 Jeźdźcy smoków
11:30 Szaleństwa Minionków - film anim. USA/Francja 2010
11:40 Jak ukraść Księżyc - film animowany USA 2010
13:40 Powrót do przyszłości II - film przyg. USA 1989
15:50 Szklana pułapka II - film akcji USA 1990
18:30 Król Artur - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Irl. 2004
21:00 Na linii ognia - thriller USA 1993, reż. Wolfgang Petersen, wyk. Clint Eastwood
23:40 Bez urazy - kom. USA 2023, reż. Gene Stupnitsky

WARNER TV

08:25 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
11:20 Pan Niania - komedia USA 1993, reż. Michael Gottlieb, wyk. Hulk Hogan
13:00 Akademia policyjna II – Pierwsze zadanie - komedia USA 1985, reż. Jerry Paris
14:45 Superman II - film s.f. USA/Wlk. Bryt./Kanada 1980
17:20 Invictus: Niepokonany - dramat hist. USA 2009
20:00 Czerwona Planeta - film s.f. USA/Australia 2000
22:05 Mad Max pod kopułą gromu - film s.f. Aus./USA 1985

CINEMAX

13:15 Ósma klasa - komediodramat USA 2018
14:50 Duma i uprzedzenie - musical Wlk. Brytania/USA/Indie/Francja 2004
16:40 Miasto kłamstw - dramat krym. Wlk. Bryt./USA 2018
18:30 Złodziejska sztuka - kom. krym. USA/Kan. 2013
20:00 Na ringu z rodziną - komediodramat Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2019
21:45 Sausage Party - film anim. USA/Kanada 2016
23:15 Fargo V (5,6/10) - serial kryminalny USA 2023

TVN FABUŁA

08:25 Lekarze III (1,2)
10:20 Wredne dziewczyny - komedia USA/Kanada 2004
12:40 Sami swoi. Początek - komedia Polska 2024
15:05 San Andreas - film katastroficzny USA 2015
17:40 Zimowa opowieść - dramat obycz. USA 2014
20:00 Kiler-ów 2-óch - komedia kryminalna Polska 1998, reż. Juliusz Machulski
22:30 Strażnicy - film akcji USA 2009, reż. Zack Snyder
01:55 Galaktyczny wojownik - film s.f. USA/Wlk. Bryt. 1998

FILMBOX+ ONE

07:55 Strażnik Teksasu (26,1,2/26) - serial sens.
10:55 Vera V (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2015
12:55 Sierżant Bilko - komedia USA 1996, reż. Jonathan Lynn
14:55 Robin Hood: Początek - film przyg. USA 2018
17:15 Iluzja II - thriller USA/Hongkong 2016
20:00 Vera: W Cieniu Podejrzeń V (4/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2015
22:00 Mechanik: Prawo zemsty - film sens. USA 2011
23:55 Wykidajło - film sens. USA 1989, reż. Rowdy Herrington

PARAMOUNT

10:30 Wojownicze Żółwie Ninja: Zmutowany chaos - film animowany USA 2023
12:45 Zaginione miasto - komedia sens. USA 2022
15:00 Indiana Jones i Świątynia Zagłady - film przyg. USA 1984, reż. Steven Spielberg
17:30 Sonic 2. Szybki jak błyskawica - film anim. USA/Japonia/Kan./Wlk. Bryt. 2022
20:00 Dungeons & Dragons: Złodziejski honor - film fantasy USA 2023, reż. Jonathan Goldstein, John Francis Daley
23:00 John Wick 4 - film sensacyjny USA/Niemcy 2023

ROMANCE TV

08:30 Górski lekarz (3,4,5/8)
13:20 Inga Lindström: Konie z Katarinabergu - film obyczajowy Niemcy 2007
15:15 Lost w Fusecie – Kryminał z Portugalii - film kryminalny Niemcy 2022
17:05 Lato na Langeoog - dramat obycz. Niemcy 2022, reż. Uljana Havemann
19:00 Falk (4/6) - serial obycz.
20:00 Doktor Maiwald (2/2) - serial obycz. Niemcy/A 2026
21:55 Rejs ku szczęściu (36/37) - serial obyczajowy
23:50 Lato na Mazurach - film obyczajowy Niemcy 2015

AMC

08:40 System - film akcji USA 1995, reż. Irwin Winkler
11:10 Kaktus Jack - western USA 1979, reż. Hal Needham
13:05 Wojna światów - film s.f. USA/Japonia 2005
15:35 Dirty Dancing - film muzyczny USA 1987
17:45 Strażnik czasu - film s.f. USA/Japonia 1994
19:45 Wybuchowa para - komedia sens. USA 2010
22:00 Thirst - horror USA 2015, reż. Greg Kiefer, wyk. Jes Macallan, Clare Niederpruem
23:50 Pod presją - thriller USA/Kanada 1997

AXN

08:10 Walker: Strażnik Teksasu II (17,18/20)
10:10 Rekrut V (16,17,18, 19,20/22) - serial krym. USA 2023, wyk. Nathan Fillion
15:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (9,10,11,12,13/18)
20:00 Pogromcy duchów II - komedia sens. USA 1989, reż. Ivan Reitman, wyk. Bill Murray
22:20 Sahara - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Francja/Niemcy/Hiszpania 2005
00:40 Robin Hood: Początek - film przyg. USA 2018

EPIC DRAMA

08:45 Panna Marple IV (2/4)
10:50 Poirot III (3,4,5,6/11) - serial krym. Wlk. Bryt. 1991
15:15 Inspektor George Gently VII (2/4) - serial krym.
17:15 Komisarz Maigret (2/2)
19:05 Projekt Błękitna Księga II (6/10) - serial s.f.
20:00 Wszystkie stworzenia duże i małe VI (6/6) - serial obycz. Wlk. Brytania 2025
21:00 Morderstwo w małym mieście II - serial krym.
22:00 Marlow: klub zbrodni II
23:10 Wszystkie stworzenia duże i małe VI - serial obycz.
00:05 Detektyw Murdoch XVII

TVN STYLE

11:30 Ostre cięcie (7)
12:30 Babski biznes II (7/8) - serial dok. Polska 2026
13:30 Jestem z Polski XVII (2,2,3/10) - serial dok.
16:35 Bitwa o gości (7)
17:35 Do zobaczenia II (8/11)
18:10 Ugotowani w parach (11)
19:10 Kuchenne rewolucje (11, 12) - reality show Polska 2018
21:05 Ostre cięcie (7) - reality show Polska 2026
22:10 Kobieta na krańcu świata XVII - cykl reportaży
23:10 Azja Express (2)
00:55 No to lecę! (2)

TVN TURBO

10:45 Wojny samochodowe (2)
11:45 Z drugiej ręki (2) - mag. motoryzacyjny Polska 2026
12:30 Jeździć, obserwować
13:15 Duda kontra Szafrański
14:00 Moto kombat (2) - mag. motoryzacyjny Polska 2026
14:45 Zawodowi handlarze
16:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (2,14/17)
17:15 Ciężarówką przez pół świata (2/8) - serial dok.
18:15 Naprawy nie do naprawy
19:00 Raport końcowy (835)
19:25 Wojny samochodowe
21:25 Zawodowi handlarze (2)
22:10 Jeździć, obserwować VIII

BBC FIRST

08:40 Śmierć z dala od palm II (6/6) - serial kryminalny
09:50 Sanditon III (5,6/6)
11:45 Duchy V (4,5,6/6) - serial kom. Wlk. Bryt. 2023
13:35 Morderstwa w Midsomer V (1,1,3,3/4) - serial krym.
17:50 Z pamiętnika położnej XI (1/8) - serial obyczajowy
18:55 Detektyw z Chelsea III
19:55 Śmierć pod palmami IX (7/8) - serial kryminalny
21:00 W cieniu podejrzeń (6/8)
22:05 Line of Duty – Wydział wewnętrzny II (6,1/6)

FX

08:15 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (7/24) - serial krym.
09:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (12,13/18)
10:55 Z Archiwum X IV (18,19/24) - serial s.f.
12:45 The Hunting Party II
13:40 Titanic - film katastroficzny USA/Meksyk 1997
17:30 Pojutrze - film katas. USA 2004, reż. Roland Emmerich, wyk. Dennis Quaid
20:00 The Mandalorian (5,6/8)
21:40 Obserwator - thriller USA/Kanada/Wietnam 2000
23:40 Szklana pułapka III - film sens. USA 1995

HGTV

08:10 Uratuj swój ogród (24)
09:05 Nowa Maja w ogrodzie (8, 9, 33, 34) - magazyn
11:05 Polowanie na ogród II
12:40 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (3,4/12)
13:40 Letnia chata na lata 12R
15:45 Zgłoś remont (4)
16:45 Weekendowa metamorfoza (1, 6) - reality show
18:40 Zgłoś remont (2)
19:35 House Hunters (8, 9, 10)
21:20 Pogromcy chaosu (7)
22:20 Dorota inspiruje (7)
23:15 Rajska posiadłość Pameli Anderson (5, 6)

BBC LIFESTYLE

10:30 Wymarzone domy (22, 23, 24) - reality show
13:30 Na bogato: sekrety pierwszej klasy (1/4)
14:30 Wielkie brytyjskie wypieki (5, 6) - pr. rozrywkowy
17:00 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
18:00 W 80 kilo dookoła świata (1) - serial dok.
18:55 W świecie luksusu (6/6)
19:55 Koreańska uczta Eda i Ryu (2) - mag. kulinarny
21:00 Winnice Australii i Gary Barlow - serial dok.
22:00 Najlepszy konsultant ślubny (2) - pr. rozrywkowy

COMEDY CENTRAL

08:00 Tata ma plan IV (5/13)
08:30 Teoria wielkiego podrywu III - serial kom.
12:45 Teoria wielkiego podrywu IV (6,7/24) - serial kom.
13:30 Przyjaciele VIII
15:00 Duchy II (4,3/22)
15:55 Rodzina Addamsów - czarna komedia USA 1991
18:00 Rodzina Addamsów II - komedia USA 1993
20:00 Moje wielkie greckie wesele - komedia romantyczna USA/Kanada 2002
22:00 The Office PL IV

TVP SERIALE

08:15 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
08:50 Stawka większa niż życie (1,2/18) - serial wojenny
11:10 Czterej pancerni i pies (4,5) - serial woj. Polska 1969
13:30 Ojciec Mateusz 33 (9,10)
15:30 Komisarz Alex XXVI (2) - serial krym. Polska 2026
16:25 Ranczo II (7/13)
17:30 Czterej pancerni i pies (6,7) - serial wojenny Polska 1969, wyk. Janusz Gajos
19:45 Ojciec Mateusz 35 (5,11,12) - serial krym.
22:35 Ranczo II (8,9/13)
00:35 Rodzinka.pl XVIII

CANAL+ KUCHNIA

12:30 Hiszpańskim szlakiem z Gonzalo - serial dok.
13:40 Podróż przez smaki Chin II (6) - serial dok.
14:35 James Martin: hiszpańska przygoda (4/20)
15:25 Jamie Oliver - serial dok.
16:20 Włoska uczta (3,4)
17:20 U sąsiadów w kuchni XV
18:25 Poza utartym szlakiem
19:25 Nie bój ryby! (7) - mag.
19:50 Dzień dobry, śniadanie
20:45 m jak mięso (4)
21:15 Anthony Bourdain IX
23:45 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem

CANAL+ DOMO

11:20 Pokochaj swój ogród (2)
12:20 Ucieczka na wieś XXV
14:10 Wielkie projekty
15:15 Luksusowa ucieczka
16:15 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
17:15 Projekty marzeń
18:05 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (1) - mag.
18:35 Daleko od miasta XVI (5)
19:05 Ucieczka na wieś XXII
21:00 Pokochaj lub sprzedaj – Wielka Brytania (3)
21:55 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dokumentalny
22:50 Mały metraż w wielkim stylu II - serial dokumentalny

PLANETE+

14:45 Najdziksze ostępy Europy (4/5) - serial dok.
15:50 Premiera: Najdzikse ostępy Europy II (1/5)
16:50 Targowiska świata (4)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (28,29)
18:40 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace II (12,1/12)
19:40 Felix Kersten. Zagadka III Rzeszy - serial dok.
20:50 Nastassja Kinski. Wyzwolona - film dok.
22:00 Premiera: Śmierć na Cyprze (2) - serial dok.
23:10 Trzy kobiety i wojna

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Być jak da Vinci (2/10)
09:00 Złomowisko PL V
11:00 Poza cywilizacją
12:00 Bracia Collins biorą się do roboty (7) - pr. rozrywkowy
13:00 Ciężarówką przez Route 66 (5/7) - serial dok.
14:00 Gorączka złota V
15:00 Złoto drwali II (8/8)
16:00 Zawodowcy
17:00 Nic do zgłoszenia (4/8)
18:00 Od samochodu do domu
19:00 Awantura o furę
20:00 Złoto drwali II (8/8)
21:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V
22:00 W oku cyklonu III

TVP HISTORIA

13:15 Najwspanialsze góry Afryki (4/4) - serial dok.
14:15 Flesz historii (778)
14:40 Podróż Fanny - dramat wojenny Francja/Belgia 2016
16:20 Starożytny Egipt – kroniki imperium (2/8)
17:20 Ex libris - magazyn
17:45 Na kłopoty Bednarski (1)
18:55 Nieznana wojna na Północy II (5/6) - serial dok.
20:00 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (1/10)
20:55 Polskie 100 lat (15)
21:25 Dom pod Dwoma Orłami
22:25 Po własnym pogrzebie

HISTORY

14:00 Tajemnice Dolnego Śląska II (1) - serial dok.
14:25 David Duchovny: archiwum tajemnic II (14)
15:20 Starożytni kosmici XVIII (6) - serial dok. USA 2026
16:10 Największe tajemnice świata VII (2) - serial dok.
17:10 Jak Hitler przegrał wojnę
19:05 Starożytni kosmici XVII
20:00 Tom Hanks: II wojna światowa (12/20) - serial dok.
21:00 David Duchovny: archiwum tajemnic (2/10)
22:00 Fukushima: anatomia katastrofy - film dok.
23:00 Starożytni kosmici XVIII

NATIONAL GEOGRAPHIC

12:55 Odkopać historię (2)
13:55 Makro inżynieria IV (1)
15:00 Premiera: Burzliwa historia Tudorów (2/6)
16:00 Premiera: Grecja: miejsce pełne tajemnic (5,3/6)
18:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy VI (1/6) - serial dok.
19:00 Sekrety starożytnej medycyny (9) - serial dok.
20:00 Al-Kaida: przed 11 września (1/3) - serial dok.
21:00 Katastrofy pod lupą II
22:00 Katastrofa w przestworzach XV (4,5,1,6/10) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VII
09:00 Działkowcy II (8,9)
11:00 Z klimatem i z pasją (13)
11:30 Wojny magazynowe VIII (12,13,2,3,4/13) - serial dok.
14:00 Gwiazdy lombardu XXV
15:00 Poszukiwacze złota w Australii VIII (1,2/20)
17:00 Rolnicy. Podlasie VIII (34,35,36,37) - serial dok.
21:00 Wioski wioseczki
22:00 Walka o światową dominację - film dok.
23:00 Najsłynniejsze napady (7/8) - serial dok. USA 2023
00:00 UFO. Zaginione dowody II (3/10) - serial dok.

BBC EARTH

08:55 W okowach mrozu VI
10:00 Życie na pustkowiu
11:00 Dzika Wielka Brytania
12:05 W okowach mrozu IV
13:10 Przez dziką Amazonię
14:15 Dzika Francja II (1, 2/2)
16:30 Życie na pustkowiu III (1)
18:35 Miłosne rozgrywki zwierząt (3/5) - serial dok.
19:45 Błękitna Planeta II (1/7)
20:55 Dzika Wielka Brytania (3) - serial dok. Wlk. Bryt. 2025
22:00 W okowach mrozu (2/6)
22:55 Przyszłość natury (2/4)
00:05 Fenomeny współczesnego życia II (3/6)

POLSAT VIASAT HISTORY

08:25 Starożytna apokalipsa: Aztekowie II (3/6) - serial dok. Niemcy/Wlk. Brytania 2022
09:30 Starożytne superbudowle IV - serial dok. F 2026, wyk. Lemmy Constantine
15:10 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (1,2,3,4,5/8) - serial dok. Wlk. Bryt. 2019, wyk. Charles Nove
21:00 Kobiety pod piracką banderą - serial dok. A 2024
23:10 Piraci z Morza Śródziemnego - film dok.
00:20 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej - serial dokumentalny Australia 2025

Od A do Z

BYLIŚMY ŻOŁNIERZAMI ★★★
dramat wojenny, USA/Niemcy/Francja 2002, reż. Randall Wallace, wyk. Mel Gibson, Madeleine Stowe, Greg Kinnear
20:10 | **ale kino+ hd**
Nazbyt patetycznie, lecz rzetelnie o pierwszej regularnej bitwie Amerykanów w Wietnamie w listopadzie 1965 roku i o jej uczestnikach. Plus Mel Gibson jako dowódca.

GDYBY ULICA BEALE UMIAŁA MÓWIĆ ★★★★
dramat miłosny, USA 2018, reż. Barry Jenkins, wyk. KiKi Layne, Stephan James, Regina King
20:00 | **tvp kultura**
Współczesne oblicza rasizmu: matka (Oscar dla Reginy King) i ciężarna córka walczą o uwolnienie z aresztu partnera dziewczyny, oskarżonego o niepopełnioną zbrodnię – bo liczy się kolor skóry a nie alibi?

GNIEW TYTANÓW ★★★
film przyg., USA/Hiszpania 2012, reż. Jonathan Liebesman, wyk. Sam Worthington, Liam Neeson, Ralph Fiennes
21:00 | **tvn 7**
Kolejne po „Starciu tytanów" spojrzenie na mitologię z wykorzystaniem całego arsenału współczesnych efektów specjalnych: Perseusz rusza na ratunek ojcu Zeusowi porwanemu przez Aresa i Hadesa.

JEDEN STRZAŁ ★★
thriller, USA/Wlk. Brytania 2021, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins, Ashley Greene, Ryan Phillippe
22:00 | **tv puls**
Scott Adkins na czele oddziału komandosów, który ma eskortować niebezpiecznego terrorystę z tajnego więzienia CIA – w chwili, gdy więzienie zostaje zaatakowane przez innych terrorystów.

JOB, CZYLI OSTATNIA SZARA KOMÓRKA ★★
komedia, Polska 2006, reż. Konrad Niewolski, wyk. Borys Szyc, Agnieszka Włodarczyk, Tomasz Borkowski
20:00 | **kino polska**
Trzech przyjaciół z blokowiska szuka swego miejsca w polskiej rzeczywistości. Świetnie sfilmowane dowodzi bardziej warsztatowej biegłości Konrada Niewolskiego niż jego talentu komediowego.

Gangi Nowego Jorku

22:30 | **canal+ premium**
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Zamach Martina Scorsese na Oscary: 10 nominacji i żadnej statuetki. Monumentalny spektakl o narodzinach zorganizowanej przestępczości w Nowym Jorku w dniach wojny secesyjnej.

FILM SENS.
USA/WŁOCHY 2002, REŻ. MARTIN SCORSESE, WYK. LEONARDO DICAPRIO, DANIEL DAY-LEWIS, CAMERON DIAZ

KRWAWY DIAMENT ★★
dramat obycz., USA/Niemcy/Wlk. Brytania 2006, reż. Edward Zwick, wyk. Leonardo DiCaprio, Djimon Hounsou, Jennifer Connelly
23:15 | **tvn 7**
Wojna domowa w Sierra Leone w 1999 roku jako tło zmagań białego awanturnika, towarzyszącej mu dziennikarki i afrykańskiego rolnika o rzadki okaz różowego diamentu. Wystawna konfekcja.

METRO STRACHU ★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania 2009, reż. Tony Scott, wyk. Denzel Washington, John Travolta, Luis Guzmán
23:10 | **polsat**
Remake głośnego filmu z 1974 roku: tylko były dyrektor nowojorskiego metra podpowie, jak unieszkodliwić maniaka, który żąda okupu za zakładników przetrzymywanych w pędzącym pod ziemią pociągu.

OSTATNI POJEDYNEK ★★★
thriller, USA/Wlk. Brytania 2021, reż. Ridley Scott, wyk. Matt Damon, Adam Driver, Jodie Comer
23:30 | **hbo**
Jesień średniowiecza oczami Ridleya Scotta: w XIV-wiecznej Francji oskarżona o zdradę kobieta pcha swego męża do obrony jej honoru w pojedynku, rozstrzygającym o winie i karze, z dawnym przyjacielem.

POJUTRZE ★★★
film katas., USA 2004, reż. Roland Emmerich, wyk. Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Sela Ward
20:35 | **polsat**
Nie taka bzdura: świat w okowach katastrofy meteorologicznej, którą próbuje przetrwać grupa nowojorczyków ukrytych w bibliotece publicznej. Pełen rozmachu techniczny majstersztyk Rolanda Emmericha.

SUPERMAN III ★★
film fantasy, USA/Wlk. Brytania 1983, reż. Richard Lester, wyk. Christopher Reeve, Richard Pryor, Jackie Cooper
19:25 | **warner tv**
Klasyczny komiks z ironicznym dystansem, na jaki stać tylko Richarda Lestera: Lex Luthor angażuje komputerowego hakera, by przejąć panowanie nad światem. Plus Christopher Reeve jako Superman.

TAMTE DNI, TAMTE NOCE ★★★★
dramat, Włochy/Francja/USA/Brazylia 2017, reż. Luca Guadagnino, wyk. Armie Hammer, Timothée Chalamet, Michael Stuhlbarg
23:05 | **cinemax**
James Ivory przypomina o sobie, pisząc oscarowy scenariusz według powieści André Acimana. Wrażliwy siedemnastolatek wobec pierwszej miłości – do odwiedzającego dom jego rodziców młodego mężczyzny.

WASABI ★★
komedia sensacyjna, Japonia/Francja 2001, reż. Gérard Krawczyk, wyk. Jean Reno, Michel Muller, Ryôko Hirosue
20:00 | **tv puls**
Kino rozrywkowe pod patronatem Luca Bessona: francuski policjant (Jean Reno) podczas nostalgicznych wakacji w Japonii dowiaduje się, że jest ojcem 20-latki, która ma kłopoty z jakuzą.

WIĘZIEŃ ★★★
dramat obycz., Wlk. Brytania 2025, reż. Cal McMau, wyk. Tom Blyth, David Jonsson, Alex Hassell
21:35 | **cinemax**
Szanse na zwolnienie warunkowe drobnego dilera narkotykowego stają pod znakiem zapytania, gdy do jego celi trafia nowy współwięzień – handlarz narkotykowy kontrolujący obrót opioidami w ich zakładzie.

WŚCIEKŁY PIES ★★
film sens., USA 2017, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Scott Adkins, Marko Zaror, Cung Le
20:00 | **stopklatka**
Wietnam u schyłku lat 50. XX wieku. W ciężkim więzieniu trwają nielegalne turnieje bokserskie: to szansa na wolność dla byłego irlandzkiego mistrza, ale jego promotorzy nie chcą tracić źródła zysków.

KONRAD J. ZARĘBSKI

PONIEDZIAŁEK 14.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Studio Raban (448)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (3)
09:00 Ranczo (4/13)
10:00 Komisarz Alex (6)
11:00 Ojciec Mateusz XX (10) - serial krym. Polska 2018
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Rok w ogrodzie extra
12:50 Historia konia
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (612)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5955)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (4) - serial obyczajowy Polska/Włochy 2026
20:55 **Być jak czterdziestolatek** - spektakl teatralny Polska 2026, reż. Damian Kocur, wyk. Mateusz Znaniecki
21:55 **Postscriptum** (58)
22:25 **Oliver Stone – wieczny outsider** - film dok.
23:25 **Balans bieli** (140)
00:05 **Brudny Harry (Dirty Harry)** ***** - film sens. USA 1971, reż. Don Siegel, Clint Eastwood (110 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Rodzina (nie od) święta (51) - program religijny
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7676) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7676) - mag. Polska 2026
11:45 Okrasa łamie przepisy (411) - mag. kulinarny
12:25 Koło fortuny (2215)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1070)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2216)
16:35 Familiada (3043)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1071)
18:50 Jeden z dziesięciu (6)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kulisy serialu „M jak miłość"** (1672)
20:50 **M jak miłość** - serial obycz. Polska 2026
21:50 **Na sygnale** - serial obycz. Polska 2026
22:20 **Berlin Ku'damm '77 IV** (2/6)
23:20 **Matlock** (13,14/19) - serial kryminalny
01:05 **Zaślubiona** (2/3)
02:00 **Bracia (Brothers)** *** - dramat wojenny USA 2009 (110 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
09:10 Malanowski i Partnerzy VIII (58) - serial fabularno-dok.
09:40 Wypasiona Kuchnia (8)
09:45 Malanowski i Partnerzy VIII (59/60) - serial fab.-dok.
10:15 Dlaczego ja? 29 (17,18) - serial fabularno-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (10)
13:25 Gliniarze XVII (3,4) - serial fabularno-dok.
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (9) - serial fabularno-dok. Polska 2026
16:55 Gliniarze Śląsk (11)
18:00 Pierwsza miłość 50 (76) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (914)
19:25 Wypasiona Kuchnia (15)
19:55 Milionerzy (128)

20:35 **Pojutrze (The Day After Tomorrow)** *** - film katas. USA 2004, reż. Roland Emmerich, wyk. Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Sela Ward, Ian Holm, Emmy Rossum (155 min)
23:10 **Metro strachu (The Taking of Pelham 123)** *** - film sens. USA/Wlk. Brytania 2009 (135 min)
01:25 **Siła rażenia (Attack Force)** * - film sens. USA/Wlk. Brytania/Rum. 2006 (130 min)

TVN

05:05 Zamieszkać na plaży V
05:40 Uwaga! (7740) - mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (12/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Bytom – Restauracja „Pod Orzechem" XXVII (6)
07:45 Dzień Dobry TVN (5775)
11:20 Doradca smaku (9)
11:30 Kuchenne rewolucje: Warszawa – Pizza Marysin 33 (2) - reality show Polska 2026
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Amore Mio", Chorzów XXI (9) - reality show
13:40 Ukryta prawda (33,34,11/40) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (11)
17:55 Detektywi VII (11) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8086) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (9)
21:30 **Taskmaster** (3)
22:40 **Gra fortuny (Operation Fortune: Ruse de guerre)** *** - thriller USA 2023 (140 min)
01:00 **Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia (Lara Croft: Tomb Raider – The Cradle of Life)** ** - film przyg. USA/Niemcy/Japonia/Wlk. Brytania/Hongkong 2003 (150 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (6,7/22) - serial krym. USA 1988, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (8,9/10)
10:00 Zaklinaczka duchów V (5/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2011
14:00 Kurierzy II (39)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (21,22) - serial obycz. Polska 2024
17:00 Kurierzy II (40)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (10,11)
20:00 **Wasabi** - komedia ** sensacyjna Japonia/Francja 2001, reż. Gérard Krawczyk, wyk. Jean Reno (120 min)
22:00 **Jeden strzał (One Shot)** ** - thriller USA/Wlk. Bryt. 2021, reż. James Nunn (120 min)
00:00 **Minuta po śmierci (The Minute You Wake Up Dead)** ** - thriller USA 2022, reż. Michael Mailer (120 min)
02:00 **Dzielnica strachu X** (33) - serial krym.

TVN7

05:20 Ten moment (21/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (14,15,16/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (32,14,15/51) - serial fabularno-dok. Polska 2022
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (29/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (1) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (63/68)
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (5) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (14/17)
20:00 **Hotel Paradise** (11) - real tv Polska 2026
21:00 **Gniew tytanów (Wrath of the Titans)** *** - film przyg. USA/Hiszp. 2012 , reż. Jonathan Liebesman, wyk. Sam Worthington, Liam Neeson (135 min)
23:15 **Krwawy diament (Blood Diamond)** ** - dramat obycz. USA/Niemcy/Wlk. Brytania 2006, reż. Edward Zwick (180 min)
02:15 **Mówię Wam**

MEZZO

09:15 Międzynarodowy Konkurs Muzyczny w Genewie 2024: Konkurs śpiewu, finał
10:15 Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny w Leeds
13:10 Intermezzo
13:30 R. Wagner: Götterdämmerung - opera Szwajc. 2024, reż. Michael Beyer
18:05 Intermezzo
18:25 Mozart: XII koncert fortepianowy – Władimir Aszkenazi - muzyka klasyczna
18:50 Marina Viotti – Recital – Festiwal Oper Barokowych w Bayreuth - muzyka klas.
20:30 Pierre Henry - muzyka. Dokument Francja 2022
21:20 Teodor Currentzis, MusicAeterna: Mahler 5
23:10 Brahms: Sekstet smyczkowy B-dur, op. 18, nr 1 – Wiener Streichsextett

PULS 2

09:45 Bing IV (25,26/27)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (22,23)
11:10 Gus. Mały II (43,44/52)
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (10/26)
12:35 Gumisie IV (1)
13:35 Smerfy
14:00 Baranek Shaun V
14:35 Marta mówi! (6)
15:00 Miraculous III
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (11,12/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (11,12/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (56) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu X
23:00 Wstydliwe choroby
01:00 Dzielnica strachu X (37)

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III (3/26) - serial sens. USA 1995
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (2) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XVIII
15:55 Policjantki i policjanci XXV (10) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (438) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (11) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (14)
20:05 Uroczysko VI (9)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (9)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (9) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni II
23:20 Snajper III - film sens. USA 2004, reż. P.J. Pesce

METRO

07:35 Szpital (8,9,10/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (51/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (9) - serial obyczajowy Polska 2006
16:55 Idź na całość (18)
18:00 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka VI (25,26/30) - serial fab.-dok. Polska 2014
21:05 Kryminalni (1,2) - serial krym. PL 2004, wyk. Marek Włodarczyk, Maciej Zakościelny
23:15 Hannibal (13/13) - serial grozy USA 2013
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI (1/13) - serial dokumentalny USA 2022
01:20 Szpital (7/67)

PONIEDZIAŁEK 14.09

STOPKLATKA DVB T

08:45 Robert Makłowicz (228) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (11)
09:45 Górski lekarz XVII (12,13/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (5,6/13) - serial krym. Aus. 2013
14:00 Hudson i Rex IV (1/16) - serial krym. Kanada 2021, wyk. John Reardon
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (8,9) - serial fabularno-dokumentalny
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (1,4,11/10) - serial dok.
20:00 Wściekły pies (Savage Dog) ** - film sens. USA 2017, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Scott Adkins, Marko Zaror (120 min)
22:00 Ekstradycja II (7,8) - serial sens. Polska 1996, wyk. Marek Kondrat, Maria Pakulnis, Paweł Wilczak, Małgorzata Foremniak
00:30 Dług - thriller Polska ***** 1999, reż. Krzysztof Krauze, wyk. Robert Gonera, Jacek Borcuch, Andrzej Chyra (135 min)

KINO POLSKA

07:40 Podróże kapitana Klipera (5,6) - serial anim.
08:00 Do przerwy 0:1 (5) - serial młodzieżowy
08:40 Szumy i fonie - film krótkom. Polska 2024
08:55 Podróż za jeden uśmiech - film przyg. Polska 1972, reż. Stanisław Jędryka, wyk. Henryk Gołębiewski
10:50 Złoty pociąg, cz. 1 (2) - film sens. Polska/Rumunia 1986, reż. Bohdan Poręba, wyk. Mitică Popescu, Wacław Ulewicz, Ewa Kuklińska
12:10 Złoty pociąg, cz. 2 (2) - film sens. Polska/Rumunia 1986, reż. Bohdan Poręba
13:50 Potop, cz. 1 II (1) - film historyczny Polska 1974
17:15 Pogranicze w ogniu (16,17) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura
20:00 Job, czyli ostatnia szara komórka - komedia Polska 2006, reż. Konrad Niewolski, wyk. Borys Szyc, Agnieszka Włodarczyk, Anna Bojara
22:00 Miś - komedia Polska 1981, reż. Stanisław Bareja, wyk. Stanisław Tym, Barbara Burska, Christine Paul-Podlasky, Krzysztof Kowalewski, Bronisław Pawlik
00:35 Karate po polsku - dramat obycz. Polska 1982

ALE KINO+

08:50 The Office PL II (7,8/12) - serial komediowy
10:00 Bestia II (1,2/6) - serial obycz. Kanada 2023
12:05 Detektyw Foyle III (1/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2004
14:00 Kot - film krótkom. Polska 2022 (15 min)
14:15 Nora Roberts – Płomienie wspomnień (Blue Smoke) ** - thriller USA 2006, reż. David Carson, wyk. Alicia Witt (120 min)
16:15 Ocalona (Survivor) ** - film sens. USA/Wlk. Bryt. 2015, reż. James McTeigue, wyk. Milla Jovovich, Pierce Bros-nan, Robert Forster (115 min)
18:10 Detektyw Foyle III (2/4) - serial kryminalny
20:10 Byliśmy żołnierzami (We Were Soldiers) *** - dramat wojenny USA/Niemcy/Francja 2002, reż. Randall Wallace, wyk. Mel Gibson (160 min)
22:50 Edukacja XD (3,4/10) - serial obyczajowy
00:05 Nieukończony film (An Unfinished Film) **** - dramat obycz. Sing./Niemcy/USA 2024 (130 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin (2/6)
08:30 Przyjaciółki XIX (9,10/12)
10:25 Świat według Kiepskich (21,1,28,28/35) - serial kom.
13:20 Faceci w czerni II - film s.f. USA 2002
15:00 Anioły i Demony - thriller USA/Włochy 2009
17:50 Le Mans '66 - film biograficzny USA 2019
21:00 Wrogowie publiczni - dramat krym. USA/Japonia 2009
23:50 Piekarz - film sens. USA/Kanada 2022

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple II (1/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2006
09:45 Vera VII (1/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (2/13)
13:00 Poirot VI (4/4)
15:05 Strażnik Teksasu V (3,4/27) - serial sens.
17:05 Vera VII (2/4)
18:55 Poirot II (1/10) - serial krym. Wlk. Brytania 1990
20:00 Lot Feniksa - film sens. USA 2004, reż. John Moore, wyk. Dennis Quaid
22:15 Niepokonani - dramat obycz. USA/Em. Arab./Polska/Indie/Arabia Saudyjska 2010

TVP KULTURA DVB T

08:20 Tamte lata, tamte dni
09:00 Kolumbowie (2/5) - serial wojenny
10:10 Chopin. Pragnienie miłości *** - melodramat Polska 2002 (130 min)
12:20 Na kredyt - film krótkometrażowy (40 min)
13:00 Hollywoodzki remake
14:05 Kosmos 1999 II (5/24)
15:05 Życie jako śmiertelna choroba przenoszona drogą płciową **** - dramat psychologiczny Polska/Francja 2000 (115 min)
17:00 Kolumbowie (3/5)
18:15 Dobry tytuł (52) - mag.
18:55 Rawhide III (9)
20:00 Gdyby ulica Beale umiała mówić (If Beale Street Could Talk) **** - dramat miłosny USA 2018, reż. Barry Jenkins, wyk. KiKi Layne (130 min)
22:10 Ojciec (The Father) **** - dramat obyczajowy Wlk. Brytania/Francja/USA 2020 (105 min)
23:55 Tycjan za zamkniętymi drzwiami - film dok.
01:10 Jeźdźcy sprawiedliwości (Retfærdighedens ryttere) **** - film sens. Dania/Szwecja/Finlandia 2020 (130 min)

WARNER TV

08:05 Bajer z Bel-Air III
09:05 Prawo Agaty VI (9)
10:10 Pełniejsza chata II
11:20 Teraz albo nigdy!
13:25 Bajer z Bel-Air III (2,3,4,5/24) - serial kom.
15:25 Pełniejsza chata II
17:45 Jackie Chan: Pierwsze uderzenie - film sens. Hongkong 1996, reż. Stanley Tong
19:25 Superman III - film fantasy USA/Wlk. Brytania 1983
22:00 Ostatni sprawiedliwy - film sensacyjny USA 1996
23:55 Cobra - film sensacyjny USA/Izrael 1986

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (5/15) - serial dok.
10:31 W 80 dni dookoła świata - film przyg. USA/Niemcy/Irlandia/Wlk. Brytania 2004
13:00 Czarodziejki III (19/22)
15:00 Star Trek V: Ostateczna granica - film s.f. USA 1989
17:25 Mission: Impossible II - film sens. USA 2000
20:00 Terminator - film s.f. USA/Wlk. Brytania 1984
22:25 Indiana Jones i Świątynia Zagłady - film przyg. USA 1984, reż. Steven Spielberg
00:50 Ocalony - dramat woj. USA/Wlk. Brytania 2013

HBO

08:00 Nim nadejdzie czwartek *** - komediodramat Finlandia 2024, reż. Mika Kaurismäki (100 min)
09:40 Dotknięci miłością ** - dramat obycz. Wlk. Brytania/Irl. 2024, reż. Polly Steele (105 min)
11:25 Wielka odważna piękna podróż *** - film przyg. USA/Irlandia 2025, reż. Kogonada (110 min)
13:15 Do diabła z miłością *** - komedia romantyczna USA/Niemcy 2003, reż. Peyton Reed, wyk. Renée Zellweger (100 min)
14:55 Sypiając z innymi *** - komedia romantyczna USA 2015, reż. Leslye Headland (100 min)
16:35 Supergirl - film s.f. ** USA 2026 (110 min)
18:25 Gru i Minionki: Pod przykrywką *** - film anim. USA 2024 (95 min)
20:00 Latarnie (5) - serial sensacyjny USA 2026
21:00 Lady (3,4/4) - serial obycz. Wlk. Bryt. 2026
22:40 Piekło kobiet (2/6) - serial obyczajowy
23:30 Ostatni pojedynek *** - thriller USA/Wlk. Brytania 2021 (150 min)

CINEMAX

14:50 Requiem - thriller Niemcy 2006, reż. Hans-Christian Schmid, wyk. Sandra Hüller
16:25 Jestem końcem świata - komedia Włochy 2025
18:00 Steve Jobs - film biograficzny USA/Wlk. Brytania/Japonia 2015, reż. Danny Boyle
20:00 W ukryciu - dramat obycz. USA/Wlk. Brytania 1990, reż. Carmen Emmi
21:35 Więzień - dramat obyczajowy Wlk. Brytania 2025
23:05 Tamte dni, tamte noce - dramat Wł./F/USA/Brazylia 2017, reż. Luca Guadagnino

ROMANCE TV

08:30 Górski lekarz (5/8)
10:25 Diagnoza Betty (15,16/29) - serial obycz.
12:20 Statek marzeń
14:15 Doktor Maiwald (1/2) - serial obycz. Niemcy/A 2026
16:15 Statek marzeń
18:05 Górski lekarz (6/8)
20:00 Podręcznik szczęścia - komedia romant. USA 2023
21:50 Lilly Schönauer: Dobrze zaplanowana miłość - dramat obycz. Niemcy/Austria 2007
23:45 Górski lekarz (6/8) - serial obycz. Niemcy/A 2023
01:40 Podręcznik szczęścia - komedia romant. USA 2023

CANAL+ PREMIUM

09:00 Łapu-Capu (219)
09:15 Królowa chmur ** - komedia Polska 03, reż. R. Piwowarski (80 min)
10:35 Hannah Arendt: Myślenie jest niebezpieczne - film dok. Niemcy/USA 2025
12:00 Dalej jazda! 2 - komedia *** Polska 26 (100 min)
13:40 Yintah - film dokumentalny Kanada 2024
15:50 Balony - film krótkom. Polska 2024 (30 min)
16:20 Listy do Julii - komedia *** romant. USA 2010, reż. Gary Winick (105 min)
18:05 Łapu-Capu (220)
18:10 Niemożliwe - film **** katas. USA/Hiszpania/Tajlandia 2012 (110 min)
20:00 Niewypowiedziana wojna II (5/6) - serial s.f. Wlk. Brytania 2026
20:50 Making of Canal+
21:00 Apollo w ogniu: Apollo Has Fallen (1/8)
21:45 Apollo w ogniu (2/8)
22:30 Gangi Nowego Jorku **** - film sensacyjny USA/Włochy 2002 (160 min)
01:10 Pewnego razu w Paryżu **** - komediodramat Francja/Belgia 2025, reż. Cédric Klapisch (125 min)

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny (6/50) - serial krym. Polska 2026
10:55 Lekarze IV (2)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (7/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (80,81)
17:10 Dziewczyny z Hollywood
17:30 Sabrina - komedia romantyczna USA/Niemcy 1996, reż. Sydney Pollack
20:00 Legendy ringu - komedia USA 2013, reż. Peter Segal
22:35 Ocean strachu - thriller USA 2003, reż. Chris Kentis

AMC

08:50 Pożegnanie z miłością - film obycz. USA 2022
10:50 Producenci potworów - horror USA 2003
12:45 Totalna zagłada (1+2) - film katastroficzny Wlk. Brytania/RPA/Kanada 2007
16:55 Noe: wybrany przez Boga - film przyg. USA 2014
20:00 Gorączka - film sens. USA 1995, reż. Michael Mann, wyk. Al Pacino, Robert De Niro
23:35 Domowe piekło - horror USA 2008, reż. Eric Red
01:35 Ślepa furia - film sensacyjny USA 1988, reż. Phillip Noyce, Patrick Lussier

AXN

08:20 Ostry dyżur V (6/22)
09:25 Castle VII (3,4/23)
11:15 Rekrut V (21,22/22)
13:15 Dowody zbrodni V (6,7/18) - serial sens.
15:15 FBI V (4,5/23)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (22,23/24)
19:05 Castle VII (5,6/23)
21:05 FBI: International IV (22/22) - serial akcji USA 2025
22:05 FBI: Most Wanted V (3/13) - serial krym. USA 2024
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (22,23/24)

EPIC DRAMA

08:25 Detektyw Murdoch XVII
09:20 Wszystkie stworzenia duże i małe II - serial obycz.
10:20 Lekarze na start
11:50 Panna Scarlet i komisarz IV (4/6) - serial krym.
13:00 Marlow: klub zbrodni
14:00 Agenci NCIS XVI (21/24)
14:55 Panna Marple V (1/4)
17:00 Poirot: Rendez-vous ze śmiercią XI - film kryminalny Wielka Brytania 2008
18:55 Agenci NCIS XVI (22/24)
19:50 Poirot III (8/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
21:00 Montmartre (1/8)
22:10 Sherlock i córka (6/8)

TVN STYLE

11:20 Dobrze zrobione w domu (2) - mag. Polska 2026
11:30 Ugotowani (10, 11)
13:30 Kuchenne rewolucje
15:35 Pary młode ponad miarę
16:35 Mniej znaczy więcej. Live Better For Less (1, 2)
17:40 Kuchenne rewolucje
20:50 Kobieta na krańcu świata XVII (2/8) - cykl reportaży
21:50 Jestem z Polski IX (7/15) - serial dok. Polska 2022
22:50 Hotel Paradise (11)
23:45 Mój sąsiad morderca XI (4) - serial dokumentalny
00:50 Apetyt na miłość (5)

TVN TURBO

08:25 DeFacto (7, 8)
09:20 Fani czterech kółek
11:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5066)
18:15 Wojny samochodowe
20:15 Ciężarówką przez pół świata (2/8) - serial dok.
21:15 Moto kombat (2)
22:00 Raport Turbo (5066)
22:15 Duda kontra Szafrański XI (2/10) - serial dok.
23:00 Jeździć, obserwować VIII (2/12) - serial dok.

BBC FIRST

08:40 Lewis II (7/8)
09:40 Ojciec Brown IV (7/10)
10:40 Śmierć pod palmami IX
11:50 Z pamiętnika położnej XIII (4/8) - serial obycz.
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:55 Ojciec Brown XII (5/10)
15:55 Lewis II (7/8)
17:00 My Life is Murder IV (1)
18:00 Morderstwa w Midsomer XIX (1/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami IX
21:00 Harry Wild V (3)
22:00 Ellis (3/3) - serial krym.
23:55 Zbrodnie Saint-Pierre

FX

08:00 Kości (5/22)
09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (8/23)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (11,12/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (17,18/18)
13:45 Agenci NCIS X (17,18/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (13,14/24)
17:25 Z Archiwum X IV (19,20/24) - serial s.f.
19:15 Agenci NCIS: Sydney III
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (1,2/17)
22:00 The Hunting Party II
22:55 Z Archiwum X IV

HGTV

08:05 Remontujemy dom na plaży IX - serial dok.
09:00 Zamek w spadku (5, 6)
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (2)
12:35 Wymarzony dom w 100 dni VI (4,5/6) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę II
16:25 Polowanie na ogród IV
18:05 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (3,4/12) - serial dok.
19:05 Weekendowa metamorfoza (4) - reality show
20:00 Zgłoś remont (4)
21:00 Dorota was urządzi VI
22:30 House Hunters

BBC LIFESTYLE

11:30 Antyki z Francji
12:30 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
13:30 Najlepszy konsultant ślubny (2) - program rozrywkowy Wlk. Brytania 2023
14:45 Bake off: zawodowcy (10) - program rozrywkowy
15:45 Zapraszam do stołu: wielka porcja (5) - reality show
17:40 Antyki z Francji: na tropie okazji (7) - reality show
18:50 Mistrzowie szycia (6)
20:00 Wielkie kanadyjskie wypieki (1) - real tv Kan. 2018
21:00 Hotel Savoy - serial dok.
22:00 W świecie luksusu (6/6)

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół II (12/24)
08:55 Przyjaciele IX
12:00 Teoria wielkiego podrywu VII - serial kom.
14:30 Dwóch i pół II (13,14, 15,16/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele IX
19:30 Duchy II (5,6/22)
20:30 Teoria wielkiego podrywu VII (14,15,16/24)
22:00 The Office PL II (1,2/12) - serial kom. Polska 2022
23:05 Comedy Club (7, 8)
00:05 Miasteczko South Park VIII (12,13/14) - serial anim.

TVP SERIALE

08:25 Komisarz Alex IX (10)
09:20 Rodzinka.pl VI (21/26)
09:50 Klan - telenowela
10:25 Ranczo II (6/13)
11:20 M jak miłość
12:20 Komisarz Alex XXVI (2)
13:15 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz" (16) - felieton
13:30 Ojciec Mateusz 33 (13,1)
15:30 Komisarz Alex IX (11)
16:15 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2023
17:25 Ranczo II (8,9/13)
19:30 Ojciec Mateusz 34 (2,1) - serial krym. Polska 2025
21:30 Ranczo II (10,11/13)
23:30 Ojciec Mateusz

CANAL+ KUCHNIA

12:50 Podróże piekarza z Hebrydów (1) - magazyn
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson II (1,2) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Nie tylko kimchi (7, 8)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń (3) - serial dok.
17:35 Jamie Oliver (1, 2)
18:30 Podróże piekarza z Hebrydów (2) - magazyn
19:25 m jak mięso (6)
19:50 Nico wrzuca na ruszt
20:20 Gotuj taniej z Jamiem
21:15 Anthony Bourdain VI
23:55 Top Chef (10)

CANAL+ DOMO

11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty III (6)
13:10 Pokochaj lub sprzedaj – Wielka Brytania (10)
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (5)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (2) - lifestyle
15:55 Meblokreacje (5, 6)
16:50 Gardeners' World (23)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie Projekty
20:00 Daleko od miasta XIV
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (6)
21:55 Wielkie projekty
22:50 Po pierwsze lokalizacja!

PLANETE+

15:45 Piesze wędrówki po świecie II (2) - serial dok.
16:55 Świat z góry XII (2)
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (30)
18:15 Polska z góry. Blokowiska (2/8) - serial dok.
18:40 Premiera: Polska z góry. Blokowiska (3) - serial dok.
19:10 Mam zamek III (2)
19:40 Ołtarz pergamoński
20:50 Unia francusko-brytyjska. Desperacki plan Churchilla - film dok.
22:00 Premiera: Legendarne bitwy II (6/6) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Parker na złotym szlaku V (5/8) - serial dok.
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (12)
12:00 Przemytnicy: na morzu
13:00 W dżungli z Edem Staffordem (3/6) - serial dok.
14:00 Nagi instynkt przetrwania: rozbitkowie (7)
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Awantura o furę
17:00 Od samochodu do domu
18:00 Specjalistki
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (15/15) - serial dok.
21:00 Nic do zgłoszenia (5/8)
22:00 Od samochodu do domu

TVP HISTORIA

10:40 Na północ od piekła
11:40 Magiczny Adriatyk (5/6)
12:45 Długa droga do wojny (2)
14:00 Dom (4) - serial obycz.
15:40 Flesz historii (778)
16:05 Sensacje XX wieku
17:35 Wojenne dziewczyny
18:25 Ex libris - mag.
18:55 Żwirko i Wigura. 15 dni chwały - film dok.
20:00 Zatoka szpiegów (7)
20:55 Lądowanie w Normandii, nieznane taśmy (2/3)
22:05 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (1/10)
23:05 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata II (26/26)
14:50 Największe tajemnice świata VII (10) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Ranczo kosmitów VII (2)
17:10 Naziści: droga do kapitulacji (4) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VI (5/20) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII
22:00 Największe tajemnice świata VII (2) - serial dok.
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (6/11)

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Sekrety starożytnej medycyny (4) - serial dok.
17:00 Szlakiem przeklętych miejsc (5/5) - serial dok.
18:00 Tajemnice wojennych wraków (1/8) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy. Wojna z ZSRR (3/3)
20:00 Katastrofa w przestworzach XVIII (10/10) - serial dok.
21:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny III (3/10) - serial dok.
22:00 Premiera: Ikony lotnictwa (6/10) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Było sobie życie
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Maszyny bojowe
13:00 Poszukiwacze historii XXV (2,3) - serial dok.
14:00 Sekrety II wojny światowej - serial dok. Francja 2015
15:00 Truckersi przez Australię X (5/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe IX - serial dok. USA 2020
22:00 Okręty wojenne

BBC EARTH

09:15 Dzika Francja II
10:20 Życie na pustkowiu X
11:20 Zabójcza pogoda VI
12:25 Wielka kanadyjska przygoda - serial dokumentalny
13:25 Królestwo zwierząt (4/6)
14:30 W okowach mrozu VII
15:35 Życie na pustkowiu X
16:35 Przez dziką Amazonię
17:35 Królestwo zwierząt (4/6)
18:40 Wielka kanadyjska przygoda (2/6) - serial dok.
19:45 Fenomeny współczesnego życia II (4/6) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu VIII
22:55 Przez dziką Amazonię

POLSAT VIASAT HISTORY

09:40 II wojna światowa: ostatnie miesiące (2/2)
10:40 Jeden dzień w Auschwitz - film dok.
11:50 Starożytne superbudowle IV - serial dok.
16:20 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (3/10) - serial dok.
17:30 Punkty zwrotne II wojny światowej (1/6) - serial dok.
18:40 Starożytna apokalipsa II
19:50 Tajemnice Adriatyku
21:00 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (8/8)
22:10 Starożytne superbudowle IV - serial dok. F 2025

WTOREK 15.09

Od A do Z

16 PRZECZNIC ★★★
film sens., USA/Niemcy 2006, reż. Richard Donner, wyk. Bruce Willis, Mos Def, David Morse
20:00 | tv puls
Zbawca świata Bruce Willis sprowadzony do formatu niemal kieszonkowego: nowojorski policjant otrzymuje zadanie przeprowadzenia świadka z komisariatu do budynku sądu – przez tytułowe 16 przecznic.

CÓRKA TRENERA ★★★
dramat obycz., Polska 2018, reż. Łukasz Grzegorzek, wyk. Jacek Braciak, Karolina Bruchnicka, Bartłomiej Kowalski
23:00 | tvp 2
Dobrze podpatrzone: brawurowy Jacek Braciak jako trener tenisa, który spędza lato na podróżach z turnieju na turniej i marzy, by jego córka spełniła młodzieńcze marzenia taty o udziale w Wimbledonie.

INVICTUS: NIEPOKONANY ★★★
dramat historyczny, USA 2009, reż. Clint Eastwood, wyk. Morgan Freeman, Matt Damon, Tony Kgoroge
19:25 | warner tv
Mądrość Nelsona Mandeli: prezydent poleca kapitanowi narodowej drużyny rugby stworzenie drużyny, która sięgnie po mistrzostwo świat – sukces, który zjednoczy rozdarty apartheidem kraj. Do zadumy.

JEDNA BITWA PO DRUGIEJ ★★★★
film sens., USA 2025, reż. Paul Thomas Anderson, wyk. Leonardo DiCaprio, Sean Penn, Benicio del Toro
21:35 | hbo
Paul Thomas Anderson czyta Thomasa Pynchona, a Leonardo DiCaprio wciela się w starzejącego się buntownika po przejściach, któremu przychodzi zmierzyć się z konsekwencjami burzliwej młodości.

KEVIN SAM W NOWYM JORKU ★★
komedia, USA 1992, reż. Chris Columbus, wyk. Macaulay Culkin, Joe Pesci, Daniel Stern
20:35 | polsat
Wątpliwy sequel superprzeboju o okrutnym malcu, który – w imię dobrej sprawy – wydaje bezwzględną wojnę dwóm włamywaczom. Chyba jednak dla dorosłych.

Nowa fala

20:00 | canal+ premium ★★★★

· FOT. JEAN-LOUIS FERNANDEZ / ARP SÉLECTION

Richard Linklater inscenizuje reportaż z planu filmu „Do utraty tchu", kręconego w Paryżu w 1959 roku, kluczowego dzieła francuskiej Nowej Fali, rewolucjonizującej światowe kino lat 60. XX wieku.

FILM BIOGRAFICZNY
FRANCJA/USA 2025, REŻ. RICHARD LINKLATER. WYK. GUILLAUME MARBECK, ZOEY DEUTCH, AUBRY DULLIN

KSIĄŻĘ ★★
film sens., USA/Wlk. Brytania 2014, reż. Brian A. Miller, wyk. Bruce Willis, John Cusack, Jessica Lowndes
22:00 | tv puls
Bruce Willis nie zbawia świata, ale mu zagraża jako bezwzględny mafijny boss, który nie cofnie się przed porwaniem córki rywala, by dopełnić dawnej zemsty. Ciekawa odmiana, choć reszta jest rutyną.

KSIĘGA LUSTER ★★★
thriller, USA/Australia 2024, reż. Adam Cooper, wyk. Russell Crowe, Karen Gillan, Marton Csokas
23:50 | tv puls
Russell Crowe jako cierpiący na Alzheimera były detektyw, który w ramach terapii powraca do sprawy morderstwa sprzed 10 lat: od jej wyjaśnienia zależą losy osadzonego w więzieniu niewinnego człowieka.

ŁOWCA ANDROIDÓW ★★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania 1982, reż. Ridley Scott, wyk. Harrison Ford, Rutger Hauer, Sean Young
23:05 | polsat
Porywająca ekranizacja prozy Philipa K. Dicka w ujęciu Ridleya Scotta: przygnębiająca wizja Los Angeles XXI stulecia a na jej tle zmęczony policjant Harrison Ford ściga bandę zbuntowanych androidów, na której czele stoi osobnik o wyglądzie Rutgera Hauera. Budzi kontrowersje, ale pozostawia pod wrażeniem.

OSTATECZNA ROZGRYWKA ★★
thriller, Wlk. Brytania 2018, reż. Scott Mann, wyk. Dave Bautista, Ray Stevenson, Pierce Brosnan
22:25 | stopklatka
Powtórka z rozrywki: kiedy terroryści uprowadzają podczas meczu futbolu siostrzenicę byłego komandosa, mężczyzna rusza z odsieczą, wydając jednoosobową wojnę przeciwko wszelkiemu złu. Rutyna jak się patrzy.

OSTATNI PROM ★★★
dramat obycz., Polska 1989, reż. Waldemar Krzystek, wyk. Krzysztof Kolberger, Agnieszka Kowalska, Dorota Segda
20:00 | kino polska
Wyraziste studium postaw i charakterów: spojrzenie na Polaków w obliczu stanu wojennego na przykładzie pasażerów promu płynącego do Hamburga w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 roku.

OSTATNIA BATALIA ELLEN COLE ★★★
film przyg., USA 2023, reż. Clif Prowse, Derek Lee, wyk. Lin Shaye, Liz Caribel Sierra, Craig Tate
21:45 | cinemax
Gdy deweloper odkrywa, że na drodze do realizacji jego projektu stoi staruszka, która nie chce odsprzedać ziemi, każe ją przepędzić. Ale pani, niegdyś płatna zabójczyni, przepędzić się nie da.

PRZEPRASZAM, CZY TU BIJĄ? ★★
film sens., Polska 1976, reż. Marek Piwowski, wyk. Jerzy Kulej, Jan Szczepański, Zdzisław Rychter
21:50 | kino polska
Czy policyjną prowokacją wolno zmazywać swoje winy? Problem nadal aktualny, choć zachwyt nad realizatorską sprawnością Marka Piwowskiego mocno przygasł.

W TRÓJKĄCIE ★★★★
komedia, Szwecja/Niemcy/Francja/Wlk. Brytania 2022, reż. Ruben Östlund, wyk. Harris Dickinson, Charlbi Dean Kriek, Dolly De Leon
22:05 | ale kino+ hd
Złota Palma z Cannes: gdy rejs bogaczy i celebrytów kończy się katastrofą u wybrzeży rzekomo bezludnej wyspy, ludzie, którym przyszło przejąć rząd dusz, nie są zainteresowani ratowaniem pozostałych.

ZMIANA PASA ★★★
film sens., USA 2002, reż. Roger Michell, wyk. Ben Affleck, Samuel L. Jackson, Toni Collette
22:10 | tvp 1
Zawiść wcale nie bezinteresowna: drobna kolizja samochodowa w porannym szczycie staje się początkiem lawiny zdarzeń, które mogą zaważyć na życiu zacietrzewionych kierowców. Ku przestrodze.

KONRAD J. ZARĘBSKI

WTOREK 15.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Kościół z bliska (735)
08:00 Serwis Info
08:20 Zaraz wracam (4)
09:00 Ranczo (5/13)
10:00 Komisarz Alex (7)
11:00 Ojciec Mateusz XX (11) - serial krym. Polska 2018
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (792)
12:55 Dzikie Indie (1)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (613)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5956)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (5) - serial obycz. PL/Wł. 2026, wyk. Laura Breszka, Dawid Ogrodnik
21:05 **Sekielski wieczorową porą** (38) - mag. informacyjny Polska 2026
22:10 ★★★ **Zmiana pasa (Changing Lanes)** - film sens. USA 2002, reż. Roger Michell (110 min)
00:00 ★★★ **Ostatnia szansa Harveya (Last Chance Harvey)** - melodramat USA 2008, reż. Joel Hopkins (100 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Kościół otwartych drzwi - reportaż Polska 2026
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7677) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7677) - mag. Polska 2026
11:45 Rosół polski (38)
12:30 Koło fortuny (2216)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1071)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2217)
16:35 Familiada (3044)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1072)
18:50 Jeden z dziesięciu (7) - teleturniej Polska 2026
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kulisy serialu „M jak miłość"** (1673)
20:50 **M jak miłość** - serial obycz. Polska 2026
21:50 **Na sygnale** - serial obycz. Polska 2026
23:00 ★★★ **Córka trenera** - dramat obycz. Polska 2018, reż. Łukasz Grzegorzek (105 min)
00:45 ★★★ **Po zachodzie słońca (After the Sunset)** - komedia kryminalna USA 2004 (110 min)

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
09:10 Malanowski i Partnerzy VIII (60/60) - serial fab.-dok.
09:40 Wypasiona Kuchnia (9)
09:45 Malanowski i Partnerzy IX (1/60) - serial fab.-dok.
10:15 Dlaczego ja? 29 (19,20/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (11)
13:20 Gliniarze XVII (5,6) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (10) - serial fabularno-dok.
16:55 Gliniarze Śląsk (12)
17:55 Siatkówka: Mistrzostwa Europy mężczyzn w Bułgarii, Finlandii, Rumunii i Włoszech (na żywo)
19:45 Wypasiona Kuchnia
19:55 Milionerzy (129)

20:35 ★★ **Kevin sam w Nowym Jorku (Home Alone 2: Lost in New York)** - komedia USA 1992, reż. Chris Columbus, wyk. Macaulay Culkin, Joe Pesci (150 min)
23:05 ★★★★ **Łowca androidów (Blade Runner)** - film sens. USA/Wlk. Brytania 1982, reż. Ridley Scott (145 min)
01:30 ★★★ **Pojutrze (The Day After Tomorrow)** - film katastroficzny USA 2004 (165 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8086) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (13/60)
06:50 Kuchenne rewolucje XXVII (7) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5776) - magazyn Polska 2026
11:20 Doradca smaku (10)
11:30 Kuchenne rewolucje XXV (10) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Bar „Chicken Flow", Łapy XXI (10) - reality show Polska 2020
13:40 Ukryta prawda (35,36,12/40) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (12) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VII (12) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8087) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (10) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Kuba Wojewódzki** (3) - talk-show
22:45 ★★★ **Igrzyska śmierci (The Hunger Games)** - film s.f. USA 2013, reż. Gary Ross, wyk. Jennifer Lawrence, Josh Hutcherson, Elizabeth Banks (175 min)
01:40 **Superwizjer** (1351) - mag. reporterów
02:20 **Uwaga!** (8087)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (7,8/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (9,10/10)
10:00 Zaklinaczka duchów V - serial fantasy USA 2009, wyk. Jennifer Love Hewitt
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV
14:00 Kurierzy II (40)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (23,24) - serial obycz. Polska 2024
17:00 Kurierzy II (41)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 ★★★ **16 przecznic (16 Blocks)** - film sens. USA/Niemcy 2006, reż. Richard Donner, wyk. Bruce Willis, Mos Def (120 min)
22:00 ★★ **Książę (The Prince)** - film sens. USA/Wlk. Brytania 2014, reż. Brian A. Miller, wyk. Bruce Willis (110 min)
23:50 ★★★ **Księga luster (Sleeping Dogs)** - thriller USA/Aus. 2024, reż. Adam Cooper (130 min)
02:00 **Dzielnica strachu X**

TVN7

05:20 Ten moment (22/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (17,19,20/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (33,16,17/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (30/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (2) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (64/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (6) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (15/17)
20:00 **Hotel Paradise** (12) - real tv Polska 2026
21:00 ★★ **Nico: Ponad prawem (Above the Law)** - film sens. USA 1988, reż. Andrew Davis, wyk. Steven Seagal, Pam Grier, Henry Silva, Ron Dean (135 min)
23:15 ★★★★ **To (It)** - horror USA/Kanada 2017, reż. Andy Muschietti, wyk. Bill Skarsgård, Jaeden Martell (165 min)
02:00 **Hotel Paradise** (11) - real tv Polska 2026

MEZZO

14:50 Dawid Ojstrach, artysta z ludu? - portret muzyka
16:05 Brahms: – Boris Piergamienszczikow, Jelena Baszkirowa, Maksim Wiengierow - muzyka klas.
17:50 Renaud Capuçon: skrzypce bez granic
18:45 Mozart – Zoltán Kocsis, Radu Lupu
19:40 Mozart: XXIV koncert fortepianowy – André Previn
20:30 Igor Stravinsky: Ognisty ptak i Święto wiosny w wykonaniu Malandain Ballet Biarritz - balet Francja 2021
21:35 Zoltán Kodály: Closed: Balet z prawdziwego życia - balet Norwegia 2017
22:10 Brahms: Kwintet smyczkowy F-dur nr 1, op. 88, Kwintet smyczkowy G-dur, nr 2 op. 111 – Takács Quartet, Nabuko Imai

PULS 2

09:25 Świnka Peppa II
09:45 Bing (1,2/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (24,25)
11:10 Gus. Mały II (44,45/52)
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (11/26)
12:35 Gumisie V (1,2/8)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun V
14:35 Marta mówi! (7)
15:00 Miraculous III
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (12,13/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (12,13/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (57) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu X
23:00 Wstydliwe choroby

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (3) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XI (56,57,58/65) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XVII (40,41) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII (29,30,31/40)
15:55 Policjantki i policjanci XXV (11) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (439) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (12) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (15)
20:05 Uroczysko VI (10)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (10)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (10) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni II

METRO

07:35 Szpital (11,12,13/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (52/68)
13:30 Brzydula - serial obyczajowy Polska 2009
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (10)
16:55 Idź na całość (19)
18:00 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka VI (27,28/30) - serial fab.-dok. Polska 2014
21:05 Kryminalni (3,4) - serial krym. Polska 2004
23:15 Hannibal II (1/13) - serial grozy USA 2014
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI (2/13) - serial dokumentalny USA 2022
01:20 Szpital (9/67)
02:20 Szkoła (57/68)

WTOREK 15.09

STOPKLATKA

08:45 **Robert Makłowicz** (231) - mag. kulinarny
09:35 **Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś** (12)
09:45 **Górski lekarz XVII** (13,14/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:45 **Zagadki kryminalne panny Fisher II** (6,7/13) - serial krym. Aus. 2013
14:00 **Hudson i Rex IV** (2/16) - serial krym. Kan. 2021
15:00 **Zajazd. Będzie się działo II** (9,10) - serial fabularno-dok.
17:00 **Katastrofy w przestworzach IV** (2,5,1/10) - serial dok. Kan. 2007
20:00 **Skok (Heist)** - dramat ★★★ krym. Kanada/USA 2001, reż. David Mamet, wyk. Gene Hackman, Danny DeVito, Delroy Lindo, Sam Rockwell (145 min)
22:25 **Ostateczna rozgrywka (Final Score)** ★★ - thriller Wlk. Brytania 2018, reż. Scott Mann, wyk. Dave Bautista, Ray Stevenson, Pierce Brosnan (125 min)
00:30 **Za linią wroga (Enemy Lines)** ★★★ - film wojenny Wlk. Brytania 2020, reż. Anders Banke (125 min)

KINO POLSKA

07:40 Podróże kapitana Klipera - serial anim.
08:10 Do przerwy 0:1 (6)
08:40 Pan Kleks w kosmosie, cz. 1: Porwanie Agnieszki - film przyg. Polska/Czechosłowacja 88, reż. Krzysztof Gradowski, wyk. Piotr Fronczewski
10:25 Wielka majówka - film muzyczny Polska 1981
12:05 Stara baśń. Kiedy słońce było Bogiem - film hist. Polska 2003, reż. Jerzy Hoffman
14:35 Potop, cz. 2 II (2) - film historyczny Polska 1974, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Daniel Olbrychski, Małgorzata Braunek
17:20 Pogranicze w ogniu (17,18) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura, Olaf Lubaszenko, Artur Barciś
20:00 Ostatni prom - dramat obycz. Polska 1989, reż. Waldemar Krzystek, wyk. Krzysztof Kolberger, Agnieszka Kowalska, Dorota Segda, Ewa Wencel, Artur Barciś
21:50 Przepraszam, czy tu biją? - film sens. Polska 1976, reż. Marek Piwowski, wyk. Jerzy Kulej, Jan Szczepański
23:35 Och, Karol! - komedia Polska 1985, reż. Roman Załuski, wyk. Jan Piechociński
01:45 Tam i z powrotem - film sens. Polska 2001

ALE KINO+

08:50 **The Office PL II** (9,10/12) - serial kom.
10:00 **Bestia II** (3,4/6)
11:55 **Detektyw Foyle III** (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2004
13:55 **Porwanie Heinekena (Kidnapping Mr. Heineken)** ★★★ - film sens. Holandia/Belgia/Wlk. Brytania/USA 2015, reż. Daniel Alfredson (120 min)
15:55 **Ostatnie wielkie dzieło (The Last Vermeer)** ★★★ - dramat historyczny USA/Holandia 2019, reż. Dan Friedkin (135 min)
18:10 **Detektyw Foyle III** (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2004
20:10 **Charlotte Link: Poszukiwanie (Charlotte Link – Kate Linville crimes: Die Suche)** ★★★ - thriller Niemcy 2021 (115 min)
22:05 **W trójkącie (Triangle of Sadness)** ★★★★ - komedia Szwecja/Niemcy/F/Wlk. Brytania 2022, reż. Ruben Östlund, wyk. Harris Dickinson (170 min)
00:55 **Żużel** - dramat obycz. ★★ Polska 2020, reż. Dorota Kędzierzawska (130 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin (3/6)
08:30 Przyjaciółki XIX
10:25 Świat według Kiepskich
14:30 Powrót do przyszłości II - film przyg. USA 1989
16:45 Król Artur - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Irl. 2004
19:25 Sami swoi - kom. Polska 1967, reż. Sylwester Chęciński
21:00 Bez urazy - kom. USA 2023, reż. Gene Stupnitsky, wyk. Jennifer Lawrence
23:05 Ciemniejsza strona Greya - melodramat USA 2017
01:35 Fala zbrodni: Alchemicy - serial sens. Polska 2006

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple II (2/4)
09:45 Vera VII (2/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II - serial krym.
12:55 Poirot VII (1/2)
15:00 Strażnik Teksasu V
17:05 Vera VII (3/4)
19:00 Poirot II (2/10) - serial krym. Wlk. Brytania 1990
20:00 Gra tajemnic - thriller USA/Wlk. Brytania 2014
22:35 Millennium: Mężczyźni, którzy nienawidzą kobiet - thriller Dania/Norwegia/Niemcy/Szwecja 2009
01:50 Ninja - film sens. USA 2009, reż. Isaac Florentine

TVP KULTURA

08:20 **Porozmawiajmy szczerze** (22)
09:00 **Kolumbowie** (3/5)
10:20 **Życie jako śmiertelna choroba przenoszona drogą płciową** ★★★★ - dramat psychologiczny Polska/Francja 2000 (110 min)
12:10 **Zina widzieć** - film dok.
13:10 **Kosmos 1999 II** (6/24)
14:15 **Dekalog, dwa** - film ★★★★ psychologiczny Polska/Niemcy 1990 (70 min)
15:25 **Przez łzy do szczęścia** ★★ - film obyczajowy Polska 1939 (100 min)
17:05 **Kolumbowie** (4/5)
18:15 **W poszukiwaniu dobrego filmu** (49)
18:55 **Rawhide III** (10)
20:00 **Wstęp do spektaklu** - film i teatr Polska 2026
20:05 **Teatr Telewizji** - spektakl teatralny PL 2026
21:15 **Podróż Felicji (Felicia's Journey)** ★★★ - dramat krym. Kanada/Wlk. Bryt. 1999 (125 min)
23:20 **Gdyby ulica Beale umiała mówić (If Beale Street Could Talk)** ★★★★ - dramat miłosny USA 2018 (135 min)
01:35 **The Rolling Stones – życie w rytmie rocka**

WARNER TV

07:55 Bajer z Bel-Air III
09:00 Prawo Agaty VI (10)
10:00 Pełniejsza chata II (11,12/13) - serial kom.
11:15 Teraz albo nigdy!
12:50 Tropiciele (3/10)
13:20 Bajer z Bel-Air III (4,5,6,7/24) - serial kom.
15:10 Pełniejsza chata II
17:45 Kopciuszek. W rytmie miłości - komedia USA 2011
19:25 Invictus: Niepokonany - dramat hist. USA 2009
22:00 4 Blocks (3,4/6)
00:15 Mad Max pod kopułą gromu - film s.f. Aus./USA 1985

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki III (19/22)
09:25 Pingwiny z Madagaskaru
10:00 Noe: wybrany przez Boga - film przyg. USA 2014
13:00 Czarodziejki III
15:00 Pingwiny z Madagaskaru
15:30 Star Trek VI: Wojna o pokój - film s.f. USA 1991
18:00 Fantastyczny Pan Lis - film anim. Wlk. Brytania/USA 2009, reż. Wes Anderson
20:00 Mission: Impossible III - film sens. USA 2006
22:35 Zakładnik - film sens. USA 2004, reż. Michael Mann
01:00 Fast Charlie - film sens. Wlk. Brytania/USA 2023

HBO

08:05 **Światełko w tunelu** ★★★ - komediodramat USA 2024, reż. Kelly O'Sullivan, Alex Thompson (115 min)
10:00 **Władca Pierścieni: Drużyna Pierścienia** ★★★★★ - film fantasy USA/Nowa Zelandia 2001 (175 min)
12:55 **Moja wina: Londyn** ★★★ - komedia Wlk. Brytania/Hiszpania 2024, reż. Charlotte Fassler, Dani Girdwood (120 min)
14:55 **Christy** - dramat ★★★ obyczajowy Irlandia/Wlk. Brytania 2025, reż. Brendan Canty (95 min)
16:30 **Ścieżki życia** - dramat ★★★ obycz. Wlk. Brytania 2024, reż. Marianne Elliott (115 min)
18:25 **Karate Kid: Legendy** ★★★ - komedia USA/Kanada 2025, reż. Jonathan Entwistle (95 min)
20:00 **The Pitt II** (9/15) - serial obycz. USA 2026
20:50 **Niebo. Rok w piekle**
21:35 **Jedna bitwa po drugiej** ★★★★ - film sens. USA 2025, reż. Paul Thomas Anderson (160 min)
00:15 **Nie!** - horror USA/Jap./Kanada 2022 (130 min) ★★★

CINEMAX

13:00 Niekończąca się opowieść - film fantasy Niemcy/USA 1984, reż. Wolfgang Petersen
14:35 Witaj, smutku - dramat obyczajowy Kan./Niemcy/F/Wlk. Brytania/USA 2024
16:25 Pysznie - kom. Litwa 2024
18:15 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012
20:00 Na ringu z rodziną - komediodramat Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2019
21:45 Ostatnia batalia Ellen Cole - film przyg. USA 2023
23:20 Westhampton - dramat obyczajowy USA 2025

ROMANCE TV

08:45 Górski lekarz (6/8)
10:40 Statek marzeń
12:30 Pastorka - melodramat Niemcy 2013, reż. Josh Broecker
14:25 Poślub mnie w Yosemite - komedia romant. USA 2022
16:15 Malibu – Kemping dla początkujących - film obyczajowy Niemcy 2022
18:05 Górski lekarz (7/8)
20:00 Rosamunde Pilcher: Nagłówek „Miłość" - film obyczajowy Niemcy 2023
21:55 Katie Fforde: Powrót nad morze - film obycz. Niemcy/USA 2015
23:50 Górski lekarz (7/8)

CANAL+ PREMIUM

09:20 **Długi weekend** - film ★★★ obycz. Polska 2004, reż. Robert Gliński (75 min)
10:35 **Łapu-Capu** (220)
10:40 **Dahomej** - film dokumentalny F/Senegal/Benin/Singapur 2024
11:50 **Chopin, Chopin!** ★★★ - dramat obyczajowy Polska 2025 (130 min)
14:00 **Dalajlama. Przez mądrość do szczęścia**
15:30 **Wolna krowa** - film krótkom. PL 2023 (30 min)
16:00 **Saga „Zmierzch": Przed świtem, cz. 1** ★★ - film przyg. USA 2011, reż. Bill Condon (115 min)
17:55 **Jason Bourne** - film ★★★ sens. USA/Chiny/Hiszp./Japonia/Isl./Niemcy/Włochy 2016 (120 min)
19:55 **Łapu-Capu** (221)
20:00 **Nowa fala** - film ★★★★ biograficzny Francja/USA 2025, reż. Richard Linklater, wyk. Guillaume Marbeck (105 min)
21:45 **CIA: Po 11 września** - serial dok. F 2026
22:40 **Dorosłość** - thriller ★★★ USA 2025, reż. Alex Winter (95 min)
00:15 **Boogeyman II** - horror ★★ USA 2007 (90 min)

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny (7/50)
10:55 Lekarze IV (3)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (8/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (82,83)
17:10 Superbohaterowie (7)
17:45 Dzika furia - film sens. USA 2018, reż. Brad Peyton
20:00 Valerian i Miasto Tysiąca Planet - film fantasy F/Chiny/B/Niemcy/Arabia Saud./USA/Kan./Katar 2017
22:55 Eagle Eye - film sens. USA 2008, reż. D.J. Caruso

AMC

10:10 Kupiec wenecki - dramat obycz. USA/Włochy/Luksemburg/Wlk. Bryt. 2004
12:50 Poskromienie złośnicy - komedia Wlk. Brytania 2005
15:20 Zaborcza miłość - thriller USA 1998
17:20 Bohater ostatniej akcji - film przyg. USA 1993
20:00 Snajper II - film sens. USA/Węgry 2002, reż. Craig R. Baxley, wyk. Tom Berenger
22:00 Resident Evil: Apokalipsa - horror Niemcy/Wlk. Brytania/USA/Kanada/F 2004
23:55 Underworld: Przebudzenie - horror USA/Kan. 2012

AXN

08:25 Ostry dyżur V (8/22) - serial obycz. USA 1998
09:25 Castle VII (5,6/23)
11:20 Rekrut: Feds (1,2/22)
13:10 Dowody zbrodni V (8,9/18) - serial sens.
15:10 FBI V (6,7/23)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (24,1/24)
19:05 Castle VII (7,8/23)
21:05 Rekrut V (8/22) - serial krym. USA 2022
22:00 Rekrut: Feds (8/22)
22:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (24,1/24)

EPIC DRAMA

08:25 Detektyw Murdoch XVII
09:25 Wszystkie stworzenia duże i małe II - serial obycz.
10:25 Lekarze na start
11:50 Panna Scarlet i komisarz
13:00 Marlow: klub zbrodni
14:00 Agenci NCIS XVI (22/24)
14:55 Panna Marple V (2/4)
16:55 Poirot XII (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2010
19:00 Agenci NCIS XVI (23/24) - serial krym. USA 2019
19:55 Poirot III (9/11)
21:00 Hiszpańska księżniczka II (3/8) - serial historyczny
22:15 Domina II (3/8)
23:25 Poirot III (9/11)

TVN STYLE

11:20 Ugotowani (12, 1) - reality show Polska 2016
13:25 Kuchenne rewolucje (5, 4) - reality show
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (3, 4) - reality show
17:05 Magda gotuje Internet
17:40 Kuchenne rewolucje (5, 6, 7) - reality show
20:50 Ostre cięcie (7) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XI (7/12)
22:50 Hotel Paradise (12)
23:45 Mój sąsiad morderca XI (5/10) - serial dokumentalny
00:50 Apetyt na miłość (6)

TVN TURBO

08:30 Najpopularniejsze auta świata (1, 2) - magazyn
09:15 Fani czterech kółek XVII
11:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5067)
18:15 Z drugiej ręki (2)
19:00 Duda kontra Szafrański
19:45 Naprawy nie do naprawy (2) - mag. motoryzacyjny
20:30 Jeździć, obserwować VII
22:00 Raport Turbo (5067)
22:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (2,14/17)

BBC FIRST

08:40 Lewis II (8/8)
09:45 Ojciec Brown IV (8/10)
10:45 Śmierć pod palmami IX
11:50 Z pamiętnika położnej
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:45 Ojciec Brown XII (6/10)
15:50 Lewis II - serial krym.
16:55 My Life is Murder IV
17:55 Morderstwa w Midsomer XIX (2/6) - serial krym.
19:45 Śmierć pod palmami X (1/8) - serial kryminalny
21:00 Zbrodnie Saint-Pierre (7/10) - serial kryminalny
22:00 TrueLove (1,2/6)

FX

09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (9/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (13,14/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (1,2/17)
13:45 Agenci NCIS X
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (15,16/24)
17:25 Z Archiwum X IV
19:15 Agenci NCIS: Sydney III
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (3,4/17)
22:00 9-1-1: Nashville
22:55 Z Archiwum X IV (21/24)
23:50 Obserwator - thriller USA/Kanada/Wietnam 2000

HGTV

08:05 Remontujemy dom na plaży IX (8/12) - serial dok.
09:55 Poszukiwacze domów
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (3)
12:30 Nowe życie w starym domu VII (3/12) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę III
15:30 Pogromcy chaosu (7)
16:30 Polowanie na ogród V
18:10 Weekendowa metamorfoza (5) - reality show
19:05 Zgłoś remont (4)
20:05 Dorota inspiruje (1)
21:00 Dorota was urządzi VI
22:35 House Hunters

BBC LIFESTYLE

11:35 Antyki z Francji
12:35 Wyjątkowy butik (1)
13:40 Niezwykłe hotele bez tajemnic IV (1/6) - serial dok.
14:50 Wielkie kanadyjskie wypieki (1) - real tv Kan. 2018
15:50 Zapraszam do stołu (6)
17:40 Antyki z Francji: na tropie okazji (8) - reality show Francja/Wlk. Brytania 2024
18:50 Mistrzowie szycia (7)
20:00 Wielkie kanadyjskie wypieki (2) - real tv Kan. 2018
21:00 Koreańska uczta Eda i Ryu (3) - mag. kulinarny
22:00 Ibiza: za kulisami wiecznej imprezy - serial dok.

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół II (16/24)
08:55 Przyjaciele IX (21,22, 17,18,19,20/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu VII - serial kom.
14:30 Dwóch i pół II (17,18, 19,20/24) - serial kom.
16:25 Przyjaciele IX (23,1, 2,3,4/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu VII (20,21,22,23,24,1/24) - serial kom. USA 2014
22:00 The Office PL II (3,4) - serial kom. Polska 2022
23:05 Comedy Club (9, 10)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex IX (11)
09:25 Rodzinka.pl VI (22/26)
10:00 Klan - telenowela
10:30 Ranczo II (7/13)
11:25 M jak miłość
12:20 Zaraz wracam (3,4)
13:30 Ojciec Mateusz 34 (1,2) - serial krym. Polska 2025
15:30 Komisarz Alex IX (12)
16:20 Na sygnale
17:25 Ranczo II (9,10/13)
19:30 Ojciec Mateusz 34 (3,2) - serial krym. Polska 2025
21:30 Ranczo II (11,12/13) - serial kom. Polska 2007
23:30 Ojciec Mateusz 34 (4)
00:30 Na dobre i na złe

CANAL+ KUCHNIA

12:50 Podróże piekarza z Hebrydów (1) - magazyn
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson II (2,3) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Nie tylko kimchi (8, 1)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
17:35 Jamie Oliver (3, 4)
18:30 Podróże piekarza z Hebrydów (3) - magazyn
19:25 m jak mięso (7)
19:50 Nico wrzuca na ruszt
20:20 Czego nie jeść (2)
21:15 Anthony Bourdain VI
23:55 Top Chef (11)

CANAL+ DOMO

10:00 Gardeners' World (21)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty
13:10 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (6)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (3) - lifestyle
15:55 Kupione i co dalej? (1, 2)
16:50 Gardeners' World (24)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie Projekty
20:00 Daleko od miasta XIV
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (7)
21:55 Wielkie projekty (6)
23:05 W mieście czy na wsi

PLANETE+

13:40 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi - serial dok.
14:50 Patagonia. Życie na krańcu świata - serial dok.
15:50 Piesze wędrówki po świecie II (3) - serial dok.
16:55 Świat z góry XII
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (31,32)
18:35 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok.
19:45 Jak oligarchowie korumpują Zachód (1) - serial dok.
20:55 Życie codzienne w Protektoracie Czech i Moraw
22:00 Operacja Barbarossa

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (14)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku (2) - serial dok. USA 2024
13:00 W dżungli z Edem Staffordem (4/6) - serial dok.
14:00 Nagi instynkt przetrwania: rozbitkowie (8)
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Rolnicy w akcji (3)
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Specjalistki II
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (1,2/15) - serial dok.
21:00 Poszukiwacze przeklętego złota V - serial dok.
22:00 W oku cyklonu III (7)

TVP HISTORIA

11:00 Mateczki - film dok.
12:00 Najwspanialsze góry Afryki (4/4) - serial dok.
12:55 Artur Grottger. Wieszcz z ołówkiem - film dok.
14:00 Dom - serial obycz.
15:50 Sensacje XX wieku
17:10 Ex libris - magazyn
17:35 Wojenne dziewczyny
18:30 Odnaleźć zaginione (6)
19:05 Premierzy (1)
20:00 Zatoka szpiegów (8)
20:55 Kroniki Hitlera (3/13)
21:55 Nieznana wojna na Północy II (5/6) - serial dok.
23:00 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (1/7)
14:50 Największe tajemnice świata VII (11) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (1/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (4) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII
21:00 Tom Hanks: II wojna światowa (13/20) - serial dok.
22:00 II wojna światowa: walka o Europę (1,2/8)

NATIONAL GEOGRAPHIC

12:00 Katastrofa w przestworzach XXIV (6,3,9,4/10)
16:00 Sekrety starożytnej medycyny (5) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (1/10) - serial dok.
18:00 Tajemnice wojennych wraków (2/8) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką (1/6)
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (1/10) - serial dok.
21:00 Tajemnice dawnych cywilizacji (3/3) - serial dok.
22:00 Odkopać historię (2)

FOCUS TV

08:00 Było sobie życie
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Maszyny bojowe (5/8)
13:00 Poszukiwacze historii XXV (4,5) - serial dok.
14:00 Sekrety II wojny światowej - serial dok. Francja 2015
15:00 Truckersi przez Australię X (6/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VI (7,8)
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe IX - serial dok. USA 2020
22:00 Okręty wojenne III

BBC EARTH

09:15 Dzika Francja II
10:20 Życie na pustkowiu X
11:20 Zabójcza pogoda VI
12:20 Wielka kanadyjska przygoda (2/6) - serial dok.
13:25 Królestwo zwierząt (5/6)
14:30 W okowach mrozu VII
15:30 Życie na pustkowiu X
16:35 Sekrety piramid
17:35 Królestwo zwierząt (5/6)
18:40 Wielka kanadyjska przygoda (3/6) - serial dok.
19:45 Dzika Wielka Brytania
20:55 W okowach mrozu VIII
22:55 Krótka kronika dłuższego życia (3/4) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

09:35 Punkty zwrotne II wojny światowej (1/6) - serial dok.
10:40 Hitler i jego władza (1/3)
11:50 Starożytne superbudowle IV (1) - serial dok.
16:25 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (4/10) - serial dok.
17:30 Punkty zwrotne II wojny światowej (2/6) - serial dok.
18:40 Starożytna apokalipsa II
19:50 Tajemnice Adriatyku
21:00 II wojna światowa: piekło na Ziemi (1/8) - serial dok.
22:05 Starożytne superbudowle III (1/6) - serial dok.
23:15 Hitler i jego władza

ŚRODA 16.09

Od A do Z

28 TYGODNI PÓŹNIEJ ★★
film s.f., Wlk. Brytania/Hiszpania/USA 2007, reż. Juan Carlos Fresnadillo, wyk. Robert Carlyle, Rose Byrne, Jeremy Renner
23:40 | hbo
Kontynuacja „28 dni później": w pół roku po ataku zarazy życie w Londynie, zamienionym w obóz wojskowy, zaczyna się stabilizować, ale nie wszystko idzie zgodnie z planem. Plus Robert Carlyle dla wybranych.

BARRY SEAL: KRÓL PRZEMYTU ★★★
film sens., USA 2017, reż. Doug Liman, wyk. Tom Cruise, Domhnall Gleeson, Sarah Wright
22:40 | canal+ premium
Oparta na faktach historia pilota, który działając na zlecenie CIA, w latach 80. XX wieku uczestniczył w przemycie narkotyków, z którego finansowano antykomunistyczne siły w Nikaragui. Plus Tom Cruise.

CHIEF OF STATION ★★
thriller, USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Aaron Eckhart, Olga Kurylenko, Alex Pettyfer
21:20 | ale kino+ hd
Szef placówki CIA w Budapeszcie traci żonę w zamachu. Jednak po powrocie do kraju dowiaduje się, że nie był to zamach, a kobieta była podwójnym agentem działającym na rzecz wroga. Trzeba to sprawdzić.

EPIDEMIA STRACHU ★★★
film sens., USA 2011, reż. Steven Soderbergh, wyk. Matt Damon, Kate Winslet, Marion Cotillard
21:00 | tvn 7
Steven Soderbergh w dobrej tradycji kina katastroficznego: międzynarodowy zespół lekarzy szuka antidotum na rozprzestrzeniającego się w zawrotnym tempie śmiertelnego wirusa.

EUROTRIP ★★
komedia, USA/Czechy 2004, reż. Jeff Schaffer, Alec Berg, wyk. Scott Mechlowicz, Jacob Pitts, Kristin Kreuk
22:35 | stopklatka
Grupa amerykańskich nastolatków wyrusza na podbój Europy, gdzie mieszka internetowa przyjaciółka jednego z nich. Plus znany zestaw tricków i uprzedzeń Amerykanów do Starego Kontynentu.

Nice Guys. Równi goście

23:05 | tvn
★★★★

· FOT. POLSAT

Na granicy pastiszu kina lat 70., spod ręki Shane'a Blacka, scenarzysty „Zabójczej broni": niedobrana para detektywów na tropie uprowadzonej gwiazdki porno. Na ekranie Russell Crowe i Ryan Gosling.

KOMEDIA SENSACYJNA
USA/WLK. BRYTANIA 2016, reż. Shane Black, wyk. Russell Crowe, Ryan Gosling, Matt Bomer

MIZANTROP ★★★
thriller, USA/Kanada 2023, reż. Damián Szifron, wyk. Shailene Woodley, Ben Mendelsohn, Jovan Adepo
22:25 | tv puls
Utalentowana, lecz na co dzień rażąco niezdyscyplinowana, policjantka otrzymuje od FBI propozycję nie do odrzucenia: wytropić szaleńca, który terroryzuje wielkie miasto w noc sylwestrową.

NAWRÓT DEPRESJI GANGSTERA ★★
komedia kryminalna, USA/Australia 2002, reż. Harold Ramis, wyk. Robert De Niro, Billy Crystal, Lisa Kudrow
21:05 | tvp 1
Jeszcze raz: relacje między gangsterem i jego psychoterapeutą okazują się korzystne dla nich obu. Dla samego filmu, który próbuje pastiszu „Rodziny Soprano" – nieco mniej.

OKUP ★★★★
film sens., USA 1996, reż. Ron Howard, wyk. Mel Gibson, Rene Russo, Brawley Nolte
23:20 | tvn 7
Mel Gibson jako bezwzględny gracz, który musi się nauczyć pokory w chwili porwania syna. Ale gracz zawsze pozostanie graczem. Remake zapomnianego filmu sprzed 40 lat. Plus zdjęcia Piotra Sobocińskiego.

ROZGRZESZENIE ★★
thriller, USA 2024, reż. Hans Petter Moland, wyk. Liam Neeson, Ron Perlman, Frankie Shaw
20:00 | tv puls
Niezawodny Liam Neeson jako starzejący się gangster, który szuka kontaktu z porzuconymi przez laty dziećmi, lecz wcześniej musi zerwać ze światem przestępczym, który nie chce z niego rezygnować

SEKSMISJA ★★★★
komedia, Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Jerzy Stuhr, Bożena Stryjkówna
23:50 | kino polska
Poddani hibernacji mężczyźni budzą się w następnym stuleciu - w postapokaliptycznym świecie kobiet, pozbawionym pierwiastka męskiego. Wielki przebój od czasów kinowej premiery: nie starzeje się.

UPADEK ★★★
thriller, USA/Francja/Wlk. Brytania 1993, reż. Joel Schumacher, wyk. Michael Douglas, Robert Duvall, Barbara Hershey
22:00 | warner tv
Rewelacyjny Michael Douglas jako frustrat, który rusza na miasto ze strzelbą: czy inspektor Robert Duvall zdoła go powstrzymać, zanim dopełni zemsty na rzeczywistości? Mocne wrażenia i dużo satysfakcji!

URODZENI MORDERCY ★★★
thriller, USA 1994, reż. Oliver Stone, wyk. Woody Harrelson, Juliette Lewis, Robert Downey Jr.
22:30 | cinemax
Narkotyczna wizja społeczeństwa zdegenerowanego przez telewizję na przykładzie krwawej eskapady pary kochanków – morderców. Ocieka przemocą, ale dowodzi przenikliwości Olivera Stone'a.

WYMYK ★★★★★
film sens., Polska 2011, reż. Greg Zgliński, wyk. Robert Więckiewicz, Łukasz Simlat, Gabriela Muskała
20:00 | kino polska
Kiedy mężczyzna staje w obronie zaczepianej przez chuliganów dziewczyny, jego brat cofa się, co prowadzi do tragicznych konsekwencji. Moralitet Grega Zglinskiego z wielką kreacją Roberta Więckiewicza.

ŻEBY NIE BYŁO ŚLADÓW ★★★
dramat obycz., Polska/Czechy/Francja 2021, reż. Jan P. Matuszyński, wyk. Tomasz Ziętek, Sandra Korzeniak, Jacek Braciak
20:00 | tvp kultura
Inspirowana książką Cezarego Łazarewicza opowieść o usiłowaniach władz PRL wyciszenia sprawy śmierci Grzegorza Przemyka z rąk milicji, co skupia się na walczącym o prawdę koledze zamordowanego.

KONRAD J. ZARĘBSKI

ŚRODA 16.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Rodzina (nie od) święta (51) - program religijny
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (5)
08:55 Ranczo (6/13)
10:00 Komisarz Alex (8)
11:00 Ojciec Mateusz XX (12)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (771)
13:00 Dzikie Indie (1/3)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (614)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5957)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (6) - serial obycz. PL/Włochy 2026, wyk. Laura Breszka
21:05 **Nawrót depresji** ** **gangstera (Analyze That)** - komedia kryminalna USA/Aus. 2002
22:55 **Zabójcze roboty: przyszłość wojny**
00:00 **Czarny Mercedes** ** **(Czarny mercedes)** - film krym. Polska 2019 (130 min)
02:10 **Zmiana pasa (Changing Lanes)** *** - film sens. USA 2002 (105 min)

TVP2

06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7678) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7678) - mag. Polska 2026
11:45 Fenomenalny Piotr Beczała - reportaż
12:25 Koło fortuny (2217)
13:05 Mini audycja
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1072)
14:35 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2218) - teleturniej Polska 2026
16:35 Familiada (3045)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1073)
18:50 Jeden z dziesięciu (8)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:35 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
20:40 **Przepis dnia**
20:50 **Na dobre i na złe**
21:40 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
21:50 **Na sygnale**
22:20 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
23:20 **Miłość od drugiego** ** **wejrzenia (Mid-Love Crisis)** - film obycz. Kan./USA 2022 (95 min)
00:55 **Peaky Blinders**

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
09:10 Malanowski i Partnerzy IX (2/60)
09:40 Wypasiona Kuchnia (10)
09:45 Malanowski i Partnerzy IX (3/60)
10:15 Dlaczego ja? 29 (21,22/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (12) - serial krym. Polska 2026
13:20 Gliniarze XVII (7,8) - serial fabularno-dok.
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (11)
16:55 Gliniarze Śląsk (13) - serial krym. Polska 2026
17:55 Siatkówka: Mistrzostwa Europy mężczyzn w Bułgarii, Finlandii, Rumunii i Włoszech (na żywo)
19:45 Wypasiona Kuchnia (17)
19:55 Milionerzy (130)

20:35 **Dalej jazda!** *** - komedia Polska 2024, reż. Mariusz Kuczewski, wyk. Marian Opania, Mariusz Drężek, Anita Sokołowska (130 min)
22:45 **Sąsiedzi (Neighbors)** *** - komedia USA 2014, reż. Nicholas Stoller, wyk. Seth Rogen, Zac Efron, Rose Byrne, Dave Franco (125 min)
00:50 **Jutro będzie futro** *** **(Hot Tub Time Machine)** - komedia USA 2010 (130 min)

TVN

05:10 Zamieszkać na plaży V
05:40 Uwaga! (8087) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (14/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Grudziądz, bar „Pierożek" XXVII (8) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5777) - mag. Polska 2026
11:20 Doradca smaku (11)
11:30 Kuchenne rewolucje: Płock – „Sho Sho" XXV (11)
12:35 Kuchenne rewolucje: „Bistro na Drzewiarzu", Jasienica XXI (11)
13:40 Ukryta prawda (37,38,13/40) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (13) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VII (13)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8088) - mag.

20:15 **Na Wspólnej XXIV** - serial obyczajowy
20:50 **The Floor** (11) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Top Model** (3) - reality show Polska 2026
23:05 **Nice Guys. Równi goście (The Nice Guys)** **** - komedia sensacyjna USA/Wlk. Brytania 2016, reż. Shane Black, wyk. Russell Crowe, Ryan Gosling, Matt Bomer (140 min)
01:25 **Klara** (5,6/8) - serial kom. Polska 2024

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (8,9/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (10,1/10)
10:00 Zaklinaczka duchów V (7/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy II (41)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV - serial obycz.
17:00 Kurierzy II (42) - serial obycz. Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 **Rozgrzeszenie (Absolution)** ** - thriller USA 2024, reż. Hans Petter Moland, wyk. Liam Neeson, Ron Perlman, Frankie Shaw (145 min)
22:25 **Mizantrop (To Catch a Killer)** *** - thriller USA/Kanada 2023, reż. Damián Szifron (155 min)
01:00 **Zabić Bin Ladena: Operacja Geronimo (Seal Team Six: The Raid on Osama Bin Laden)** ** - film sens. USA 2012 (125 min)

TVN7

05:20 Ten moment (23/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (21,22,23/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (34,18,19/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fabularno-dok.
13:55 Detektywi III (31/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (3) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (65/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (7) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (16/17)
20:00 **Hotel Paradise** (13) - real tv Polska 2026
21:00 **Epidemia strachu (Contagion)** *** - film sens. USA 2011, reż. Steven Soderbergh, wyk. Matt Damon, Kate Winslet (140 min)
23:20 **Okup (Ransom)** **** - film sens. USA 1996, reż. Ron Howard, wyk. Mel Gibson, Rene Russo, Brawley Nolte, Gary Sinise (150 min)
01:50 **Hotel Paradise** (12) - real tv Polska 2026

MEZZO

11:20 Orkiestra Kapitolu z Tuluzy pod batutą Thomasa Guggeisa wykonuje utwory Ravela i Mahlera
13:00 Intermezzo
13:30 Wielcy muzyczni rywale: Callas vs Tebaldi - muzyka klasyczna Niemcy 2020
14:10 Verdi: Requiem - muzyka klasyczna
15:35 Orkiestra kameralna z Lozanny, Renaud Capuçon, Stefan Dohr : Mozart, Strauss
16:50 Intermezzo
17:40 Antonio Vivaldi: Les Quatre saisons dansées
18:50 La grande danza – Aterballetto w Mediolanie - balet Włochy 2017
20:30 Claudio Monteverdi: Koronacja Poppei - opera F 2023
23:10 Gil Evans Orchestra & Mccoy Tyner Sextet - koncert

PULS 2

09:45 Bing (3,4/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele (11)
10:35 Basia (1,2)
11:10 Gus. Mały – wielki rycerz II (45/52) - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Psi patrol IV (12/26)
12:35 Gumisie V (2,3/8)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun V (17)
14:35 Marta mówi! (8)
15:00 Miraculous III
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (13,14/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob IX
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (58) - serial obycz.
21:00 Teren prywatny - thriller USA 2001
22:50 Po prostu walcz! - film sensacyjny USA 2008

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (4) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XI (59,60,61/65) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XVIII (40,32,33/40) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (12) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28 (13/60) - serial fabularno-dok.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (440) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (13) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (16)
20:05 Uroczysko VI (11)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (11)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (11) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni II

METRO

07:35 Szpital (14,15,16/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (53/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (11) - serial obycz. Polska 2006
16:55 Idź na całość (20) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka VI (29,30/30) - serial fab.-dok. Polska 2014
21:05 Kryminalni (5,6) - serial kryminalny Polska 2004
23:15 Hannibal II (2/13) - serial grozy USA 2014
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI - serial dok.
01:20 Szpital (12/67)
02:20 Szkoła (58/68)

ŚRODA 16.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (246) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (13)
09:45 Górski lekarz XVII (14,15/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (7,8/13) - serial krym. Aus. 2013
14:00 Hudson i Rex: Rex do celu IV (3/16) - serial krym. Kanada 2021, wyk. John Reardon
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (10,11) - serial fabularno-dok.
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (3,6,2/10) - serial dok.
20:00 Zapłata (Paycheck) ** - thriller USA/Kanada 2003, reż. John Woo, wyk. Ben Affleck, Aaron Eckhart, Uma Thurman, Paul Giamatti (155 min)
22:35 Eurotrip (EuroTrip) ** - komedia USA/Czechy 2004, reż. Jeff Schaffer, Alec Berg (115 min)
00:30 Wesele - dramat obycz. *** Polska/Łotwa 2021, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Robert Więckiewicz, Agata Kulesza (175 min)

KINO POLSKA

07:40 Podróże kapitana Klipera - serial anim.
08:10 Do przerwy 0:1 (7/7)
08:40 Pan Kleks w kosmosie, cz. 2: Misja Voltana - film przyg. Polska/Czechosłowacja 88, reż. Krzysztof Gradowski, wyk. Piotr Fronczewski
09:55 Moja mama - film krótkom. Polska 2024
10:20 Widzisz? - film krótkom.
10:40 1920. Bitwa Warszawska - dramat historyczny Polska 2011
13:00 Hallo Szpicbródka, czyli ostatni występ króla kasiarzy - komedia muz. Polska 1978
15:25 Na układy nie ma rady - komedia Polska 2017
17:10 Pogranicze w ogniu (18,19) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura
20:00 Wymyk - film sens. Polska 2011, reż. Greg Zgliński, wyk. Robert Więckiewicz, Łukasz Simlat, Gabriela Muskała, Tomasz Schuchardt
21:50 Trick - film sens. Polska 2010, reż. Jan Hryniak, wyk. Piotr Adamczyk, Karolina Gruszka, Andrzej Chyra
23:50 Seksmisja - komedia Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Jerzy Stuhr, Bożena Stryjkówna, Ryszarda Hanin

ALE KINO+

08:40 The Office PL II (11,12/12) - serial komediowy Polska 2022
10:00 Bestia II (5,6/6) - serial obycz. Kanada 2023
12:00 Detektyw Foyle III (3/4) - serial krym.
13:50 Alfa (Alpha.) - film *** sens. Hol./Szwajcaria 2024, reż. Jan-Willem Van Ewijk, wyk. Kaija Ledergerber, Gijs Scholten van Aschat, David Urankar (130 min)
16:00 Minari - dramat obycz. **** USA 2020, reż. Lee Isaac Chung, wyk. Steven Yeun (130 min)
18:10 Detektyw Foyle III (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2004
20:10 Edukacja XD (5,6/10) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Tomasz Włosok, Michał Balicki
21:20 Chief of Station - thriller ** USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Aaron Eckhart, Olga Kurylenko, Alex Pettyfer (125 min)
23:25 Co się stało z Gracie Darling (5,6/6) - serial obycz. Australia 2025
01:35 Prosta sprawa

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin (4/6)
08:30 Przyjaciółki XX (1,2/12) - serial obycz. Polska 2022
10:25 Świat według Kiepskich
13:45 Zostań, jeśli kochasz - melodramat USA 2014
15:55 Le Mans '66 - film biograficzny USA 2019
19:20 8 części prawdy - film kryminalny USA 2008
21:00 Piekarz - film sens. USA/Kan. 2022, reż. Jonathan Sobol, wyk. Ron Perlman
23:05 Creed 2 - dramat obycz. USA 2018, reż. Steven Caple Jr.
01:55 Fala zbrodni

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple II (3/4)
09:45 Vera VII (3/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (4/13)
12:55 Poirot VII (2/2) - serial krym. Wlk. Brytania 2000
15:05 Strażnik Teksasu V
17:05 Vera VII (4/4)
19:00 Poirot III (2/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
20:00 Uprowadzona - thriller USA/Francja 2008, reż. Pierre Morel, wyk. Liam Neeson
22:05 American Beauty - dramat obycz. USA 1999
00:55 48 godzin - komedia sensacyjna USA 1982

TVP KULTURA

08:25 Tamte lata, tamte dni
09:00 Kolumbowie (4/5)
10:10 Dekalog, dwa - film **** psych. Polska/Niemcy 1990, reż. Krzysztof Kieślowski (70 min)
11:20 Profesor na drodze *** - komediodramat Polska 1973, reż. Zbigniew Chmielewski (75 min)
12:35 Arnold Schönberg – kontrowersyjny wizjoner - film dok.
14:15 Alternatywy 4 (6/9)
15:30 Cesarskie cięcie ** - komedia romantyczna PL 1987, reż. Stanisław Moszuk (100 min)
17:10 Kolumbowie (5/5) - serial wojenny
18:15 Kolekcja - mag. kulturalny Polska 2026
18:30 Informacje kulturalne
18:55 Rawhide III (11) - western USA 1961
20:00 Żeby nie było śladów *** - dramat obycz. Polska/Czechy/F 2021 (165 min)
22:45 Agnieszka... Morawińska, co ty tutaj robisz? - film dok.
00:15 Podróż Felicji (Felicia's Journey) *** - dramat krym. Kanada/Wlk. Bryt. 1999 (125 min)

WARNER TV

08:00 Bajer z Bel-Air III
09:00 Prawo Agaty VI (11)
10:00 Pełniejsza chata II
11:15 Teraz albo nigdy! (1,1/13)
12:45 Bajer z Bel-Air III
14:40 Pełniejsza chata II
16:30 Paszport do Paryża - komedia USA 1999
18:00 Pełniejsza chata III
18:40 Psy i koty III: Łapa w łapę - film przyg. USA 2020
20:20 Akademia policyjna III – Ponowne szkolenie - komedia USA/Kanada 1986
22:00 Upadek - thriller USA/Francja/Wlk. Brytania 1993

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki III
09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (6/15) - serial dok.
10:25 Dzień zagłady
13:00 Czarodziejki IV
14:55 Star Trek: Pokolenia - film s.f. USA 1994, reż. David Carson, wyk. Patrick Stewart
17:25 Mission: Impossible III - film sens. USA 2006
20:00 Dirty Dancing - film muzyczny USA 1987, reż. Emile Ardolino, wyk. Patrick Swayze
22:10 Terminator - film s.f. USA/Wlk. Brytania 1984
00:25 Krzyk II - horror USA 1997, reż. Wes Craven

HBO

09:20 Ścieżki życia - dramat *** obycz. Wlk. Brytania 2024, reż. Marianne Elliott (115 min)
11:15 Jeszcze piękniej **** - komediodramat Niemcy 2025, reż. Karoline Herfurth, wyk. Emilia Schüle (135 min)
13:30 Jane Eyre - dramat **** obycz. Wlk. Brytania/USA 2011, reż. Cary Joji Fukunaga (115 min)
15:25 Milcząca przyjaciółka **** - film biograficzny Niemcy/Węgry/Francja/Chiny 2025, reż. Ildikó Enyedi (145 min)
17:50 Fantastyczne zwierzęta i jak je znaleźć **** - film przyg. Wlk. Bryt./USA/Kanada 2016, reż. David Yates (130 min)
20:00 Odwilż III (1) - serial obycz. Polska 2025
20:50 Supergirl - film s.f. ** USA 2026 (110 min)
22:40 Latarnie (5) - serial sens. USA 2026
23:40 28 tygodni później ** - film s.f. Wlk. Brytania/Hiszp./USA 2007 (95 min)
01:15 Blue Moon - film *** biograficzny USA/Irlandia 2025 (100 min)

CINEMAX

13:20 Słone lato - dramat obycz. Wlk. Brytania/Australia 2025, reż. Rebecca Lenkiewicz
14:55 Czerwone pantofle - dramat obycz. Meksyk/Wł. 2022, reż. Carlos Eichelmann Kaiser, wyk. Eustacio Ascacio
16:15 Szalona wiosna - dramat obycz. Hol./Niemcy/B 2024, reż. Danyael Sugawara
18:10 Dziwak - komedio-dramat Islandia 2024
20:00 Transformers III - film s.f. USA 2011
22:30 Urodzeni mordercy - thriller USA 1994

ROMANCE TV

08:40 Górski lekarz (7/8)
10:30 Lato na Islandii
12:25 Katie Fforde: Ofiarowane lata - dramat obycz. Niemcy 2014
14:20 Rosamunde Pilcher: Decyzja z miłości - film obyczajowy Niemcy 2010
16:15 Kryminał z Bolzano: Bez śladu - serial krym. Niemcy 2015, wyk. Chiara Schoras
18:05 Górski lekarz (8/8) - serial obyczajowy
20:00 Rodzina Andersów (3,4/4) - serial komediowy
23:50 Górski lekarz (8/8)
01:45 Rodzina Andersów (3/4)

CANAL+ PREMIUM

09:20 Kiler - komedia Polska **** 1997, reż. Juliusz Machulski (105 min)
11:05 Naturalna dzikość serca - film dok.
12:30 Fuks - komedia sens. *** Polska 1999, reż. Maciej Dutkiewicz (85 min)
13:55 Co ukrywa Elon Musk? - film dok. Niemcy 2025
15:25 Pod gwiaździstym niebem ** - komedia romantyczna USA 2025, reż. Michelle Danner, wyk. Alex Pettyfer, Andy Garcia (95 min)
17:00 Morderstwo w ambasadzie ** - film sens. Wlk. Brytania 2025 (85 min)
18:25 Łapu-Capu (222)
18:30 Skok na milion ** - komedia Francja/Belgia 2025, reż. Grégoire Vigneron (90 min)
20:00 Królestwo - dramat * obycz. PL 2025 (110 min)
21:50 The Walking Dead: Dead City III (7/8)
22:40 Barry Seal: Król przemytu *** - film sens. USA 2017, reż. Doug Liman, wyk. Tom Cruise (110 min)
00:30 Fanatyczka - horror ** Kanada 2024, reż. Sheldon Wilson (105 min)

TVN FABUŁA

09:50 Młode gliny (8/50)
10:55 Lekarze IV (4)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (9/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (84,85)
17:10 Top 100: filmy wszech czasów (5) - mag. filmowy
17:45 Dziewczyny z Hollywood
17:55 Step Up 4 Revolution - film muzyczny USA 2012
20:00 Focus - komedia kryminalna USA/Argentyna 2015, reż. Glenn Ficarra, John Requa
22:20 Dzika furia - film sens. USA 2018, reż. Brad Peyton

AMC

09:10 Mistrz Wing Chun – Ip Man (Ip Man II) - film akcji Hongkong/Chiny 2010
11:20 Pożegnanie z miłością - film obyczajowy USA 2022, reż. Brian Herzlinger
13:15 Wybuchowa para - komedia sensacyjna USA 2010, reż. James Mangold
15:35 Kaktus Jack - western USA 1979, reż. Hal Needham
17:35 Dirty Dancing - film muzyczny USA 1987
19:40 Dzielnica Lakeview - thriller USA 2008
22:00 Droga bez odwrotu - thriller USA 2023

AXN

08:25 Ostry dyżur V (10/22)
09:20 Castle VII (7,8/23)
11:10 Rekrut: Feds (3,4/22)
13:10 Dowody zbrodni V (10,11/18) - serial sens.
15:10 FBI V (8,9/23)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (1,3/17) - serial krym. USA/Kanada 2007
19:05 Castle VII (9,10/23)
21:05 Walker: Strażnik Teksasu II (19,20/20) - serial krym.
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (2,3/17)
00:45 Castle VII (9/23)

EPIC DRAMA

08:20 Detektyw Murdoch XVII (11/24) - serial kryminalny
09:20 Wszystkie stworzenia duże i małe II (4/6) - serial obycz.
10:20 Lekarze na start
11:50 Panna Scarlet i komisarz IV (6/6) - serial krym.
13:00 Marlow: klub zbrodni II
14:00 Agenci NCIS XVI (23/24)
14:55 Panna Marple V (3/4)
16:55 Poirot XII (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2010
18:55 Agenci NCIS XVI (24/24)
19:50 Poirot III (10/11)
21:00 Sherlock i córka (7/8)
22:00 Montmartre (1/8)
23:05 Poirot III (10/11)

TVN STYLE

11:20 Ugotowani (2, 3)
13:25 Kuchenne rewolucje (13, 6) - reality show
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (5, 6) - reality show
17:05 Salon sukien ślubnych: Polska III (1/8) - serial dok.
17:40 Kuchenne rewolucje (8, 9, 10) - reality show
20:50 Jestem z Polski IX (9,16/15) - serial dok.
22:50 Hotel Paradise (13) - real tv Polska 2026
23:45 Mój sąsiad morderca XI (6/10) - serial dokumentalny
00:50 Apetyt na miłość (7)

TVN TURBO

08:20 Wszystko co naj...
09:20 Fani czterech kółek XVII
11:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5068)
18:15 Zawodowi handlarze
19:45 Mobilni mechanicy (1)
20:30 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (14/17)
21:00 Wojny samochodowe (2)
22:00 Raport Turbo (5068)
22:15 Z drugiej ręki (2)
23:00 Duda kontra Szafrański XI (2/10) - serial dok.

BBC FIRST

08:40 Lewis III (1/8)
09:40 Ojciec Brown IV (9/10)
10:35 Śmierć pod palmami X
11:50 Z pamiętnika położnej
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:50 Ojciec Brown XII (7/10)
15:50 Lewis III (1/8)
16:55 My Life is Murder IV (3)
17:55 Morderstwa w Midsomer XIX (3/6) - serial krym.
19:45 Śmierć pod palmami X
21:00 Zbrodnie na Szetlandach II (5,6/6) - serial krym.
23:20 Line of Duty – Wydział wewnętrzny II (6,1/6)

FX

08:00 Kości (9/22)
09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (10/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (15,16/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (3,4/17)
13:45 Agenci NCIS X
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (17,18/24)
17:25 Z Archiwum X IV (21,22/24) - serial s.f.
19:15 Agenci NCIS: Sydney III
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (5,6/17)
22:00 Matlock II (5/16)
22:50 Z Archiwum X IV

HGTV

08:05 Remontujemy dom na plaży XI (9) - serial dok.
10:00 Wymarzony dom we Włoszech (2/12) - serial dok.
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (4)
12:35 Nowe życie w starym domu V - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę III
16:30 Polowanie na ogród V
18:10 Zgłoś remont (4)
19:05 Weekendowa metamorfoza (7) - reality show
20:00 Dorota inspiruje (2)
20:55 Dorota was urządzi VI
22:30 House Hunters

BBC LIFESTYLE

08:30 Mistrzowie szycia (8)
09:40 Zapraszam do stołu
11:35 Wielkie projekty
12:40 Wyjątkowy butik (2)
13:45 Koreańska uczta Eda i Ryu (3) - mag. kulinarny
14:55 Wielkie kanadyjskie wypieki (2) - real tv
15:55 Zapraszam do stołu (7)
17:45 Wielkie projekty: Dom Roku VII (1) - serial dok.
18:50 Mistrzowie szycia (8)
20:00 Wielkie kanadyjskie wypieki (3) - real tv
21:00 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
22:00 Zapraszam do stołu (16)

COMEDY CENTRAL

08:20 Dwóch i pół II (20/24)
08:50 Przyjaciele X (3,4,23, 1,2/18) - serial kom. USA 2003, wyk. Jennifer Aniston
11:55 Teoria wielkiego podrywu VII - serial kom.
14:30 Dwóch i pół II
16:25 Przyjaciele X
19:30 Teoria wielkiego podrywu VIII - serial kom. USA 2014
22:00 The Office PL II (5,6/12) - serial kom. Polska 2022
23:05 Comedy Club (11, 12)
00:05 Miasteczko South Park 28 (2,3/5) - serial anim.

TVP SERIALE

09:15 Rodzinka.pl VI (23)
09:45 Klan - telenowela
10:20 Ranczo II (8/13)
11:15 Na dobre i na złe
12:15 Zaraz wracam (5,6)
13:15 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (3) - magazyn
13:25 Ojciec Mateusz 34 (2,3) - serial krym. Polska 2025
15:25 Komisarz Alex IX (13)
16:20 Na sygnale
17:25 Ranczo II (10,11/13)
19:30 Ojciec Mateusz 34 (4,3) - serial krym. Polska 2025
21:30 Ranczo II (12,13/13) - serial kom. Polska 2007
23:30 Ojciec Mateusz 34 (5)

CANAL+ KUCHNIA

11:50 Top Chef (14, 1)
13:50 Włoskie życie Sophie Grigson II (3,4) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Nie tylko kimchi (1, 2)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
17:35 Jamie Oliver (5, 6)
18:30 Podróże piekarza z Hebrydów (4) - magazyn
19:25 m jak mięso (8)
19:50 Nico wrzuca na ruszt
20:20 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
21:15 Anthony Bourdain VI
23:55 Top Chef (12)

CANAL+ DOMO

12:10 Wielkie Projekty III (1/6)
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (7)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (4) - lifestyle
15:55 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (5, 6)
16:50 Gardeners' World (25)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie Projekty: Szwecja III (3/6) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XV
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (8)
22:00 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (9) - mag.

PLANETE+

13:40 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi
14:50 Patagonia. Życie na krańcu świata (4/6)
15:45 Piesze wędrówki po świecie II (4) - serial dok.
16:50 Świat z góry XII (5)
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (33,34)
18:35 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok.
19:45 Jak oligarchowie korumpują Zachód (2) - serial dok.
20:55 Życie codzienne w Protektoracie Czech i Moraw
22:00 Operacja Barbarossa

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Zoom na architekturę V (3/20) - serial dokumentalny
09:00 Parker na złotym szlaku V (7/8) - serial dok.
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (15)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku
13:00 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Rolnicy w akcji
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Specjalistki II
19:00 Złomowisko PL V
22:00 Nagi instynkt przetrwania: tajemnicza wyspa
00:00 Hazardziści II (7/8)

TVP HISTORIA

08:10 Dom - serial obycz.
10:00 Wszystkie kolory świata
11:00 Od „Chłopów" do Nobla
11:55 Największe wycieczkowce świata - film dok.
13:00 Kroniki Hitlera (3/13)
14:00 Dom (13) - serial obycz.
15:20 Ex libris - magazyn
15:50 Sensacje XX wieku (4, 167) - program historyczny
17:25 Wojenne dziewczyny
18:20 Fake czy historia?
18:55 Tylko wiatr
20:00 Zatoka szpiegów (9/9)
21:00 Wojny Rosji (3/3)
22:00 Cios w plecy - film dok.

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici VIII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata (15/26) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VII (9) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (2/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (5) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII
21:00 David Duchovny II (15)
22:00 Ranczo kosmitów VII (3)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (4/11) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Sekrety starożytnej medycyny (6) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (2/10) - serial dok.
18:00 Tajemnice wojennych wraków (3/8) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką (2/6) - serial dok. Wlk. Brytania 2019
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (2/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Odkopać historię - serial dokumentalny
22:00 Premiera: Makro inżynieria IV (2) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Maszyny bojowe (6/8)
13:00 Poszukiwacze historii XXV (6,2/12) - serial dok.
14:00 Sekrety II wojny światowej - serial dok. Francja 2015
15:00 Truckersi przez Australię X (7/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Supersamoloty bojowe IX - serial dok. USA 2020
22:00 Okręty wojenne

BBC EARTH

10:25 Życie na pustkowiu X
11:25 Zabójcza pogoda VI
12:25 Wielka kanadyjska przygoda (3/6) - serial dok.
13:25 Królestwo zwierząt
14:30 W okowach mrozu VII
15:35 Życie na pustkowiu X
16:35 Wielkie archeologiczne odkrycia (2/3) - serial dok.
17:40 Królestwo zwierząt
18:45 Wielka kanadyjska przygoda (4/6) - serial dok.
19:45 Sekrety piramid
20:55 W okowach mrozu VIII
22:55 Wielkie archeologiczne odkrycia - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

09:35 Punkty zwrotne II wojny światowej (2/6) - serial dok.
10:40 Hitler i jego władza (2/3)
11:50 Starożytne superbudowle III (1,2,3,4/6)
16:20 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (5/10) - serial dok.
17:30 Punkty zwrotne II wojny światowej (3/6) - serial dok.
18:40 Starożytna apokalipsa
19:50 Tajemnice Adriatyku
21:00 II wojna światowa: piekło na Ziemi (2/8) - serial dok.
22:05 Starożytne superbudowle III (2/6) - serial dok.
23:15 Hitler i jego władza

CZWARTEK 17.09

Od A do Z

CHIEF OF STATION ★★
thriller, USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Aaron Eckhart, Olga Kurylenko, Alex Pettyfer
22:35 | **ale kino+ hd**
Szef placówki CIA w Budapeszcie traci żonę w zamachu. Jednak po powrocie do kraju dowiaduje się, że nie był to zamach, a kobieta była podwójnym agentem działającym na rzecz wroga. Trzeba to sprawdzić.

GORĄCE KRZESŁO ★★
film sens., USA 2022, reż. James Cullen Bressack, wyk. Mel Gibson, Shannen Doherty, Kevin Dillon
20:00 | **tv puls**
Były haker zostaje zamknięty w pokoju z tykającą bombą zegarową, by na polecenie z zewnątrz złamał kod bezpieczeństwa potężnego banku. Rutyna do bólu zębów: lepiej poszukać pilota.

INTERKOSMOS ★★★
film s.f., USA 1987, reż. Joe Dante, wyk. Dennis Quaid, Martin Short, Meg Ryan
21:55 | **warner tv**
Uczestnik eksperymentu naukowego zminiaturyzowany do rozmiaru komórki nieoczekiwanie dostaje się do organizmu przypadkowego hipochondryka: zręczny pastisz klasyki s.f. wzmocniony wątkiem sensacyjnym.

JACKIE CHAN: PRZYJEMNIACZEK ★★
kom. krym., Hongkong 1998, reż. Sammo Hung, wyk. Jackie Chan, Richard Norton, Karen McLymont
20:00 | **warner tv**
Humor po chińsku: Jackie Chan jako gwiazdor programów kulinarnych, który udzielił schronienia dziennikarce ściganej przez mafię. Dla miłośników kina kopanego.

KING'S MAN: PIERWSZA MISJA ★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania 2021, reż. Matthew Vaughn, wyk. Ralph Fiennes, Gemma Arterton, Rhys Ifans
21:30 | **cinemax**
Prequel intrygującego komiksu, będącego pastiszem kina szpiegowskiego: okoliczności powołania ściśle tajnej i wielce zasłużonej agencji, mającej zapobiegać bądź niwelować skutki wszelkich nieszczęść.

Czempion

20:00 | hbo
★★★

· FOT. MATYÁŠ FOUS

Filmowa opowieść o Ondreju Nepeli, słowackimi łyżwiarzu figowym i mistrzu olimpijskim z Sapporo, skupiona na pragnieniu opuszczenia komunistycznej Czechosłowacji i jego orientacji seksualnej.

FILM BIOGRAFICZNY
SŁOWACJA/CZECHY 2026, REŻ. JAKUB CERVENKA. WYK. ADAM KUBALA, JANA NAGYOVÁ, KAREL DOBRÝ

MATKI RÓWNOLEGŁE ★★★★
dramat obycz., Hiszpania/Francja/USA 2021, reż. Pedro Almodóvar, wyk. Penélope Cruz, Milena Smit, Aitana Sánchez-Gijón
20:05 | **tvp kultura**
Pedro Alomodóvar wraca do formy nominowaną do Oscara (nie mówiąc o laurach dla Penelope Cruz) opowieścią o dwóch kobietach – znajomych z porodówki, które podejmują decyzję o samotnym wychowaniu córek.

REGUŁA MILCZENIA ★★★
thriller, USA/Kanada 2012, reż. Robert Redford, wyk. Robert Redford, Shia LaBeouf, Julie Christie
22:35 | **tvp 2**
Robert Redford rozlicza lata 70. XX wieku i surowo ocenia współczesność: goniący za sensacją reporter rozpoznaje w prowincjonalnym prawniku lewicowego aktywistę, podejrzanego o morderstwo.

SZEF ROKU ★★★★
komedia, Hiszpania 2021, reż. Fernando León de Aranoa, wyk. Javier Bardem, Manolo Solo, Almudena Amor
20:10 | **ale kino+ hd**
Producent wag zabiega o prestiżową nagrodę, kiedy w dniu wizytacji branżowego jury przed bramą fabryki pojawia się niedawno zwolniony pracownik. Plus Javier Bardem jako niekoniecznie godny szacunku szef.

UCIECZKA Z ALCATRAZ ★★★
film sens., USA 1979, reż. Don Siegel, wyk. Clint Eastwood, Patrick McGoohan, Roberts Blossom
21:55 | **stopklatka**
Clint Eastwood pod batutą Dona Siegela ucieka z legendarnego ciężkiego więzienia Alcatraz: podana niemal z dokumentalną precyzją opowieść, jaka miała historyczny odpowiednik w 1963 roku.

VABANK ★★★★★
komedia kryminalna, Polska 1981, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jan Machulski, Leonard Pietraszak, Witold Pyrkosz
21:00 | **tvn 7**
Błyskotliwy debiut Juliusza Machulskiego – „Żądło" po polsku: po wyjściu z więzienia kasiarz (Jan Machulski!) mści się na nieuczciwym wspólniku. Liczne nagrody oraz nieprzemijająca wdzięczność widzów.

WAŁĘSA. CZŁOWIEK Z NADZIEI ★★★★
film biograficzny, Polska 2013, reż. Andrzej Wajda, wyk. Robert Więckiewicz, Agnieszka Grochowska, Iwona Bielska
22:30 | **kino polska**
Nakreślona przez Andrzeja Wajdę biografia polityczna i rodzinna Lecha Wałęsy od grudnia '70: może i niejednoznaczna, ale za to z wielkimi kreacjami Roberta Więckiewicza i Agnieszki Grochowskiej.

WYGRANY ★★★
dramat, Polska/USA 2011, reż. Wiesław Saniewski, wyk. Paweł Szajda, Janusz Gajos, Grażyna Barszczewska
20:00 | **kino polska**
Świetnie zapowiadający się pianista gwałtownie kończy karierę, by idąc za wskazówkami wytrawnego gracza (bo przecież nie hazardzisty), spróbować życia od nowa. Plus wielki Janusz Gajos.

ZIELONA NOC ★★
dramat obycz., Chiny 2023, reż. Shuai Han, wyk. Bingbing Fan, Lee Joo-young, Yeong-ho Kim
23:40 | **cinemax**
Spotkanie w nocnym Seulu zielonowłosej dziewczyny uświadamia chińskiej imigrantce, tkwiącej w opresyjnym małżeństwie, nie tylko jej nieciekawą sytuację, ale i wskazuje drogę do upragnionej wolności.

ŻEBY NIE BYŁO ŚLADÓW ★★★
dramat obycz., Polska/Czechy/Francja 2021, reż. Jan P. Matuszyński, wyk. Tomasz Ziętek, Sandra Korzeniak, Jacek Braciak
23:20 | **tvp kultura**
Inspirowana książką Cezarego Łazarewicza opowieść o usiłowaniach władz PRL wyciszenia sprawy śmierci Grzegorza Przemyka z rąk milicji, co skupia się na walczącym o prawdę koledze zamordowanego.

KONRAD J. ZARĘBSKI

CZWARTEK 17.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Dobre historie (197)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (6)
08:55 Ranczo (7/13)
10:00 Komisarz Alex (9)
11:00 Ojciec Mateusz XX (13)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 To się opłaca (235)
12:55 Dzikie Indie (3/3)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (615)
15:35 Gra słów. Krzyżówka (1144) - teleturniej
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5958)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Ojciec Mateusz 35** (6) - serial kryminalny
21:25 **Sprawa dla reportera** (1593) - cykl reportaży
22:30 **Czas niedokonany** (2) - serial obycz. Polska 2024, wyk. Krystian Modzelewski
23:25 **Gra z Cieniem II** (2) - serial kryminalny Polska 2026, wyk. Natalia Rybicka
00:25 **Morderstwa w Honfleur (Meurtres a Honfleur)** - film krym. F 2025 (100 min)

MEZZO

11:15 Mozart: Serenady – Orkiestra Symfoniczna Radia Bawarskiego, Sir Colin Davis
12:50 Intermezzo
13:30 Sigur Rós: The Feeling of Going - balet Szwecja 2018
14:45 Renaud Capuçon, Martha Argerich, Orkiestra kameralna z Lozanny : Prokofiew, Beethoven, Fauré, Ravel - muzyka klasyczna Szwajcaria 2022
16:20 Mozart: XIX koncert fortepianowy – Radu Lupu
16:50 Intermezzo
17:35 Albéric Magnard: Guercoeur - opera F 2024
20:30 John Coltrane Live in Antibes 1965 - koncert
21:20 Archie Shepp All Star: „Tribute to John Coltrane"
22:15 McCoy Tyner: Piano Solo - koncert Niemcy 1983

TVP2

05:30 M jak miłość
06:25 Operacja zdrowie (84)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7679) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie
11:45 Jedzenie ma znaczenie, nauka na talerzu
12:25 Koło fortuny (2218)
13:05 Mini audycja – KCP
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1073)
14:35 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2219)
16:35 Familiada (3046)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1074)
18:50 Jeden z dziesięciu (9)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Postaw na milion** (392) - teleturniej
21:40 **Europa da się lubić – nowe pokolenie** (2) - teleturniej
22:35 **Reguła milczenia (The Company You Keep)** ★★★ - thriller USA/Kanada 2012 (130 min)
00:45 **Rodzinka.pl XIX** (1)
01:20 **Peaky Blinders** (4/6)
02:30 **Córka trenera** ★★★ - dramat obyczajowy Polska 2018 (95 min)

PULS 2

09:45 Bing (5,6/78)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia (3,4)
11:10 Gus. Mały II
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Psi patrol IV (13/26)
12:35 Gumisie V (3,4/9)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun V
14:35 Marta mówi! (9)
15:00 Miraculous III
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (14,15/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (14,15/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (1) - serial obycz.
21:00 Porachunki pana Poutifarda - komedia F/B 2023
22:45 Straszny film IV - komedia USA 2006

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - magazyn
09:10 Malanowski i Partnerzy IX (4/60)
09:40 Wypasiona Kuchnia (11)
09:45 Malanowski i Partnerzy IX (5/60) - serial fab.-dok.
10:15 Dlaczego ja? 29 (23,24/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (13)
13:25 Gliniarze XVII (9,10) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (12) - serial fabularno-dok.
16:55 Gliniarze Śląsk (14)
18:00 Pierwsza miłość 50 (77)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (917)
19:25 Wypasiona Kuchnia
19:55 Milionerzy (131)

20:30 **Nasz nowy dom** (375) - reality show
21:40 **Zdrada** (3) - serial krym. PL 2023, wyk. Anna Karczmarczyk
22:55 **Miasto aniołów (City of Angels)** ★★ - dramat obyczajowy USA/Niemcy 1998, reż. Brad Silberling (140 min)
01:15 **Jeszcze dłuższe zaręczyny/Pięcioletnie zaręczyny (The Five-Year Engagement)** ★★★ - komedia romant. USA/Japonia 2013 (165 min)

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (5) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XVIII (34,35,36/40) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (13) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28 (14/60) - serial fabularno-dok.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (441) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci
20:00 Wypasiona Kuchnia (17)
20:05 Uroczysko VI (12)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (12)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (12) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni II
23:20 Dziedzictwo Bourne'a - film sens. USA/Japonia 2012

TVN

05:05 Zamieszkać na plaży V
05:40 Uwaga! (8088) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (15/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Pizzeria „Hot Devil Pizza", Łódź XXVII (9) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5778)
11:20 Doradca smaku (12) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje: Spaghetteria, Białystok XXV (12) - reality show Polska 2022
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Gold", Starogard Gdański XXI (12) - reality show
13:40 Ukryta prawda (39,40,14/40) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny IV (14) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VII (14)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8089) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (12) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Kuchenne rewolucje: Chorzów – Frelka i Hanys 33** (3) - reality show Polska 2026
22:40 **Zenek** - film biograficzny Polska 2020, reż. Jan Hryniak, wyk. Krzysztof Czeczot, Jakub Zając (140 min) ★★
01:00 **CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X** (12/23) - serial krym.

METRO

07:35 Szpital (17,18,19/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (54/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (12) - serial obycz. Polska 2006
16:55 Idź na całość (21) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka VII (1,2) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni (7,8) - serial krym. Polska 2004
23:15 Kuba Wojewódzki (3)
00:25 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VI (3/13) - serial dokumentalny USA 2022
01:25 Szpital (15/67)
02:25 Szkoła (59/68)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (9,10/22) - serial krym. USA 1989, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (1,2/14)
10:00 Zaklinaczka duchów V (8/22) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy II (42)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (27,28)
17:00 Kurierzy II (43) - serial obycz. Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX - serial obycz.
20:00 **Gorące krzesło (Hot Seat)** ★★ - film sens. USA 2022, reż. James Cullen Bressack, wyk. Mel Gibson (120 min)
22:00 **Panama** ★★ - thriller USA/Wlk. Brytania/Puerto Rico 2022 (115 min)
23:55 **Piekielna noc (Dead Heist)** 🔞 ★★ - thriller USA 2007 (90 min)
01:25 **Dzielnica strachu X** (36) - serial kryminalny Polska 2025
02:25 **Lombard. Życie pod zastaw XIX** (9)

TVN7

05:20 Ten moment (24/40) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (25,27,28/69) - serial fabularno-dok.
08:45 Ukryta prawda (35,20,21) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (32/60) - serial fabularno-dok.
15:00 Szpital św. Anny IV (4) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Szpital (66/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (8) - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (17/17)
20:00 **Hotel Paradise** (14) - real tv Polska 2026
21:00 **Vabank** ★★★★★ - komedia kryminalna Polska 1981, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jan Machulski, Leonard Pietraszak, Witold Pyrkosz (145 min)
23:25 **Task master** (3)
00:30 **Narodziny gwiazdy (A Star Is Born)** ★★★★ - melodramat USA 2018, reż. Bradley Cooper, wyk. Lady Gaga, Bradley Cooper, Andrew Dice Clay (160 min)

CZWARTEK 17.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (243) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (12)
09:45 Górski lekarz XVII (15,16/16) - serial obycz.
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (8,9/13) - serial krym. Aus. 2013
14:00 Hudson i Rex IV (4/16) - serial kryminalny
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (11,12) - serial fabularno-dokumentalny
17:00 Katastrofy w przestworzach IV (4,6,3/10) - serial dok. Kanada 2007
20:00 Ślepy traf (Runner Runner) ** - dramat krym. USA 2013, reż. Brad Furman, wyk. Justin Timberlake, Ben Affleck, Gemma Arterton (115 min)
21:55 Ucieczka z Alcatraz (Escape from Alcatraz) *** - film sens. USA 1979, reż. Don Siegel, wyk. Clint Eastwood, Patrick McGoohan, Roberts Blossom (130 min)
00:05 Twarda sztuka (Georgia Rule) *** - komediodramat USA 2007, reż. Garry Marshall (155 min)

KINO POLSKA

07:40 Podróże kapitana Klipera - serial animowany
08:00 Złoty interes (3) - serial dokumentalny Polska 2022
08:55 Widzisz? - film krótkometrażowy Polska 2025
09:25 Akademia Pana Kleksa, cz. 1: Przygoda księcia Mateusza (1) - film dla młodzieży Polska/ZSRR 1983
11:00 Basia sama w domu - komedia Polska 2021
13:00 Rozmowy kontrolowane - komedia Polska 1991
15:05 Brunet wieczorową porą - komedia Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bożena Dykiel, Mirosława Krajewska
17:15 Pogranicze w ogniu (19,20) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura
20:00 Wygrany - dramat Polska/USA 2011, reż. Wiesław Saniewski, wyk. Pawel Szajda, Janusz Gajos, Grażyna Barszczewska, Wojciech Pszoniak
22:30 Wałęsa. Człowiek z nadziei - film biograficzny Polska 2013, reż. Andrzej Wajda, wyk. Robert Więckiewicz, Agnieszka Grochowska, Iwona Bielska
01:25 Supermarket - thriller Polska 2012, reż. Maciej Żak, wyk. Mikołaj Roznerski

ALE KINO+

08:40 The Office PL III (1,2/12) - serial komediowy Polska 2023
09:50 Bestia III (1,2/6) - serial obycz. Kanada 2025
11:50 Detektyw Foyle III (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2004
13:50 Pod Starym Dębem (The Old Oak) *** - dramat obycz. Wlk. Brytania/Francja/Belgia 2023, reż. Ken Loach (135 min)
16:05 Szare śniegi Syberii (Ashes in the Snow) *** - dramat hist. USA/Litwa 2018, reż. Marius A. Markevicius (120 min)
18:05 Detektyw Foyle (1/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2002
20:10 Szef roku (El buen patrón) **** - komedia Hiszpania 2021, reż. Fernando León de Aranoa, wyk. Javier Bardem (145 min)
22:35 Chief of Station - thriller ** USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson (125 min)
00:40 Zabić, jak to łatwo powiedzieć (Killing Them Softly) *** - thriller USA 2012 (120 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin (5/6) - serial obycz. Wlk. Bryt. 2004
08:30 Przyjaciółki XX (3,4/12)
10:25 Świat według Kiepskich
15:05 Jak ukraść Księżyc - film animowany USA 2010
17:05 Sami swoi - kom. Polska 1967, reż. Sylwester Chęciński
18:50 Bezsenność w Seattle - komedia romant. USA 1993
21:00 Sprawa honoru - dramat obycz. Francja 2023, reż. Vincent Perez, wyk. Roschdy Zem, Guillaume Gallienne
23:05 Kod da Vinci - thriller USA/Malta/F/Wlk. Bryt. 2006

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple II (4/4)
09:45 Vera VII (4/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (5/13) - serial krym. Australia 2013
12:55 Poirot: Zło czai się pod słońcem (1/2) - serial krym.
15:00 Strażnik Teksasu V (9,10/27) - serial sens.
17:05 Vera VIII (1/4)
19:00 Poirot III (3/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
20:00 Niezgodna - film s.f. USA 2014, reż. Neil Burger, wyk. Shailene Woodley
23:00 Mechanik: Prawo zemsty - film sens. USA 2011

TVP KULTURA

08:25 Tamte lata, tamte dni
09:00 Kolumbowie (5/5)
10:10 Cesarskie cięcie ** - komedia romant. Polska 1987, reż. Stanisław Moszuk (100 min)
11:50 Reżyserzy VIII (5/10) - serial dokumentalny Wlk. Brytania 2018
12:45 Patrząc pod słońce - dramat psychologiczny Polska 1971 (55 min)
13:40 Alternatywy 4 (7/9) - serial kom. Polska 1986
14:50 Grający z talerza *** - film obycz. Polska/Francja 1995, reż. Jan Jakub Kolski (115 min)
16:45 Przygody pana Michała (1,2)
18:00 Kulturalni (36) - mag. kulturalny Polska 2026
18:55 Rawhide III (12) - western USA 1961
20:00 Wstęp do filmu (604)
20:05 Matki równoległe (Madres paralelas) **** - dramat obyczajowy Hiszpania/Francja/USA 2021 (135 min)
22:20 Hala odlotów (201) - talk-show Polska 2026
23:20 Żeby nie było śladów *** - dramat obycz. Polska/Czechy/F 2021 (170 min)

WARNER TV

07:50 Teraz albo nigdy! (1/13)
08:20 Bajer z Bel-Air III
09:20 Prawo Agaty VI (12)
10:20 Pełniejsza chata III
11:20 Teraz albo nigdy! II
13:20 Bajer z Bel-Air III
15:20 Pełniejsza chata III
17:25 Superman III - film fantasy USA/Wlk. Brytania 1983
20:00 Jackie Chan: Przyjemniaczek - komedia krymi nalny Hongkong 1998
21:55 Interkosmos - film s.f. USA 1987, reż. Joe Dante
00:20 Mad Max pod kopułą gromu - film s.f. Aus./USA 1985

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XX (7/15) - serial dok.
10:25 Pingwiny z Madagaskaru
10:55 Dirty Dancing - film muzyczny USA 1987
13:00 Czarodziejki IV (3,5/22)
15:00 Pingwiny z Madagaskaru
15:30 Star Trek: Pierwszy kontakt - film s.f. USA 1996
18:00 Zagraj to jeszcze raz, Sam - komedia USA 1972
20:00 Indiana Jones i ostatnia krucjata - film przyg. USA/Włochy/Hiszpania/Wlk. Brytania/Jordania 1989
22:35 Wywiad z wampirem - horror USA 1994

HBO

09:00 Istoty fantastyczne *** - komedia USA 2024, reż. John Krasinski (100 min)
10:40 Supergirl - film s.f. ** USA 2026, reż. Craig Gillespie (105 min)
12:25 Moon: Panda i ja ** - komedia Francja/Belgia 2025, reż. Gilles de Maistre (100 min)
14:05 Nim nadejdzie czwartek *** - komediodramat Finlandia 2024, reż. Mika Kaurismäki (100 min)
15:45 Światełko w tunelu *** - komediodramat USA 2024, reż. Kelly O'Sullivan, Alex Thompson (115 min)
17:40 Kompletnie nieznany **** - film biograficzny USA 2024, reż. James Mangold (140 min)
20:00 Czempion - film *** biograficzny Słowacja/Czechy 2026, reż. Jakub Cervenka, wyk. Adam Kubala (90 min)
21:30 Bestie Boga (3/5) - serial dok. USA 2026
22:30 Conan O'Brien wyla-tuje III (4) - serial dok.
23:10 Złodziej z przypadku - komedia kryminalna USA 2025 (105 min)

CINEMAX

10:55 Piękna rola - komedia romantyczna Francja 2024
12:20 Transformers III - film s.f. USA 2011, reż. Michael Bay
14:50 Droga Mleczna - dramat obyczajowy Izrael 2023
16:25 Uderzyć w świat z pięści - dramat obycz. Niemcy 2025
18:15 Zaraza - dramat obycz. Bułg. 2023, reż. Ivan Vladimirov
20:00 Fargo V (7,8/10)
21:30 King's Man: Pierwsza misja - film sens. USA/Wlk. Bryt. 2021, reż. Matthew Vaughn
23:40 Zielona noc - dramat obyczajowy Chiny 2023

ROMANCE TV

08:40 Górski lekarz (8/8)
10:30 Lato w Portugalii - film obycz. Niemcy/Port. 2013
12:25 Bella Amore - komedia romantyczna Niemcy 2014
14:20 Rodzina Andersów (1/4)
16:15 Kto nakarmi królika? - komedia Niemcy 2023
18:05 Górski lekarz (1/8)
20:00 Inga Lindström: Idealny facet na próbę - film obycz. Niemcy 2025, reż. Anna Schuchardt, wyk. Ina Hout
21:55 Inga Lindström: W letnim domu - romans Niemcy 2005, reż. Heidi Kranz
23:50 Górski lekarz (1/8)

CANAL+ PREMIUM

09:15 MTV Unplugged - koncert Polska 2025
10:35 Łapu-Capu (222)
10:40 Maria Callas. Nieznane lata
12:25 Wszyscy Święci ** - dramat obyczajowy Polska 2002 (80 min)
13:45 Fukushima: atomowy koszmar - film dok.
15:15 Zmierzch - film fan-** tasy USA/Wlk. Brytania 2008, reż. Catherine Hardwicke (120 min)
17:15 Hollywood Buzz (16)
17:45 Łapu-Capu (223)
17:50 Saga »Zmierzch« – Księżyc w nowiu ** - melodramat USA 2009, reż. Chris Weitz (130 min)
20:00 Krytyk - thriller Wlk. *** Brytania/USA 2023, reż. Anand Tucker, wyk. Ian McKellen (105 min)
21:45 Greenland 2 - film ** s.f. USA/Wlk. Brytania 2026, reż. Ric Roman Waugh (100 min)
23:25 The Killer - film sens. USA/Korea Południowa/Kanada 2024 (125 min)
01:30 Na zaginionych zie-miach ** - film s.f. USA/Kanada/Niemcy/Szwajc. 2025 (100 min)

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny (9/50) - serial krym. Polska 2026
10:55 Lekarze IV (5)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (10/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (86,87)
17:10 Seriaale kultowe
17:20 Najpiękniejsza muzyka filmowa (7) - mag. muzyczny
17:40 San Andreas - film katas. USA 2015, reż. Brad Peyton
20:00 Wyspa - film sens. USA 2005, reż. Michael Bay
22:55 Kiler - kom. Polska 1997

AMC

10:10 Totalna zagłada (1) - film katastroficzny Wlk. Brytania/RPA/Kanada 2007
12:15 Totalna zagłada, cz. 2 - film katas. Wlk. Brytania/RPA/Kanada 2007
14:20 Monte Walsh - western USA 2003, reż. Simon Wincer
16:55 Wojna światów - film s.f. USA/Japonia 2005
19:20 Piękne istoty - film fantasy USA 2013
22:00 Dzikie żądze - dramat krym. USA 1998, reż. John McNaughton, Artie Malesci
00:20 Motel - horror USA 2007, reż. Nimród Antal

AXN

08:25 Ostry dyżur V (2/22)
09:25 Castle VI (22,23/23)
11:25 Rekrut V (17,18/22)
13:15 Dowody zbrodni V (2,3/18) - serial sensacyjny
15:15 FBI IV (21,3/21)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (18,19/24)
19:05 Castle VII (1,2/23)
21:05 Agenci NCIS: Hawaje III (4,5/10) - serial krym. USA 2024, wyk. Vanessa Lachey
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (18,19/24)
00:45 Castle VII (1/23)

EPIC DRAMA

08:25 Detektyw Murdoch XVII
09:20 Wszystkie stworzenia duże i małe II - serial obycz.
10:20 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet V (1/6)
13:00 Marlow: klub zbrodni II
14:00 Agenci NCIS XVI (24/24)
15:00 Panna Marple V (4/4)
17:00 Poirot XII (1/4)
19:00 Agenci NCIS XVIII (1/16) - serial krym. USA 2020
19:50 Poirot III (11/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
21:00 Detektyw Murdoch XIX
21:55 Agenci NCIS XVII (12/20)
22:55 Poirot III (11/11)
00:00 Agenci NCIS XVIII (1/16)

TVN STYLE

11:20 Ugotowani (4, 5)
13:25 Kuchenne rewolucje (14, 8) - reality show
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (7, 8) - reality show
17:05 Salon sukien ślubnych
17:40 Kuchenne rewolucje
20:50 Zgłoś remont (7) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XV (2/20) - serial dok. Polska 2025
22:50 Hotel Paradise (14) - real tv Polska 2026
23:45 Mój sąsiad morderca XI (7/10) - serial dokumentalny
00:50 Apetyt na miłość (8)

TVN TURBO

08:20 101 napraw (12, 1)
09:20 Fani czterech kółek XVII
11:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5069)
18:15 Duda kontra Szafrański
19:00 Ciężarówką przez pół świata (2/8) - serial dok.
20:00 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (14,2/17)
21:00 Nic do zgłoszenia VI (3)
22:00 Raport Turbo (5069)
22:15 Jeździć, obserwować VIII
23:00 Wojny samochodowe

BBC FIRST

08:40 Lewis III (2/8)
09:40 Ojciec Brown IV (10/10)
10:40 Śmierć pod palmami X
11:50 Z pamiętnika położne
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:50 Ojciec Brown XII (8/10)
15:50 Lewis III - serial krym.
16:55 My Life is Murder IV
17:55 Morderstwa w Midsomer XIX (4/6) - serial krym.
19:45 Śmierć pod palmami X
21:00 Line of Duty – Wydział wewnętrzny III (2,3/6)
23:10 Po powodzi (4/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2024

FX

08:00 Kości (11/22)
09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (11/23)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (17,18/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (5,6/17)
13:45 Agenci NCIS X
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (19,20/24)
17:25 Z Archiwum X IV
19:15 Agenci NCIS: Sydney III (18/20) - serial krym.
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (7,8/17)
22:00 Zakłamanie
23:04 Z Archiwum X

HGTV

09:00 Poszukiwacze domów
10:00 Remontujemy dom na plaży XI - serial dok.
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (5)
12:35 Nowe życie w starym domu V (3) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę IV
16:30 Polowanie na ogród V
18:15 Weekendowa metamorfoza (8) - reality show
19:05 Pogromcy chaosu (7)
20:05 Dorota was urządzi VI (10,11/12) - serial dok.
21:35 Dorota inspiruje (3)
22:35 House Hunters

BBC LIFESTYLE

08:30 Mistrzowie szycia (9)
09:40 Zapraszam do stołu
11:30 Wielkie projekty: Dom Roku VII - serial dok.
12:35 Wyjątkowy butik (3)
13:40 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
14:50 Wielkie kanadyjskie wypieki (3) - real tv Kan. 2018
15:50 Zapraszam do stołu (8)
17:50 Wielkie projekty
18:50 Mistrzowie szycia (9)
20:00 Wielkie kanadyjskie wypieki (4) - real tv Kan. 2018
21:00 10 lat mniej – powrót II
22:00 W 80 kilo dookoła świata (1) - serial dok.

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół II (24/24)
08:50 Przyjaciele X - serial kom. USA 2004, wyk. Jennifer Aniston, Courteney Cox
11:55 Teoria wielkiego podrywu VIII - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III
16:25 Przyjaciele X (11,12,13, 14,15,16/18) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu VIII (8,9,10,11,12,13/24)
22:00 The Office PL II (7,8/12) - serial kom. Polska 2022
23:05 Comedy Club (1, 2)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:25 Komisarz Alex IX (13)
09:20 Rodzinka.pl VI (24/26)
09:50 Klan - telenowela
10:25 Ranczo II (9/13)
11:15 Ojciec Mateusz 35 (5)
12:10 Felicita (3,4)
13:25 Ojciec Mateusz 34 (3,4)
15:25 Komisarz Alex X (1) - serial krym. Polska 2017
16:15 Na sygnale
17:25 Ranczo II (11,12/13)
19:25 Ojciec Mateusz 34 (5)
20:25 Komisarz Alex XXVI (2) - serial krym. Polska 2026
21:30 Ranczo II (13,1/13) - serial kom. Polska 2007
23:30 Ojciec Mateusz 34 (6)

CANAL+ KUCHNIA

11:50 Top Chef (2, 3)
13:45 Włoskie życie Sophie Grigson II (4,5) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni XV
15:45 Nie tylko kimchi (2, 3)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
17:35 Jamie Oliver (7, 8)
18:30 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (1, 2) - magazyn
19:25 m jak mięso (9)
19:50 Maximum Foodie IV (1)
20:20 Sekrety gigantów fast foodu - serial dokumentalny
21:15 Anthony Bourdain VI
23:55 Top Chef (13)

CANAL+ DOMO

12:10 Wielkie Projekty III (2/6)
13:05 Pokochaj lub sprzedaj
14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (8)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (5) - lifestyle
15:55 Małe-wielkie zmiany (8)
16:20 Pogotowie remontowe Wieśka (1) - mag. poradnikowy
16:50 Gardeners' World (26)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie Projekty: Szwecja III (4/6) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XV (3)
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (9)
22:00 Pokochaj swój ogród

PLANETE+

13:40 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi (3)
14:50 Patagonia. Życie na krańcu świata (5/6)
15:50 360° – świat bez granic
16:55 Świat z góry XII (5)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (35,36)
18:35 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok.
19:45 Jak oligarchowie korumpują Zachód (3) - serial dok.
20:50 Życie codzienne w Protektoracie Czech i Moraw
22:00 Premiera: Obietnica. Oszukana Papua Zachodnia

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Zoom na architekturę V
09:00 Parker na złotym szlaku
10:00 Wyprawa w nieznane VII
11:00 Gorączka złota XVI (16)
12:00 Przemytnicy: na lotnisku (3) - serial dok. USA 2024
13:00 Nagi instynkt przetrwania: nagroda za przeżycie
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Rolnicy w akcji (5)
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Specjalistki II
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (4,5/15) - serial dok.
21:00 Ocalić dom: Interwencja
23:00 Poszukiwacze przeklętego złota V - serial dok.

TVP HISTORIA

11:45 Tutanchamon: życie, śmierć i dziedzictwo (2/3)
12:35 Krótka historia (70)
12:45 Wojny Rosji (3/3)
13:45 Powstanie warszawskie dzień po dniu - serial dok.
14:00 Dom - serial obycz.
15:45 Sensacje XX wieku
17:35 Wojenne dziewczyny II
18:35 Cena wyzwolenia
19:30 Flesz historii (779)
20:00 Zatoka szpiegów II (1)
20:50 Największe tajemnice monarchii - serial dok.
21:55 Lwów pod okupacją
22:55 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (3/7)
14:50 Największe tajemnice świata VII (12) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (3/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VI (8/20) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVIII
21:00 Łowca historycznych skarbów (7) - serial dok.
22:00 Wojny magazynowe XVI (4/10) - serial dok. USA 2025

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Sekrety starożytnej medycyny (7) - serial dok.
17:00 Najdziwniejsze przedmioty III (3) - serial dok.
18:00 Tajemnice wojennych wraków (4/8) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką: Lądowanie w Normandii (6)
20:00 Katastrofa w przestworzach XIX (3/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Supermaszyny na morzu III (4)
22:00 Logistyka na wielką skalę - serial dokumentalny

FOCUS TV

08:00 Był sobie człowiek
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Maszyny bojowe (7/8)
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Sekrety II wojny światowej - serial dok. Francja 2015
15:00 Truckersi przez Australię X (8/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VI
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Poszukiwacze historii VII (6,7,8,9,10) - serial dok.
23:30 Tajna bomba Hitlera (1)
01:00 Rolnicy. Podlasie II

BBC EARTH

10:25 Życie na pustkowiu X
11:25 Zabójcza pogoda VI
12:25 Wielka kanadyjska przygoda (4/6) - serial dok.
13:30 Planeta doskonała (1/5)
14:35 W okowach mrozu VII
15:35 Życie na pustkowiu X
16:35 Fenomeny współczesnego życia II (4/6) - serial dok.
17:40 Planeta doskonała (1/5)
18:45 Wielka kanadyjska przygoda (5/6) - serial dok.
19:45 Przyszłość natury (2/4)
20:55 W okowach mrozu IX
22:55 Cała prawda o zabiegach kosmetycznych (2/2)

POLSAT VIASAT HISTORY

09:35 Punkty zwrotne II wojny światowej (3/6) - serial dok.
10:40 Hitler i jego władza (3/3)
11:45 Starożytne superbudowle III (4,5,6,2/6)
16:25 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (6/10) - serial dok.
17:30 Punkty zwrotne II wojny światowej (4/6) - serial dok.
18:40 Starożytna apokalipsa
19:55 Tajemnice Adriatyku (4/4) - serial dokumentalny
21:00 II wojna światowa: piekło na Ziemi (3/8) - serial dok.
22:05 Starożytne superbudowle III (3/6) - serial dok.

szyfropanorama

generuje drgania	służy do nakłuwania skóry	rezygnacja ze stanowiska		sznur z prochem	10x10 / olejek różany		przeciwieństwo okcydentu		hazardowe w kasynie	dopływ Rodanu	rzeka w Szwajcarii i we Francji		grają przeboje The Beatles		w dłoni kaligrafa	wyrabia rondle		stolica Omanu
	21	9	5	6	7	3	15	13	otoczka jajka / odosobnienie									stoi w salonie
wieloletnia roślina zielna	1		19	15	3	15	13	5			sfałszowany ton w orkiestrze		mały pawilon / strojnisia					
	5	6	10	12	7	stora, kotara	10	Sanah / tam odbiór towarów										
nauczycielka francuskiego	2		21	3	13	1	14	6							7	6	7	
	16		11		eskimoski skafander							pozycja w rankingu		15	20	7	3	
	15	19	7	12						wyczuwany językiem				20		13		
rezydencja królów angielskich	naczynie na cynie	14		7	reprezentacyjny pokój		dramat Witkacego							18	21	1	20	
	4	10	12	2				świta w głowie		pokrywa	20	6	7	17	7		4	podpora fasoli
							konik do kwadratu			12	10	7		7	21	3	7	
wóz pogrzebowy		znakomity rycerz									17	13	7	9	1	7	21	
						topnieje na wiosnę				10	14	8	… Cygan, autor tekstów piosenek	11	7	9	14	
Trynidad i …		imienniczka Olbrychskiego								krople wody na trawie					jak Wisła szeroka			

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	

Rozwiązanie krzyżówki

8	7	6	14	13	10	7
21	1	3	18	20	10	

Rozrywka w „Wyborczej”

Codzienna porcja łamigłówek od poniedziałku do soboty na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

JAK ROZWIĄZAĆ SZYFROPANORAMĘ?

Część „panoramiczną” należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramiczną. Przy okazji część liter z wpisywanych haseł wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokrzyżówki. W niej każdej liczbie odpowiada inna litera. „Rozkodowane” litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-21).

Aby odczytać hasło trzeba przepisać je do właściwych kratek w polu „rozwiązanie krzyżówki”.

Rozwiązanie z wydania 4 września:
SZKOŁA POLICEALNA

APLIKACJA WYBORCZEJ

Jeszcze więcej rozrywki w aplikacji i na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

wyborcza

PROSTO Z POLSKI
TYGODNIK

Piątek, 11 września 2026 | Redaktor prowadzący **Dariusz Kortko**

Wyborcza.pl

Spór o rezerwat w sercu Puszczy Świętokrzyskiej

Myśliwi przegrali w sądzie

– Interes kół łowieckich czy zakładów usług leśnych nie może stać ponad interesem publicznym, jakim jest ochrona przyrody – uważa Radosław Ślusarczyk z Pracowni na rzecz Wszystkich Istot.

Grzegorz Walczak

Rezerwat Bliżyńskie Lasy Naturalne w Puszczy Świętokrzyskiej ma powierzchnię prawie 3 tys. hektarów – jest piątym pod względem wielkości w całym kraju. Istnieje od ponad roku. – To pierwszy tak duży rezerwat w Polsce od 22 lat – zachwalał po jego otwarciu wiceminister klimatu i środowiska Mikołaj Dorożała.

– Dzięki swoim walorom Puszcza Świętokrzyska, a Lasy Bliżyńskie stanowią jej centralną część, bywa porównywana do Puszczy Białowieskiej. Żyją tu m.in. reliktowe gatunki owadów, mszaków – mówił „Wyborczej" regionalny konserwator przyrody w Kielcach Lech Buchholz.

Na terenie rezerwatu znajduje się 2650 ha drzewostanów ponadstuletnich. Jan Urban, członek Regionalnej Rady Ochrony Przyrody, mówił, że mieszkają tu owady, które są świadectwem puszczańskich, naturalnych warunków, bo występują jeszcze tylko w puszczach Białowieskiej i Knyszyńskiej.

Bliżyńskie Lasy Naturalne, fot. Bartosz Przybarski

• **Bliżyńskie Lasy Naturalne to nowy rezerwat przyrody, który zostanie utworzony w woj. świętokrzyskim**
FOT. RDOŚ KIELCE

Rezerwat w sercu puszczy

Mimo tych walorów sprawa ustanowienia rezerwatu budziła wielkie emocje. O okrojenie jego powierzchni apelowały Lasy Państwowe i 645 mieszkańców. Radni z Bliżyna żalili się, że z powodu zakazu wycinki wiele osób pracujących w usługach leśnych straci pracę, a mieszkańcy dostęp do drewna opałowego. I że „skazuje się okoliczną ludność na zakaz swobodnego wstępu na te tereny leśne, na realizowanie indywidualnego, niczym nieograniczonego kontaktu z naturą, pasji sportowych i turystycznych".

RDOŚ przekonywał jednak, że rezerwat nie zostanie zamknięty dla mieszkańców i turystów, będzie można na jego terenie zbierać grzyby i jagody czy uprawiać różne formy rekreacji. A wiceminister Dorożała twierdził, że lasy te od lat nie pełniły już funkcji gospodarczej i nie było na tym terenie wielkich zrębów.

Mimo wszystko decyzja o utworzeniu rezerwatu została zaskarżona do sądu przez dwa związki zawodowe leśników, dwie firmy wykonujące usługi leśne oraz trzy koła łowieckie. Ostatecznie dopuszczone do rozpoznawania zostały trzy skargi: kół łowieckich „Bartek", „Leśnik" oraz firmy z branży leśnej.

– Zakład usług leśnych wskazywał na mniejsze pozyskanie drewna, przez co jego pracownicy mogą stracić pracę. Nie neguję, że zmniejszy im się teren do prowadzenia prac pozyskaniowych, ale czy mało jest lasów dookoła, gdzie mogą przystępować do przetargów i pozyskiwać drewno? – pyta Buchholz.

Radosław Ślusarczyk z Pracowni na rzecz Wszystkich Istot mówi tak: – Gdybyśmy rozmawiali o wyłączeniu z pozyskania drewna 100 proc. terenów leśnych, można byłoby mówić o realnym zagrożeniu dla funkcjonowania branży. Tymczasem rezerwat obejmuje około 16 proc. powierzchni Nadleśnictwa Suchedniów, a lokalni przedsiębiorcy nadal startują w przetargach zarówno na pozostałej części nadleśnictwa, jak i w sąsiednich jednostkach. To nie jest spór o przetrwanie branży, tylko sprzeciw wobec samego faktu, że część lasu ma zostać wyłączona z wycinek i polowań. Przy takiej skali ograniczenia trudno nazwać to inaczej niż pieniactwem.

Koła łowieckie wskazywały z kolei, że znacząco zmniejszył im się teren do prowadzenia polowań. – Przez co zwierzyny będzie za dużo, będzie ona czynić szkody w rolnictwie, a oni będą musieli wypłacać odszkodowania – przytacza argumenty drugiej strony Lech Buchholz. Nie zgadza się z nimi. – To irracjonalne podejście. Przecież rezerwat otoczony jest lasem gospodarczym, który nie jest objęty ochroną rezerwatową, i gdzie odstrzały będą mogły być prowadzone. Koła łowieckie z jednej strony obawiają się, że zwierzyny będzie za dużo, a z drugiej strony same chwalą się tym, jak dbają o nią i ją dokarmiają. To pomieszanie z poplątaniem – mówi Buchholz.

Rezerwat nie zostanie zamknięty dla mieszkańców i turystów. Wciąż będzie można tu zbierać grzyby i jagody czy uprawiać różne formy rekreacji

Sąd nie znalazł uchybień

WSA oddalił wszystkie trzy skargi. Nie ma jeszcze pisemnego uzasadnienia wyroku. Wiadomo, że jest jeszcze nieprawomocny, a skarżącym przysługuje możliwość wniesienia skargi kasacyjnej.

– Ustanowienie rezerwatu służy realizacji interesu publicznego, jakim jest ochrona przyrody. Nie może być tak, że interes konkretnego koła łowieckiego czy przedsiębiorcy świadczącego usługi leśne automatycznie blokuje działania podejmowane dla dobra wspólnego – mówi Radosław Ślusarczyk z Pracowni na rzecz Wszystkich Istot, której pełnomocniczka uczestniczyła w rozprawie.

I dodaje: – Sąd nie tylko nie stwierdził uchybień w procedurze ustanawiania rezerwatu, ale wręcz podkreślił, że procedura była ponadstandardowa: zasięgnięto opinii naukowych i przeprowadzono konsultacje społeczne, choć nie było takiego obowiązku. W toku prac zmodyfikowano także granice rezerwatu i pozostawiono mieszkańcom możliwość zbierania runa leśnego. Sąd nie podważył legalności rezerwatu.

Lech Buchholz: – Owszem, myśliwi pewnie będą mieć mniejsze powierzchnie do polowań, zakład usług leśnych musi trochę zmienić teren działalności, ale to nie znaczy, że ich interes został naruszony. Sąd podkreślał, że dochowaliśmy wszystkich niezbędnych procedur. Zrobiliśmy nawet więcej, niż trzeba.

Przyznaje, że choć wyrok jest nieprawomocny, to odczuwa po nim satysfakcję: – Każdy duży obszar objęty ochroną jest na wagę złota. Przecież po drugiej stronie ciągle przybywa nam terenów zabudowanych, ogrodzonych, z korytarzami ekologicznymi przeciętymi różnego rodzaju inwestycjami blokującymi swobodną migrację zwierząt.

Gminy dostaną subwencję

Choć ochrona rezerwatowa oznacza rezygnację z pozyskiwanie drewna czy polowań, to zyskają budżety gmin. Samorządy otrzymują subwencję ekologiczną jako specjalną premię za objęcie ochroną ich terenu.

Gmina Bliżyn, na której terenie w przeważającej większości znajduje się rezerwat, ma otrzymywać od 2027 roku ok. 700 tys. zł rocznie (pozostałe gminy w granicach rezerwatu to Suchedniów i Łączna).

– To realne pieniądze dla lokalnej społeczności. Co ważne, codzienne korzystanie z lasu przez mieszkańców nie zostaje zablokowane – nadal będą mogli zbierać grzyby czy jagody. Dlatego nie traktuję tego wyroku jako naszego zwycięstwa nad kimś. To raczej potwierdzenie podstawowej zasady: interes prywatny nie może stać ponad interesem publicznym, jakim jest ochrona przyrody – mówi Ślusarczyk.

eprasa.pl 6246711d45

Tak działa klasowa grupa na Messengerze

Rodzicielski stalking

Błaszkiewicz

Był piękny sierpniowy poranek, gdy telefon zaczął wibrować. Nie, nie zaspałam na zebranie. Jedna z mam na grupie dla klasowych rodziców poinformowała, że ksiądz w nowym roku szkolnym wymaga ćwiczeń do religii i najlepiej zamówić je od razu.

Szkoła na pierwszym planie

To codzienność nie tylko moja, ale większości matek i ojców dzieci w wieku szkolnym. Funkcjonujemy z dzieciakami w szkole i jest to nasza kolejna rola, z której nie da się wylogować.

Trzy lata temu dr Marzena Żylińska, metodyczka i założycielka fundacji Budząca Się Szkoła, której celem jest inicjowanie oddolnych zmian systemu edukacji, powiedziała mi, że trzeba bronić polskiej rodziny przed szkołą, która zabiera popołudnia i wieczory nie tylko dzieciom, ale całym rodzinom. Nie można iść w środę na urodziny do babci, bo w czwartek jest klasówka. Kartkówek, klasówek, testów i diagnoz jest coraz więcej, czasu na naukę coraz mniej. Wiele polskich szkół to wielkie testowanie.

Pewnego dnia, gdy odbierałam córkę ze szkoły, usłyszałam od matki drugoklasistki, że bierze dwa dni wolnego w pracy, bo musi się z córką uczyć do sprawdzianu semestralnego. Okazuje się, że w życiu pracującego rodzica to szkoła dziecka jest na pierwszym planie.

Nie ma zmiłuj. Można mówić, że to dzieci chodzą do szkoły i muszą pilnować swoich obowiązków, ale to tylko teoria. W praktyce współczesny rodzic musi się angażować. I jest to etat na całą dobę. Nie możesz się wyłączyć, o czym przypomina ci grupa dla rodziców na Facebooku albo WhatsAppie. Co tam się dzieje! Nieważne, czy to niedzielny wieczór, czy środek dnia. No a jak pika i pika, to mimowolnie czytasz i włączasz się w dyskusję.

Na przykład o tym, jaką książkę dzieci dostaną na koniec roku: „Mamy trzy propozycje, głosujmy". Czy chcemy, by dzieci poszły na warsztaty do lasu, czy może lepiej, by pojechały do centrum nauki? Gdzie wpłacić na Radę Rodziców? Ile kwiatków na dzień nauczyciela? Kto będzie piekł ciasto na klasową wigilię?

A na co dzień bardziej prozaicznie: Kto zabrał książkę Oliwki, bo nie ma w plecaku? Czy ktoś nie widział naszego misia? Czy mogę prosić o zdjęcie zadania domowego, bo Maciek zapomniał? Dlaczego dzieci zamiast banana dostały musik?

Problemów jest bez liku. I rozmawiamy o nich my, dorośli. Czasami podczas dnia w pracy. Rzucamy swoje zajęcie i angażujemy się w życie na grupie. Uznajemy, że nie wypada się wyciszyć. A jeśli to zrobimy, to gdy włączymy się z powrotem, spadnie na nas lista wiadomości jak zadania do wykonania w pracy po urlopie.

Minister Nowacka wprowadza zakaz telefonów komórkowych dla dzieci w podstawówkach i przedszkolach. A może by tak wprowadzić zakaz korzystania z komunikatorów przez rodziców, skoro jest e-dziennik i istnieją wywiadówki? Po co nam ta dodatkowa komunikacja, która zabiera nam codzienność? Nie myślałam wcześniej o sensie istnienia szkolnych grup, aż do tego sierpniowego poranka, gdy uświadomiłam sobie, że coś odbiera mi mój czas, choć problem mnie nie dotyczył. Moja córka nie chodzi na religię. Mimo wszystko korciło mnie, by rozpocząć dyskusję, po co dzieciom książki i ćwiczenia do religii. Szybko zdałam sobie sprawę z tego, co mogę wywołać.

A może by tak wprowadzić zakaz korzystania z komunikatorów przez rodziców, skoro jest e-dziennik i odbywają się wywiadówki?

U mnie na grupie atmosfera jest sympatyczna, ale u koleżanek nie brakuje sytuacji, gdy dyskusja między rodzicami przeradza się w prawdziwą kłótnię i dzieli rodziców. Niestety, internetowe grupy świetnie się do tego nadają. Wystarczy gorszy dzień i dwa zdania za dużo.

A może by tak się odciąć?

– Za bardzo się angażujesz. Wyluzuj, u mnie tego nie ma, a tu jest szkolny stalking – radzi mi kolega z pracy. – Jak mam wyluzować, gdy przed południem czytam, że było jakieś zadanie do wykonania, o którym zapomniałam? – pytam.

– Wycisz grupę. Włącz się raz na trzy dni, a jak musisz, to raz dziennie i na tym koniec. Nie wdawaj się w dyskusje, wyślij kciuk w górę albo w dół i koniec – słyszę.

Coraz częściej myślę, że to świetny pomysł, by się odciąć od szkolnej rzeczywistości w sieci i pisać tylko wtedy, gdy chodzi o ważną sprawę organizacyjną. Problemy i tak będziemy rozwiązywać w realnym świecie, a nie na ogólnym czacie, który zabiera nawet ostatnie dni lata.

Niepotrzebnie. Przecież zdążymy kupić te ćwiczenia i podręczniki, a najważniejsze informacje – np. o godzinie rozpoczęcia lekcji – i tak pojawiają się w e-dzienniku. ●

Paulina Błaszkiewicz

OGŁOSZENIE PŁATNE Lubuskie/34451598

TREŚĆ OBWIESZCZENIA O SPRZEDAŻY Z WOLNEJ RĘKI SKŁADNIKÓW MASY UPADŁOŚCI TADEUSZA KUCERY PROWADZĄCEGO DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ POD FIRMĄ JAKOB INTERNATIONAL TADEUSZ KUCERA OZNACZONYCH NA SPISIE INWENTARZA L.P. 4, 6, 8, 14

Działając jako Syndyk masy upadłości Tadeusza Kucery prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Jakob International Tadeusz Kucera (dalej: „Upadły") – funkcję Syndyka pełni Restrukta Sp. z o.o. w Poznaniu – ogłaszam sprzedaż z wolnej ręki składników masy upadłości Upadłego oznaczonych w spisie inwentarza pod l.p. 4, 6, 8, 14. Każda z niżej opisanych nieruchomości jest sprzedawana osobno, jako odrębny przedmiot sprzedaży.

Informacje i dokumenty dostępne są do wglądu w Kancelarii Syndyka: ul. Adama Mickiewicza 5/3, 60-833 Poznań, oraz w aktach sprawy XI GUp 306/19. Na żądanie zgłoszone na adres biuro@restrukta.pl Syndyk udostępni dokumenty. Kontakt: +48 61 843 85 32.

I. Przedmiot sprzedaży

Przedmiotem sprzedaży są niżej wskazane niezabudowane nieruchomości gruntowe, tworzące teren dawnej żwirowni; każda sprzedawana jest osobno, jako odrębny przedmiot sprzedaży. Księgi wieczyste dla wszystkich nieruchomości prowadzi Sąd Rejonowy w Międzyrzeczu, V Wydział Ksiąg Wieczystych:

1) działka nr 342/5, Chociszewo, pow. 1,8966 ha – KW GW1M/00048934/4;
2) działka nr 385/6, Lutol Suchy, pow. 0,7381 ha – KW GW1M/00048935/1;
3) działki nr 6/2 i 6/1, Chociszewo, pow. 2,39 ha – KW GW1M/00018351/4;
4) działki nr 178/9, 385/7, 342/3, Lutol Suchy, pow. 10,4237 ha – KW GW1M/00049016/0.

II. Cena wywoławcza

Cena wywoławcza każdej z nieruchomości stanowi 70% wartości oszacowania i wynosi:
1) działka nr 342/5 (KW GW1M/00048934/4) – 215 600,00 zł;
2) działka nr 385/6 (KW GW1M/00048935/1) – 84 000,00 zł;
3) działki nr 6/2 i 6/1 (KW GW1M/00018351/4) – 271 740,00 zł;
4) działki nr 178/9, 385/7, 342/3 (KW GW1M/00049016/0) – 1 169 840,00 zł.

Łączna cena wywoławcza wszystkich nieruchomości wynosi 1 741 180,00 zł.

III. Termin składania ofert

Oferty należy składać lub przesłać w terminie do dnia 13 października 2026 roku do godziny 16:00 na adres korespondencyjny Syndyka: ul. Adama Mickiewicza 5/3, 60-833 Poznań.
Dla każdej nieruchomości należy złożyć odrębną ofertę oraz wnieść odrębne wadium. Oferent może złożyć ofertę na jedną, kilka albo wszystkie nieruchomości.

Warunkami uczestnictwa w procedurze sprzedaży są (szczegółowy opis zawiera Regulamin):
1) złożenie ważnej oferty wraz z wymaganymi dokumentami w miejscu i terminie określonym w Regulaminie i w niniejszym obwieszczeniu;
2) wpłata wadium w wysokości przypisanej danej nieruchomości oraz w terminie określonym w Regulaminie i w niniejszym obwieszczeniu.

IV. Wadium

Wadium dla poszczególnych nieruchomości wynosi:
1) działka nr 342/5 (KW GW1M/00048934/4) – 20 000,00 zł;
2) działka nr 385/6 (KW GW1M/00048935/1) – 10 000,00 zł;
3) działki nr 6/2 i 6/1 (KW GW1M/00018351/4) – 30 000,00 zł;
4) działki nr 178/9, 385/7, 342/3 (KW GW1M/00049016/0) – 130 000,00 zł.

Wadium należy wpłacić na rachunek bankowy masy upadłości:

Tadeusz Kucera (Jakob International Tadeusz Kucera)
95 1090 1447 0000 0001 4392 0929 Erste Bank Polska S.A.

w terminie do dnia 13 października 2026 roku, z tytułem przelewu: „XI GUp 306/19 – wadium" oraz ze wskazaniem numeru księgi wieczystej nieruchomości, której dotyczy oferta. Za termin wpłaty wadium uznaje się dzień uznania rachunku bankowego masy upadłości.

Otwarcie i rozpatrzenie ofert nastąpi w biurze Syndyka w dniu 16 października 2026 roku o godzinie 16:00 na posiedzeniu niejawnym; konkurs przeprowadza się odrębnie dla każdej nieruchomości.

V. Możliwość zapoznania się z przedmiotem sprzedaży

Z przedmiotem sprzedaży można zapoznać się po uprzednim umówieniu terminu z Syndykiem.

VI. Termin i warunki sprzedaży

Syndyk wyznaczy miejsce i termin zawarcia umowy sprzedaży po otrzymaniu całości ceny; umowa zostanie zawarta w terminie do 30 dni od zapłaty (Syndyk może go wydłużyć w uzasadnionych przypadkach). W razie niezawarcia umowy z Oferentem wpłacone wadium przepada na rzecz masy upadłości.

VII. Istotne informacje

Szczegółowe warunki określa Regulamin sprzedaży (dostępny w Kancelarii Syndyka i na żądanie: biuro@restrukta.pl). Rękojmia za wady prawne i fizyczne jest wyłączona. Sprzedaż ma skutki sprzedaży egzekucyjnej (art. 313 Prawa upadłościowego). Syndyk zastrzega sobie prawo zmiany terminu otwarcia ofert, odstąpienia od sprzedaży, jej unieważnienia oraz zmiany Regulaminu – w całości lub w części, w każdym czasie, bez podania przyczyny i bez prawa do odszkodowania – w odniesieniu do wszystkich albo poszczególnych nieruchomości.

Izabela Rajczyk
Prezes zarządu
Restrukta Sp. z o.o.

Poznań, 11 września 2026 roku

OGŁOSZENIE PŁATNE Lubuskie/34451114

Rada Nadzorcza Miejskich Zakładów Komunalnych Sp. z o. o. z siedzibą w Kostrzynie nad Odrą

zaprasza do składania pisemnych ofert na badanie sprawozdania finansowego za rok 2026, 2027

Oferty należy przesłać na adres Spółki w terminie do dnia: 28.09.2026 r.

W ofercie należy podać cenę netto za usługę za każdy rok odrębnie. Szczegółowych informacji udziela Główna Księgowa, tel. 503 175 124 .

Do oferty należy dołączyć wpis na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz inne dokumenty formalno-prawne.

Rada Nadzorcza zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru ofert lub ich odrzucenia bez podania przyczyny.

Warunkiem udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia jest złożenie oświadczenia o zapoznaniu się ze specyfikacją, która zostanie udostępniona od dnia 14.09.2026 r. na stronie internetowej www.mzk.kostrzyn.pl oraz w siedzibie MZK Sp. z o.o., biuro nr 15.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34451988

OGŁOSZENIE PŁATNE Rzeszów/34451971

OBWIESZCZENIE

Syndyk masy upadłości Krzysztofa Fedaka, sygn. akt RZ1Z/GUp-s/389/2026, zaprasza do składania ofert, na sprzedaż nieruchomości w trybie z wolnej ręki, w drodze wyboru najkorzystniejszej oferty, za cenę nie niższą niż cena oszacowania, określoną przez biegłego sądowego, tj.:

- **Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego** nr 24, położonego w Sanoku, przy ul. Robotniczej, w budynku nr 13, działka ew. nr 3083/2 obrębu nr 0003 Posada, gmina Sanok-M, powiat sanocki, woj. podkarpackie, dla którego Sąd Rejonowy w Sanoku, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadz KW nr KS1S/00057546/3 - cena wywoławcza – **188.000,00zł (sto osiemdziesiąt osiem tysięcy złotych 00/10);**

Oferty zgodne z warunkami sprzedaży, z dowodem wpłaty wadium, należy składać terminie w 21 dni od dnia ukazania się ogłoszenia w Krajowym Rejestrze Zadłużonych, w zamkniętej kopercie z napisem: „Oferta na zakup nieruchomości Krzysztofa Fedak, sygn. akt RZ1Z/GUp-s/389/2026, „NIE OTWIERAĆ" (liczy się data wpływu oferty i wadium), na adres: Syndyk Masy Upadłości Krzysztofa Fedak, ulica Narutowicza 55/6, 20-016 Lublin.
Operat szacunkowy z pełnymi warunkami sprzedaży znajduje się na stronie internetowej *www.kancelaria-empe.pl* w zakładce *Ogłoszenia sprzedaży/Sprzedaż z wolnej ręki.*

eprasa.pl 6246711d45

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE**

Szczecin, dnia 11 września 2026 r.

OBWIESZCZENIE

Działając na podstawie art. 19 ust. 1a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.), art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) oraz § 3 Rozporządzenia Ministra Środowiska z 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94 poz. 794) informuję o przystąpieniu do sporządzania projektów planów ochrony dla rezerwatów przyrody w województwie zachodniopomorskim:

1) Torfowisko Toporzyk – w gminie Połczyn-Zdrój, powiat świdwiński;
2) Białodrzew Kopicki – w gminie Stepnica, powiat goleniowski;
3) Tchórzyno – w gminie Myślibórz, powiat myśliborski;
4) Wierzchomińskie Bagno – w gminie Będzino, powiat koszaliński;
5) Kamienna Buczyna – w gminie Ińsko, powiat stargardzki;
6) Bielica – w gminie Koszalin, powiat koszalin;
7) Leśne Źródła – w gminie Tuczno, powiat wałecki;
8) Dęby Wilczkowskie – w gminie Szczecinek, powiat szczecinecki;
9) Olszyna Źródliskowa pod Lubiechowem Dolnym – w gminie Cedynia, powiat gryfiński;
10) Skalisty Jar Libberta – w gminie Barlinek, powiat myśliborski;
11) Brunatna Gleba – w gminie Czaplinek, powiat drawski;
12) Kanał Kwiatowy – w gminie Kołbaskowo, powiat policki i w gminie Gryfino, powiat gryfiński;
13) Dolina Pustynki – w gminie Polanów, powiat koszaliński;
14) Dolina Rzeki Leśnicy – w gminie Tychowo, powiat białogardzki;
15) Dolina Zgniłej Strugi – w gminach Bobolice i Polanów, powiat koszaliński;
16) Las Dębogórski – w gminie Widuchowa, powiat gryfiński;
17) Rekowski Wrzosiec – w gminie Polanów, powiat koszaliński;
18) Torfowisko Żelechowo – w gminach Widuchowa i Chojna, powiat gryfiński;
19) Czapli Ostrów – w gminie Dębno, powiat myśliborski;
20) Olszyny Ostrowskie – w gminie Chojna, powiat gryfiński;
21) Cisy Rokickie im. Profesora Stanisława Króla – w gminie Przybiernów, powiat goleniowski;
22) Jeziora Siegniewskie – w gminie Mieszkowice, powiat gryfiński;
23) Stary Załom – w gminie Człopa, powiat wałecki;
24) Źródliskowa Skarpa Jeziora Dołgie – w gminie Banie, powiat gryfiński.

Termin zakończenia prac nad dokumentami dla rezerwatów, o których mowa w pkt 1-12 oraz 17 - 24, upływa 15 października 2027 r., dla rezerwatów, o których mowa w pkt 13-16, upływa 16 października 2028 r.

Wszyscy zainteresowani mogą składać uwagi i wnioski do projektu planów dla ww. rezerwatów przyrody w terminie do dnia 12 października 2026 r., do protokołu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1725 z późn. zm.):

- na adres lub w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie przy ul. Juliusza Słowackiego 2, 71-434 Szczecin;
- adres e-mail: sekretariat@szczecin.rdos.gov.pl;
- adres elektronicznej skrzynki podawczej: /rdos-szczecin/SkrytkaESP;
- adres skrzynki e-Doręczeń: AE:PL-50042-45472-DDTIF-21.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Ponadto Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie poda do publicznej wiadomości informację o możliwości zapoznania się z projektami zarządzeń oraz dokumentacjami do planów ochrony ww. rezerwatów przyrody, odrębnym obwieszczeniem na podstawie § 6 Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Szczecinie
Sylwia Jurzyk-Nordlöw

Szczecin/34451813

BURMISTRZ KROSNA ODRZAŃSKIEGO

Krosno Odrzańskie dnia 2026-09-11

OGŁOSZENIE

o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu tego dokumentu.

Na podstawie art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538 ze zm.) oraz art. 39 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 i art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 670 ze zm.) zawiadamiam o podjęciu przez Radę Miejską w Krośnie Odrzańskim uchwały Nr XXIX/217/26 z dnia 31sierpnia 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ul. Metalowców i ul. Działkowca w obrębie 1 Krosno Odrzańskie.

Granice obszaru opracowania planu oznaczono na załączniku graficznym do powyższej uchwały (do wglądu w Urzędzie Miejskim w Krośnie Odrzańskim) i na stronie internetowej: https://bip.krosnoodrzanskie.pl/akty/82/typ/

Zainteresowani mogą składać wnioski do planu wyłącznie na formularzu zgodnym z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz.U. 2023 poz. 2509) dostępnym na stronie: https://bip.wrota.lubuskie.pl/ugkrosnoodrzanskie/procedury/93/69/Plany_Miejscowe/ w formie pisemnej, w postaci papierowej do Burmistrza Krosna Odrzańskiego adres: Urzędu Miasta Krosno Odrzańskie adres: 66-600 Krosno Odrzańskie, ul. Parkowa 1 lub w formie dokumentu elektronicznego, przesłanego pocztą elektroniczną na adres e-mail: sekretariat@krosnoodrzanskie.pl, albo na adres do e-doręczeń AE:PL-41085-98104-JEFVI-28 **do dnia 16 października 2026 r.** Złożenie formularza stanowić będzie odpowiedź na niniejsze ogłoszenie.

Składający wniosek zobowiązany jest podać swoje nazwisko i imię albo nazwę jednostki organizacyjnej oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada a także wskazać, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej wnioskiem.

W ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zainteresowani mogą wnosić uwagi i wnioski w formie pisemnej na ww. adres, a także ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Miejskiego w Krośnie Odrzańskim budynek B pokój nr 12 w godzinach pracy urzędu.

Złożone wnioski zostaną rozpatrzone przez Burmistrza Krosna Odrzańskiego.
W sprawie ograniczenia prawa dostępu do informacji o źródle danych osobowych uzyskanych w toku prowadzenia postępowań dotyczących sporządzania aktów planistycznych, obowiązuje art. 8a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

(-) Burmistrz Krosna Odrzańskiego

Obowiązek o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679, został wykonany poprzez udostępnienie stosownych informacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Krosno Odrzańskie www.bip.wrota.lubuskie.pl/ugkrosnoodrzanskie/, na stronie internetowej www.krosnoodrzanskie.pl oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Krośnie Odrzańskim.

Lubuskie/34451858

**PREZYDENT
MIASTA LUBLIN**

działając na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399)

podaje do publicznej wiadomości informację

o zamieszczeniu na okres 21 dni, tj. **od 11 września 2026 roku do 2 października 2026 roku** na elektronicznej tablicy ogłoszeń w siedzibie Prezydenta Miasta Lublin – Ratusz, Plac Króla Władysława Łokietka 1 oraz na tablicy ogłoszeń w Wydziale Gospodarowania Mieniem i Energią Urzędu Miasta Lublin, ul. Wieniawska 14, VII piętro, a także na stronie internetowej Urzędu Miasta Lublin w Biuletynie Informacji Publicznej

wykazu nieruchomości gruntowej położonej w Lublinie, stanowiącej własność Gminy Lublin

przeznaczonej do sprzedaży na rzecz użytkownika wieczystego:

– ul. Franciszka Stefczyka 11, dz. nr 54/4 o pow. 0,2721 ha (obr. 18 – Lemszczyzna, ark. mapy 5).

Osobom, którym przysługuje pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości w myśl art. 34 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami – mogą składać wnioski o nabycie nieruchomości w terminie 6 tygodni od dnia wywieszenia wykazu.

Z wykazem można się zapoznać na stronie internetowej http://bip/lublin.eu w menu ogłoszenia → rozporządzanie nieruchomościami.

Lublin/34452056

Burmistrz Polic

informuje o wywieszeniu w siedzibie Urzędu Miejskiego w Policach

wykazów nr 31/Dz/26, 32/Dz/26, 33/Dz/26, 34/Dz/26, 35/Dz/26, 36/Dz/26, 37/Dz/26, 38/Dz/26, 39/Dz/26, 40/Dz/26, 41/Dz/26, 42/Dz/26, 43/Dz/26, 44/Dz/26, 45/Dz/26, 46/Dz/26

dotyczących przeznaczenia nieruchomości do dzierżawy w drodze bezprzetargowej oraz wykazów nr 46/2026 i nr 47/2026 dotyczących przeznaczenia nieruchomości do sprzedaży w drodze bezprzetargowej".

Szczecin/34451799

Działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399, 912 i 1688)

**PREZYDENT MIASTA LUBLIN
podaje do publicznej wiadomości informację**

o zamieszczeniu na okres 21 dni tj. od 11 września 2026 r. do 2 października 2026 r. na elektronicznej tablicy ogłoszeń w siedzibie Prezydenta Miasta Lublin, a także na stronach internetowych Urzędu Miasta Lublin w Biuletynie Informacji Publicznej

wykazu dotyczącego nieruchomości lokalowej - lokal użytkowy nr U1, stanowiącej własność Gminy Lublin,

położonej w budynku przy ul. Jezuickiej 2 w Lublinie, przeznaczonej do wniesienia jako wkład niepieniężny (aport) do Spółki Lubelskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. na podstawie art. 37 ust. 2 pkt 7 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Lublin/34451396

Szczecin/34450453

eprasa.pl 6246711d45

Grzegorz Braun porzuca swoją antyaborcyjną aktywistkę w sądowych kłopotach

Niech Bóg prowadzi

Czy zachce pan zabrać głos w mojej sprawie? To za pana nadstawiałam głowę i teraz jestem nękana – apelowała Agnieszka Szumilas. Jednej z najwierniejszych działaczek Grzegorza Brauna grożą trzy lata więzienia za negowanie zbrodni nazistowskich.

Paulina Błaszkiewicz

Gdy miasto Toruń poszło z nią do sądu za pokazywanie krwawych banerów pod przykrywką publicznego różańca, broniło jej Ordo Iuris. Za wypowiedź o tym, że Grzegorz Braun mówił prawdę w audycji radiowej, jakoby komory gazowe w obozie koncentracyjnym Auschwitz były „fejkiem", pozwał Szumilas Instytut Pamięci Narodowej. Konfederacja Korony Polskiej nie chce jej w tej sprawie pomóc, więc Agnieszka Szumilas wystąpiła z partii Grzegorza Brauna. I opowiada o tym, jak wyglądała wewnątrzpartyjna propaganda.

„ŚWIĘTA AGNES OD PŁODÓW"

Szumilas działa w Toruniu od lat, organizując publiczne pikiety antyaborcyjne przy okazji publicznego różańca o odnowę moralną narodu polskiego. Piętnastego dnia każdego miesiąca wraz z przyjaciółmi wychodzi pod pomnik Mikołaja Kopernika i prezentuje mieszkańcom i turystom zdjęcia rozczłonkowanych płodów. Albo wystawia baner, że rząd Donalda Tuska seksualizuje dzieci. Rozpowszechnia też informacje o tym, ile aborcji wykonano w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Toruniu.

Jej przeciwniczki chodzące na „czarne protesty" w mieście nazywały ją „świętą Agnes od płodów".

– Ta kobieta jest jak żywcem wyjęta z powieści Margaret Atwood „Opowieść podręcznej". Nasza toruńska ciotka dba o nasze morale – słyszę od Torunianki.

Inna kobieta nazywa ją toruńską Kają Godek.

JEDNA Z HARCOWNICZEK BRAUNA

Szumilas z wykształcenia jest historyczką sztuki. W wyborach do Sejmu w 2023 roku startowała z list Konfederacji Korony Polskiej z powiatu grudziądzkiego. Zdobyła ponad 19. tys. głosów. I od tamtej pory była jednym z harcowników Grzegorza Brauna. To oznacza, że była wysyłana przez partię do zadań specjalnych po to, by prowokować przeciwników, testować reakcje opinii publicznej lub odwracać uwagę od ważniejszych tematów.

Dla Agnieszki Szumilas najważniejszymi kwestiami były walka z imigrantami, aborcją i seksualizacją dzieci i młodzieży. Na jednej z konferencji prasowych publicznie ogłosiła, że dziewczynki uczęszczające do jednej z instytucji kulturalnych w Toruniu dostają wibratory i żele dopochwowe. Miasto stanowczo zaprzeczyło tej narracji, ale Szumilas szła dalej. Gdy radni miejscy złożyli zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia z art. 141 kodeksu wykroczeń podczas publicznego różańca, aktywistka złożyła skargę i napisała do Rzecznika Praw Obywatelskich na prezydenta Torunia Pawła Gulewskiego.

„Nie ulega wątpliwości, że decyzja o rozwiązaniu zgromadzenia publicznego jest uwarunkowana politycznie, bowiem środowisko, z którego wywodzi się prezydent Torunia Paweł Gulewski, dąży do całkowitej liberalizacji prawa aborcyjnego i maksymalnego ograniczenia praw osób publicznie sprzeciwiających się zabijaniu dzieci poczętych" – pisała Szumilas.

Postępowania w tej sprawie wciąż trwają. W pierwszej instancji wygrało miasto Toruń, ale Sąd Apelacyjny w Gdańsku nie podtrzymał tego wyroku. Radni miejscy wystąpili więc z prywatnymi aktami oskarżenia wobec aktywistów.

– Złożyliśmy kolejne zawiadomienia, ponieważ pani Szumilas wraz z grupą osób nie zaprzestali swojej działalności – mówi radna KO Dominika Walichniewicz.

IPN TRUDNO ZLEKCEWAŻYĆ

Pomiędzy publicznymi różańcami Agnieszka Szumilas była aktywna w serwisach społecznościowych, gdzie powielała kłamstwa oświęcimskie swojego lidera Grzegorza Brauna. Konfederacja Korony Polskiej w Toruniu miała rozpowszechniać zdanie, że Żydzi w Oświęcimiu „stali w roli oprawców, wykonawców rozkazów, a nie w roli ofiar".

14 lipca 2025 roku prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Krakowie wydał postanowienie o wszczęciu śledztwa w sprawie wypowiedzi Grzegorza Brauna o obozie w Oświęcimiu. Na antenie Radia Wnet polityk powiedział: „Mordy rytualne to fakt, a Auschwitz z komorami gazowymi to niestety fake". Szumilas te słowa powieliła.

25 lipca „Wyborcza" zawiadomiła o sprawie Instytut Pamięci Narodowej, który rozpoczął postępowanie prowadzone przez pion śledczy Instytutu Pamięci Narodowej.

– Ta kobieta jest jak żywcem wyjęta z powieści Margaret Atwood „Opowieść podręcznej" – mówią o Agnieszce Szumilas kobiety, które ją znają. Inne nazywają ją toruńską Kają Godek

• **Agnieszka Szumilas w wyborach do Sejmu w 2023 roku startowała z list Konfederacji Korony Polskiej z powiatu grudziądzkiego. Zdobyła ponad 19. tys. głosów i od tamtej pory była jednym z harcowników Grzegorza Brauna. Niedawno opuściła jego partię**

FOT. MACIEJ WASILEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

W lipcu 2026 roku prokuratura skierowała do sądu akt oskarżenia przeciwko Agnieszce Szumilas. Według śledczych „miała publicznie i wbrew faktom zaprzeczać zbrodniom popełnionym przez funkcjonariuszy III Rzeszy w niemieckim nazistowskim obozie koncentracyjnym i zagłady Auschwitz-Birkenau, w szczególności kwestionować istnienie komór gazowych i wykorzystywanie ich do masowego mordowania więźniów".

Aktywistka o wszczęciu postępowania przeciwko niej wiedziała już w marcu, gdy zwróciła się do Grzegorza Brauna o pomoc prawną. Lider Konfederacji Korony Polskiej zaoferował wsparcie w jej innych sprawach sądowych dotyczących antyaborcyjnej pikiet podczas Publicznego Różańca o Odnowę Moralną Narodu Polskiego. Ale, jak relacjonowała Szumilas, miał się zastanowić, jak jej pomóc.

WSPARCIE BOŻE, A NIE PRAWNE

Pod koniec czerwca działaczka Konfederacji Korony Polskiej miała dostać kontakt do prawniczki, która swoje usługi oszacowała na 7,5 tys. zł, jeśli chodzi o same porady. Natomiast jeśli adwokat miałby uczestniczyć w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, musiałaby zapłacić 16,5 tys. złotych.

– Jako urzędniczka nie jestem w stanie zapłacić takich pieniędzy – wyznaje Agnieszka Szumilas, która 27 sierpnia wystąpiła z partii Grzegorza Brauna po tym, jak ją potraktowano.

Kobieta opowiedziała publicznie, że zamiast pomocy prawnej zaoferowano jej wsparcie Boże. Zwróciła się o pomoc do partyjnych kolegów, ale dopiero kilka tygodni później Jan Krysiak, dyrektor biura Grzegorza Brauna, przekazał jej kontakt do mecenasa Jacka Wilka.

Szumilas odpowiedziała, że nie stać jej na warszawskich prawników. Miała usłyszeć: „To niech Bóg prowadzi". W międzyczasie prokuratura ujawniła, że skierowała do sądu akt oskarżenia przeciwko niej. Wtedy nie wytrzymała i publicznie zwróciła się go Grzegorza Brauna.

„Czy zachce pan zabrać głos w mojej sprawie? To za pana nadstawiałam głowę i teraz jestem nękana" – mówiła w swojej rolce na Facebooku.

Dominika Walichniewicz, toruńska radna KO, w rozmowie z „Wyborczą" puentuje krótko: – Doigrała się. Pani Szumilas jest bardzo znana z kontrowersyjnej działalności w Toruniu, przejawiała zachowania dość fanatyczne, w jednostronny sposób postrzegała Brauna i wykazała się bezmyślnością, bo jak można podważać zbrodnie w Auschwitz? – mówi radna.

I dodaje: – Nie jest mi jej żal. Doskonale wiedziała, co robi, w jakie środowisko wchodzi i jakie wyznaje poglądy. Takie osoby w ogóle nie powinny funkcjonować w życiu publicznym. Jak pokazuje jej przykład, ta służalczość się nie opłaciła i na nic wywlekanie tego, co się dzieje wewnątrz w partii – uważa radna Walichniewicz.

Szumilas nie przyznała się do zarzucanych czynów. Tłumaczyła, że przeklejała materiały, które dostawała metodą kopiuj-wklej. W ocenie prof. Marii Wincławskiej, politolożki z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, trudno się spodziewać po partiach politycznych, że będą się wstawiać za osoby, które mają zarzuty karne.

– Partie socjalistyczne broniły swoich przedstawicieli i zapewniały to wsparcie instytucjonalnie, ponieważ ich ludzie mogli być w jakiś sposób zagrożeni, chociażby bezrobociem. W związku z tym opiekowały się swoimi członkami od „kołyski aż po grób". W XXI wieku to już tak nie wygląda, chociaż niektóre polskie partie polityczne także deklarują, że swoich członków w jakimś zakresie będą chroniły, co widać po Prawie i Sprawiedliwości – tłumaczy prof. Wincławska.

I przypomina, że Szumilas sama jest odpowiedzialna za swoje czyny i słowa. – Jej w przeciwieństwie do Brauna immunitet nie chroni, więc postawienie zarzutów karnych w jej przypadku jest proceduralnie łatwiejsze – dodaje politolożka.

„Wyborcza" próbowała skontaktować się z Agnieszką Szumilas. Nie odpowiedziała. ●

eprasa.pl 6246711d45

Widownia wróciła do BTL-u

Premiery w nowym sezonie

Utrzymywanie teatru na wysokim poziomie jest wielkim wyzwaniem – mówi Jacek Malinowski, dyrektor Białostockiego Teatru Lalek.

ROZMOWA Z
JACKIEM MALINOWSKIM
dyrektorem BTL

TOMASZ KOWALEWICZ: Pięć premier w minionym sezonie, 55 tys. widzów, ponad 90-proc. frekwencja – te liczby robią wrażenie.

JACEK MALINOWSKI: Staramy się tworzyć artystyczne wydarzenia, które przypadną naszym widzom do gustu i spowodują, że będą chcieli wracać na kolejne. Utrzymywanie teatru sezon po sezonie na wysokim poziomie jest wielkim wyzwaniem. Jesteśmy jednak profesjonalistami i cały czas dbamy o rozwój i jakość działań.

W ten weekend zapraszacie na „Rozmowę Mistrza Polikarpa ze Śmiercią”.

– To autorski spektakl artysty lalkarza Adama Walnego towarzyszący spotkaniu wspomnieniowemu poświęconemu Wojciechowi Szelachowskiemu, który niejako odświeżył ten tekst i przepisał go na nowo. Oczywiście gramy nasz repertuar. Wracają „Baśń o Rycerzu bez konia”, „Kulki” i „Lenka”, czyli spektakle dla dzieci. Wyjeżdżamy też na pierwsze festiwale. Nasz „Connecting Flights” zagości na dwóch festiwalach na Słowenii, w stolicy kraju Lublanie oraz w Mariborze.

Zaplanowane są już też premiery na nowy sezon?

– Na pewno jesienią, w ramach nowego sezonu, planujemy premierę reżyserowaną przez czeskiego artystę Tomsę Legierskiego. Stworzy autorski, interaktywny spektakl „Gabinet Emocji”. Będziemy w nim rozmawiać o rozpoznawaniu emocji. Niejednokrotnie już o tym wspominałem, że dzisiejsze dzieci i młodzież, które dorastają przy ekranach komputerów, smartfonów mają wiele problemów z emocjami. Chcemy więc wyjść naprzeciw tej sytuacji i oswoić tę materię, oczywiście za pomocą ciekawych skojarzeń i poczucia humoru. Będzie to z pewnością spektakl lalkowy i mam nadzieję, że okaże się równie trafny jak „Symulator”, który kilka lat temu wyreżyserował Tomsa.

SPONSOR Białystok/34450558

A co później?

– Potem planujemy spektakl w mojej reżyserii. Będzie to ciepła historia dla dzieci, czyli „Tymoteusz wśród ptaków” napisany przez Jana Wilkowskiego. To zabawna opowieść o empatii. Historia opowiada o małym misiu, który znajduje podrzucone jajko kukułcze i próbuje się nim zaopiekować. To ciekawy temat również dla rodziców i starszych widzów, bo pokazuje, jak można łamać rozmaite stereotypy, które w sobie nosimy.

Kolejna premiera będzie prawdopodobnie w lutym – spektakl „Emeryt” oparty na opowiadaniu Brunona Schulza ze zbioru „Sanatorium pod Klepsydrą”. Mam wrażenie, że żyjemy w czasach, w których idąc np. przez park, możemy spotkać kloszarda z doktoratem honoris causa w określonej dziedzinie. Ewolucja technologii powoduje, że wielu wybitnych ludzi może trafić na margines i pozostać tam ze swoją ogromną wiedzą. Być może o tym także będzie ten spektakl. Reżyserią zajmie się Waldemar Śmigasiewicz, który kilka sezonów temu zrealizował w BTL „Hulajgębę”, nagrodzoną na Festiwalu Gombrowiczowskim w Radomiu.

Dalej planujemy spektakl przybliżający historię młodego Ludwika Zamenhofa, który pochodził z Białegostoku i stworzył język esperanto.

Zrealizujemy też „Kota w ekobutach”. Klasyczną historię wpiszemy w perspektywę współczesną wymagającą od nas świadomości i odpowiedzialności za naturę.

Jak przebiega proces przyjmowania zgłoszeń na festiwal „Metamorfozy”, który odbędzie się w czerwcu przyszłego roku?

– Mamy już sporo propozycji ze świata i z Polski. Zbudujemy program zależnie od kwoty zebranych pieniędzy.

Mamy za sobą już sześć udanych edycji, więc mam nadzieję, że i tym razem będzie wspaniale. Planujemy m.in. spektakle związane z naszym projektem „Transport” – z Czech, ze Słowenii, z Estonii. Propozycji jest naprawdę dużo, zarówno z Polski, jak i Czech, Słowacji, Bułgarii, USA, Litwy, Niemiec, Francji, Hiszpanii czy Portugalii.

Rozmawiał Tomasz Kowalewicz

wyborcza.pl

• **Więcej na bialystok.wyborcza.pl**

REKLAMA Białystok/34450557

eprasa.pl 6246711d45

Biometanownia na skraju podlaskiej wsi

Ludzie mówią o „bombie przy granicy z Białorusią”

– Gdyby od strony Białorusi nadleciał dron, zrzuciłby ładunek i biometanownia wybuchłaby, to po naszej wiosce śladu by nie było – martwią się mieszkańcy Ostrowa Południowego.

• **Mieszkańcy się boją, że z biometanowni wydostawać się będzie odór, którego żaden pas zieleni nie zatrzyma. Na zdjęciu (pierwsza z lewej) sołtyska Monika Rudnik**

FOT. AGNIESZKA SADOWSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Maciej Chołodowski

W Ostrowiu Południowym w gminie Krynki mieszka około 60 osób. Ich niepokój wzbudziły plany budowy biometanowni w odległości kilkuset metrów od wsi. Wokół Ostrowia są obszary przyrodniczo chronione, a niedaleko otulina Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, Kruszyniany z zabytkowym meczem i tatarską jurtą. Do białoruskiej granicy jest stąd około 7 km.

INWESTOR: TEREN SPEŁNIA KRYTERIA

– Zwożona ma być tu gnojowica, obornik, a także odpady spożywcze z całego powiatu. Mają z tego produkować biometan. Lokalizację wybrały jakiś algorytm, z całkowitym pominięciem czynnika ludzkiego – alarmują mieszkańcy. Przywołują Strategię Rozwoju na lata 2026-2030, jaką opracowali urzędnicy gminy Krynki. Zgodnie z tym dokumentem w okolicach ma być rozwijana zwłaszcza agroturystyka i zachowana bioróżnorodność.

Tymczasem w Ostrowiu Południowym miałyby zostać zbudowane zbiorniki fermentacyjne, hale i silosy na 7 hektarach. Zakład ma wytwarzać średnio 800 metrów sześciennych gazu w ciągu godziny. Inwestorem ma być założona w styczniu 2024 r. spółka Zakład Wytwarzania Biometanu Krynki z siedzibą w Białymstoku powiązana kapitałowo ze spółką Green-en z siedzibą w Warszawie. Spółka zajmuje się przygotowywaniem, rozwojem oraz kompleksowym prowadzeniem inwestycji w sektorze biometanowym. Własnej biometanowni jeszcze nie ma.

Prezesem obydwu spółek jest Maciej Kropidłowski, przedsiębiorca specjalizujący się w zarządzaniu, finansach oraz projektach inwestycyjnych m.in. w sektorze energetycznym. Inżynier energetyki i chemik technolog. Wskazując na mapę okolic, gdzie miałaby powstać biometanownia w Ostrowiu Południowym, mówi: – W tym rejonie jest ledwie kilka działek, gdzie można bez przeszkód wykonać taką inwestycję.

Zapewnia, że planowana lokalizacja biometanowni spełnia przyjęte kryteria dotyczące odległości od zabudowy mieszkaniowej. Zobowiązuje się także wybudować dojazd prosto z drogi wojewódzkiej, by ciężarówki omijały wieś.

DO 150 TYSIĘCY TON ROCZNIE ODPADÓW

W Ostrowiu Południowym są dwa gospodarstwa rolne. Mieszkańcy to głównie emeryci, jest też trochę osób napływowych, które zainwestowały w stare siedliska. Nie ma tu kolei. Wieś otaczają drogi szutrowe, w śnieżne zimy raczej nieprzejezdne.

Odkąd mieszkańcy dowiedzieli się o planach budowy biometanowni, dyskutują o „bombie biometanowej przy granicy z Białorusią”. Katarzyna, jedna z mieszkanek, pokazuje raport, jaki prezentował inwestor: – Deklaruje on, że łączna masa wszystkich przetwarzanych substratów nie przekroczy 150 tys. ton rocznie.

– Nie każdy rodzaj substratu będzie przyjmowany jednocześnie, więc raport powinien określać rzeczywisty dopuszczalny skład mieszaniny substratów, ponieważ ma to wpływ np. na emisję odorów lub potencjalne zagrożenie skażeniem okolicznych gruntów – mówi.

Jej zdaniem raport jest bardzo ogólny, bo inwestor nie ma jeszcze projektu budowlanego, podaje tylko orientacyjne dane, z których wyprowadza wyliczenia dotyczące odorów, emisji hałasu czy wpływu na otoczenie. Wymienia też niektóre składniki, które mają być w tej biometanowni przetwarzane: odpadowe tkanki zwierzęce, odchody zwierzęce, zwierzęta padłe i ubite z konieczności, odpady z przetwórstwa roślinnego, osady z zakładowych oczyszczalni ścieków, wysłodki, odpadowa serwatka, tłuszcze spożywcze, produkty nieprzydatne do spożycia, odpady z destylacji, surowce i produkty nienadające się do spożycia i przetwórstwa, osady z zakładowych oczyszczalni ścieków.

Zakład ma wytwarzać średnio 800 m sześc. gazu w ciągu godziny

Katarzyna dodaje, że na 80 proc. gruntów gminy Krynki nie powinno się w ogóle składować odpadów, ponieważ są to gleby bardzo dobrze przepuszczalne i zachodzi wysokie ryzyko skażenia ziemi i wód. – Równocześnie inwestor nie opisuje konkretnych rozwiązań, które miałyby zapewnić szczelność zbiorników i instalacji – dodaje Katarzyna.

BĘDZIE ODÓR I HAŁAS

Jolanta, która pochodzi z Białegostoku, a od 12 lat ma dom w Ostrowiu Południowym, z niepokojem obserwuje sytuację. – Ruch ciężarówek inwestor obliczył w odniesieniu tylko do działki, na której ma stanąć biometanownia, bez uwzględnienia dojazdów do tej lokalizacji, czyli w znacznej części szutrowymi drogami w kierunku Krynek, Białegostoku, Gródka, Kruszynian.

Sołtyska Monika Rudnicka też czuje niepokój: – Gdyby od strony Białorusi nadleciał dron, zrzuciłby jakiś ładunek i biometanownia wybuchłaby, to po naszej wiosce śladu by nie było.

– Działka, na której ma stanąć ten zakład, jest pochyła. Wody spływają stąd do trzech pobliskich rzeczek, a ostatecznie do Supraśli, która w wodę zaopatruje Białystok – wskazuje jeszcze inny mieszkaniec.

Wszyscy powtarzają zgodnie, że z tej biometanowni wydostawać się będzie odór i hałas, którego żaden pas zieleni nie zatrzyma.

Teraz poziom wody w tutejszych studniach jest krytycznie niski lub studnie już są wyschnięte, a inwestor będzie wnosił o wiercenie studni głębinowej. W Krynkach działa zakład wody mineralnej i nie ma gwarancji, że studnia wydrążona na potrzeby biometanowni nie spowoduje obumarcia źródła artezyjskiego.

Mieszkańcy Ostrowa Południowego zapewniają, że są przeciwni rozwijaniu odnawialnych źródeł energii. – Chcemy dla nas i dla naszych dzieci nowoczesnych technologii służących ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych – zapewniają.

– Jednocześnie chcemy, aby tego rodzaju zakłady były lokalizowane wyłącznie tam, gdzie ich funkcjonowanie nie będzie powodowało pogorszenia jakości życia i zdrowia mieszkańców ani nie będzie miało negatywnego wpływu na cenne przyrodniczo tereny.

Na razie inwestycja czeka na decyzję środowiskową. Ma ja wydać burmistrz Krynek Jolanta Gudalewska. RDOŚ uzgodnił realizację przedsięwzięcia. Dyrektor Zarządu Zlewni w Białymstoku Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie nie stwierdził potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny postanowił przedsięwzięcie zaopiniować pozytywnie. Jedynie starosta sokólski wydał opinię negatywną. Samorząd z inicjatywy starosty sokólskiego zaczyna

OGŁOSZENIE PŁATNE Lubuskie/34451779

WIELOSPECJALISTYCZNY SZPITAL WOJEWÓDZKI W GORZOWIE WLKP. SP. Z O.O zatrudni

Rzecznika ds. Informacji i Komunikacji

Podstawowe zadania:
- reprezentowanie Szpitala w kontaktach z mediami, w zakresie określonym przez Zarząd Szpitala;
- przygotowywanie komunikatów prasowych, informacji i odpowiedzi na zapytania mediów;
- koordynowanie kontaktów pracowników i przedstawicieli Szpitala z mediami;
- monitorowanie i analiza informacji medialnych dotyczących Szpitala oraz wspieranie Zarządu w komunikacji kryzysowej;
- współtworzenie komunikacji zewnętrznej Szpitala, w tym treści na stronie internetowej i w mediach społecznościowych.

Oferty prosimy składać na adres mailowy: rekrutacja@szpital.gorzow.pl **do dnia 20.09.2026 r.**

eprasa.pl 6246711d45

się starać o uzyskanie przez Krynki statusu uzdrowiska. Wśród rozważanych koncepcji jest budowa sanatorium w rejonie zabytkowego Starego Parku, oddalonego zaledwie o około 4 kilometry od planowanej lokalizacji biometanowni.

Tymczasem prezes Kropidłowski zapewnia, że instalacja została zaprojektowana w sposób, który eliminuje możliwość rozprzestrzenienia odorów na okolicę, a kryte i szczelne zbiorniki, zamknięte hale i biofiltry to powszechnie stosowane rozwiązania w tysiącach biogazowni i biometanowni funkcjonujących na terenie kraju i Europy. Jesteśmy w pełni otwarci na dialog z mieszkańcami, w tym na dodatkowe ponadnormatywne rozwiązania monitoringu emisji w tym odorowej, jeśli to pozwoli się mieszkańcom poczuć jeszcze bezpieczniej.

– Jesteśmy otwarci również na propozycje drogi łączącej inwestycję z drogą wojewódzką, co w zasadzie wyeliminuje odczuwalność transportu – mówi prezes – Nie znamy przykładu stwierdzającego negatywny wpływ biometanowni na turystykę czy ceny nieruchomości. Pozytywnym wpływem będzie zmniejszenie ilości obornika i gnojowicy lanej dziś na pola.

Kropidłowski mówi też o milionowych podatkach z biometanowni, jakie zasilą budżet gminy Krynki i dodatkowych miejscach pracy. A mieszkańcy punktują: – Cały ten podatek gmina będzie wydawać na naprawę rozjeżdżonych dróg. Miejsca pracy? W zakładzie ma być 15 etatów.

ROLNIK Z UMOWY CHCE SIĘ WYCOFAĆ

Grunt pod tę biometanownię inwestor kupił od rolnika, 74-letniego Stanisława Trzonkowskiego, który jest pionierem i jednym z największych producentów rokitnika w Polsce, ale też posiadaczem plantacji czarnej porzeczki i aronii. – Zdecydowaliśmy się na sprzedaż ziemi pod biometanownię, bo miały tu powstać turbiny wiatrowe i panele fotowoltaiczne, pod które byliśmy gotowi dzierżawić grunty. Biometanownia mogłaby przerabiać na gaz pozostałości po wycinaniu zielska przy tych turbinach i fotowoltaice i z naszych pól uprawnych. Jednak okazało się, że ani te turbiny, ani panele nie powstaną – mówi Trzonkowski.

Rolnik chce się teraz wycofać z umowy, nawet jeśli sprawa miałaby się znaleźć w sądzie. – Inwestor od biometanowni zapewniał, że nie będzie szkodziła. Nie powiedział dokładnie, co tam będzie zwożone i jakie mogą być zagrożenia. Okazało się, że trzeba będzie dowozić wsad z odległych terenów, tutejszymi drogami, które pod taki transport nie są przygotowane. Zapewnia, że jest gotowy ponieść kary, ale wbrew tutejszym ludziom działać nie będzie.

Szacowana moc projektowanej instalacji w Ostrowie Południowym ma wynosić powyżej 3 MW. Tymczasem w końcu ubiegłego tygodnia Sejm przyjął nowelizację ustawy, która ma wprowadzić m.in. wsparcie dla biometanowni większych niż 1 MW (nowelizacja tej ustawy została przesłana do Senatu). Nowelizacja przewiduje także określenie zasad funkcjonowania gazociągów bezpośrednich służących do przesyłu biogazu, biogazu rolniczego i biometanu. Celem tego rozwiązania jest zwiększenie możliwości wykorzystania tych paliw również poza miejscem ich wytwarzania.

Biometanownie, podobnie jak biogazownie – zdaniem specjalistów – są odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie w energię przy jednoczesnej konieczności odchodzenia od paliw kopalnych. Główna różnica między tradycyjnymi biogazowniami, a biometanowniami polega na tym, że pierwsze produkują surowy biogaz (głównie do wytwarzania prądu i ciepła na miejscu), podczas gdy biometanownie dodatkowo oczyszczają ten gaz do parametrów czystego gazu ziemnego.

Pierwsza w Polsce biometanownia powstała w lutym 2025 roku na terenie Rolniczego Gospodarstwa Doświadczalnego w Brodach, które należy do Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Od jesieni 2025 r. działa też komercyjna biometanownia produkująca biometan i tłocząca go do sieci w Strzelinie (województwo dolnośląskie) i należy do Südzucker Polska. Do otwarcia swojego takiego zakładu szykuje się też Orlen – w Głąbowie w woj. warmińsko-mazurskim.

Według danych Polskiej Organizacji Biometanu w różnych fazach planowania i rozwoju znajduje się ponad 120 kolejnych projektów nowych biometanowni. W całej Europie działa obecnie ponad 1600 takich instalacji. W Polsce działa teraz ponad 400 instalacji biogazowych, w tym 209 biogazowni rolniczych wpisanych do rejestru Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. ●

Biometanownie

1600

INSTALACJI DO PRODUKCJI BIOMETANU

• **Tyle działa teraz w całej Europie. W Polsce pracuje ponad 400 instalacji biogazowych, w tym 209 biogazowni rolniczych wpisanych do rejestru Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa**

REKLAMA

Białystok/34451162

1 RP

eprasa.pl 6246711d45

REOTWRACIE PSB MRÓWKA W BUSKU-ZDROJU

Jesteśmy stąd. Mrówka w Busku wraca odnowiona

Blisko 400 miejsc pracy w rejonie Buska-Zdroju – taki jest dziś lokalny wymiar obecności Grupy PSB. Za tą liczbą stoją pracownicy centrali i magazynów w Wełczu, Hotelu Słoneczny Zdrój oraz marketu Mrówka. Po niemal 20 latach działalności Mrówka w Busku wraca po modernizacji. To zmiana sklepu, ale nie tego, co od lat pozostaje jego fundamentem – lokalności, bliskości mieszkańców i przekonania, że zakupy robione tutaj wspierają miejscową gospodarkę.

Jarosław Dobrogoszcz z zespołem PSB Mrówka w Busku-Zdroju.

Prawie 20 lat razem

Mrówka jest obecna w Busku-Zdroju od grudnia 2007 roku. Przez niemal dwie dekady zmieniały się potrzeby klientów, sposób robienia zakupów i oczekiwania wobec sklepu. Modernizacja placówki jest odpowiedzią na te zmiany, ale nie oznacza początku nowej historii.

– ***Nie otwieramy sklepu od zera. Wracamy odnowieni. Najważniejsze pozostaje to samo: znajomość lokalnego rynku, relacje z klientami i przekonanie, że sklep powinien być blisko ludzi.*** *– mówi Jarosław Dobrogoszcz, Dyrektor Handlowy Grupy PSB Handel S.A.*

Ta ciągłość ma dziś szczególne znaczenie. O klienta konkurują międzynarodowe sieci i globalne platformy internetowe, ale lokalny sklep to coś więcej niż miejsce zakupów. Za jego działalnością stoją konkretni ludzie – mieszkańcy miasta i okolic, którzy tutaj pracują, otrzymują wynagrodzenia, robią zakupy i korzystają z lokalnych usług.

Blisko 400 miejsc pracy w rejonie Buska

Znaczenie Grupy PSB dla lokalnego rynku pracy wykracza poza sam sklep. W Grupie PSB Handel S.A. pracuje obecnie prawie 450 osób, z czego w centrali w Wełczu blisko 300 osób. Hotel Słoneczny Zdrój w Busku-Zdroju zatrudnia ponad 70 osób, a zespół Mrówki w Busku-Zdroju liczy blisko 30 pracowników. W samym rejonie Buska i Wełcza daje to blisko 400 miejsc pracy.

– ***Za tymi liczbami stoją konkretni ludzie i ich rodziny. Miejsca pracy tworzone tutaj oznaczają wynagrodzenia, które w dużej części wracają do lokalnego obiegu, zakupy dokonywane w regionie, korzystanie z miejscowych usług i wpływy podatkowe. To pokazuje, że obecność firmy ma znaczenie znacznie większe niż sama działalność handlowa*** *– mówi Piotr Kozina Dyrektor Zarządu Grupy PSB Handel S.A..*

Centrala Grupy PSB znajduje się w Wełczu, zaledwie kilka kilometrów od Buska-Zdroju. W tym przypadku określenie „jesteśmy stąd" ma więc bardzo dosłowny wymiar.

Blisko 400 miejsc pracy w rejonie Buska-Zdroju.
To właśnie znaczy być naprawdę lokalnie.

Polski kapitał, lokalne korzyści

Grupa PSB jest polską firmą z polskim kapitałem, tworzoną przez ponad 400 niezależnych przedsiębiorców z całego kraju. Model PSB opiera się na współpracy lokalnych, często rodzinnych firm. Przedsiębiorcy zachowują niezależność swoich biznesów, a jednocześnie korzystają ze skali dużej organizacji – wspólnych technologii, wiedzy, marketingu, danych czy siły zakupowej.

> *Chcemy, żeby 12 września był przede wszystkim okazją do spotkania. Mrówka jest w Busku od prawie 20 lat i przez cały ten czas mieszkańcy byli częścią naszej historii.*

– ***Polski kapitał ma dla nas bardzo praktyczny wymiar. To przedsiębiorcy rozwijający swoje firmy w konkretnych miejscowościach, miejsca pracy i pieniądze, które poprzez wynagrodzenia, zakupy, usługi czy podatki wracają do lokalnej gospodarki. Wierzymy, że siła dużej organizacji może iść w parze z niezależnością lokalnego przedsiębiorcy*** *– mówi Paweł Wysocki Członek Zarządu Grupy PSB Handel S.A.*

Nie tylko produkt. Także pomoc i usługi

Odnowiona Mrówka ma odpowiadać także na zmieniające się oczekiwania klientów. Dziś coraz częściej nie szukają oni wyłącznie konkretnego produktu, ale rozwiązania problemu – pomocy w remoncie, urządzeniu wnętrza czy realizacji inwestycji.

– ***Klient nie zawsze chce po prostu kupić płytki czy farbę. Chce mieć dobrze urządzoną łazienkę albo wykończony pokój. Dlatego zmieniamy sposób myślenia: nie tylko sprzedajemy produkt, ale pomagamy znaleźć rozwiązanie i przeprowadzić klienta przez kolejne etapy jego inwestycji*** *– tłumaczy Jarosław Dobrogoszcz.*

W Busku powstanie również **Profi Point** – koncepcja łącząca sprzedaż z doradztwem, usługami projektowymi, logistyką i kompleksową obsługą inwestycji. Klient będzie mógł otrzymać wsparcie od wyceny i doboru produktów, przez doradztwo i projekt, aż po dostawę na budowę i współpracę z wykonawcami.

– ***Siłą lokalnego sklepu jest połączenie produktu, wiedzy, usług i relacji. Chcemy, żeby klient mógł załatwić więcej w jednym miejscu i miał obok siebie ludzi, do których może wrócić po poradę*** *– dodaje Jarosław Dobrogoszcz.*

Jesteśmy stąd

Modernizacja zmienia wygląd sklepu, rozszerza jego ofertę i możliwości obsługi klientów. Nie zmienia jednak tego, co od początku było dla Mrówki najważniejsze – bliskości mieszkańców i lokalnego charakteru.

– ***„Jesteśmy stąd" nie jest dla nas hasłem na potrzeby jednego reotwarcia. Centrala Grupy działa w Wełczu, Mrówka jest w Busku od 2007 roku, tutaj pracują nasi ludzie i tutaj od lat są nasi klienci. Chcemy nadal być częścią tej społeczności*** *– mówi Anna Kaminska, Członkini Zarządu Grupy PSB Handel S.A.*

Po niemal dwóch dekadach Mrówka nie zaczyna więc swojej historii od nowa. Wraca odnowiona – do mieszkańców, z którymi jest związana od 2007 roku.

12 września w godz. **9.00–18.00** wspólnie z nimi będzie świętować reotwarcie podczas rodzinnego festynu. Gościem specjalnym wydarzenia będzie **Darek Stolarz**, fachowiec znany z programów telewizyjnych.

Bo kiedy kupujemy lokalnie, część wartości tego zakupu zostaje blisko nas.

eprasa.pl 6246711d45